

BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III

XVI

B

32

NAPOLI

7 51.38

XVI

B.

32.

2.

NOTITIA
CONGREGA-
TIONUM
ET
TRIBUNALIUM
CURIÆ ROMANÆ.

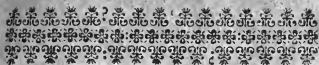
AUCTORE
HUNOLDO
PLETTENBERGIO
Societatis JESU.

HILDESII, 120
Typis JOAN. LEONARDI SCHLEGELII
Episc. & Summi Capituli Typogr.
M. DC. LXXXIII.

2.6

၁၀၀

REVERENDISSIMO

ET

CELSISSIMO

PRINCIPI
HERMANNO
WERNERO
EPISCOPO PADER-
BORNENSI S. R. I.
PRINCIPI,
COMITI PYRMONTANO, CA-
THEDRALIS ECCLESIAE
HILDESIENSIS
PRÆPOSITO.

Uisquis se cum Socra-
te mundi hujus inco-
lam, & civem arbitratur, so-
los ex omnibus æstimare, &

)(2

CO-

colere debet illos, qui virtutibus suis, & rebus præclare gestis benè de hoc mundo, & humanâ Rep. merentur. Virtute namque præditus generis humani decus est, & lumen, qui non solum sibi, sed Orbi etiam universo complurium affert utilitatum copiam. Est enim Virtus, teste Tullio, *l. l. Academ. quest. perfectionaturæ, & rerum omnium una res optima*, atque ut Plautus ait in Amphitryone:

*Virtus omnia in se habet, omnia
assunt bona,*

Quem penes est Virtus.

Cum ergo, PRINCEPS
CELSISSIME, Cœlum &
Natura tot tantaque in Te
congefferint ornamenta: Ge-
neris

neris nimirum nobilitatem, gravitatem morum, Sermone comitatem, affabilitatemque, aciem ingenii, maturitatem judicii, honorum & Dignitatum titulos, aliaque plurima, ob quæ laudibus quam maximè celebrandus, & summè observandus esses; Eminent tamen, & his omnibus decorem addit Virtutum tuarum dignitas, & splendor eximius, qui intuentium Te oculos animosque perstringit, & totos in Tui cultum & admirationem rapit.

Quare commendent alii sempiternæ gloriæ Illustrissimam Generis Tui profapiam, ex qua jam ante annos sexcentos Illustres Hassiæ To-

parchæ progeniti, ac deinceps
 diversis in locis, arcibus,
 ac Dominiis Satrapæ, Præfe-
 cti, & prima quævis Officia
 palatina administrantes; Ex
 qua prognati Electorum, &
 Principum Consilarii Intimi,
 & supremi Aularum Mode-
 ratores; Heroës quoque bel-
 lo in Hungaria contra Tur-
 cas, & in Germania nostra
 contra Heterodoxos clarif-
 simi; Ex qua demum electa
 sunt in Ecclesiis Metropoli-
 tanis, & Cathedralibus diver-
 sis, prima Capitulorum Ca-
 pita, Præpositi, & Decani,
 adeo ut nuperrimè admira-
 ta sit nostra hæc ætas se qua-
 tuor omnino Fratres ex Illu-
 strissima hac WOLF-MET-
 TER-

TERNICHIORUM Familia
uno eodemque tempore, ne-
scio an aliquo exemplo, ad
totidem Dignitates Decana-
les in summis, & antiquissi-
mis Germaniæ Ecclesiis eve-
ctos conspexisse; Te videli-
cet CELSISSIME PRIN-
CEPS Paderbornæ, Fratrem
alterum Moguntia, tertium
Spiræ, & quartum denique
Osnabrugi.

Suspiciant alii sublimium
Dignitatum Tuarum orna-
menta, & infulam, quibus
certatim visæ sunt Ecclesiæ
Cathedrales Hildesienfis hæc,
& Paderbornensis Virtutes
Tuas voluisse coronare. Me
sanè plus afficiunt ipsæ illæ
Virtutes, quæ Te ad hoc ho-
norum

norum fastigium sine omni
 ambitu provexerunt. Quan-
 ta enim ambitione conten-
 dunt sæpe numero alii ad
 Prælaturas, & Dignitates adi-
 tum sibi aperire, tanto Tu
 studio & contentione, raro
 modestiæ documento, eas-
 dem declinasti, ut conqui-
 sitis etiam rationibus indu-
 cendus fueris ad aliquam bo-
 ni publici causâ acceptan-
 dam. In iis porrò Dignitati-
 bus, quibus licet perinvitus
 passus es Virtutum Tuarum
 merita condecorari, quanta
 cum integritate, qua pruden-
 tia, qua fide & industriâ mu-
 nia Tibi commissa sustinuiſti?
 Certè Prælaturæ illæ non tam
 contulisse Tibi honorem,
 quam

quam à Te splendorem accepisse visæ sunt ; Fuit enim-
 vero,, cum Decanus Eccle-
 siæ Cathedrali ad Paderam
 præesses, vita Tua exemplar
 clarissimum cæteris in eadem
 Æde Clericis ad imitandum
 expositum. Moribus Tuis ex-
 primebas ea omnia, quæ in
 cæteris expressa esse oportebat ;
 Vigiliis Tuis aliorum in
 Ecclesia majore præsentiam
 fermè indies præveniebas, &
 si quos subinde è Clero Offi-
 cii sui immemores, & negli-
 gentiores animadverteres,
 quam suaviter, quam fortiter
 ad suas quemque partes
 attrahere noveras ?

Jam vero postquam in An-
 tistitem Dioecesis omnium
 Or-

℟(o)℣

Ordinum applausu, & communi lætitia electus es, PRINCEPS CELSISSIME, qua sollicitudine, qua prudentiâ provides Ecclesiæ dignitati simul, & subditorum utilitati? Quam jucunda est Dioecesis istius facies, à quo Te in throno Episcopali conspicit? Qua comitate omnes Te aducentes excipis, & audis? Nemo, qui supplex ad thronum Tuum accedit, repulsam timet, nisi qui causæ suæ diffidit æquitati. Non est, qui acerbis se gravari queritur exactionibus; Non premuntur subditi, ut res Tuæ vel Tuorum augeantur. Nec equidem alienis opibus ditari quæris, qui sponte etiam à sub-

subditis oblata respuis. Quam
 mirifica porro charitate Tuas
 in egenos piosque usus opes
 distribuis? Nemo unus perdi-
 tum se calamitate & miseriis
 existimat, cum norint omnes,
 quem Pastorem sequantur,
 quem Patrem ament, & quem
 Principem venerentur; Idcir-
 co una prope omnium subdi-
 torum vox est, cum HER-
 MANNO WERNERO Epi-
 scopo suo novam Patriæ suæ
 felicitatem ortam, quæ ut oc-
 cumbat quam tardissimè,
 omnium pariter votum est, ut
 vita illius ævi sit longissimi, re-
 gatque in feros annos feliciter
 Princeps ille, qui totus conse-
 cratus est, inauguratusque
 VIRTUTI.

Hæc

Hæc est, DOMINE CLEMENTISSIME Magnes ille, qui animum meum, & hunc libellum ad se allicit trahitque; Præterquam quod multiplici nexu obstrictus sim ob Beneficia in me collata, ut hos Tibi labores, & ingenii mei qualescunque fructus offeram. Patere proinde REVERENDISSIME PRÆSUL, PRINCEPS CELSISSIME, splendorem Illustrissimi Nominis Tui lucere in fronte hujus, quem demississimè offero, libelli; Excipe æquo placidoque, quo soles, animo & vultu vilissimum hoc munusculum cum in finem Tibi destina-

ℳ(o ℞

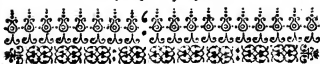
stinatum, ut sit observan-
tiæ meæ tributum, & sub-
mississimæ venerationis mo-
numentum. Vale diu, &
Rege feliciter.

Hildesii 25. Januarii
1693.

CELSITUDINIS TUÆ

Infimus Servus

Hunoldus Plettenbergius.

LECTORI.

Quemadmodum olim Eth-
nica Roma fuit Regina
mundi, ita etiamnum Christia-
na Caput est Orbis terrarum, &
inter omnes Urbes principatum
tenet; Est namque juxta S. A-
thanasium Serm. ad solit. vit.
agentes. Metropolis Orbis
Christiani, & Thronus Aposto-
licus, Sedesque Vicarii Christi,
ac Successoris Petri, hoc est,
Pontificis Romani. Hic impe-
rium suum dilatauit longè ultra
fines, quos in terraqueo globo de-
scripserant sibi olim victoriis
suis antiqui Romani, cum subje-
ctos habeat pedo & Sceptro suo
Spiri-

Spirituali omnes, qui Christum adorant, totius Orbis incolas, adeo ut primi etiam mundi Monarchæ non dedignentur capita sua coronata ad osculum Sanctissimorum illius pedum demittere, ab eodem responsa expectare, ejusque legibus, monitis, & consiliis tanquam filii obsequentes, & fideles obtemperare. Quare cum universus penè Orbis terrarum supplex quotidie à Romano Pontifice tanquam supremo in terris Legislatore, ac Judice Rescripta postulet, isque solus per se omnibus satisfacere, & responsa cuique dare non possit, varii instituti sunt Senatus, Congregationes, & Tribunalia, quæ illum sub hoc immenso negotiorum onere pressum sublevent,

vent, eique opportuno consilio,
 & opera quotidiana assistant
 Horum vero Judiciorum &
 Tribunalium auctoritate Ponti-
 ciâ in Urbe institutorum ob re-
 rum causarumque multitudi-
 nem tantus est numerus, ut in-
 moderata prorsus eorum turba
 videatur, quæ exteri vix com-
 putare, nedum perspicere pos-
 sunt, & Curiales, priusquam
 stylum eorum & rem ipsam ad-
 discant, teste Vestrio Viro in
 Curiaâ Romanâ versatissimo, se-
 nescere soleant. Quare cum ad
 prælum pararem Introductionem
 ad Jus Canonicum, in qua quæ-
 stionem institueram, an decre-
 ta quarundam Congregationum
 Cardinalium, & decisiones ali-
 quorum Tribunalium jus face-
 rent

rent universale, quod omnes in Orbe fideles obligaret, additâ succinctâ earundem Congregationum, & Tribunalium descriptione, auctores mihi fuerunt quidam ex amicis, & adhortati sunt, ut omnium in Urbe Judiciorum, & celebriorum Conventuum formam rudi meo calamo aliquo saltem modo adumbrarem, ut ex hac descriptione, tanquam ex umbratili imagine rem ipsam colligere quodammodo possint ij, qui harum Congregationum, & Tribunalium vel nullam, vel exiguam habent cognitionem. Parui horum voluntati, & consilio, atque hanc, quam exhibeo, Notitiam ex probatis auctoribus congeffi, quæ ob oculos ponit Congregationum,

) () (&

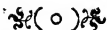
Et Tribunalium Romæ institu-
 torum originem, formam Et
 finem, ut non solum Tyrones,
 Et ii, qui in Curia Romanâ ne-
 gotia expediri cupiunt, explora-
 tiorem in eâ reperiant viam, quæ
 ceteroquin inextricabili cuidam
 Labyrintho etiam à longo usu ex-
 ercitatis comparari solet, sed
 etiam ut ceteri Iudices Et Ma-
 gistratus normam videant Tribu-
 naliū illius Urbis, quæ domi-
 cilium est Legum, ut inquit Si-
 donius l. i. Epist. 6. Et illius
 Curie, quæ Mater est, Et Magi-
 stra ceterarum Curiarum, cu-
 jusmodi ab omnibus Orthodoxis
 recipitur, Et honoratur. Gon-
 zalez ad Reg. Cancel. glos. 13.
 §. i. n. 12. Nihil vero, quod ad
 praxin Et usum Congregatio-
 num

num & Tribunalium illorum
spectat, hic adducam, quod de-
sumptum non sit, vel ex Consti-
tutionibus Summorum Pontifi-
cum, vel ex Auctoribus in Cu-
riâ Romanâ variisque Congre-
gationibus plurimum versatis,
vel etiam ex libris in Urbe im-
pressis, aut approbatis. Cuncta
insuper in hoc opere conten-
ta, iudicio & correctioni S.
Matris Ecclesiæ Sedisque Apo-
stolicæ, adjunctâ protestatione,
de qua in c. Hæc est fides. 24.

q. I. animo lubentissimo
submitto.

IN-

INDEX CAPITUM

ET

PARAGRAPHORUM.

CAPUT I. De S. R. E. Cardinalibus. pag. I.

§. 1. De nomine Cardinalis p. 2.

§. 2. De Institutione Cardinalium. 4

§. 3. De qualitatibus Cardinalium. 10

§. 4. De numero Cardinal. 12

§. 5. De distinctione Cardin. 14

§. 6. De Ecclesiis & Titulis Cardinalium. 21

§. 7. De vestitu Cardinalium. 29

§. 8. De Cardinalium dignitate, Officiis, & honorum Titulis. 36

§. 9. De Privilegiis Cardin. 39

§. 10. De sacro Collegio Cardinalium. 43

§. 11. De Legatis & Nunciis Sedis Apostolicæ. 50

CAP.

CAP. II. De Conclavi & Electione
Summi Pontificis. 60

§. 1. De forma eligendi Papam
sæpè variata. 61

§. 2. De iis, quæ ante electionem
Pontificis observantur. 70

§. 3. De Structura conclavis. 76

§. 4. De Exequiis defuncti Pon-
tificis, iisque quæ ante clau-
suram Conclavis fiunt. 79

§. 5. De ingressu in Conclave;
de clausura, iisque quæ ele-
ctioni præmittuntur; De
qualitate eligentium, & eli-
gendorum. 82

§. 6. De tribus modis eligendi
Pontificem & de ejus ele-
ctione. 94

CAP. III. De Consistoriis. 127

§. 1. De Consistoriis secretis. 127

§. 2. De Consistoriis publicis. 150

CAP. IV. De Tribunali Vicarii
S. Pontificis 160

CAP. V. De sacra Pœnitentiaria 169

§. 1. De Majori Pœnitentiario
ejusque munere. 169

§. 2. De cæteris Officialibus S.
Pœnitentiariæ. 179

**CAP. VI. Methodus recurrendi ad
S. Pœnitentiariam ejusque li-
teras exequendi.** 185

**Pars I. De modo scribendi & re-
currendi ad S. Pœnitent.** 186

**Pars II. De modo legendi & in-
telligendi Literas S. pœni-
tentiariæ.** 190

**§. 1. Modus legendi Literas S.
Pœnitentiariæ.** 190

**§. 2. Modus intelligendi Literas
S. Pœnitentiar.** 198

**§. 3. Quæ præmittenda à Con-
fessario executioni Literarum
S. pœnitentiariæ.** 203

Pars III. De formulis votorū 209

**§. 1. Modus exequendi Literas
dilationis voti Religionis.** 211

**§. 2. De Transgressione voti
Religionis.** 215

**§. 3. De Transgressione voti
castitatis.** 218

**§. 4. De Commutatione voti
Religionis.** 220

**§. 5. De commutatione voti
Castitatis.** 225

**§. 6. De commutatione voti sim-
pli-**

plicis castitatis, & Religionis
simul. 228

§. 7. De commutatione voto-
rum peregrinationis. 229

Pars IV. De Dispensationibus
Matrimonialibus. 230

§. 1. Quædam communia omni-
bus dispensationibus Matri-
monialibus. 230

§. 2. De dispensatione super im-
pedimento occulto affini-
tatis. 234

§. 3. Formula Literarum S. Pœ-
nit. dispensationis super impe-
dimēto primi gradus ex copu-
la illicita proveniente ad re-
manēdū, seu de contracto. 239

§. 4. De formula absolutionis, &
dispensationis Literarū, quæ
expediuntur pro iis, qui impe-
trata dispensatione super im-
pedimento publico, tacuerunt
impedimentum occultū. 244

§. 5. Formula dispensationis de
contracto super impedimen-
to reticito in Dataria. 247

§. 6. Formula dispensationis pro
Consanguineis vel affinibus,
qui

qui ignorantes gradum prohibitum matrimonium contraxerunt publicationibus in Ecclesia factis. 249

§. 7. Formula pro iis, qui præcedente adulterio & fide data, matrimonium contrahere desiderant. 253

§. 8. Pro eo, qui Consanguineam Uxoris five in primo, five in secundo gradu cognovit. 255

Pars V. De formulis absolutionū, dispensationū, rehabilitationū, & fructuū condonationū. 258

§. I. Prænotāda in hac mater. 258

§. 2. De absolutione ab injectione publica manuum violentarum in Clericum pro non valente accedere ad Urbem. 259

§. 3. Formula Literarum pro eo, qui ad Urbem pro absolutione ab excommunicatione incurfa ob manus violentas injectas in Clericū accessit, & absolutus ad Ordinariū mittitur. 266

§. 4. Formula, qua datur facultas Confessariis absolvēdi Percussorē, aut Occisorē Clerici. 286

§. 5. Formula Literarum directarum ad Confessarium ad absolvendum Clerici percussorem. 271

§. 6. De formulis absolutionum à Censuris, & simul dispensationū super irregularitate. 273

§. 7. De Literis dispensationis ab Irregularitate proveniente ex defectu occulto Nataliū. 279

§. 8. De Literis rehabilitationum. 280

§. 9. Formula rehabilitationis ad Beneficia obtinenda. 283

§. 10. De fructuum male perceptorum ex Beneficiis Ecclesiasticis condonatione. 285

Pars VI. De formulis Absolutionum, & Dispensationum in utroque foro pro Regularibus, & ingredi volentibus Religionem. 287

§. 1. De formula pro eo, qui homicidio commissō Religionem ingredi desiderat. 288

§. 2. Formula pro Religioso censuris Ecclesiasticis innodato, & irregularitate ex violatione

Censurarũ irretito pro utroq̃ foro in factis publicis.	291
CAP. VII. De Signatura gratiæ.	296
CAP. VIII. De Signatura Justit.	302
CAP. IX. De Dataria.	314
CAP. X. De Cancellaria Aposto- lica.	329
§. 1. De Cancellario, seu Vice- Cancellario.	329
§. 2. De reliquis Officialibus Cancellariæ.	340
§. 3. De Protonotariis	348
§. 4. Ordo expeditionis Litera- rum.	354
§. 5. De Monetarum valore in curia Romana.	366
§. 6. De Auditorio Contradi- ctarum.	371
CAP. XI. De Regulis Cancellariæ, earumque origine & aucto- ritate.	376
CAP. XII. Regulæ Cancellariæ Innocentii XII. brevibus no- tis inspersæ.	386
CAP. XIII. De Secretaria Apo- stolica.	495
CAP. XIV. De Camera Apo- stolica.	511
§. 1.	

§. 1. De Tribunali Camerae Apostolicæ.	511
§. 2. De Cardinali Camerario.	519
§. 3. De Auditore camerae.	527
§. 4. De Gubernatore Urbis Romanæ.	536
§. 5. De Thesaurario generali.	543
§. 6. De præfide Camerae.	547
§. 7. De Advocato pauperũ.	549
§. 8. De procuratore pauperũ.	551
§. 9. De Advocato Fiscali.	552
§. 10. De procuratore fisci, & ejus Substitutis.	555
§. 11. De Commissario Camerae Apostolicæ.	558
§. 12. De Clericis Camerae Apostolicæ.	561
§. 13. Praxis & Ordo, qui in negotiis proponendis, & discutiendis in Camera Apostolica servatur.	564
§. 14. De Expeditione Literarum Beneficialium per Cameram.	571
CAP. XV. De Rota Romana.	577
De Auditoribus Rotæ.	580
De Advocatis & procuratoribus Rotæ Romanæ.	586
	De

De Notariis Auditorum Rotæ Romanæ.	588
De Rotæ decisionibus.	589
CAP. XVI. De Congregatione S. Officii, seu Tribunalis universalis inquisitionis.	593
§. 1. De origine sacrorum Inquisitorum.	593
§. 2. De Qualitatibus Inquisitorum.	600
§. 3. De Officio Inquisitorum.	604
§. 4. De privilegiis Inquisitorum.	607
§. 5. De reliquis Ministris S. Officii.	610
De Vicario generali S. officii.	610
De Consultoribus.	611
De Qualificatoribus propositionum.	612
De Advocato Fiscali.	612
De Advocato, & procuratore Reorum in S. Officio.	613
De Vicariis Foraneis S. Officii.	615
De Notario S. Officii.	615
De Thesaurario S. Officii.	616
De familiaribus armatis S. Officii.	617
	De

De Custode Carcerum S. Officii.	618
§. 6. De Tribunali universalis Inquisitionis.	618
CAP. XVII. Praxis Inquisitorum S. Officii.	625
§. 1. Præliminaria de obligatione & modis denunciandi Hæreticos.	625
§. 2. De Methodo Juridica conficiendi processus in Tribunalibus S. Officii.	630
Art. 1. De recipiendis denunciationibus.	630
Art. 2. Forma recipiendi denunciationem.	632
Art. 3. An per literas fieri possit denuntiatio.	636
Art. 4. Formula recipiendi confessionem sponte comparentis de se ipso testificantis.	638
Art. 5. De Examinatione Testium.	641
Art. 6. Post receptam denunciationem, & Testes examinatos instituitur consultatio.	644
Art. 7. De deliberatione super citatione reali, & captura.	648
Art. 8. Capturâ decretâ datur mandatum de capiendo.	650
Art. 9. De ordine in custodiendis carceratis observando	653
Art. 10. De prima audientia, ad quam incarcerati vocantur.	655
Art.	

Art. 11. De secunda reorum Audientia.	660
Art. 12. Forma interrogandi reos, quando in primo, & secundo examine recusant dicere veritatem.	662
Art. 13. Formula interrogandi Testes examinatos ad effectum declarandi eorum dubias propositiones.	664
Art. 14. Ante causæ expeditionem quid faciendum Inquisitori.	665
Art. 15. Articulorum contra reum productio.	670
Art. 16. De publicatione processus.	675
Art. 17. De sententiæ pronuntiatione.	675
CAP. XVIII. De sacra Congregatione Cardinalium S. Concilii Trid. interpretum	679
§. 1. Institutio & facultas hujus Congregationis.	679
§. 2. An Declarationes hujus Concilii habeant vim legis universalis.	683
CAP. XIX. De Congregatione super negotiis Episcoporum & Regularium.	694
CAP. XX. De Congregatione Jurisdictionis, & Immunitatis Ecclesiasticæ.	702
CAP. XXI. De Congregatione Rituum.	706
CAP. XXII. De Congregatione pro Indice librorum prohibitorum.	712
CAP. XXIII. De Congregatione Examinis Episcoporum.	718
CAP. XXIV. De Congregatione Fabricæ.	722
CAP. XXV. De Congregatione super statu Regularium.	730
CAP. XXVI. De Congregatione de propaganda fide Catholica.	733
CAP. XXVII. De Congregatione Indulgentiis, & sacris reliquiis præposita.	737
CAP. XXVIII. De Congregatione Visitationis Apostolicæ.	738
CAP. XXIX. De Congregatione pro erectione Eccle-	

Ecclesiarum, & provisionibus Consistorialibus. 743

CAP. XXX. De Congregatione pro consultationibus negotiorum status Ecclesiastici, quæ Consultata dicitur. 745

CAP. XXXI. De Congregatione super bono Regimine communitatum status Ecclesiastici 749

CAP. XXXII. De Congregatione pro status Ecclesiastici gravaminibus sublevandis. 754

CAP. XXXIII. De Congregatione Cardinalium pro universitate Studii Romani. 756

CAP. XXXIV. De Congregatione pro ubertate annonæ status Ecclesiastici. 759

CAP. XXXV. De Congregatione pro ubertate Grasciæ Urbis. 763

CAP. XXXVI. De Congregatione pro Viis, Pontibus, & Aquis curandis. 766

CAP. XXXVII. De Congregatione pro Typographia Vaticana. 679

CAP. XXXVIII. De Congregatione super Re monetaria. 771

CAP. XXXIX. De Congregatione super negotiis Baronum status Ecclesiastici, & Montium. 772

CAP. XL. De Congregatione Visitationis Carceratorum. 776

CAP. XLI. De Congregatione super confinibus status Ecclesiastici. 782

CAP. XLII. De Foro Capitolino, seu Judicio Senatoris, & Conservatorum Urbis. 785

Ap-

Approbatio R. P. Provincialis.

EGO infrascriptus Societatis JESU per Provinciam Rheni inferioris Præpositus Provincialis, potestate mihi facta à P. N. P. THYRSO GONZALEZ Societatis nostræ Præposito Generali, typis mandati permitto *Notitiam Congregationum, & Tribunalium Curie Romanæ à P. Hunoldo Plettenberg Societatis ejusdem Sacerdote conscriptam*, à deputatis ad id Censoribus ejusdem Societatis lectam & approbatam. In cujus rei fidem has literas manu propriâ, consuetoque officii Sigillo munitas dedi. Hildefii die 6. Octob. Anno 1692.

(L.S.)

HENRICUS VVEISVVEILER.

COPIA PRIVILEGII CÆSAREI.

CUM ex Mandato Sacræ Cæsareæ Majestatis, omnibus & singulis Typographis ac aliis quibuscunque liberam negotiationem exercentibus serio firmiterque inhibeatur, ne quisquam libros ullos à Societatis nostræ Patribus hætenus editos, aut in posterum edendos, intra sacri Romani Imperii Regnorum, & Dominiorum suæ Cæsareæ Majestatis hæreditariorum fines, simili aliòvè caractere, aut formâ, sive in toto, sive in parte, excudere, recudere, vel aliò excudendos seu recudendos mittere, aut ibi etiam impressos abducere, vendere & distrahere, clam seu palam, citra supradictorum Patrum consensum ac testimonium audeat vel præsumat.

Ego HENRICUS VVEISVVEILER Soc. JESU per Rheni inferioris Provinciam Præposito Provincialis concedo Joanni Leonardo Schlegelio Episc. & Summi Capituli Typographo facultatem excudendi librum, cui titulus: *Notitia Congregationum, & Tribunalium Curie Romanæ à P. Hunoldo Plettenberg Societatis ejusdem Sacerdote conscripta*. In quorum fidem hoc ei testimonium subscriptū, & Sigillo munitum dedi. Hildefii die 6. Oct. 1692.

(L.S.)

Henricus VVeisvveiler.

NOTITIA
CONGREGATIONUM
ET
TRIBUNALIUM
CURIÆ ROMANÆ.

CAPUT I.

De S. R. E. Cardinalibus.

Cum primus maximusque in Urbe
& Orbe Senatus sit Sanctum &
Apostolicum Collegium Cardi-
nalem, cumque iidem purpurati Patres
præcipuarum Congregationum sint Ca-
pita summorumque Tribunalium in Cu-
ria Romana Præsides, aut certè nobi-
lissima istorum membra, quibus ipse
Pontifex Maximus in persona præsidet;
Visum est nonnulla hic de Cardinali-
bus præmittere, ex quibus plenior hau-
riri possit notitia Curiae Romanæ, &
Tribunalium, quæ in ea sunt instituta.

§. I.

De nomine Cardinalium.

1. & 2. *Cardinales à cardine dicti.*
3. *Præcipui in Clero Cardinales appellati.*
4. *Cardinalis nomen à loco ad Personas derivatum.*
5. *Quo tempore nomen Cardinalis inventum.*

I.

Dicuntur Cardinales à cardine. Cardio est axis, circa quem res aliqua volvitur regiturque; Sic cœli cardines dicuntur duo poli, circa quos immobiliter fixos, cœli machina rotatur. Ostiî cardo est, in quo illud vertitur & regitur. Cardio quoque dicitur præcipuum, & summa rei. Hoc sensu S. Augustinus l. 1. de Bapt. c. 6. primarios Donatistarum Cardinales vocavit, & S. Ambrosius lib. 5. in Luc. præcipuas virtutes Cardinales dixit.

2. Utrâque acceptione Purpurati à cardine nomen *Cardinalis* trahunt; Nam sicut super cardinem volvitur ostium domus, ita super hos Sedes Apostolica, totius Ecclesiæ ostium, quiescit & sustentatur, inquit Eugenius IV. Constit. Non mediocri. Sunt etiam præcipui, qui Papæ in Ecclesiâ universali gubernanda

nanda assistunt. *c. Fundamenta §. decet de elect. in 6.* Dignitates enim Episcopales & Archi-Episcopales *privatæ unius patriæ præsumt utilitati, ista Cardinalium dignitas publicæ totius populi Christiani: ille unam duntaxat regunt Ecclesiam, ista cum Sede Apostolica, universas,* ait idem Eugenius IV. l. c.

3. Hinc olim primarii & principales in Clero *Cardinales* dicebantur; Ita Episcopus & Clericus Cardinalis. *c. In nomine Domini dist. 23. Sacerdos Cardinalis. c. Ministerium de offic. Archipresb. Presbyter & Diaconus Cardinalis c. Præsul. 2. q. 5. id est Archi-Presbyter & Archi-diaconus: in ea nimirum Ecclesia, in qua plures Presbyteri & Diaconi reperiiebantur, vel qui Ecclesiis præficiiebantur, quæ cæteris Principiores erant: nominabantur, Azor. p. 2. Inst. l. 4. c. 1.*

4. Ex quo colligitur à loco derivatum esse nomen Cardinalis ad personas, prout clare quoque constat ex Concilio Meldensi Can. 54. sic statuente. *Ut titulos Cardinales in urbibus, vel suburbiis constitutos Episcopus Canonicè ordinet & disponat.* Idemque habetur ex Joanne Diacono in vita S. Gregorii lib. 3. c. 11.

4 *De Institutione Cardinalium.*

ubi sic ait : *Cardinales violenter in paræciis forensibus ordinatos Gregorius in pristinum cardinem revocavit.* Ubicardinem vocat Titulum seu Ecclesiam Cardinalem.

5. A S. Sylvestro Cardinalis nomen inventum esse creditur, cum ante illius tempora nulla hujus vocabuli mentio in monumentis, aut literis reperiatur. Primùm enim istius meminit sexta Synodus Romana anno 315; post conversionem Constantini sub Sylvestro celebrata. Quod nomen deinde eisdem Ecclesiæ Prælati attribuit Gelasius Papa, & refertur in *c. Presbyteri* 24. dist. ac sæpius Gregorius I. *c. Relatio* & seq. *c. Pastoralis*. 7. q. 1. & deinceps Stephanus IV. *c. Oportebat*. & seq. dist. 79. Nicolaus II. *c. In nomine Domini* dist. 23. aliisque.

§. 2.

De Institutione Cardinalium.

1. *Figura Cardinalium fuerunt Sacerdotes Levitici Ordinis.*
2. *Cardinales instituti sunt exemplo Apostolorum.*
3. *Et jure Divino.*
4. *Qui olim constituti sunt, & ad quid.*
5. *Post Constantinum M. crevit eorum honor & dignitas.*
6. *Ac-*

6. *Acceperunt in commendam Beneficia.*
7. *Promoti ad Episcopatum vacabat Cardinalatus.*
8. *Deinde retinebant solum nomen.*
9. *Postmodum etiam Titulum Cardinalatus.*
10. *Non tamen Episcopi antea consecrati admittebant Cardinalatum.*
11. *Postea etiam presabant.*
12. *Et in commendam quoque accipiebant Episcopatus.*
13. *Creantur Cardinales à Summo Pontifice.*
14. *Ex omni Natione.*
15. *Super eorum promotione non sunt faciendæ Sponsiones.*

I.

Figuram & typum Cardinalium tenuisse Sacerdotes Levitici generis innuit Innocentius III. in c. *Pervenerabilem*, qui fil. sint legit. dicens: *Sunt autem Sacerdotes Levitici generis Fratres nostri, qui nobis jure Levitico in executione Sacerdotalis officii coadjutores existunt.*

2. Instituti verò sunt Cardinales exemplo Apostolorum, qui Christo Domino in terris tanquam Pontifici assistere videbantur. *Jacobat. de Concil. l. 1. n. 252.* Hinc eos Dominus *Fratres* suos appellat, *Matt. ult. in tentationibus Socios.*

6 *De Institutione Cardinalium.*

Luc. 22. & amicos, quibus arcana communicaret, *Joan. 15. v. 15.* Post Christi ascensionem iidem Petro assistebant in administrandâ Ecclesiâ, sic *Act. c. 15.* legimus Jerosolymis *Apostolos & Seniores* convocasse, quibuscum de proposita legalium quæstione deliberavit. Apostolis verò dispersis per Orbem terrarum & fungentibus munere Episcoporum, Petrus sibi alios Coadjutores adscivit *c. s. Petrus 8. q. 1.* diciturque viginti quasi Senatores Romanæ Ecclesiæ ex Presbyteris & Diaconis Urbis Romanæ instituisse ad instar 24. Seniorum qui supra thronos in conspectu DEI sederunt *Apocal. cap. 4.* quos inter præcipui fuerunt Cletus, Linus, & Clemens. *cit. c. s. Petrus. Barb. Jur. Eccl. l. 1. c. 3.*

3. Ex his deducitur, Cardinales, ut sunt Summi Pontificis Adjutores & Consiliarii, Jure divino esse institutos, licet nomen, officium, Dignitas, & numerus eorum, distinctio Titulorum, aliaque privilegia, quibus Cardinales gaudent, jure humano & à Summis Pontificibus sint inducta. *Agor. p. 2. l. 4. c. 1.*

4. Ante tempora Constantini Magni instituebantur soli Presbyteri pro officiis eorum, qui postea Cardinales dicti sunt; Habebant verò curam Baptismi & sepul-

turæ

turæ fidelium, ut constat ex Anastasio Bibliothecario in vita Marcelli Papæ, assistebant Pontifici, & fungebantur officio Legatorum; In cæteris pares omnino erant reliquis Presbyteris.

5. Post Constantinum M. majorem aliis Presbyteris affecuti sunt Cardinales honoris & dignitatis prærogativam; Cessante enim persecutione in Ecclesiâ, deposuerunt curam particularem Baptismatis & sepulturæ, solo Legatorum munere functi sunt, & jurisdictionem exercuerunt in Presbyteros & Clericos suarum Parochiarum; Cumque ex eorum numero ordinariè eligerentur Pontifices, plurimum exinde crevit dignitas & auctoritas illorum.

6. Quare cum proventus Titulorum non sufficerent ad competentem eorum sustentationem, coeperunt in commendam accipere beneficia simplicia, Canonicatus, Archi-presbyteratus & similia.

7. Quod si quis in Episcopum eligeretur, eo ipso vacabat dignitas Cardinalitia tanquam inferior, & quod hæc incompatibilis censeretur cum Episcopatu, quandoquidem Episcopi in suis Ecclesiis residere, Cardinales vero Romano Pontifici assistere tenentur.

8. Post

8 *De Institutione Cardinalium.*

8. Postmodum vero promoti ad Episcopatum retinuerunt primùm ex gratia nomen Cardinalitium relinquendo Titulum Presbyterii, solumque dicti sunt: *Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales*, vel: *Cardinales in Ecclesia DEI.*

9. Deindè sub Alexandro III. cum viderent Cardinalatum gradum esse ad Papatum, & iustribuere ad eligendum Pontificem, retinuerunt cum Episcopatu & nomen & Titulum Cardinalis.

10. Nemo tamen, qui ante Episcopus consecratus esset, assumebatur ad Cardinalatum usque ad tempora Clementis V. ut refert Jo. Andreas. *in c. Cum aliquibus, de rescrip. in 6.* cum putarent per hoc descendum fieri ad gradum inferiorem.

11. At successu temporis cum Episcopi quoque ambirent dignitatem Cardinalitiam, repertus est modus Avinione, quo Sedes Apostolica translata erat, ut fierent etiam & dicerentur Cardinales alii Episcopi, alii Presbyteri, alii Diaconi.

12. Dabantur quoque Cardinalibus in Commendam Episcopatus & Abbatiae, & licet alias major fuerit dignitas Episcopi, quam Cardinalis, ut colligitur ex sexta Synodo Romana, & ex cap. *Cum Apostolus 6. de censibus*, præcedere cœperunt car-

Cardinales etiam non Episcopi ipsos Episcopos, cum jam pluris æstimaretur esse Ecclesiæ Romanæ Cardinalem, quam esse Episcopum.

13. Creantur Cardinales à solo Summo Pontifice, ita ut eos nec collegium Cardinalium, nec Concilium generale, nisi forte auctoritate Papæ cum hujusmodi facultate congregatum sit, creare possit. *Barb. l. 1. Jur. Eccl. c. 3. n. 12.*

14. Eligendi verò sunt idonei ex omnibus Nationibus Christianitatis, quantum commodè fieri poterit. *Trid. Sess. 24. de reform. c. 1.* tum ut Pontifex melius Regnorum & Provinciarum notitiam ab iis haurire possit. *Sixtus V. Const. 50. Postquam §. 11.* tum ut quævis Natio suum habeat in Curia Patrem tutelarem & Protectorem. *Barb. l. c. n. 13.*

15. Super Cardinalium promotione nullæ fieri possunt sponfiones seu excommiffæ, si quid in excommiffis deductum fuerit, piis locis applicandum est, Ecclesiasticisque Personis excommiffas facientibus pœnâ privationis beneficiorum imponitur à Gregorio XIV. *Const. 4. Cogit,* & tam illis, quam aliis huic Constitutioni contravenientibus excommunicationis pœna ab eodem infligitur.

§. 3.

De qualitatibus Cardinalium.

Cardinales debent esse 1. *Legitime nati.*

2. *Non infames.*

3. *Docti ac Probi.*

4. *Clerici in 4. Minoribus saltem constituti.*

5. *Non habeant Prolem, vel ex eâ Nepotem.*

6. *Non habeant Fratrem vel Patruelem viventem, qui sit Cardinalis.*

7. *Nec Nepotem ex Fratre vel Sorore, nec Patrum aut Avunculum viventem in Collegio Cardinal.*

8. *Habeant qualitates requisitas in Episcopo.*

9. *Non sint bigami.*

10. *Sint minimum quatuor insignes Theologi ex Regularium ordinibus assumpti in eorum Collegio.*

Secundum constitutionem 50. Sixti Vj Postquam requiruntur variae qualitates in iis, qui ad Cardinalatus dignitatem assumuntur.

1. Ut legitimis & honestis sint exorti natalibus, aded ut Illegitimi etiam per subsequens matrimonium legitimati, aut super defectu natalium auctoritate Apostolica dispensationem consecuti, inhabiles sint ad Cardinalatum.

2. Ne sint alicujus criminis, aut infamiae

miæ nota reſperſi, nec defectum habeant, ob quem ſine diſpenſatione ad ſacros Ordines promoveri non poſſint.

3. Doctrina, vitæ, probitate aliisque qualitatibus à jure requiſitis ſint præditi.

4. Clericali etiam charactere inſigniti, & in 4. Minoribus ordinibus conſtituti per annum ſaltem ante promotionem habitum & tonſuram geſtaſſe tenentur.

5. Si Filiam vel Filium etiam ex Legitimo matrimonio, vel ex iis Nepotem habeant, promoveri non poſſunt ad Cardinalatum.

6. Frater, etiam ex uno Parente Germanus, vel Patruelis, Conſobrinus aut Amitinus alicujus Cardinalis viventis, Cardinalis eſſe non poteſt.

7. Patruus aut Avunculus Nepotis ex Fratre vel Sorore Cardinalis viventis, atque etiam Nepos Patruï vel Avunculi prohibetur aſſumi ad Cardinalatum.

8. Juxta Concilium Tridentinum *Seſſ. 24. de reform. c. 1.* Ea omnia & ſingula, quæ de Epiſcoporum præficiendorum vita, ætate, doctrina & cæteris qualitatibus ſunt conſtituta, etiam in creatione S. R. E. Cardinalium exiguntur.

9. Ad Cardinalatus celiſtudinem non ſolent

solent quoque bigami promoveri. *Azor. p. 2. l. 6. c. 7. 4. ult.*

10. Inter cæteros verò Cardinales, præter egregios utriusque juris aut Decretorum Doctores, esse minimum debent quatuor insignes Viri in sacra Theologia Magistri præsertim ex Regularibus & Mendicantium Ordinibus assumendi. *Sixtus V. cit. Const. 50. Postquam. §. 9.*

§. 4.

De numero Cardinalium.

1. *Cardinalium numerus in jure non est determinatus.*
2. *Olim putantur fuisse tantum duodecim.*
3. *Deinde viginti octo vel plures.*
4. *Postmodum eorum numerus valdè imminutus fuit.*
5. *At à tempore Bonifacii VIII. iterum crescere cæpit.*
6. *Quem demum Sixtus V. definiivit, ut non excederet septuagesimum.*
7. *Postea Clemens VIII. Septuaginta duas Ecclesias & Titulos Cardinalium designavit.*

I.

Cardinalium numerus in jure determinatus non reperitur, sed in arbitrio Summi Pontificis perspecta Ecclesiæ necessitate residet.

2. Olim

2. Olim, ut nonnulli tradunt duodecim juxta numerum Apostolorum fuerunt. *Vestrius l. l. c. 1.* Quorum personas repræsentant, *Sixtus V. Const. 50. Postquam.*

3. Deinde post Leonem I. usque ad Honorium II. viginti & octo Cardinales Presbyteros nec plures, nec pauciores fuisse refert *Quintanad. Ecclesiasticon lib. 4. num. 108.* Forte ob rationem quam adducit *Cnuphrius* in opusculo de Cardinalibus, ubi ait: *Erant ab antiquo tempore Romanae quatuordecim Regiones, & quamvis tunc fortassis singulis Regionibus singuli Presbyteri præficerentur, crescente tamen numero Christianorum, vel plures Ecclesia in singulis Regionibus erectæ sunt, vel duo in unaquaque Regione Presbyteri sunt constituti, ac propterea facti sunt viginti octo Tituli.* Quamvis *Plato de Cardinalis dignitate & offic. c. 2.* affirmet fuisse tres & quinquaginta usque ad tempora *Honorii II.*

4. Exinde hic ordo & numerus minui cœpit, forsitan ob Schismata & seditio-
nes, quæ ex Cardinalium, ad quos Pontificis Romani creatio jam delata erat,
mul-

14 *De numero Cardinalium.*

multitudine in comitiis Pontificalibus oriebantur; adeo quidem, ut cum Nicolaus II. Pontifex renunciaretur, octo tantum Cardinales fuerint, quatuor Presbyteri & totidem Diaconi. *Quintanad. l. c.* & subinde usq; ad Nicolai III. electionem septem tantum Cardinales extitisse, vacantesque Titulos vel ab Archi-Presbytero vel ab alio Cardinali Pontificis iussu administratos esse tradit Plato *l. c.*

5. Ab eo vero tempore rursus reflorescere, & augeri coepit numerus, ita ut certum sit Bonifacio VIII. sedente Cardinales fuisse viginti, & tempore Sixti IV. supra triginta, quem numerum Alexander VI. ad quinquagesimum perduxit. At cum Leo X. una vice unum & triginta creasset, numerus ad sexagesimum quintum ascendit, cui Paulus V. institutis novis Cardinalium titulis quinque adjecit, ut fuerint simul in vivis Cardinales omnino septuaginta, quem numerum deinde usque ad sextum supra septuagesimum Pius IV. extendit. *Epo. l. I. de regal. in benef. Eccles. n. 191.*

6. Verum Sixtus V. dicta *Const. 50.* Postquam versus numerum septuagesimum dehnivit exemplo 70. Seniorum, quos Dominus Num. II. Moyse adjunxit ad onus Populi simul sustentandum adeò, ut

ut si unum vel plures in futurum ultra
dictum numerum eligi in Cardinalem
aut pronunciari contigerit, hujusmodi
electionem nullam, irritam & inanem
fore & censendam esse decreverit. Non
tamen hic numerus necessario semper
æquandus est, si pauciores ad omnia mu-
nera peragenda pares sint. *Paleot. de sac.
Consist. p. 4. 4. 1. lit. A.*

7. Hoc numero septuagesimo definito
à Sixto V. designavit postea Clemens
VIII. septuaginta duas Ecclesias, Titu-
los & Diaconias S. R. E. Cardinalium,
prout infra dicetur, & Archidiac. *in c.
ubi periculum de elect. in 6.* aliique existi-
mant è re fore Christianæ Reip. si nun-
quam major habeatur numerus Cardi-
nalianum duobus & septuaginta, qui fuit
numerus Discipulorum Domini.

§. 5.

De distinctione Cardinalium.

1. *Cardinales in tres ordines distinguuntur.*
2. *Qui non est Diaconus non fert suffragium.*
3. *Cardinales Episcopi consecrabant quidem Pon-
tificem.*
4. *Sed olim non eligebant.*
5. *Neque ipsi eligebantur.*

6. *Dia-*

16 *De distinctione Cardinalium.*

6. Diaconi in primitiva Ecclesia fuerunt septem curam Eleemosynarum & reddituum habentes.
7. Quibus adjuncti sunt alii septem adiutores Presbyterorum Cardinalium in Titulis eorum.
8. Et hi Cardinales Diaconi dicti.
9. Qui deinde quatuordecim constituti sunt.
10. Et ministrabant Pontifici.
11. Nomenque Cardinalium habebant à Regionibus, quibus præerant.
12. His postea adjuncti quatuor Palatini dicti.
13. Ac deinde plures à diversis Pontificibus.
14. Sed Sixtus V. contraxit numerum ad decimum quartum.
15. Qui omnes prærogativas Cardinalium habent.
16. Quæ præcedentia observetur inter Cardinales Episcopos, Presbyteros & Diaconos.

GRadus & ordo Cardinalium triplex est, alii enim sunt Episcopi Cardinales, alii Presbyteri, alii Diaconi. Eugenius IV. Const. 15. §. 5.

2. Ideo qui saltem Diaconus non fuerit in Congregationibus Cardinalium, præsertim cum de eligendo Pontifice tractatur, suffragium ferre non potest. Clem. ut ii qui §. Illi 20. de ætat. & qualit. Cui tamen Constitutioni derogare solent Pontifices, cum Cardinales creant. Atq;

in

potestate Romani Pontificis etiam Laicos non conjugatos in Cardinales assumere, qui postea Clerici ordinentur. *Arboſa.* aut juxta Const. 50. Sixti V. qui quatuor solum minoribus sunt insigniti.

3. De Episcopis Cardinalibus diximus supra, circa quod tempus primum instituti sint. Consecrabant quidem Pontificem Romanum Episcopi septem ejusdem Suffraganei & Urbi Romanæ finitimi, nimirum: Ostiensis, Portuensis, S. Rufinæ, Tusculanus, Prænестinus, Sabiniensis, Albanensis & dicebantur ante Leonis IX. tempora *Cardinales Episcopi*, hoc est Primarii, sive Principales Episcopi, eo quod essent cæteris Episcopis celebriores & insigniores;

4. Sed ad electionem novi Pontificis non admittebantur, cui primum tanquam Electores intervenierunt tempore Alexandri III. *Barb. l. 1. Jur. Eccl. 6. 3. n. 45. Lunador. in Relat.*

5. Neque etiam ante annum 891. electus fuit in Summum Pontificem alterius Diocæsis Episcopus, quod primis sæculis prohibita esset, & inconveniens judicaretur translatio Præsulis de uno in alterum Episcopatum; Primus fuit Formosus Episcopus Portuanus, qui translatus & evectus est ad sedem Ro-

manam, nam antea eligebatur Pontifex ex Presbyteris & Diaconis Cardinalibus, ut notavit Onuphrius in annot. ad *Platinam in vitâ Formosi.*

6. De Presbyteris Cardinalibus actum est superius, de Diaconis hic dicendum. Quemadmodum septem instituti sunt Diaconi ab Apostolis; ita septem permanserunt in primitiva Ecclesia usque ad tempora Constantini M. quorum primus Archi-Diaconus dicebatur; Omnes verò septem curam habebant Eleemosynarum & reddituum Ecclesiæ, quos colligebant Subdiaconi, ipsi verò asservabant eos, & ex præscripto inter Clericos, Cardinales Presbyteros, & Summum Pontificem distribuebant.

7. Postea cessante persecutione à tempore Constantini Imp. cum non sufficerent septem illi Diaconi, adjuncti sunt alii septem Diaconi Presbyteris Cardinalibus, qui eos adjuvarent & curam haberent reddituum Ecclesiæ in Titulis eorum & Regionibus Urbis; Cum autem Regiones fuerint quatuordecim singuli in duabus Regionibus serviebant.

8. Et omnes hi septem *Cardinales Diaconi* dicebantur, ita ut Diaconi Cardinales usque ad annum millesimum & tem-

tempora Sylvestri II. numerum septenarium non exceſſerint.

9. Subinde juxta quatuordecim Regionēs, quatuordecim quoque Diaconi creati ſunt, ut ſingulis Regionibus ſinguli præfecti eſſent.

10. Qui (cum jam alii Officiales, in primis Archi-Diaconus, conſtituti eſſent pro colligendis distribuendisque redditibus Eccleſiæ) ſe curæ illorum omninò abdicarunt, & miniſtrare ſoliti ſunt Papæ, cantareque coram eo Evangelium quiſque in Eccleſia ſuæ Regionis, quando ad eam Pontifex ad cantandam Miſſam acceſſit.

11. Unde dicebantur Cardinales primæ, ſecundæ, vel tertiæ Regionis, prout appellabatur Regio, cui præfecti erant.

12. His adjuncti ſunt deinde quatuor alii Diaconi Cardinales, qui *Palatini & Altaris Miniſtri* dicebantur, quia in Baſilica S. Joannis Lateranenſis coram Pontifice cantabant Evangelium. Cum verò hi ædes ſuas contiguas haberent Eccleſiis & Oratoriis, quibus ſerviebant abſque cura tamen animarum, quæ incumbēbat Presbyteris, appellare ſe non à Regionibus amplius, ſed ab

ipsis Ecclesiis cœperunt hoc modo:
Petrus Diaconus Cardinalis S. Adriani.
Onuph. in lib. de sept. Eccles. Barb. l. c. n. 47.
Lunador. Azor. p. 2. l. 4. c. 1. q. 6.

13. Fuerunt ergo Cardinales Diaconi octodecim quingentis circiter annis à tempore Paschalis II. usque ad Paulum III. qui anno 1545. hunc numerum uno auctiorem fecit, ut essent novendecim, & Pius IV. subinde additis Diaconis sex ad 25. eum produxit.

14. Verum Sixtus V. in *Const. 55. Religiosa Sanctorum* statuit ut in postorum Cardinales Diaconi solum essent, ut olim, quatuordecim, juxta veterem Regionum Urbis numerum, & ne Presbytero Diaconia, aut Diacono Titulus posthac daretur.

15. Crescente vero auctoritate Cardinalium Presbyterorum, crevit & Diaconorum auctoritas, cum & nomen omnesq; prærogativas habeant Cardinalium, & in electione novi Pontificis suffragium suum ferant.

16. Cardinales Episcopi præcedunt Cardinales Presbyteros, hi Cardinales Diaconos. Inter Episcopos præcedit is, qui antiquior est in Ordine Episcopali, inter Cardinales vero Presbyteros & Diaconos præcedunt illi, qui primi promoti

De Titulis & Diaconiis Cardinal. 21

moti fuerunt ad purpuram, & si plures simul creati sint, habebit is primas, qui prior nominatus fuit. Cum autem frequenter contingat, ut, qui elevatus fuit ad Cardinalatum, dum esset Diaconus, postea fiat Presbyter, hoc casu transit statim ad locum promotionis suæ, præceditque omnes Presbyteros, qui post eum Cardinales creati sunt. At vero Cardinales Episcopi præcedunt, qui primi acceperunt Characterem Episcopalem, etiam illos qui prius promoti sunt ad Cardinalatum, si posteriores sint consecrati Episcopi. *Franc. Sestini il Maestro c. 5.*

§. 6.

De Ecclesiis & Titulis Cardinalium.

1. *Tituli sunt Ecclesiæ, à quibus Cardinales dicebantur.*
2. *Diaconia non appellabantur Tituli.*
3. *Numerus Titulorum paulatim in Ecclesia crevit.*
4. *Honorius II. statuit numerum Episcoporum Cardinalium.*
5. *Quæ eorum nomina & Tituli.*
6. *Nunc solum sex Tituli sunt Cardinal. Episcoporum.*

22. De Titulis & Diaconiis Cardinal.

7. Inter hos eminet Hostiensis.
8. Presbyterorum Tituli quot sint.
9. Quot sint Diaconie.
10. Referuntur Ecclesiæ, Tituli & Diaconie Cardinalium.
11. Unus Titulus Presbyteralis supernumerarius est.
12. Et una Diaconia supernumeraria.
13. Olim Diaconus non habebat Titulum Presbyteralem, nec Presbyter Diaconiam.

I.

QUANTUM ad Titulos & Diaconias S. R. E. Cardinalium prænotandum est, Titulos olim Urbis templa sive Ecclesias dici solitas fuisse, quibus qui præerant Presbyteri animarum curam habentes & Sacramenta administrantes sic v. g. nominabantur: *Laurentius Presbyter Tituli S. Marcelli*, ac postea, cum Presbyteri Cardinales, hoc est Principales dicti sunt ad distinctionem aliorum Titulorum sive in Urbe, sive extra Urbem erectorum, scripserunt se v. g. *Laurentius Presbyter Cardinalis Tituli S. Marcelli*.

2. Diaconie quamvis essent ædes sacræ in honorem Sanctorum dicatæ, Tituli tamen non dicebantur, quia Diaconi, qui earum præfecti erant, animarum curam non habebant, sed alia de-

man-

mandata sibi munia in sua Regione obibant, & Pontifici sacris operanti præstiterant ut dictum est supra. *Barb. Azor II. cc.*

3. Tituli ab Evaristo, qui anno 112. ad Cathedram evectus est, primum instituti atque dispositi traduntur. *Cellotius de Hier. l. 4. c. 8.* Numerus vero Titulorum paulatim increvit secundum propagationem fidei. Dionysius Papa circa annum 260. quatuordecim definivit, & inter Presbyteros divisit.

4. Marcellus deinde decimum quintum Titulum addidit; Sedente autem Julio viginti octo instituti sunt, qui numerus Titulorum totidem Presbyteros Præfectos habentium perseveravit usque ad Honorium II, qui anno 1125. constituit septem, vel octo Episcopos Cardinales ad utilitatem & splendorem Ecclesiæ, ac specialiter, ut Papæ, solenniter in Lateranensi Ecclesia celebranti assisterent.

5. Nomina verò Episcoporum Cardinalium & Tituli erant: Ostiensis, Veliternus, Sylvæ candidæ, alias Sanctæ Ruffinæ, Portuensis, Sabinus, Prænestinus, Tusculanus, Albanus.

7. Nunc verò sunt sex solummodo eo quod auctoritate Eugenii tertii Ecclesia Veliterna adjuncta sit Ostiensi, & Ecclesia
fia

24 *De Titulis & Diaconiis Cardinal.*

ſia Sanctæ Ruffinæ, alias Sanctarum Virginum Ruffinæ & Secundæ tempore Calixti II, conjuncta ſit cum Eccleſia Portuenſi. *Onuph. lib. de ſept. urbis Eccl. cap. 1.*

7. Inter hos magno in honore eſt & eminet Hoſtienſis, cujus eſt ab antiquo tempore, ut ait Auguſtinus *Ep. 165.* Romanum Pontificem conſecrare, proindeque ipſe inter Episcopos ſolus pallio, quod eſt Archi-Episcopi inſigne, utitur ex Marci Papæ inſtituto, ut teſtatur Damajuſus.

8. Presbyterorum Cardinalium Tituli olim fuerunt viginti octo, poſtea per cit. Conſt. 55, Sixti V. *Religioſa Sanctorum Tituli* quinquaginta præſcripti ſunt,

9. Diaconorum demum veteres Diaconia primum fuiſſe videntur quatuordecim, ac deinde octodecim, ut colligitur ex ſupradictis *num. 12.* Sixtus V. vero Diaconias ad 14. ſecundum numerum Regionum Urbis reduxit. *cit. Conſt. 55.*

10. Barboſa *Jur. Eccl. Lib. 1. c. 3.* refert Eccleſias, Titulos & Diaconias S. R. E. Cardinalium à Clemente Papa VIII, & à ſacra Rituum Congregatione probatas die 30. Auguſti 1602, ac à Paulo V. confirmatas anno 1618, ut in Libello impreſſo

presso Romæ in Typographia R. Cameræ
Apostolicæ eodem anno contentæ fue-
runt, & hic subnectuntur :

Ecclesiæ Sex.

Ostiensis.
Portuensis.
Tusculanensis.
Sabinensis.
Prænestinensis.
Albanensis.

Tituli Presbyterales LI.

Sanctæ MARIÆ Angelorum in Thermis.
Sanctæ MARIÆ trans Tyberim.
Sancti Laurentii in Lucina.
Sanctæ Praxedis.
Sancti Petri ad vincula.
Sanctæ Anastasiæ.
Sancti Petri in monte aureo.
Sancti Honuphrii.
Sancti Sylvestri in Campo Martio.
Sanctæ MARIÆ in via.
Sancti Marcelli.
Sanctorum Marcelli & Petri.
Sanctorum duodecim Apostolorum.
Sanctæ Balbinæ.
Sancti Cæsarei.
Sanctæ Agnetis in Agone.
Sancti Marci.

San.

26 *De Titulis & Diaconiis Cardinal.*

Sancti Stephani in Cœlio monte.

Sanctæ MARIÆ trans Pontinæ.

Sancti Eusebii.

Sancti Chrysogoni.

Sanctorum quatuor Coronatorum.

Sanctorum Quirici & Julitæ.

Sancti Calixti.

Sancti Bartholomæi in Insula.

Sancti Augustini.

Sanctæ Cæcilie.

Sanctorum Joannis & Pauli.

Sancti Martini in Montibus.

Sancti Alexii.

Sancti Clementis.

Sanctæ MARIÆ de Populo.

Sanctorum Nerei & Achillei.

Sanctæ MARIÆ de Pace.

Sanctæ MARIÆ in Ara cœli.

Sancti Salvatoris in Lauro.

Sanctæ Crucis in Hierusalem.

Sancti Laurentii in Pane & Perna.

Sancti Joannis ante portam Latinam.

Sanctæ Pudencianæ.

Sanctæ Priscæ.

Sancti Pancratii.

Sanctæ Sabinæ.

Sanctæ MARIÆ super Minervam.

Sancti Caroli.

Sancti Thomæ in Parione.

Sancti Hieronymi Illyricorum.

San-

De Titulis & Diaconiis Cardinal. 27

anctæ Sufannæ.

ancti Sixti.

ancti Matthæi in Merulana.

anctissimæ Trinitatis in Monte Pincio.

Diaconia XV.

Sancti Laurentii in Damaso.

Sanctæ MARIÆ in via lata.

Sancti Eustachii.

Sanctæ MARIÆ novæ.

Sancti Hadriani.

Sancti Nicolai in carcere Tulliano.

Sanctæ Agathæ.

Sanctæ MARIÆ in Dominica.

Sanctæ MARIÆ in Cosmedin.

Sancti Angeli in foro piscium.

Sancti Gregorii ad velum aureum.

Sanctæ MARIÆ in Portico.

Sanctæ MARIÆ in Aquiro.

Sanctorum Cosmæ & Damiani.

Sancti Viti in Marcello.

11. Observandum vero cum Ecclesia S. Laurentii in Damaso perpetuo assignata sit à Clemente VII. Vice-Cancellario pto tempore existenti, sive is Diaconus sit, sive Presbyter, sive etiam Episcopus, ideo unus Titulus Presbyteralis supra numerum additus est, ne aliquando alicui Presbytero Cardinali proprius Titulus desit, *cit. Bulla 55. Sixti V.*

12. Et Diaconia S. Laurentii in Damaso supra numerum est 14. Diaconiarum, ne contingat ut unus Diaconus careat Diaconia. Si enim Vice-Cancellarius consecratus Episcopus esset, & inter eos numeraretur, decimus quartus Diaconus sine Diaconia foret, nisi Ecclesia S. Laurentii in Damaso, quæ perpetuo concessa est Vice-Cancellario, supra numerum 14. Diaconiarum foret. Rursus si Vice-Cancellario habenti solum ordinem Diaconalem conferretur Titulus Presbyteralis, nisi forent Tituli 51. quinquagesimus Presbyter sine Titulo esset.

13. Sciendum namque antiquissimam esse consuetudinem quingentorum circiter annorum usque ad Sixtum IV. ne Diaconus potiretur Titulo Presbyterali, nec Presbyter Diaconiâ, cum committi non possit Diacono curâ animarum. Sixtus IV. vero primus fuit, qui confundit Titulos cum Diaconiis, concedendo Diaconis Titulos, & Presbyteris Diaconias; Tunc tamen Diaconi non usurpant nomen *Tituli*, licet Titulum habeant Presbyteralem, & Presbyteri licet Diaconiam solum possideant hoc nomen *Tituli* adiungunt.

§. 7.

De vestitu Cardinalium.

Habitus Card. primo communis fuit cæteris Presbyteris.

Innocentius I V. dedit quibusdam pileum rubrum.

Qui deinde concessus est omnibus.

Paulus II. vestes purpureas & biretum rubrum aliaque ornamenta addidit.

Gregorius XIV. promotis ex Regularibus dedit quoque biretum rubrum.

Qualem hi habitum gestent.

Et qualem promoti ex Societate JESU.

Nemo præter Cardinales uti potest pileo rubro.

Utuntur Cardinales hoc tempore habitu coloris vel rubri vel violacei vel subrubri.

Ex qua materia sit vestitus eorum.

Cum toga violacea utuntur quoque pileo violaceo.

Quo colore utantur in luctu.

Rubræ togæ jungitur Pileus subruber.

Quando utantur colore violaceo.

Et quando rubro.

In Ecclesiis Titularibus rubris vestiuntur.

Legati à Latere quo colore utantur.

Diebus Indulgentiarum & in Jubileo quem colorem adhibeant Card.

30 *De vestitu Cardinalium.*

19. In equitatione solenni qualem habitum & colorem gestent.
20. Et qualem dum Legatum, vel novum Cardinalem excipiunt.
21. Si in Ecclesia Titulari cujusdam Card. celebretur Capella, quo colore hic Cardinalis utatur.

I.

Cardinales ante Innocentium IV. habitu usi sunt reliquis Presbyteris usitato & ordinario, qui accessit ad habitum Monachalem *Lunador*.

2. Innocentius IV. verò tradidit eis, cum ad Terras Ecclesiæ regendas mitterentur, rubrum galerum circa annum Domini 1244. ut auctor est Platina, Genebrardus aliique, qui etiam in Concilio generali Lugdunensi primo tredecim Cardinalibus à se creatis rubrum illum pileum concessit ad significandum, eos etiam caput suum, ubi opus, pro Ecclesiastica libertate tuenda offerre debere, præsertim eo tempore, quo Romana Ecclesia à Friderico III. Imp. vehementer oppugnabatur. *Azor. p. 2. l. 3. c. 3. 4. 15.*

3. Post ea tempora omnibus Cardinalibus vel per consuetudinem, vel expressam concessionem galerus rubeus permissus est. *Barb. l. c. n. 8.*

4. Pau-

4. Paulus II. deinde vestes purpureas & biretum rubrum omnibus Cardinalibus (non tamen Regularibus biretum) anno 1464. addidit, & ut panno coccinneo mulas suas, cum iis utuntur, sternerere possint, & uti stapedibus deauratis eisdem concessit.

5. Postea Gregorius XIV. anno 1519. Junii rubra quoque bireta dedit Cardinalibus ex ordinibus Regularium assumptis, qui hucusque usi fuerant bireto ejusdem coloris, cujus erat habitus Religionis, in qua fuerant professi.

6. Investibus verò Religionis suæ colorem observant, excepto caputio, quod rubrum est, & materia formaque similis est illi, qua cæteri Cardinales utuntur, non tamen gestant rochetum, sed loco illius induunt Cottam cum largis manicis.

7. Patres tamen Societatis JESU, cum certum habitum ex regula non gestent, promoti ad Cardinalatum, eodem cum aliis Cardinalibus habitu utuntur, pro ut vidimus in *Joanne de Lugo & Sfortia Pallavicino*.

8. De reliquo ex decreto Pauli II. nemo præter Cardinales sub proposita poena gestare potest pileum rubrum, & in cap. *Illud. dist. 93.* præcipitur, ne reliqui
Cle-

Clerici utantur Cardinalium insigniis absque Pontificis concessione. *Azor. Barb. ll. cc. Lunador.*

9. Utuntur verò Cardinales hoc tempore habitu duplicis coloris ordinariæ, rubri & violacei, exceptis Dominica tertia Adventus, quæ est lætitiæ, cum cantetur in Introitu: *Gaudete in Domino semper*, & quarta Quadragesimæ, quæ est privilegiata ob benedictionem rosæ, quibus subtanis, mantelletto & mozzetta, & post meridiem pallio utuntur coloris subrubri, seu rosæ siccæ ut vocant, qui ex prædictis mixtus videtur.

10. Materia est vel pannus laneus gravior seu levior, quam Sajettam vocant, vel camelottum undatum, vel etiam pro subtanis tela serica simplex, ormesinum dictum, non autem holosericum, quod rasum aut villutum appellant.

11. Cum toga violacea utendum est, Pileus cum limbis aureis, & spira reliquaque ejusdem coloris sunt, idque ex consuetudine, cum non reperiatut concessum esse privilegium Cardinalibus utendi pileo violaceo.

12. In luctu violaceo quoque colore, sed sine omni auro etiam in limbo pilei utuntur, & per decretum Alexandri VII.

editum

dictum 13. April 1655. prohibetur Cardinalibus usus nigrarum vestium lugubrium, quo ad ipsorum personas, & ingitur, ut toto anni tempore in pileis communibus & equorum lemniscis, vulgo Floccis, rubeum colorem semper adhibeant.

13. Rubrae togæ, jungitur Pileus subrubri coloris cum consuetis ornamentis. Nam rubro pileo auro ornato solus statuitur Pontifex. *Barb. de iure Eccl. l. 1. c. 4. n. 86. Lunador.*

14. Per totum Adventum, excepta Dominica tertia, à septuagesima usque ad tempus Paschale, omnibus feriis sextis, vigiliis, quatuor temporibus, die commemorationis animarum, & in exequiis, quibus assistunt, violaceo utuntur colore, nec subtanam seu tunicam ex filo serico gestare permittitur. Excipiuntur tamen ab hac regula quatuor tempora proxime post Pentecosten: Festa duplicia, quæ in feriam sextam incidunt extra Adventum & Quadragesimam: Festum Annunciationis, cum in quadragesimam incidit, & Vigilia Nativitatis Domini, quando rubro utuntur vestitu.

15. Coloris verò rubei usus est omnibus anni diebus in supra dicta regula non

C

con-

contentis, atque etiam quotidie à vigilia Nativitatis Domini usque ad octavam trium Regum, à Dominica Paschatis usque ad Festum SS. Trinitatis, per totam octavam Corporis Christi, & Assumptionis DEIPARÆ, omnium Sanctorum, Patroni Urbis Romæ, & Ecclesiarum Titularium; Die creationis & coronationis Papæ; Festo Cathedræ S. Petri, aliisque solennioribus, ac diebus publicæ lætitiæ dedicatis, in quodcunque tempus aut feriam inciderint extra septimanam Sanctam, quando ejusmodi solennitates institui non solent.

16. Præterea cum in Ecclesia sua Cathedrali vel Titulari officio divino assistunt, aut interfunt processionibus publicis rubro vestiuntur, licet Collegæ forte præsentibus violaceo induti essent, dummodo non sint dies exempti juxta superius dicta.

17. Legati à Latere extra Itáliam quolibet die pro arbitrio suo uti possunt colore, vel purpureo, vel violaceo.

18. Diebus jejunii & indulgentiarum in forma Jubilæi etiam extra Adventum & Quadragesimam prima septimana violaceus habitus adhibetur. Et in Jubilæo anni Sancti visitantes quatuor Urbis Ecclesias extra tempus Paschale violaceo

laceo utuntur, cum actus sit poenitentiae.

19. Quando Pontifex equitat ritu solenni, ut in Festo Annunciationis DEIPARÆ, Cardinales mulis vecti cappa seu tunica rubra vestiuntur. Extra solennem equitationem pallij & mozzetti supra rochetum usus est cum pileo simplici, non Pontificali coloris illius, quem tempus exigit.

20. Cum Legatum aliquem Cardinalem, vel recenter creatum deducunt, habitu utuntur violaceo, quem etiam gestant cum mulis vehuntur ad Consistorium publicum, rubrum vero quando ad Capellam solennem deferuntur, licet sint in luctu, extra tamen Adventum & quadragesimam; Muli quoque pro temporum diversitate sternuntur lacerina vel rubra vel violacea.

21. Si in Ecclesia aliqua Titulari celebretur consueta Pontificis Capella, puta, die Cinerum in S. Sabinæ: Aut ad S. MARIAM de Minerva in festo Annunt. B. M. V. Vigiliis, vel exequiis Principum Sæcularium, Cardinalis Tituli illius Ecclesiæ, etiam Pontifice absente eodem cum reliquis colore utetur, tenebitque locum sibi debitum ratione promotionis.

§. 8.

De Cardinalium dignitate, officiis & honorum Titulis.

1. *Ex quibus colligatur dignitas Cardinalium.*
2. *Digniores sunt Prælati Ecclesiastici, quam Officiales politici.*
3. *Cardinales æquiparantur Regibus.*
4. *Officia denotant eorum dignitatem.*
5. *Eligunt Pontificem.*
6. *Expellere possunt Papam Simoniacæ electum.*
7. *In Schismate possunt convocare Concilium.*
8. *Sede vacante regunt Ecclesiam.*
9. *Assistunt in regimine Summo Pontifici.*
10. *Legatione funguntur Apostolica.*
11. 12. 13. 14. & 15. *Variis honorum Titulis ornantur.*

I.

Dignitatem Cardinalium æstimare licet primò ex comparatione cum dignitate sæculari & politica. Deinde ex officiis, quibus funguntur Cardinales; Demum ex honorum titulis quibus iidem decorantur.

2. Cum enim multo dignior & nobilior sit Hierarchia Ecclesiastica, quam status politicus, digniora quoque erunt membra ejus & Prælati, qui in ea præfulgent.

3. Hinc

3. Hinc Regibus æquiparantur Cardinales. *Jacob. de Conc. lib. 1. art. 1. n. 1.*

4. Officia quoque Cardinalium summam eorum dignitatem denotant.

5. Nam in locum defuncti Pontificis alium eligunt, & subrogant in Sede Apostolicâ Successorem. *c. In nomine 1. dist. 23. c. Licet 6. de Elect.*

6. Potestatem habent Pontificem pecunia, metu, aut favore intrusum expellendi & alium substituendi. *c. Si quis pecunia, dist. 71.*

7. In Electione plurium & schismate licet illis Concilium cogere & decidere controversiam. *Const. Nicolai 11. Barb. Collect. Decis. Apost. 131.*

8. Pontifice è vivis, sublato ipsi regunt Ecclesiam, usque dum alius in Sede Apostolica surrogatus fuerit. *c. Licet, de Elect. c. ubi periculum eod. in 6. c. In nomine dist. 23.* Non tamen possunt novas præscribere leges toti Ecclesiæ, sed ea tantum ordinare, quæ ad electionem Pontificis, defensionem Ecclesiæ, & avertenda pericula pertinent. *Clem. Ne Romani de Elect. c. C. ubi periculum eod. in 6.*

9. Assistunt Summo Pontifici, eumque in Ecclesia universali gubernanda adjuvant. *c. Fundamenta §. decet, de Elect. in 6.* Ideoque judicant totum Orbem, ipsi

vero non nisi à Papa judicantur. c. *Per Venerabilem*, qui *fil. sint legit.*

10. Iphis solis committuntur Legationes Apostolicæ cum multis gratiis & privilegiis, de quibus infra §. *de Legatis.*

11. Ob hanc Officiorum eminentiam variis quoque & eximiis titulis honorantur, dicunturque Cardinales, quasi Cårdines Ecclesiæ. *Sixtus V. Const. 50.* super quibus universi Orbis machina volvatur.

12. Collaterales & Coadjutores Summi Pontificis. *S. Bern. l. 4. de Consid. c. 1. & penul. de offic. Legati in 6.* Principales Assessores, Consilarii, & in executione principalis officii Cooperatores. *Tit. de Elect. in 6.* Ut de iis dici possit illud *1. Reg. 2. Domini sunt Cardines terre, & posuit super eos Orbem.*

13. Ideoque Pontifex Cardinales Episcopos *Fratres* appellat, etiam Diaconos & Presbyteros, si eos cum Episcopis conjunctos alloquatur. *Glos. in c. 1. V. Fratres de renunt. in 6. & Glos. in Extrav. Execrabilis V. Cum Fratribus de preb.*

14. Carolus Magnus: *Reverendissimos Clericos* eos compellavit, dum ait in Edicto suo: *Viris diversi Ordinis Reverendissimis Clericis S. R. E. servientibus*

tibus illud culmen singularis potentia, & praecllentia habere sancimus, cujus amplissimus noster Senatus videtur gloria adornari, id est Patricios & Consules effici: nec non & ceteris dignitatibus imperialibus eos promulgamas decorari & sicut imperialibus extat decorata militia, ita Clerum S. R. E. adornari decernimus.

15. Demum Urbanus VIII. 1650. 10. Jun. in Consistorio secreto *Eminentissimi & vestra Eminentia titulo eodem auxit.*

§. 9.

De privilegiis Cardinalium.

1. *Cardinales plurimis gaudent Privilegiis.*
2. *Habent jurisdictionem Episcopalem & possunt conferre ordines minores in Ecclesiis Titularibus.*
3. *Etiam Cardinales Archi-Presbyteri, in Patriarchalibus suis.*
4. *Ledentes Cardinalem excommunicati sunt.*
5. *Cardinalis reus à quot condemnari debeat.*
6. *Non tenentur regulis Cancellariae*
7. *Liberant reos obvios qui ad supplicium ducuntur.*
8. *Ab eorum sententia non appellatur.*

9. *Afferenti se Legatum esse creditur.*
10. *Habent redditus ex Camera.*
11. *Sententiis in Constit. generali latis non comprehenduntur.*
12. *Liberati sunt à patria potestate.*
13. *In Ecclesiis suis exercent jurisdictionem ante captam possessionem.*
14. *Testamentis non servant solemnia.*
15. *Afferenti aliquid actum coram Papa creditur.*
16. *Quando Concilium congregent.*
17. *Lites inter illos à Papa deciduntur.*
18. *Assistentes Pontifici habentur residentes in beneficiis.*
19. *Sunt liberi à decimis.*
20. *Fruuntur privilegiis Episcoporum.*

1.

QUam plurimis gaudere privilegiis Cardinales notum est; Sunt qui ducenta enumerent, alii paucioribus contenti; Præcipua referemus ex Barboſa lib. 1. *Jur. Eccles. c. n. 33. & seqq.* aliisque.

2. Jurisdictionem habent Episcopalem in Ecclesiis, quarum sunt Titulares, aliisque eorum Titulis subjectis *c. His quæ* 11. *de majori. & obed.* Possunt quoque etiam si Episcopi non sint, conferre omnes ordines minores in propriis Titulis, suis subditis & Familiaribus.

3. Etiam Cardinales Archi-Presbyteri trium

trium Ecclesiarum Patriarchalium: S. Joannis Lateran. S. Petri, & S. MARIE majoris in Urbe ex privilegio, & consuetudine iisdem gaudent prærogativis in Ecclesiis suis, quibus alii Cardinales in suis Titularibus.

4. Qui Cardinalem offenderint in Persona, aut ad hoc consensum vel auxilium præstiterint, ut rei læsæ Majestatis puniuntur, & ipso jure excommunicati sunt. *c. Felicis de pæn. in 6. Bulla cænæ Dom.*

5. Episcopus Cardinalis, si graviter latur non nisi 72, Presbyter 64, Diaconus 27, testibus, qui non sint infames convictus condemnari potest. *c. Præsul. 2. q. 5.*

6. Non tenentur regulariter Regulis Cancellariæ, nec aliis Constitutionibus generalibus, odiosis & poenalibus. *Reg. 67. num. 68. Cancell.*

7. Privilegium ex consuetudine habere dicuntur, ut si reo ad patibulum ducto occurrant, eumque veste aut pileo tegant immunis dimittatur. Exciipiuntur damnati ob crimen falsi, hæresis, læsæ Majestatis, & quodlibet crimen atrox. *Duen. Reg. 81.* Julius Clarus tamen nunquam id à se visum testatur. *l. 5. §. fin. cap. 98.*

42 *De privilegiis Cardinalium.*

8. A Sententia ex voto Cardinalium lata non datur appellatio.

9. Cardinali asserenti se esse Legatum creditur, etiamsi litteras suæ Legationis non exhibeat. *c. Nobilissimus dist. 91.*

10. Cardinales habent partem reddituum Camerae Apostolicæ. *c. ubi periculum §. Provisiones de elect. in 6.* Cardinales inopes à Summo Pontifice alendi sunt, quia convenit membris à capite succurri. *Azor p. 2. lib. 4. c. 3. 4. 20.* Tales ferè sunt promoti ex Ordinibus mendicantium, & qui carent redditibus commendarum & Episcopatum.

11. Sententiâ suspensionis vel interdicti motu proprio, vel in Constitutione generaliter promulgatâ Cardinales non afficiuntur, nisi specialis eorum mentio facta sit.

12. Electus in Cardinalem, eo ipso à patriâ potestate est liberatus.

13. Cardinales in commissis sibi Ecclesiis à Sede Apostolica possunt beneficia conferre, & jurisdictionem exercere ante captam possessionem & ostensionem litterarum.

14. Cardinales in testamentis condendis gaudent militum privilegio: nec legibus civilibus, quæ certam formam præscribunt, obstricti sunt. *Azor. l.c.*

15. Car-

15. Cardinali asserenti aliquid actum in præsentia Papæ, vel sibi vivæ vocis oraculo à Papa mandatum fuisse, credi debet.

16. Cardinales orto schismate Concilium congregare possunt.

17. Lites & causæ inter Cardinales à Summo Pontifice appellatione remota decidendæ sunt. *Paulus IV. Const. Cum sæpius.*

18. Cardinales, qui in Curia Romana Pontifici assistunt, non tenentur residere in beneficiis, nisi illis adjuncta sit cura animarum, quia agnoscuntur pro residentibus. *Azor. l. c. lib. 3. c. 4. q. 3.*

19. Sunt liberi à solutione decimarum, & obsequio charitativo à Papa imposito. *Lancel. l. 2. c. 2.* Tenentur tamen contribuere de fructibus beneficiorum pro Seminario in Diœcesi, ubi erigitur. *Trid. Remiss. Sess. 23.*

20. Privilegia omnia, Episcopis ob status dignitatem concessa, ad Cardinales extenduntur. *c. Quia periculum, de sent. Excomm. in 6.*

S. 10.

De sacro Collegio Cardinalium.

1. Cardinales constituunt sacrum Collegium.

2. Cam.

44 De Collegio Cardinalium.

2. Comparatur Supremo Senatui Romanorum.
3. Decanus ejus olim erat antiquior in Ordinatione.
4. Nunc est antiquior præsens in Curia tempore vacationis.
5. Decanus præcedit cæteros.
6. Traditur ei una Clavis ararii Ecclesiæ.
7. Quam discedens longius ab Urbe, tradit Secretario.
8. Unus Card. est Camerarius Collegii.
9. Ejus Officium.
10. Est in hoc Collegio Secretarius Clericus Italianus, quod ejus Officium.
11. Idem quoque est Secretarius Congregationis super prævisionibus Consistorialibus.
12. Estque familiaris Pontificis.
13. Et interest Congregationibus Cardinalium.
14. Asservat registra Consistoriorum Secretorum.
15. Quibus ipse quoque interest.
16. Quid pro emolumento accipiat à Cardinalibus.
17. Clericus Nationalis ex quibus eligatur.
18. Ejus Officium.
19. Quod durat per annum.
20. Quid pro emolumento suo habeat à Cardinalibus.
21. Computistæ officium, & quid percipiat.
22. Ex Collegio Cardinalium primarii Officiales eliguntur.
23. Qui

23. Qui tamen ob officia illa non habent prærogativam in Collegio.

24. Ex hoc Collegio nominantur quoque Legati de Latere.

I.

EX Cardinalibus, de quibus hucusq; factum, constituitur supremus ille Senatus, qui *Maximus* dicitur, & *Sacrum Collegium*, quod gremium Romanæ Ecclesiæ. c. In nomine Domini dist. 23. Summum & excelsum à Romano Consil. 448. n. 11. & Membrum honorabilissimum, quod habet Ecclesia DEI à Card. Tuscho lit. C. concl. 100. n. 1. appellatur.

2. Ita ut de eo merito dicatur, quod olim interroganti Pyrrho Epirotarum Regi de Ethnice Romanæ tunc supremæ Reip. Senatus respondit: *Urbem Romanam Templum sibi visum, Senatum Regium, Senatores quot, tot Reges.*

3. Hujus Collegii Caput olim erat antiquior ratione suæ ordinationis inter sex Cardinales Episcopos, & *Prior*, deinde *Decanus* Collegii Cardinalium dicebatur.

4. Nunc per Pauli IV. Constitutionem quintam: cum *Venerabiles* Decanus Collegii S. R. E. ad Episcopum Cardinalem

lem antiquiorem in Curia tempore vacationis præsentem, aut ex causa publica absentem, & à Summo Pontifice ablegatum pertinet.

5. Præcedit Decanus cæteros in sessionibus, functionibus & actibus publicis. *cit. Const. cum Venerabiles §. 4.*

6. Traditur novo Decano altera Clavis portarum ærarii in Arce S. Angeli constituti, altera Thesaurario Secreto Summi Pontificis, præstito juramento de non extradendis clavibus, nec extrahenda pecunia, nisi in casibus præscriptis, & tunc nisi consensu duarum partium Cardinalium sub pœna excommunicationis. *Sixtus V. Const. 31. Ad clavum.*

7. Si contingat, ut Decanus discedat ab Urbe ultra 40 miliaria, vocare ad se debet Secretarium, qui claves acceptas statim deferat alteri in ordine succedenti. *Urbanus VIII. in decreto 1626. edito.*

8. Unus è Cardinalibus semper est Camerarius sacri Collegii per annum, quo decedente succedunt alii præsentés in Curia ordine antiquitatis; Estque distinctus à Camerario S. R. E. seu Pontificis.

9. Officium illius est curam habere isto anno reddituum sacri Collegii, ex quibus, dum officio decedit, suam cuique

que Cardinali distribuit portionem; Absentes verò redditus dimidii tantum anni, postquam Roma discesserunt, percipiunt. *Lunador in rel.*

10. Habet præterea Collegium hoc Secretarium Clericum Nationalem & computistam. Secretarius qui & Clericus Italus dicitur per fabarum suffragia eligitur nonnisi ex Natione Italica; Hic curam habet librorum omnium & scripturarum ad hoc Collegium pertinentium, easque conficit ac duplicat, & Originalibus in Archivio, quod est in Palatio Apostolico, repositis, duplicatum ad usum quotidianum penes se retinet.

11. Urbanus VIII. ordinavit *const.* 53. *Admonet nos* ut hic Clericus Italus & Secretarius exerceat quoque Officium Secretarii Congregationis Cardinalium super provisionibus Consistorialibus deputatorum, & acta ipsius Congregationis describat, reponatque in Archivio Collegii Cardinalium in Palatio Vaticano erecto.

12. Est hic Clericus Italus & Secretarius Pontificis familiaris & continuus Commensalis, ideoque vestes violaceas adinstar Cubiculariorum honoris gestare potest, eique portio quotidiana ex Palatio Apostolico datur. *Urbanus VIII. cit. const.*

13. *Idem*

13. Interest quoque Secretarius Congregationibus Generalibus, cum omnes Cardinales præsentés conveniunt, aliisque particularibus, cum Capita solum Ordinum congregantur, & annotat Decreta, quæ in iis formantur.

14. Asservat quoque Registra Resolutionum, quæ fiunt in Consistoriis secretis, eique traduntur à Cardinali Camerario sacri Collegii.

15. Intrat vero & ipse Secretarius Consistoria secreta in habitu rubro & oblongo ab terram usque ex lanâ confecto. Sed cum dicitur *Extra omnes*, exit & ipse è Consistorio *Lunador. in rel.*

16. Pro emolumento suo accipit Secretarius à singulis Cardinalibus in promotionibus eorum viginti quinque Ducatos auri de Camera, totidemque in obitu Cardinalium ab hæredibus eorum, *Paulus V. const. 112. Fides.*

17. Clericus Nationalis eligitur quoque per suffragia fabarum. *Urbanus VIII. cit. const. 53.* ex quatuor Nationibus, per vices, videlicet Germanicâ, Hispanicâ, Gallicâ & Anglicâ, quamvis à tempore Schismatis & hæresis Anglicanæ ex Natione Anglica nemo fuerit.

18. Est substitutus Secretarii, hoc enim

enim impedito ipse supplet. Assistit in Consistorio simili vestitu, quo Secretarius.

19. Officium illius durat per annum, quo evoluta succedunt reliqui per ordinem ex dictis Nationibus. *Urbanus VIII. l. c. Lunador in rel.*

20. Percipit quoque in promotione novi Cardinalis viginti quinque ducatos auri de Camera, totidemque, cum Cardinalis moritur, ab hæredibus illius. *Paulus V. cit. Const. 112.*

21. Computista rationes init acceptorum, & expositorum de redditibus sacri Collegii, easque reddit Cardinali Camerario. Hic quoque à quolibet Cardinali recenter creato accipit intra mensem à die creationis viginti quinque ducatos auri de Camera, totidemque à Cardinalibus è vivis decedentibus, vel ab hæredibus illorum. *Paulus V. l. c.*

22. Ex hoc Collegio Cardinalium eliguntur, qui primariis in Curia Romana præpositi sunt officiis, ut sunt: Vice-Cancellarius. S. R. E. Camerarius, major Pœnitentiarius, Vicarius Papæ, Bibliothecarius, Præpositus officio sacræ generalis Inquisitionis, alique, de quibus singulis infra suis locis.

23. Horum tamen Officiorum ratione
D non

non fortiuntur aliquam prærogativam in iis, quæ spectant ad Officium Cardinalium in eorum Collegio *Seraphin.* *Decis.* 716. n. 6.

24. Ex hoc Collegio nominantur quoque Legati, qui de Latere dicuntur *c. Decreto. c. Si quis Episcopus. 2. q. 6.* De his ergo hic quædam tradenda sunt.

§. II.

De Legatis & Nunciis Sedis Apostolicæ.

1. Cur Legati & Nuncii mittantur.
2. Aliqui sunt merè Nuncii, & non Judices.
3. Aliqui sunt Judices vel cum jurisdictione solum temporali.
4. Vel cum jurisdictione Spirituali ad certas solum causas.
5. Aut etiam generali, & horum tres sunt species.
6. Legati à Latere qui? & ad quos mittantur.
7. Legati nati qui?
8. Talis olim fuit Thessalonica & in Africa.
9. In Bætica, Lusitania & Francia.
10. In Aquitania superiore & inferiore, in Provincia Viennensi, Lugdunensi & Arelatensi.
11. Quis in Hispania, Anglia, Scotia, Polonia, Hungaria & Germania.
12. Legati missi Apocrisarii appellati, non sunt Cardinales, nunc Nuncii Apostolici dicuntur.
13. Sunt

13. Sunt tamen cum potestate Legati à Latere.
14. Ad quæ loca nunc mitti soleant.
15. Rex potest esse Legatus Sedis Apostolicæ.
16. In quibus conveniant Legati & Nuncii.
17. Et in quibus discrepent.

1.

CUM ad Sedem Apostolicam universi Orbis causæ & negotia, quæ ad jurisdictionem Spiritualem & Ecclesiasticam spectant, deferantur, nec omnia in Curia Romanâ & absentia eorum, quorum interest, expediri possint, necesse fuit Nuncios & Legatos ad varia loca pro necessitate ablegare. Mittuntur ergo à Pontifice nunc Cardinales, nuncalii de Clero, aut Curialibus Romanis, qui aptissimi judicantur. c. 1. & 2. Dist. 84. c. Decreto. 2. q. 6.

2. Horum aliqui sunt *merè Nuncii*, & *non Judices*, qui pro aliqua *ambasiatâ*, ut vocant, vel ad aliquod nudum ministerium exercendum mittuntur, v. g. Ad excipiendum aliquem Monarcham. c. Jus gent. Dist. 1. Nobilissimus dist. 97.

3. Quidam sunt *Legati Judices*, iiq; vel habent jurisdictionem solum temporalem, & *Gubernatores* dicuntur, ut qui ad provincias, vel civitates status Ecclesiastici mittuntur, quales sunt Legati

Avenionensis, Bononiensis, Ferrariensis, Urbinatensis & Æmiliæ seu Roman-diolæ.

4. Vel habent jurisdictionem spiritua-lem, eamque vel delegatam ad cer-tas causas & negotia, sive Spiritualia, sive etiam sæcularia, & à Concilio Sar-dicensi *Can. 3. & 5. ἐπιγνώμονες*, id est *Cognitores* appellantur, erantque Com-missarii à Papa delegati ad partes, ut cau-sas contröversas, maximè quæ per ap-pellationem ad Sedem Apostolicam de-volutæ erant, inquirerent, aut judica-rent. *Cabassut. Notit. Concil.*

5. Vel generatim habent jurisdic-tionem spiritualement eamque ordinariam, & horum Legatorum tres sunt species; Alii enim sunt de Latere, alii nati, alii missi. *Glos. in c. 1. de Officio Legati & c. 2. eod. in 6.*

6. Legati de Latere dicuntur Cardi-nales, qui de Latere Papæ, cui semper assistunt, mittuntur. *c. Decreto. c. Si quis Episcopus. 2. q. 6.* Et tales sæpe missi sunt à Pontificibus ad Synodos tum genera-les, tum particulares, ut illis nomine suo præessent; *Cum enim* inquit *Leo Papa epist. 14. ad Faustum, propter causam fidei, quam Eutiches perturbare ten-tavit,*

tavit, de Latere meo mitterem, qui defensionem veritatis assisterent. Aliquando etiam mittuntur Legati à Latere ad Imperatorem, Reges, magnosque Principes, pro pace inter eos reducenda, aut rebus Ecclesiæ procurandis, juribusque Romanæ Ecclesiæ defendendis.

7. Legati nati sunt, qui Legationis Titulum & officium habent ex Privilegio Apostolico vigore dignitatum & Ecclesiarum, quas obtinent. Dicuntur nati, quia statim, ut Ecclesiis suis præficiuntur, hic Titulus cum officio illis adnascitur.

8. Ejusmodi Legatum seu Vicarium constituit olim Leo Papa *Epist.* 84. Anastasium Thessalonices Episcopum per Asiæ Provincias, addens Anastasii Prædecessores fuisse similiter Prædecessorum Romanorum Episcoporum Vicarios seu Legatos. In Africa olim fuit Legatus Episcopus Carthaginensis. *Azor.* p. 2. l. 5. c. 27.

9. Hormisda *Epist.* ad Salustium constituit Hispalis Episcopum per Bæticam & Lusitaniam Vicarium seu Legatum Apostolicum. In Francia Legatus natus constitutus est ab eodem Hormisda, teste Cabassutio, Archi-Episcopus Rhemenis,

cujus est Regem ungere, de quo *in cap. per Venerabilem §. verum, qui fil. sint Legit.*

10. In Aquitania superiori est Archi-Episcopus Bituricensis, de quo *in c. ult. de major. & obed. & c. Exposuit de dilation.* In Aquitania inferiori Archi-Ep. Burdegalensis. In Provincia Viennensi Archi-Episcopus Viennensis: In Lugdunensi Archi-Episcopus Lugdunensis, de quibus *c. Novit. de off. Leg.* Tempore Bonifacii I. & Gregorii I. Arelatensis Episcopus fuit quoque in Provincia sua Legatus Apostolicus, proindeque à Romano Pontifice pallium accipere consuevit *c. in Galliarum 25. q. 2. c. Artaldus 8. q. 3.*

11. In Hispania Legatus natus est Archi-Episcopus Toletanus. In Anglia Archi-Episcopus Cantuariensis, de quo *c. 1. de offic. Leg.* Talem se quoque proficitur Archi-Episcopus Eboracensis, de de quo *c. 1. de appell.* In Polonia Gnesnensis Archi-Ep. In Hungaria Strigoniensis. In Germania olim Magdeburgensis, nunc Salisburgensis. In Scotia, Archi-Episcopus S. Andreæ. Qui omnes in suis Provinciis tanquam Primate erant, & à Romano Pontifice pallium accipiebant.

12. Legati missi, olim Apocrisarii græce, quasi Secretarii *Glos. in c. Significa.*
Si de

ſi de Elect. &c. Septuaginta diſt. 16. appellabantur, & ordinarie non erant Cardinales, nuncque recepto uſu *Nuncii Apoſtolici* dicuntur, qui mittuntur ad Reges, Principes, Remp. aut aliquam Provinciam, vel ad negotia expedienda, vel jura Romanæ Eccleſiæ tuenda. Differunt ergo nuncii & Legati à Latere, quod hi Cardinales ſint, non iſti. *Gloſ. in c. de offic. Leg.*

13. Adjicitur tamen plerumque in eorum facultatibus hæc clauſula: *Cum poteſtate Legati à Latere*, quæ juxta ſtylum Curie Romanæ additur mandatis eorum, qui ſimbriam veſtimenti Pape attigerunt, ſeu qui ab eo mandatum vivæ vocis oraculo receperunt. *Hoſtien. in Summa de Legato.*

14. Tales Nuncii Viennæ in Germania, in Hispania, Francia, Polonia, Venetiis, Neapolis, in Sabaudia, Florentiæ, Coloniae ad Rhenum, & Lucernæ in Helvetia reſidere ſolent. In iis vero Regnis & Principatibus in quibus ipſe Princeps non reſidet deputatur à Papa Officialis aliquis ſub nomine Collectoris, vel Internuncii ſeu Reſidentis, qui aliquam Nuncii ſpeciem præſert, eique facultates majores, vel minores pro diverſo ſtylo

stylo communicari solent. De Luca Rel. Rom. Disc. 4. n. 16.

15. Rex quoque esse potest Legatus Sedis Apostolicæ, quemadmodum fuit S. Stephanus in regno Hungariæ. Innoc. in c. Veniens V. Regis de præscript.

16. Porro in multis conveniunt Legati à Latere, nati, & Nuncii, & in multis differunt.

Conveniunt I. Facta unius loci possunt in alio loco suæ legationis explicare. c. Novit. 7. de off. Leg.

II. Statuta eorum perpetuo durant, etiam Legatione finita, donec revocentur. c. fin. Nemini eod.

III. Legatione eorum finita, expirat jurisdictio delegati à Legato, vel Nuncio, si citatio non præcessit. Cit. c. Nemini.

IV. Habent jurisdictionem ordinariam; Ideo morte Papæ non finitur. c. 2. in 6. De offic. Leg.

V. Collatio beneficii ab iis facta nulla est, si non fuerit facta mentio beneficii, quod impetrans obtinebat. c. fin. in 6.

VI. Subdelegare possunt c. fin. §. Cæterum de offic. Deleg.

VII. Pœnas & multas ex delictis provenientes Thesaurario tradere tenent.

nentur, nec possunt Reis condonare.
Pius IV. Const. 43. Decet. Sixtus V. Const. 93.
Ad Romanum.

VIII. Non possunt concedere facultatem deferendi sclopeta manualia duobus palmis breviora. *Pius IV. Const. 49. cum vices.*

IX. Non possunt adiri in prima instantia, nisi pro causis ei specialiter delegatis. *Trid. Sess. 24 c. 20.*

X. Non possunt se intromittere in causâ alteri à Papa specialiter delegata. *c. 2. de offic. leg.*

XI. Non possunt Episcopos transferre, unam Cathedralem alteri subicere, jus primatiæ alicui concedere, duos Episcopatus unire, vel unum dividere *c. 3. & 4. De offic. leg.* Nec possunt Cathedrales reservare, vel conferre. *c. 4. in 6. de offic. leg.*

XII. In causam remissam ad Sedem Apostolicam non possunt se intromittere. *c. 5. de offic. leg.*

XIII. Non possunt alicui committere, ut recipiat resignationem beneficii, quod postea conferat. *c. pen. §. fin. in 6.*

XIV. Non possunt delegare causas non habentibus Canonatum in Cathedrali, vel dignitatem aliquam, aut personatum, nec sint designati Iudices Synoda.

nodales contra *c. statutum 11. de rescript. in 6. Clem. 2. eod. Trid. Sess. 25. c. 10. & Const. 9. Greg. XV. Sanctissimus. Quia coarctantur à Constitutione majoris. Glos. fin. cit. Clem. 2.*

17. Discrepant vero Legati à Latere, & reliqui Legati, vel Nuncii.

I. Præsentè Legato à Latere, reliquis Legatis executio officii inhibetur. *c. 8. de offic. Leg.*

II. Legati à Latere possunt Archi-Episcoporum, Episcoporum, & exemptorum electiones confirmare ex officio, imo & Patriarcharum, quod reliqui Legati nequeunt. *c. 36. De Elect. in 6. & ibi Jo. Andr. & Franc. n. 2.*

III. Possunt in suis Provinciis omnia, imo plus, quam Episcopi in suis Diocesibus etiam potestate ordinaria. *Abb. in c. 1. de offic. n. 2.*

IV. Ideoque concurrunt cum quovis Ordinario, etiam cum Patriarcha in conferendis beneficiis, quod alii Legati non possunt, nec faciunt. *c. 6. De offic. Legati & ibi Abb. c. 1. De offic. Leg. in 6.*

V. Possunt beneficia etiam Patronata conferre, si Patronus sit Ecclesiasticus, & jus aliunde habeat, quam ex titulo patrimonii, non autem, si Patronus sit Laicus, aut si Ecclesiasticus id habeat titulo

pa-

patrimonii. *c. 6. De offic. Leg. c. cum Dilectus de jur. Patron.* Hæc vero potestas conferendi beneficia non extendit se ad ea, de quibus specialiter disponitur in concordatis Germaniæ, vel aliorum Nationum. Alii Nuncii sine speciali mandato conferre non possunt beneficia; Nuncius tamen Hispaniarum habet facultatem conferendi beneficia, quæ non excedunt valorem 24. ducatorum auri de Camera annuorum, vacantia in mense Apostolico *Othobon. decis. 221.*

VI. Semper & ubique Legatione durante absolvent excommunicatos ob manuum injectionem *c. Quod translatione 5. &c. Excommunicatis 9. de offic. Leg.* Nuncii in sua tantum provincia, & eos qui aliunde veniunt in provinciam; Legati verò nati ratione Legationis neminem ob manuum injectionem excommunicatum absolvere possunt. *cit. c. Excommunicatis. 9.*

VII. Exercent jurisdictionem in Regulares exemptos. *Diana de immunit. Eccl. c. 16.* Non vero Nuncii, nisi habeant facultatem Legati de Latere, ut habent Nuncii Ultramontani. Nuncius Neapolitanus habet jurisdictionem per consuetudinem confirmatam per breve Pauli V. cognoscendi causas civiles, quæ moventur

venrur à secularibus contra Regulares.
Cong. Episc. 1616. 23. Jan. apud Nicolaum Can.
lib. 1. Tit. 30. de off. Leg.

VIII. Possunt Archi-Episcoporum ,
 Episcoporum & exemptorum electiones
 confirmare , non verò alii Legati. *c. Si*
Abbatem 36. Hujusmodi de Elect. in 6. De-
 mum præminentiam habent in loco Le-
 gationis suæ supra Prælatos omnes ,
 etiam Cardinales , quam cæteri Nun-
 cii non habent. *De Luca, Relat. Cur. Rom.*
Disc. 4. n. 11.

C A P U T II.

De Concalvi & Electione Summi Pontificis.

INter omnes Conventus & Con-
 gregationes quas S. R. E. Cardi-
 nales celebrant , præcipua &
 celeberrima est , in qua Purpurati hi Pa-
 tres Sede Apostolica vacante eligunt Ro-
 manum Pontificem , & Ecclesiæ univer-
 salis Pastorem. Hujus ergo Congrega-
 tionis , seu Conventus descriptio reliquis
 meritò præmittenda est. Dicitur ergo
 primo de variis modis eligendi Papam
 alias in Ecclesia usitatis ; Tum de for-
 ma , quæ nunc in Electione observatur ;
 Deinde describetur Conclave seu locus
 electio-

electionis, quidque fiat antequam eum ingrediantur Cardinales; Demum quid in ipso Conclavi, & quid electo Pontifice fieri soleat.

§. I.

De forma eligendi Papam sæpè variata.

1. *Visibilis Ecclesia semper regitur à visibili capite.*
2. *Cujus electio variis modis facta est.*
3. *Primo ut Pontifex nominarit in vita Successorem.*
4. *Secundo per 24. Presbyteros vel Diaconos.*
5. *Tertio & simul per Clericos. Quarto ita ut accederet & populus sine suffragiis.*
7. *Sexto ex auctoritate Regum vel Imperatorum.*
8. 9. 10. *Quam auctoritatem confirmatam esse à Pontificibus nonnulli volunt.*
11. *Sed hæc non fuit auctoritas pro arbitrio creandi, sed tantum approbandi rite electum.*
12. 13. 14. 15. *Et exempla in contrarium adducta nullius sunt roboris.*
16. *Septimò elegerunt soli Cardinales accedente consensu Cleri & Populi.*
17. *Octavo excluso horum consensu soli Cardinales totum negotium confecerunt, qui modus hodie dum observatur.*

I.

CUm visibilis DEI Ecclesia semper permanens sit, contra quam nec portæ inferi prævalere poterunt. *Matt. 16.* necesse quoque fuit, ut à visibili semper regeretur capite. *c. Ita Dominus dist. 19.* Quare ita ineffabili sua sapientia disposuit Dominus, ut è vivis decedenti Petro alius sibi Vicarius & Petri Successor, & post obitum hujus alius iterum & alius usque ad consummationem seculi surrogaretur. *c. Factus 7. q. 1.* nam, ut inquit Hieronymus *super Matt. c. 28.* *Qui usq; ad Consummationem seculi cum Discipulis se futurum esse promittit, & illos ostendit semper esse victuros* (nimirum in Successoribus) *& se nunquam à credentibus recessurum.*

2. Modus vero, quo successio Vicariorum Christi & Summorum Pontificum facta est, varius & multiplex fuit, ita ut sint, qui tradant intra mille centum quinquaginta novem annos usque ad electionem Alexandri III. creati anno 1159. decem & septem mutationes in forma eligendi Pontificem Romanum factas esse.

3. Primus modus eligendi visibile Caput Ecclesiæ fuit, ut Pontifex per se ele-

elegerit Successorem suum, pro ut S. Petrum fecisse & Successorem sibi Clementem eligisse habetur *ex cap. si Petrus. 8. q. 1.* Verum id solus sine imitatore fecit Petrus, qui immediate à Christo plenam jurisdictionem, multaque privilegia ex speciali Commissionem, & divina inspiratione acceperat; Ne tamen posteris relinqueretur exemplum, ut quisque Successorem sibi deligeret, quod successu temporis vergere posset in detrimentum Ecclesiæ, si nimirum Papatus successionem potius, quam electionem deferretur, aut quod imparem se iudicaret tanto muneri, Clementem renuntiasset Pontificatui, ac deinde iterum post Linum & Cletum electum esse adnotavit *Glof. V. aut ligandi in cit. c. Si Petrus & V. Succederet in c. Non autem 7. q. 1. Jacobat. de Conc. lib. 10. 22. T. aliisque.*

4. Alter modus eligendi Pontificem post obitum S. Petri fuit, quem refert Barbosa *lib. 1. Jur. Eccl. c. 1. 2. 46.* nimirum quod XXIV. selecti à S. Petro ex omnibus Urbis Romanæ Presbyteris & Diaconis, tanquam Coadjutores ac Consiliarii ejus post dispersionem Apostolorum, qui deinde Cardinales dicti sunt, Pontificem Romanum elegerint.

5. Tertius modus fuit, quem introductum

ductum esse tradit Franciscus Carriere in fidei Catholicæ Digesto *de Rom. Pontif. quest. 6.* anno Christi 102. post obitum Clementis, ut non tantum supradicti 24. sed alii etiam extra Urbem commorantes Clerici, audita morte Pontificis Romæ Congregati alium subrogarint, & sic electum esse Anacletum refert ibidem Carriere.

6. Quartus modus fuit, ut Populus etiam introduceretur ad electionem, non ut votum, sed ut testimonium solum vitæ morumque eligendi ferret, tum ad impediendas seditiones Clericorum, tum ne Populus invitus, & non optatum Præsidem acciperet. *c. Nullus invit. dist. 61. c. Si forte, dist. 63.*

7. Quintus modus fuit, ut Populus in quibusdam locis jus quoque suffragii in electione Prælatorum usurparet sibi; Sed ob confusionem exinde ortam hoc jure suffragii sublato remansit illi solum jus testimonii ferendi.

8. Sextus fuit quod ad sedandos tumultus, & schismatis tollendi causa in electione Pontificis interposuerint auctoritatem suam Imperatores, qui eo usque processerunt, ut nullus Canonice electus putaretur, nisi à Rege aut Imperatore confirmatus esset, & priusquam
hanc

hanc confirmationem obtinuisset Pontifex, non poterat obire munia Pontificalia, sed cura Romanæ & universalis Ecclesiæ demandabatur interim Archipresbytero, Archidiacono, Primicerio & Pontifici electo, qui in hunc modum subscribebant expeditiones: *Hilarius v.g. Archi-Presbyter & servans locum Sedis Apostolicæ. Joannes Diaconus, & in nomine DEI electus. Joannes Primicerius, & servans locum sanctæ Sedis Apostolicæ. Martinus servus DEI Consiliarius Sedis Apostolicæ*, pro ut colligitur ex responsione ipsorum ad litteras Episcoporum Scotiæ scriptas ad Severinum Papam defunctum electo in jus locum Joanne IV. sed nondum confirmato circa annum 638. *Carriere l. c.*

9. Tradunt nonnulli hoc jus Principum expressa Pontificum auctoritate roboratum esse. Nam Adrianum I. convocata Synodo Lateranensi jus eligendi Ponticem concessisse Carolo Magno ob pulsos Italia Longobardos. *c. Adrianus dist. 63.*

10. Leonem VIII. Romanum Pontificem, postquam Ludovicus Pius Caroli Filius renunciasset huic juri. *c. Ego Ludovicus dist. 63.* iterum concessisse jus illud
E
eli.

eligendi Romanum Pontificem Ottoni Imperatori. *c. In Synodo ead. dist. 63.*

11. Et Paschalem II. cum ante admississet justissimis de causis hoc jus eligendi Imperatoribus Gregorius VII. iterato permisisse illud Henrico V. Imperatori.

12. Verum per hoc jus Principibus concessum, non est illis data potestas plena & absoluta pro arbitrio suo creandi Summum Pontificem, quia ejusmodi, utpote Spiritualis & Ecclesiasticæ non sunt capaces. *c. Nullus Laicorum dist. 63.* Sed solummodo honoris & pacis causa delatum est illis, ut consensu suo, approbatione & confirmatione electionem firmarent, ideoque mittere etiam solebant Visitatorem, qui electioni ad rixas & altercationes sedandas adesset.

13. Ad hæc plures gravissimique auctores ut Azor *p. 2. l. 4. c. 2. q. 3.* Baronius ad annos. 526. 555. 774. & 964. Bellarminus in *Apolog. ad lib. Reg. Ang. c. 6.* alique asserunt citatos Canones fictitios esse & commentitios. Solus namque Sigebertus in Chronico suo anno 1112. ultra 30. annos post Adrianum & Carolum M. scripto refert Pontificem illum dedisse huic Imperatori captâ Papiâ jus eligendi Papam, idque creditur in gratiam

tiam Henrici Imp. Schismatici, cujus partes fovit, ideoque hæc narratio pro figmento habetur, cum nullus antiquioris sæculi auctor, nequidem ii, qui scripserunt res Caroli, hujus potestatis Carolo concessæ meminerint; Quinimo constat Carolum legem sanxisse anno 813. ut electio Episcoporum à Prædecessoribus suis usurpata libera esset, fieretque secundum Canones per electionem Cleri & Populi Diocesani; Gratianus ergo incautus nullo de impostura facto examine inseruit hoc commentum Decreto suo. *c. Adrianus dist. 63.*

14. Jam vero factum Leonis VIII. nil probat, & constitutio ejus nullius est roboris, quia cum hæc ageret Leo, Pseudopapa erat, & nonnisi post mortem Joannis XII. legitimus fuit Pontifex, ejusque constitutio in Pseudo-Synodo procusa à nullo legitimo Papa promulgata fuit, ex qua Gratianus citatum num. 9. Canonem desumpsit.

15. Demum quam potestatem Henricus V. subreptitiè per insidias & fraudem obtinuit à Paschali II. ipse Paschalis congregata Synodo Lateranensi denuo revocavit. *Azor. l. c.*

16. Septimus modus fuit inductus à Nicolao II. in Concilio Lateranensi, in
E 2 quo

quo legem edidit de electione Romani Pontificis à sacro Cardinalium Senatu peragenda, ita ut reliquus Clerus ac Populus, ad eam comprobendam accederet, salvo tamen honore & reverentia Henrici *c. In nomine* 1. *dist. 23. Barb. Jur. Eccl. l. 1. c. 1. n. 55.* Suffragia vero Cardinalium eligentium numerabantur non per singulorum capita, sed per corpora trium ordinum, Episcoporum, Presbyterorum & Diaconorum *Andr. Gambar. in Bullam Julii II. num. 145.*

17. Octavus demum modus statutus est ab Alexandro III. in Concilio generali, ut ille Canonice electus censeretur, in quem duæ ex tribus Cardinalium præsentium partes consensissent, excluso Cleri & Populi consensu *c. Licet 6. de elect.* adeoque tota Pontificis electio ad solum Cardinalium Collegium reducta est. Qui modus eligendi postmodum confirmatus fuit & plenius statutus *c. ubi periculum, eod. in 6. & in Clem. Ne Romani. eod. & hodie dum observatur.*

18. Ita quidem, ut si Sedes Apostolica vacet tempore, quo Concilium generale legitime congregatum est, nihilominus ad solos Cardinales & non ad Concilium electio novi Pontificis pertineat, prout servatum legitur in electione Leonis

nis X. tempore postremi Concilii Lateranensis, & dum Synodus Tridentina congregata esset in electione Julii III, Marcelli II, Pauli IV, & Pii IV.

19. Contra electum verò à duabus partibus Cardinalium nulla opponi potest exceptio præter hæresim, aliamvè quæ in jure divino consistit. *c. Licet 6. de elect.*

20. Hinc si quis extra Collegium Cardinalium in Pontificem eligeretur, valebit electio *Barbosa l. c.* pro ut ipsa quoque docet experientia; Multi namque sanctissimi Pontifices assumpti sunt ad Sedem Apostolicam, qui Cardinales non fuerunt, ut Gregorius X. ex Archidiacono, Eugenius III. ex Abbate, Cœlestinus V. ex solitudine vocatus & necdum in sacris constitutus, Pontifices facti sunt.

21. Plurima verò ad legitimam Papæ electionem spectantia utiliter statuerunt diversi Pontifices Gregorius X. in Concilio Lugdunensi anno 1274. de quo in *c. ubi periculum, de elect. in 6.* Clemens V. in Concilio Viennensi anno 1310. habetur in *Clem. Ne Romani eod.* Clemens VII. *Constit. cum Charissimus* anno 1529. Paulus IV. *Const. cum secundum* anno 1554. Pius IV. *Const. In eligendis* anno 1562. Gregorius XV. *Const. Æterni* anno 1621. &

demum Urbanus VIII. *Const. ad Romanum*

22. Quorum aliqua ante ipsam electionem, quædam in ipsa electione, & nonnulla post illam observari solent, & necessario debent. Ex quibus nos quædam notatu magis digna colligemus.

§. 2.

De iis, quæ ante electionem Pontificis observantur.

1. Pontificem esse in agone indicatur Cardinalibus & Legatis.
2. Incarcerati ob delicta graviora ducuntur ad Castellum S. Angeli.
3. Defuncto Papa signum datur in Capirolio,
4. Et Officiales migrant à Palatio, excepto Camerario.
5. Cujus officium non expirat morte Pontificis.
6. Secretarii deferunt ad Camerarium Sigilla, & franguntur.
7. Cum annulo piscatoris.
8. Cadaver defuncti exponitur in templo S. Petri.
9. Cardinales conveniunt in aula Consistorii, ut constituent præcipuos Officiales.
10. Defuncto Papa quomodo incedant Cardinales.
11. Absentes Cardinales monendi sunt de morte Pontificis, non vocandi.

12. Ex-

2. Expectandi tamen per decem dies.
13. Nisi justæ causæ aliud suaserint.
14. Ideoque licet absentes non expectentur, valida erit electio.
15. Decendium etiam non est prorogandum.
16. Si tamen prorogaretur, valida esset secuta electio.
17. Hoc decendio celebrantur exequiæ, & exstruitur Conclave.

I.

Pontifice in agone & extremis constituto, Cardinalis Patronus seu Ne-
pos regnans, ut vocant (qui curam
gerit rerum temporalium) mittit Præ-
latos quosdam ad Cardinales & Legatos
in Urbe præsentés, eisque significat Pon-
tificem vitæ metam attigisse.

2. Tunc jussu quoque ejusdem Cardi-
nalis Patroni deducuntur incarcerati ob
causas graviores & criminales in Castel-
lum S. Angeli, ne Senatus aut Populus
Romanus libertatem illis donare possint,
ut solent, januis etiam effractis. Tole-
ratur namque eo casu antiqua consuetu-
do, ut Conservatores populi Romani
ad ostendendam aliquam speciem juris-
dictionis cum omnimodâ tamen depen-
dencia à S. Collegio aperiant carceres &
carceratis libertatem tribuant.

3. Papa.

3. Papa defuncto lustrat cadaver Cardinalis Camerarius in præsentia Tribunalis Cameræ, & publicum desuper conficitur instrumentum, ac signum datur lugubre campana majore in Capitolio, ut mors cunctis in Urbe innotescat.

4. Etiam Cardinales reliquosque Magistratus, qui in Palatio Pontificio domicilium habebant, abscedunt, excepto Cardinali Camerario, qui de jure remanere debet, & incolit conclavia, in quibus Pontifex morari solet.

5. Ipsius namque uti, & Cancellarii ac Pœnitentarii majoris officia non vacant per obitum Pontificis.

6. Auditâ morte Pontificis Secretarii Datarie omnesque alii, qui Sigilla habent Pontificia, deferunt illa ad Card. Camerarium, qui ea coram Auditore aliisque Cameræ ministris, ac generali Quæstore frangi jubet.

7. Uti & annulum Piscatoris aureum pondo circiter centum nummorum, cujus fragmenta pertinent ad Magistrum Cæremoniarum, qui proinde illa colligit.

8. Eleemosinarii Papæ & Pœnitentarii S. Petri lavant cadaver defuncti, & disponunt, ut exponatur populo in templo S. Petri, Crux argentea ponitur su-

pra

ra vestes Pontificias ad pectus, & duo
ilei Cardinalitii ad pedes, quibus gemit
a auctoritas Papæ Temporalis & Spi-
itualis designatur, ut inquit *Carriere*
Rom. Pont. quæ. 8.

9. Interim Decani & Capita Episco-
orum, Presbyterorum & Diaconorum
ardinalium reliquos inferiores moneri
arant, ut conferant se ad Aulam Con-
torii ipso die, quo Papa decessit circa
esperam, vel altero subsequenti, ut
imariis vacantibus officiis præficiantur
ectores & eligatur Gubernator Con-
avis, & Castelli S. Angeli.

10. Defuncto Pontifice incedunt Car-
nales cum Rochetto discooperto, &
ozzetta, eo modo, quo in signum ju-
isdictionis incedit Papa per universum
rbem, & Episcopus in propria Dioce-
, vel Cardinalis in Ecclesia titulari ad-
tendendam supremam auctoritatem
enēs illos esse. Utuntur verò vestibus
iolaceis cum fimbriis & paramentis ru-
is, si à defuncto Pontifice creati non
nt; Creaturæ verò illius fimbrias quo-
ie habent violaceas.

11. Absentes Cardinales monendi so-
m sunt de obitu Pontificis per literas
articulares à Secretario sacri Collegii
bscriptas *Lavor. var. Lucubrat. Tom. I.*

Tit. 4. c. 7. non verò vocari seu citari debent *Gloss. ver. decem dier. in c. ubi periculum de elect in 6. Mandos. in Reg. 32. Cancell. quest. 8. n. 8.* quod speciale est in electione Papæ, cum ad alias electiones absentes vocari debeant *Lavor. l. c. n. 7.*

12. Moniti Cardinales absentes expectandi sunt per decem dies *cit. cap. ubi periculum Const. Pii IV. in eligendis.* Qui dies computandi sunt à die mortis Pontificis. *Archid. in cit. cap. ubi periculum n. 5.* expectandi verò sunt, etiamsi sciatur eos venire non posse *Archid. ibid.* quia expectatio requiritur non solum propter absentes, sed etiam propter præparationem eorum, qui sunt includendi *Lavor. l. c.* & propter exequias defuncti, ac extrusionem Conclavis.

13. Si tamen justæ subsint causæ, non est necesse expectare absentium adventum integro decendio; Quales sunt: Gravis Ecclesiæ necessitas ita exigens, seditiones repente exortæ, timor aëris inficiendi, aliaque similia, quæ iudicio prudentum relinquuntur, *Bonac. de leg. Sum Pont. elect. disp. 1. q. 3. n. 1. & seq.*

14. Hinc electio facta communi Cardinalium omnium præsentium vel duarum partium consensu, licet expectati non sint absentes decendio, secundum probabi-

abiliorem valida est, cum locus & tempus non pertineant ad substantiam electionis. *Azor. Inst. mor. p. 2. l. 4. c. 2. q. 5.*

15. Sed neque decendium prorogandum est, nisi gravissimâ de causâ *Const. Pii IV. in eligendis §. lapsis* etiam si aliqui Cardinales abessent publicâ de causâ, & de licentiâ Romani Pontificis *ibid. §. declarandis* ideoque nec oppugnari poterit electio prætextu cujusunque impedimenti Cardinalium absentium.

16. Si tamen, hoc non obstante, dictum tempus decem dierum prorogaretur, non ideo electio secuta irrita foret, dummodo à duabus partibus facta sit, quia non videtur in *cit. cap. ubi periculum.* præscribi, non posse expectari ultra decem dies, sed solum non teneri Cardinales expectare *Gambar de offic. Leg. à Latere l. 6.*
108. & 110. ideoque si major pars expectare vellet ultra decem dies, minor vero intrare conclave neglectis absentibus, audiri quidem hæc posset, sed attendere id pars minor, contradicente majore ad Schismata evitanda, non deberet *Labor, var. lucub. Tom. 1. Tit. 4. c. 7. n. 9.*

17. Durantibus his decem diebus celebrant Cardinales præsentés exequias defun-

defuncti Pontificis & fabricatur conclave ; De hoc ergo §. sequente, de istis postea.

§. 3.

De structura Conclavis.

1. *Inventor Conclavis.*
2. *Curat id extrui Camerarius in Palatio Vaticano.*
3. *Nunc cellulæ clauduntur panno.*
4. *Sunt hæ perquam angustæ, & Sorte distribuuntur.*
5. *Conclave undique est conclusum, relictis solum rotis quibusdam, per quas cibus inferatur.*
6. *Quæ à diversis custodiuntur.*
7. *Extra Conclave in diversis locis excubant Helveti.*

I.

INventio Conclavis, in quo novi Pontificis fit electio, adscribitur cuidam è nobilissima & pervetusta Familia Sabelorum, qui nunc Principes sunt Albani, ad accelerandam electionem Pontificis, ne Ecclesia longo tempore viduata Pastore in schismata, ut aliàs, tam facile & frequenter discinderetur, variisque malis & incommodis affligeretur. In præ-

ræmium hujus inventionis concessum excellentissimæ Familiæ, ut Caput illius jure hæreditario sit Mareschallus Conclavis, de cujus munere infra nonnulla dicemus, *de Laca Rel. Rom. Cur. disc. 3. 14. & 15.*

2. Spectat verò ad Cardinalem Cæmerarium defuncto Pontifice curare, et extruatur conclave juxta formam à Collegio Cardinalium præscriptam. Fabricatur id in Palatio Pontificis Vaticano nullo olim intermedio pariete, seu io velamine *cap. ubi periculum de elect. in 6. eod.* ut puta festorius vel cortinis *Gloss. ver. velamine*, ita ut omnes in comuni habitent, & liberè ad se commeari possint, reservato tamen àditu ad secretam Cameram.

3. Sed Clemens VI. *Const. 5. Licet* in alsit postea Cardinalibus, ut liceat illis et decentia honestatis, cum in lectis aiescendi causa, vel dormiendi esse voverint, habere duntaxat intermedia elamina simplicium cortinarum, & cellæ hoc tempore, ut vidimus, panno ridis coloris clauduntur, vel violacei Cardinalibus à defuncto Papa creatis.

4. Cellæ, quæ per sortem sine discrimine personarum inter Cardinales distribuuntur, sunt perquam angustæ
36. pal-

36. palmorum latæ, ut, non nisi lectulum, mensulam & unam alteramvè sedem capere possint; singulæ habent exiguam fenestram, quatuor vel quinque palmorum, eamque linteo obductam, ut necesse sit, etiam per diem candelâ, aut lampade ad legendum uti.

5. Cæteræ verò fenestræ & Januæ undique muro ex lateribus sunt occlusæ, ut nemo Conclave ingredi, nec inclusos videre, aut alloqui, nec quicquam latenter transmitti possit *cit. cap. ubi periculum §. hoc sacro relictâ solum aliquâ fenestrâ ibid. §. in conclavi.* nunc pluribus in diversis partibus, per quas cibus pro unoquoque inferatur, ita tamen ut nullus per eas intrare, vel exire possit, ideoque vel rotæ in iis circumaguntur, ut in Claustris Monialium, vel clathris ferreis munitæ sunt.

6. Ad Rotas excubant exterius die ac nocte custodes constituti à Mareschallo Principe Sabelli tanquam custode Conclavis, & assistunt Prælati quidam, qui lustrant ea, quæ per Rotas immittuntur. Adest quoque è Cursoribus unus in habitu violaceo cum clava argentea, qui immixtis cibis denovo obserat Rotam, & aliquis Prælatorum appositâ chartâ eandem Sigillo obsignat; Quod pariter fit à Ma-

Magistro Cæremoniarum in interiorē arte Conclavis.

7. Ad Scalā Palatii Apostolici versus eam exteriorē, uti & ad primā quam inferioris atrii, atque etiam ad Scalā, per quam descenditur ad Basilicam S. Petri septem ex asseribus exstruuntur, quod Helveti Excubitores Summi Pontificis custodiunt.

§. 4.

De Exequiis defuncti Pontificis, iisque quæ ante Clausuram Conclavis fiunt.

Exequiæ celebrantur novem diebus. Qui sumptus in iis fieri possint.

Tempore exequiarum exponitur cadaver.

Quotidie habetur Congregatio in Sacristia S. Petri.

¶ 5. *In qua diversi eliguntur Conclavistæ.*

Eorum aliqui per secreta suffragia.

Et in majori numero quam olim.

Nono die dicitur panegyricus defuncti.

I.

¶ Per novem continuos dies celebrantur Exequiæ pro defuncto Pontifice Basilica Vaticana, quibus interfunt: cardinales Romæ præsentēs, qui impediti non

non fuerint. Si forte in illis novem diebus festum aliquod ex præcipuis incidat, ob quod exequias intermittere debere Cardinalibus videretur; hoc casu in numero quidem novem dierum exequiarum intermissarum dies computantur: verum impensæ, quæ in omissis exequiis faciendæ essent, in pauperes Christi juxta Pii IV. Constitutionem distribuendæ sunt. *Ceremoniale.* Impensæ hæ novem dierum in exequiis faciendæ excedere non debent summam decem millium ducatorum computatis omnibus, præter Regalia populo Romano præstari solita; Et ut impensarum distributio justè fiat, tribus ex antiquioribus Cardinalibus, uni scilicet ex quolibet ordine, ac S. R. E. Camerario committitur.

2. Hoc tempore exequiarum expositum manet corpus defuncti in Sacello Sanctissimi Sacramenti, quod clathris ferreis occlusum est, ut per eos quidem conspici, sed non proprius ad id accedi possit.

3. Ante vel post sacrum funebre, quod cantatur, celebrant quotidie Cardinales Congregationes in Sacristia sancti Petri, in quibus eligunt Conclavistas, constituunt ea, quæ necessaria sunt pro bono regimine Urbis, & status Ecclesiastici, & ad

& ad alloquium admittunt Legatos Principes, Præfectum, Gubernatorem Urbis, Gubernatorem Burgi, & Conclavis, Conservatores Urbis Romanæ, aliosque quos omnes genuflexos audiunt, ut appareat eos Pontificæ dignitatis imaginem repræsentare. *De Luca, Rel. Cur. Rom. isc. 3. n. 12.*

4. Conclavistæ, qui eliguntur, sunt primis duo, sive Clerici, sive Laici pro unoquoque Cardinali, qui ei sint à servitio; Senibus tamen, & infirmis, &que etiam iis, qui de Principum genere sunt, tertius indulgetur, qui familiares, domesticos, & continuos comensales ipsius Cardinalis per annum iisse, & tunc esse debere statuit Pius IV. *const. In eligendis §. qui servientes.* nec hos se debere mercatores, ministros Principum, jurisdictionem aut dominium habentes temporale, neque Fratres aut nepotes Cardinalium, etiamsi propriis pensis viverent.

5. Deinde pro communi servitio Carnalium constituuntur: Unus sacrista cum Clero Coadjutore, duo Magistri æremoniarum, qui celebranti assistant, unus Religiosus pro confessionibus audiendis; Unus Collegii Secretarius cum uno tantum famulo; Duo Medici, unus

Chirurgus, cum uno aut duobus famulis; Unus Faber lignarius, unus Cæmentarius, duo Barbitonsores, cum uno aut duobus famulis, demum octo aut decem Bajuli, qui publicæ utilitati & commoditati omnium, veluti pro lignis portandis, serviant *Pius IV. cit. Const. In eligendis. §. Sacrista.*

6. Hi omnes à Collegio Cardinalium, non tamen ex familiâ alicujus Cardinalis, eligi debent per secreta suffragia usque ad Confessarium inclusive, & qui plura tulerint vota, ii inter conclavistas censentur, eisque salaria de publico solvuntur.

7. Admittuntur verò hoc tempore, ut praxis docet majori numero ministrantes, quam dicta constitutio Pii IV. præscribat, verum id necessitate ita exigente permittitur, postquam auctus est numerus Cardinalium sub Sixto V.

8. Porro nono & ultimo die exequiarum post sacrum funebre habetur oratio in laudem defuncti Pontificis, & exequiæ concluduntur.

§. 5.

De ingressu in Conclave; De Clausura; iisque quæ electioni præmittuntur; de qualitate eligentium & eligendorum.

1. Peractis exequiis, quo ordine ingrediantur Conclave Cardinales.
2. Intran Capellam Sixti IV.
3. Leguntur Bullæ Electionem concerrentes & Cardinales juramentum deponunt.
4. Sumpto prandio, ad Capellam revertuntur, ubi juramentum præstant primarii Officiales.
5. Admittunt ad alloquium in cellis suis Legatos & Curiales. Postea dato signo omnes, qui eo non spectant, egrediuntur.
6. Et clauditur Conclave.
7. Constituunturque Custodes ad Rotas.
8. Nec ullus externus sub gravissimis pœnis admittendus est.
9. Præter Cardinales ad Urbem accedentes.
10. Neque ulli licet literas vel Nuncium transmittere, aut recipere.
11. Si tamen literæ non sint traditæ, non incurritur pœna.
12. Electio fieri debet in Conclavi clauso.
13. Et à solis Cardinalibus; Nec ulli præsentés ab ea excluduntur.
14. Licet os illis nondum fuerit clausum vel apertum, nec insignia receperint.
15. Si plures moriantur, ad superstites, licet is unus foret, pertinet electio.
16. Ad quos pertineat electio mortuis omnibus Cardinalibus.
17. Quid actum fuerit, cum tempore Concilii vacavit Sedes.

18. Probabilius eo casu ad solos Cardinales pertinet electio.
19. Eligi potest omnis mentis compos & fidelis, qui non sit notoriè criminofus. Etiam Laicus.
20. Et uxoratus.
21. Accæcus.
22. Fœmina tamen in Papam eligi nequit.
23. Ideoque fabula est, fœminam fuisse Papam.

I.

Peractis exequiis decimo subinde die cantatur in eadem Basilica S. Petri à Collegii Decano, vel eo impedito, ab alio Cardinali sacrum de Spiritu sancto, quo finito habetur ab aliquo ad hoc constituto oratio de eligendo Pontifice; ac deinde præcedente Magistro Cæremoniarum cum cruce Papali ante musicos Capellæ Pontificiæ cantantes hymnum: *Veni creatur Spiritus &c.* sequuntur ordine bini ac bini Cardinales præeunte Collegii Decano, primùm Episcopi, deinde Presbyteri, postremò Diaconi cum suis cappis violaceis, & conclave ingrediuntur.

2. Quod cum intrant rectà se conferunt ad Capellam Sixti IV. ubi recitatis quibusdam precibus ab Eminentissimo Collegii Decano, quisquē Cardinalium suo confidet loco & jussis exire omnibus

bus aliis à Magistris Cæremoniarum præter Secretarium sacri Collegii, & eisdem Cæremoniarum Magistros porta dictæ Capellæ occluditur.

3. Quo factò leguntur à dicto Secretario & Magistris Cæremoniarum altâ voce Bullæ Pontificiæ electionem novi Pontificis & Conclave concernentes, & post singularum lectionem jurant Cardinales se observaturos ea, quæ illis continentur.

4. His præstitis, & sermone per Decanum habito, quo eos ad Electionis negotium ritè & rectè peragendum hortatur, recipiunt se Cardinales quisque in cellulam suam, & sumpto prandio ad signum campanæ revertuntur ad Capellam Sixti, ubi tunc in manus Eminentissimi Decani juramentum deponunt: Princeps Savelli Marischallus perpetuus S. R. E. & Conclavis Custos, Gubernatores Burgi, & Conclavis, aliique Præfecti, qui pro custodia Rotarum electi sunt.

5. Deinde conferunt se iterum Cardinales ad cellas suas, & admittunt ad alloquium Legatos aliosque Curiales usque ad horam tertiam post solis occasum: Tunc unus è Magistris Cæremoniarum signum dat campanula, & omnes,

qui ad Conclave non spectant, egrediuntur.

6. Exclusis omnibus externis ostia, omnesque in Conclave aditus muro clauduntur, quo facto lustrant Eminentiissimi Cardinales Decanus & Cameraarius adhibitis facibus omnes angulos & latebras, ne quis ultra constitutum, & electum numerum inclusus maneat. Clausura hæc constituta est in Concilio Lugdunensi anno 1275.

7. Sunt præterea alii quidam Prælati & Conservatores Populi custodientes Rotas, per quas victualia, aliaque necessaria immittuntur, qui Custodes quotidie per turnum & ordinem constitui solent, ut invigilent, ne contra Apostolicas Constitutiones quicquam vel per allocutionem, vel literarum transmissionem committatur.

8. Quapropter exinde Cardinales nullos externos ad se venientes admittere possunt, nisi eos, qui ex consensu & voluntate præsentium Cardinalium, pro hiantum, quæ ad electionis negotium pertinent, vocarentur. *cit. cap. ubi periculum §. Hoc sacro.* Si quis vero clam ipsum Conclave, & aliunde quam per ostium ingrediatur, omni honore, gradu, & officio, ac beneficio ipso facto privatus

tus existit, & tradendus est Curiae saeculari acerrimis poenis puniendus. *Const. Gregorii XV. Aeterni.*

9. Admittuntur tamen ad Conclave Cardinales etiam post clausuram ad Urbem accedentes, quamdiu electio adhuc integra fuerit.

10. Nulli etiam externorum licet alicui Cardinalium in Conclave, aut ulli in Conclavi esistenti ad eos, qui foris sunt, nuntium vel scripturam, signum notamvè mittere seu recipere, etsi non agat de S. Pontificis electione, sub poena excommunicationis ipso facto incurrendae, absolvendi facultate, praeterquam in mortis articulo, soli Pontifici reservata. *cit. cap. ubi periculum §. Hoc, sacro Pius IV. cit. Const. §. Litteras vero Bonac de elect. Pont. disp. 2. q. 4.*

11. Si vero literae missae in Conclave ad Cardinalem non pervenerint, non ligatur mittens excommunicatione. Neque ligantur illi Cardinales secretè in Conclavi inter se loquentes, aut nuntium, & literas ad se mittentes. *Bonac. l. c.*

12. Occluso Conclavi altero subinde die ad electionem proceditur, quae excitata Constitutione Gregorii XV. alibi fieri nequit, quam in conclavi clauso, & si
alibi

alibi celebratur, electio nulla est & invalida absque ulla declaratione. *Bonac. de Pont. elect. disp. 1. q. 3.*

13. Peragenda vero est à solis Cardinalibus juxta Decretum Nicolai *in c. In nomine Domini 1. dist. 23.* qui omnes in Conclavi existentes ad electionem admittuntur, nulla excommunicationis, vel suspensionis, aut interdicti obstante exceptione *Const. Greg. XV.* ut nimirum vitentur dissensiones & schismata. *Clem. Ne Romani §. Ceterum, de elect. Pius IV. cit. Constit. §. Et ne dissensiones.* Et quamvis idem Pius IV. ibidem, Sixtus V. & Gregorius XV. specialiter statuerint, ne Cardinales non Diaconi in electione Pontificis vocem habeant, illis tamen Constitutionibus derogare solent Summi Pontifices, quando Cardinales creant, & de hoc breve particulare expedire jubent teste *Jul. Lavor. to. 1. tit. 3. c. 6. n. 22.* Existentes autem extra Conclave, quamvis in Urbe præsentes, & legitimè impediti sint, votum non habent, nec Procuratorem constituere possunt. *De Luca. Rel. Cur. Rom. disc. 3. n. 18.*

14. Ideo Cardinales recenter creati & publicati, licet insignia Cardinalatus nondum acceperint, neque os clausum, vel apertum fuerit, in electione Pontificis

icis suffragium ferre possunt, ut pecuari Decreto statuit Pius V. die 26. Jan. 1651. apud Jul. Lavor. tom. 1. tit. 4. c. 6. num. 21. & Gregorius XV. Licet antea Eugenius IV. Const. *In eminenti* contrarium decreverit.

15. Quod si plures è vivis decedant, ad solos superstites pertinebit electio, quamvis duo tantum remanserint, quia unus poterit eligere alterum. *Sylvest. V. Excommunicatio* 9. n. 2. Imo etiam si unus solum supersit ad illum spectabit electio. *Glos. V. omnes in Clem. Ne Romani de elect.* jus enim & nomen universitatis in uno servatur. *l. sicut ff. in Decurionibus.*

16. Casu vero quo omnes Cardinales vita fungerentur, dixi alibi, electionem spectare ad Concilium, & ita sentit Hostien. in *c. Licet de Elect.* quia Pontifex non solum est Urbis Romæ, sed etiam totius Ecclesiæ Pastor. Non improbable tamen est electionem eo casu spectare ad Canonicos Lateranenses, quorum Ecclesia est, propria Sedes Pontificis & Mater omnium Ecclesiarum. Ita S. Antoninus *p. 3. summ. tit. 22. §. 2. num. 4.* Jul. Lavor. tom. 1. tit. 4. c. 6. n. 27. Barbosa *Jur. Eccl. l. 1. c. n. 75.*

17. Quæstio vero ad quem pertineat electio Pontificis, ad Cardinales, an ad Con-

Concilium si Pontifex à Concilio legitime congregato depositus sit, agitata primum fuit in Concilio Pisano, in quo cum de sede dejecti fuissent Gregorius XII. & Benedictus XIII. Cardinales auctoritate à Concilio in ipsos translata pro illa vicetantum tam ex parte propria, quam Concilii Alexandrum V. elegerunt. *Abb. in c. Licet num. 8.* Deinde pluribus hæc quæstio discussa fuit in Concilio Constantiensi, & tandem concordiae causa statuerunt, ut Cardinales tam propria auctoritate, quam Concilii potestate Pontificem eligerent: Ita tamen ut Cardinalibus quælibet Natio sex adjungeret cum jure suffragii & auctoritate eligendi Romanum Pontificem, & is qui à duabus partibus Cardinalium, & illis adjunctorum electus esset, verus & legitimus Pontifex haberetur, ideoque ex quinque Nationibus: Italica, Gallica, Germanica, Hispanica & Anglica ex singulis sex, universim triginta delecti sunt, omnes sacris initiati, & in Conclave ingressi, quarta post ingressum die elegerunt in S Pontificem Othonem Columnam, postea Martinum V. appellatum. *Acta Concilii Azor p. 2. l. 4. c. 2.*

4. 13.

18. Pro;

18. Probabilius tamen videtur, de jure ad solos Cardinales dicto etiam casu electionem Pontificis pertinere, quia Cardinalibus absolute concessit Jus potestatem eligendi Pontificem, ubi vero jus nihil distinguit, nec nos distinguere debemus. Nec potest solum Concilium potestatem hanc Cardinalibus auferre, quia potestas hæc data est Cardinalibus auctoritate Pontificis & approbante generali Concilio ut patet *ex cap. Licet de elect. & cap. ubi periculum de elect. in 6.* Ergo sola Concilii auctoritate potestas hæc auferri illis nequit, si Pontificis non accesserit consensus, nisi justa subsit causa, ut si Cardinales quoque participes essent hæresis seu criminis, vel alia de causa suspecti forent. *Azor l. 6.*

19. Quod vero ad personam eligendam attinet, generaliter quilibet mentis compos & fidelis, qui hæresis labe non sit notatus, nec tam notoriè criminosus ut scandalum daret toti mundo, est elegibilis, ideoque etiam si Laicus in Pontificem eligatur, electionem esse validam, ostendit exemplum Cœlestini V. & colligitur ex Cæremoniali Ecclesiæ Romanæ, quod formam habet ordinandi eum, qui ex Laico assumptus fuerit, idem

idem tenet *Glos. V. Non Apostolicus in c. Si quis pecunia dist. 79.* Licet enim Pontificatus Beneficium sit Ecclesiasticum, & r. de maled. potest tamen conferri Laico; si intra congruum tempus promoveatur, interim tamen solum habebit, quæ sunt jurisdictionis, non ea quæ sunt Ordinis. *Anton. de Rosellis de potest. Imp. & Papæ n. 48.*

20. Si uxoratus quoque eligatur in Summum Pontificem, valida erit electio; Si tamen id fieret absque licentia uxoris, potest ab ea revocari, ut ei teneatur reddere debitum, cum hoc sit jus justitiæ, quod lædi non potuit per Pontificatum, quantumvis bona fide assumptum, eo quod uxor mortua crederetur. *Abbas in cap. constitutus n. ult. de convers. conjug. & in uxoratus num. 1. eod. Sanchez. de Matr. l. 7. disp. 38. n. 12.* Si vero uxore sciente hoc fiat, videtur illa cogi posse ad conversionem. *arg. c. Qui uxorem 33. q. 5. Bonac. de elect. Pont. disp. 1. q. 2. n. 4.*

21. Etiam cæcum non esse incapacem promotionis ad Papatum, tradunt *Passerinus tract. de elect. Pontif. q. 30. & Parisius de resign. l. 5. q. 9. n. 45.* Nam licet DD. de capacitate cæci ad publica munera cum distinctione loquantur,

ut

ut cœcitas superveniens munera, vel officia jam adepta non tollat, impediatur vero ne alia de novo conferantur. At tamen electionem cœci ad Pontificatum validum esse sustinent supra citati Auctores. De Luca Rel. Rom. Cur. disc. 3. num. 22.

22. Fœmina in Papam eligi non potest, adeo quidem ut nec Christus B. Virgini MARIÆ, Matri suæ à se supra omnes mortales dilectæ Pontificatum, vel claves Ecclesiæ commiserit. cap. Nova de Pœnit. & remis. Et Hæresis jam pridem damnata est apud S. Epiphanium hæresi 49. *Posse fœminam ullam esse Sacerdotem, à potiori Pontificem.* Si enim Apostolus docere mulieri non permittat 1. Timoth. 2. v. 12. Quomodo in Ecclesia DEI tolerabitur, ut mulieris oraculo definiatur, quæ fide divina credenda, quæque rejicienda sint; Et cum idem Apostolus 1. Cor. 14. v. 34. dicat. *Mulieres in Ecclesijs taceant: non enim permittitur eis loqui, sed subditas esse, sicut & lex dicit*, certe non est permittendum illis ut doceant ex cathedra, instruant subditos in fide & moribus, eisque præsint in ritibus & functionibus Ecclesiasticis, quod proprium est Pontificis & Christi in terris Vicarii.

23. Hinc tanquam putida fabula rejicienda est, quam nonnulli præsertim Novatores, ut Magdeburgici Centuriatores *Cent. 9. c. 20. Jo. Carion. lib. 3. Franciscus Junius Controv. 3. lib. c. ult.* Michael Stifelius aliique plebi obtrudunt, fuisse Romæ scēminam in Summum Pontificem electam; Totam enim fabulæ hujus molem copiose & valenter dejecerunt Onuphrius in Platinam, Bellarminus *l. 3. de Rom. Pontif. c. 24.* Baronius *tom. 10. Annalium.* Florimundus Remundus Georgius Scherer. Nicolaus Serarius aliique, atque etiam plures hæreticorum Viri doctissimi imposturam hanc confutarunt, ut etiam hæreticos pigeat non tam invec̃ti hujus mendacii, quam quod putide sint convicti, inquit Possēvinus in apparatu.

§. 6.

De tribus modis eligendi Pontificem, & de ejus Electione.

1. *Certa forma servanda in hac Electione à jure non est tradita.*
2. *Per Constitutiones verò Pontificias triplex est introducta.*
3. *Prima per inspirationem.*
4. *Secunda per Compromissum.*

5. Ali-

5. Aliquando etiam per Compromissum mixtum cum Scrutinio.
6. Tertia per Scrutinium & Accessum.
7. Quis illius auctor.
8. Modus, quo fiat Scrutinium. ubi, & in quo habitu id faciant Cardinales.
9. Decanus primo die celebrat, reliqui præstato juramento communicant.
10. Reliquis diebus celebrat Sacrista.
11. Scrutiniæ actiones sunt tres.
12. Ante-Scrutiniæ qui sint actus.
13. & 14. Scedularum magnitudo, & forma.
15. Extractio Scrutatorum, & Deputatorum pro votis infirmorum.
16. Scedularum scriptio.
17. & 18. Scedularum complicatio.
19. Scedularum obsignatio.
20. Qui sint actus Scrutiniæ.
21. Delatio Scedulæ ad altare.
22. Si quis eam deferre ob valetudinem non possit, ultimus Scrutator defert.
23. Infirmi in cellis suis, quomodo suffragium ferant.
24. Scedularum permixtio.
25. Scedularum numeratio.
26. Publicatio Scrutiniæ.
27. Scedularum in filum insertio.
28. Post-Scrutiniæ qui sint actus.
29. In accessu quæ sint observanda.

30. 31. 32. 33. *Secutâ electione per scrutinium
& accessum quæ fiant.*

34. *Numeratio suffragiorum.*

35. *Recognitio.*

36. *Combustio schedularum.*

I.

Porro certa forma in electione Romani Pontificis servanda à Jure communi non est tradita, ideoque si quæ statuta in electione non observentur, non propterea irritus censetur actus, dummodo consensus duarum partium adsit, prout recte colligit Innocentius *ex cap. Licet de Elect.* cum ait: *Non est hic alia forma ex necessitate servanda, immo quocunque modo appareat duas partes consensisse in aliquem tanquam in electum, jus habet, & verus Papa est.* Quod etiam plures alii notarunt apud Barb. *Jur. Eccles. l. i. c. i. n. 84.*

2. At vero per Constitutiones Pontificum maxime Gregorii XV. *Æterni Patris* & Urbani VIII. *Ad Romani* & consensum Cardinalium eligentium, tribus modis fieri potest electio, nimirum: per inspirationem, per compromissum, per scrutinium & accessum.

3. Primum modum explicat Cæremonia ex mandato Gregorii XV. compositum

fitum ab eoque confirmatum his verbis:
Primus modus est, qui quasi per inspirationem vocatur, quando scilicet omnes Cardinales quasi afflati Spiritu sancto aliquem unanimiter, & viva voce Summum Pontificem proclamant; circa quem modum ex Constitutione Gregoriana infra scripta notari possunt. Primo, hac forma electionis praticari potest solum in Conclavi, eo clauso. Secundo, debet fieri electio secundum hanc formam ab omnibus & singulis Cardinalibus in Conclavi presentibus. Tercio communiter & nemine eorum dissentiente. Quarto, nullo precedente de persona speciali tractatu, & per verbum Eligo, intelligibili voce prolatum, aut scripto expressum, si voce non possit proferri. Exemplum autem hujus potest esse hujusmodi: Si aliquis Patrum clauso Conclavi, nullo, ut praefertur, precedente speciali tractatu diceret: R. D. perspecta singulari virtute & probitate R. D. N. judicarem illum eligendum esse in Summum Pont. & ex nunc ego ipsum eligo Papam. Deinde hoc audito, si ceteri Patres, nemine excepto,

G

cepto,

cepto, sequentes primi sententiam, eodem verbo, Eligo, intelligibili voce prolato, aut si non potest in scriptis expresso eundem N. de quo nullus specialis tractatus precessit, communiter eligerent, ipse N. esset Canonice electus & verus Papa secundum hanc electionis formam, quæ dicitur per inspirationem, seu, ut in sacris Canonibus scriptum est, quasi per inspirationem.

4. Secundum modum idem Cæremoniae exponit verbis sequentibus: Secundus modus est, Compromissum, quando scilicet Cardinales ad electionem per hanc formam, seu quia procedere volentes, committerent aliquibus ex Patribus eligendi potestatem, ut vice omnium Ecclesie Catholica provideant de Pastore, cujus formæ praxis potest esse hujusmodi: Primò omnes & singuli Cardinales in Conclavi clauso præsentem, nemine eorum dissentiente, in aliquo ex Patribus compromissum faciunt, exempli gratia, in hanc formam: In nomine Domini, Amen. Anno ab ejusdem, &c. mense &c. die &c. Nos Episcopi, Presbyteri, & Diaconi S. R. E.

Car-

Cardinales omnes & singuli in Conclavi existentes, videlicet N. N. (*& sigillatim omnes nominentur Cardinales*) elegimus & eligimus per viam procedere compromissi, & unanimiter, & concorditer nemine discrepante Compromissarios N. N. & Cardinales &c. quibus damus plenariam facultatem & potestatem providendi S. R. E. de Pastore, & sub hac forma, videlicet, (*hic optimum erit, ut Cardinales Compromittentes exprimant modum & formam, secundum quam Compromissarii debebunt eligere, & secundum quam electus debet censeretur verus & legitimus Papa, ut puta, si electi sint tres Compromissarii, declarandum est, an ad hoc, ut electio sit valida, prius proponere debeant sacro Collegio personam, vel personas ab ipsis nominandam, seu nominandas ad Pontificatum, an vero absolute debeant electionem peragere, an omnes tres debeant convenire in unam personam, an vero sufficiat quod duo in unam concordent, & an debeant nominare aliquem de Collegio, vel etiam aliquem extra Collegium, & alia his similia*)

Quibus addi solet tempus quamdiu velint Cardinales potestatem habere eligendi Compromissarios, & postea subjunguntur hæc verba: *Et promittimus nos illum pro Romano Pontif. habituros, quem Domini Compromissarii secundum formam prædictam dixerint eligendum.*

5. Potest etiam Electio compromissoria fieri limitate, hoc est per compromissum cum scrutinio mixtum, nimirum si ita Compromissum fiat, ut Compromissarii ipsi exquirant vota singulorum, illumque eligant, in quem major & sanior pars consenserit secundum Constitutionem Innocentii III, de qua in cap. *Cum dilectus de elect.* quæ revocata non fuit per Alexandrum III, in Conc. Generali anno 1215, ut declarat Bonifac. VIII. in c. *Cum expediat 29. de Elet. in 6. & in c. Si cui 37. eod.* Per tale Compromissum electos esse Clementem IV. an. 1265. Gregorium X. an. 1271. & Joannem XXII. an. 1316, tradit Barb. *jur. Eccl. lib. 1. c. 1. n. 96.* & hunc Joannem XXII. compromisso in ejus personam facto, ferunt se ipsum elegisse, eamque ob causam compromissum deinceps in desuetudinem abiisse.

6. Tertius modus est scrutinium & accessus. Scrutinium est inquisitio votorum eligentium, seu suffragiorum collectio. *Boët. Epo. l. 1. de Regal. n. 210.* ad hoc plura requiruntur juxta *cap. Quia propter de Elect. 1.* Ut Scrutatores sint tres. 2. Ut sint de Collegio. 3. Ut sigillatim & separatò vota exquirant. 4. Ut vota publicentur. 5. Ut omnes eligentes congregentur in unum; In Camera enim dari non potest votum, nisi ab ægroris *c. In Genesi, de Elect.* 6. Ut tres Scrutatores eligantur qui vota singulorum secretè & sigillatim exquirant, & in scriptis redacta mox publicent. 7. Ut is valide censeatur electus, in quem vel omnes, vel duæ ex tribus partibus consenserint, in quibus tamen electi suffragium non numeretur.

7. Scrutinii & Accessus Author fuit Alexander III. in Concilio Lateranensi anno 1179. Scrutinium autem fieri solet bis de die, semel ante prandium post Missam, & semel vespere dicto Hymno: *Veni Creator Spiritus.*

8. Modus eligendi Papam per Scrutinium, qui nunc ordinariè observari solet, est ejusmodi: Primo die postquam obseratum est pridie Conclave mane

dato signo campanula Cardinales omnes, qui sunt in Conclavi, nisi infirmitate impediuntur, induti longis vestibus, seu palliis crocei coloris, anteriore parte apertis & circa collum crispatis, quas *croceas* appellant, in capella Paulina, ubi Eucharistia asservatur, conveniunt.

9. Congregatis omnibus Decanus Collegii Missam celebrat de Spiritu sancto, in qua ordine inter se servato bini & bini cum stolis albi coloris pendentibus ante pectus, si sint Sacerdotes, si vero Diaconi fuerint, defluentibus ab humero dextero versus latus sinistrum accedunt ad altare, & præstito juramento de servandis Bullis juxta formam Concilii Basiliensis *Sess. 23*. Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum de manu Decani sumunt; Ac deinde lectis Bullis Pii IV. *In eligendis*, & duabus Julii II. confident in subselliis suis juxta ordinem consuetum.

10. Reliquis vero subsequentibus diebus usque dum novus Papa sit electus, celebrat sacrum *pro electione Romani Pontificis* mane ante Scrutinium Sacrista, cui serviunt duo Magistri Cæremoniæ, quorum unus debito tempore defert instrumentum pro osculo Pacis
ad

ad Capita Ordinum Collegii præsentis.

11. Confidentibus suis locis ordine Cardinalibus proceditur ad Scrutinium, vel ad Scrutinium & Accessum per suffragia secreta. Continet vero tres actiones unam quæ *Ante-Scrutinium*, altera quæ *Scrutinium*, & tertia, quæ *Post-Scrutinium* appellari potest.

12. Ante-Scrutini actus sunt: Præparatio Scedularum Scrutini, & Accessus; Extractio Scrutatorum pro votis infirmorum per sortem; Scriptio Scedularum Scrutini; Earum complicatio, & obsignatio.

13. Scedularum præparatio ad Magistrum Cæremoniarum pertinet, qui eas impressas, vel certe unius manu scriptas tam pro Scrutinio, quam pro Accessu ponent in duobus discis, quos in mensa ante Altare collocabunt.

14. Scedularum longitudo erit unius fere palmi, latitudo vero dimidii palmi. In anteriori earum parte seu facie tria contineri debent. 1. in superiori parte secundum ejus latitudinem, duo hæc verba: *Ego Card.* cum tanta ab invicem distantia, ut inter ipsa, nomen proprium Cardinalis eligentis scribi possit, & paulo inferius duo circuli parvi ad loca Sigil;

23. Hinc tanquam putida fabula rejicienda est, quam nonnulli præsertim Novatores, ut Magdeburgici Centuriatores *Cent. 9. c. 20. Jo. Carion. lib. 3. Franciscus Junius Controv. 3. lib. c. ult. Michael Stifelius* alique plebi obtrudunt, fuisse Romæ scœminam in Summum Pontificem electam; Totam enim fabulæ hujus molem copiose & valenter dejecerunt Onuphrius in Platinam, Bellarminus *l. 3. de Rom. Pontif. c. 24. Baronius tom. 10. Annalium. Florimundus Remundus Georgius Scherer. Nicolaus Serarius* alique, atque etiam plures hæreticorum Viri doctissimi imposturam hanc confutarunt, ut etiam hæreticos pigeat non tam inveci hujus mendacii, quam quod putide sint convicti, inquit Possévinus in apparatu.

§. 6.

De tribus modis eligendi Pontificem, & de ejus Electione.

1. *Certa forma servanda in hac Electione à jure non est tradita.*
2. *Per Constitutiones verò Pontificias triplex est introducta.*
3. *Prima per inspirationem.*
4. *Secunda per Compromissum.*

5. Ali-

5. Aliquando etiam per Compromissum mixtum cum Scrutinio.
6. Tertia per Scrutinium & Accessum.
7. Quis illius auctor.
8. Modus, quo fiat Scrutinium. Ubi, & in quo habitu id faciant Cardinales.
9. Decanus primo die celebrat, reliqui præstito juramento communicant.
10. Reliquis diebus celebrat Sacrista.
11. Scrutinii actiones sunt tres.
12. Ante-Scrutinii qui sint actus.
13. & 14. Scedularum magnitudo, & forma.
15. Extractio Scrutatorum, & Deputatorum pro votis infirmorum.
16. Scedularum scriptio.
17. & 18. Scedularum complicatio.
19. Scedularum obsignatio.
20. Qui sint actus Scrutinii.
21. Delatio Scedulæ ad altare.
22. Si quis eam deferre ob valetudinem non possit, ultimus Scrutator defert.
23. Infirmi in cellis suis, quomodo suffragium ferant.
24. Scedularum permixtio.
25. Scedularum numeratio.
26. Publicatio Scrutinii.
27. Scedularum in filum insertio.
28. Post-Scrutinii qui sint actus.
29. In accessu quæ sint observanda.

situm ab eoque confirmatum his verbis:
Primus modus est, qui quasi per inspirationem vocatur, quando scilicet omnes Cardinales quasi afflati Spiritu sancto aliquem unanimiter, & viva voce Summum Pontificem proclamant; circa quem modum ex Constitutione Gregoriana infra scripta notari possunt. Primo, hac forma electionis praticari potest solum in Conclavi, eo clauso. Secundo, debet fieri electio secundum hanc formam ab omnibus & singulis Cardinalibus in Conclavi presentibus. Tertio communiter & nemine eorum dissentiente. Quarto, nullo precedente de persona speciali tractatu, & per verbum Eligo, intelligibili voce prolatum, aut scripto expressum, si voce non possit proferri. Exemplum autem hujus potest esse hujusmodi: Si aliquis Patrum clauso Conclavi, nullo, ut praefertur, precedente speciali tractatu diceret: R. D. perspecta singulari virtute & probitate R. D. N. judicarem illum eligendum esse in Summum Pont. & ex nunc ego ipsum eligo Papam. Deinde hoc audito, si ceteri Patres, nemine excepto,

G

cepto,

cepto, sequentes primi sententiam, eodem verbo, *Eligo*; intelligibili voce prolato, aut si non potest in scriptis expresso eundem *N.* de quo nullus specialis tractatus precessit, communiter eligerent, ipse *N.* esset Canonice electus & verus Papa secundum hanc electionis formam, quæ dicitur per inspirationem, seu, ut in sacris Canonibus scriptum est, quasi per inspirationem.

4. Secundum modum idem Cæremoniae exponit verbis sequentibus: Secundus modus est, Compromissum, quando scilicet Cardinales ad electionem per hanc formam, seu quia procedere volentes, committerent aliquibus ex Patribus eligendi potestatem, ut vice omnium Ecclesie Catholice provideant de Pastore, cujus formæ praxis potest esse hujusmodi: Primò omnes & singuli Cardinales in Conclavi clauso præsentibus, nemine eorum dissentiente, in aliquo ex Patribus compromissum faciunt, exempli gratia, in hanc formam: In nomine Domini, Amen. Anno ab ejusdem, &c. mense &c. die &c. Nos Episcopi, Presbyteri, & Diaconi S. R. E.

Car-

Cardinales omnes & singuli in Conclavi existentes, videlicet N. N. (*& sigillatim omnes nominentur Cardinales*) elegimus & eligimus per viam procedere compromissi, & unanimiter, & concorditer nemine discrepante Compromissarios N. N. & Cardinales &c. quibus damus plenariam facultatem & potestatem providendi S. R. E. de Pastore, & sub hac forma, videlicet, (*hic optimum erit, ut Cardinales Compromittentes expriment modum & formam, secundum quam Compromissarii debebunt eligere, & secundum quam electus debet censeretur verus & legitimus Papa, ut puta, si electi sint tres Compromissarii, declarandum est, an ad hoc, ut electio sit valida, prius proponere debeant sacro Collegio personam, vel personas ab ipsis nominandam, seu nominandas ad Pontificatum, an vero absolute debeant electionem peragere, an omnes tres debeant convenire in unam personam, an vero sufficiat quod duo in unam concordent, & an debeant nominare aliquem de Collegio, vel etiam aliquem extra Collegium, & alia his similia*)

Quibus addi solet tempus quamdiu velint Cardinales potestatem habere eligendi Compromissarios, & postea subiunguntur hæc verba: *Et promittimus nos illum pro Romano Pontif. habituros; quem Domini Compromissarii secundum formam prædictam dixerint eligendum.*

5. Potest etiam Electio compromissoria fieri limitate, hoc est per compromissum cum scrutinio mixtum, nimirum si ita Compromissum fiat, ut Compromissarii ipsi exquirant vota singulorum, illumque eligant, in quem major & sanior pars consenserit secundum Constitutionem Innocentii III, de qua in cap. *Cum dilectus de elect.* quæ revocata non fuit per Alexandrum III, in Conc. Generali anno 1215, ut declarat Bonifac. VIII. in c. *Cum expediat* 29. de *Elet. in* 6. & in c. *Si cui* 37. *cod.* Per tale Compromissum electos esse Clementem IV. an. 1265. Gregorium X. an. 1271. & Joannem XXII. an. 1316, tradit Barb. *Jur. Eccl. lib. 1. c. 1. n. 96.* & hunc Joannem XXII. compromisso in ejus personam facto, ferunt se ipsum elegisse, eamque ob causam compromissum deinceps in desuetudinem abiisse.

6. Tertius modus est scrutinium & accessus. Scrutinium est inquisitio votorum eligentium, seu suffragiorum collectio. *Boët. Epo. l. 1. de Regal. n. 210.* ad hoc plura requiruntur juxta *cap. Quia propter de Elect.* 1. Ut Scrutatores sint tres. 2. Ut sint de Collegio. 3. Ut sigillatim & separatò vota exquirant. 4. Ut vota publicentur. 5. Ut omnes eligentes congregentur in unum; In Camera enim dari non potest votum, nisi ab ægroris *c. In Genesi, de Elect.* 6. Ut tres Scrutatores eligantur qui vota singulorum secretè & sigillatim exquirant, & in scriptis redacta mox publicent. 7. Ut is valide censeatur electus, in quem vel omnes, vel duæ ex tribus partibus consenserint, in quibus tamen electi suffragium non numeretur.

7. Scrutinii & Accessus Author fuit Alexander III. in Concilio Lateranensi anno 1179. Scrutinium autem fieri solet bis de die, semel ante prandium post Missam, & semel vespere dicto Hymno: *Veni Creator Spiritus.*

8. Modus eligendi Papam per Scrutinium, qui nunc ordinariè observari solet, est ejusmodi: Primo die postquam obseratum est pridie Conclave mane

dato signo campanula Cardinales omnes, qui sunt in Conclavi, nisi infirmitate impediuntur, induti longis vestibus, seu palliis crocei coloris, anteriore parte apertis & circa collum crispatis, quas *croceas* appellant, in capella Paulina, ubi Eucharistia asservatur, conveniunt.

9. Congregatis omnibus Decanus Collegii Missam celebrat de Spiritu sancto, in qua ordine inter se servato bini & bini cum stolis albi coloris pendentibus ante pectus, si sint Sacerdotes, si vero Diaconi fuerint, defluentibus ab humero dextero versus latus sinistrum accedunt ad altare, & præstito juramento de servandis Bullis juxta formam Concilii Basiliensis *Sess. 23.* Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum de manu Decani sumunt; Ac deinde lectis Bullis Pii IV. *In eligendis*, & duabus Julii II. confident in subselliis suis juxta ordinem consuetum.

10. Reliquis vero subsequenter diebus usque dum novus Papa sit electus, celebrat sacrum *pro electione Romani Pontificis* mane ante Scrutinium Sacrista, cui serviunt duo Magistri Cæremoniarum, quorum unus debito tempore defert instrumentum pro osculo Pacis
ad

ad Capita Ordinum Collegii præsentis.

11. Confidentibus suis locis ordine Cardinalibus proceditur ad Scrutinium, vel ad Scrutinium & Accessum per suffragia secreta. Continet vero tres actiones unam quæ *Ante-Scrutinium*, altera quæ *Scrutinium*, & tertia, quæ *Post-Scrutinium* appellari potest.

12. Ante-Scrutini actus sunt; Præparatio Scedularum Scrutini, & Accessus; Extractio Scrutatorum pro votis infirmorum per sortem; Scriptio Scedularum Scrutini; Earum complicatio, & obsignatio.

13. Scedularum præparatio ad Magistrum Cæremoniarum pertinet, qui eas impressas, vel certe unius manu scriptas tam pro Scrutinio, quam pro Accessu ponent in duobus discis, quos in mensa ante Altare collocabunt.

14. Scedularum longitudo erit unius fere palmi, latitudo vero dimidii palmi. In anteriori earum parte seu facie tria contineri debent: 1. in superiori parte secundum ejus latitudinem, duo hæc verba: *Ego Card.* cum tanta ab invicem distantia, ut inter ipsa, nomen proprium Cardinalis eligentis scribi possit, & paulo inferius duo circuli parvi ad loca Sigil.

gillorum indicanda. 4. In medio contineri debent hæc verba: *Eligo in Summum Pontificem Reverendis. D. meum D. Cardin.* 3. In parte inferiori alii duo parvi circuli ad loca sigillorum similiter demonstranda. Forma schedulæ Accessus eadem est, quæ Scrutinii, nisi quod loco verborum: *Eligo in Summum Pontificem Reverend. D. meum Card.* ponantur hæc verba: *Accedo Reverendiss. D. meo Cardinali.* Quæ facilius ex infra scriptis figuris percipientur,

Exem.

Exemplum faciei Schedulæ Scrutinii.

	Ego	Card-	
O			O
	Eligo in Summum Pontificem Rev: D. meum D. Cardin.		
O			O

Exemplum faciei Schedulæ Accessus.

	Ego	Card.	
O			O
	Accedo Reveren. D. meo Ego Card. D.		
O			O

In exteriori parte Schedularum tam Scrutinii quam Accessus imprimendi sunt duo limbi, quos Itali *Fregi* nominant, quorum uni inscribitur verbum, *Nomen*, alteri verbum *Signa*, quod fit ad obscurandum diaphanum paginarum, ne scilicet lumen, nomina & signa eligentium conspici possint; Clariora hæc reddit supposita figura.

Exemplum tergi Schedularum Scrutinii & Accessus.

✠✠✠✠✠✠✠ ✠ Nomen ✠ ✠✠✠✠✠✠✠
✠✠✠✠✠✠✠ ✠ Signa ✠ ✠✠✠✠✠✠✠

15. Secundus actus Ante-Scrutinii est extractio Scrutatorum, & Deputatorum pro votis infirmorum, quæ extractio forte facienda est, hoc modo: In sacculo aut vase publicè ponantur tot Schedulæ, vel spherulæ ligneæ palam numeratæ, quot sunt Cardinales in Conclavi, cum eorum nominibus: Deinde per ultimum Diaconum extrahantur, primò Scrutatores tres, & postea tres Deputati pro votis infirmorum, qui infirmarii appellari solent; Quod si in extractione Scrutatorum, infirmariorum, ac etiam Recognitorum, de quibus infra, extracti fuerint Cardinales, qui ob infirmitatem, aliudve impedimentum muneribus illis satisfacere non possint, alii non impediti loco illorum extrahantur.

16. Tertius actus Ante-Scrutinii est Scedularum scriptio, quæ fit hoc modo: Ad duas vel plures parvas mensas, quæ erunt cum atramento & calamis paratæ in loco Capellæ apto, ut videri ab aliis non possit quid scribatur, accedent Cardinales per ordinem, incipiendo à Decano, ibique sedentes in scabellis paratis, schedulam quisque suam acceptam prius ex disco, scribat hoc modo: Primo in prima

ma parte in spatio inter verba : *Ego Card.* scribet proprium nomen illius, quem eligit, caractere tamen, quantum fieri potest, alterato, ne manus scribentis dignoscatur; Caveat vero, ne plures in eadem Scheda scribat, quia suffragium, juxta Constitutionem Gregorianam, esset nullum. In tertia vero parte signa, hoc est numerum aliquem, & sententiam S. Scripturæ seu verbum, vel quid simile, prout in subiecto exemplo videre licet.

Exemplum Schedulæ Scrutinii scriptæ.

	Ego Joannes Card. de Goeffen.	
O		O
	Eligo in Summum Pon- tificem Rever. D. meum Card. Anton. Pignatelli.	
O		O
	12. In nomine Patris, & Filii & Spiritus Sancti.	

17. Quartus Actus Ante-Scrutini, est Scedularum complicatio, quæ, ut expeditius peragi à Cardd. valeat, poterit à Magistris Cæremoniarum, cum eas præparant, in huc modum fieri: Binæ, fiant plicaturæ ex utraque parte cujusque Scedulæ, ita, ut nomen eligentis, & signa cum fuerint scripta, maneat tecta ex utraque parte à limbis; Deinde quod reliquum est, ita complicitur, ut Scedula, fere ad latitudinem pollicis redigatur.

18. Cæterum Magistri Cæremoniarum Scedulas non complicatas, sed explicatas, & cum cera rubra in parvis circulis ponent in discis, & Cardinales postquam iis scribenda inscripserint, eo usque solum plicabunt, quo nomen & signa eligentis tegantur, reliquas autem plicaturas tunc facient, cum scedulas obsignaverint.

19. Postremus actus Ante-Scrutini est Scedularum obsignatio, quæ facienda est ab unoquoque in tergo Scedularum cum sigillo ad hoc parato in loco parvorum circulorum, ubi cera fuerit posita. Sigillum vero non debet esse solitum Cardinalis, sed aliud simplex, quod facile notari possit, veluti, si in Sigillo sculpantur aut tres numeri, aut tres
lite.

literæ, vel literæ & numeri, vel una tantum imago:

20. Secunda actio est Scrutinium, in qua octo agentur: Delatio schedulæ præstatio Juramenti, positio schedulæ in Calicem, Schedularum mixtio, earum numeratio, Scrutini publicatio, Schedularum in filum insertio, Earumque depositio seorsum.

21. Delatio Schedulæ fit modo sequenti: Quilibet Cardinalis propriam schedulam, postquam illam scripserit, ob signaverit, & complicaverit, duobus primis digitis sumet, & elevata manu palam, deferet ad Altare, penes quod stant, Scrutatores, in quo est calix magnus ad recipiendas Schedulas paratus, & patena coopertus, ibique genuflexus, aliquantulum orabit, deinde surgens, alta & intelligibili voce, jurabit in hanc formam, quæ in tabella super Altari posita descripta habetur: *Testor Christum Dominum, qui me judicaturus est, me eligere, quem secundum DEUM judico eligi debere, & quod idem in accessu præstabo.* Post hæc Schedulam in patenam ponet, & per patenam mittet in Calicem, quo facto, inclinabit se ad Altare, & ad suum locum revertetur.

22. Si ob infirmam valetudinem Cardinalis accedere ad Altare non possit, & præsens sit in Capella, ultimus Scrutator discum cum Schedulis ad eum deferret, ex quo Cardinalis infirmus, unam accipiens, eam in loco suo secretè conficiet, deinde prævio juramento prædicto, schedulam obsignatam, & complicatam eidem Scrutatori tradet, qui eam palam deferret ad Altare, & sine oratione. & juramento in patenam ponet, & per eam in calicem mittet.

23. Si vero aliqui Cardinales infirmi sint in suis cellis, tres Cardd. Infirmarii ad eos accedent cum capsula altitudinis unius palmi, in cujus Superiori parte sit rima seu foramen, ejus magnitudinis, ut per illud schedula complicata possit per suam latitudinem in capsulam transmitti; Quam capsulam, antequam Scrutatores Infirmariis tradant, palam aperient, ut cœteri Cardinales possint eam inanem, & vacuam conspicerè, deinde claudent, & clavem ponent super Altare; Postea Infirmarii cum capsula clausa, & cum parvo disco tot schedulas continente, quot sunt infirmi Cardinales, ad unumquemque eorum accedent, & infirmi acceptas ex disco schedulas secretè scribingent, obsignabunt, & com-

complicabunt, & prævio dicto juramento, in capsulam per rimam mittent. Quod si infirmi scribere non possint, alii eorum arbitrio deligendi, præstito de secreto servando in manibus Infirmariorum juramento, prædicta facient; Hi vero non solum juramenti vinculo tenentur servare secretum, sed etiam in excommunicationem latæ sententiæ, si contrafecerint, incurrent. His peractis, Infirmarii ad Capellam revertentur cum capsula, quam Scrutatores aperient, & schedulas in ea contentas, palam numerabunt, & tot repertas, quot sunt infirmi, ponent sigillatim in patenam, & per patenam simul omnes in calicem. Ne autem nimium protrahatur actio Scrutinii, Infirmarii poterunt proprias schedulas post Decanum conficere, & in Calicem ponere, deinde dum cæteri Cardd. Scrutinium agunt, infirmos adire ad accipienda eorum suffragia.

24. Scedularum permixtio fit per primum Scrutatorem, Calice, in quo ipsæ schedulæ positæ fuerunt, patena cooperto, pluries agitato. Deinde fit palam numeratio scedularum per ultimum Scrutatorem, capiendo sigillatim unamquamque scedulam.

H

25. Nu-

25. Numeratio schedularum fit palam per ultimum Scrutatorem, capiendo sigillatim unamquamque schedulam ex calice, eamque ponendo in alium calicem vacuum ad hoc paratum. Quod si numerus schedularum non respondeat numero Cardinalium, omnes comburendæ sunt, & procedendum est ad nova suffragia; Si vero numerus schedularum respondeat numero Cardinalium, publicantur suffragia.

26. Fit vero publicatio Scrutinii per Scrutatores, qui sedent ad mensam ante Altare positam hoc modo: Primus Scrutator accipit unam post alteram schedulam, eamque intactis sigillis explicat, & viso electi nomine, schedulam tradit secundo Scrutatori, qui perspecto pariter electi nomine, eandem tradit tertio, qui alta & intelligibili voce legit nomen electi, ut omnes Cardinales præsentibus notare possint suffragium in folio impresso, quod penes se habebunt cum nominibus omnium Cardinalium, juxta nomen Cardinalis ex schedula recitati. Quod si in Scrutinii publicatione, inveniant Scrutatores duas schedulas ita complicatas, ut ab uno tantum datas fuisse appareat, si quidem unus & idem in utraque electus fuerit, schedulæ valebunt,

lebunt, & notabuntur pro uno suffragio, si vero diversi fuerint nominati, neutrum suffragium validum erit, prout in Bulla Gregoriana statuitur de illa schedula, in qua plures nominati sunt; Scrutinium tamen neutro casu vitatur.

27. Postquam ultimus Scrutator unamquamque schedulam perlegit, inserit eam in filum, quod cum acu paratum habet, in loco ubi est verbum: *Eligo*, quod ideo fit, ut schedulæ cautius conservari possint. Insetis in filum omnibus schedulis, capita fili nodo connectit idem ultimus Scrutator, & schedulas sic colligatas, in alium calicem vacuum, vel in mensa seorsum ponit.

28. Tertiæ actionis, quæ *Post-Scrutinium* appellata fuit, tres sunt actus, si secuta fuerit electio per scrutinium, videlicet: Numeratio schedularum, Recognitio suffragiorum, & schedularum combustio. Si vero per Scrutinium non sit secuta electio, actus sunt septem, videlicet: Accessus, Sigillorum & signorum apertio, eorum annotatio, suffragiorum examen, suffragiorum Scrutinii, vel Scrutinii & accessus numeratio, eorum recognitio, & schedularum combustio.

29. In Accessu, qui immediate fit post Scrutinium, si per illud non fuerit creatus Papa, omnia servanda sunt à Cardinalibus, quæ in Scrutinio observari debent, exceptis his infra scriptis: Primo, quod Cardinales schedulas pro accessu, sumere debent ex disco schedularum accessus. Secundò in schedularum accessus scriptione, si Cardinalis nemini velit accedere, scribit in media Scheda: *Nemini*, loco nominis Cardinalis, qui scribendus esset, si ad eum fieret accessus; Scheda autem accessus scribi & obsignari debet cum eisdem sigillis & signis schedulæ Scrutini, sub pœnâ nullitatis suffragii ipsius accessus. Tertiò, quod non potest accessus fieri ad eum Cardinalem, qui in Scrutinio saltem unum suffragium non obtinuerit, neque ad eum, qui ab ipso met Cardinali fuit in Scrutinio nominatus. Quartò quamvis in accessu non liceat plures nominare, sicut non licet in Scrutinio plures eligere, sub pœnâ nullitatis suffragii, tam in accessu, quam in Scrutinio; Nihilominus licebit accedere uni ex pluribus nulliter à se nominatis in Scrutinio, dummodo ei ab alio aliquod suffragium, non tamen nulliter, in ipso Scrutinio datum fuerit. Quartò, quod in accessu non præstatur juramen-

mentum, quia in Scrutinio fuit jam præstitum. Sexto, denique Infirmarii deferre debent ad infirmos schedulas accessus, & simul etiam unum folium impressum, in quo sit notatus suffragiorum numerus palam recognitus, quæ quisque Card. in Scrutinio nominatus, obtinuerit.

30. Porro Sigillorum, & Signorum apertio, eorum annotatio, suffragiorum examen, qui Post-Scrutini actus locum solum habent, quando secuta est electio per Scrutinium & accessum, fieri debent hoc modo.

31. Primus Scrutator schedulas accessuum in ea parte solum, quæ signa continet, aperiet, & inspectis earum sigillis & signis, apertas, ac in filo, ut erant, insertas, tradet secundo Scrutatori, & secundus facta inspectione porriget tertio, qui alta & intelligibili voce, sigilla & signa prædictarum schedularum enuntiabit, & annotabit in latere sinistro folii impressi sub verbis: *Sigilla & Signa Accessuum*, quam etiam annotationem facient cæteri Card. si voluerint, in simili folio impresso.

32. Deinde primus Scrutator, reliquis Scrutatoribus insipientibus, pro accessuum prædictorum examine capiet schedulas Scrutini, in iisque quæret si-

gilla singularum schedularum accessuum, eoque aliquo invento, aperiet Scrutinii schedulam in ea parte, ubi signa sunt, & si non invenerit, signa hujus schedulæ concordare cum signis accessus, schedulam illam relinquet, & aliam capiet, si vero invenerit signa concordare, ostendet illa secundo & tertio Scrutatoribus, qui post diligens examen super identitate sigillorum & signorum utriusque schedulæ, Scrutinii scilicet & accessus, simul inspicient, an idem vel diversi in utraque schedula sint nominati; Et si idem nominatus sit, suffragium accessus nullum censebitur; Si vero diversi nominati sint, suffragium accessus, pro valido habebitur, & hoc casu, tertius Scrutator sigillum & signa schedulæ Scrutinii, ac etiam nomen electi, qui in ea continetur, alta & intelligibili voce enunciabit, & annotabit in latere dextero prædicti folii impressi, sub verbis: *Signa Scrutinii respondentia accessibus.* Quam annotationem cæteri quoque Cardinales, si voluerint, in simili folio impresso facient. Sed res elucidabitur exemplo infra posito.

Ex-

Exemplum.

Folii impressi, in quo Accessus, & Scrutinii Sigilla ac Signa concordantia annotantur.

Sigilla, & Signa Accessuum	Sigilla, & Signa Scrutinii, Acces- sibus respon- dentia.	Cardinales no- minati in Scruti- nio.
A CD. 43. DEUS	B R F. 32. Bonitas	Card. S. Euseb.
B R F. 32. Bonitas.	R G I. 50. Beati- tudo.	Card. S. Sixti.
R G I. 50. Beatitu- do.		
N S P. 26. Gloria.		

33. Quod si fortasse in ista inquisitione contingat, duas vel plures schedulas Scrutinii, reperiri cum eisdem sigillis, & signis alicujus schedulæ accessus, tunc si in earum aliqua electus nominatus fuerit, in alia vero alius, primus Scrutator, reliquis Scrutatoribus similiter inspicientibus, Scrutinii schedulas hujusmodi, & schedulam accessus, in ea etiam parte, in qua est nomen eligentis, & accedentis aperiet, ut constare possit secundum Gregorianam Constitutionem, de validitate accessus; Si vero in aliqua hujusmodi schedularum Scrutinii concordantium cum accessu, non sit nominatus electus debent ex schedulæ omitti, & ad subsequens procedendum erit.

34. Quin-

34. Quintus actus Post-Scrutinii est numeratio suffragiorum vel Scrutinii folius, vel Scrutinii & accessus, quæ fit semper per Scrutatores, ut sciatur an in eo Scrutinio & accessu habeatur Papa, nec ne. Fit autem hæc numeratio hoc modo; Scrutatores in unam summam redigent suffragia, quæ quilibet nominatus in Pontificem obtinuit, sive in Scrutinio solo, sive in Scrutinio, & accessu simul, & si invenerint, nullum ex nominatis ad duas tertias partes suffragiorum pervenisse, non habetur Papa in illo Scrutinio, sive Scrutinio & accessu; Si vero invenerint aliquem ex nominatis, duas tantum partes suffragiorum obtinuisse, aperient electi schedulam, etiam in parte, in qua est nomen eligentis, & si quidem in ea suffragatus fuerit alteri, electio ejus erit Canonica; Si vero sibi suffragium dederit, ejus electio ex dispositione Gregorianæ Constitutionis nulla erit, ob defectum unius suffragii. Si denique plures duas tertias partes, vel ultra duas tertias obtinuerint, tunc in suffragiorum paritate, nullus erit electus, in imparitate vero, ille est Canonicus Papa, qui superat alium, etiam in uno suffragio.

35. Ex-

35. Sextus actus Post-Scrutini, est Recognitionis, quæ per Recognitores, siue secuta sit electio, siue non, fiet, inspiciendo tam schedulas scrutinii & accessus, quam suffragiorum annotationes factas per Scrutatores, ut per hujusmodi recognitionem constare possit, an Scrutatores fideliter muneri suo satisfecerint. Recognitores autem extrahentur sorte, uti Scrutatores & Infirmarii, statim quidem post Scrutinium, si secuta sit in eo electio; Si vero non sit secuta, post Scrutinium & accessum, cum scilicet Scrutatores suum impleverint munus per numerationem; Et hæc extractio fiet, siue secuta sit electio in Scrutinio & accessu, siue non.

36. Postremus actus Post-Scrutini est combustio omnium schedularum, quæ semper & palam per Scrutatores fiet, ac statim post recognitionem, siue electio sit secuta, siue non. Atque hæc servanda sunt in omnibus Scrutiniis, siue fiant mane post Missam, siue Vespere post Hymnum; *Veni Creator Spiritus*; Suntque Ritus desumpti ex novo Cæremoniali Romano & ex præscripto Constitutionis Greg. XV. in electione Rom. Pontificis observandi; Utrumque & Cæremonia-

moniale & Constitutionem Gregorii confirmavit deinde Urbanus VIII. *Const. 47. Ad Romani.*

§. 7.

Quæ fiant post Electionem Pontificis.

1. Post electionem petitur consensus electi.
2. Priusquam is detur nomine Electi & Cardinalium omnia administrantur.
3. Non est necessaria Confirmatio.
4. Electus imponit sibi nomen.
5. Vestitur habitu Pontificali.
6. Et præstatur consueta Obedientia.
7. Annunciatur electio populo.
8. Præsent Cardinales.
9. Fit secunda Salutatio in Conclavi, & tertia in templo S. Petri.
10. Pontifex benedicit Populo & Collegio Cardinalium.
11. Post aliquot dies fit coronatio.
12. Et si electus non fuerit Episcopus, consecratur.

I.

Postquam peracta est ritu supradicto Summi Pontificis electio, accedunt ad electum Decanus Collegii & duo capita Ordinum, vel iis per morbum impeditis

peditis alii tres in Ordine antiquiores, rogantque nomine Sacri Collegii ut Pontificatum acceptare velit; Consensus enim electi accedere debet. *Bonac. de elect. Pont. q. 2. n. 9.* & si absens sit, pro eo impetrando mittendi sunt à Collegio Cardinalium deputati; Interim priusquam absens consensum præstiterit, neutiquam consenda est Sedes Apostolica simpliciter vacare, nec liberum erit Cardinalibus, facta unius electione ab ea recedere, antequam constet electum acceptare nolle Pontificatum.

2. Necessaria vero ad rectam gubernationem expedienda sunt à Cardinalibus suo & nominati Pontificis nomine, donec de ipsius consensu constiterit, prout in electione Adriani VI. factum fuisse refert ex Bonacina Barbosa *l. 1. jur. Eccles. c. 1. n. 112.*

3. Electo vero Pontifici non est necessaria confirmatio. *Lavor. tit. 4. c. 12. n. 19.* quia hæc fieri debet per superiorem qualem Papa nullum in terris habet. *Parisius de resign. benef. l. 7. q. 5. n. 1. & 2.* Ideoque statim ac electus est Papa plenam habet ac liberam administrationem. *Glos. v. & dispensandi in cap. 1. dist. 23.* & dum eligitur, confirmatus esse censetur. *Glos. fir. in c. Licet de vitandæ, de elect.*

4 Post-

4. Postquam electioni consensus præstitit Pontifex, rogatus à Magistro Cæremoniarum, quo nomine appellari placeat, aliud sibi nomen adsciscit, ad instar Principis Apostolorum Petri, qui antea Simon dicebatur. *Bœt. Epo. l. 1. de regal. n. 211.*

5. Deinde deducitur electus à duobus Card. Diaconis post altare ejusdem Capellæ, ubi adjuvantibus Sacrista & Magistris Cæremoniarum exuitur, vestibus Cardinalitiis, induiturque habitu Pontificali, nimirum: Calceis cum cruce aurea, veste talari, subtana dicta ex serico ormesino, rochetto, mozzetta & bireto ex serico rubro.

6. Postea deductus ante Altare sedens in Cathedrâ suscipit salutationem, vulgo adorationem osculo manuum, pedum & oris.

7. Quo facto Diaconus primus præcedente Magistro Cæremoniarum cum Cruce & Musicis Capellæ cantantibus: *Ecce Sacerdos Magnus* vadit ad pergulam Basilicæ Vaticanæ, ex qua perfracto muro denuntiat populo expectanti in area electionem novi Pontificis altâ voce dicendo: *Annuncio vobis gaudium magnum: Habemus Papam*

pam Eminentissimum & Reverendissimum D. Antonium Pignatelli qui sibi nomen imposuit Innocentium undecimum. Quod nuncium excipiunt statim faustæ populi acclamationes, bombardarum in aræ explosiones, majorum machinarum in arce S. Angeli fragores, & solennis Campanarum per Urbem compulsatio, mittunturque ad Palatium electi Pontificis aliquot cohortes militum, qui id ab irruptione populi defendant.

8. Interim Pontifex & Cardinales in Conclavi se prandio reficiunt, si electio facta fuerit mane, & Conclavè aperitur.

9. Paulo post revertuntur Cardinales ad Capellam, & secundam faciunt salutationem, seu adorationem Papæ habitu pontificali induto. Qua finita statim, si fuerit circa meridiem si vero circa Vesperum, altero mane, præcedente Magistro Cæremoniarum cum Cruce & Musicis Capellæ, portatur in sede Pontificali ad S. Petrum, poniturque supra Altare majus, ubi tertia vice salutatur osculo pedis, manus & oris modo supradictò à Cardinalibus. Interim cantatur à Musicis Hymnus Ambrosia-

brofianus ; Peracta adoratione & finito Hymno cantat S. Collegii Decanus versiculos quosdam & orationem.

10. Deinde descendit Pontifex ex Altari & deposita per Diaconum assistentem mitrâ versus ad Populum , dat Benedictionem , atque impositâ iterum per alterum Diaconum assistentem mitrâ descendit ex gradibus Altaris , & data hinc inde Cardinalibus , benedictione deportatur ad Palatium Vaticanum.

11. Post aliquot deinde dies coronatur Pontifex in Basilica S. Petri ab antiquiore Diacono Cardinali ; Ac subinde constituto die possessionem capit Episcopatus in Ecclesia S. Joannis Lateranensis.

12. Quod si Pontifex electus Episcopus non fuerit , consecrari debet à Cardinali Episcopo Ostiensi qui tunc Metropolitanus vice fungitur, *c. 1. dist. 23.* assistentibus ei Portuensi & Albanensi Cardinalibus , Episcopis. Sed hoc tempore teste Barbosa *lib. 1. cap. 2. num. 116, Jur. Eccles.* Decanus Collegii Cardinalium id est , primus inter Episcopos , quamvis non sit Ostiensis , hoc munus cum aliis duobus Senioribus Episcopis obire solet.

CAPUT III.

De Consistoriis.

Consistorium generali acceptione quævis Congregatio, in qua homines pro publicis negotiis simul consistunt, nuncupari potest. Hic vero significat Congregationem, quam celebrat Pontifex cum Collegio Cardinalium in Palatio suo Apostolico per modum Senatus majoris. Habentur quidem in eadem Curiâ cum Cardinalibus aliæ Congregationes, ut sunt S. Officii, Signaturæ gratiæ, Examinis Episcoporum, aliæque, sed hæ Consistoria non dicuntur, verum sortiuntur nomen à rebus, quæ in iis tractantur.

Consistoria, de quibus hic agimus, alia sunt extraordinaria magisque solennia, ad quæ præter Cardinales admittuntur quoque Prælati ac Ministri, atque etiam Principum Oratores & Magnates quæ *Publica* dicuntur. Alia sunt ordinaria, & minus solennia, ad quæ soli Cardinales pro negotiis tractandis admittuntur, & *Secreta* appellantur.

§. I.

De Consistoriis Secretis,

1. Consistorium Secretum quando habeatur.

2. Quæ

2. *Quæ in eo tractentur.*
3. *Indicitur per Cursores.*
4. *Ipso die Sacerdotes celebrare, reliqui communicare solent.*
5. *Ideoque sub principium Consistorii non fit oratio.*
6. *Quo habitu vadant Cardinales ad Consistorium.*
7. *Quo habitu accedat ad Consistorium S. Pontifex.*
8. *In Consistorio adhuc januis apertis admittit Pontifex ad alloquium Cardinales.*
9. *Clauso Consistorio confident Cardinales.*
10. *Serovenientes accedunt ad locum suum.*
11. *Plura vota concludunt.*
12. *Olim Cardinales promovebantur in quatuor temporibus.*
13. *Et quis tum modus observatus fuerit.*
14. *Quo modo nunc creentur.*
15. & 16. *Præsentes in urbe accipiunt statim biretum, & visitant Consanguineos Papæ.*
17. *Absentibus mittuntur literæ de promotione factâ.*
18. *Et biretum per Camerarios Papæ.*
19. *Hi intra annum accedere debent ad urbem.*
20. *Quo habitu veniant.*
21. *Ubi venerint Romam introducuntur à Card. Nepote ad Papam.*
22. *Deinde visitatis Consanguineis Papæ se continent domi usque ad Consistorium publicum.*
23. *Post*

23. Post quod clauditur illis in Consistorio secreto os.
24. Per hoc tamen non amittunt facultatem eligendi Pontificem.
25. In altero deinde Consistorio aperitur illis os, & conceditur Titulus cum annulo.
26. Pro juribus hujus annuli dantur 500. Ducati de Camera.
27. Hæ Cæremoniæ quandoque etiam fiunt in Congregationibus.
28. Creantur in Consistoriis secretis Legati de Latere.
29. Cum Consilio Cardinalium.
30. Qui solenni equitatione deducuntur.
31. Quando hi uti possint insignibus & juribus suis?
32. Quæ sint eorum insignia?
33. & 34. Quomodo intrent civitates & oppida?
35. Nominantur etiam in his Consistoriis Gubernatores.
36. Committitur illis Legatio per Breve.
38. Et proponuntur Præsules.
39. Tam in partibus, quam habentibus jurisdictionem.
40. Præsules in partibus solo nutu promoventur.
41. Reliqui prævio examine in Italia.
42. Ponens proponit Ecclesiam vacantem, & electum.
43. Qui mittit Summarium processus ad Cardinales.

44. In secundo Consistorio confertur Ecclesia,
aut confirmatur Electio.
45. Aliquando ipse Pontifex personam proponit.
46. Promotus vestitur habitu Episcopali.
47. Et accipit rochetum à Pontifice.
48. Ac visitat sacrum Collegium, aliosque.
49. Conferuntur Monasteria Consistorialia &
Coadiutoria.
50. Solvitur matrimonium spirit. inter Præsulem & Ecclesiam.
51. Fiunt erectiones, divisiones & uniones
Ecclesiarum.
52. Et agitur de gravioribus negotiis.
53. Pro quibusdam instituitur Congregatio status.
54. Præmittitur etiam Congregatio Consistorialis.
55. In quibus omnia contentiosa examinantur,
priusquam in Consistorio proponantur.
56. Et alia maioris momenti.
57. Qui intrent Consistoria secreta?
58. De Advocatis Consistorialibus.

I.

Consistorium secretum olim bis singulis septimanis habebatur. *Vestrius*, l. 1. c. 1. nunc rarius pro exigentiâ negotiorum, & voluntate Pontificis; Ordinariè vero bis in mense, feriâ secundâ tempore matutino; Si dicta dies impedita sit, vel necessitas sic postulet, habetur alterâ die, & quandoque etiam post prandium.

2. In

2. In hoc Consistorio creat Pontifex novos Cardinales, eisque os claudit & aperit. Nominat Legatos de Latere, & tradit illis signum Crucis. Constituit Legatos Urbium & Provinciarum, nimirum : Avinionensis in Galliâ, Bononiensis, Ferrariensis, Romanæ, Marcæ Anconitanæ, Umbriæ, Ducatus Urbini, Patrimonii S. Petri, Campaniæ, Maritimæ, & Sabinæ. In Consistoriis quoque secretis electi ad vacantes Ecclesias Episcopales, Archi-Episcopales, Metropolitanas & Patriarchales proponuntur, & instituuntur, si electio per speciale privilegium ad Capitulum, Communitatem, Regem, aliumvè pertineat; Alias ad supremas has Prælaturas tanquam reservatas per Reg. 2. Cancellariæ Innocentii XII. à Pontifice, & sacro hoc Senatu apti eliguntur. Hæc reservatio ad certa quoque Monasteria extenditur, quæ in eodem hoc Consistorio conceduntur, aut commendantur, ideoque *Monasteria Consistorialia* dicuntur. Demum in Consistoriis secretis tractantur omnia, quæ ad cultum DEI, Religionem, pacem publicam Christianorum, & ad conservationem etiam temporalis patrimonii Ecclesiæ Romanæ pertinent.

3. Denunciantur Consistoria, uti & Capella & Congregationes coram Pontifice habendæ Cardinalibus per Cursos vestitos talari violacea, qui statim ac veniunt tanquam missi à Papâ admittuntur. Admissi genibus flexis, ac virgam nigram, quam manu gestant, tenentes erectam ante Cardinales commissionem linguæ latinæ exponunt, exprimendo diem, horam & locum Consistorii vel Congregationis habendæ, quam illi excipiunt tecti bireto, quod deponunt, cum Cursos sermonem absolverunt, & discedunt. Si fortè Cursos veniant, dum accumbunt mensæ Cardinales, datur & ipsis lauta refectio.

4. Indicta ergo die pro Consistorio habendo, quilibet Cardinalis, si Sacerdos sit, celebrare Missam, alii verò Sanctissimâ Eucharistiâ se reficere, aut saltem audito Sacro se colligere, atque Spiritus sancti opem implorare solent.

5. Hinc sub principium Consistorii nulla peculiaris oratio ad implorandam divinam gratiam, quemadmodum in aliis Cardinalium & Prælatorum Congregationibus religiosè servatur, palam præmittitur.

6. Quando se conferunt Cardinales ad Consistorium tam publicum, quam secre-

secretum, utuntur Cappa ex Ciambelotto undulato, seu materiâ ex pilis Cameli contextâ coloris, qui tempori conformis est. Præfertur illis (quemadmodum semper, quando Cappa utuntur, excepto die Veneris sancto, & cum interfunt concioni in Palatio Apostolico) ab uno è Camerariis *la Mazza*, seu clava in signum præeminentis dignitatis.

7. Cum pervenerint ad locum, in quo celebratur Consistorium secretum, præstolantur adventum Pontificis, qui accedit ad Consistoria tam publica, quam secreta, excepto primo secreto, ut dicitur, vestitus habitu suo privato, hoc est veste talari alba, quam *subtanam* vocant & Rochetto, deinde rubri coloris mozettâ, bireto, stolâ, & calceamentis cruce ex auro acu pictâ insignitis; Estque hic habitus pro differentia temporis vel ex serico, vel ex lana. & vel fultus pellibus armellinis, vel sine pellibus. A Sabbato sancto verò usque ad Sabbatum in albis inclusivè utitur mozettâ & bireto ex serico Damasceno albo, pellibus albis armellinis circumfultis. In primo Consistorio secreto post assumptionem suam utitur Papa pluviali & mitrâ, in quo gratias agit Sacro

Collegio, quod se elegerint in Pontificem.

8. Postquam deportatus est Pontifex ad Consistorium secretum confidet in sede aureo peristromate tectâ, sed duobus solum gradibus altiore sedilibus Cardinalium, quæ sine aulæis tinctæ solum sunt rubro colore appictis Papæ insignibus. Deinde usque dum omnes, vel plerique præsentés sint, vel quamdiu ei placuerit januis apertis admittit ad privatum alloquium Cardinales ordine antiquitatis, qui stantes detectis capitibus, & manibus decenter ante se compositis summâ cum reverentiâ negotia cum suâ Sanctitate tractant.

9. Finitâ hac audientiâ obseratur Consistorium, & confident Cardinales locis suis ordine antiquitatis in sedilibus, & Cappis suis contegunt Rochettum. Ultimi Cardinalis Diaconi est signum dare campanula, cum res postulat, aut advocatur Secretarius, aliive ministri, qui in aulâ proximè vicinâ expectant.

10. Si quis Cardinalis inchoato jam Consistorio accedat, is factâ profundâ Pontifici reverentiâ, & salutatis capitis inclinatione Cardinalibus, qui interim stantes eum resalutant, accedit ad locum suum.

11. *Negotia, quæ proponuntur, auditis collectisque Cardinalium suffragiis ex pluralitate à Pontifice decernuntur.*

12. *Inter cætera, quæ in Consistoriis secretis tractantur, facile illud præcipuum est, quod novi creentur Cardinales. Modus vero nunc alius est, quam fuerit antiquitus; Nam licet Pontifex plenam & omnimodam habeat potestatem creandi Cardinales, quando & quos voluerit, ac idoneos judicaverit, nihilominus tamen olim non nisi in quatuor temporibus ad imitationem Sanctorum Patrum tales promotiones fieri solebant.*

13. *Modus erat ejusmodi: Proponebat Pontifex Cardinalibus rationes & causas, quibus ad novos creandos Cardinales movebatur, & singulorum Sententias exquirebat; Si major pars sacri Collegii assentiretur Pontifici, agebatur de numero promovendorum, si & in eo convenirent, injungebat Pontifex Cardinalibus, ut dispicerent, qui idonei essent ad talem dignitatem. In secundo Consistorio secreto declarabat Pontifex nomina eorum, quos ipse dignos promotione judicaret exponendo merita singulorum, & justas magnorum*
rum

rum Principum commendationes, quos major deinde pars Cardinalium dignos censebat, pronuntiabantur à Papa Cardinales.

14. Nunc unico Consistorio expediuntur omnia: Pontifex enim sub initium, vel, ut frequentius, sub finem Consistorii recitat singulorum nomina ordine dignitatum, quos promovere ad Cardinalatum statuit, dicitque Cardinalibus, hos Fratres habeant, & interrogat, quid ipsis videatur, eisque promotionem approbantibus fit decretum, quod illico promulgatur extra Consistorium. Quandoque tamen Pontifex exprimit solum numerum promovendorum, non omnium nomina, sed aliquorum reservat, ut dicunt, in pectore, quæ deinde pro libitu ipsius in alio Consistorio publicantur.

15. Publicatione factâ accipiunt præsentés in Urbe statim à Pontifice biretum, quod duplici modo fieri observasse se testatur Hieronymus Lunadorus *in relab. sua*, qui multis annis in Curiâ Romanâ Secretarii Memorialium, & Legationum, aliisque officiis perfunctus est. Vel enim promovendi pridie per Cardinalem Nepotem præmoniti sunt, & tunc facto promotionis decreto statim in Consistorium advocantur, & Pontifex prostratis

tis in genua ad pedes suos imponit Biretum rubrum dicendo singulis : *Esto Cardinalis*, & format super eos signum Crucis.

16. Vel formato decreto tradit Pontifex schedulam, in qua descripta sunt nomina Cardinali Nepoti ; Hic deinde dissoluto Consistorio mittit Præfectum Cameræ cum rhedâ suâ, ut eos ubicunque in Urbe repertos deducat ad anticameram suam, ubi corona illis tondetur, & vestiuntur habitu Cardinalitio coloris violacei. Vestes, quibus induti fuerunt, cedunt Cubiculariis Card. Nepotis, & Tonfori dantur pro honorario 25. scuta. Subinde reficit Cardinalis Nepos novos hos Cardinales prandio, quo finito deducit eosdem ad Pontificem, à quo genibus flexis accipiunt biretum. A Papâ dimissi visitant Consanguineos Pontificis utriusque sexus in habitu Cardinalatio, quo factò continent se domi usque ad Consistorium publicum.

17. Si quis ex nominatis Cardinalibus absens sit, & Romæ non commoretur, mittuntur ei literæ à Papa, vel Cardinali Nepote per expressum Cursorem, quæ illum de promotione certiotem reddant. Quo nuntio accepto curat sibi statim tonderi pro more coronam Cardina-

dinalitiam, & vestit se habitu Cardinalitio coloris violacei, non rubri, nisi post acceptum Biretum, scribitque se Cardinalem.

18. Biretum rubrum ad absentes deferunt aliquis à Camerariis Summi Pontificis, imponiturque novo Cardinali in Templo post auditum Sacrum à Nuncio Apostolico, si talis ibi commoretur, vel eo absente ab Imperatore, Rege, Archiepiscopo, vel Episcopo loci.

19. Cardinalis vero absens creature conditione, ut intra annum in Curiam Romanam se præsentet, ideoque jurare debet coram aliquo in dignitate Ecclesiasticam constituto, priusquam Biretum rubrum capiti ejus imponatur, se intra annum ad Urbem, vel ubi Pontifex fuerit, venturum. Si jurare detrectet, Biretum negatur cum privatione honoris Cardinalitii. Si autem præstito juramento, & accepto Bireto emanferit, pariter privatur Cardinalatu, & Biretum deponere tenetur. *Sixtus V. Const. 50. Postquam verus.*

20. Cum Romam proficiscitur novus Cardinalis accepturus galerum, incedit habitu Cardinalis viatorio coloris violacei gestans pileum ordinarium ornatum auro & serico rubro. Cum Urbi appro-

propinquat, mittuntur illi obviam rhedæ à Cardinalibus, ac in primis Cardinale Nepote regnante, cujus curru vehitur ad Palatium Apostolicum.

21. Introductus ad Conclavia Sux Eminentix, præmissis honoris officiis, & formatâ per Tontorem coronâ Cardinalitiâ deponit habitum viatorium, assumitque talarem cum rochetto, & sic introducitur à Cardinale Nepote ad Summum Pontificem; Ad cujus conspectum cum venerit, factis pro more tribus genuflectionibus osculatur pedes ejusdem, manus & genas, agitque gratias pro dignitate sibi collatâ.

22. Dimissus à Pontifice deducit Cardinalem Nepotem ad ejus Conclave, & repetitis gratiarum actionibus discedit visitatum per Urbem Consanguineos Summi Pontificis, quo facto continet se domi usque ad Consistorium publicum, nec nisi privatas admittit visitationes.

23. Post Consistorium publicum in primo subinde secreto clauditur à Pontifice os novo Cardinali consuetis Cæremoniis, inhibeturque ne votum, vel sententiam suam in Consistoriis & Congregationibus edicat. Hinc ante tempora Pii V. per hunc actum privabatur voce activâ & passivâ in electione Pontificis

tificis Sede vacante, nisi Collegium Cardinalium in hoc dispensasset.

24. Verum à Pio V. decretum est editum 26. Januarii 1571. quo declaravit hujusmodi oris clausuram esse Cæremoniā quandam eā de causā introductā, ut Cardinales, antequam in Consistoriis, & Congregationibus suffragium ferant, de modestiā ab ipsis adhibendā admonentur, non autem impedire, vel ligare facultatem eligendi Pontificem. *Greg. XV. Const. 19. Decet Romanum.*

25. In secundo deinde, vel tertio Consistorio secreto aperit os Pontifex novis Cardinalibus, eisque concedit Titulum. Os aperit dando illis facultatem his verbis: *Aperimus vobis os, tam in collationibus, quam in Consiliis, atque in electione Summi Pontificis, & in omnibus actionibus, tam in Consistorio, quam extra, in nomine Patris &c.* Titulum vero assignat eis in aliquā Urbis Ecclesiā, eosque desponsat inferendo digitis anulum aureum cum Saphiro dicendo: *Ad bonorem Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, Sancti N. committimus tibi Ecclesiam S. N. cum Clero & populo &c.*

26. Pro juribus hujus annuli Cardinali-

nalitii quisque dare debet 500. ducatos de Camera, præsentem quidem statim post electionem, à Curia vero absentes post susceptionem Bireti rubei. Quam pecuniam Gregorius XIII. olim donarat Collegio Germanico in Urbe, sed eam illi à Sixto V. ademptam applicavit postea Gregorius XV. *in Const. Romanum docet* Congregationi de propaganda fide.

27. Supradictæ verò Cæremoniæ cum novis Cardinalibus fiunt quandoque etiam in Congregationibus, quibus pars major Cardinalium interest.

28. Creantur deinde in Consistoriis secretis Legati de Latere ex consilio Cardinalium. Quamvis enim quicumque Summo Pontifici visus fuerit idoneus, eligi ab eo possit Sedis Apostolicæ Legatus, in Legatis tamen de Latere mittendis consilium Cardinalium requirere consuevit. *arg. c. Novit, de his quæ fiunt à Præl.* idque hoc modo:

29. Pontifex Senatu Patrum Purpuratorum convocato inquit an & qui ablegandi videantur. Qui nominati fuerint, è Consistorio exeunt, & postquam à majori parte Senatus approbati sunt, revocantur, de munere suo à Pontifice edocendi. Illi perceptâ commissione, acquiescunt non

non suo magis, quam aliorum de se iudicio confidentes Tum pedes manusque Pontificis osculantur, atque etiam ad osculum pacis admittuntur.

30. Ubi interjecto tempore discedendum est ad Legationem, Patres iterum in Consistorium secretum convocantur, quo finito Legati à sacro Collegio solenni equitatione deducuntur usque ad portam civitatis, Angelicam quidem, si Consistorium fuerit in Vaticano, si vero id celebratum sit in Quirinali, seu Monte cavallo, usque ad portam Flaminiam. Legati, ultimi in ordine, medii inter duos primos Diaconos incedunt. Ad portam cum pervenerint, pace gratiisque vicissim impertitis Cardinales recedunt, & Legati iter suum prosequuntur. Isti hunc in modum deducti, nec comparere amplius palam in Urbe, nec dare aut recipere visitationes publicas possunt, sed ut primum licuerit, conferre se ad Legationem suam tenentur.

30. Non possunt vero Legati à Latere ad Provincias suas discedentes erigere crucem, aut dare benedictionem prius, quam egressi fuerint extra districtum civitatis, hoc est dissiati sint ab Urbe 40 milliaria, quousque districtus hic protenditur, atque tunc cæteris quoque insigni-
bus

bus & juribus, quæ ipsis tantum conveniunt, uti poterunt.

32. Insignia sunt: Toga talaris purpurea cum veste byssimâ superiori, Palæfretus albus, frænum & calcaria deaurata.

33. His insignibus ornati intrant civitates & oppida sub pallio, quos Clerus & populus solenni supplicatione, & pompâ excipiunt. Archi-Episcopi, & alii Legati minores crucem sibi præferri solitam deponunt. *c. Antiqua de privil. Barb. Jur. Eccl. l. c. 5. n. 22. & seq.*

34. Inredientes civitatem suæ Legationis viâ uti ordinariâ, & consuetas cæremonias servare debent. *Gambar. l. 1. tr. de potest. Leg. & antequam hospicium subeant, Cathedralem vel primariam Ecclesiam intrant, & populo benedicunt.*

35. Nominantur præterea à Pontifice, ut diximus *num. 2.* in Consistoriis secretis Legati, quibus certæ civitates, vel Provinciæ Sedi Apostolicæ in temporalibus subiectæ, committuntur gubernandæ, in quibus vices Pontificis gerunt, & ordinariam habent jurisdictionem. *c. Legatos de Offic. Leg. in 6.* proindeque pollent plurimum tam in rebus Ecclesiasticis, quam in iis, quæ concernunt justitiam. Armorum tamen & præsidiorum curam non habent, sed ea demandata est quibusdam ex Nobilitate.

36. Committitur illis Legatio per breve Apostolicum ad triennium, quæ tamen plerumque, si ita desiderent, prorogatur. Non deducuntur vero cum cæremoniis, & equitatione solenni, sed adeunt Provincias suas, cum commodum illis fuerit, fruunturque Titulo, & emolumentis Legatorum, etiam dum Romæ subsistunt.

37. Mittuntur etiam à Pontifice frequenter & ordinariè non Cardinales, sed hi non Legati, sed Nuncii dicuntur, atque olim græcè Apocrisarii, quasi Secretarii dicebantur. *Glos. c. Significasti de elect. &c. Septuaginta dist. 16. de quibus actum est. c. 1. §. 11.*

38. Ad hæc proponuntur, aut eliguntur in Consistoriis secretis Episcopi & Archi-Episcopi, fiuntque provisiones Ecclesiarum Patriarchalium, Metropolitanarum, & Cathedralium vacantium de Prælatiis, seu Pastoribus idoneis.

39. Hæ provisiones vel sunt Ecclesiarum titularium tantum absque Residencia, & administratione, ut sunt earum, quæ occupantur ab Infidelibus, hæreticis vel schismaticis; Vel est Ecclesiarum habentium actualem jurisdictionem, & administrationem in Diocesi Catholica.

40. Pri-

40. Primæ provisiones fiunt solo nutu Pontificis, quo confertur tantum honorifica quædam præeminentia constituens personam in ordine pontificali absque exercitio pontificalium jure proprio ipsi competente.

41. Alteræ provisiones fiunt prævio examine pro Ecclesiis Italiae, & Insularum adjacentium, de quo infra in capite de Congregatione pro examine Episcoporum, siue promovendus electus sit à Pontifice, siue à Capitulo, siue nominatus à Principe.

42. In his ergo provisionibus præmisso examine, & formato processu consuetudo de vita, moribus, legitimis natalibus, ætate, gradu, atque etiam de statu Episcopatus, Cardinalis Ponens in primo Consistorio proponit Ecclesiam vacantem, & ad eam electum aut promovendum.

43. Die deinde præcedente Consistorium secundum mittit Cardinalis Ponens Summarium formati processus ad singulos Cardinales, ut videre possint, si quid forte sit opponendum.

44. In ipso vero secundo Consistorio exponit brevibus idem Cardinalis Ponens latina lingua contenta processus, quo facto conyersus Pontifex ad Decanum

K

Col.

Collegii quærit, an quid occurrat in contrarium opponendum, quo surgente & negante, si id ipsum quoque neget Cardinalis Ponens Pontifex decernit, & confert Ecclesiam ei, qui propositus fuerat, aut confirmat electionem ab habentibus potestatem eligendi factam. Cardinalis Vice-Cancellarius concipit Decretum describitque in schedulam, quod ipsum quoque facit Card. Ponens subscripto nomine suo, & appposito sigillo, ex quibus deinde schedulis formantur Bullæ Apostolicæ.

45. Nonnunquam etiam ipsemet Pontifex personam aliquam conspicuam, & notæ qualitatis proponit, atque tunc, si nil opponatur, nullâ aliâ factâ inquisitione, fit decretum.

46. Promotus, si Romæ sit præsens, eodem mane, quo propositus fuit, vestire se debet habitu Episcopali violaceo, cum pileo nigro, spirâ & limbo viridi ornato.; Deinde conferre se ad Palatium Apostolicum, & in Camera Cardinalis Nepotis curare sibi coronam fieri Episcopalem.

47. Qua factâ ascendit ad Anti-Cameram Pontificis, ibique expectat, usque dum finito Consistorio revertatur Pontifex ad Conclave suum, ad quem deinde dedu-

deductus à Magistris Cæremoniarum admittitur ad osculum pedis, & imponit illi Pontifex manibus suis rochetum, quo uti Episcopi consueverunt. Ex Ordinibus Religiosorum promoti, cum non utantur rochetto, osculantur solum pedes Pontificis, ac gratias agunt.

48. Postea novus Episcopus visitat sacrum Collegium, ac primo loco Decanum, deinde cæteros sine ordine, prout occurrunt. Post illos Gubernatorem Urbis, Auditorem Cameræ, Thesaurarium generalem, & Datarium, à quo curat sibi dari literas patentes pro Alternativâ, priusquam ad Episcopatum suum discedat.

49. Conferuntur quoque Consistorialiter Monasteria quædam regularia, quæ propterea Consistorialia nuncupantur; Atque etiam Coadjutoriæ tam Cathedralium & Metropolitanarum, quam Monasteriorum Consistorialium.

50. Dissolvitur etiam in Consistorio Matrimonium spirituale inter Præsulem & Ecclesiam seu Cathedrali, seu Metropolitanam ob dimissionem liberam, vel ob translationem ad aliam Ecclesiam, prævio tamen examine, ex quibus causis hujusmodi dissolutio petatur.

§ 1. Novæ quoque erectiones Ecclesiarum Cathedralium & Metropolitannarum, dismembrationes, divisiones & uniones earundem Ecclesiarum in Consistoriis secretis fiunt.

§ 2. Demum in his Consistoriis agitur de gravioribus Sedis Apostolicæ, & Ecclesiæ universalis, vel Principum, tam temporalibus, quam spiritualibus negotiis, juxta eorundem qualitatem & circumstantias.

§ 3. Cum vero non expediat semper de quibuscunque negotiis coram omnibus Cardinalibus agere, solet nonnunquam Pontifex instituere particularem quorundam Cardinalium Congregationem, quam *Status* vocant, pro particularibus quibusdam negotiis, eamque non stabilem, sed quæ pro libitu Pontificis, & pro negotiorum qualitate, & temporis exigentiâ mutetur.

§ 4. Porro cum in plerisque actibus Consistorialibus oppositores se offerant, qui in contrarium quædam contentiosa proponant, ne altercatio hæc in ipso Consistorio contra majestatem ejusdem fiat, erecta est Congregatio quorundam Cardinalium & Prælatorum, quæ *Consistorialis* dicitur, & est quasi Consultrix con-

Consistorii, in qua ventilantur materiæ auditis partibus opponentibus in formâ contentiosâ juxta stylum Congregationum Cardinalitiarum, priusquam in Consistorio proponantur.

55. Examinatur vero exactè inter cætera, si agatur de Ecclesiarum unionibus, divisionibus, seu dismembrationibus, novisq; erectionibus, an justæ subsint causæ, & adsint ea, quæ de necessitate requiruntur.

56. Examinatur quoque in eadem Congregatione an electio Prælatorum facta à Capitulis, & Monasteriis valida fuerit & canonica. An in concessione Coadjutoria justæ causæ; aliaque requisita habeantur. An, cum nominati sunt à Principibus & Universitatibus Canonici ad Cathedrales seu Metropolitanas Ecclesias hoc jus nominandi eis competat. An causæ sint sufficientes, ob quas Episcopus deferere Ecclesiam suam desiderat.

57. Ad Consistoria secreta nemo præter Pontificem & Cardinales admittitur. Intran tamen quandòque Secretarius & Clericus Nationalis; Verum cum dicitur: *Extra omnes* egrediuntur & ipsi, manentque in vicinâ Camerâ usque dum

K 3

signum

signum detur campanulâ ab ultimo Cardinali Diacono.

58. Admittuntur etiam nonnunquam Advocati Consistoriales, cum nimirum pallia pro novis Archi-Episcopis postulant, eique qui pro Pallio sollicitat, dantur ab Archi-Episcopo decem ducati de Camera. Sunt vero Advocati Consistoriales duodecim, & omnes nominantur à Pontifice; Singuli ex septem primis habent redditum annum sexcentorum scutorum, reliqui trecentorum. Officium eorum est, præterquam quod petant pallia nomine Archi-Episcoporum in Consistoriis secretis, perorare in Consistoriis publicis, prout infra dicetur. Hi collegialiter congregati in Scholis publicis, *alla Sapienza*, creare possunt Doctores utriusque Juris.

Hieron. Lunadorus, Franc. Sestini. Claud. Vavre in decr. Cur. Rom. de Luca Rel. Rom. Cur. dis. 5. &c.

§. 2.

De Consistoriis publicis.

1. Quas ob causas habeantur Consistoria publica.
2. Novus Cardinalis, cui impenendus est pileus, quomodo vestiatur.
3. & 4. Si peregrè venerit instituitur ob eum solennis equitatio.

§. Post

5. Postquam eunt Cardinales ordine ad locum Consistorii.
6. Et una cum Summo Pontifice confidunt.
7. Tum introducitur Cardinalis novus.
8. Et itur ad Capellam Sixti, ubi præstat consuetum juramentum.
9. Se observaturum Constitutiones Pii V. Sixti V. Innocentii X. & Innocentii XII.
10. Quo facto revertuntur ad locum Consistorii, ubi novo Cardinali imponitur à Pontifice pileus.
11. Novus Cardinalis actis gratus cæteris manet in prandio apud Card. Nepotem.
12. In Consistoriis publicis præstant Legati Regum obedientiam.
13. & 14. In horum gratiam instituitur solennis equitatio.
15. Legatus introducitur in Consistorium à duobus Cardinalibus Diaconis. Pontifex signat in eo commissiones causarum, & Advocati Consistoriales perorant.
16. Canonizationi Sanctorum præmittitur etiam Consistorium publicum.
17. Dat quoque Pontifex publicas audientias.

I.

Quatuor potissimum ob causas haberi solet Consistorium publicum. Primo cum novo Cardinali imponitur à Pontifice galerus Cardinalitius. Deinde in adventu

ventu novi Oratoris cujusdam Principis ad Summum Pontificem destinati. Tertiò in reditu Legati à Latere à sua legatione. Quartò cum pro Canonizatione alicujus servi DEI publicè vota exquiruntur.

2. Cum imponendus est novo Cardinali galerus Cardinalitius, mane ante Consistorium Cardinalis novus, si Romæ existens creatus sit, recta vehitur ad Vaticanum, si autem peregrè venerit, confert se ad Cœnobium S. MARIÆ ad portam populi vestitus habitu Cardinalitio vel rubro, vel violaceo coloris nimirum convenientis tempori cum cappa violacea ex serico undulato, & si Episcopus fuerit, pileo nigro viridi suffulto tectus.

3. Ob Cardinalem novum, qui peregrè venit, instituitur solennis equitatio à Monasterio propè portam Populi, usq; ad Palatium Pontificium, in quo Consistorium celebratur. Quare excipit hic indutus cappa singulos ad summitatem graduum dicti Monasterii, deducitque ad conclave, in quo colligi solent Cardinales dando illis in omnibus primas; Si interim fortè adveniat alius, ut frequenter assolet, præmissis urbanitatis indicis relinquit priorem, quem interim comita-

mitatur Magister aliquis Cæremoniarum, vel Præfectus Aulæ, & excipit deducitque advenientem.

4. Congregatis Cardinalibus, qui equitationem præsentia sua honorarunt, ut primum accedit Cardinalis Nepos, descendunt ad atrium Monasterii, & tegentes caput caputio cappæ, ac pileo rubro Cardinalitio ordine antiquitatis conscendunt mulos proceduntque, ultimo loco medius inter duos Diaconos Cardinalis novus.

5. Postquam ad Vaticanum descendunt Purpurati, eunt ad Cameram, ut vocant, paramentorum, novus vero se recipit ad Capellam Sixti. Cum Pontifex paratus est, præcedunt eum Cardinales bini & bini ad locum Consistorii publici, quæ est aula Palatii Apostolici major; Ipse post crucem, quæ præferatur, sequitur cum amictu Pontificali.

6. Postquam consedit sub throno eminente quatuor graduum altitudine in scabello aureo peristromate tecto, resident quoque præmissâ pro more reverentiâ Cardinales Episcopi & Presbyteri ad dextrum latus, ad sinistrum Diaconi in sedibus purpurâ instratis. Archi-Episcopi, Episcopi, Protonotarii, omnesque Prælati in tribus gradibus throni ponti-

pontificalis sedent cum Auditoribus Rotæ, Clericis Camerae, & Acoluthis. Latus Pontificis Nepotes alique magni nominis Principes occupant. Inter thronum & murum à dextrâ Legati Regum, à sinistrâ familiares Papæ & Nobiles consistunt. Post Cardinales Presbyteros & Diaconos locum habent Advocati Consistoriales. Post Cardinales Episcopos vero Procurator Fisci, & Procuratores Regum, Principum & Ordinum. Antè Cardinales Diaconos juxta Papam sedent Magistri Cæremoniarum, & sacri Palatii infra Cardinales Presbyteros.

7. Hoc ordine omnibus confidentibus introducitur ad Consistorium novus Purpuratus per duos Cardinales Diaconos, qui cum intrat, ter pro more genuflectit, ad ostium, in medio, & ad solium, osculaturque pedes Pontificis, & admittitur etiam ad osculum manus & oris. Deinde circumeundo omnibus Cardinalibus incipiendo ab antiquiore, dat osculum pacis.

8. Finitâ hæc Cæremoniâ Musici intonant Hymnum Ambrosianum, & Cardinales ordine consueto bini & bini eunt ad Capellam Sixti, in qua in circulum consistunt ad Altare. Ultimus accedit Cardinalis novus, genuflectit in pede
Alta-

Altaris, & dum cantatur versiculus:
Te ergo, imposito prius capiti cappæ caput se prosternit, manetque eo in situ usque dum finitus sit Hymnus, & Decanus Collegii stans ante Altare ad partem Epistolæ, dixerit sacras quasdam orationes. Deinde erigit se Cardinalis novus, demittitque caputium, Decanus vero assistentibus primo Presbytero, primo Decano, ac Cardinali Camerario, dum cæteri ad sedendum eunt, porrigit illi Constitutiones aliquas legendas, quibus lectis iuramentum præstat, se omnia in his contenta observaturum.

9. Inter cætera jurat, servaturum Constitutionem 35. Pii V. de non alienandis castris & locis S. R. E. ac Constitutionem 30. Sixti V. de non distrahendo thesauro reposito in Arce S. Angeli, & nunc etiam Constitutionem Innocentii X, editam anno 1644, quod non velint ullo sæcularis dignitatis, sed solo Eminentissimi & Reverendissimi titulo uti, nec in Sigillis & insigniis, vulgo armis usurpare coronas notasvè sæculares, præter eas, quibus intra scutum armorum familiæ, tanquam de essentiâ, & integritate illorum utuntur. Et post hac promittere quoque & jurare debet
se

se observaturum novissimè hoc anno 1692. 10. Cal. Julii ab Innocentio XII. editam Constitutionem moderatoriam Donationum, & distributionis reddituum Ecclesiasticorum in Consanguineos, vel affines Romani Pontificis, seu eorum loco adlectos, ac præscribentem cautelas servandas circa signaturas earum gratiarum, quæ aliquando ægrotante Romano Pontifice per concessum fieri dicuntur.

10. Dicto juramento revertuntur eodem, quo venerant ordine ad Consistorium, postremus Cardinalis novus, qui genuflectit ante Pontificem; Hic, dum à Magistro Cæremoniaram caputium de novo attrahitur supra caput Cardinalis, accipit galerum rubeum, eumque capiti ejusdem Cardinalis imponit dicendo: *Ad laudem Omnipotentis DEI, & Sanctæ Sedis Apostolicæ accipe galerum rubrum insigne singulare dignitatis Cardinalatus, per quod designatur, quod usque ad mortem, & sanguinis effusionem inclusive pro exaltatione Sanctæ fidei, pace & quiete populi Christiani, augmento & statu sacro-sanctæ Romanæ Ecclesiæ te intrepidum exhibere debeas, in*
nomi-

nomine Patris quo dicto recipit se
ad Cameram paramentorum.

11. Novus Cardinalis deposito pileo
& demisso caputio surgit, expectatque ad
latus usque dum omnes Cardinales ive-
rint ad Aulam Regiam, ubi consistentes
in circulo salutant singulos Cardinalis no-
vus, agitque gratias pro honore & fa-
vore sibi præstito, qui deinde salute ei-
dem redditâ discedunt excepto Card,
Nepote, qui novum Purpuratum de-
ducit secum ad prandium. Interim ga-
lerus rubeus à Papa collatus defertur
ad ædes novi Cardinalis à Camerario
aliquo secreto Summi Pontificis, qui ab
Aulæ Præfecto ibidem liberali inactatur
donario.

12. Habentur deinde Consistoria pu-
blica, cum introducitur novus Legatus,
aut Orator alicujus Regis, aut magni Prin-
cipis ad obedientiam Pontifici præstan-
dam, aliavè majoris momenti negotia
in Curiâ pertractanda. Adornatur in
gratiam Legati bis solennis equitatio,
cum nimirum ingreditur solenniter Ur-
bem, & cum ad Consistorium admit-
titur.

13. Ad primam mittunt Cardinales ex
aulicis & Nobilibus suis complures
cum mulis ornatis & ministris, quorum
unus

unus gestat in dorso pilum rubrum Cardinalitium Domini sui. Pontifex quoque mittit obviam illi pro custodia equites, qui comitatum præcedunt, & Præfectum aulae, aliosque Prælatos ac familiares, qui Legatum in medio duorum equitantem deducunt ad ædes seu Palatium, quod incolet.

14. Ad alteram deinde equitationem die, quo Consistorium habetur, mittunt pariter Cardinales plurimos è Nobilibus suis, sed sine mulis. Ipsi verò horâ constitutâ conferunt se ad Palatium Pontificium, & Consistorium in habitu consueto, & conformi tempori.

15. Ubi Pontifex & Cardinales in Consistorio congregati sunt, mittuntur duo Cardinales Diaconi, qui recipiant & deducant Legatum. Interim Pontifex signare solet in Consistorio illo publico Commissiones causarum, atque olim etiam Advocati Consistoriales exaggerabant quandoque ex arte & ingenio casus quosdam atroces, quod cum inconveniens visum fuerit, id abrogatum est, & perorat nunc Advocatus aliquis Consistorialis pro Canonizatione cujusdam Servi DEI, usque dum Legatus adveniat, ne videatur Summus Pontifex & Cardinales solummodo convenisse ad
reci-

recipiendum Legatum, ejusque tantum adventum expectare. Idem quoque observari solet in introductione novi Cardinalis, & dum is in Capella præstat juramentum, ne Papa interim in solio otiosus permaneat.

16. Canonizationi Sanctorum præmitti quoque solet unum Consistorium publicum & solenne, alterum semipublicum. Publicum habetur in Aula Regiâ in quo consuetam obedientiam præstant Pontifici Cardinales, & orationem habet Advocatus aliquis Consistorialis de vita & miraculis Sancti Canonizandi. Semipublicum deinde habetur in Aula Ducali, cui Pontifex interest cum mitrâ & pluviali simplice, & in hoc Cardinales non præstant Obedientiam. Præter Cardinales intrant hoc Consistorium Patriarchæ, Archi-Episcopi, Episcopi in Curiâ præsentés, Auditores Rotæ, & Protonotarii participantes aliique Prælati, qui omnes ad suffragium ferendum admittuntur, ut habeat Consistorium hoc speciem quandam Concilii generalis; Quærit enim ex singulis Pontifex an Canonizatio facienda sit, nec ne: Si major pars faciendam judicet decernit Pontifex Canonizationem, & diem qua fieri debeat.

17. Præ-

17. Præter Consistoria publica dare quôque solet Pontifex in fine cujuslibet mensis publicam audientiam, cui interfunt nonnulli Cardinales, & omnes Romani Magistratus, in qua tractatur de communi omnium Romæ degentium ac externorum utilitate ac salute. Verum hæc audientia dependet omnino ab arbitrio Pontificis, quando & quoties eam concedere velit.

Lunadornus in rel. Franc. Sestini il maestro di Camera, Carriere de Rom. Pontif. Corrad. prax. disp. Apost. l. 7. c. 4. De Luca Rel. Rom. Cur. disc. 5. &c.

C A P U T IV.

De Tribunali Vicarii S. Pontificis.

1. Vicarius Papæ peculiare habet Tribunal.
2. Officium Vicarii antiquissimum ab Episcopis ad Cardinales translatum est.
3. Dignitas illius magna.
4. Et potestas ferè eadem, quæ Pontificis in Diœcesi Romana.
5. Jurisdictio ejus hoc tempore extendit se ad ambitum quodraginta solum milliarium.
6. Quam etiam exercet in Episcopatibus isto in districtu sitis.
7. Debetur Vicario Canonica Obedientia, & administrat Sacramenta.
8. Con-

8. Convocat Synodum, visitat Regulares & eorum causas cognoscit.
9. Quas & quorum præterea causas cognoscat.
10. Cardinales non sunt exempti ab ejus jurisdictione.
11. Generalis visitatio, & collatio Beneficiorum ipsi non committitur.
12. Fit tamen coram eo Concurfus.
13. Demandantur ipsi Pontificalia.
14. Nunc non potest, ut olim faciebat, conferre tonsuram externis sine dimissorialibus.
15. & 16. Vicegerentis officium.
17. Locumtenentium & Deputati officium.
18. Habet Vicarius quoque Secretarium & plures Notarios.
19. Tribunal hoc habetur singulis diebus Lunæ.
20. De pænis pecuniariis disponit Vicarius pro arbitrio.
21. Proceditur Summarie in hoc Tribunali.
22. Salarium Vicarii.

1.

HAbet peculiare suum Tribunal Vicarius Urbis, qui vices obit Romani Pontificis tanquam Urbis Episcopi in Spiritualibus & functionibus Episcopalibus.

2. Officium hoc Vicariatus antiquissimum est, quod olim administrarunt longo tempore Episcopi, ad nutum ta-

L

men

men amovibiles, pro ut nunc Vicegerentes; Sed transtulit illud Pius IV. ad Collegium Cardinalium committendo Jacobo Sabello Cardinali Presbytero Tit. S. MARIE in Cosmedin, prout colligitur ex Constitutione tertiâ ejusdem Pii IV. & notat in Relatione sua Lunadorus.

3. Quanta sit dignitas Vicaria ipso nomine denotatur, cum Principis repræsentet reverentiam, ut de officio Vicarii Valentinus, Valens & Gratianus Impp. dixêre.

4. Quare Vicarius Papæ eandem potestatem, quam ipse Pontifex obtinet tanquam Ordinarius in suâ Diœcesi, & omnia ac singula, quæ ad Vicariatus officium de jure, vel de consuetudine pertinent, facit, disponit, mandat & exequitur in Urbe, & extra eam in Diœcesi Romanâ usque ad quadragessimum lapidem.

5. Et quamvis jurisdictio ejus ad latiore & antiquum Urbis districtum, centum videlicet milliarius se extendere deberet, ex consuetudine tamen, vel præscriptione, atque etiam ex statutis Laicalibus hæc restricta est intra ambitum quadraginta milliarius, idque quoad temporalem potius jurisdictionem, quam

festis diebus vetita exercent, blasphematores & perjuros.

9. Cognoscit quoque causas tam civiles, quam criminales Clericorum Urbis, ejusque districtus, nec non causas matrimoniorum spirituales, idque privativè quo ad alios Urbis Judices. Cognoscit causas alienationum & venditionum bonorum Ecclesiasticorum. Item causas Apostatarum, & male translatorum in Curiâ. Habet quoque jurisdictionem in Hebræos, si causæ inter eos aguntur activè, sicut si inter alios nempe Christianos, quia tunc locum habet præventio. Jurisdictionem etiam habet circa obligationes, & contractus initos in formâ Camerae Apost. quo ad loca pia, & personas Ecclesiasticas in Urbe. Habet etiam jus visitandi carceres cum aliis Visitatoribus & pro liberandis vel retinendis reis in carcere suffragium ferendi. *Paulus III. Const. 36. Julius III. Const. 2. Pius IV. Const. 3. Pius V. Const. 18. Paulus V. Const. 71.*

10. Cardinales, licet ab hac jurisdictione Vicarii ob præminentiam, & quod Ordinarii sint in suis Titulis, exempti videantur, contrarium tamen Pontifices declararunt, prout nunc praxis obtinet.

11. Duo tamen Vicario committi non solent à Pontifice , nimirum Visitatio generalis Urbis & districtus , quam fieri curat per Congregationem in hunc finem erectam , quæ Apostolicæ Visitationis dicitur , de qua infra ; Et collatio Beneficiorum in Urbe , quæ fit in Dataria.

12. Pro Beneficiis tamen curatis in Ecclesiis Parochialibus juxta Conc. Tridentinum , & Constitutionem Pii V. concursus fit coram Vicario , tanquam Ordinario ; Atque etiam pro Vicariis quibusdam perpetuis in aliquibus Collegiatis in Urbe , quæ ex speciali dispositione Pontificis per concursum conferri solent , licet provisio fiat per Datariam ad nominationem Cardinalis Titularis , vel Capituli , Vicarius tamen declarat , quisnam ex concurrentibus sit præferendus.

13. Præter supradicta demandantur in primis Vicario omnia Pontificalia , quæ Ordinarii locorum in suis Diocesibus exercere solent , ut possit Ordines per se vel alium Episcopum conferre , Urbis Ecclesias , & cœmeteria consecrare , aliaque loca profana DEO dicare , & polluta consecrare.

14. Ex consuetudine quoque conferebat

rebat Vicarius exteris in Urbe commorantibus primam Tonsuram aliosque Ordines, etiam sine literis dimissorialibus proprii Ordinarii; Verùm id modo ob inconvenientia, quæ inde resultabant, vel omnino ne fiat inhibitum est, vel raro admodum, & circumspecte fieri solet

15. Jam vero Tribunal Vicarii ex pluribus constituitur Officialibus. Primus est Vicegerens, qui à pluribus jam annis Episcopus est Titularis, hic partes gerit Vicarii generalis non solum, quoad exercitium jurisdictionis Episcopalis ordinariæ & delegatæ in causis civilibus, criminalibus & mixtis ad hoc forum spectantibus, sed etiam quo ad exercitium Pontificalium in collatione ordinum, consecratione Ecclesiarum, Altarium & sacrorum vasorum, & in administratione Sacramenti confirmationis.

16. Ad Vicegerentem quoque spectat cura reliquiarum existentium in cathacumbis, & cœmeteriis, earumque effusio, concessio & authenticatio. Licet nunc etiam peculiaris hac super re instituta sit Congregatio, de qua infra. Hic facultatem concedit imprimendi libros in Urbe, & extra per Auctores in Urbe existentes compositos.

17. Ha-

17. Habet præterea Vicarius tres sibi substitutos, quorum duo dicuntur *Locumtenentes*, & tertius *Deputatus*; Unus Locumtenens privatis & civilibus judiciis præest, & ut plurimum est Prælatus Referendarius, & quandoque Episcopus. Alter præest publicis & criminalibus, qui solet esse togatus. Deputatus est pro bono regimine Monasteriorum Monialium constitutus.

18. Habet etiam Secretarium & quatuor Notarios publico judicio deputatos, qui sub se habent octo vel decem alios juniores, quorum singuli distinctum suum, & particulare exercent officium; Item Barisellum, seu Capiteum cum Apparitoribus. Non vero habet particularem Procuratorem Fiscalem, quia hujus partes in hoc quoque Tribunali agunt, Advocatus & Procurator Fiscal. Papæ, atque etiam Advocatus, & Procurator generalis pauperum.

19. Hoc Tribunal habetur qualibet septimana die Lunæ coram ipso Vicario in Palatio ejusdem, cui intersunt supradicti Officiales, in quo causæ & negotia graviora discutiuntur, ac partes, earumque Advocati, & Procuratores audiuntur.

20. De pœnis pecuniariis, quæ in hoc Tribunali reis infliguntur statuit Vicarius pro arbitrio suo, ita tamen, ut ex pecunia illa Officium Vicariatus vasis, vestibis, tunicellis, planetis, & aliis ad ministerium dicti officii necessariis instruatur, & Notariis aliisque ministris digna merces reddatur. Quod si pœna corporis sit infligenda, tunc veluti Judex Ecclesiasticus remittit reos ad Governatorem Urbis, aliosvè Judices sæculares.

21. Proceditur vero in hoc judicio summarie, & manu regiâ, præviâ verbali petitione vel monitorio, solâ facti inspectâ veritate, absque ulla terminorum substantialium observatione, & Registri confectione, si nimirum processus sit de summâ minore sexaginta ducatis de Camerâ, quod si de majore ageretur summâ, ordinarius sit processus juxta naturam causæ, & termini substantiales observari solent. Litigatoribus vero prohibetur agere in hoc judicio, si controversia non sit de majori summâ quam quinque ducatorum.

22. Cardinalis Vicarius singulis mensibus ex Camerâ Apostolicâ percipit centum ducatos de Camera.

*Bulle diversorum Pontificum. Vestrius in
prax. l. 2, c. 16. Lunadoro in relat. De Luca Rel.
Rom. Cur. disc. 14.*

C A P U T V.

De sacra Pœnitentiaria.

§. I.

De Majori Pœnitentiaro,
ejusque munere.

1. *S. Petrus ejusque Successores acceperunt à
Christo ligandi & solvendi potestatem.*
2. *Hanc tribuit Pontifex etiam Pœnitentiarius.*
3. *Qui constituti sunt olim ut pro modo culpæ
pœnitentiam imponerent.*
4. *Et Romæ quidem duo in quavis Parochia,
Caput eorum nunc dicitur Major Pœniten-
tiarius.*
5. *Et Cardinalis esse solet.*
6. *Cum sit una ex primariis dignitatibus.*
7. *Instituta à Benedicto II. aliisque Pontificibus
confirmata.*
8. *Olim amplissima fuit ejus jurisdictio, nunc
restricta est.*
9. *Officium suum per se ipsum exercere debet,
vel impeditus per alium Cardinalem.*
10. *Semel in mense habetur Signatura Pœni-
tentiariæ.*

11. Sin-

11. *Singulis annis audit Pœnitentes in singulis tribus primariis Urbis Basilicis.*
12. *In rebus gravioribus jubentur Pœnitentes adire Officiales, & Pœnitentiaros minores.*
13. *Qui in tribus primariis Ecclesiis constituti sunt.*
14. *Quos constituit Major Pœnitentiarius. Officia eorum & privilegia.*
15. *Major Pœnitentiarius, dum excipit Confessiones, tenet virgam pœnitentialem.*
16. *Ter celebrat Missam coram Pontifice.*
17. *Literas gratis expedit. Et qua forma?*
18. *Quadruplices concedit gratias.*
19. *Qualem habeat potestatem absolvendi ac dispensandi.*
20. *Circa quæ hæc potestas versetur.*
21. *Sede vacante quæ expedire possit, & quæ non.*
22. *Quomodo subscribat literas.*
23. *Executio earum non impedienda.*
24. *Salarium M. Pœnitentiarum.*

I.

ACceperunt S. Petrus, ejusque in Sede Apostolica Successores à Christo Servatore nostro claves regni Cœlorum, & potestatem ligandi suis legibus quoscunque vellent, eisdemque solvendi non tantum per dispensationes ab humanæ legis obligatione, sed etiam per indul-

indulgentias à peccâtis in divinam legem commissis.

2. Hanc absolvendi pœnasque imponendi pro gravitate delicti facultatem tribuit deinde Pontifex quibusdam etiam aliis peculiariter, qui Pœnitentarii dicti sunt.

3. Cum enim circa annum Christi ducentessimum quinquagesimum tempore S. Cypriani & S. Cornelii Papæ quæstio & contentio magna oriretur: An relapsi ad idololatriam recipiendi essent ad Ecclesiam nec ne, aliis cum Novitiano id negantibus, aliis verò affirmantibus, prævaluit tandem pars major recipiendos esse. Cum verò quidam gravius, quidam levius peccassent dum alii thura Diis immolassent, alii verò non, aliqui etiam Martyrium subiissent, sed cruciatibus victi à confessione veræ fidei resiliissent, constituti sunt Sacerdotes, qui pro modo culpæ admissæ pœnitentiam imponerent & hi Pœnitentarii appellati sunt.

4. Persecutione deinde cessante & tranquillitate Ecclesiæ reddita Officium Pœnitentiariorum ad alia quoque delicta se extendit, ideoque constituti sunt Romæ in quavis Ecclesia Parochiali duo, qui Pœnitentibus pœnas imponerent secundum

cundum Canones pœnitentiales, & est verisimile habuisse illos caput aliquod, qui primus fuit Pœnitentiarius, quo cum occurrentes quotidie casus contulerunt, quique graviores postulante necessitate ad Pontificem retulit, ejusque mentem & jussa executus est. Hic nunc major dicitur Pœnitentiarius, sustinetque officium in Curiâ Romanâ valde honoratum.

5. Quod hoc tempore conferri solet alicui ex sacro Collegio Cardinalium, insigni scientiâ, prudentiâ atque benignitate conspicuo, qui sit Presbyter, & Magister in Theologia, sive Decretorum Doctor *Pius V. Const. 83. §. 6.*

6. Est enim una in Urbe ex primariis post summum Sacerdotium dignitas quæ annexam habet insignem auctoritatis prærogativam. *Gomes in Proëm. Reg. Cancel.*

7. Hæc dignitas ut refert Gravatius in annotationibus suis *ad c. 2. prax. Vestrii.* ex Gomesio, primo instituta fuit à Bene. dicto II. ac postea Eugenii Sixtique beneficiis aucta à Pio V. ejusque in Sede Apostolica Successoribus confirmata.

8. Olim amplissima fuit Majoris Pœnitentiarum jurisdictio, sed à *Pio IV. Const. 53. in sublimi.* B. Pio V. *Const. 83. In omnibus*
&

& Urbano VIII. 10. Jan. 1634. *Const Regimini.* quæ in Bullario non habetur, sed adducitur à Nicolio *Part. 2. lucubr. l. 5. tit. 39.* restricta est & reformata. *Nicoli ibid.*

9. Debet verò Officium suum per se ipsum exercere vel si absens sit aut impeditus alium ex S. R. E. Cardinalibus idoneum sibi Propœnitentiarium subrogare, qui hoc munus pariter per se ipsum exequatur literasque non Pœnitentiarîi delegantis, sed suo nomine jubeat expediti. *Pius V. Const. 83. In omnibus.*

10. Quapropter Major Pœnitentarius semel quolibet mense, aut sæpius, si fuerit necesse convocat per Capellanium Pœnitentiariæ Officiales suos, de quibus inferiùs; quæ convocatio Signatura Pœnitentiariæ dicitur, ideo quod in ea memorialia signentur à D. Regente, & graviores casus à Procuratoribus propositi discutiantur, gratiæque concedantur vel negentur.

11. Adhæc singulis annis confert se Major Pœnitentarius post prandium ad tres primarias Urbis Basilicas nimirum ad Lateranensem S. Joannis die Dominico Palmarum : Ad S. MARIÆ Majoris feria quartâ : Quintâ vero & sextâ majoris hebdomadæ ad S. Petri in Vaticano, ibi-

ibique super folio tribus vel quatuor gradibus elevato tanquam Tribunali sedens per aliquot horas audit pœnitentes quoscunque & undecunque accedentes, auditosque mittit pro casuum absolutione, & si necesse sit dispensatione ad Minores Pœnitentiaros, qui in singulis prædictis Basilicis commorantur.

12. In rebus autem gravioribus jubentur adire Officiales suos ibidem præfentes, eorumque permittit arbitrio an gratia concedenda sit, nec ne. Qui benignè auditis pœnitentibus causas discutunt, & si gratificandi sit locus, remittunt illos ad eosdem Pœnitentiaros Minores.

13. Sunt verò Pœnitentarii illi Minores in Basilica S. Petri in Vaticano Patres è Societate JESU, ad S. Joannem Lateranensem Religiosi ex Ordine S. Francisci de Observantia, & ad S. MARIAM Majorem Patres è Familia S. Dominici. Singuli habitant ad suas Ecclesias, habentque singuli unum qui Superior Pœnitentiariæ dicitur, & sustentantur sumptibus Pontificiis.

14. Constituit illos Major Pœnitentarius prævio examine super eorum idoneitate in Signatura S. Pœnitentiariæ facto. Hi præsto sunt quotidie in Basilicis suis

suis ad excipiendas confessiones Sacramentales in variis linguis etiam orientalibus, quas dum audiunt manibus tenent Virgam ligneam pœnitentialem, & induti sunt stolâ violaceâ. Gaudent etiam quibusdam prærogativis nimirum quod in solennioribus supplicationibus Pontificis; ut festo Corporis Christi induti planetis incedant post universum Clerum sæcularem & regularem immediate ante Episcopos. Cæterum in iis quæ ad hoc munus pertinent, subjecti sunt Majori Pœnitentiaro. In iis vero, quæ concernunt disciplinam regularem, subditi sunt Prælato propriæ Religionis. Ejusdem generis videntur esse Pœnitentiarum almarum domus Lauretanæ, qui sunt Religiosi à Societ. JESU.

15. Major quoque Pœnitentarius dum audit pœnitentes manu tenet virgam pœnitentialem acceptam ab uniuscujusque Basilicæ Minorum Pœnitentiariorum Superiore vel Decano, cui qui reverenter se tangendos submiserint, centum dies indulgentiarum illis in forma Ecclesiæ consueta conceduntur, prout declaravit Paulus V. Calendis Aprilis Pontificatus sui anno quinto.

16. Ter quot annis solennem celebrat Missam coram Pontifice, videlicet: Feria

riâ quartâ cinerum, feria sexta majoris hebdomadæ, & die Anniversario defunctorum.

17. Diplomata sua gratis, etiam pro scriptura concedit. Pro casibus occultis, & simplicibus absolutionibus, quæ ad ordinarios dirigit, mittuntur clausa ad formam literarum familiarium sigillo munita; Pro publicis verò casibus circa absolutiones dispensationes, rehabilitationes, & similia ad favorem Regularium atque etiam Laicorum, qui ad Sedem Apostolicam missi fuerant pro absolutione à censuris obtinenda Brevia dat patentia cum pendent per cordulam rubeam sigillo ex cera ejusdem coloris, incluso in capsula ovata ex stanno confecta.

18. Quadruplices verò gratias concedit Major Pœnitentiarius I. in foro conscientiæ simul & in actu Sacramentalis confessionis. II. In foro conscientiæ tantum. III. In utroque foro. IV. Simpliciter absque ullius fori expressione, prout est in literis Remissi absoluti. Gratiæ primo & secundo modo concessæ non suffragantur in foro exteriori, seu judiciali. Tertio verò & quarto modo concessæ possunt & debent in eo suffragari, ideoque earum executiones de-
man-

mandantur Ordinariis, qui sunt Judices publici, neque in earum literis apponitur clausula: *Quod in foro judiciario nullatenus suffragentur*, ut in aliis gratiis apponi solet. Dicitur verò in secundo modo: *In foro conscientie tantum*, ob censuras, quæ spectant ad forum animæ, cujus solus DEUS Judex est.

19. In favorem sæcularium auctoritatem habet adsolvendi ac dispensandi copulativè in casibus occultis solummodo, absolvendi verò etiam in publicis. At in favorem Regularium etiam in casibus publicis, idque in utroque foro potestatem habet & absolvendi & dispensandi.

20. Versatur verò potestas illius circa dilationes & commutationes votorum simplicium, & simplicis obligationis recitandi horas Canonicas: Circa absolutiones à casibus & censuris reservatis juxta supra dicta: Dispensationes super irregularitatibus; Convalidationes titulorum: Rehabilitationes ad beneficia & dignitates: Circa dispensationes cum Regularibus transire volentibus ad strictiorem, vel laxiorem Religionem: Cononationes & Remissiones pecuniarum & fructuum malè perceptorum sine præjudicio tamen certi Domini.

21. Sede vacante expedire solum potest quæ conscientia forum respiciunt. *Clem. 2. §. eo tamen de electione.* ideoque quo ad illa non expirat Officium ejus morte Pontificis, ne desint, qui pœnitentium confessiones audiant, & à censuris, pœnis, & à peccatis absolvant, atque ita animarum periculum avertatur. *arg. c. 1. Ne Sede vacante & c. 1. de sepult. in 6.* In cæteris verò quiescit ejus Officium & auctoritas, ideoque à commutatione vel derogatione ultimarum voluntatum, & ab unionibus, suppressionibus & translationibus Beneficiorum, & absolutionibus Simoniacorum abstinet: Nec concedit absolutiones, vel mandata absolventi ab homicidiis, & aliis gravioribus delictis, nec commissiones alienationis bonorum Ecclesiasticorum in forma: *Si in evidentem,* nec homicidæ voluntario etiam Canonicè absoluto Altaris ministerium, aut ascensum ad Superiores Ordines, & restitutionem, aut retentionem Beneficiorum, quibus privatus fuit: Neque dispensationes matrimoniales concedit, neque Apostatis licentias obtinendi Beneficia Ecclesiastica, ac in illis ministrandi. *Pius IV. Const. 53. In sublimi.*

22. Literis Majoris Pœnitentiararii creditur,

tur, eaq; in utroque foro probant & suffragantur *Sixtus IV. Const. 23. Julius III. Const. 1. §. 4.* subscribit autem autoritate officii sui & ex commissione generali lillo supplici : *Fiat in formâ*, aut : *Fiat de speciali*, vel *Fiat de expresso*. qua subscriptionis varietate innuitur iis, qui literas expedire debent, quanti momenti sit res petitur.

23. Qui verò executionem literarum cræ Pœnitentiariæ impediunt, aut ad consilium, auxilium, vel favorem præstant, sunt excommunicati. *Julius III. Const. 1. Rationi congruit.*

24. Major Pœnitentarius quot annis percipit ratione Officii sui octo circiter millia scutorum.

Vestrius prax. l. 1. c. 2. Azor. p. 2. l. 5. c. 38. Cassan. Catal. gl. mundi. p. 4. consid. 17. Marci Pauli Leonis prax. ad lit. Maj. Pœnitent. c. 1. & 2. Lunadornus in relat. Nicolas l. c.

§. 2.

De cæteris Officialibus S. Pœnitentiariæ.

1. *Officiales Pœnitentiariæ.*

2. *A quò hi constituentur.*

3. *Constituti esse debent in sacris Ordinibus.*

180 *De Officialibus Pœnitentiariæ.*

4. *Gratis expedire debent literas.*
5. *Tenentur servare secretum.*
6. *Formula juramenti.*
7. 8. 9. *Regentis officium.*
10. *Datarii Officium.*
11. *Correctoris Officium.*
12. *Consultores quales sint.*
13. *Sigillatoris Officium.*
14. *Tres Procuratores eliguntur prævio examine.*
15. *Quod eorum Officium.*
16. *Scriptorum Officium.*

I.

MAJOR Pœnitentiarius diversos sub se habet in Officio S. Pœnitentiariæ Adjutores, nimirum sex Officiales: Regentem, Datarium, Correctorem, duos Consultores & Sigillatorem; Atque sex Ministros videlicet: Tres Procuratores seu Secretarios, & tres Scriptores.

2. Sex Officiales præsentantur à Majori Pœnitentiaro Summo Pontifici, à quo admissi, singuli ad sua Officia instituuntur, accipiuntque à Majori Pœnitentiaro literas patentes sub sigillo cereo Pœnitentiariæ, capsulæ ovatæ ex aurichaco confectæ & pendulæ ex funiculo serico coloris rubei incluso; Traduntur quoque unicuique illorum à Summo

PON-

Pontifice literæ in forma Brevis sub an-
nulo Piscatoris.

3. Omnes hi tam Ministri, quàm Offi-
ciales in aliquo ex sacris Ordinibus con-
stitutiesse debent, & per se ipsos officia
exercere fideliter tenentur, ideoque
soli præsentibus, & actu munia sua exercen-
tes, nisi legitimè impediti sint, fructus
& emolumenta percipiunt.

4. Nihil autem pro literarum confe-
ctione & expeditione, nec etiam pro
charta, atramento, cera, capsula, cor-
culis aliisque rebus ad expeditionem per-
tinentibus, neque à sponte dantibus
acceptare possunt, sed omnia gratis ex-
pedire debent. *Pius V. Const. 83. In omni-
bus.*

5. Tenentur sub Sigillo confessionis
& vi peculiaris juramenti, quod emit-
tunt in manus Majoris Pœnitentarii non
revelare arcana sacrae Pœnitentiariæ.
Formula verò juramenti, quod quisque
Officialium & Ministrorum præsentibus
ceteris præstat, hæc est:

6. *Ego N. Regens ab hac hora in an-
teæra ero fidelis, & obediens B. Petro,
& Domino nostro Papæ N. ejusque Suc-
cessoribus Canonice intrantibus: Of-
ficium meum fideliter exercebo & gra-*

tis, ejusque ratione nihil ab aliquibus etiam sponte oblatum vel donatum accipiam, præterquam salarium mihi constitutum. Secreta sacre Pœnitentiariæ, & occultos casus ac personas de quibus in ea tractabitur, nunquam cuiquam extra Officium revelabo. Et ita juro ad sacrosancta DEI Evangelia. Sic me DEUS adjuvet.

7. Regens ex primariis Romanæ Curie Prælati eligi solet, & ut plurimum est unus ex Auditoribus Rotæ. Gerit vices Majoris Pœnitentarii, & supplices libellos subsignat, ac decreta opportuna apponit, vel concedendo in iis petita, vel denegando.

8. Bis singulis septimanis libellos supplices à se signatos distribuit inter Procuratores, de quibus infra ab iis expediendos.

9 Supplicationes ritè confectas à Procuratoribus subscribit juxta ordinariam Majoris Pœnitentarii auctoritatem hoc modo :

Fiat in forma vel: Fiat de speciali N. Regens: Si verò res collata fuerit cum Pontifice, istâ utitur formula:

Fiat de expresse. N. N. Regens.

10. Da-

10. Datarius quoque eligitur ex pri-
nis Romanæ Curia Prælatiſ, cujus offi-
cium eſt ſcribere in dictis ſupplicatio-
nibus datam diei, menſis & anni Ponti-
ficatus Papæ regnantis in hunc modum:
Datum Romæ apud S. Petrum, ſi Pon-
tifex ſit in Palatio Vaticano; Si verò
commoretur in monte Quirinali: *Apud*
S. MARIAM Majorem nonis Junii, an-
no ſecundo Pontificatus Sanctiſſimi
D. N. Papæ Innocentii XII. Et ſuppo-
nit nomen & cognomen ſuum Data-
rius.

11. Corrector ſeu Reviſor constitui-
tur à Majore Pœnitentiaro, vir inſignis,
& in ſacris præſertim Canonibus verſa-
tus; Hujus eſt ſupplicationes à Procura-
toribus confectas perlegere, & cum
opus eſt corrigere, quo factò notulam pe-
culiarem in extremitate ſupplicationum
imprimi, & literas deinde omnes in for-
ma Brevis, ac Bullas juxta præſcriptam
ſupplicationis formam expeditas ſubſcri-
bit proprio ſuo nomine & cognomine.

12. Duos Præterea habet Conſultores
Major Pœnitentarius, quorum alter eſt
Theologus, & ordinariè ex noſtra So-
cietate J E S U, alter celebris aliquis Ca-
noniſta, quorum conſiliis in difficiliori-
bus præſertim caſibus utitur.

13. Sigillator publicum sacrae Pœnitentiariæ Sigillum apud se retinet, & literas Majoris Pœnitentiarîi nomine expediendas intus & extra, Bullas verò intus tantum subscribit post Correctorem hoc modo: *Gratis ubique N. N. Sigillator.*

14. Sunt præterea in sacro Pœnitentiariæ Tribunali tres Procuratores, seu Secretarii, qui ut valde in sacris Canonibus & lingua latina versati sint, necesse est. Eliguntur prævio concursu & examine coram DD. Regente & Correctore digniores, juxta reformationem Pii V.

15. Inter hos per Turnum distribuntur memorialia, quæ à Curialibus, aliisque immittuntur in destinatam capsulam publicè expositam olim in ædibus D. Sigillatoris, nunc vero Illustrissimi Domini Regentis. Deinde ad mentem Majoris Pœnitentiarîi vel Regentis, aut totius Congregationis conficiunt supplicationes, eisque conformes expediunt Bullas vel literas in forma Brevis.

16. Sunt etiam tres Scriptores, qui & linguam latinam & artem scribendi notas bullaticas callere debent. Admittuntur

intur hi quoq; prævio concursu in præ-
ntia Regentis & Correctoris; Eorum
fficium est describere supplicatines in
arta pergamena, quas deinde tradunt
rocuratoribus expediendas.

*Vestrius l. 1. c. Marcus Paulus Leo in praxi
I. Lunador. in relat. De Luca disc. 12. Rel.
m. Cur.*

C A P U T VI. M E T H O D U S.

ecurrendi ad S. Pœnitentiariam,
usque Literas legendi, intelli-
endi, & exequendi pro casibus,
uorum absolutio seu dispensatio
ab hoc Sacro Tribunali
impetratur.

xtracta ex Praxi Marci Pauli
leonis è Societ. JESU, Manudu-
tione Tiburtii Navar Ordinis Mi-
orum S. Francisci Strict. Obser-
antiæ, & Instructione Parochor-
um & Confessariorum edita
Romæ Anno 1689.

*Episcopis, Superioribus, Regularibus,
œnitentiariis, Confessariis & Pœniten-
bus perquam utilis.*

Pars

P A R S I.

*De modo scribendi, & recurrendi ad
Sacram Pœnitentiarium in casibus
S. Sedi reservatis.*

CUM sæpè sit experientia compertum, plurimos utriusque sexus Christi fideles, & præcipuè in longinquis degentes, censurarum vinculis, votorum obligationibus, Matrimoniorum impedimentis, nec non irregularitatum, & casuum quoquo modo reservatorum ligaminibus astrictos ad S. Sedem, ejusque S. Pœnitentiarium spectantibus irretitos, in illis lacrymosè persistere, & continuis conscientiae agitationibus laboriosè perdurare, cujus mali causas ex similibus provenire innotuit.

Primò eo quòd Parochi, vel alii, ad quos hujusmodi Pœnites recurrere contingit, in Pagis, aut locis ruralibus degunt, & viam modumque recurrendi ad præfatam S. Pœnitentiarium ignorant, nec aliquem Romæ agnoscunt, ad quem supplicationes dirigant, unde pœnites perplexos dimittunt, quibus, cum ad Ordinarium accedendi (sceminis præsertim) verecundia, aut timor aditum intercludat, consilium ulterius requirere nescientes, remedium desperant, & in præd.

præd. vinculis, obligationibus, impedi-
nentis, inhabilitatibus, & casibus refer-
ratis, cum periculo damnationis infor-
lescunt.

2. Evenit, quod Pœnitentes egeni re-
cognitionem pro sollicitatione, & labore
Agentium Romæ commorantium, exol-
vere non valentes, inconsolati, ac con-
scientiæ motibus concussi, in periculoso
tatu manere coguntur, & fortè (quod
pejus est) sibi persuadent, Sacræ Pœni-
tentiariæ Tribunal aliquid lucri pro litte-
ris prædictis recipere, cum revera Pœ-
nitentiariæ Ministri, nec aliquid quam-
vis minimum, nec etiam spontè obla-
tum unquam recipiant, & gratis omniâ
exhibentes, singulos ad se recurrentes, se-
renâ fronte complectantur.

3. Accidit etiam nonnunquam per in-
advertentiam exponentium, ut gratiæ
iuxtà exposita obtentæ, irritæ evadant,
quò quia casus, & circumstantias necessa-
rias reticeant, undè fit, quod literarum
executores, casu postea Pœnitentium
examinato, rem aliter se habere, quam
expressum fuerat, comperiant, & gra-
tias subreptitias aut obreptitias esse in-
veniant, quare Pœnitentes confusi re-
manent, & spe novæ dispensationis se-
larere putantes, in prædictis vinculis,
obli-

obligationibus , &c. miserabiliter remanent.

Quare gratum DEO , & utile fidelibus futurum esse speratur , si iste modus recurrendi ad ipsam Sacram Pœnitentiarum proponatur.

Confessores itaque , cum Pœnitentes vinculis præfatis irretitos ad se accedere contigerit , casuum qualitates , & præfatorum casuum circumstantias considerent , causasque dispensationum , aut commutationum exprimant , & caveant , ne quod occultum est , publicum faciant , præsertim impedimenta occulta matrimoniorum , nam publica , vel ad publicum redacta , non pertinent ad S. Pœnitentiarum.

Et sic præfati Confessores Pœnitentes poterunt casus præfatos cum dictis circumstantiis , & causis exponere , sive latino , sive quocunque alio idiomate propriæ regionis , nam S. Pœnitentia suos ex quacunque regione Pœnitentiarum subordinatos habet , & exprimant insuper in fine expositionis casus nomen , cognomen , cui sit à S. Pœnitentia rescribendum , etiamsi ipsum nomen , & cognomen sit fictitium . Itemque modum , per quem responsio secuta dirigi possit , significando scilicet vulgari nomine ,

ine Oppidum, seu Civitatem, & Regionem, cum data mensis & anni in hunc modum.

tus incipiant Epistolam, seu supplicationem sic:

ninentissime, & Reverendissime Domine.

N. Mulier emisit votum simplex castitatis, manet in periculo incontinentiæ, si nubat, supplicat sibi votum commuari ad effectum contrahendi matrimonium.

Terminent Epistolam, seu supplicationem sic.

Dignetur Eminentiæ vestra rescribere N. & N. & exprimant nomen, & cognomen, cui est rescribendum; ad Civitatem N. exprimendo nomen Civitatis. Per Oppidum N. exprimendo vulgari nomine nomen Oppidi, & dirigere sive, seu gratiam simplici Confessario, seu Confessario Magistro in Theologia, seu decretorum Doctori, sive Parocho, si Pœnitens aperuit suam conscientiam, si ipse Pœnitens, & præsertim sceminæ dirigantur circumire pro executione gratiæ S. Pœnitentiariæ. Dirigant Epistolam, seu Supplicationem scribendo extra, seu foris in hunc modum:

Emi-

Eminentissimo, & Reverendissimo Domino, Domino Cardinali Majori Pœnitentiaro.

Romam.

Et si tardaverit responsio, Confessarii rescribant, ne fortè sit deperdita, & nunquam desperent Pœnitentes.

Hæc juxta Exemplar Romæ impressum anno 1689.

P A R S II.

De modo legendi & intelligendi Literas S. Pœnitentiariæ.

§. I.

Modus legendi Literas sacrae Pœnitentiariæ.

1.

Brevium legendorum duplex est difficultas, vel ob Characteres Gothicos, vel ob abbreviaturas.

2. Ad primam tollendam subministrantur hîc formæ Commissionum cum clausulis generalibus, quæ ferè in singulis Brevibus continentur.

De formis Commissionum.

3. Commissiones dirigi solent pro diversitate materiæ, vel ad Ordinarios, quonominè etiam veniunt Prælati Regular-

lares respectu suorum subditorum, vel
alios Confessarios.

4. Directæ ad Episcopos sic foris in-
ibuntur :

*verabili in Christo Patri Episcopo, seu
chi-Episcopo, seu Patriarchæ N. N. si-
ejus Vicario in spiritualibus Generali.*

Intus verò sic incipiunt :

*verabili in Christo Patri Episcopo N.
e ejus Vicario in Spiritualibus Ge-
ali.*

*Leander miseratione Divinâ Tit. SS.
rei & Achillei S.R.E. Presbyter Card.
oredus, salutem & sinceram in Do-
no charitatem.*

. Directæ ad Prælatos Regulares sic
s inscribuntur :

*igioso viro Provinciali Ord. N. Pro-
ciæ N. vel Religioso viro cuicunque
eriori, cujusvis Ordinis à Sede Apo-
ica approbati.*

ut ut supra præmisso nomine Ma-
s Poenitentiarii.

. Directæ ad alios Confessores sic in-
untur :

*reto viro Confessori Magistro in
ologiâ, vel decretorum Doctõri ex
appro-*

approbatis ab Ordinario per latorem presentium ad introscripta specialiter eligendo.

Intus vero sic incipiunt:

Leander miseratione Divinâ Tit. SS. Nerei & Achillei S. R. E. Presb. Cardinalis Coloredus.

Discreto viro Confessori Magistro in Theologia, vel decretorum Doctore ex approbatis ab Ordinario per latorem presentium ad infra scripta specialiter eligendo salutem in Domino.

7. In directis ad simplices Confessarios non additur nomen Magistri, aut Doctoris. Si vero Commissio fiat pro aliquâ Moniali dicitur: *Confessori ex approbatis pro Monialibus.*

De Clausulis generalibus.

8. Post Commissiones sequuntur Clausulæ, quarum prima est petitionis sic:

Pro parte NN. latoris presentium Nobis oblata petitio continebat, quod ipse alias.

9. Sequitur narrativa, & post hanc Clausula postulationis sic:

Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat dictus lator. Post istam Clausula
sup.

supplicationis, hoc modo: *Quare supplicavit humiliter, ut sibi super hoc de opportuno remedio providere dignareretur.*

10. Et demum Commissio ipsa cum suis clausulis:

Nos igitur, qui Pœnitentiaria Domini Papa curam gerimus hujusmodi supplicationibus inclinati; Auctoritate Apostolicâ specialiter Nobis concessâ: Discretionis tue. Vel, si committantur Episcopo: Circumspectioni Vestrae committimus, quatenus si ita est. Continuatur dispositiva, & concessio Gratia, & in fine post verbum: Absolvas, vel dispenses, ponuntur hæ clausulæ: in foro Conscientia, & in ipso actu Sacramentalis Confessionis tantum, & non aliter, neque ullo alio modo. Quæ clausula extenditur aliquando ad hanc aliam clausulam: Ita quod hujusmodi absolutio, & dispensatio in foro Judiciario nullatenus suffragentur, & hæc iterum aliquando ad hanc aliam Clausulam: Nullis super his testibus adhibitis, seu literis datis, aut processibus confectis, sed presentibus laniatis, quas sub pœna

excommunicationis lata sententia laniare tenearis. Ita ut nullum earum exemplum extet, neque eas latori restituas, quod si restitueris, nil ei praesentes litterae suffragentur. Datum Romae apud &c. sub sigillo Officii Pœnitentiariae &c. Pontificatus &c.

**Breviaturarum Communium
in Literis Sacrae Pœnitentiariæ
apponi solitarum explicatio.**

A.

Archieꝑus	Archi-Episcopus.
Alr	Aliter.
Als	Alias.
Alsolũo	Absolutio.
Aplica	Apostolica.
Appb̃atis	Approbat̃is.
Autre	Auctoritate.

C.

Card̃lis	Cardinalis.
Canicè	Canonicè.
Cen.	Censuris.
Circumpeoni	Circumspectioni.
Xꝑus	Christus.
Confes̃one	Confessione.
Confes̃ori	Confessori.

Co-

Coíone	Communione.
Consciã	Conscientiã.
Constituõibus	Constitutionibus.

D.

Disc̄reoni	Discretioni.
Dispensã	Dispensatio.
Dñus	Dominus.

E.

Elccã	Ecclesiã.
Effús	Effectus.
Exit	Existit.
Ecclis	Ecclesiasticis.
Epús	Episcopus.
Excõe	Excommunicatione

F.

Fr	Frater
Frum	Fratrum.

G.

Gñali	Generali.
-------	-----------

H.

Huñoi	Hujusmodi.
Humilr	Humiliter.

I.

Infraptum	Infra scriptum.
Irregulte	Irregularitate.

Igr
Intropta

Igitur.
Introscripta.

L.

Lia
Lima

Licentia.
Legitima.

Lrae
Lité

Literæ.
Licitè.

M.

Mrimonium
Magro
Miraone
Mir

Matrimonium.
Magistro.
Miseratione.
Misericordia.

N.

Nulltus

Nullatenus.

O.

Ordio
Ordinaoni

Ordinario.
Ordinationi.

P.

PP.
Pr
Pontus

Papa.
Pater.
Pontificatus.

Ptus
Ptur
Pntium
Pbter

Præfatus, seu Prædictus.
Præfertur, seu Prædicatur.
Præsentium,
Presbyter.

Pbri-

P̄bricida	Presbytericida.
Pœnia	Pœnitentia.
Pœniaria	Pœnitentiaria.
Pœ	Posse.
Pror	Procurator.

Q.

Qt̄nus	Quatenus.
Qm̄lbt	Quomodolibet.
Qd̄	Quod.

R.

Relari	Regulari.
Relione	Religione
Roma	Romana.

S.

S̄ntæ, vel Stæ	Sanctæ
Saluri	Salutari
Sēntia	Sententia.
Spealr	Specialiter.
Suppl̄ionibus	Supplicationibus.
S̄pualibus	Spiritualibus.

T.

Tñ	Tamen
Tm̄	Tantum.
Th̄ia, vel Teol̄ia	Theologia.
Tli	Tituli.

V.

Venerabili

Venerabili,

Vræ

Vestra.

Notandum deinde in Literis S. Pœnitentiariæ non fieri virgulas, nec puncta, nec diphthongos, nec accentus, sed sensum colligendum esse ex lectione.

§. 2.

**Modus intelligendi Literas
S. Pœnitentiariæ per Inscriptionem
& Clausularum communium
explicationem.**

1. Inscriptio Literarum directarum ad Episcopos, vel eorum Vicarios Generales (quo nomine etiam intelliguntur Officiales) clara est, cum in iis expressè nominetur Civitas Diœcesis.

2. Cum vero in iis ordinariè non fiat mentio Sacramentalis Confessionis, non est necesse, ut lator Episcopo Sacramentaliter confiteatur; Neque etiam si Episcopus subdeleget personam in dignitate Ecclesiasticâ constitutam. Si vero committat executionem alicui Confessario, debet is excipere latoris Confessionem Sacramentalem, & in ea literas exequi; Possetque Confessarius, si casus

ſus eſſet publicus, de abſolutione fidem publicam facere, ut conſtet in actis Cancellariæ Episcopalis ad effectum componendicum Fiſco, & Parte.

3. Eſt etiam neceſſaria Sacramentalis confeſſio, ſi literæ indifcriminatim dirigantur: *Cuicunque Catholico Antiftiti gratiam, & communionem Sedis Apoſtolice habenti.* Et tunc adire poteſt lator quemcunque Episcopum, Archiepiscopum, aut Patriarcham, dummodo non ſit excommunicatus, ſuſpenſus, aut interdictus.

4. Inſcriptio Literarum, quæ diriguntur ad Prælatos Regulares pariter eſt clara; Aliquando enim diſtinctè exprimitur Superior, aliquando inſcribuntur cuicunque Superiori Ordinis à Sede Apoſtolica approbati, & tunc liberum eſt latori adire Superiorem, quemcunque volet. Hæ literæ eſſe ſolent pro utroque foro, nec fit in eis mentio Sacramentalis Confeſſionis, ideoque extra eam executioni dari debent, ut ſuffragari poſſint in utroque foro.

5. Inſcripto Literarum, in qua dicitur: *Magiſtro vel Doctori* intelligenda eſt, ut Confeſſarius verè fit Magiſter & Doctor in aliqua Univerſitate; Nec ſufficit

cit esse Theologorum vel Professore, aut Lectorem in aliquâ Religione, nisi hæc tali privilegio gaudeat, aut nisi Præpositus Generalis alicujus Ordinis, qui ejusmodi privilegium habet (prout habet Societas JESU) det facultatem alicui Religioso Confessario, licet Doctor aut Magister non sit hujusmodi Literas aperiendi.

6. Additur in ea inscriptione: *Ex approbatis ab Ordinariis*, quia Confessarius debet esse actu approbatus ab Ordinario loci, in quo fit executio literarum. Religiosus eligendus Confessarius sufficit, ut sit approbatus à Superioribus sui Ordinis. Pro Monialibus eligi debet Confessarius ex approbatis pro Monialibus quamvis non esset pro illo Monasterio, in quo degit Monialis. Aliquando tamen dantur commissiones Confessariis ex approbatis ab Ordinario, etiamsi non sint pro Monialibus.

7. Quo ad clausulas communes, prima est: *Quatenus si ita est*, cujus verus sensus est hic, quod Confessarius debet principaliter attendere, an preces Pœnitentis veritate nitantur. Idest an causa finalis, propter quam petitur, & ob quam tantum conceditur gratia, & sine qua

qua non concederetur, eo modo quo exponitur, verificetur. Hæc autem veritatis notitia, non per testimonia, aut per Scripturas, sed ex ipsa Pœnitentis assertione, cui debet credi, nisi de opposito constet, est accipienda.

8. Secunda clausula est : *Absolvas, scilicet in foro conscientia*, quia omnis absolutio, & dispensatio facienda à Confessariis est pro foro conscientia tantum, & non suffragatur pro foro externo; Nisi absolutio sit ab excommunicatione pro publico delicto incurfa, & commissio facta sit Ordinario; Et nisi absolutio seu dispensatio Regularibus impertienda esset; Pro quibus Major Pœnitentiarius facultatem habet in utroque foro. Ubi tamen advertendum, si pro Regularibus literæ ad Confessarios dirigantur, solummodo in foro conscientia suffragari; De quo monendi sunt à Confessariis.

9. Tertia clausula est : *Et in ipso actu Sacramentalis Confessionis tantum, & non aliter*, vi cujus præmittenda est Confessio Sacramentalis, & facienda ipsi Confessario literarum executori, alias absolutio, & dispensatio quæcunque foret invalida. Dantur enim aliquando Com-

dicium defertur est adhuc occultum, dummodo ex circumstantiis non appareat, rem faciliè publicandam.

4. Porro potest esse aliquid publicum materialiter, formaliter tamen manere occultum; Sic missa celebrata publicè ab excommunicato occulto, est actus publicus, & delictum materialiter publicum, formaliter tamen est occultum, cum excommunicatio, & consequenter Irregularitas, quam ob Celebrationem incurrit Sacerdos, sit occulta, adeoque potest executor delictum, vel poenam ex eo secutam occultam judicare, & consequenter absolvere, vel dispensare.

5. Deinde fieri potest, ut delictum sit publicum etiam formaliter, poenata tamen delicti sit occulta; Si nimirum Parochus publicè excommunicatus coram Populo pagi sui celebret, qui iudicet id fieri non licere, & esse delictum; Sed nesciat contrahi per hoc Irregularitatem. Item potest esse quid publicum in uno loco, & occultum in alio. In his vero duobus casibus non debet Confessarius dispensare, nisi expressè in Literis S. Pœnitentiariæ detur eis facultas in hujusmodi occultis dispensandi; quamvis nec S. Pœnitentiaaria soleat concedere

re

re gratias dispensationum in ejusmodi occultis in uno loco, quæ publica sunt in alio.

6. In injungendis verò Pœnitenti attendere debet Confessarius non solum ad delictum, seu impedimentum pro cuius absolutione, seu dispensatione committitur executio, sed etiam ad omnia alia, quæ ipsi in Sacramentali Confessione manifestantur. Et hæc obligatio intimatur nonnunquam Confessario in ipsis Literis per hanc Clausulam: *Et aliis injunctis quæ de jure fuerint injungenda.* Etsi non apponatur, ad eam tamen adstringitur Confessarius, cum ex naturâ actus Confessionis Sacramentalis sequatur.

7. Quæ specialiter injungunt Literæ, si pœnitens jam ante ea aut alia æquivalentia, aut majora præstiterit, aut idem delictum rite confessus condignam pœnitentiam acceperit, poterit illa Confessarius aut moderari, aut ad sufficienter præstita v. g. ad restitutiones, satisfactiones, pœnitentem non ulterius adstringere.

8. In injungendis quoque ex præscripto Literarum discretioni est locus, ut licet substantia injungendorum servanda sit,

Igr̄
Intropta

Igitur.
Introscripta.

L.

Līa
Līma

Licentia.
Legitima.

Lræ
Litè

Literæ.
Licitè.

M.

Mrimonium
Magro
Miraone
Mir̄

Matrimonium.
Magistro.
Miseratione.
Misericordia.

N.

Nulltus

Nullatenus.

O.

Ordio
Ordinaoni

Ordinario.
Ordinationi.

P.

PP.
Pr̄
Pontus

Papa.
Pater.
Pontificatus.

Ptus
Ptur
Pntium
Pbter

Præfatus, seu Prædictus.
Præfertur, seu Prædicatur.
Præsentium,
Presbyter.

Pbri-

P̄ricida	Presbytericida.
Pœnia	Pœnitentia.
Pœniaria	Pœnitentiaria.
Pœ	Posse.
Pror	Procurator.

Qtnus	Q. Quatenus.
Qmlbt	Quomodolibet.
Qđ	Quod.

R̄ari	R. Regulari.
R̄ione	Religione
Roma	Romana.

S̄ntæ, vel Stæ	S. Sanctæ
Saluri	Salutari
Sentia	Sententia.
Spealr	Specialiter.
Supplionibus	Supplicationibus.
S̄pualibus	Spiritualibus.

T̄n	T. Tamen
T̄n	Tantum.
Th̄ia, vel Teol̄ia	Theologia.
T̄li	Tituli.

N 3

V.

Igr̄
Intropta

Igitur.
Introscripta.

L.

Līa
Līma

Licentia.
Legitima.

Lræ
Litè

Literæ.
Licite.

M.

Mrimonium
Magro
Miraone
Mir

Matrimonium.
Magistro.
Miseratione.
Misericordia.

N.

Nulltus

Nullatenus.

O.

Ordio
Ordinaoni

Ordinario.
Ordinationi.

P.

PP.
Pr̄
Pontus

Papa.
Pater.
Pontificatus.

Ptus
Ptur
Pntium
Pbter

Præfatus, seu Prædictus.
Præfertur, seu Prædicatur.
Præsentium,
Presbyter.

Pbri-

P̄ricida	Presbytericida.
Pœnia	Pœnitentia.
Pœniaria	Pœnitentiaria.
Pœe	Posse.
Pror	Procurator.

Q.

Qñus	Quatenus.
Qm̄lbt	Quomodolibet.
Qđ	Quod.

R.

Relari	Regulari.
Relione	Religione
Roma	Romana.

S.

Sñtæ, vel Stæ	Sanctæ
Saluri	Salutari
Señtia	Sententia.
Spealr	Specialiter.
Supplionibus	Supplicationibus.
Spualibus	Spiritualibus.

T.

Tñ	Tamen
Tm̄	Tantum.
Thia, vel Teolia	Theologia.
Tli	Tituli.

V.

Venerabili

Venerabili.

Vræ

Vestræ.

Notandum deinde in Literis S. Pœnitentiariæ non fieri virgulas, nec puncta, nec diphthongos, nec accentus, sed sensum colligendum esse ex lectione.

§. 2.

**Modus intelligendi Literas
S. Pœnitentiariæ per Inscriptionem
& Clausularum communium
explicationem.**

1. Inscriptio Literarum directarum ad Episcopos, vel eorum Vicarios Generales (quo nomine etiam intelliguntur Officiales) clara est, cum in iis expressè nominetur Civitas Diœcesis.

2. Cum vero in iis ordinariè non fiat mentio Sacramentalis Confessionis, non est necesse, ut lator Episcopo Sacramentaliter confiteatur; Neque etiam si Episcopus subdeleget personam in dignitate Ecclesiasticâ constitutam. Si vero committat executionem alicui Confessario, debet is excipere latoris Confessionem Sacramentalem, & in ea literas exequi; Possetque Confessarius, si casus

sus

sus esset publicus, de absolutione fidem publicam facere, ut constet in actis Cancellariæ Episcopalis ad effectum componendicum Fisco, & Parte.

3. Est etiam necessaria Sacramentalis confessio, si literæ indiscriminatim dirigantur: *Cuicunque Catholico Antistiti gratiam, & communionem Sedis Apostolicæ habenti.* Et tunc adire potest lator quemcunque Episcopum, Archiepiscopum, aut Patriarcham, dummodo non sit excommunicatus, suspensus, aut interdictus.

4. Inscriptio Literarum, quæ diriguntur ad Prælatos Regulares pariter est clara; Aliquando enim distinctè exprimitur Superior, aliquando inscribuntur cuicunque Superiori Ordinis à Sede Apostolica approbati, & tunc liberum est latori adire Superiorem, quemcunque volet. Hæ literæ esse solent pro utroque foro, nec fit in eis mentio Sacramentalis Confessionis, ideoque extra eam executioni dari debent, ut suffragari possint in utroque foro.

5. Inscripto Literarum, in qua dicitur: *Magistro vel Doctore* intelligenda est, ut Confessarius verè sit Magister & Doctor in aliqua Universitate; Nec sufficit

cit esse Theologorum vel Professore, aut Lectorem in aliquâ Religione, nisi hæc tali privilegio gaudeat, aut nisi Præpositus Generalis alicujus Ordinis, qui ejusmodi privilegium habet (prout habet Societas JESU) det facultatem alicui Religioso Confessario, licet Doctor aut Magister non sit hujusmodi Literas aperiendi.

6. Additur in ea inscriptione: *Ex approbatis ab Ordinariis*, quia Confessarius debet esse actu approbatus ab Ordinario loci, in quo fit executio literarum. Religiosus eligendus Confessarius sufficit, ut sit approbatus à Superioribus sui Ordinis. Pro Monialibus eligi debet Confessarius ex approbatis pro Monialibus quamvis non esset pro illo Monasterio, in quo degit Monialis. Aliquando tamen dantur commissiones Confessariis ex approbatis ab Ordinario, etiamsi non sint pro Monialibus.

7. Quo ad clausulas communes, prima est: *Quatenus si ita est*, cujus verus sensus est hic, quod Confessarius debet principaliter attendere, an preces Pœnitentis veritate nitantur. Id est an causa finalis, propter quam petitur, & ob quam tantum conceditur gratia, & sine qua

qua non concederetur, eo modo quo exponitur, verificetur. Hæc autem veritatis notitia, non per testimonia, aut per Scripturas, sed ex ipsa Pœnitentis assertione, cui debet credi, nisi de opposito constet, est accipienda.

8. Secunda clausula est : *Absolvas, scilicet in foro conscientia*, quia omnis absolutio, & dispensatio facienda à Confessariis est pro foro conscientia tantum, & non suffragatur pro foro externo; Nisi absolutio sit ab excommunicatione pro publico delicto incurfa, & commissio facta sit Ordinario; Et nisi absolutio seu dispensatio Regularibus impertienda esset; Pro quibus Major Pœnitentiarius facultatem habet in utroque foro. Ubi tamen advertendum, si pro Regularibus literæ ad Confessarios dirigantur, solummodo in foro conscientia suffragari; De quo monendi sunt à Confessariis.

9. Tertia clausula est : *Et in ipso actu Sacramentalis Confessionis tantum, & non aliter*, vi cujus præmittenda est Confessio Sacramentalis, & facienda ipsi Confessario literarum executori, alias absolutio, & dispensatio quæcunque foret invalida. Dantur enim aliquando

Com-

Commissiones pro absolutione tantum, aliquando pro absolutione & dispensatione simul, aliquando pro dispensatione tantum, vel quia alias data est latori absolutio, vel quia nihil est quod sit per absolutionem tollendum, ut in Irregularitate orta ex defectu natalium. In quocunque casu semper facienda est Confessio Sacramentalis Confessario executori litterarum. & licet nullum sit delictum in materia, pro qua literæ conceduntur, consistenda tamen sunt peccata, quæ in aliis materiis commissa sunt.

10. Confessione peractâ post absolutionem Sacramentalem à Censuris & peccatis proferenda est à Confessario forma Gratiæ specialis, quæ per literas conceditur, ut dispensatio, vel commutatio, vel condonatio, vel dilatio, vel declaratio.

11. Reliquæ clausulæ satis per se patent, & accuratè observandæ sunt.

§. 3.

Quæ præmittenda à Confessario executioni Literarum S. Pœnitentiariæ.

I.

Confessarius antequam ad executionem literarum progrediatur, tria præstare, debet quæ per clausulas indicantur: Inquirere, injungere, & monere.

2. Inquirere primo à Pœnitente debet veritatem causæ finalis, seu an res ita sit. Deinde *an præmissa, seu exposita sint occulta*, quæ clausula si apponatur strictè observanda est, si enim delictum, impedimentum, irregularitas, aut inhabilitas publica sint aut famosa, literæ latori non suffragantur, nec dari debent executioni.

3. Occultum vero hic dicitur illud, quod à nemine, vel à tam paucis scitur, ut neque sit manifestum, neque notorium facti vel juris, ideoque licet aliquibus v. g. in communitate duobus vel tribus, in oppido quinque aut sex, in civitate septem aut octo notum sit, & licet sit secundum se probabile in judicio, dum interim non probatur, neque ad judicium

dicium defertur est adhuc occultum, dummodo ex circumstantiis non appareat, rem faciliè publicandam.

4. Porro potest esse aliquid publicum materialiter, formaliter tamen manere occultum; Sic missa celebrata publicè ab excommunicato occulto, est actus publicus, & delictum materialiter publicum, formaliter tamen est occultum; cum excommunicatio, & consequenter Irregularitas, quam ob Celebrationem incurrit Sacerdos, sit occulta, adeoque potest executor delictum, vel poenam ex eo secutam occultam judicare, & consequenter absolvere, vel dispensare.

5. Deinde fieri potest, ut delictum sit publicum etiam formaliter, poenata tamen delicti sit occulta; Si nimirum Parochus publicè excommunicatus coram Populo pagi sui celebret, qui iudicet id fieri non licere, & esse delictum; Sed nesciat contrahi per hoc Irregularitatem. Item potest esse quid publicum in uno loco, & occultum in alio. In his vero duobus casibus non debet Confessarius dispensare, nisi expressè in Literis S. Pœnitentiariæ detur eis facultas in hujusmodi occultis dispensandi; Quamvis nec S. Pœnitentiaaria soleat concede-

re gratias dispensationum in ejusmodi occultis in uno loco, quæ publica sunt in alio.

6. In injungendis verò Pœnitenti attendere debet Confessarius non solum ad delictum, seu impedimentum pro cuius absolutione, seu dispensatione committitur executio, sed etiam ad omnia alia, quæ ipsi in Sacramentali Confessione manifestantur. Et hæc obligatio intimatur nonnunquam Confessario in ipsis Literis per hanc Clausulam: *Et aliis injunctis quæ de jure fuerint injungenda.* Etsi non apponatur, ad eam tamen adstringitur Confessarius, cum ex naturâ actus Confessionis Sacramentalis sequatur.

7. Quæ specialiter injungunt Literæ, si pœnitens jam ante ea aut alia æquivalentia, aut majora præstiterit, aut idem delictum rite confessus condignam pœnitentiam acceperit, poterit illa Confessarius aut moderari, aut ad sufficienter præstita v. g. ad restitutiones, satisfactiones, pœnitentem non ulterius adstringere.

8. In injungendis quoque ex præscripto Literarum discretioni est locus, ut licet substantia injungendorum servanda sit,

sit, quantitas tamen & modus pendet à prudentia Confessarii, & petenda est ex ætate, statu, complexione & sexu pœnitentis, quibus consideratis, quæ ex se videretur levis pœnitentia, erit verè gravis, & delicto proportionata. Deinde quibus personis ob debilitatem, vel complexionem, vel aliam causam v. g. mulieribus debilibus, lactantibus prolem &c. non potest imponi unum genus Pœnitentiæ, quæ gravis reputatur imponi possunt duo, aut tria alia genera gravitatem illam respectu personæ constantia.

9. Cum injungitur pœnitentia gravis & diuturna, gravitas non sumitur ex diuturnitate, sed in se talis esse debet, ac præterea diuturna. Diuturnitas vero prudenter determinari debet juxta naturam delicti, & statum animæ pœnitentis. Possunt vero injungi quoque Pœnitentiæ opera consueta & alias debita.

10. Si præscribatur in Literis Pœnitenti Confessio Sacramentalis singulis mensibus instituenda, si non constet ex terminis ipsius Brevis obligationem debere esse perpetuam, relinquitur judicio Confessarii juxta exigentiam animæ Pœni-

ni.

nitentis ad certum tempus eam extendere. Et si eleemosyna pœnitenti eroganda à Confessario juxta Breve imponenda est, attendenda est eum gravitate delicti, facultas pœnitentis, nunquam tamen eum omnino eximat Confessarius, cum in minimo salvetur substantia eleemosynæ.

11. Restitutiones & satisfactiones præscriptæ, discretè & diligenter à Confessario injungendæ sunt, & ita se in his casibus gerere debet sicut se gereret in Confessionibus aliorum pœnitentium, & non exigere à Pœnitente ultra possibilitatem ipsius, ideoque non dimittere eum absque absolutionis, aut dispensationis gratia, si inveniat eum nunquam restituere posse, sed obliget eum, ut alia servitia præstet ei, cui debet. Si veto in futurum aliquando satisfacere poterit, promittat aut juret, se id facturum.

12. Si etiam occasiones peccandi absque scandalo omnino removeri non possint, concedenda quidem est Pœnitenti dilatio aliavè remedia, quæ Doctores suggerunt, subministranda, non nimium tamen Pœnitentibus indulgendum, sed potius hac in re severè cum iis agendum est.

in utroque foro in materiis absolutio-
num pro delictis publicis, quando fit
Commissio Ordinariis. 4. Absolutio-
nes, dispensationes & gratias, quæ con-
ceduntur pro Regularibus, & Religio-
nem ingredi volentibus, in utroque fo-
ro. In hac parte de prima materia, vo-
ta nimirum concernente, agemus. Vo-
tum aliud simplex est, aliud solenne. Ad
solenne non extendit se ordinaria S. Pœ-
nitentiariæ facultas, ideoque hic tantum
de formulis simplicia vota respicientibus
agetur.

§. I.

*Modus exequendi Literas dilationis
Voti Religionis.*

1. Dilatio Voti simplicis datur iis, qui
ob impedimentum aliquod temporale id
implere nequeunt, vel quia Parentes in-
digent eorum operâ, vel quia sunt gra-
vati ære alieno, vel quia tenentur red-
dere rationes, vel quia infirmitate ali-
qua impediuntur, quæ quidem dilatio,
licet dari possit à quolibet Confessario,
cum non sit ex reservatis Sedi Aposto-
licæ, si tamen petatur à S. Pœniten-
tiaria, sub hac formulâ concedi solet;

2. *Formula Dilationis simplicis Voti Religionis.*

Leander Miseratione Divina Tituli SS. Nerei & Achillei S. R. E. Presbyter Cardinalis.

Discreto Viro Confessori Magistro in Theologia, vel Decretorum Doctore, ex approbatis ab ordinario, per latorem presentium ad infra scripta specialiter eligendo. Salutem in Domino.

*Ex parte latoris presentium nobis oblata petitio continebat: Quod ipse alias simplex Religionis votum emisit. Cum autem, sicut eadem petitio continebat, lator predictus habeat Parentes suâ operâ & auxilio egentes; Idcirco pro sua conscientia quiete cupit, sibi ad votum hujusmodi adimplendum dilationem per Sedem Apostolicam concedi. Quare supplicari fecit nobis humiliter, ut sibi super his de opportuno remedio providere dignaremur. Nos igitur, qui Pœnitentiaria D. Papæ curam gerimus, auctoritate Apostolicâ
spe-*

ſpecialiter nobis conceſſâ, diſcretioni
 tuæ committimus, quatenus, ſi eſt ita,
 dicto latori, auditâ prius ejus Sacra-
 mentali Confefſione, a conſideratis,
 quæ erunt conſideranda circa ſtatum, &
 continentiam latoris, ne ſub prætextu
 alterius temporalis neceſſitatis maneat
 in periculo propriæ æternæ ſalutis, dila-
 tionem ad implendum votum prædi-
 ctum, durantibus neceſſitatibus Paren-
 tum, concedas, b dummodo illis cum
 effectu proſit, & interim vitam cœli-
 bem ducat, c & aliqua Religionis,
 quam vovit, quotidie faciat ad eum
 finem, ut ea adimplens, meminiffe
 ſemper poſſit obligationis, qua hujus-
 modi voto adſtringitur, prout ſecun-
 dum DEUM ipſius animæ ſaluti expe-
 dire judicaveris, in foro conſcientiæ
 d & in ipſo actu Sacramentalis Con-
 feſſionis tantum, & non aliter, neque
 ullo alio modo, e ita, quod ceſſantibus
 neceſſitatibus Parentum præſatum vo-
 tum adimplere teneatur. Et ita il-
 lum moneas. Datum Romæ apud S. Pe-
 trum.

3. In his advertendæ sunt Clausulæ: *Prima a Consideratis quæ erunt consideranda*, per quam indicatur, ut Confessarius examinet veritatem causæ, & necessitatem postulatæ dilationis, ac deinde ponderet periculum spirituale pœnitentis, si remanet in sæculo.

4. Secunda clausula est. *b Dummodo illis cum effectu prosit, & interim vitam cœlibem ducat*. Requirendum ergo à petente dilationem, quomodo prosit Parentibus, & monendus is est de cœlibatu servando, ut possit sublato impedimento votum implere.

5. Tertia est: *c Et aliqua Religionis, quam ingressurus est, quotidie faciat*. Non vero quælibet opera injungenda erunt, sed ea, quæ sunt congrua statui, possibilitati, & utilitati voventis. Si enim quis vovisset v. g. Societatem JESU ingredi, injungi ei posset onus quotidiani examinis conscientiæ, vel orationis mentalis, vel quid simile, quod commodè ab eo fieri possit, & cum fructu spirituali animæ adimpleri.

6. Quarta est. *d Et in ipso actu Sacramentalis Confessionis tantum*, intellige non physicè sed moraliter, ut peragatur immediatè post eam.

7. Quin-

7. Quinta est: *Ita, quod cessantibus necessitatibus Parentum, præfatum votum adimplere teneatur.* Monendus ergo Pœnitens non dispensatum in voto, sed concessam solum dilationem.

8. Post confessionem ergo Pœnitentis, & consuetam absolutionem à Censuris, & peccatis subjungat Confessarius:

Insuper Auctoritate Apostolica specialiter mihi delegata, tibi dilationem ad implendum votum Religionis, quod emisisti, concedo in nomine Patris, & Filii & Spiritus sancti Amen.

§. 2.

De Transgressione voti Religionis.

1. Qui emissio voto simplici ingrediendi Religionem contrahit matrimonium, peccat mortaliter, tenetur tamen in matrimonio manere. Absolutio vero à transgressione voti Religionis non est reservata Sedi Apostolicæ, si tamen ad eam recurrat Pœnitens, ut possit debitum conjugale reddere, & exigere, Literæ sic expediuntur:

2. *Formula Transgressionis Voti simplicis Religionis.*

Leander &c.

Nobis oblata petitio continebat, quod ipse alias, postquam Religionem ingredi voverat, Matrimonium in facie Ecclesie contraxit, & successive consummavit cum quadam muliere sua ad presens uxore. Cum autem, &c. Lator prefatus de premissis plurimum doleat, & in dicto Matrimonio remanere, & debitum conjugale reddere, & exigere licite posse desideret, pro sua conscientia quiete, cupit à transgressionem hujusmodi per Sedem Apostolicam absolvi, secumq; desuper dispensari: Quare &c. Quatenus, si ita est, dictum latorem (audita prius ejus Sacramentali Confessione) à transgressionem hujusmodi absolvas hac vice, in forma Ecclesia consueta, a injuncta ei poenitentia salutari. b Ipsumque, si aliud Canonicum non obstet, in dicto matrimonio remanere, & debitum conjugale reddere & exigere posse declares in foro conscientia, & in ipso actu Sacramen-

mentalis Confessionis tantum, & non aliter, neque ullo alio modo. c Ita quod, si uxori supervixerit, eodem voto teneatur ut prius, & ita illum moneas. Datum &c.

3. Per clausulam: *a Injuncta ei pœnitentia salutari* relinquit M. P. arbitrio Confessarii qualitatem pœnitentiæ injungendæ, quæ consistit in orationibus, eleemosynis & jejuniis, quorum nomine veniunt omnia opera pœnalia.

4. Additur clausula: *b Ipsumque, si aliud Canonicum non obstat, in dicto matrimonio remanere, & debitum conjugale reddere & exigere posse declares,* nimirum ad tollendum omnem scrupulum Pœnitenti, ne per Conscientiam erroneam peccet.

4. Per clausulam: *c Ita quod, si uxori supervixerit eodem voto teneatur ut prius, & ita illum moneas,* injungitur Confessario, ut moneat Pœnitentem de obligatione adimplendi sui voti, si alteri comparti supervixerit. Quod si continenter vivere non possit, vel ob educationem prolium, aliamvè gravem ob causam illud adimplere nequeat, admonendus est, ut iterum recurrat ad Sacram

cram Pœnitentiariam pro commutatione voti in alia pœnitentiæ opera. Quæ commutatio posset etiam peti cum absolutione à transgressione, si prævideret se non posse, casu quo Conjugi super-
viveret, votum adimplere, ne opus deinde sit denuo ad S. Pœnitentiariam recurrere.

5. Cæterum post absolutionem à censuris, & peccatis dicat Confessarius formulam declarationis sequentem :

Deinde auctoritate Apostolicâ, mibi specialiter delegata te, non obstante voto Religionis, quod alias emisisti in Matrimonio remanere, & debitum Conjugale exigere, & reddere posse declaro. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, Amen. Passio Domini &c.

S. 3.

De Transgressione voti Castitatis.

1. Transgressio voti Castitatis non est reservata Sedi Apostolicæ ; Nec etiam dispensatio ad petendum debitum, quæ potest dari ab Episcopo, si tamen ad S. Pœnitentiariam recurratur, sequenti formula expediri solet :

Leander &c.

Discreto Viro Confessori &c. Salutem in Domino. Ex parte Latoris præsentium nobis &c.

Con-

Continebat, quod ipse aliàs simpliciter vovit
Castitatem servare, deinde Uxorem ad præsens
viventem duxit. Cum autem dictus Lator de
huiusmodi transgressione doleat, debitum Con-
jugale exigere licitè posse desideret; Ideo pro
sue conscientie quiete cupit per Sedem Apostoli-
cam absolvi, secumque desuper dispensari. Qua-
re supplicavit. Nos &c. discretioni tue com-
mittimus, quatenus, si est ita, dictum Lato-
rem, audita prius ejus Sacramentali Confessio-
ne à transgressione huiusmodi absolvas &c. In-
iuncta ei pro modo culpæ pœnitentia salutarî,
ipsumque in dicto Matrimonio remanere, & de-
bitum Conjugale reddere posse, & debere decla-
res. Et cum eodem, quatenus de illius incon-
tinentiâ timendum sit, ut idem debitum Con-
jugale etiam exigere licitè valeat, etiam mi-
sericorditer dispenses, in foro conscientie &c.
Ita quod si Uxori supervixerit eodem voto te-
neatur, ut prius obligatus, & si extra Ma-
trimonium interim fornicatus fuerit, sciat se
contra votum huiusmodi facturum, & ita il-
lum moneas. Datum &c.

3. Clausulæ pleræque claræ, & non-
nullæ ex supradictis patent. Ob istam: Et
si extra Matrimonium interim fornicatus fuerit,
sciat se contra votum huiusmodi facturum, mo-
nendus est Pœnitens, quod etsi usum
Matrimonii liberum habeat, si tamen
for-

fornicetur, aut aliquid simile committat, contra votum castitatis facturum.

4. Modus declarandi & dispensandi juxta formam hujus Brevis hic post absolutionem consuetam esse poterit.

Item Autoritate Apostolica mihi specialiter delegata te non obstante voto Castitatis, quod emisisti, & transgressus fuisti in dicto Matrimonio remanere, & debitum Conjugale reddere possis, & valeas tecum eadem auctoritate Apostolica dispensare. In nomine Patris, & Filii &c.

5. Notandum, quod praxis executionis Literarum trium præcedentium capitum tenenda sit, ut sequitati consona, etiamsi absque Literis S. Pœnitentiariæ in dictis casibus procedatur à Confessario.

§. 4.

De Commutatione Voti Religionis.

1. Commutatio voti Religionis fit à S. Pœnitentiaria vel ob stimulos carnis ut possit Vovens licite contrahere matrimonium, vel ob debilem illius complexionem, ut possit vitam cœlibem ducere in sæculo. Formula in utroque casu est eadem, exceptis præfatis duabus clausulis.

2. Far-

2. *Formula Commutationis Voti simplicis Religionis.*

Leander &c.

Discreto Viro Confessori salutem in Domino.
Ex parte Viri Latoris præsentium nobis &c. continebat, quod ipse alias simpliciter vovit Religionem ingredi. Cum autem dictus Lator continenter vivere posse diffidat, ideo pro suæ conscientiae quiete cupit sibi præfatum Votum ad effectum contrahendi matrimonium in alia Pœnitentiæ opera per Sedem Apostolicam commutari. Quare supplicavit &c. Nos &c. discretionis tue committimus, quatenus si est ita, dictum Latorem audita prius ejus Sacramentali Confessione à mutatione propositi absolvas &c. injuncta ei Pœnitentiæ salutari, sibi que votum præfatum ad hoc, ut matrimonium legitime contrahere, & in eo debitum Conjugale exigere, & reddere licite valeat (a) in Sacramentalem Confessionem semel quolibet mense (b) & in alia Pœnitentiæ opera perpetua per te injungenda, (c) interquæ sint etiam aliqua Religionis, quam ingressurus fuisset, quæ quotidie facere teneatur ad eum finem, ut ea adimplens meminisse semper possit obligationis, qua hujusmodi voto adstringebatur, prout secundum DEUM ipsius animæ saluti expedire judicaveris, dispensando commutes in foro Conscientiæ, alio modo &c. Datum &c.

3. In

3. In Clausulâ: (a) *In Sacramentalem Confessionem semel quolibet mense*, sumitur mensis secundum communem acceptionem, & cursum, ita ut vovens satisfaciât obligationi, si v.g. in principio Januarii, & postea in fine sequentis Februarii iterum confiteatur. Quod si, cum commutatio fit, medietas mensis jam elapsa sit, censendum est mentem Majoris Pœnitentiarîi esse, non velle obligare voventem ad novam confessionem, in ea mensis extremitate, secus dicendum judicat Mar. Paul. Leo, si in principio mensis fiat commutatio.

4. Clausula: (b) *Et in alia Pœnitentia opera perpetua*, denotat primò non unum opus, sed plura injungenda esse; Deinde debere esse perpetua, non quidem continua, seu quotidiana, sed certis & statis temporibus injungenda, quia relaxatio voti per commutationem est perpetua.

5. (c) *Inter quæ sint etiam aliqua Religionis*, ea tamen quæ sint compatible cum statu conjugali, nec valde difficilia ad illorum executionem, quotidiana tamen; v.g. quotidie per breve tempus orationi vacare mentali vel vocali, facere examen conscientiae, legere

gere librum aliquem spiritualem, audire sacrum.

6. Clausula: *Ad hoc, ut matrimonium legitime contrahere valeat* ponitur in literis, quæ dantur nonnullis ad effectum contrahendi matrimonium. In aliis ad vitam cœlibem in sæculo ducendam ponitur: *Dummodo vitam cœlibem ducat.*

7. Formula commutationis post absolutionem ordinariam talis subjungatur à Confessario:

Et Autoritate Apostolica mihi specialiter delegata, Ego tibi votum Religionis, quod emisisti, in opera pietatis, quæ tibi præscripsi, dispensando, ad effectum licitè contrahendi matrimonium, sive ad effectum remanendi in sæculo in vita cœlibe, commuto. In nomine Patris, & Filii &c.

8. *Formula Commutationis voti Religionis pro Clericis Ordine sacro insignitis.*

Pro Clericis in sacris constitutis expediuntur Literæ absque mentione Matrimonii & Cœlibatus, sed hæ duæ clausulæ inseruntur:

9. Prima: *In frequentiam Sacramentalis Confessionis singulis scilicet hebdomadis, semel, vel quoties tibi videbitur.* Debet ergo Executor illi imponere,

nere, ut singulis septimanis peccata sua confiteatur, vel etiam sæpius, si ita expedire judicaverit.

10. Secundo: *Partem videlicet earum Pœnitentiarum, quas Regulares Ordinis, quem vovit, ex præscripto ipsius Ordinis abstinentiis, vel jejuniis, aut interioribus indumentis subire solent.*

Ea vero pœnitentiæ opera imponat Executor, quæ spectata qualitate voventis, facillioris sunt executionis. Abstinentiæ, prout contradistinguitur à jejunio, accipitur pro quacunque privatione cujusvis cibi, moderatoque ciborum usu. Jejunium hic sumitur Ecclesiasticum. Interiora indumenta sunt: Cilicia, cate-nulæ ferreæ, & similia. Horum unum, vel aliqua imponere sufficit, hoc enim importat particula: *Vel*, non est necesse omnia imperare.

11. Præter hæc non quotidiana, imponenda sunt aliqua quotidiana, & prudentiæ Confessarii relinquuntur. Hæc esse possent: Recitatio Litaniarum B. M. V. cum examine conscientiæ, vel Commemoratio S. Fundatoris Ordinis.

§. 5.

De Voti Castitatis Commutatione.

1. Commutatio Voti Castitatis fit, vel ob stimulos carnis, vel ad conservandam nobilem familiam, vel quia mulier, licet non patiatur stimulos, est in periculo amittendi pudicitiam, utpote quia pauper est & pulchra, vel orbata parentibus, aliasve ob causas. Literæ S. Pœnitentiariæ sic expediuntur.

2. *Formula Commutationis Voti Castitatis.*

Leander &c.

Discreto Viro Confessori &c. Salutem in Domino. Ex parte Viri Latoris præsentium nobis &c. continebat, quod ipse alias simpliciter vovit Castitatem servare. Cum autem dictus Lator continenter vivere posse diffidat; Ideo pro sue Conscientiæ quiete cupit per Sedem Apostolicam sibi votum præfatum ad effectum contrahendi Matrimonium in alia Pœnitentiæ opera commutari; Quare supplicavit, &c. Nos &c. discretionis tue committimus, quatenus, si est ita dictum Latorem, audita prius Sacramentali Confessione à mutatione propositi absolvas, &c. Injuncta ei Pœnitentia salutari sibi que votum præfatum ad hoc tantum, ut matrimonium legitime contrahere, & in eo debitum Conjugale exi-

exigere, & reddere licite possit, dispensando, commutes in Sacramentalem Confessionem semel quolibet mense, & in alia Pœnitentiæ opera per te injungenda tam diu duratura, quamdiu commutationi præfatæ locus erit. Inter quæ sint aliqua pietatis, quæ quotidie facere teneatur, ad eum finem, ut ea adimplens meminisse semper possit obligationis, quæ hujusmodi voto adstringebatur, prout secundum DEUM ipsius animæ salutis expedire judicaveris in foro Conscientiæ &c. alio modo &c. Ita quod, si mulieri cui conjungetur, supervixerit, Castitatem servet, utpote eodem voto, ut prius obligatus, & si extra Matrimonium fornicatus fuerit, aut mortua dicta Muliere, aliud matrimonium contraxerit, sciat se contra votum hujusmodi facere, & debitum conjugale exigere non posse, & ita illum moneas. Datum &c.

3. Advertendæ hic sunt Clausulæ sequentes: Prima sibi que votum præfatum ad hoc tantum, ut matrimonium contrahere legitimè possit, dispensando commutes, in qua notanda dictio tantum, quæ denotat, commutationem voti tantum fieri ad contrahendum matrimonium, & permittendam copulam matrimonialem, in reliquis vero actibus manere voti obligationem.

4. Secunda: *In frequentiam Sacramentalis Confessionis semel quolibet mense*, clara sunt.

5. Tertia: *Et alia Pœnitentia opera*, ut sunt abſtinentia ab ovis & lacticiis, jejunium, diſciplinæ, Cilicia & ſimilia. c. Magnæ 7. decreta. Cum vero plura injungi debeant opera, ſufficient duo, ne gravetur Pœnitens.

6. Quarta: *Inter qua ſint etiam aliqua pietatis opera, qua quotidie facere teneatur*; Talia eſſe poſſunt eleemoſyna, recitatio orationum, auditio Miſſæ extra obligationem præcepti, & ſimilia. c. Magnæ 7. de voto.

7. Quinta: *Prædicta opera, qua pro commutatione voti imponenda ſunt tam diu duratura eſſe, quamdiu commutationi prædicta locus erit*. Adeoque dictorum operum obligatio incipit à die matrimonii, & eo per mortem conſortis ſoluto definit, de quibus monendus eſt Pœnitens.

8. Sexta & Septima: *Ita quod ſi mulieri, cui conjungetur, ſupervixerit &c. Et ſi extra Matrimonium fornicatus fuerit &c.* Clara ſunt; Monendus proinde

inde est vovens de hac limitata dispensatione sibi concessa.

9. His præmissis post solitam absolutionem dicat Confessarius :

Et auctoritate Apostolica mihi specialiter delegata tibi votum castitatis, quod emisisti, ad effectum, ut matrimonium contrahere, & debitum conjugale reddere, & exigere licite possis & valeas, in opera tibi præscripta, dispensando commuto. In nomine Patris &c.

§. 6.

De Commutatione voti simplicis Castitatis, & Religionis simul.

1. Si quis petat commutationem voti simplicis castitatis & Religionis, expediuntur Literæ eodem fere modo, & forma. Monendus vero est Pœnitens, quod, cum Commutatio illa sit perpetua respectu voti Religionis, licet temporanea sit respectu voti Castitatis, quod reviviscit per mortem conjugis, ideo opera Pœnitentiæ sint quoque perpetua. Si commutetur votum Religionis remanente voto castitatis, observanda sunt dicta §. 4.

2. Forma Commutationis hæc erit :

Item auctoritate Apostolica mihi specialiter delegata, tibi vota Religionis, & Castitatis,

que

quæ emisisti ad effectum, ut matrimonium legitime contrahere, & in eo debitum Conjugale reddere, & exigere licite possis & valeas, in opera pietatis, quæ tibi præscripsi dispensando commuto. In nomine Patris &c.

S. 7.

De Commutatione votorum Peregrinationis.

1. Vota trium Peregrinationum, videlicet Jerosolymam, ad limina Apostolorum Petri & Pauli, & ad S. Jacobum de Compostella; Sedi Apostolicæ reservata commutari solent ex causa infirmitatis, paupertatis, senectutis aliavè rationabili in alia opera pro arbitrio prudentis Confessaril, v. g. in faciliorem Peregrinationem, eleemosynam, Pœnitentiam aliavè pietatis opera.

2. Formula Commutationis, quæ post absolutionem dicitur hæc est:

Item Authoritate Apostolica mihi specialiter delegata, tibi Votum Peregrinationis, quod emisisti in Peregrinationem, eleemosynam, seu alia pietatis opera, quæ tibi præscripsi, dispensando, commuto. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, Amen.

P A R S I V.

De Dispensationibus Matrimonialibus.

§. I.

Quædam Communia omnibus Dispensationibus Matrimonialibus.

I.

Impedimenta super quibus S. Pœnitentiaria dispensat debent esse occulta, unde dispensationes illius semper hanc Clausulam annexam habent: *Dummodo impedimentum occultum sit, seu occultum remaneat.* Super publicis enim Dataria Apostolica dispensat.

2. Causæ dispensationis veræ sunt, rationabiles, & sufficientes v.g. periculum scandalorum, revelationis impediementi, perseverantiæ in peccato ob occasionem difficulter removibilem, præstitionis vel diffamationis mulieris, vel periculum inimicitiarum, aut alterius damni spiritualis. De quorum veritate diligenter inquirere debet Confessarius, maximè cum agitur de contrahendo.

3. Dispensationes hujusmodi suffragantur tantum in foro conscientiæ. Unde si impedimentum foret publicum ex
occu-

occulto, posset Ordinarius loci, vel Parochus, si noient credere dispensationem esse obtentam, ob scandalum separare. Essent tamen veri Conjuges in foro Conscientiæ, nec peccarent, si debitum mutuo sibi redderent secretè.

4. Ordinarii vero & Parochi, si eis post contractum matrimonium talia impedimenta referantur, non sint faciles ad propalandum per publicam separationem, sed silentio imposito denuntianti, & facta secreta separatione, si Conjuges sint in mala fide, scribant Majori Pœnitentiaro pro dispensatione super impedimento occulto, quamvis secretè denunciato.

5. Dispensationes hæc conceduntur, vel ad effectum contrahendi, vel ad effectum remanendi in matrimonio contracto. Ideo

6. Si dentur ad effectum contrahendi matrimonium, apponitur hæc Clausula: *Aliudq; Canonicum non obstat, quod præmissis non obstantibus, matrimonium cum dicta &c. & uterque inter se publicè, servata forma Concilii Tridentini contrahere &c.* Si itaque adsit impedimentum aliud prohibens vel dirimens matrimonium, obtinenda est su-

per illo alia dispensatio ; Si non adsit, potest fieri matrimonium in facie Ecclesiæ non obstante impedimento occulto.

7. Si vero Literæ concedantur ad effectum remanendi in matrimonio contracto, si pro utroque Coniuge conscio impedimenti dentur literæ, apponitur : *Cum eisdem Latoribus, de nullitate prioris consensus certioratis, ut inter se de novo secretè ad evitanda scandala, premissis non obstantibus, contrahere valeant.* Moneri ergo debent primo Coniuges de nullitate matrimonii ; Deinde per novum consensum denuo secretè contrahere, vel exprimendo illum verbo, nutu, aut copula maritali affectu inter se habenda. Vel, quod securius, per novum secretum contractum coram solo Confessario pronunciante deinde solita verba : *Et ego vos coniungo in matrimonium in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti.*

8. Quod si alter conjux sit inscius impedimenti, apponitur hæc Clausula : *Ut dicta Muliere de nullitate prioris consensus certiorata, sed ita caute, ut Latoris delictum nusquam detegatur.* Certioratio hæc magna cum cautela
fa-

facienda est, ne pars inscia impedimenti, cum certior fit de nullitate, resiliat à matrimonio. Modus hujus certiorationis, & renovationis consensus varius à DD. assignatur.

9. Primus est : Ut conscius impedimenti dicat ignorantì : Suspìcor te non esse Uxorem meam aliqua ex causa ; Ideo rogo te, ut pro quiete conscientia meæ, denuo nos pro Conjugibus habeamus.

10. Secundus ; Si conscius insciae dicat : An taliter eum amet, ut si libera esset, etiam adhuc eum in Maritum acciperet, si annuat & uterque renovet consensum, matrimonium factum est.

11. Tertius, si conscius impedimenti dicat se à principio invalide consensum præstitisse, & propterea ex consilio Confessarii oportere, ut pro securitate conscientiae ambo invicem consensum renovent. Quod si fecerint factum erit matrimonium. Qui modus videtur cæteris præferendus, cum tamen in praxi valde periculosus esse possit, monetur Confessarius executor, ut implorato Divino lumine, & examinatis Pœnitentium genis, moribus, affectibus & conditionibus, tales in praxi adhibeat modos, quos viderit magis expedire, hoc semper salvo, ut renovationem consensus

sensus utriusque partis injungere non omittat.

§. 2.

De Dispensatione super impedimento occulto affinitatis proveniente ex copula illicita ad contrahendum.

1. Affinitas ex copula illicita contrahitur cum aliquâ Consanguineâ in primo, vel secundo gradu ejus, quam quis vult accipere in Uxorem.

2. Hæc affinitas aliquando est sola, aliquando conjuncta cum incestu, ut v. g. cum quis non solum consanguineam Mulieris, sed etiam, & ipsam Mulierem carnaliter cognovit, & tunc gravius est delictum.

3. Literæ vero dispensationis pro primo & secundo gradu affinitatis, non differunt substantialiter, sed solum accidentaliter.

Formula Literarum super hujusmodi impedimento.

Leander &c.

Discreto Viro Confessori &c. Salutem in Domino. Ex parte Viri Latoris præsentium nobis &c. continebat quod ipse de matrimonio contrahendo tractavit cum Muliere, quam & cujus

jus Matrem carnaliter cognovit : Cum autem
Ec dicta carnalis cognitio cum præfata Mu-
lieris Matre habita sit occulta, & nisi Lator cum
dicta Muliere Matrimonium contrahat periculum
immineat scandalorum ; Ideo ad dicta scandala
evitanda, & pro suæ conscientie quiete cupit
per Sedem Apostolicam absolvi, secumque di-
spensari. Quare Ec. Nos Ec. discretionis tuæ
commitimus, quatenus, si ita est, dictum lato-
rem, audita prius ejus Sacramentali Confessione,
ac sublata occasione amplius peccandi cum dicta
Mulieris Matre, ab incestu, & excessibus hu-
jusmodi absolvas Ec. Injuncta ei pro tam enor-
mis libidinis excessu gravi Pœnitentia salutari,
& aliis quæ de Jure fuerint injungenda. Demum
dummodo impedimentum ex præmissis proveniens
occultum sit, & aliud, Canonicum non obstat,
cum eodem latore, quod præmissis non obstan-
tibus matrimonium cum dicta Muliere, & uter-
que inter se publicè, servata forma Concilii Tri-
dentini contrahere, & in eo postmodum rema-
nere licitè valeat misericorditer dispenses prolem
suscipiendam exinde legitimam pronunciando in
foro conscientie Ec. alio modo Ec. Ita quod hu-
jusmodi absolutio, & dispensatio in foro judi-
ciario nullatenus suffragentur. Nullis super his
testibus adhibitis, aut literis datis, seu processu-
bus confectis, sed præsentibus laceratis, quas
sub pœna excommunicationis latæ sententiæ la-
cerare

cerare tenearis neque eas latori restituas, quod si restitueris nihil ei presentes literæ suffragentur. Datum &c.

4. Notandæ sunt sequentes clausulæ: Prima, *Quatenus si est ita*, id est an vera sint narrata. Secunda: *Audita prius ejus Sacramentali Confessione* nimirum ante absolutionem & dispensationem. Tertia: *Sublata occasione peccandi cum dicta Mulieris Matre*. Debet ergo Pœnitens ante absolutionem tollere occasionem peccandi, præsertim voluntariam; Quo ad necessariam præscribat Confessarius modos, quos tradunt DD. in similibus occasionibus necessariis.

5. Quarta: *Injuncta ei pro tam enormi libidinis excessu gravi Pœnitentia salutari*. Pro arbitrio Confessarii, posset esse v. g. jejunium per sex menses semel qualibet hebdomada, recitatio tertiæ partis Rosarii per tres menses tribus diebus in hebdomada, vel aliud pietatis opus considerata qualitate, statu, sexu & ætate Pœnitentis.

6. Quinta: *Et aliis injunctis, quæ de Jure fuerint injungenda juxta naturam aliorum peccatorum in Confessione*
de-

declaratorum. Sexta: *Demum dummodo impedimentum ex præmissis proveniens sit occultum*, quod proinde examinare debet Confessarius.

7. Septima: *Aliudq; Canonicum non obstat*, scilicet impedimentum. Quod si esset iterum recurrendum esset ad S. Pœnitentiarium. Octava: *Cum eodem Latore*, quod præmissis non obstantibus virtute Literarum Confessarius ad executionem gratiæ devenire potest.

8. Nona: *Matrimonium cum dicta Muliere, & uterque inter se publicè servata forma Concilii Trid. contrahere*, id est præviis denunciationibus coram Parocho & testibus. Decima: *Et in eo remanere licitè valeant*, id est Matrimonium consummare, & debitum conjugate exigere, & reddere.

9. Undecima: *Prolemque suscipiendam exinde legitimam nunciando*, nam ex ipso Matrimonio sublato per dispensationem impedimento nascitur de jure legitima proles. Duodecima: *In foro conscientia, & in ipso actu Sacramentalis Confessionis tantum; & non aliter, neque ullo alio modo.*

10. Ter-

10. Tertiadecima : *Ita quod hujusmodi absolutio, & dispensatio in foro judiciali nullatenus suffragentur*, si impedimentum ex occulto fiat publicum. Non peccaret tamen si absque scandalo haberet copulam cum sua Coniuge, quia in foro conscientiae cum eo dispensatum fuit.

11. Quintadecima : *Sed praesentibus laceratis, quas sub poenâ excommunicationis lata sententia lacerare tenearis, ita ut illarum nullam exemplum extet.* Hæc clausula moraliter est intelligenda, quando moraliter poterit absque eo, quod delictum Poenitentis prodat. Sextadecima : *Neq; eas Latori restituas, quod si restitueris, nihil ei praesentes Litera suffragentur.* Id est in foro fori, nam in foro conscientiae semper validæ manent.

12. Porro forma dispensationis de contrahendo danda post absolutionem est talis :

Et insuper Autoritate Apostolica mihi specialiter delegata dispenso tecum super impedimento primi, seu secundi, seu primi & secundi, ex copula illicita à te habita cum Sorore Mulieris, cum qua contrahere intendis, proveniente, ut
præ-

præfato impedimento non obstante matrimonium cum dicta muliere publicè, servata forma Concilii Tridntini contrahere, consummare, ac in eo remanere licitè possis, & valeas. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, Amen.

Insuper eadem Aukoritate Apostolica prolem, quam ex matrimonio susceperis legitimam fore nuncio, & declaro. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, Amen.

13. Eadem forma adaptari poterit, quando copula fuit habita v. g. cum Matre, Amita, Matertera, Consobrina, vel Consanguinea in primo & secundo, vel in secundo gradu tantum, ad quos gradus extenditur impedimentum ex copula illicita proveniens.

14. Gratia dispensationis ad contrahendum concessa uni censetur concessa alteri parti, siue sit conscia impedimenti ante dispensationem, siue post eam illud intellexerit.

§. 3.

Formula Literarum S. Pœnitentiaria dispensationis super impedimento primi gradus ex copula illicita proveniente ad remanendum, seu de contracto.

1. Leander &c. Discreto Viro Confessori

Magistro in Theologia, vel Decretorum Doctori ex approbatis ab Ordinario per Latorem presentium eligendo salutem in Domino. Ex parte Viri Latoris presentium Nobis oblata petitio continebat, quod ipse alias matrimonium publice in facie Ecclesiae contraxit, & successive consummavit cum muliere, cujus Matrem antea carnaliter cognoverat. Cum autem sicut eadem petitio subungebat, dictus Lator ob impedimentum ex præmissis proveniens, quod occultum est in dicto matrimonio remanere nequeat absque Sedis Apostolicæ dispensatione ad evitanda scandala, quæ, si divortium fieret inter se, & dictam mulierem, exorirentur, ac pro sue conscientie quiete cupit à præmissis, de quibus plurimum dolet, absolvi, secumque desuper dispensari. Quare supplicavit humiliter, ut sibi super his de opportuno remedio providere digneremur. Nos igitur, qui Pœnitentiariæ Domini PP. curam gerimus hujusmodi supplicationibus inclinati, auctoritate Apostolica specialiter Nobis concessa discretionis tuæ committimus, quatenus, si est ita, dictum Latorem, audita prius ejus Sacramentali Confessione, ac sublata occasione amplius peccandi cum dictæ mulieris Matre, à quibusvis sententiis, censuris, & pœnis Ecclesiasticis, quas propter præmissa quomodolibet incurrit, incestu & excessibus hujusmodi absolvas hac vice in forma Ecclesiae consueta, injuncta

eta ei pro tam enormis libidinis excessu gravi pœnitentia salutari, ac Confessione Sacramentali semel quolibet mense per tempus arbitrio tuo statuendum, & alijs injunctis, quæ de jure fuerint injungenda. Demum dummodo impedimentum præfatum occultum sit, & separatio inter Latorem, & dictam Mulierem fieri non possit absque scandalo, & ex cohabitatione de incontinentia probabiliter timendum sit, aliudque Canonicum non obstet, cum eodem Latore, ut dicta Muliere de nullitate prioris consensus certiorata, sed ita caute, ut Latoris delictum nusquam deregatur, matrimonium cum eadem muliere, & uterque inter se de novo, secrete ad evitanda scandala, præmissis non obstantibus contrahere, & in eo postmodum remanere licitè valeat misericorditer dispenses. Prolem susceptam, si qua sit, & suscipiendam exinde legitimam decernendo in foro conscientia, & in ipso actu Sacramentalis Confessionis tantum, & non aliter, nec ullo alio modo. Ita quod hujusmodi absolutio, & dispensatio in foro judiciario nullatenus suffragentur nullis super hijs testibus adhibitis, seu literis datis, seu processibus confectis, sed præsentibus laceratis, quas sub pœna excommunicationis latæ sententiæ lacerare tenearis, ita ut nullum illarum exemplum extet, neque eas Latori restituas; Quod si restitueris nihil eis præsentibus Literæ suffragentur. Datum &c.

2. Præter notatas superius formulas, considerandæ sunt Clausulæ sequentes: Prima, *A quibusvis sententiis, censuris, & pœnis Ecclesiasticis*, id est ab excommunicationis sententia, quam incurrunt incestuosi, qui in gradibus prohibitis matrimonium contrahunt, juxta *Clement. unic. de Consang. & affin.* & à quibusvis aliis censuris & pœnis ex quocunque modo provenientius contra incestuosos &c.

3. Secunda : *Ac Sacramentali Confessione quolibet mense per tempus arbitrio tuo statuendum.* Statuendi ergo sunt duo minimum menses, expediret ut sex statuerentur.

3. Tertia : *Cum dicto Viro, ut dicta Muliere de nullitate prioris consensus certiorata, sed ita cautè, ut Latoris delictum nusquam detegatur.* Hujus Clausulæ explicatio supra data est ; Cui addi potest, si adsit gravis necessitas, potest matrimonium denuo consistere habita copula affectu maritali à parte conscia impeditenti, nam ex parte alterius cum putet esse matrimonium, constat eo affectu haberi. *Sanchez de matr. l. 2. dis. 39, Concl. ult, n. 8.* Unde in casibus
ne-

necessitatis censetur S. Pœnitentiaria, & sancta Sedes remittere de suo stylo, & providere meliori, quo potest, modo de remediis. Et clausula de certioratione partis insciæ non ponitur, ut conditio sine qua non, sed ut instructio Confessarii. Sanchez l. 8. disp. 24. n. 61.

5. Quarta: *Matrimonium inter se de novo secretè ad evitanda scandala, præmissis non obstantibus contrahere*, id est prævia renovatione consensus, quæ præcedere debet copulam, cum per eam contrahat matrimonium, alias fornicaretur.

6. Forma dispensationis de contracto danda post Confessionem Sacramentalem est ista :

Et insuper Authoritate Apostolica mihi specialiter delegata dispenso tecum super impedimento primi affinitatis gradus ex copula illicita, quam cum Sorore &c. tuæ putatæ Conjugis antea habuisti, ut illo non obstante, renovato consensu cum præfata Coniuge, matrimonium cum illa contrahere, consummare, & in eo remanere licitè valeas & possis. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, Amen.

Et pariter eadem Authoritate Apostolica prolem, si quam susceperis legitimam fore decerno.

& declaro. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, Amen.

7. Si ambo Conjuges sciverint impedimentum, antequam contraheretur, pro utroque rescribit Major Pœnitentiarius, & uterque erit in Sacramentali Confessione absolvendus, & dispensandus, utrique gravis pœnitentia injungenda, & uterque de nullitate prioris consensus certiorandus.

§. 4.

De Formula absolutionis, & dispensationis Literarum, qua expediuntur pro iis, qui impetrata dispensatione super impedimento publico, tacuerunt impedimentum occultum.

1. Si in Literis expeditis à Dataria super impedimento dirimente publico, tacetur impedimentum occultum, ideoque Literæ per sub-vel obreptionem reddantur nullæ, & fiat recursus ad S. Pœnitentiarium, ad contrahendum, sub hac vel simili pro diversitate impedimentorum & obreptionum dispensari solet.

Leander &c.

Discreto Viro Confessori Magistro in Theologia

logia, vel Decretorum Doctori per Latores præsentium ad infrascripta specialiter eligendo salutem in Domino. Pro parte Viri & Mulieris latorum præsentium Nobis oblata petitio continebat, quod ipsi alias, volentes inter se matrimonialiter copulari dispensationem super impedimento tertii Consanguinitatis, seu affinitatis gradus, quo invicem sunt conjuncti, seu se attingunt, à Sede Apostolica obtinuerunt tacita in dictis Literis copula carnali inter eos secuta. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, dicta carnalis cognitio sit occulta, & nisi matrimonium vigore hujusmodi dispensationis inter Latores contrabatur scandala essent exortura, ad hæc vitanda, ac pro sue conscientie quiete cupiunt Latores à præmissis, de quibus plurimum dolent, per Sedem Apostolicam absolvi, secumque desuper dispensari. Quare supplicarunt humiliter, ut sibi de opportuno remedio providere dignaremur. Nos igitur, qui Pœnitentiariæ Domini PP. curam gerimus, hujusmodi supplicationibus inclinati, auctoritate Apostolica Nobis specialiter concessa discretionem tuam committimus, quatenus, si est ita, dictos Latores, audita prius eorum Sacramentali Confessione, ab incestu & excessibus hujusmodi absolvas hac vice in formam Ecclesiæ consuetam, juncta eis pro modo culpæ pœnitentia salutaris, quodque faciant eleemosynam arbitrio tuo in

pauperum subventionem distribuendam, & aliis injunctis, quæ de Jure fuerint injungenda. Deum, dummodo impedimentum ex incestuosa cognitione præfata occultum sit, & nisi matrimonium intra Latores contrahatur periculum immineat scandalorum, aliudque Canonicum non obstat, cum eisdem Latoribus, postquam super præfato impedimento tertii gradus aliàs legitime dispensatum fuerit, matrimonium inter se publice, servata formula Concilii Trid. & Literarum dispensationis contrahere, & in eo postmodum remanere licite valeant misericorditer dispensare; Prolem suscipiendam exinde legitimam pronuntiando in foro conscientie. &c. ut in antecedentibus.

3. Præter Clausulas supra notatas observandum primò: Quod executio Literarum dispensationis Datarie præcedere debeat executionem Literarum dispensationis S. Pœnitentiariæ.

4. Observandum 2. Eleemosynam omnino esse injungendam etiam pauperi, licet unius oboli tantum.

5. Observandum 3. Oratorum Confessiones separatim debere audiri, & separatim formam absolutionis & dispensationis pronuntiandam, ut admiratio & scandalum præcaveatur.

6. Forma vero dispensationis hæc est:

In-

Insuper auctoritate Apostolica, mibi specialiter delegata, dispenso tecum, super impedimento ex incestuosa copula, quam cum tua Consanguinea, seu affine habuisti, proveniente, ut præfato impedimento non obstante, matrimonio cum illa ad formam Literarum dispensationis, quam à Sede Apostolica obtinuisti, contrahere licite possis, & valeas. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.

§. 5.

Formula dispensationis de contracto super impedimento reticito in Dataria.

Leander &c.

Discreto Viro Confessori &c. Pro parte Viri, & mulieris Latorum præsentium Nobis oblata petitio continebat, quod ipsi alias vigore Literarum dispensationis super impedimento tertii Consanguinitatis, seu affinitatis gradus, quo sunt conjuncti seu se attinent, à Sede Apostolica obtentæ, tacita tamen in dictis Literis carnali copula inter eos prius secuta, Matrimonium inter se publicè in facie Ecclesiæ contraxerunt, & successivè consummarunt. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, dispensatio ob carnalem copulam hujusmodi in Literis non expressam, quæ occulta est, fuerit invalida, & propterea Latores in dicto matrimonio rema-

nere nequeant absque nova Sedis Apostolicæ dispensatione. Ideo ad evitanda scandala, quæ, si divortium fieret inter eos, verosimiliter exorirentur, ac pro suæ conscientiæ quiete, cupiunt à præmissis, de quibus plurimum dolent, absolvi, Jecumque desuper dispensari. Quare supplicarunt &c. Nos igitur &c. Discretionis tuæ committimus, quatenus, si est ita dictos Latores, audita prius eorum Sacramentali Confessione, à quibusvis sententiis, censuris, & pœnis Ecclesiasticis, quas propter præmissa quomodolibet incurrerunt, incestu & excessibus hujusmodi absolvas hac vice in forma Ecclesiæ consueta, injuncta eis pro modo culpæ Pœnitentia salutaris, quodque faciant eleemosynam arbitrio tuo in pauperum alimenta distribuendo, & aliis, quæ de Jure fuerint injungenda. Denique, dummodo impedimentum, ex incestuosa cognitione præfata proveniens occultum sit, & aliud Canonicum non obstet, cum eisdem Latoribus, quod, præmissis non obstantibus, matrimonium inter se, de novo secrete ad evitanda scandala contrahere, & in eo postmodum remanere licite valeant, misericorditer dispensas; Prelem susceptam, si qua sit, & suscipiendam exinde legitimam decernendo in forma conscientiæ in ipso actu Sacramentalis Confessionis tantum & non aliter &c.

2. Præter dicta in antecedentibus notandum est 1. Incestuosos incurrere ex-
com.

communicationem, ideo hic à censuris absolvuntur. 2. A Latoribus renovandum esse consensum, & matrimonium de novo celebrandum coram Confessario, si fieri potest commodè. 3. Pœniten-tes abstinere debere à copula donec per renovationem consensus matrimonium de novo contraxerint.

3. Formula dispensationis faciendæ post datam absolutionem hæc est:

Insuper auctoritate apostolica mihi specialiter delegata dispenso tecum super impedimento ex incestuosa cognitione in Literis dispensationis, ejus vigore contraxisti, non expressa proveniente, denuo matrimonium cum illa contrahere renovato consensu, & consummare, ac in eo remanere licitè possis & valeas. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Amen.

Pariter eadem auctoritate Apostolica prolem si quam susceperis, & suscepturus sis legitimam esse, & fore decerno, & declaro, In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Amen.

§. 6.

Formula, Dispensationis pro Consanguineis vel affinibus, qui ignorantes gradum prohibitum matrimonium contraxerunt publicationibus in Ecclesia factis.

I. Leander &c.

Discreto Viro Confessario &c. Pro parte Viri, & Mulieris Latorum presentium Nobis oblata petitio continebat, quod ipsi alias factis proclamationibus in Ecclesia fieri solitis, & nullo detecto seu denunciato impedimento, quo minus possent inter se matrimonium contrahere, illud publicè in facie Ecclesiæ contraxerunt, & successivè consummarunt, deinde secretè resciverunt, se tertio consanguinitatis seu affinitatis gradu esse conjunctos, seu se attinere, & forsan in carnali copula perseverarunt. Cum autem sicut eadem petitio subjungebat dicti Latores ob impedimentum ex præfato tertio gradu hujusmodi proveniens, quod occultum remanet, in dicto matrimonio absque Sedis Apostolicæ dispensatione remanere nequeunt. Ideo ad evitanda scandala, quæ si divortium fieret inter eos, verosimiliter exorirentur, ac pro suæ conscientie quiete cupiunt Latores à præmissis, de quibus plurimum dolent, absolvi, secumque desuper dispensari. Quare supplicarunt &c. Nos igitur &c. Discretionem tuam committimus, quatenus, si ita est, dictos Latores, audita prius eorum Sacramentali Confessione à quibusvis sententiis, censuris, & pœnis Ecclesiasticis, quas propter præmissa quomodolibet incurrerunt, incestu & excessibus hujusmodi absolvas hac vice in forma Ecclesiæ consueta, injuncta pro modo culpæ Pœnitentia salu-

salutari, & aliis, quæ de Jure fuerint injungenda. Demum, dummodo impedimentum ex præfato tertio gradu hujusmodi proveniens occultum sit, & separatio inter eos fieri non possit absque scandalo, aliudque Canonicum non obstet, cum eisdem Latoribus, quod præmissis non obstantibus, matrimonium inter se, de novo secretè ad evitanda scandala contrahere, & in eo postmodum remanere licitè valeant, misericorditer dispenses: Prolem susceptam, si qua sit, & suscipiendam exinde legitimam decernendo in foro conscientie &c. Ita quod &c. Nullis &c.

2. Notandum hic Confessariis, Parochis, & locorum Ordinariis in hoc casu impedimentum, quod occultum remansit, non facile esse publicandum per publicam separationem, sed silentio imposito denuntianti, & facta secretè separatione, si sint in mala fide, si vero in bona fide relinquant illos in hujusmodi bona fide, & interim scribant Majori Pœnitentiaro, ut mittat facultatem dispensandi super impedimento illo occulto.

3. Porro Confessarius post datam absolutionem à Censuris & peccatis hac formâ dispensabit:

Insuper auctoritate Apostolica mihi specialiter delegata dispenso tecum su-
per

per impedimento tertii gradus affinitatis, ut illo non obstante cum tua putata Conjuge, prævia revocatione prioris consensus, matrimonium secretè inter te, & ipsam contrahere, & consummare, ac debitum conjugale exigere, & reddere licitè valeas. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Amen.

Et pariter eadem autoritate Apostolica prolem susceptam, si qua sit, & suscipiendam legitimam esse, & fore decerno, & declaro. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, Amen.

4. Notandum cum dispensatio danda est Mulieri, dicendum est. *Cum tuo putato Conjuge*, & si sola mulier conscia est impedimenti, ipsi adaptari debet forma. Simili formula datur dispensatio iis, qui matrimonium cum impedimento occulto cognationis spiritualis non detecto in denunciationibus contraxerunt.

§. 7.

Formula pro iis, qui præcedente
& fide datâ, matrimonium contra-
here desiderant.

1. *Leander &c.*

*Discreto Viro Confessori. Pro parte Viri & Mulieris Latorum præsentium Nobis oblata petitio continebat, quod ipsi alias vivente adhuc alia Latoris Coniuge se carnaliter cognoverunt, sibi que fidem invicem dederant de matrimonio inter se contrahendo, si Latoris Uxor præmoreretur, qua modo præmorta, neutro tamen Latorum in ejus morte machinante, matrimo-
nium inter se contrahere desiderant. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, impedimentum ex præmissis proveniens occultum sit, & nisi matrimonium inter Latores contrahatur, periculum immineat scandalorum, vel perseverantia in peccato; Ideo ad hæc vitanda, & pro suæ conscientie quiete cupiunt à præmissis de quibus plurimum dolent, per Sedem Apostolicam absolvi, secumque desuper dispensari. Quare supplicarunt &c. Nos &c. Discretionis tue committimus, quatenus, si estita, dictos Latores à quibusvis sententiis, censuris, & pœnis Ecclesiasticis, quas propter præmissa quomodolibet incurrerunt, adulterio, fide data, & excessibus hujusmodi absolvas hac vice in
for-*

forma Ecclesiæ consueta, injuncta eis pro modo culpæ Pœnitentia salutari, & aliis, quæ de jure fuerint injungenda. Demum dummodo impedimentum præfatum sit occultum, & nisi matrimonium inter Latores contrahatur periculum immineat scandalorum, vel perseverantiæ in peccato, eisdem Latoribus, quod præmissis non obstantibus, matrimonium inter se publicè, servata forma Conc. Trid. contrahere, & in eo postmodum remanere licite valeant misericorditer dispenses, prolem susceptam (non tamen ex adulterio) & suscipiendam exinde legitimam nunciando in foro conscientiæ &c. Ita quod &c. Nullis &c.

2. Præter supra notatas Clausulas, observanda est hæc: *Periculum scandalorum, vel perseverantia in peccato.* Sufficit ergo ad dispensandum una ex istis causis,

3. Forma dispensationis hujus formulæ est ista:

Insuper auctoritate Apostolica mihi specialiter delegata dispenso tecum super impedimento criminis ex adulterio, & fide data proveniente, ut illo non obstante cum muliere corrupta matrimonium publicè, servata forma Conc. Trid. contrahere & consummare, debitum q̃

tumque conjugale exigere, & reddere licite possis & valeas. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, Amen.

Pariter eadem autoritate Apostolica prolem susceptam, non tamen in adulterio conceptam, & suscipiendam, legitimam fore nuncio, & declaro. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, Amen.

4. Si dispensatio facta sit cum iis, qui cum occulto impedimento criminis contraxerunt dicitur in forma dispensationis: *Ut illo non obstante matrimonium cum tua putata conjuge contrahere, consummare &c.* Porro aliæ formulæ circa impedimenta criminis non differunt, nisi in pœnitentiis injungendis.

§. 8.

Pro eo, qui Consanguineam Uxoris, sive in primo, sive in secundo gradu cognovit.

1. Quamvis super impedimento occulto affinitatis supervenientis, ad effectum petendi debitum conjugale, possint Ordinarii, alique privilegium habentes dispensare; Si tamen recurratur
ad

ad S. Pœnitentiariam, tali hæc utitur formula:

2. Formula Literarum dispensationis affinitatis supervenientis matrimonio.

Leander &c.

Discreto Viro Confessario &c. Pro parte Viri Latoris præsentium Nobis oblata petitio continebat, quod ipse vesana libidine ductus, Sororem suæ propriæ uxoris carnaliter cognovit; Propter quod debitum conjugale petendi jus amisit. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat dictus Lator de tam enormis libidinis excessu, qui occultus est, plurimum doleat, & debitum conjugale exigere licite posse desideret; Ideo pro suæ conscientie quiete cupit per Sedem Apostolicam absolvi, secumque desuper dispensari. Quare &c. Nos &c. Discretionis tuæ committimus, quatenus, si est ita, dictum Latorem audita prius ejus Sacramentali Confessione postquam omnem recidivæ conversationis occasionem abstulerit, ab incestus excessibus hujusmodi absolvas hac vice in forma Ecclesiæ consueta injuncta ei pro tam enormis libidinis excessu gravi Pœnitentia salutari, ac Confessione Sacramentali semel quolibet mense per tempus arbitrio tuo statuendum, & aliis, quæ de jure fuerint injungenda, ipsumque Latorem in dicto matrimonio remanere, & debitum conjugale reddere posse, & debere declares; & tamen, si de Latoris

vis incontinentia probabiliter timendum sit, dummodo impedimentum supervenientis affinitatis hujusmodi occultum remaneat, cum eodem Latore, ut præmissis non obstantibus, idem debitum conjugale etiam exigere licite valeat, misericorditer dispenses in foro conscientiæ. Ita quod &c. Nullis &c.

In Clausulis observanda sunt eadem, quæ in præcedentibus notata sunt.

3. Forma dispensationis danda post absolutionem hæc est:

Et insuper autoritate Apostolica mihi specialiter delegata, dispenso tecum, ut non obstante affinitate, quam contraxisti cum tua Uxore ex illicita copula à te habita cum ejus Sorore, debitum conjugale à tua Uxore etiam exigere licite possis, & valeas. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, Amen.

Et pariter eadem autoritate Apostolica declaro te, non obstante præfata affinitate superveniente, in matrimonio cum tua Uxore remanere illique debitum conjugale reddere posse, & debere. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, Amen.

PARS

P A R S V.

De formulis absolutionum,
dispensationum, rehabilitatio-
num, & fructuum condona-
tionum.

§. I.

Prænotanda in his materiis.

1.

A Censuris, & reservatis absolvit, vel mandat absolvi Pœnitentes S. Pœnitentiaria, non solum occultis, sed etiam publicis, ita tamen ut casus occultos committat Confessariis simplicibus, publicos verò Ordinariis.

2. Dispensat vero, rehabilitat, & condonat in occultis tantum, & super his Brevia committuntur ut plurimum Confessariis, quandoque etiam Ordinariis locorum.

3. Casus publici, in quibus ad S. Pœnitentiariam recurritur sunt duo: Injedio manuum violenta in Clericum, & duellum. Ab his, si Pœnitens absens sit, datur facultas absolvendi Ordinario. Si accedat ad Urbem committitur facultas à Majori Pœnitentiarario alicui ex Pœnitentariis minoribus trium Basilicarum;

A quo

A quo absolutus mittitur ad ipsum Ordinarium.

4. Percussor Clerici ad Urbem accedere non valens, si casus sit occultus, remittitur ad Confessarium simplicem. In casibus publicis etiam, si Reus accedere non possit nec ad Urbem, nec ad Ordinarium, & sit in loco ubi non habeatur pro publicè excommunicato Breve dirigatur absque præjudicio ad Confessarium simplicem.

§. 2.

De absolutione ab injectione publica manuum violentarum in Clericum pro non valente accedere ad Urbem.

I. *Formula Literarum, quæ à S. Pœnitentiaria expediuntur pro eo, qui publicè manus violentas in Clericos injecit.*

Venerabili in Christo Patri Episcopo N. sive ejus Vicario in Spiritualibus Generali.

Leander Miseratione Divina Tit. SS. Nerei & Achillei S. R. E. Presb. Card. Colloredus salutem & sinceram in Domino charitatem. Pro parte N. N. Diœcesis N. Latoris præsentium Nobis oblata petitio continebat, quod ipse aliàs

in publica platea præfate Civitatis manus violentas in Clericum N. N. illum præsertim lethaliter in capite vulnerando, injecit. Propter quod Lator excommunicationem incurrit, & incurrisse à vobis forsan per publicos Cedulones declaratus fuit. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, dictus Lator de præmissis plurimum doleat, ad Urbem vero pro absolutione desuper obtinenda personaliter accedere nequeat ob timorem Curia; Ideo pro sue conscientie quiete cupit per Sedem Apostolicam absolvi. Quare supplicavit humiliter, ut sibi super his de opportuno remedio providere dignaremur. Nos igitur, qui Pœnitentiariæ Domini PP. curam gerimus, hujusmodi supplicationibus inclinati auctoritate Apostolica specialiter Nobis concessa circumspeditioni vestræ committimus, quatenus, si est ita, dictum Latorem, postquam præfato Clerico, si nondum satisfecit, satisfecerit, vel per eum non steterit, quominus arbitrio vestro satisfaciat competenter, ab Excommunicationis sententia quam propter præmissa quomodolibet incurrit, sive per Vos, sive per Confessorem à vobis ad id specialiter deputandum, absolvatis hac vice in forma Ecclesiæ consuecta injuncta ei pro modo culpæ Pœnitentia salutari, quodque ad Urbem, quam primum poterit personaliter accedat, & aliis, quæ de jure fuerint injungenda. Itaque tamen, ut si Lator sententiæ, sive Ordinationi vestræ super præmissis forsan latæ, seu ferendæ, parcere,

parere, & ad Urbem, ut præfertur, venire contempserit, in dictam excommunicationem relabatur eo ipso. Datum &c.

2. Hic observandæ erunt sequentes clausulæ: Primò, examinanda veritas impedimenti non accedendi ad Urbem. Secundò advertenda est hæc clausula: *Postquam præfato Clerico, si nondum satisfecerit, quo minus arbitrio vestro satisfaciat competenter*, ut omnino adimpleatur ab Ordinario. Quod si impossibile sit, ut vel in totum, vel in partem satisfaciat Pœnitens, non debet propterea absolutio vel negari, vel diutius, quam par est, differri.

3. Si enim satisfacere non possit contentus erit Ordinarius præstito juramento satisfaciendi, cum poterit, sed sub pœna reincidentia in excommunicationem, si postea per ipsum steterit, ne parti læsæ satisfaciat. Interim etiam potest Ordinarius, si velit, non permittere, ut habeatur absolutus in loco delicti propter scandalum, quod inde oriri posset, nondum præstita parti satisfactione.

4. Quod si absolutio data sit per subdelegatam facultatem à Confessario in Sacramentali Confessione, poterit fidem

facere Confessarius de data absolutione, vigore cujus deinde Ordinarius poterit per Decretum publicè affixum Pœnitentem declarare absolutum in foro fori, ac si ab ipso Ordinario publicè absolutus fuisset.

5. Forma vero fidei dandæ posset esse ejusmodi :

Ego N. N. Confessarius deputatus ab Illustriss. & Reverendiss. Domino Episcopo N. vigore Literarum S. Pœnitentiariæ fidem facio, qualiter audiivi Confessionem Sacramentalem N. N. illique absolutionem Sacramentalem impertitus sum in forma Ecclesiæ consueta non solum à peccatis, verum etiam ab excommunicatione, quam ipse N. incurrit ob talem causam. In quorum fidem hoc scriptum dedi, in loco N. die-- mensis -- Anni &c. Ego N. N. Confessarius deputatus.

Hujusmodi delegatio dari potest Confessario alienæ Diœcesis ab Ordinario illius loci approbato.

6. Pœnitentiæ injungendæ esse possunt Jejunia, preces, Eleemosynæ secundum qualitatem personæ, & gravitatem delicti.

7. Clausula : *Ita tamen, ut si Lator sententiæ, sive ordinationi vestræ super præmissis forsan latæ, seu ferendæ parere contempserit in dictam excommunicationem relabatur eo ipso*, non est intelligenda ex mente S. Pœnitentiariæ, quod obligentur Pœnitentes ad parendum Ordinario in illis, quæ vel impossibilia sunt v. g. ut valde pauper præstet solutionem gravissimæ summæ, vel admodum difficilia, ut ; in contumacia existens eat ad Triremes Sicenim obligarétur Pœnitentes ultra vires naturæ. Sēsus ergo clausulæ est, quod Pœnitens teneatur sub pœna relabendi in excommunicationem parere sententiæ Ordinarii in iis, quæ rationabiliter præstare potest.

6. Clericidæ ultra jam notata injungenda est Pœnitentia recitandi Officium defunctorum per quinquennium in tribus diebus cujuslibet hebdomadæ, qui, si nesciat legere, potest obligatio in alias preces commutari.

7. Presbytericidæ præter satisfactionem præstandam hæredibus occisi, imponenda est alia satisfactio præstanda Ecclesiæ, in qua occisus fuit intitulatus, hæcque sit pecuniaria, si pœnitens sit dives, eroganda in utilitatem illius Ecclesiæ;

clesiæ; Si vero pauper fuerit, obligetur arbitrio Ordinarii ad præstandum eidem Ecclesiæ servitium aliquod humile v. g. pulsando Campanas, verrendo Ecclesiam. Idem dicendum, si occiderit Prælatum, vel Clericum beneficiatum alicujus Ecclesiæ.

8. Jure presbytericidæ, & mutilantes Presbyteros privantur feudis & Jurispatronatibus, si quæ obtineant ab Ecclesia, cui Sacerdos vel Clericus beneficiatus servivit, *c. Ad aures, &c. In quibusdam de pœnis.*

9. Presbytericidæ etiam & eorum Liberi (non vero Nepotes ex *l. liberorum ff. de verb. signif.*) fiunt inhabiles ad beneficia in futurum obtinenda *c. In quibusdam de pœnis.* Non tamen privantur Liberi Beneficiis jam obtentis.

10. Presbytericidis publicis, imponitur pœnitentia quædam publica, nimirum, si non sint Clerici in Sacris constituti, ut per quinque Ecclesias illius loci, ubi facinus perpetrarunt, nudj, discalceati, femoralibus duntaxat re-tentis, virgam in manibus, & corrigiam seu funem circa collum deferendo incedant, & ante januas Ecclesiarum prædictarum à Presbyteris earundem Psalmum *Miserere* canentibus se verberari

rari faciant. Hujus tamen pœnitentiæ commutatio ex rationabili causa peti potest à S. Pœnitentiaria.

11. Presbytericidæ tenentur, quamprimum possunt ad Urbem accedere sub pœna reincidentiae in excommunicationem. Ubi à Regente S. Pœnitentiariæ benigne recipiuntur, & mittuntur ad aliquem Pœnitentiarium trium Basilicarum, à quo peracta Confessione datur illis attestatio in scriptis, quod paruerint mandatis S. Pœnitentiariæ, ut de hoc Ordinariis constet.

12. Si Presbytericidæ ex rationabili causa obtineant à S. Pœnitentiaria commutationem obligationis accedendi ad urbem, & pœnitentiæ publicæ de qua supra n. 10. poterit Ordinarius, cui facultas committitur, commutare obligationem accessus ad Urbem, si Pœnitens sit dives, in Eleemosynas pro rata expensarum, quas fecisset, si ad Urbem accessisset; Si vero sit pauper, in faciliorem peregrinationem, jejunia, preces. Similiter pœnitentiam publicam commutare potest in jejunia, preces, eleemosynas, & peregrinationes, habita ratione conditionis, ætatis, & facultatis Pœnitentis.

§. 3.

Formula Literarum S. Pœnitentia-
riæ pro eo, qui ad Urbem pro absolu-
tione ab excommunicatione incurſa ob
manus violentas injectas in Cleri-
cum acceſſit, & abſolutus ad
Ordinarium mittitur.

*I. Venerabili in Chriſto Patri Epi-
ſcopo. N.*

Leander &c. Salutem, & ſinceram in Do-
mino charitatem. Pro parte N. N. Diœceſis N.
Latoris præſentium, Nobis oblata peritio conti-
nebat, quod ipſe alias graviter vulneravit Sa-
cerdotem N. N. propter quod Lator à Vobis ex-
communicatus declaratus fuit per publicos Ce-
dulones. Cum autem dictus Lator de præmiſſis
plurimum doleat, & ad Urbem pro abſolutione
deſuper obtinenda perſonaliter acceſſerit; Ideo
pro ſuæ conſcientiæ quiete cupit per Sedem Apo-
ſtolicam ad Vos abſolutus mitti. Quare ſup-
plicavit &c. Nos &c. authoritate Apoſtolica ſpe-
cialiter Nobis conceſſa dictum Latorem ab ex-
communicationis ſententia, quam propter præ-
miſſa quomodolibet incurrit abſolutum hac vice
in forma Eccleſiæ conſueſta mittimus. Ita ta-
men, ut ſententiæ, ſive ordinationi veſtræ ſu-
per præmiſſis latæ, ſeu ferendæ in iis, in qui-
bus adhuc parendum ſupereſt parere, ac præ-
dicto

dicto Sacerdoti, si nandum satisfecerit, satisfacere, quantum per se steterit, omnino debeat. Quod si satisfacere, ac respectivè parere contempserit in dictam excommunicationem relatur eo ipso. Datum &c.

2. Observandæ hic sunt nonnullæ clausulæ; Prima: *Præfatum Latorem ad vos in forma Ecclesiæ consueta ab excommunicationis sententia, quam propter præmissa incurrit absolutum mittimus.* Non ergo absolvi debet iterum ab Ordinario. tanquam minori.

3. Deinde circa hanc: *Ita tamen, ut sententiæ, sive ordinationi vestra super præmissis &c.* observanda sunt ea, quæ superius §. præcedente notata sunt. Præterea cum Pœnitens publicè peccaverit, publica quoque pœnitentia injungi illi potest vel in Ecclesiâ, vel in Cancellaria Episcopali publice petendo veniam seu ab ipso Ordinario, seu à Clerico percusso; Quamvis hæc publica pœnitentia remitti ei possit, cum publicè pœnituerit per publicum accessum ad Urbem.

4. Notandum, si Pœnitens sit Clericida pro illis verbis: *Ac præfato Clerico, si nondum satisfecit, dicitur:*
Hæc-

Heredibus præfati Clerici. Similiter si sit Presbytericida dicitur: *Heredibus præfati Sacerdotis.* Et additur: *Ac Ecclesia, in qua dictus Sacerdos forsam intitulus erat, vel pro illa Ordinario loci, si nondum satisfecit, quantum per se steterit satisfaciat competenter.*

5. Ordinarii possunt & tenentur removere Cedulones affixos postquam Pœnitentes supradictis modis absoluti sunt. Quod si præstare aliquid teneantur pro juribus Cancellariæ, cogi ad hoc poterunt per incarcerationem, non vero per novam declarationem in excommunicationem, quæ non est imposita à jure pro Juribus Cancellariæ.

S. 4.

Formula, qua datur facultas Confessariis absolvendi Percussorem, aut occisorem Clerici.

1. In casibus occultis hac formula datur à S. Pœnitentiaria Confessariis potestas absolvendi percussores, mutilatores, aut occisores Clericorum, Sacerdotum, aut Religiosorum.

Leander &c. Discreto Viro Confessori &c.
Pro parte Viri Latoris præsentium Nobis oblata
peti-

petitio continebat, quod ipse alias manus violentas in quendam Clericum iniecit, propter quod Lator excommunicationem incurrit. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat dictus Lator de præmissis, quæ occulta sunt, seu ad forum Ordinarii minimè deducta fuerunt, plurimum doleat; Ideo pro suæ conscientiae quiete cupit per Sedem Apostolicam absolvi Quare &c. Nos &c. Discretionis tuæ committimus, quatenus, si est ita, dictum Latorem, audita prius ejus Sacramentali Confessione, postquam prædicto Clerico, si nondum satisfecerit, satisfecerit, vel per eum non steterit, quo minus arbitrio tuo satisfaciat competenter, caute tamen, ne se prodât, ab excommunicationis sententia, quam propter præmissa quomodolibet incurrit, absolvas hac vice in forma Ecclesiæ consueta, injuncta ei pro modo culpæ pœnitentia salutari, & aliis, quæ de Jure fuerint injungenda, in foro conscientiae, & in ipso actu Confessionis Sacramentalis tantum, & non aliter, neque ullo alio modo. Ita quod, si præmissa ad forum Ordinarii devenire contigerit, & Lator sententiæ, seu ordinationi præfati Ordinarii parere contempserit, in dictam excommunicationem relabatur eo ipso. Datum &c.

2. Hic nonnulla sunt advertenda. Primo: Eadem in foro secreto observanda esse, quæ servanda præscribuntur,

tur §. 2. Ordinariis in foro fori, habitum solum differentia publici & occulti.

3. Deinde examinare debet Confessarius, an delictum sit occultum, si enim sit publicum, gratia est nulla.

4. Ob clausulam: *Cautè tamen ne se prodat*, magna cautela & prudentia uti debet Confessarius, ne resarciendo damnum parti læsæ delictum Pœnitentis detegatur. Quod si tunc Pœnitens non possit satisfacere, exigendum est ab eo juramentum de satisfaciendo, cum primum potuerit, eumque absolvet protestando, quod si satisfacere contemnat, reincidat in excommunicationem.

5. Confessarius attestari poterit in scriptis se pœnitentem absolvisse cum obligatione parendi sententiæ Ordinarii sub pœna relapsus in excommunicationem casu, quo delictum aliquando fiat publicum.

6. Presbytericida absolvetur cum onere faciendi publicam pœnitentiam, de qua supra, si delictum detegatur, quod promittet sub juramento.

§. 5.

Formula Literarum directarum ad Confessarium ad absolvendum Clerici Percussorem, qui neq̃ ad Ordinarium suum, neque ad Urbem personaliter accedere potest.

1. Leander &c. Discreto Viro Confessario &c. Pro parte Viri Latoris præsentium Nobis oblata petitio continebat, quod ipse alias Clericum graviter vulneravit, propter quod excommunicationem incurrit. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, dictus Lator de præmissis plurimum doleat; & tutum accessum pro absolutione desuper obtinenda, nec ad Urbem, nec ad Ordinarium habeat; Ideo ne in hujusmodi excommunicatione sordescere cogatur, cupit pro sue conscientie quiete per Sedem Apostolicam absolvi. Quare &c. Nos &c. Discretioni tue committimus, quatenus, si est ita, dictum Latorem, audita prius ejus Sacramentali Confessione, postquam prædicto Clerico, si nondum satisfecerit, vel per eum non steterit, quo minus arbitrio tuo satisfaciat ab excommunicationis sententia, quam propter præmissa quomodo libet incurrit, & excessibus hujusmodi absolvas hac vice, in forma Ecclesiæ consueta, injuncta ei pro modo culpæ pœnitentia salutari, & aliis, quæ de Jure fuerint injungenda, in foro con.

conscientiæ, & in ipso actu Sacramentalis Confessionis tantum, & non aliter; Ita quod Lator in loco, ubi habetur pro publicè excommunicato, non habeat se pro absoluto, nullis super hiis Testibus adhibitis, aut Literis datis, aut processibus confectis, sed præsenribus laceratis, quas sub pœna excommunicationis latæ sententiæ lacerare teneatur. Datum &c.

2. Hic præcipuè observandæ sunt clausulæ. 1. Quod à Confessario veritas causæ non accedendi sit examinanda. 2. Satisfactio, pœnitentia, & obedientia sententiæ Ordinarii injungenda. 3. Injungendus accessus ad Urbem, ut primum poterit, sub pœna relapsus. 4. Monendus Pœnitens, ne in loco, ubi delictum notum est, gerat se pro publicè absoluto. 5. Absolutio tantum in foro conscientiæ suffragetur. 6. Literæ Confessario sub excommunicatione statim sint lacerandæ.

3. Forma absolutionis in hoc & similibus casibus est hujusmodi:

Dominus noster JESUS Christus te absolvat, & ego autoritate ipsius, & autoritate Apostolica mihi specialiter delegata absolvo te in primis ab excommunicationis sententia, quam incurristi ob manus violentas injectas in
Cle.

Clericum, & ab omni alio vinculo excommunicationis, & interdicti, in quantum possum, & tu indiges.

§. 6.

*De formulis absolutionum à Censuris,
& simul dispensationum super irregularitate.*

1. Notandum, quod quamvis S. Pœnitentiaria absolvat à Censuris in casibus publicis, non dispensat tamen super irregularitate cum secularibus, nisi in casibus occultis; Ideo cum his dispensatur semper cum clausula: *Dummodo præmissa sint occulta.*

2. Irregularitas ex homicidio voluntario est reservata S. Pœnitentiariæ. Super qua peti potest dispensatio vel à Laico, ut promoveri possit ad ordines, vel à Clerico ut ad ultiores ordines promoveri possit aut eos quos habet exercere, vel à Sacerdote, ut in suis Ordinibus ministrare possit. Requiritur vero valde gravis causa, ut cum his dispensetur, præsertim cum primo & secundo, & si dispensetur ad dictos effectus, non ideo tamen dispensatio facta est ad Beneficia obtinenda, sed
alia

alia ad hunc effectum requiritur, quæ etiam difficulter admodum conceditur.

3. Formula dispensationis pro eo, qui homicidium voluntarium commisit, hæc est:

Leander &c.

Discreto Viro Confessario. Pro parte Viri secularis studiosi Latoris presentium Nobis oblata petitio continebat, quod ipse alias timens sibi mortem à quodam Viro illum præveniando interfecit. Cum autem dictus Lator reperitur de presenti in quodam Seminario, ubi adest obligatio Ordines etiam sacros. & Presbyteratus suscipiendi, quos ipse lator suscipere posse desiderat, ne se detegat reum alicujus commissi delicti; Ideo pro sua conscientia quiete cupit per Sedem Apostolicam absolvi, secumq; desuper dispensari. Quare &c. Nos &c. Discretionem tuam committimus, quatenus, si est ita, dictum Latorcm, audita prius ejus Sacramentali Confessione, à quibusvis sententiis, Censuris, & pœnis Ecclesiasticis, quas propter præmissa quomodolibet incurrit,
homi-

homicidio & excessibus hujusmodi absolvas hac vice in forma Ecclesiæ consueta, injunctâ ei pro modo culpæ gravi, & diuturna pœnitentia salutari, nec non Hæredebis occisi in eo, in quo tenetur satisfaciat, cautè tamen, ne se prodât, nec non ad quæcunque Beneficia in futurum obtinenda perpetuo remaneat inhabilis, & aliis, quæ de Jure fuerint injungenda. Demum, dummodo præmissa occulta sint, & Lator absque scandalo, & periculo se detegendi rui delicti commissi, à promotione ad Ordines abstinere nequeat cum eodem Latore suffragantibus sibi dignis pœnitentiæ fructibus & meritis, alioque ei Canonico non obstante, super irregularitate per eum ex præmissis quomodolibet contracta, quoque illa & aliis præmissis non obstantibus, Clericali characterè insigniri, & ad omnes etiam sacros, & ad Presbyteratus Ordines, si ad id alias idoneus reperiatur, promoveri, & postquam promotus fuerit, in illis etiam in Altaris ministerio ministrare licite valeat, misericorditer dispenses in foro conscientiæ &c. Alio modo &c. Ita, quod &c, suffragentur &c. Datum &c.

4. Advertendæ hic sunt præcipuè Clausulæ sequentes: *Injuncta ei gravi, & diuturna salutari pœnitentia.* Imponi ergo posset jejunium bis in hebdomada, recitatio Psalmorum pœnitentialium genibus flexis semel in septima.

na, aliaque similia, & hæc saltem per annum.

5. Ob Clausulam: *Nec non Hæredibus occisi in eo, in quo de Jure tenetur satisfaciatur, cautè tamen, ne se prodat,* præstanda est satisfactio juxta modum jacturæ, quam hæredes passi sunt ex morte occisi; Cautè tamen, ideoque fieri posset per ipsum Confessarium, vel aliam personam, cui fidendum sit. Si vero pœnitens ob pauperiem satisfactio- nem præstare nequeat, promittat se satisfacturum, quando ad meliorem fortunam perveniet, quia ad impossibile nemo tenetur.

6. Quod si Pœnitens jam satisfecerit Hæredibus, & peccatum confessus gravem & diuturnam pœnitentiam accepisset, mitius ab Executore Literarum tractandus esset.

7. Ex Clausula: *Quod remaneat inhabilis ad Beneficia Ecclesiastica in futurum obtinenda* colligitur, quod si ante Homicidium habuerit Beneficium, eo ipso facto non privetur, licet per sententiam privari possit.

8. Examinandum est deinde diligenter per Confessarium, an orireretur scandalum, vel periculum detegendi reum, si
non

non dispensaretur. Atque etiam examinandus est Spiritus contritus Pœnitentis, & merita illius; Si enim malæ inclinationis & indolis esset, suadendum illi foret, ut amplectatur alium statum, in quo securius salutem suam operetur.

9. Per Clausulam: *Alioque ei Canonico non obstante*, id est, *impedimento* instruitur Confessarius, quod si Pœnitens alio irretitur impedimento Canonico non dispensatur, sed super eo alia à S. Pœnitentia obtineri debet dispensatio.

10. Per hanc: *Quatenus ad id alias idoneus reperiat* non intelligitur, quod Confessarius debeat examinare Pœnitentem super doctrina & capacitate, sed hoc relinquendum est Ordinario, à cujus examine per dispensationem super Irregularitate non eximitur.

11. Forma absolutionis & dispensationis in hoc casu est illa:

Misereatur tui &c. Indulgentiam &c. Dominus noster JESUS Christus te absolvat, & ego auctoritate ipsius, & auctoritate Apostolica mihi specialiter delegata absolvo te in primis à quibusvis sententiis, censuris & pœnis Eccle-
gia-

clesiasticis, quibus propter ea, quæ confessus & quomodolibet innodatus existis, & pariter eadem authoritate absolvo te à peccatis tuis. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Amen.

Et pariter eadem authoritate Apostolica tecum dispenso super Irregularitate, quam ex homicidio contraxisti ut illa non obstante Clericali charactere insigniri, ac Ordines etiam sacros, & Presbyteratus suscipere, & postquam susceperis, in illis etiam in Altaris ministerio ministrare licite possis, & valeas. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, Amen.

Passio Domini nostri JESU Christi &c.

Quæ formula servatur etiam, quando dispensatur cum Clericis, sive in minoribus Ordinibus, sive in sacris existentibus, & etiam cum Sacerdotibus, & tunc dicitur in forma dispensationis: Ut illa non obstante in sacris Ordinibus etiam in Altaris ministerio ministrare licite possis, & valeas. In nomine Patris &c.

§. 7.

De Literis dispensationis ab Irregularitate proveniente ex defectu occulto Natalium.

1. Dispensat etiam S. Pœnitentiaria in hoc casu, dummodo occultus sit, & sub sit rationabilis aliqua causa, neque tam gravis & urgens requiritur, quam cum dispensatur super Irregularitate orta ex Homicidio.

2. Advertendæ vero sunt à Confessario hæ Clausulæ: Quod examinare debeat, an defectus sit occultus; An causa pro obtinenda gratia sit vera; Dispensatio facienda sit post Confessionem Sacramentalem; Præter ea, quæ § præcedenti notata sunt.

3. Forma dispensationis à defectu natalium est ista:

Insuper auctoritate Apostolica mihi specialiter delegata tecum dispenso super defectu Natalium, & Irregularitate inde proveniente, ut præfato defectu, & Irregularitate non obstante Clericali charactere insigniri, & ad omnes etiam sacros & Presbyteratus Ordines promoveri, & promotus in eis ministrare licite possis & valeas. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, Amen.

§. 8.

De Literis rehabilitationum.

1. Dispensatio ab inhabilitate, seu rehabilitatio aliquando datur cum absolutione, aliquando non; Sacra Pœnitentiaria enim non semper dispensat, cum absolvit, nec semper rehabilitat cum dispensat; Aliquando tamen absolvit, dispensat & rehabilitat, sed id rarius, & non nisi ex gravissima causa,

2. Quamvis in Literis dispensationis non committatur absolutio, dispensatio nihilominus danda est in Sacramentali Confessione. Inhabilitas vero Clericorum privat capacitate obtinendi in futurum Beneficia Ecclesiastica, & inhabilitas Regularium voce activa & passiva quo ad officia, & dignitates.

3. Nunc formulas duas subjiciemus, primam absolutionis, & rehabilitationis simul, deinde §. seq. rehabilitationis tantum.

Formula Literarum absolutionis, dispensationis & rehabilitationis pro Sacerdote Simoniaco.

Leander &c. Discreto Viro Confessori &c.
Pro parte Sacerdotis Latoris presentium Nobis oblata petitio continebat, quod ipse alias quodam

dam Beneficium Ecclesiasticum Simoniacè obtinuit, & deinde in suis Ordinibus se exercuit, fructusque ex præfato Beneficio recepit. Cum autem dictus Lator de præmissis, quæ occulta sunt, plurimum doleat, præfatumque Beneficium dimiserit, suosque ordines deinceps exercere, ac Beneficia Ecclesiastica recipere licitè possè consideret; Ideo pro suæ conscientiae quiete cupit per Sedem Apostolicam absolvi, secumque desuper dispensari. Quare &c. Nos &c. Discretionis tuæ committimus, quatenus si est ita, dictum Latorem, audita prius ejus Sacramentali Confessione dummodo cum effectu præfatum Beneficium Simoniacè obtentum dimiserit, & non aliter, à quibusvis sententiis, Censuris & pœnis Ecclesiasticis, quas propter præmissa quomodolibet incurrit, Simoniae labe, & excessibus huiusmodi absolvas hac vice in forma Ecclesiae consueta, injuncta ei pro modo culpæ pœnitentia salutari, quodque culpabiles in præfata Simonia labe, quantum potest, moneat ad impetrandam à Sede Apostolica absolutionem, nec non fructus à se ex præfato Beneficio perceptos, prout de jure restituat, & aliis, quæ de jure fuerint injungenda; Demum dummodo præmissa occulta sint, cum eodem Latere suffragantibus sibi dignis pœnitentiae fructibus, & meritis, alioque ei Canonico non obstante, super Irregularitate per eum ex præmissis quomodolibet contractæ, quodque illa, & aliis præ-

missis

missis non obstantibus, in suis ordinibus ministrare, q̄ Beneficia Ecclesiastica non tamen illud, super quo fuit commissa Simonia, quatenus ei alias Canonicè conferantur, recipere, & retinere licitè valeat, misericorditer dispenses in foro conscientiae &c, alio modo &c. suffragentur &c, Datum &c.

4. Hic examinanda sunt à Confessario. 1. An narrata sint occulta, quæ est conditio sine qua non. 2. Veritas causæ finalis. 3. An poenitens Beneficium Simoniacè obtenrum actu dimiserit. 4. Poenitentia aspera injungenda, & Complices inducendi ad impetrandam à Sede Apostolica absolutione. 5. Injungenda fructuum malè perceptorum restitutio pauperibus vel Ecclesiæ.

5. His præmissis formula absolutionis à Simonia est hujusmodi,

Dominus noster JESUS Christus &c.

Et ego auctoritate ipsius, & auctoritate Apostolica mihi specialiter delegata te in primis à quibusvis sententiis, censuris, & pœnis Ecclesiasticis, quas propter Simoniam incurristi, & eadem auctoritate absolvo te à peccatis tuis. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, Amen.

Et

Et insuper eadem authoritate Apostolica tecum dispenso super Irregularitate, quam ex Simonia, & ex violatione postea contraxisti, ut illa non obstante, in tuis Ordinibus, etiam Altaris ministerio ministrare, ac Beneficia, si qua tibi alias Canonice conferantur, non tamen Beneficium, quod simoniace obtinuisti, & dimisisti, recipere, & retinere licite possis, & valeas. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, Amen.

§. 9.

Formula rehabilitationis ad Beneficia obtinenda.

I. Leander &c. Discreto Viro Confessario. Pro parte Sacerdotis Latoris presentium Nobis oblata petitio continebat, quod ipse alias à Sacra Pœnitentiaria absolutionem & dispensationem super Irregularitate per eum contracta obtinuit, cum hoc tamen inter cætera... ut ad quæcunque Beneficia Ecclesiastica in futurum obtinenda perpetuo remaneret inhabilis -- Cum autem dictus Lator huiusmodi inhabilitatem per aliquod tempus sustinuerit, & pressus sive propria sive suorum paupertate, Beneficia recipere licite posse

possederet; Iden pro sua conscientie quiete cepit Sedem Apostolicam secum desuper dispensari, Quare &c. Nos &c. Discretionem tuam committimus, quatenus, si est ita, cum dicto Latore, audita prius ejus Sacramentali Confessione, dummodo suffragentur sibi digni pœnitentie fructus, & merita, salvis alioquin remanentibus, omnibus aliis sibi in prædictis absolutione, & dispositione impositis, quod, pœmissis non obstantibus, quæcunque Beneficia Ecclesiastica, sive cum cura, sive sine cura, quatenus illa ei aliàs Canonice conferantur, recipere, retinere, fructusque recipere licite valeat, misericorditer dispenses in foro conscientie &c. Alio modo &c. Suffragentur &c. Datum &c.

2. Hic examinare debet Confessarius, an causa finalis verificetur, & an Pœnitens redditus sit dignus illa gratia. Juxta merita quoque Pœnitentis Pœnitentia aliqua quando rehabilitat ad Beneficia simplicia, aliqua quando cum cura.

3. Post absolutionem à censuris, & à peccatis fit rehabilitatio, seu dispensatio juxta hanc formam:

Insuper auctoritate Apostolica mihi specialiter delegata tecum dispenso, ut, non obstante inhabilitate ad Beneficia Ecclesiastica, qua detineris, quæcunque Beneficia Ecclesiastica, tam cum
Cura,

*Cura, quam sine cura, quatenus tibi alias
Canonicè conferantur recipere, & re-
tinere, fructusque eorum percipere li-
cite possis, & valeas. In nomine Patris,
& Filii, & Spiritus sancti, Amen.*

§. IO.

**Defructuum male perceptorum ex
Beneficiis Ecclesiasticis con-
donatione.**

1. Fructus male percipiuntur, vel ob non recitationem horarum Canonica-
rum, vel ob nullitatem tituli Benefi-
cii. Fructus male perceptos condonat
S. Pœnitentiaria Sacerdotibus pauperi-
bus mediante aliqua eleemosyna, diviti-
bus per compositionem; In utroque ve-
ro casu requiritur, ut obligatio restituen-
di sit occulta, nam in publicis est recur-
rendum ad Datariam.

2. Formula condonationis fructu-
um male perceptorum ob non recita-
tionem Horarum Canonicarum.

Leander &c. Discreto Viro Confessario.
Pro parte Latoris præsentium Nobis oblata pe-
titio continebat, quod ipse alias Beneficium Ec-
clesiasticum possidens, Horas Canonicas recitare
emisit, & tamen fructus ex præfato Beneficio sem-
per

per percepti. Cum autem sicut eadem petitio sub-
 jungebat dictus Lator de premissa omissione reci-
 tationis officii, quæ occulta est, plurimum doleat,
 fructusque male perceptos ob suam paupertatem
 restituere nequeat; Ideo pro suæ conscientiae
 quiete cupit per Sedem Apostolicam absolvi, &
 sibi fructus hujusmodi condonari. Quare &c.
 Nos &c. Discretionis tuæ committimus, quate-
 nus, si est ita, dictum Latorem, audita prius ejus
 Sacramentali Confessione ab omissione recitatio-
 nis hujusmodi absolvas hac vice in forma Eccle-
 siæ consueta, injuncta ei pro modo culpæ pœni-
 tentis salvari, & aliis quæ de jure fuerint in-
 jungenda. Demum, dummodo occultum sit La-
 torem teneri ad hujusmodi fructuum restitutio-
 nem, & ei suffragentur digni pœnitentiæ fru-
 ctus, & merita, & adeo pauper sit, ut nec prout
 de jure fructus restituere, nec cum S. Pœniten-
 tiaria componere possit, eidem Latore fructus
 omnes malè perceptos, mediante aliqua eleemo-
 syna, à te arbitrio tuo taxanda & distribuenda
 in pauperum subventionem, & utilitatem Ec-
 clesiæ, in qua situm est Beneficium gratiosè re-
 mittas, & condones in foro conscientiae &c.
 Alio modo &c. Suffragentur.

3. Præter clausulas in supradictis ali-
 quoties notatas, examinandum est an
 motivum gratiæ sit verum. Deinde illa
 clausula: *Et suffragentur ei digni fru-*
ctus

Etus pœnitentiæ, & merita, id est. an per bonos mores vitam emendaverit, & Horas Canonicas notabili tempore juxta obligationem recitaverit. Demum in eleemosyna taxanda discretionem adhibeat Confessarius, quæ si non potest esse pecuniaria, sit saltem cibi, aut potus, aut hospitalitatis, aut alicujus subventionis pauperibus, vel Ecclesiæ impendendæ.

4. Forma condonationis fructuum male perceptorum post absolutionem à censuris, & peccatis hæc pronunciat^r:

Et insuper auctoritate Apostolica mibi specialiter delegata fructus, quos ex tuo Beneficio male percepisti, ob non recitatas Horas, mediante eleemosyna tibi imposta, gratiose tibi remitto, & condono. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, Amen.

P A R S VI.

De formulis Absolutionum,
& Dispensationum in utroque foro pro Regularibus, & ingredi volentibus Religionem.

SAcra Pœnitentiaria habet facultatem absolvendi Regulares, & volentes ingredi

gredi Religionem, cum iisque dispensandi in utroque foro, ideoque aliquæ formulæ Absolutionum magis necessariae & sæpius occurrentes hic subjiciuntur, prænotando, quod hujusmodi literæ non solent concedi, nisi Superiorum supplicatio, aut consensus accedat.

§. I.

De Literis dispensationis pro volente ingredi Religionem.

I. Formula pro eo, qui homicidio commisso Religionem ingredi desiderat.

Leander &c. Discreto Viro &c. Ex parte Viri secularis Latoris præsentium Nobis oblata petitio continebat, quod ipse alias homicidium commisit, nunc vero ad peragendam suorum peccatorum pœnitentiam Religionem ingredi, ibique professionem à Clericis emitti solitam, emittere Regularem, & post illam emissam, ad omnes etiam sacros, & Presbyteratus Ordines promoveri licite posse desiderat. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, dictus Lator hujusmodi suum desiderium adimplere nequeat absque Sedis Apostolicæ dispensatione, obstantibus sibi tum ejusdem Sedis Apostolicæ; tum Religionis, seu Ordinis, quem ingredi intendit, Constitutionibus;

bus ; Ideo pro suæ conscientia quiete , cupit per Sedem Apostolicam in utroque foro absolvi , secumque desuper dispensari. Quare &c. Nos &c. Discretionis tuæ committimus, quatenus si est ita, Latorem, dummodo cum Fisco, & Parte concordaverit, à quibusvis Sententiis, Censuris, & pœnis Ecclesiasticis, quibus quomodolibet innodatus existit ad effectum infra scriptum duntaxat in utroque foro absolvas hac vice in forma Ecclesiæ consueta, injuncta ei pro modo culpæ pœnitentia salutari. Demum cum eodem Latore, suffragantibus sibi dignis pœnitentiæ fructibus, & meritis, alioque ei Canonico non obstante, super Irregularitate, per eum ex præfato Homicidio quomodolibet contracta, quodque illa, & aliis præmissis non obstantibus, Religionem, non talem militarem, vel hospitalarem, sed ubi vigeat regularis observantia, dummodo benevolos invenerit Receptores, ingredi, ibique peracto probationis anno, professionem à Clericis emitti solitam, emittere regularem, & post illam emissam, & non aliter, Clericali charactere insigniri, & ad omnes etiam Sacros, & Presbyteratus Ordines, si ad id alius idoneus reperiatur promoveri, & postquam promotus fuerit, in illis etiam in Altaris ministerio, non tamen in loco commissi delicti, & in spatio viginti milliariorum à prædicto loco, ministrare licite valeat, in utroque foro dispenses, non obstantibus præmissis, & Constitutionibus,

*et Ordinationibus Apostolicis, nec non Religio-
nis, seu Ordinis, quem Lator ingreditur, sta-
tutus ac privilegiis quibuscumque. Datum &c.*

2. Notandum hic est. 1. Dandum non
esse ab Executore absolutionem, & di-
spensationem, nisi facta prius Fisco &
Parti satisfactione. 2. Nec absolvi, nec
dispensari nisi ad effectum ingrediendi
Religionem. 3. Dispensationem ad susci-
piendos Ordines non suffragari, nisi post
emissam professionem. 4. Posse Superiorem Religionis recipere Oratorem ad
habitum & professionem, non obstanti-
bus Constitutionibus Apostolicis, &
Ordinis.

3. Executio gratiæ hujusmodi Litera-
rum, fit modo sequenti Superior sedens
cum cotta, & stola, præsentibus Secre-
tario, & duobus, vel tribus Religio-
sis sui Ordinis, habens in manibus Lite-
ras Sacræ Pœnitentiariæ dicat:

*Nos Abbas seu Provincialis &c. auctoritate
Apostolica Nobis specialiter delegata per præsentis
Literas absolvimus te N. à quibusvis sententiis,
censuris, & pœnis Ecclesiasticis, quibus quo-
modolibet innodatus existis ad effectum, ut lici-
te consequi valeas gratiam dispensationis, mox ti-
bi impertiendæ. In nomine Patris, & Filii, &
Spiritus Sancti, Amen. Et tibi injungimus pro
pœnitentia salutari, ut per tres menses (exem-
pli*

pli gratia) jejunes semel in Hebdomada, & tribus vicibus singulis Hebdomadis Officium Defunctorum rectes.

Et pariter eadem auctoritate Apostolica tecum dispensamus super Irregularitate, quam ex homicidio contraxisti, ut ea non obstante nostram Religionem ingredi, in eaque, prævio Novitiatus anno, professionem regularem emitte, & post emissam, & non aliter Clericali charactere insigniri, & Ordines etiam Sacros, & Presbyteratus suscipere licite possis, & valeas. In nomine Patris, & Filii & Spiritus Sancti. Amen.

Item ad effectum, ut tu hujusmodi absolutionis, & dispensationis gratiam consequi possis, eadem auctoritate Apostolica derogamus, tam nostri Ordinis, quam Sedis Apostolicæ Constitutionibus, monendo te, quod si in nostro Ordine professionem non emisseris, nihil tibi præsens gratia suffragetur.

Deinde rogetur Secretarius, ut datam esse hujusmodi absolutionem, & dispensationem notet in tergo Brevis, illudque reponatur in Archivio Monasterii, vel Provinciæ.

§. 2.

Formula Literarum pro Religioso Censuris Ecclesiasticis innodato, & Irregularitate ex violatione Censurarum irritito pro utroq; foro in factis publicis.

T

1. Le.

I. Leander &c.

Religioso Viro Provinciali, seu Abbati salutem in Domino.

Pro parte N. Religiosi professi Sacerdotis Religionis N. &c. Nobis oblata petitio continebat, quod ipse aliàs ausus fuit ex Bibliotheca sui Conventus aliquot libros extrahere : Propter quod Lator inquisitus, & processatus à suis Superioribus, fuit inter alia declaratus excommunicatus, & propter violationem Censuræ Excommunicationis Irregularis, & inhabilis ad officia, & dignitates Religionis. Cum autem dictus lator de præmissis plurimum doluerit, & doleat, pœnas, & pœnitentias sibi à Superioribus impositas peregerit, librique extracti fuerint in prædicta Bibliotheca repositi, & Lator suæ Religioni onerosus, & inutilis existat, suos Ordines exercere, ac officia, & dignitates Religionis assequi licite posse desideret : Ideo pro suæ conscientiae quiete cupit, per Sedem Apostolicam in utroque foro absolvi, secumq; desuper dispensari. Quare etiam pro parte Procuratoris Generalis Ordinis Nobis humiliter supplicare fecit, ut sibi &c. Nos Discretionis tuæ committimus, quatenus, si est ita, dictum Latorem ab excommunicatione aliisque sententiis, censuris, & pœnis Ecclesiasticis, quas propter præmissa quomodolibet incurrit, in utroq; foro absolvas hac vice in forma Ecclesiæ consueta, injuncta ei pro

Pro modo culpæ Pœnitentia salutari, & aliis, quæ de jure fuerint injungenda. Demum cum eodem Latore, suffragantibus sibi dignis Pœnitentiæ fructibus, & meritis, aliisq; ei Canonico non obstante super irregularitate per eum ex præmissis quomodolibet contracta, quodq; illa, & aliis præmissis non obstantibus in suis Ordinibus etiam in Altaris ministerio ministrare, ac officia, & dignitates suæ Religionis, si ad illas Canonice, & juxta regularia instituta eligatur, vel assumatur assequi, easq; gerere, exercere, vocemque activam & passivam habere licite valeat in utroque foro dispensare, & in integrum statum restituas, & reintegres, non obstantibus præmissis, ac Constitutionibus Apostolicis, nec non dictæ Religionis Statutis, & Privilegiis, cæterisque contrariis quibuscumq;. Datum &c.

2. Hæc formula datur in exemplum aliarum gratiarum. Notandum vero hic est primò, quod concedatur hic absolutio, dispensatio, & rehabilitatio, idque intuitu etiam supplicationis Procuratoris Generalis, cum non concedatur gratia in utroque foro Religiosis, nisi supplicantibus pro illis Superioribus.

3. Notandum secundo, quod cum pœnitentia injungenda relinquatur arbitrio Superioris, relinquatur quoque ejusdem judicio, quæ gravis, diuturna, vel gravissima sit pœnitentia.

4. Notandum tertio aliquando dispensari cum Religiosis absque absolutione, ut si conferre se velint ab una Religione ad aliam, vel cum dispensatio fit super defectu Natalium ad officia, & dignitates Religionis, vel super defectu oculi Canonici, aliove. Si dispensetur super defectu oculi Canonici, vel alia corporis deformitate, diriguntur Literæ ad Episcopos, vel Ordinarios locorum, ut ii considerent, an defectus præstet impedimentum in Divinis, & scandalum generet in populo.

5. Porro executio gratiæ fit forma & modo supra §. 1. notato, nimirum sedens Superior cum Cotta, & stola præsentibus Secretario, & duobus, vel pluribus Religiosis sui Ordinis, habens in manibus Literas S. Pœnitentiariæ dicit:

Nos Abbas seu Provincialis &c. Auctoritate Apostolica nobis specialiter delegata per præsentis literas absolvimus te N. à quibusvis sententiis, censuris, & pœnis Ecclesiasticis, quibus quomodolibet innodatus existis ad effectum, ut lieitè consequi valeas gratiam dispensationis, mox tibi impertienda. In Nomine Patris, & Filii,
 &

& Spiritus sancti. Amen. Et tibi injungimus pro pœnitentia salutari, ut (exempli gratia) per Hebdomadam ter recites septem psalmos pœnitentiales.

Et pariter eadem Authoritate Apostolica tecum dispensamus super irregularitate, quam ex violatione censurarum contraxisti, ut ea non obstante in tuis Ordinibus, etiam in Altaris ministerio ministrare, ac officia, & dignitates Nostri Ordinis assequi, eaq̃ gerere, exercere, vocemque activam, & passivam habere licite possis & valeas. In Nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Amen.

*Et insuper eadem Authoritate Apostolica te in pristinum statum restitui-
mus, & reintegramus. In Nomine
Patris, & Filii, & Spiritus sancti.
Amen.*

Hæc forma servire poterit in aliis quoque casibus adaptando eam casibus in Literis S. Pœnitentiariæ expressis.

CAPUT VII.

De Signatura Gratiae.

1. A Papa petuntur, quæ sunt gratia & iustitiæ.
2. Ideo instituta est signatura gratiæ & signatura iustitiæ.
3. Pro signatura gratiæ instituta est Congregatio. Quis illius caput sit, & quæ membra.
4. Aliqui Officiales simul ac officium suum ad-eunt, spectant ad signaturam, Quod eorum officium?
5. Qui præterea accedant ad Signaturam gratiæ.
6. Quando, & ubi habeatur Congregatio.
7. Confessus in Congregatione.
8. Quo habitu in ea compareant Cardinales.
9. Et reliqui Prælati.
10. Referendarii proponunt causas.
11. Quas decernit Pontifex.
12. Auditis interdum Prælati votantibus.
13. Aliquando Cardinales, & Prælati aliquid interponunt.
14. Quot & quales causæ in singulis Con-ven-tibus proponantur.
15. Quæ referantur ad hanc Signaturam.
16. Semel rejecta hic iterato non proponuntur.
17. Præest Signaturæ gratiæ post Pontificem Cardinalis aliquis.

1. Præter

I.

PRæter ea , quæ ad forum internum, & conscientiæ spectant , pro quibus ex Sacra Pœnitentiaria remedium quæritur , postulantur sæpissimè à Summis Pontificibus alia Rescripta , tam de his , quæ à mera illorum liberalitate promanant , ut sunt Beneficiorum , aliarumque gratiarum concessiones , quam de iis , quæ justitiam concernunt.

2. Quapropter instituta sunt auctoritate Pontificiâ duo Auditoria , quorum alterum Signatura Gratiæ dicitur , in qua gratiæ petuntur & conceduntur , alterum Signatura Justitiæ appellatur , in qua contentiosa , quæ ad justitiam administrandam spectant , expediuntur.

3. Pro signatura Gratiæ instituta est Congregatio à Sixto V. *Const.* 74. *Immensa* , cui ipse Pontifex Romanus præsidet , & membra illius sunt : Major Pœnitentiarius , Præfectus Signaturæ Justitiæ , Datarius , si fuerit Cardinalis , Cardinalis Vicarius , alique Purpurati tot , quot Pontifex pro libitu suo determinaverit ; pauciores tamen nunc esse non solent , quam duodecim. Præter hos sunt etiam duodecim Prælati , qui suffragium ferunt , & votantes dicuntur , suntque iidem , qui votum habent
in

in signatura justitiæ, de quibus capite sequenti plura dicentur.

4. Pænitentiarius, Præfæcti Signaturæ gratiæ, Brevium & justitiæ, atque etiam Datarius simul ac præfecturas illas & officia adepti sunt, in ipsam quoque Signaturam adnumerati censentur. Munus illorum est, omnes Signaturam illam quavis de causa adeuntes, benigne audire, porrectos libellos supplices excipere, & cum hi oblati sunt Pontifici, opportuno consilio eidem assistere, suamque sententiam sincere, etiam non rogati ex conscientia dicere.

5. Accedunt quoque ad hanc Signaturam Auditor Cameræ, ejusque Vicarius in civilibus, Thesaurarius Generalis, unus Auditor Rotæ, Cardinalis Vicarii Substitutus in civilibus, Protonotarius participans, unus Clericus Cameræ, unus Abbreviator Præsidentiae majoris, & Regens Cancellariæ, non ut ferant suffragium, sed ut quisque tueatur jurisdictionem officii sui.

6. Habetur hæc Congregatio bis in mense, Feria tertia, tempore matutino in aula aliqua interiore Palatii Apostolici; Ideoque indicitur die Dominico, ut die Lunæ intermedio informari possint Prælati votantes, atque etiam ipse Pontifex

tifex, qui proinde in aulâ consuetâ audientię audit Advocatos & Procuratores genuflexos cum omni libertate informantes, sicuti informari solent alii Judices.

7. Papa sedet in Cōgregatione ad mensā, in qua collocata sunt omnia ad scribendū & subscribendum requisita. Assident ei hinc inde Cardinales in hanc Congregationem adlecti in Scabellis capite cooperto, ut in Consistoriis solent, cum hac tamen differentia, quod in iis compareant in habitu magis solemni. nimirum cum Cappa super Rochettum.

8. In hac vero Congregatione, prout in aliis quoque, quæ haberi solent coram Pontifice, assistunt cum consueto habitu, quo per urbem utuntur, nimirum Rochetto, Mantoletto, & Mozzetta, sine pallio tamen, quod in actibus solum privatis deferunt.

9. Post Cardinales stant detecto capite cum Rochetto, Mantoletto, & Birreto in manibus duodecim Prælati votantes tamquam Consiliarii. Post Papam stant proximiores Auditor Cameræ, & Thesaurarius in habitu quoque Prælatorum, & capite discooperto, quemadmodum & reliqui Prælati præsentés supramemorati.

10. His

10. His in ordine ita consistentibus accedunt tres Prælati simplices Referendarii ad mensam , cui assidet Pontifex eidemque debitâ cum reverentiâ , & submissione proponunt brevibus sermone latino causas sibi commissas referendo facti seriem , Oratoris petitionem , & exceptiones Oppositoris sine propriâ tamen sententiâ , & suffragio.

11. Quibus expositis , vel denegat Pontifex , quod petitur , & rescribit non exquirendo votum aliorum : *Nihil* , vel concedit , & signat supplicationes cum clausulis , quas vult apponi , sicque proceditur ad propositionem alterius commissionis.

12. Si vero placuerit Pontifici audire suffragia Prælatorum votantium , primo loco suum profert Ponens , qui commissionem proposuit , deinde duodecim Votantes sermone latino & laconicè. Numeratis votis , in arbitrio Pape est majori parti accedere , vel non , aut tunc statim rescribere , aut rescriptum dare per Auditorem Camerae , cum hæc vota sint merè consultiva.

13. Si qui ex præsentibus Cardinalibus forte sint , qui ex officio , vel nomine sui Tribunalis aliquid interponere velint

velint, surgunt & detecto capite petitâ prius veniâ Papam alloquuntur. Prælati majori cum reverentiâ, cum res tulerit, idipsum faciunt.

14. In hoc vero Conventu triginta ordinariè proponuntur commiſſiones, per quémlibet Prælatum decem, quinque super causis contentioſis auditâ & contradicente parte alterâ, & quinque super negotiis gratioſis absque Contradictore.

15. Referuntur vero ad hanc Signaturam gratiæ postulata, quæ alteri poſſent præjudicium inferre, quæque concedi non ſolent ſine partium vocatione. Revocantur huc etiam res graves, & quæ raro concedi ſolent; Item dubiæ & perplexæ, ut decerni à Referendariis non poſſit, ſintne vel non concedendæ, aliaque ſimilia, quæ maturiorem deliberationem, & plurium vota requirunt.

16. Commiſſiones vero in Signaturâ Juſtitiae rejecta proponi non poſſunt coram Pontifice in hac Signatura Gratiæ, niſi ſciente ipſo Pontifice, vel per Signaturam Juſtitiae ad hanc remiſſæ ſint. *Paulus IV. Conſt. 59. Cum nuper Paulus V. Conſt. 71. Univerſi §. 1.* Neque iteratò proponuntur ea, quæ in hac Signatura ſemel

semel rejecta, aut negata sunt, prout fit in Signatura justitiæ, nisi consentiente Pontifice, à cujus arbitrio cuncta dependent.

17. Præest huic Congregationi vel Signaturæ post Pontificem Cardinalis aliquis, qui omnes Supplicationes, & gratias in eâ concessas subsignare solet hoc modo: *Concessum in præsentia Domini Nostri Papa*, & deinde subscribit Nomen suum.

Vestrius lib. c. 3. de Luca Rel. Roman. Cur. disc. 30.

C A P U T VIII.

De Signatura Justitiæ.

1. *Quæ referantur ad hanc Signaturam.*
2. *Quis sit illius Præfectus, & quæ hujus Auctoritas.*
3. *ubi & quando habeatur hoc Tribunal.*
4. *Qui ad illud spectent.*
5. *Prælatorum votantium suffragia sunt activa.*
6. *Litigatores informant Referendarios.*
7. *Ordo Sessionis in hoc Tribunali, & quomodo causæ in eo proponantur.*
8. *Contradictor citari solet ad dicendam causam.*
9. *Decisa*

9. *Decisa causa rescribit ad Supplicationes Præfectus.*
10. *Nunc causæ criminales cognoscuntur à solo Præfecto.*
11. *Qui non subsint Signaturæ Justitiæ.*
12. *Officium Præfecti, ejusq; salarium.*
13. *Quot sint Referendarii Justitiæ & Gratiæ.*
14. *Ex his aliqui debent esse semper in Urbe præsentés.*
15. *Quas qualitates habere debeant Referendarii.*
16. & 17. *Quibus privilegiis gaudeant.*
18. *Quæ in commissionibus illis observanda sint.*

I.

TRibunal hoc erectum est ad decidendas quæstiones & controversias omnes, quæ oriuntur circa res Ecclesiasticas in toto terrarum orbe, atque etiam profanas in patrimonio Ecclesiæ temporali; Eaque quæ occasione personarum causarumve Ecclesiasticarum, vel ex Principum remissione, aut consensu partium ad Romanam Curiam devolvuntur, exceptis iis, quæ spectare diximus ad Signaturam Gratiæ.

2. Præfectus hujus Signaturæ est Cardinalis aliquis, cui Pontifex delegat vires suas, ita ut ipse rescribat ad omnes suppli-

supplicationes & commissiones causarum, quæ hac viâ justitiæ expediuntur. Ad præcavenda vero dubia & litigia statuit & declaravit Paulus III. Rescripta Cardinalis Signatoris ejusdem esse roboris, & auctoritatis in omnibus, apud omnes, ac si manu Papæ signatæ essent.

3. In hujus Præfecti ædibus haberi solet hoc Tribunal, qualibet Feriâ quintâ, non legitime impeditâ; Si vero impedita fuerit, in aliâ, exceptis mensibus æstivis, in quibus alternis solum septimanis, vel etiam rarius, si negotia non premant, jus in hoc Tribunali dicitur.

4. Præter Præfectum spectant ad Signaturam Justitiæ duodecim Prælati votantes, qui sententiam suam, & suffragia ferunt de iis, quæ in Auditorio hoc proponuntur, & antiquiores nonnulli Referendarii proponentes bene à partibus instructi qui Ponentes dicuntur. Accedunt præterea alii Referendarii, quorum quilibet ordine antiquitatis servato proponere potest in qualibet Signaturâ, si tempus patiat, duas commissiones, atque etiam tres si semel Signatura interrupta, vel intermissa fuerit. De quibus Referendiis paulo post plenius. Intersunt quoque

que huic Auditorio Rotæ Decanus, vel Pro-Decanus; Regens Cancellariæ; Duo Locumtenentes civiles Auditoris Camerae, & Locumtenens civilis Vicarii, non ut suffragia ferant. sed ut jurisdictionem tueantur sui Tribunalis.

5. Prælatorum vero votantium suffragia non sunt consultiva tantum, ut in Signatura gratiæ, sed arctativa, ita ut si majora sint pro una parte, teneatur ea sequi Præfectus, ideoque ipse ordinarie votum suum proferre non solet, nisi in discordiâ & æqualitate votorum pro utraque parte, tunc enim cui Præfecti votum accesserit, præponderabit. Et si notaverit is causam non esse satis discussam, nec vota habere debitam maturitatem, solet sententiam ad alteram Congregationem differre, ut maturius causâ discutatur. Imo concedere solet contra decretum novam audientiam, vel etiam plures pro causarum qualitate & circumstantiarum diversitate. Ne tamen hæc nova audientia frequentius petatur in fraudem & ad impediendam executionem, deponere debet pars, quæ iterum audiri cupit, certam pecuniæ summam, quæ si succumbat, cedat alteri parti, vel ut plerumque

que fit, causæ Patrono, tanquam præmiū confirmatæ victoriæ.

6. Ante tempora Alexandri VII. adire solebant die Martis signaturam præcedente litigatores cum Advocatis suis Signaturæ Præfectos, & Referendarios, eosque de omnibus informare, & sub Vesperum distribuebantur informationes in scriptis, ita ut una tantum superesset dies Prælati & Referendariis pro studio, quod cum valde incommodum esset ob causarum multitudinem ordinavit Alexander, ut informationes, earumque distributiones fiant die Lunæ.

7. Jam vero die Jovis mane, quo haberi solet hoc Tribunal, in loco destinato Palatii Cardinalis Præfecti confident omnes ordine dignitatis, Præfectus in capite mensæ, hinc inde ad latera ejusdem mensæ primum duodecim Prælati votantes, deinde cæteri Prælati Officiales, ut omnes spatium habeant scribendi ea, quæ annotanda occurrunt. Ultimus in fine mensæ è regione Præfecti sedet Prælatus ille Referendarius, qui causas proponit, & Ponens dicitur, refertque Oratoris petitionem, causæ constitutionem & merita, ac suum primus suffragium dicit, quod etiam decisivum est, deinde Votantes incipiendo à ju-

à juniore sua ordine vota proferunt, quæ Præfectus annotat, & secundum pluralitatem votorum causas decedit. Si paria sint vota vel ipse Præfectus suffragio suo accedendo uni parti rem definit; Vel si suffragari nolit, ut frequentius consuevit, propositionem differre solet.

8. Supplex si Contradictorem habeat, citare eum debet per Cursores coram Referendario proponente sub hac formula: *Coram Reverendo N. citatur N. ad dicendam causam*; & transmittere illi debet octiduo ante copiam commissionis.

9. Causis decisis expediuntur supplicationes, idque duplici modo; Vel per rescriptum Cardinalis Præfecti, vel per Breve Apostolicum. Præfectus non eodem modo & forma rescribit ad omnes. Ad Judices enim Curia Romanæ scribit: *Placet Domino nostro Papæ* adjecto suo Nomine. Ad Judices vero in Provinciis *Concessum in præsentia Domini N. Papæ*, subscripto suo nomine; Vel his aliis utitur formulis: *Placet prout de jure*; *Concessum prout de jure*. *Placet arbitrio Judicis*. *Concessum arbitrio*, aliisque. *Vest. l. 1. c. 3. n. 2. & 7.*

U

10. Si

10. Si vero in forma Brevis expediantur hoc tempore causæ Justitiæ, hic modus servari solet : Concipitur commissio ad instar supplicationis, & relicto spatio postponuntur clausulæ consuetæ ; *Et cum absolutionem à Censuris ad effectum &c.* Hæc Commissio seu supplicatio traditur Primo Revisori, & ab hoc Cardinali Præfecto Signaturæ Justitiæ signanda, qui eam hoc modo firmat : *Concessum in præsentia sanctissimi Domini Nostri Papæ*, & subjungit nomen suum Cardinalis. Sic vero scribit ex generali delegatione sibi concessa, quamvis non scribat in præsentia Papæ. *Vestrius l. c. n. 7.* Primus deinde Revisor Signaturæ tradit supplicationem seu commissionem eo modo firmatam Primo Revisori Datarie Apostolicæ, & à Secundo Revisore ejusdem Datarie mittitur ad Officium *Datum*, in quo data mittitur à Subdatario ad Officium *Missis*, & ab hoc ad Registrum : Registrata accipitur ab Officiali seu Substituto Præfecti minutarum Brevium, vel etiam ab Officiali Correctoris contradictarum, à quo expediuntur Bullæ prout à Rescribente fuerit concessum juxta *Vestrium l. c. n. 9.* At de Rosa p. 2. de Exec-

ent. lit. Apost. n. 13. refert, in arbitrio esse partium, an expediri velint literas Apostolicas per Breve, vel per Bullam, exceptis causis Italiæ, pro quibus necessario expediuntur Literæ per Breve à Præfecto minutarum Brevium. Subscribitur vero tam Breve quam Bulla à Præfecto, vel à Correctore, & Brevi apponitur Sigillum cereum rubrum cum annulo Piscatoris. In extremitate cujuslibet commissionis apponitur ab uno Referendario Signaturæ Justitiæ verbum: Placet.

11. Huic Tribunali Signaturæ quamplurima Curia Romanæ Tribunalia non subjacent, veluti: Omnes Congregationes Cardinalium: Congregationes Baronum & Montium. Tribunal Cameræ: Camerarius: Thesaurarius: Præsidentes annonæ, Grasciæ, Dohonarum, Riparum, Zecchæ, Archivii & Viarum, similesque, utpote Cameræ subordinati. Præterea Curia Capitolii: Archipresbyteri Basilicarum Patriarchalium: Aliique Protectores, & Judices particulares piorum locorum. Demum Cardinales, ad quos non diriguntur commissines nisi signatæ manu Papæ: Omnesque alii Judices, ad quos eadem

commissio signata manu Pontificis directæ est. *De Luca Rel. Rom. Cur. disc. 31.*

12. Officium Cardinalium, & Prælatorum Signaturæ Gratiæ & Justitiæ tempore Sedis Vacantis conquiescit, nec possunt hi supplicationes & commissiones, etiamsi supplicantes parvas datas obtinuerint, signare. *Pius IV. Const. 36. in eligendis.* Præfectus Signaturæ in singulos menses percipit ratione sui officii centum ducatos de Camera. *Lunador.*

13. Referendarii Signaturæ Justitiæ ultra centum esse nō possunt, & ex his septuaginta tantum Referendarii Signaturæ Gratiæ, nec ulli patet ascensus ad Signaturam Gratiæ, qui saltem triennio non fuerit laudabiliter versatus in Signatura Justitiæ, exceptis causarum Palatii Apostolici Auditoribus, & Cameræ Apostolicæ Clericis.

14. Ex Referendariis Signaturæ Gratiæ debent in Curia semper præsentem esse octodecim; Eorum duodecim Antiquiores dicunt sententiam in Signatura, tres Libellos supplices proponunt, cum quibus reliqui tres alternant.

15. Debent vero omnes Referendarii esse legitime & honestis parentibus nati, Clerici, utriusque vel alterius Juris Doctores, in Romana Curia habitu

& tonsura Clericali incedendo laudabiliter versati, & saltem in vigesimo quinto ætatis anno constituti, tantumque in bonis possidere, unde decenter se in Curia sustinere possint. *Sixtus V. Const.*

41. *Quemadmodum.*

16. Porro Referendarii utriusque Signaturæ veræ Nobilitatis privilegio decorati, & Comites Palatini sunt, possuntque uti insigniis Romani Pontificis, & si Abbates fuerint, in eorum Monasteriis, Pontificalibus. Nihil ipsi, nec duo eorum familiares solvunt pro expeditione literarum Apostolicæ. Excepti quoque sunt cum eorum familiaribus à Jurisdictione Ordinariorum; Obtinere & retinere possunt beneficia ubique existentia, eorumq; fructus percipere absentes jussu Pontificis, aut studiorum causa. Horas Canonicas extra Chorum & tempus recitare, & diebus vetitis ovis, laticineis, atque carnibus judicio Medici vesci possunt. Possunt etiam testari de bonis acquisitis ex beneficiis Ecclesiasticis, eaque resignare & permutare. *Paulus III. Const. 23. Debita.*

17. Præterea eligere possunt Confessarium approbatum, qui semel in vita, & in articulo mortis plenariam eis

concedat indulgentiam. Licentiam quoque habent celebrandi, ac celebrari faciendi circa auroram, & etiam in locis interdicto Ecclesiastico suppositis, atque eligendi sibi duas Ecclesias, in quibus indulgentias stationum lucrari possunt. *Sixtus V. Const. 41. Quemadmodum.*

18. Nonnulla vero in commissionibus & causis proponendis observanda sunt Referendariis, nimirum: Non possunt expedire commissionem, in qua nomen Procuratoris, seu impetrantis eorum manu non sit inscriptum. In citatione partis, quæ fieri debet missa copia, nomen Referendarii apponendum est; Maxime si hinc inde plures expeditæ fuerint commissiones, atque etiam in avocatoriis à prioribus Judicibus, & rebus præjudicialibus. Nec etiam reformatio, aut moderatio alicujus à Referendariis, vel etiam à Præfecto Signaturæ Justitiæ fiat, nisi appositum sit nomen Referendarii, qui illi manum apposuit. In commissionibus appellatorum ab interlocutoriis, aut à definitiva cum clausula, aut vim definitivæ habente, aut quando apposita est clausula: *Quam & quas*, manum apponere

nere non possunt, nisi expresso relevanti gravamine, nec nisi citata parte. Nec manum applicare possunt commissionibus nullitatum, & attentatorum, nisi exprimantur nullitates ex defectu jurisdictionis, citationis vel mandati, & ipsa attentata; Nec commissionibus molestationum, & jactationum, nisi addita clausula: *Dummodo non sint judicialiter illata*; Nec Commissionibus prorogativis fatalium in causis criminalibus, nisi ex sententia Judicis & citato Fisco. In civilibus autem prorogationes hujusmodi ultra primam vicem non nisi ex causa concedantur. Quilibet vero Referendarius tenetur recipere commissiones, & eas in signatura proponere. *Paulus V. Const. 71. Universi præter cit. Constit. PP. Vestrius. l. 1. c. 6. De Luca Rel. Rom. Cur. c. 31. Lunadorus.*

CAPUT IX.

De Dataria.

1. *Præfse solebat Dataria Prælatus.*
2. *Nunc Cardinalis, qui Prodatarius, Prælatus vero Datarius dicitur*
3. *Olim facultas illius exigua erat, & committebatur Primicerio, & Bibliothecario.*
4. & 5. *Nunc dignitas & potestas ejus amplissima.*
6. *Datarii Officium.*
7. *Est movibile & expirat morte Pontificis.*
8. *Datarius habet sub se Subdatarium, & Officialem perorbitum.*
9. *Subdatarii officium.*
10. *Officialis perorbitum officium.*
11. *Sunt præterea in Dataria duo Revisores.*
12. *Officialis Parvæ Datæ.*
13. *Præfectus componendarum.*
14. *Officialis de Missis.*
15. *Revisor dispensationum Matrimonialium.*
16. *Viginti Registratores.*
17. 18. 19. 20. 21. & 22. *Praxis obtinendi Beneficium in Dataria.*
23. *Cur Pontifex subsignet supplicationes nomine proprio, Literas vero nomine assumpto.*
24. *Cur Pontifex scribat in prima signatura; Fiat ut Petitur. In secunda; Fiat?*
25. *Im.*

25. *Impeditus Pontifex committit alteri, ut subscribat in forma Concessum.*
 26. *Quod etiam observatur in Beneficiis Gallie, & gratiis levioribus.*
 27. *Quæ in hoc Tribunali concedit Pontifex contra jus commune, censetur in hoc dispensare.*

I.

Dataria est Tribunal Pontificis, in quo gratiæ ab eo concessæ explicantur, & expediuntur. Præesse solebat huic tribunali Prælatus aliquis, ex primis Curie valde idoneus, & in materiâ beneficiâ apprimè versatus, qui erat in gradu proximo ad purpuram.

2. Jam verò à multis annis ex ipsis Purpuratis, & quidem ut plurimum ex Rotæ auditorio promotis, assumitur Præses hujus Tribunalis, hæc tamen cum differentiâ, quod Prælati *Datarii* dicantur, Cardinales vero *Prædatarii*, ideo fortassis, ut censet de Luca, quod dedecet dignitatem Cardinalitiam munus suscipere inferius, & Prælatorum proprium, non vero indecens sit administrare illud provisionaliter per modum commendæ.

3. Priscis temporibus, priusquam hoc officium ad tam sublime onus elevaretur,

tur, facultas illius restringebatur solummodo ad datandum; & aliquis ex Protonotariis Primicerius nuncupatus, huic muneri addictus erat, ut constat ex Bullis Martini II. & Stephani II. *Conrad. prox. benef. l. 3. c. 8. n. 27.* Quæ facultas datandi postmodum Bibliothecario Sedis Apostolicæ concessa fuit. *Sarren. in proem. Reg. tit. de Proton.*

4. Hodie vero tanta est Datarii dignitas, & præ eminentia, ut habere oraculum mentis Pontificiæ dicatur, voceturque oraculum Papæ, cujus voluntatem explicat, proindeque dicto illius, & scripturæ standum est, nec in contrarium probatio admittitur. *Amyd. c. 1. c. 3. de styl. Datar.* Quinimo lacerare potest supplicationes, etiam manu Pontificis signatas ante registrationem, quia tunc nullum adhuc jus acquisitum est à Proviso, sed ex stylo Curiae res censetur integra, quia Papa moveri solet ad gratias concedendas, vel denegandas secundum intentionem Datarii, cui totam rem commisit; Registratas autem lacerare non potest, cum non possit adimere jus tertio quæsitum. Ita D.D. communiter.

5. Solet

5. Solet etiam *per Concessum* Beneficia aliqua, & gratias conferre, quæ ordinaria vocantur; In reliquis majoribus Beneficiis, Dignitatibus, & Canonicatibus potest uni præ altero præstare gratiam, cum exponit Pontifici concurrentium qualitates, eorumque supplicationes signandas porrigit. Aliquando ex concessione Papæ majores etiam gratias confert. Potestatem quoque habet Datarius condonandi Summam pecuniæ, quæ juxta stylum & taxam Datariæ solvi solet pro obtentis gratiis, quæ nunc major, nunc minor est pro diversitate beneficiorum.

6. Hinc existimat Amydenius Datarii etymologiam & denominationem, non tantum à datando, seu subscribendo Supplicationibus Datam, sed etiam à dando promanare. Adscribit vero Datarius, & extendit Datam diei, mensis & anni Pontificatus Papæ regnantis non vero horæ, in omnibus supplicationibus, hoc modo: *Datum Roma apud S. Petrum*, si Pontifex in Palatio Vaticano moretur, vel si in Monte Quirinali: *Apud S. MARIAM Majorem Nonis Januarii, Anno primo Innocentii Papæ XII.* Et supponitur nomen

men & cognomen Datarii. Quamvis à tempore Cardinalis Aragone hucusque, quo officium hoc commissum est Cardinalibus, sublevetur hoc onere extendendi Datam per alios Officiales, ut refert Lunadoro. Datarius quoque in commutandis pœnitentiis à Papa in litteris Dispensationum injectis, plenissimam habet potestatem. *Corr. Prax. disp. Apost. l. 8. c. 6. n. 59.*

7. Datarii Officium movibile est, & potestas ejus Sede vacante expirat, nec potest eo tempore datas ante mortem Pontificis adnotatas extendere, sed supplicationes gratiarum & justitiæ, etiam si datatæ fuerint, Collegio Cardinalium statim sub Sigillo clausas præsentare tenetur futuro Summo pontifici reservandas. *Pias IV. Const. 63. In eligendis percipit is ex Camerâ Apostolicâ quotannis duo millia Scutorum.*

8. Habet Datarius sub se diversos Officiales, quorum duo primi sunt & majores, alter *Subdatarius*, alter Officialis *Perobitum* vocatus. Hi tanquam Assessores & Consilarii assistunt Datario in Congregationibus quotidianis, in quibus auditis etiam partium, vel Expeditorum instantiis, & contradictoriis, atque

atque examinatis quoque Supplicantium qualitatibus , præparantur negotia pontifici proponenda.

9. Subdatario committuntur in primis expendenda omnia , quæ expediri debent in Datariâ , exceptis iis , quæ concernunt beneficia vacantia per mortem. Ideoque omnes fere supplicationes ab eo prius revidendæ sunt , Summariis in illarum calce adjectis antequam Datario tradantur, *Corrad. Prax. Benef. l. 3. c. 8. n. 38.* Accedit is cum Datario quotidie pontificem pro signandis supplicationibus, & subscribendis rationibus, quas dare debet Datario, quoties is eas postulaverit. Vestitur colore violaceo, fruiturque annuo redditu mille Scutorum ex Camera.

10. Officialis *Perobitum* eligitur à Datario ex Procuratoribus seu Expeditoribus Datariæ , cujus praxin callere debet. Est Substitutus Datarii in negotiis, quæ ad Beneficia per obitum vacantia spectant, ideoque pro illis impetrandis porriguntur ei ut plurimum supplicationes , quamvis sæpius etiam immediate tradantur Datario. Et si ipse supplicationes accipiat, exponit contenta Datario, ut hic pontificem, cum supplicatione

plicationes pro ejusmodi Beneficiis impetrandis defert, informare possit.

11. Sunt præterea alii Officiales quamplurimi, quos omnes constituit Datarius, nimirum: Duo Revisores, qui adjuvant Datarium in revidendis supplicationibus, ne errores irrepant, quando sunt subsignatæ examinant, an aliquid in supplicationibus forte concessum sit, quod pontifex non erat concessurus. Hi corrigere eas possunt, clausulas addendo, minuendo, expungendo & immutando etiam in iis, quæ narrari debent pro valore gratiæ, sed ob stylum non expedit, ut exprimantur in literis desuper expediendis. *De Luca*. Horum unus dicitur primus, alter secundus, versatissimi in rebus Dataria.

12. Officialis *Parva Data*, qui eadem die, qua supplicatio est signata in extremo margine supplicationis ponit parvis characteribus diem, mensem & annum pontificatus hoc modo: *Kalendis* &c. *Anno* &c. sine illis particulis: *Datum Rome* &c. ut extendi possit à Datario possit, quando supplicans eam expediri petit. *Corrad. in prax. l. 2, c. 7. n. 29. & 30.* Contingit enim subinde, vel ex defectu expensarum, vel aliâ ex

ex causâ legitimâ , ut nonnisi post plures menses à subsignatione extendatur Data , & supplicationes expediantur. Interim curam earum habet hic Officialis parvæ Datæ.

13. Est etiam Officialis , seu *Præfectus componendarum*. Si enim pro gratia solvenda sit Compositio scribit Subdatarius in calce Summarii literam C. quæ significat : *Componat* , & mittitur huic Præfecto Componendarum , cui taxatâ materia solvitur compositio , nec extraditur supplicatio , nisi numeratâ pro eâ pecuniâ , quæ in eleemosynam erogatur. *De Rosa. l. 1. de exempt. lit. Apost. c. 1. n. 26.*

14. Officialis *de Missis* , à quo in calce supplicationis scribitur Missa die tali , & notatur in libro , abscissisque datâ parvâ & Summario , mittitur ad Registrum vel publicum vel secretum , ad quod eas hic Officialis direxerit. Mittit quoque appposito die ad Registrum Resignationes , & Reservationes pensionum.

15. Et Officialis , qui dicitur *Revisor Dispensationum Matrimonialium* ; Hujus Officium est signare supplicationes pro dispensationibus in gradibus consan-

sanguinitatis, & affinitatis impetrandis, atque etiam super excommunicationibus
Ad revelationem.

16. Sunt præterea viginti *Registratores* Supplicationum, qui referunt de verbo ad verbum supplicationes sigdntas à Pontifice, vel ab alio ad hoc ab eo deputato ad Registrum. Unus *Registrator* secretus. Sex Clerici *Registri* Supplicationum prædictarum. Quatuor *Magistri* Supplicationum, qui conferunt Supplicationes registratas cum Registro, ut videant, num cum eo in omnibus concordent. Hi scribunt in tergo supplicationum majusculam R, & in eâ nomen suum, quâ significant esse registratas.

17. Nunc praxin, quæ in Dataria observatur paucis subjungo; Ut ergo Beneficium, vel gratia aliqua à Summo Pontifice per Datariam obtineatur, petenda illa est humiliter ab ipso Papâ per Supplicationem scriptam in folio, vel dimidio folio juxta qualitatem materialium; Quia literæ Apostolicæ sine Supplicatione expeditæ ex stylo Curia Romanæ rejiciuntur tamquam suspectæ de falsitate. *Corrad. prax. Disp. Apost. l. 2. c. 1. n. 23.* Scribenda vero est Supplicatio
 chara-

charactere Italico, sive Gallico, & sermone latino. *De Rosa par. 1. de exec. lit. Apost.* hic enim est dignior & frequentior aliis. *Corrad. l. c. n. 25.*

18. Hæc Supplicatio porrigitur Datario, vel Subdatario, aut Officiali *per obitum*, prout est gratia quæ petitur, à quorum Substitutis ponitur Summariū petiti sub plicā, quæ fieri debet in calceo Supplicationis, & defertur à Subdatario, & Officiali *per obitum* ad Congregationem quotidianam Datariae, & si gratia sit resolvable, & non necesse plurium vota audire in Signaturā, colligantur in unum fasciculum signandæ à Pontifice.

19. Hunc accedit quotidie, nisi dies sint impediti, Datarius cum Subdatario, eique exponit, quæ beneficia vacent, & qualitates illorum, qui pro iis obtinendis supplicant, ut Pontifex unum è pluribus, cui conferendum sit, designet. Hac designatione factā porriguntur eisdem Supplicationes eorum, qui in priori audientiā præelecti fuerunt; Itemque diversæ aliæ super resignationibus, Coadjutoriis, dispensationibus, provisionibus Officiorum, aliisque similibus gratiis, quas Pontifex, lectis vel auditis earum Summariis, si ita Datarius suase-

rit, & stylus non sit contrarius, firmat manu suâ duobus in locis: Primò in spacio, quod relinquendum est inter petitionem gratiæ principalis, & petitionem formæ, sub quâ literæ expediendæ sunt, scribendo: *Fiat ut petitur*, cum initiali literâ nominis sui proprii in Baptismate accepti; Sic modernus Pontifex Innocentius XII. quem DEUS conservet, supplicationes hoc modo firmat: *Fiat ut petitur A*, id est: *Antonius*, hoc enim nomine ante assumptionem vocabatur. Secundò firmat eas in fronte secundæ partis, hoc modo: *Fiat A*. Subdatarius interim Papæ subscribenti inservit, tanquam primus Datarii minister quique si hic vel per morbum, vel aliud impedimentum abesse cogitur, vices illius supplet.

20. Signatis in hunc modum Supplicationibus remittuntur illæ ad Datariam ab Officialibus ejusdem revidendæ, quia committi in iis possent errores in scribendo, aut apponi clausulæ insolitæ, & contra stylum. Traduntur ergò primo Revisori pro revisione, & correctione. Tum Officiali *parvæ Datae*, qui apponit Datam diei, mensis & anni Pontificatus paucis verbis, & parvis characteribus sic:

Apud

Apud sanctum Petrum quarto Kal. Jun.

Anno primo, ut nimirum constet quo die gratia concessa sit, Hæc vero Data nullam facit fidem in iudicio, sed ad hoc solum servit, ut Datarius eam, si illi videbitur, postea extendat. *Corrad. prax. Disp. Apost. l. 2. c. 7. n. 30.*

21. Deinde dantur secundo Revisori, à quo pariter revisæ remittuntur ad Subdatarium, qui distinguit materias, & si pro gratia solvenda sit compositio, scribit in margine C. id est, *Componat*, traditurque Præfecto Componendarum, cui compositio solvitur. Postea apponit Datarius modo supradicto Datam magnam, & committuntur Officiali *de Missis*, qui eas distinguit, notata quæ ad publicum, & quæ ad secretum Registrum referri debeant, & sic distinctas tradit Magistro Registratorum, qui easdem distribuit inter inferiores Registratores, ut per eos libris seu Registris, quæ subinde in Archivo Apostolico reponi solent, inscribantur.

22. Hoc facto gratia omnino perfecta est, & jus quæsitum dicitur ei, qui obtinuit gratiam; Non ante, cum non solum supplicationes etiam signatæ, & datatæ corrigi, & reformari possint, sed

etiam à Datario omnino lacerari & abjici, ut dictum est. Registratæ hoc modo supplicationes ausculantur à Magistris Registri, qui illas mittunt per Procuratores, seu Sollicitatores, qui & Expeditores, vel Spedicionarii nuncupantur ad Notarium Regentis Cancellariæ, ut distribuantur inter Abbreviatores Præsententiæ majoris, à quibus vel eorum Substitutis demum conficiuntur minutæ Bullarum & literæ, quæ pro gratiæ executione, & effectu necessariæ sunt, prout dicetur capite sequente de Cancellaria.

23. At vero quæri hic potest primò: Cur Supplicationes firmentur à Pontifice subscriptione nominis proprii, Literæ verò Apostolicæ desuper confectæ appositione nominis assumpti in Pontificatu? An ut Sarnen. Corradus aliique putant apud Thomam de Rosa *de execut. lit. Apost. p. 1. c. 1.* ad denotandam utramque personam privatam & publicam? An, ut iidem sentiunt quia Supplicationes ipse Papa subscribit, ideoque vero & originali nomine in his utitur, in Bullis verò nomine ascititio, & officii seu Papatus, quia hæ per Officiales expediuntur, nec ipse Pontifex manum illis apponit? An ut Andrea Gamb. *de auct. Legati à latere lib. 8.* placet, ne nomen Summi

mi Pontificis in vili chartâ descriptum contemptui habeatur? An potius, ut existimat de Rosa *l. c. n. 20.* dicendum non aliam posse dari hujus rei rationem quam illam Jurisconsulti in *l. Non omnibus ff. de leg.* quod non omnibus, quæ à Majoribus nostris facta sunt, ratio assignari possit, sed stylo acquiescendum sit.

24. Quæritur secundo; Cur Pontifex in primâ signaturâ subscribat: *Fiat ut petitur A*, in secunda solum: *Fiat A*? Respondet non incongruè Amydenius *l. 1. de stylo Datar. c. 32. n. 9.* quod clausulæ non contineant principaliter gratiam, sed ordinariè admittantur, ideo subscribi à Papâ per solum verbum: *Fiat*, quasi dicat: Servetur stylus. At prima subscriptio, cum respiciat petitionem hujus, vel illius Beneficii, aut alterius gratiæ individuæ, formanda est per hæc verba: *Fiat ut petitur.*

25. Jam verò si Papa vel infirmitate, vel alio casu impeditus signare Supplicationes non possit, committit vel Cardinali, vel alteri Prælato idoneo, ut eas nomine suo in formâ *Concessum* subscribat, quod fit his verbis: *Concessum in præsentia nostri Papæ*, & supponitur no-

men Prælati, sicque per attestationem declaratur concessum esse à Papâ quod petitur.

26. Idem etiam observari solet in Beneficiis Galliæ, pro quibus non expediuntur Bullæ, sed sufficit sola signatura. *Lotterius l. 3. q. 1. n. 12. & 13.* Atque etiam in Gratiis levioribus, quæ de stylo omnibus concedi solent; Nimis enim incommodum & operosum foret Pontifici tantâ rerum mole oppresso manu suâ illas signare, ideo ex generali delegatione committitur Datario, ut per eum aliosve ejus Officiales id præstetur. Sunt vero Gratiæ ejusdem valoris, & efficaciæ, sive factæ sint per concessum, sive signatæ ab ipso Pontifice. *c. Institutionis 25. q. 2.*

27. Cum ergo Literæ Apostolicæ, quæ juxta antiquum stylum Gothico, seu Gallico charactere scribuntur, cæteraque quæ in Dataria expediuntur, per tot in utroque jure peritissimorum Officialium manus transeant, eademque exquisitâ diligentia ab iis ponderentur, pro indubitato haberi potest, in Pontifice de iis, quæ Juris sunt, & hoc in Tribunali tractantur, non dari ignorantiam, & si quæ Juri adversantia concedat, censendus sit illis per dispensationem derogare.

CAPUT X.

De Cancellaria Apostolica.

Cancellaria juxta Covarruviam *t. 2. Pract. qq. c. 4.* dicta est à Cancellario, qui Princeps olim fuit in Curiâ, & Præfectus summus Prætorii, estque Cancellaria Tribunal & auditorium, in quo responsa dantur suppliciter adeuntibus, & in quo nomine & sigillo Principis Literæ expediuntur super rebus judicatis, aliisque negotiis, quæ in hoc auditorio examinantur & definiuntur. Ideoque Cancellaria Apostolica dicitur organum mentis & vocis Papæ *Mandos. reg. 34. quest. 45.* & quicquid gerit ab ipso Papa geri videtur. *Rota apud Farinac. decis. 356. n. 8. p. 1. t. 1.*

§. I.

De Cancellario, seu Vice-Cancellario.

1. Cancellarius unde sic dicatur.
2. Cancellarii nomen antiquissimum
3. Quando sit in Curiam Romanam introductum.
4. Quod sit Officium Cancellarii.
5. Est antiquissimum.

6. & 7.

6. & 7. Qui olim id obierint.
8. Translatum est ad Cardinales.
9. Et Cancellarii dicti.
10. & 11. Hoc tempore cur Vice-Cancellarii dicantur.
12. Sunt in Curia primi post Papam.
13. Datus est Vice-Cancellario Titulus SS, Laurentii & Damasi.

I.

Qui præest Cancellariæ Apostolicæ Cancellarius, vel ut nunc Vice-Cancellarius dicitur, à cellulâ, ut placet Hotomanno de verbis juris, in quâ scribere consuevit, & cancellis munita fuit. Sed verius hoc nomine appellatur, quod rescripta, diplomata & privilegia, antequam sigillo muniantur, cancellare soleat, id est, transversis lineis, veluti cancellis expungere & illinire l. Cancellaverat ff. de his quæ in Testam. delent. & l. Chi-rographum ff. de probat. de quo ita Polycrates in initio libri:

*Hic est, qui leges regni cancellat iniquas,
Et mandata pii Principis aqua facit.*

2. Cancellarii nomen & officium in aulis Principum sæcularium antiquissimum esse constat ex l. 1. tit. 51. C. de Assessoribus & domesticis & Cancellariis Judicum, ubi

ubi l. 3. inter cætera Arcadius & Honorius A. 403. sanxerunt, ut Cancellarii post depositam administrationem quinquaginta dies in provinciâ resideant: Dicti hi quoque fuerunt Quæstores *Glos. universos c. de divers. rescrip. c. Florus de verb. signif.* Quod fuerit illorum officium in aulis Regum & Principum indicat Budæus in *Rubric. ff. de offic. Praefect. Præt.* Et Chassanæus in *Catal. glor. p. 7. cons. 7.*

3. In Curiâ Romanâ Pontificis hoc nomen Cancellarii primis sæculis insuetum fuisse videtur, quando vero primum sit introductum, non constat. Bernardus à Mallinckrot refert *de Archi-Cancell. l. 2. c. 5.* reperisse se apud Lindenbrogium inter privilegia Hamburgensia Leonis IV. (qui conscendit thronum A. 847.) literas his verbis subscriptas: *Data per manum Stephani Cancellarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ.* Panvinus teste eodem Mallinckrotio jam inde à Leonis IX, Pontificatu, qui cœpit A. 1049, Cancellariorum, Pro-Cancellariorum, & deinde Vice-Cancellariorum seriem producit. In Bullario primam Constitutionem, quæ à Cancellario subscripta est, reperio illam, qua Anastasius IV. anno 1154. privilegia concedit Hospitali, &

& Religioni S. Joannis Hierosolymitani hæc ergo sic terminatur. *Dat. Lateranen. per manum Rolandi S. R. E. Presbyteri Cardinalis & Cancellarii.*

4. Officium Cancellarii, prout primitus fuit describit sic Panvinus: *Hic Epistolas Romani Pontificis nomine dictabat, Synodicis Episcoporum consultationibus respondebat, Sacerdotum Romanorum decreta scribebat, proindeque conficiebat ea omnia, quæ nunc Secretarii Brevium, & Secretarius ab Intimis expedire solent. Nunc vero ad Officium Vice-Cancellarii spectat primaria & graviora Curia Romanæ negotia publica, & solennia, qualia sunt acta Consistorialia, conscribere & authenticare, atque etiam Apostolicarum provisionum literas solemnes in forma Bullarum sub antiquo sigillo plumbi aliaque de quibus infra num. 12. expedire.*

5. Officium hoc Cancellarii antiquissimum, & forte statim à principio primitivæ Ecclesiæ institutum esse videtur: Siquidem si primi Pontifices assumpserint in adjutorium Clericos pro Baptismo aliisque divinis administrandis, Archi-

chi-Diaconos pro curandâ re temporali, & Historiâ Ecclesiasticâ, dicendum omnino videtur ab initio statim à S. Petro constitutum esse aliquem, qui literas, monitaque & decreta Apostolica, atque etiam acta Conciliorum conscriberet, prout colligitur ex epistolis ipsiusmet S. Petri, actis Apostolorum aliisque sacris Historiis. Certè Officium hoc antiquissimum esse in Curiâ Pontificiâ constat ex S. Hieronymo, qui & ipse hoc munere functus est, prout testatur in Epistola ad Gerontiam de Monogamiâ his verbis : *Ante annos plurimos, cum in chartis Ecclesiasticis juvarem Damasum Romanae Urbis Episcopum, & Orientis atque Occidentis Synodicis consultationibus responderem &c.*

6. Priscis temporibus hoc munus exercuerunt Presbyteri aliique probitate, & eruditione spectatissimi Viri. Onuphrins, Chokier in præm. Reg. & ut verisimile est Notariorum Primicerii, ac deinceps Protoſcriniarii dicti sunt, prout colligitur ex Onuphrio Panvinio de vocibus Ecclesiast. obscurior. & testatur Malinckrotius l. c. legi in Bullâ Nicolai I. qui creatus est A. 858, apud Lindenbrogium inter

inter privilegia Hamburgensia hanc subscriptionem: *Scriptum per manum Leonis Notarii, Regionarii, & Seriniarii &c. Datum Kalend. Jul. per manus Tiberii Primicer. Sanctæ Sedis Apostolica.*

7. Postmodum obeuntes hoc Officium appellati sunt *Bibliothecarii. c. 2. Adrianus dist. 63.* quod desumptum est ex octava Synodo celebrata A. 869, eo quod curæ illorum quoque commissi essent libri Bullarum, & Regularum Extravagantium. *Alphons. in Proæm. Reg.* Sic literæ Canonizationis S. Udalrici Episcopi Civitatis Augustanæ factæ à Joanne XV. A. 993. ita subscriptæ reperiuntur in Bullario: *Dat. 3. Kalendas, alias Nonas Februarii, per manum Joannis Episcopi S. Nepesina Ecclesiæ, & Bibliothecarii sanctæ Sedis Apostolicæ.* Neque officium Datarii ab eo, quod est Cancellarii olim distinctum fuisse ostendit Amydonius de *stylo Datarie c. 1. & 2.* quamvis id reprobet de Luca. *Rel. Rom. Cur. disc. 9. n. 4. & seq.* Separationem vero, & distinctionem utriusque officii factum esse Avenione, cum Pontifices ibidem commorarentur tradit Hieronymus

mus Lunadurus in relatione suâ della
corta di Roma.

8. Transiit vero officium hoc ab hominibus inferioris sortis ac conditionis ad Episcopos, ut patet ex supracitata Bulla Joannis XV. ad Cardinales Episcopos, & per indultum Benedicti VIII. post annum 1012. Cardinalis S. Sabinæ Episcopus hoc munere semper fungebatur. Deinde vero sub Alexandro II. administrare cœperunt idem officium Cardinales Presbyteri, vel Diaconi usque ad annum 1187, ut patet ex ejusdem Alexandri II. Bullâ approbationis Congregationis Monachorum Eremitarum Camaldulensium data & subscripta A. 1062. hoc modo: *Dat. Luca III. Kalend. Novembris per manus Petri Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Presbyteri Card. & Bibliothecarii.* Et ex Bullâ Paschalis II. edita A. 1106. quæ habetur in Bullario sic subscripta: *Dat. Lateranen per manus Joannis S. R. E. Card. ac Bibliothecarii.* Ex quibus similiter patet *Bibliothecarii* titulum adhuc in usu fuisse, eoque & Cancellarii titulo, nunc utroque junctim, nunc alterutro seorsim longo tempore usi sunt.

9. Rejecto deinde Bibliothecarii titulo remansit aliquamdiu solus Cancellarii, usque ad A. 1187, quando primum Bulla subscripta reperitur per Vicesagentem; Sic enim legitur in Constitutione Urbani III. qua dicto anno 1187 confirmavit Ordinem Fratrum Cruciferorum. *Dat. Verona per manum Moysi Lateranen Canonici Viceagentis Cancellaria.* Videtur hic Moyses vices supplēvisse in Cancellariâ pro Alberto Moriâ Presbytero Cardinali Tit. S. Laurentii in Lucinâ, cū is Cancellarius fuisse legatur, qui deinde mortuo Urbano creatus Pontifex, & Gregorius VIII dictus, eundem Moysen Canonicum Ecclesiæ Lateranensis, nullo alio constituto Cancellario, in hoc confirmavit, atque ita hoc munus extra Collegium Cardinalium translatum mansit ultra sæculum usque ad tempora Bonifacii VIII, sub quo postliminio ad Cardinales rediit, perstatque apud eos ad hæc usque tempora.

10. Quæstio hic moverur ab auctoribus, cur qui præest Cancellariæ, etiam si is Cardinalis sit, non ut olim Cancellarius, sed Vice-Cancellarius appelletur? Variæ sunt hac de re conjecturæ.

Go

Gomesius *ad Reg. Cancell.* & Hostiensis putant Vice-Cancellarium dici ad differentiam Papæ, qui est primus in terrâ Christi Cancellarius? Verum si hoc ita, cur antiquiores dicti Cancellarii? Cur Leo IX Hermanum II. Archi-Episcopum Coloniensem Archi-Cancellarium S. R. E. dixit? qui titulus certè major est titulo Cancellarii. Zabarella *in cap. Ne Romani de Elect. in Clement.* id factum existimat ad depressendam illius auctoritatem, & existimationem, quod aliquando opposuerit se Papæ, in conscribendis mandatis; Sed hoc Gomesius *in proæm.* aliique ut fabellam rejiciunt. De Luca *in Relat. Cur. Rom. disc.* 10. existimat, cum sic appellari ob excellentiam officii, cum τὸ *Vice* non denotet hic statum inferiorem, sed digniorem. Quemadmodum dicitur Datarius, cum Officio illius fungitur Prælati, vel Clericus inferior dignitate Cardinalitâ; Cum autem per Cardinalem administratur, dicitur is Prodatarius.

II. Verum probabilius est, quod refert Onuphrius in epitome de Pontificibus & Cardinalibus Romanis, & Lunsdorfus *l. c.* fuisse hoc munus ante 500. annos, ut supra quoque insinuat, penes Cardinales, qui Cancellarii dicti sunt.

sunt. Cum vero Gregorius VIII, tran-
stulisset Officium hoc extra Collegium
Cardinalium in Moylen Canonicum La-
teranensem, appellatus est hic, quod
Cardinalis non esset *Cancellarii vicem
agens*, quo titulo etiam Successores
in dignitate Cardinalitiâ non constituti,
exceptis duobus proximè illi subsequen-
tibus, qui Cardinales fuerunt, & *Pro-
Cancellarii* dicti sunt *Onuph. in epit.* usi sunt
usque ad Honorium III, qui Pontificatum
adiit A. 1216. sub hoc Raynerius de Ca-
stro veteri Canonicus Regularis, &
Prior S. Fridiani Lucensis primus repe-
ritur in Bullario dictus *Vice-Cancellarius*
in Bullâ confirmatoriâ Ordinis B. Do-
minici eodem anno 1216. Quo nomine
postmodum appellati sunt Successores
quotquot extra Collegium Cardinalium
ad hoc munus assumpti sunt. Cum er-
go Bonifacius VIII, qui Pontifex crea-
tus est A. 1294. Officium hoc contulisset
Ricardo Petroni, atque is subinde ad di-
gnitatem Cardinalitiâ promotus esset,
immemor antiquæ consuetudinis retinuit
nomen Vice-Cancellarii, sicque titulus
Cancellarii & Pro-Cancellarii in Curiâ
Romanâ antiquatus est.

12.

12. Est vero hoc tempore Vice-Can-
cella-

cellarius major post Papam in Curia Romana Card. in Clem. 2. de elect. quest. 4. ei-
que primus post Pontificem in Urbe lo-
cus conceditur, & præfertur etiam Ca-
merario, licet Cameræ Apostolicæ offi-
cium prius Cardinalibus, quam Vice-
Cancellarii munus commissum fuerit.
Gomes in præm. reg Canc Quia Vice Cancel-
larius Iustitiæ sceptrum gerit, & regit ex
Officio Cancellariam secundum Regulas,
quæ ad ejus dispositionem dantur in &
extra Curiam. Card. l. c. Estque Judex
in iis, quæ pertinent ad expeditiones
juridicas Bullarum, omnesque literas
Apostolicas cujuscunque materiæ (ex-
ceptis illis, quæ per Breve dantur sub
annulo Piscatoris) signat litera L, qua
significat lectas esse, & ex alterâ parte
litera majuscula R, qua mandat, ut re-
gistrentur. *Alphon. in Præm. Reg. Canc.*
Adhæc traduntur Vice-Cancellario in
Consistoriis secretis Decrêta Collatio-
num Titulorum factarum Cardinalibus,
& Promotionum Episcoporum, atque
Abbatum Consistorialium, ut literæ
factarum provisionum in Cancellariâ
conficiantur, quas ipse deinde promo-
tis extrahit.

13. Assignatus est Vice-Cancellario
Titulus & insignis Ecclesia Collegiata

Y

SS. Lau-

au-

340 *De Officialibus Cancellaria.*

SS. Laurentii & Damasi à Clemente VII.
Const. 34. *Et si ad singula.* Cui amplum &
 regium planè adjunctum est palatium,
 in quo Officiales Cancellariæ Apostolicæ
 ter in septimanâ, nimirum die Martis,
 Jovis & Sabbati convenire solent. Ha-
 bet hoc tempore ex Officio suo in pro-
 ventu annuo quatuordecim aut sedecim
 millia Scutorum. *Lunad. l. c.*

§. 2.

De reliquis Officialibus Can- cellariæ.

1. *Magnus est numerus Officialium in Cancellaria.*
2. *Regentis Officium.*
3. *Corrigit Bullas male formatas.*
4. *Et distribuit causas inter Referendarios. Offi-
 cium ejus emitur.*
5. *Qui constituent Collegium Abbreviatorum.*
6. *His multa concessa sunt privilegia.*
7. *Abbreviatorum majoris Præsidentia munus.*
8. *Non admittuntur nisi prævio examine.*
9. *Abbreviatorum minoris Præsidentia Offi-
 cium.*
10. *Scriptorum Apostolicorum Collegium.*
 1. *Scriptorum minoris gratiæ Officium & nu-
 merus.*
 12. *Janizerorum numerus & Officium.*
 13. *Præter hos sunt alii quamplurimi in Cancel-
 laria Officiales.*
 14. *Qui*

14. *Qui ultra taxas nil exigere aut accipere possunt.*

15. *Taxa hæc constituta videtur Avinione.*

1.

Vice-Cancellarius præest omnibus in Cancellariâ Officialibus, qui ei parere debent, Martinus V. *Const.* 3. *In Apostolica*, & de aliquorum officiis officio suo annexis liberè disponit, Sixtus V. *Const.* 1. *in append. Cum sancta*. Est vero in Cancellariâ ingens turba Officialium, præcipui sunt: Regens, Abbreviatores majoris & minoris Præsentia, Jannizeri, Plumbatores, Registratores, Scriptores Apostolici, & minoris gratia, aliique de quibus nunc ordine agemus.

2. Regens est Locumtenens & primarius Officialis Vice-Cancellarii, hic distribuere solet supplicationes signatas inter Abbreviatores majoris Præsentia per turnum, ut ab iis minutæ conficiantur. Facultatem habet addendi vel minuendi gratiam in Supplicatione contentam, & mentem Pontificis interpretandi. Potest etiam corrigere Bullas malè formatas, si erratum sit v. g. in nomine Oratoris aut Beneficii, in dispensatione matrimoniali, si pro affinitate expressum fuerit impedimentum consanguinitatis &c.

Y 2

3. Sci-

3. Sciendum namque, si malè formatæ sint Bullæ contra Regulas Cancellariæ, vel conceptæ non sint juxta signaturam, eas remitti solere ad Cancellariam ut corrigantur, quod facit Regens, aliussve Officialis Bullâ cum transumpto signaturæ collatâ. Qui casus si occurrat, & error in Literis correctus sit, scribit in capite Literarum Regens: *Corrigatur in Registro pro ut jacet N. Regens.* In inferiore verò parte, ac in plica versus dexteram subscribit unus Magister supplicationem. *Correcta per me N. Registri Magistrum Rosa de Exec. lit. Apost. l. 1. c. 9. n. 21.* Si error commissus sit ab Abbreviatore, vel Scriptore Apostolico corrigendus est gratis, idque infra tres dies sub pœna suspensionis, & ingressu Cancellariæ juxta Constitutionem Martini V. *In Apostolicæ Corrad. in prax. Dispens. l. 2. c. 3. n. 26.*

4. Regens quoque committit omnes causas appellationis ad Curiâ Romanam, easque distribuit inter Auditores Rotæ & Referendarios. Habet locum in Sacello Pontificio, sed in eo comparere non solet ob loci competentiam cum aliis Prælatiis. Officium Regentis comparatur à Vice-Cancellario 22. mille Scutis, ex quibus centum proferunt pro cen-

censu annuo octo vel decem Scuta Lunadaro.

5. Abbreviatores proprium constituunt Collegium institutum primò à Pio II. ac deinde anno 1478. innovatum à Sixto IV. per constitutionem *Divina* quâ præscribit, ut in Cancellariâ præter alios Officiales sint septuaginta duo Abbreviatores; Quorum duodecim dicuntur Abbreviatores de Parco majori, seu majoris Præsidentiae, viginti duo de Parco minori, seu minoris Præsidentiae, & reliqui Abbreviatores examinantes litteras in prima visione, omnesque constituunt sub nomine Abbreviatorum unum Collegium ad quod non admittuntur nisi viri à pietate commendati, in ætate decenti constituti, & in Officio Abbreviatoriae bene instructi.

6. His Paulus V. qui & ipse in minoribus constitutus, Abbreviatoris munere functus est, multa privilegia concessit per Constitutionem *Romani Pontificis* Anno 1605. *Corrad. in Praxi Disp. l. 2. c. 8.* Inter cætera eò ipso, quod ad hoc Collegium assumuntur, Referendarii censentur. *Paulus V. l. c.* & Nobiles, Comites Palatini, ac familiares sunt Pontificis *Leo X. Const. 14. Summi.* ideoque portione panis & vini ex Palatio Apostolico fruntur

Y 3

344 *De Officialibus Cancellariæ.*

untur *Paulus V. l. c.* Officia eorum sunt compatibilia cum aliis Curiaë officiis, & resignari possunt. Ascendunt etiam Abbreviatores à minori ad maiorem Præsidentiam *Sixtus IV. Const. 16. Divina.*

7. Abbreviatorum majoris Præsidentiaë munus est ex Supplicationibus à Papa signatis diplomata seu literas conficere, quas minutas Bullarum dicunt, ad quarum formam conscribuntur Bullæ. *Vestrius. De Rosa l. 1. de Execut. lit. c. 1. aliq.* Accipiunt etiam Regulas Cancellariæ à Pontificè, secundum quas possunt gratiam in Supplicationibus contentam expedire, denegare, ampliare, limitare, ac mentem Pontificis pro vel contra impetrantes interpretari. *Corrad. l. 2. prax. dispens. c. 3. n. 2.* Non tamen ita minuere possunt gratiam, ut nihil prosit, nec extendere ultra substantiam clausulas. *De Rosa de execut. lit. l. 1. c. 1. n. 36.* Omnes quoque literæ, quæ in Cancellariâ expediuntur, subscribi debent ab aliquo ex his Abbreviatoribus majoris Præsidentiaë, alias nullæ sunt, iisque utentes tenentur poenâ falsi ex constitutione Leonis X. *Corrad. in prax. Disp. l. 2. c. 8. n. 2.*

8. Quare cum tantæ sint auctoritatis, circa ea quæ concernunt expeditiones

nes

nes literarum Apostolicarum, & Assistentes sint Vice-Cancellarii ac Regentis, nonnisi præmissis examine, & approbatione cæterorum Abbreviatorum Cancellariæ ad hoc munus admittendi sunt juxta Constitutionem Martini V. *In Apostolicæ dignitatis.* Quâ etiam obligantur quotidie convenire coram Vice-Cancellario, nec ab eo conventu abesse unquam possunt sine licentiâ ejusdem Vice-Cancellarii, aut Præsidentis. *Corrad. l. c. n. 6.* Sex Abbreviatorum majoris Præsidentiae provisio spectat ad Pontificem, & sex ad Vice-Cancellarium, emiturque Officium hoc undecim vel duodecim mille Scutis. Vestiuntur Abbreviatores illi more Prælatorum colore violaceo, & locum habent in Capellâ Pontificiâ. *Lunadoro in relat.*

9. Abbreviatores minoris Præsidentiae suum quoque habent Officium in expeditione Literarum, ut patebit infra, ubi exponemus ordinem & praxin expediendarum Literarum. Hoc officium precio quoque comparatur, & Abbreviatores illi participant de emolumentis, quæ proveniunt ex expeditione Literarum & annatis.

10. Scri-

346 *De Officialibus Cancellaria.*

10. Scriptores Apostolici sunt centum & unus, qui constituunt Collegium, quod unum est ex præcipuis in Cancellariâ, cum illi adscripti sint nonnulli Cardinales, imò & ipse Pontifex. Signat hoc Collegium inter cætera literas Oratorum, pauperum, & quarumcunque indulgentiarum gratis. *Corrad. prax. Disp. Apost. l. 8. c. 6. n. 4. 7.* Emitur Officium Scriptorum Ducatis 1800. *Lunadoro.*

11. Sunt quoque Scriptores minoris gratiæ dicti, viginti septem, hi ex integro taxant literas dispensationum matrimonialium in formâ Pauperum pro Oratoribus à Curia absentibus, pro præsentibus vero *Gratis.*

12. Jannizeri seu publici Sollicitatores in Cancellaria sunt centum. *Corrad. Prax. Disp. l. 4. c. 5. n. 19.* qui & ipsi manum apponunt in expeditione Bullarum, pro ut ex dicendis clarescet, & pro rata emolumentum suum exinde habent. Quilibet solvit pro Officio illo Ducatos 1700. *Lunadoro.*

13. Præter hos est Præfectus sollicitatorum unus, Magistri plumbi tres, Præsidens plumbi unus, Collectores plumbi centum & quatuor. Magistri Registrum Supplicationum quatuor. Clerici
ejus-

ejusdem Registri sex ; Scriptores Archivii nonàginta unus. Corrector contradictarum unus, Correctores Archivii decem. Cubicularii sexaginta. Scutiferi centum quadraginta duo. Auditor contradictarum unus. Procuratores Contradictarum quatuordecim. Procuratores minoris gratiæ viginti quatuor. Depositarius Cubiculariorum & Scutiferorum unus. Qui omnes suas agunt partes in Cancellariâ Apostolicâ, & exinde emolumenta sua habent. *Corr. prax. Disp. Apost. l. 4. c. 5. n. 19.*

14. Ne verò excessus fiat & abusus committatur in exigendis pecuniis pro expeditione Literarum Apostolicarum aliarumque gratiarum provisum est à Julio II. per Constitutionem. *Et si Romanus Pontifex* & per Regulas Cancellariæ. Julius enim Pontifex ne Officiales Cancellariæ totiusq; Curia Romanæ quicquam ultra taxas aut postulent, aut accipiant sub gravissimis pœnis inhibuit, nimirum sub pœnâ excommunicationis latæ Sententiæ, & pro prima vice centum Ducatorum auri de Camera ; Pro secunda suspensionis exercitii & perceptionis emolumentorum ad sex menses Fabricæ Basilicæ Principis Apostolorum Urbis applicandorum ; Pro tertiâ verò vice, quibus

quibus contra fecerint privationis Officiorum, pœnis ipso factò incurrendis. Insuper declaravit contra facientes ad restituendum quidquid ultra taxam perceperint, fore obligatos. *Julius II. Const. Et si Romanus Anno 1512. Tertio Kal. April.*

15. Taxa hæc statuta creditur à Joanne XXII. Avinione cum Curia ibidem resideret, & continetur in libro, qui aservatur in Cancellariâ Apostolicâ, quem se vidisse testatur Corradus *in prax. Diss. Apost. l. 6. c. 4.* una cum alio libro, qui continet valorem Beneficiorum Consistorialium, ex quibus annatæ solvendæ sunt.

§. 3.

De Protonotariis.

1. Notarii ab ortu Ecclesiæ fuerunt.
2. Qui deinde aucto eorum honore dicti sunt Protonotarii; Quorum 12. Participantes dicti multis sunt privilegiis cumulati.
3. Alii sunt honorarii.
4. 5. 6. Eorum privilegia, & quæ circa eos S. Congregatio rituum declaravit.
7. Quales creari soleant Protonotarii.

I.

Protonotarii quoque proprium habent locum in Cancellariâ Apostolicâ.

ea. Mandos. in prax. signat. Tit. Protonotarii.
 Hi ab exordio Ecclesiæ originem suam ducunt. Nam Clemens I. Anno 48. septem deputavit Notarios, qui Martyrum agones describerent, ac eorum verba, in fide constantiam, aliasque circumstantias annotarent. *Baronius in anal.* Postmodum cessante persecutione mandavit Julius I. quascunque res ad Ecclesiam pertinentes scripto per Notarios consignare.

2. Cum verò successu temporis horum auctoritas & honor augeretur ad differentiam aliorum in Urbe Notariorum dicti sunt Protonotarii & duodecim per Sixtum V. anno 1586 constituti multis privilegiis & emolumentis, propter quæ participantes dicuntur, aucti sunt. *Lotter. de Benef. l. c. 2. q. 28. n. 37.* Nam præter proprios redditus, quos habent à sede Apostolicâ, fruuntur etiam quibusdam emolumentis ex expeditione quarundam Literarum Apostolicarum; Sunt familiares & domestici Papæ, panem quotidie & vestes in morte & Coronatione Pontificis, locumque in Calvacatis, seu solenni equitatione obtinent. Possunt legitimare spurios, & creare Notarios seu Tabelliones; Sunt exempti à jurisdictione Ordinariorum, & eorum fami-

familiares armageſtare poſſunt. *Sixtus V. Conſt* 12. *Romanus decimoſexto Kal. Dec.* 1585. Conſuluntur quoque in Canonizatione Sanctorum aliisque quibusdam rebus gravioribus. *Lunadoro.* Conceſſus eſt illis privativè quoad omnes alios Prælatos pileus niger cum cordulis & ornamentis violaceis *S. Congr. Rituum* 17. *Febr.* 1607. præceduntque Canonicos cujuſcunque Cathedralis, etiam quatuor Patriarchalium Urbis. *Eadem Congreg. Rit.* 4. *Maji* 1613. & in Capella Pontificis præcedunt Sacriſtas & Abbates uſum mitræ habentes, *S. Cong. Rit.* 13. *Jul.* 1601. Emunt Officium ſuum Protonotarii ſeptem millibus Scutatorum aureorum, & percipiunt ex eo quot annis 400. Scutata.

3. Reliqui Protonotarii extra hunc numerum duodenarium, id eſt non participantes, honorarii appellantur. Quemadmodum vero participantes, ita & hi exempti olim erant à jurisdictione Ordinariorum per Leonem X. in Concilio Lateranenſi *Seſſ.* 10. Sed hanc exemptionem ademit illis Concilium Tridentinum *Seſſ.* 24. c. 11. in cauſis criminalibus, non autem civilibus excedentibus ſummam 25. Ducatorum *S. Congr. Conc.* 14. *Dec.* 1630. Circa hos Protonotarios Titulares

culares seu honorarios quam plurima declaravit S. Congregatio Rituum, quæ pro notitiâ hic brevibus ex Barboſa in *Collect. Bullarii V. Protonotarius*, referenda duximus, nimirum.

4. Anno 1601. 21. Aug. Apponere poſſunt pileum ſuper inſignis, & habere annulum, ſed ſine gemmâ, dum celebrant.

Anno 1619. 23. Mart. Nec ſupra nec inter Canonicos locum habere debent.

A. 1604. 30. Cedere debent locum digniorem Officialibus Epifcopi, Dignitatibus, & Canonicis Eccleſiarum Cathedralium.

A. 1601. 16. Maji. Præcedunt Canonicos Cathedrales ſingulos non autem Collegialiter comparentes.

A. 1601. 16. Maji. Non debent ratione Protonotariatus munera, quæ aliis de jure, vel conſuetudine debentur, ſibi vendicare.

A. 1610. 6. Martij. Si habeant dignitatem aut Canonicatum in Eccleſiâ Cathedrali, uti debent habitu Canonicali, vel dignitati ſuæ convenienti, & ſedere, ſtare ac incedere in loco ſibi debito, aliàs non lucrantur diſtributiones quotidianas, ſi vero uti velint in ea Eccleſia habitu Protonotarii, reputantur tanquam

quam extranei, & assignatur illis locus non inter Canonicos, sed post Abbates, nec lucrantur distributiones.

A. 1614. 15. Mart. Si Canonici sint, non possunt in Choro dum assistunt horis Canonicis uti Rochetto sub cottâ.

5. A. 1610. 19. Novembr. Si Archidiaconi sint, in functionibus publicis sibi tanquam Archidiaconis competentibus uti debent habitu Canonicali non Protonotarii.

A. 1612. 14. Jan. Si Canonici sint possunt in Ecclesia uti subтана violaceâ, licet reliqui Canonici ferant nigram, in reliquis verò gerant habitum similem Canonicis.

A. 1601, 21. Aug. Si habeant primam dignitatem possunt in Choro deferre Rochettum cum Mantelletto, si verò eam non habeant, sedere debent in suo stallulo cum habitu Canonicali.

A. 1611. Utentes habitu Protonotarii & Prælati, licet non sint in primâ dignitate præcedere debent Archidiaconum primam Dignitatem, sed non lucrantur distributiones; Non possunt tamen ut anno 1611. 9. Nov. declaratum fuit illo habitu uti in Processionibus, aliisque actibus publicis, quibus cum Capitulo interfunt.

6. A. 1621. 7. Aug. Si Canonici sint, non lucrantur distributiones nisi proprio habitu Canonicali intersint Choro, Processionibus &c.

A. 1610. 6. Mart. Canonici vel Dignitates in Cathedrali, si celebrare voluerint, debent sumere paramenta in Sacristia, ut Canonici alii, & non ex Altari.

A. 1615. 4. Jul. Si sint Vicarii Generales uti possunt Rochetto & Mantelletto in Choro, Processionibus aliisque functionibus in locis per Diocesin suæ jurisdictionis ; Si verò sint de Capitulo non lucrantur distributiones nisi in habitu Canonicali.

A. 1630. 28. Sept. Protonotarius extra numerum non potest prohiberi habitum ferre Prælatorum nempe Rochettum cum Mantelletto coloris violacei & in Ecclesiis ac functionibus cum eodem habitu incedere, & sedere juxta dispositionem Cæremonialis

A. 1637. 5. Jul. Debent incedere, stare ac sedere in habitu Prælatorum in Ecclesia, & in Processionibus juxta dispositionem Cæremonialis.

A. 1631, Incedentes in habitu Clericali tam in Civilibus, quàm in criminalibus causis gaudent privilegio fori, quamvis

354 *Ordo expeditionis Literarum.*

vis non sit adscriptus servitio alicujus Ecclesiæ.

A. 1626. Gaudent privilegio fori & Clericali etiam si Ecclesiæ non interserviant.

7. Cæterum Protonotarius sive à Papa sive ab aliis ab eo facultatem habentibus regulariter creari non solet nisi persona sit Nobilis seu graduata, nec ante 20 annum, nisi Nepos, aut filius Principis sit, qui ex privilegio post 17. annum creari possunt. *Corrad. prax. Dispens. Apost. l. 5. c. 7. n. 52.* Dignitas verò illorum ut ait Abbas in *c. 1. de privil.* hodie vilescit propter numerum eorum excessivum.

§. 4.

Ordo expeditionis Literarum.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. *Forma & modus expediendi literas in Cancellaria.*
8. *Qui primi literas obsignarint plumbo; Quorum effigies in eo sint expressæ.*
9. *Plumbum quomodo Literis appendatur.*
10. *Bullis plumbatis quid porro illis fiat.*

I.

Postquam supplicationes in Dataria secundum formam & modum cap. 2. traditum datatæ, registratæ & auscultatæ

tæ sunt, mittuntur à Magistris Registri in Cancellariam ad Notarium Regentis Cancellariæ. Per Regentem distribuuntur inter Abbreviatores de parco majore seu majoris Præfidentia, à quibus vel eorum substitutis conficiuntur minutæ Bullarum. *Amyd. l. 1. c. 6. n. 10.* Dictata Literarum minuta per Abbreviatores, conscribitur ex ea à Scriptoribus de verbo ad verbum Bulla, seu Literæ Apostolicæ in crassa membrana Gallico seu bulatico charactere.

2. In his literis ponitur in Principio Titulus Pontificis : *Innocentius Episcopus Servus Servorum DEI.* In contextu voluit Pius II. brevitatis causâ ne Diphthongi scribantur, & ob eandem rationem scribuntur nomina civitatum ac Diocesium truncate, sic: pro Neopolitana, Capuana ponitur Neapolitan. Capuan. *Corrad. Prax. Disp. Apost. l. 2. c. 7. n. 78.* Data vero scribitur extensa hoc modo. *Datum Roma apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominica millesimo nonagesimo secundo. Sexto Id. Aprilis Pontificatus nostri anno primo.*

3. Annus ergo ponitur per consequentiam Literarum, & dies per Kalendas, nonas & Idus, dictiones autem numerales

Z

ante

antoni

(pro ut nonnullis accidisse memini) An-
num ex stylo Curiaë incipere ab 8. Kal.
April. quæ est dies vigesima quinta Mar-
tii Annunciationi B. M. Virginis & In-
carnationi D. N. sacra ob insigne nostræ
Redemptionis Beneficium, & non à pri-
mâ die Januarii. Nunc prosequamur
Ordinem expeditionum Literarum.

5. Bulla dicto modo conscripta ta-
xatur ad Bancum Scriptorum per Re-
scribendarium, taxatæ suam apponit ma-
num Computator, & solvitur Scripto-
ribus taxa. Deinde mittitur ad Abbre-
viatores de parco minore, seu minoris
Præfidentiaë, quorum unus perlectis li-
teris nomen adscribit, & acceptâ juxta
Taxam pecuniâ Bullam ad Abbreviato-
res majoris Præfidentiaë remittit. Ex
his duo quoque ab hoc Deputati nomen
suum paulò infra subscriptionem Abbre-
viatoris minoris Præfidentiaë supponere
solent. Deinde deferuntur literæ ad sol-
licitatores Literarum Apostolicarum,
quos Jannizeros vocant, quibus solvun-
tur duo Ducati, totidemque Caroleni
de Cancellariâ (quorum decem consti-
tuunt Ducatum *Corr. in praxi Disp. l. 9.
c. 4. n. 45.*) si taxatæ sint literæ triginta
Ducatis, si verò infra, solvitur unus
tantum Ducatus & duo Caroleni.

6. Inde deferuntur literæ ad sedes Abbreviatorû, quos de prima visione vocant, ubi unus illorum Abbreviatorû paulò infra subscriptionē Scriptoris Apostolici manum suam supponit, cui à sollicitatore solvitur unus Carolenus. Et si solvenda quoque sit annata, solvitur ex ea omnibus participantibus in Cancellaria residentibus, nimirum Jannizeris, Scriptoribus Archivii, Cubiculariis, Scutiferis & Ripalibus Portionariis rata eis contingens. Quo facto remittitur Bulla unà cum supplicatione eidem inserta ad Abbreviatorem majoris Præfidentiaë qui minutam dictavit, hic factâ Bullæ collatione cum supplicatione, si eam concordare judicet, subscribit eidem in Signum sui judicii nomen, & Bullam unà cum supplicatione illi inserta de Banco suo projicit in tertiam quam sublatam per se, vel per famulum suum Custos Cancellariæ omni ex parte perlustrat, an omnes Officiales, quos materia requirit, subscripserint, & an Bullæ data cum data Supplicationis concordet.

7. Demum transmittitur Bulla ad Regentem Cancellariæ, qui examinat à quo collationata seu judicata sit, & si velit alteri ex Abbreviatoribus iterum collationandam & judicandam committere est

est in arbitrio illius. Deinde Supplicationes tradit Custodi, qui eas partibus accepto à singulis uno Julio restituit & Bullas adscriptâ primùm manu sua in margine literâ majusculâ A. à latere dextro, à sinistro vero I & circumductis lineis circa taxas scriptorum, & Abbreviatorum in Bulla determinatas, finitâ Cancellariâ tradit Plumbatori, à quo plumbantur & cordulis alligantur. Quo factò nemo potest in illis aliquid addere, aut ex illis detrudere, vel minuere sine incurso excommunicationis latæ in Bullâ cœnæ.

8. Stephanus III. & Hadrianus I. qui electus est A. 672. Primi fuerunt qui literas Apostolicas ut diuturniores essent plumbo obsignarunt *Polyd. l. 8. c. 2. de Verum Invent.* In plumbo impressum est nomen Pontificis ex una, & ex alterâ parte effigies & nomina SS. Petri & Pauli. Sed cur Paulus dexteram hîc occupat, Petrus verò sinistram, cum dextra sit signum honoris & præminentiae? Respondetur primò, si id honoris gratiâ fiat, tres illius causæ assignantur. 1. Quia Paulus plus profuit Ecclesiæ prædicatione, quàm Petrus. 2. Quia Paulus Doctor fuit Gentium Petrus Judæorum, Gentiles autem Judæis sunt ante positi: sicque impletum illud: *Major serviet*

minori. 3. Quia Petrus vocatus est, à Christo adhuc mortali, & quodammodo in sinistris constituto; Paulus autem de cœlo vocatus est à Christo immortalis & sedente ad dexteram Patris. *Petrus Dam. Epist. ad Desid.* Hæc verò dignitas Paulo ab Ecclesia delata nihil officit Primatui Petri, quia datur hæc ob utilitatem, & ex gratitudine in ipsum. Sic Stephanus & Laurentius Diaconi, hic S. Sixti Pontificis, ille S. Jacobi Episcopi magis honorantur ab Ecclesiâ, quàm Jacobus & Sixtus, ut patet ex eorum Octavis in officio, quia nimirum clarissima horum Diaconorum martyria toti Ecclesiæ præluxerunt. Respondetur 2dò: Non semper dexteram majoris honoris indicium fuisse, ut constat ex *Eusebio l. 1. de vita Constant.* nec hodie apud omnes nationes esse. Respondetur 3tiò. In quibusdam antiquis imaginibus, quæ Romæ visuntur, tenet dexteram Paulus, in quibusdam Petrus, eo forte consilio, ut significarent veteres id quod monet S. Maximus *Serm. ult. SS. Petr. & Paul.* Petrum majorem esse potestate, Paulum verò sapientia *Bellarmin. l. 1. de Rom. Pontif. c. 27.*

9. Jam verò Bullis sub forma gratiosa expeditis, hoc est, cum Papa contulit

lit Beneficia habens plenam notitiam de provisorum habilitate, quæ diriguntur ad ipsos Provisos, appenditur Plumbum in cordula serica rubei & crocei coloris. In Bullis verò executionis, quæ diriguntur ad duos, vel tres in dignitate constitutos ad petitionem Provissi, quibus in solidum committitur immissio Provissi in possessionem, appenditur plumbum cum Cordula canapis; In Bullis etiam in forma dignum expeditis, quæ diriguntur ad Ordinarium, iisque mandatur de providendo, appenditur Plumbum cum Corda canapis. *De Rosa de Execut. lit. Apost. l. i. c. 2. n. 70. & seq.*

10. Bullæ plumbatæ traduntur Collectoribus plumbi, qui pecuniam secundum taxam illis debitam à sollicitatoribus exigunt. Postmodum unus Jannizzorum, qui tum adest, nomen suum intra Bullam à latere dextero adscribit & in fidem officii sui publici addit *N. sollicitavit & tantum exposuit*, calculando omnes impensas in expeditiōe factas, adeò ut Oratores absentes vix decipi possint. Inde per aliquem è Scriptoribus vel eorum famulum ad Registrum Bullarum portantur, ubi uni Registratori

tori solvitur taxa similis solutæ Scripto-
ribus, alteri verò Registratori ad hoc
deputato solvitur Registratura Bullarum
plus minusvè pro ut sunt extensæ. Is
solutâ Registraturâ Bullas alteri Regi-
stratori in libris publicis describendas, &
ad Registrum referendas distribuit, Re-
gistratæ cum originali auscultantur, au-
scultatis Bullis Magister Officii seu plum-
bi à tergo illarum auscultationis suæ fi-
dem facit per verbum : *Auscultata*,
& si annatæ non sunt solvendæ, parti-
bus illas sollicitantibus consignantur. Si
verò annata sit solvenda deferuntur
Bullæ per Registratorem, qui eas descri-
psit ad aliquem ex Notariis Camera
Apostolicæ similium Bullarum Recepto-
rem deputatum, qui solutâ annatâ, quæ
ad Pontificem spectat, partibus sollici-
tantibus easdem tradit. Ita fere Vestrius
l. 1. c. 4.

§. 5.

De Monetarum valore in
Curia Romana.

I.

Cum, ut vidimus capite præcedente
in Cancellaria Apostolica non solum
annatæ sint solvendæ de quibusdam Be-
neficiis

neficiis, sed etiam pro Literis Apostolicis danda sint emolumenta quibusdam Officialibus, subjiciemus hic diversarum monetarum valorem in Camera, Dataria, & Cancellaria receptum pro informatione exterorum, qui in Curia Romana aut gratias impetrarunt aut alia negotia expediri cupiunt. Reducitur vero omne monetæ genus Romæ à Dataria ad Ducatos auri de Camera. *Corrad. prax. Diss. Apost. l. 9. c. 4. n. 50.* Quod si ponatur simpliciter Ducatus non addendo de Camera attenditur valor currens in loco Beneficii. *Garc. p. 5. de Benef. c. 3. n. 147.*

2. Quinque *quatrini* constituunt Romæ unum *Bajocchum* qui æquivalet Neapoli *Grano*, vel *Obolo*, vel *Tareno* Regni. *Nicolius in Flosc. V. Taxa.*

Bajocchi decem constituunt Romæ *Julium* à tempore Julii secundi, vel *Paulum*. *Corrad. prax. Benef. l. 2. c. 13.*

Decem *Julii* vel *Pauli* constituunt Romæ unum *Scutum*.

Tredecim *Julii* constituerunt ante tempora Pauli V. unum *Scutum auri* in auro octo stamparum; Exinde undecim *Julii*, ut constat ex ejus Constit. *universi*

verſi agri §. 3. n. 7. & nonnunquam quindecim. Corrad. l. r.

Solidus unus injure eſt, ac juxta communem uſum loquendi in Curiâ Romanâ *Scutum unum auri* in auro cuſum, qui & *nummus aureus* dicitur. Abb. in c. Conquerente de offic. Ordin. Corred. in prax. Diſp. Apoſt. l. 9. c. 4. n. 46.

Unum *Scutum auri* in auro oſto ſtamparum, & unus *Julius* argenteus conſtituunt *Ducatum auri de Camera*. Corr. prax. Benef. l. 2. c. 13.

Ducatus auri de Camera æquiparatur *Ducato Florentino* Ibid.

Ducatus Florentinus æquiparatur *Libra Turonenſi*. Ibid.

Libra Turonenſis valet unum *Florenum auri*. Ibid. & Reg. 25. Cancell.

Florenus aureus eſt *Ducatus auri de Camera*. Ibid.

Ducatus Hungaricus (quo nomine omnes alii Ducati in Imperio & Belgio cuſi nominantur) tempore Innocentii X. & Alexandri VII. valebat Romæ ſeptendecim *Julios*.

3. *Valor monetae cujusque regionis ex libro Cancellariae Apostolicae excerptus*

cerptus, & impressus Lugduni anno 1549.

Libra Turonensium parvorum valet Ducatum unum auri de Camera.

Tres libræ Turonensium Monetæ in Francia faciunt duos ducatos.

Tres libræ Majoricen. faciunt pariter duos Ducatos.

Libra Barchinonen. Jaccen. Valentin. quælibet facit Ducatum unum.

Tres libræ monetæ Normandiæ valent duo scuta non antiqua.

Libra monetæ Britaniæ valet minus, quam ducatus, quia decem libræ valent Ducatos octo.

Libra Parisien. valet modicum minus librâ Britaniæ, & modicum plus monetæ Franciæ.

Libra monetæ Sterlingorum in Scotia valet Ducatos duos cum dimidio.

Libra monetæ usualis in Scotia valet Ducatum unum auri, & tres libræ similes valent tres Ducatos, qui faciunt unam libram Sterlingorum.

Libra Sterlingorum in Anglia valet Ducatos sex, reducta tamen ad Ducatos quatuor.

Libra monetæ Meten. valet Ducatum unum auri.

Libra

Libra monetæ Flandriæ valet Ducatos tres.

Tres franchi Franciæ faciunt Ducatos duos.

Florenus Rhenensis auri valet grossos Papales octo, & computantur in Camera Apostolica quatuor floreni pro tribus Ducatis.

Florenus Sabaudia valet bajocchos 12. duo floreni cum dimidio, & unus grossus Sabaudia facit Ducatum unum.

Floreni septem Rhenen. ad rationem quadraginta grossorum monetæ Flandriæ pro quolibet, faciunt Ducatos quatuor.

Floreni tres regni Navarra valent ducatum unum auri.

Floreni tres monetæ Provinciæ faciunt Ducatum unum.

Marcha Sterlingorum in Anglia valet Ducatos quatuor.

Marcha Sterlingorum in Ibernia valet Ducatos duos cum dimidio.

Marcha argenti valet Ducatos quinque auri de Camera.

Marcha argenti puri valet Ducatos sex similes.

Marabatini in Hispania 400. faciunt Ducatum unum auri, solet tamen augeri & minui pretium. Mille Marabatini

ni valent Ducatos duos cum quart. 3. alterius Ducati.

Scutum antiquum Franciæ valet Ducatum unum.

Scutum novum auri Franciæ valet Ducatum unum minus uno grosso Papali, & sic computantur in Cam. Apostolica.

Salutrin. valet Ducatum unum auri.

Uncia valet Ducatos sex auri

Florenus Carolen. valet medium Ducatum.

Florenus Brabantiæ valet medium Ducatum.

§. 6.

De Auditorio Contradictarum.

1. Qui audiantur in hoc Tribunali.
2. Quod dicitur publicum.
3. Quales Literæ per hoc auditorium dentur.
4. Conceduntur expeditiones ordinariæ.
5. Primus Officialis hic est Auditor Contradictarum.
6. Est deinde Corrector Contradictarum.
8. Duo Lectores.
9. Quatuordecim Procuratores.
10. Nunc Literæ ab hoc Auditorio alias petitiæ, expediuntur per Secretariam.

I.

Est præterea in Cancellaria aliud Tribunal seu Auditorium, quod Contradictarum vocant, in quo audiuntur ii, qui ob impetrationem gratiæ alicujus vel Justitiæ in Provinciis expeditioni se opponunt, & excipiunt vel contra personam Judicis, vel locum agendi Judicii, vel gravari se conqueruntur in re aliqua impetrationem illam concernente.

2. Hoc Auditorium dicitur quoque publicum, quia in eo res quæ publicari debent, ut sunt acceptationes expectantium juxta regulam *de publicandis acceptationibus*, Resignationes Beneficiorum juxta regulam *de publicandis Resignationibus*, Literæ tum justitiæ, tum mixtæ ac meræ gratiosæ in quibus dantur Judices vel Executores cum clausula: *Vocatis vocandis*, per Lectores ad hoc deputatos quasi per Præcones altâ & intelligibili voce legi solent, ideoque hoc Auditorium vocavit Eugenius quartus *Vocem Præconis*, & si quæ in eo publicentur tanquam gesta, censentur omnibus esse nota. Quare mos est in Judiciis, ut citationes, quæ per edictum publicum ob non tutum ad citandos accessum, decer-

decernuntur, in hoc Auditorio prius publicè legantur, & deinde ut magis innotescant in valvis Basilicæ S. Petri, aliisque Ecclesiis vicinis illis qui citantur, affigantur, quæ publicationes & affixiones arctant citatum ad comparendum, ut si non compareat pro contumace victo reputetur. Præterea solent Judices Rom. Cur. si quem absentem legitimè citatum reputent pro contumace, alteri parti comparenti facultatem concedere citandi contumacem per hoc Auditorium, quam facultatem vocant: *Processum per audientiam Contradictarum.*

3. Solet quoque Cancellaria per hoc Auditorium ad Judicis decretum Literas Judiciales, quas vocant majoris justitiæ, ut sunt remissoriæ, Sequestatoriæ, Executoriales, Interdictoriæ, & Brachii sæcularis invocatoriæ litigantibus dare sub Plumbo & nomine Pontificis, postquâ tamen Procurator Audientiæ totum revidit Judicis processum, eumque in Auditorio retulit & Auditorium eundem approbavit.

4. Ab hoc quoque Auditorio petuntur & impetrantur, pleraque illa quæ minoris Justitiæ, & ordinariæ expeditiones dicuntur, ut sunt: Simples causarum Commissiones in forma conquestus,

374 *De Auditorio Contradictarum.*

stus, Commissiones appellationum in formâ : *Cum à nobis* : Confirmationes libertatum & immunitatum familiæ alicujus, vel loci, in forma: *Cum à nobis*. Confirmationes concordiarum & transactionum ; Foundationis alicujus Altaris ac reservationis Juris Patronatus. Confirmationes Beneficiorum ad modum novæ provisionis. Translationes Professi alicujus regularis de uno ordine ad alium. Dantur etiam in hoc Auditorio Literæ revocatoriæ eorum, quæ per usuram gesta sunt, alienationem rei Ecclesiasticæ, concernentia & eorû omnium quæ contra aliquem ad Sedem Apostolicam venientem post arreptum iter sunt patrata. Item literæ ad Ordinariû ut promoti ad sacros ordines Diocesano suo de Beneficio provideat. Literæ conservatoriæ privilegiorum, item contra Laicos molestantes Clericos, contra prædones & inferentes extrajudiciales molestias, contra Parochianos non solventes decimas, & similes. *Vestrus l. 1. c. 5.*

5. In hoc Tribunale primus Officialis est Auditor Contradictarum, qui tanquam Judex ordinarius contradictiones audire & definire solet. *Vestr. l. 1. c.* subscribit etiam Bullas omnes quæ dantur cum clau-

clausula *Vocatis*, quæque dicuntur *Si in evidentem*. Vestitur habitu Prælati, coloris violacei cum Rochetto, & in Capellâ Pontificiâ locum obtinet inter Prælatos. *Lunadoro*. Olim amplissima erat ejus dignitas & post Cardinales & Vice-Cancellarium primas obtinebat, nunc verò cum antiquata sit ferè ejus jurisdictio, plurimùm quoque diminutus est gradus ejus dignitatis. *Hæst. in Clem. Auditor de rescrip.*

6. Præter Auditorem est Corrector Contradictarum, & est quasi substitutus Auditoris, cujus Officiū est corrigere Bullas quæ expediuntur per Auditorem. Emitur hoc Officiū 12. millibus Scutatorum, pro reditu annuo profert 1200. Scutata. Vestitur quoque ut Prælatus colore violaceo cum Rochetto, & locum habet in Capella. *Lunadoro*.

7. Habet præterea hoc Auditorium duos Lectores qui ex Scriptoribus Apostolicis eliguntur, & Lectores Audientiæ Contradictarum vocantur, à quâ singuli stipendium habent menstruum quatuor Ducatorum, Officiū eorum colligitur ex supra dictis *num. 2.*

8. Sunt deinde duo Notarii, alter ad obsequium Vice-Cancellarii, qui publica-

tiones, citationum literarumque lectiones, quæ quotidie in hoc Auditorio fiunt, annotat. Alter ad servitium Auditoris, qui Actuarius est causarum, quæ coram Auditore ventilantur.

9. Præter hos sunt in Auditorio hoc quatuordecim Patroni seu Procuratores partium vel impetrantium, quorum Officium est omnes literas, quæ in eo expediuntur dictare, easque supplicibus vel litigantibus, retentis juxta taxam debitæ solutionibus, nomine Pontificis & sub plumbo expeditas dare.

10. Nunc verò solet Signatura in Rescriptis justitiæ mixtis, ac pluribus etiam merè gratiosis in istâ literarum expeditione dispensare, ut possint ejusmodi literæ per Secretariam sub annulo Piscatoris expediri, ad quam proinde magnus est petentium concursus, ut Auditorium hoc maneat ferè otiosum & desolatum.

Vestrius l. c.

C A P U T X I.

De Regulis Cancellariæ, earumque origine & auctoritate.

1. *Qui Regulas has confecerint.*
2. *Quoruplices sint.*
3. & 4. *An constituent ius universale.*

5. 6. 7.

5. 6. 7. *Constituunt universale.*
8. *Sed novam.*
9. *Quiaarent perpetuitate.*
10. *Et publicatione.*
11. *Regulæ mutantur, ideo sub plumbo peti debent, ut præbent.*
12. *In Regulis notis non est necessaria tanta cautela.*
13. *Cur dicantur Reg. Cancellariæ.*
14. *An sententia contra Reg. Cancellariæ valeat.*

I.

Regulas Cancellariæ primus, ut traditur, dedit & hoc nomine appellavit Joannes XXII, quas deinde Successores Rom. Pontifices auxerunt & declararunt. Nam Nicolaus V. novas proposuit aut certè priores meliorem in ordinem redegit, quæ ubique in usu & observantia fuerunt usque ad tempora Innocentii VIII. Hic anno 1484. 30. Aug. reservationes quasdam Beneficiorum & dignitatum Ecclesiasticarum, Constitutiones item & Regulas præscripsit publicavitque per Rodericum Episcopum Portuensem S. R. E. Vice-Cancellarium, quæ appellatæ sunt *Regulæ Cancellariæ Apostolicæ*. vel quod magna illarum pars concernat literarum expeditionem, quæ fit in Cancellaria, vel quod

in ea illæ publicentur. His additæ subinde sunt aliæ quædam à Julio II, Clemente VII. Paulo III, & Paulo V. *Strein. in Prol. §. II.*

2. Sunt vero duplicis generis, nam aliæ Regulæ dicuntur *de Dandis*, ut habet textus, dum requirit *Cedulam*, cui stare debeant *Judices à duobus majoris Præsidentie signatam*, quod danda sit, & expediuntur sub plumbo in forma aliarum Bullarum præmissa supplicatione ad Papam. Aliæ non sunt de Dandis, nec solent partibus communicari, quia dant formam solis Officialibus Cancellariæ, quo ad expeditiones literarum. *Chokier in Rub. Reg. Canc.*

3. Constitutiones in Regulis Cancellariæ contentas observari in Curia & Cancellaria, docet quotidiana praxis; Sed controvertitur, an jus faciant universale in toto Orbe Christiano observandum. Negat Salas. 1. 2. tract. 14. disp. 21. Sect. 1. n. 7. cum Anchar. Zabarel. Jas. Belanz. Decio. Affirmat Chokier in Tit. Reg. Canc. n. 17. cum præstantissimis Jurisconsultis & Rotæ Auditoribus.

4. Distinguit & conciliare conatur utramque sententiam Ludoy. Gomes in

Proæm.

Proæm. Regul. Cancell. dicendo Regulas *de Dandis* jus facere universale, secus vero illas, quæ non sunt de dandis; Verum de non dandis videtur certum non constituere jus universale, quia hæc solis Officialibus Cancellariæ præscribunt normam, qua expediri debent literæ in Cancellaria, & ad hunc determinatum & particularem effectum locumque restrictæ sunt, adeoque petentibus dari non solent, nec extra Curiam ligant. Quæstio ergo instituitur de Regulis, quæ *de Dandis* dicuntur.

5. Dicendum videtur cum Valente *Concord. Jur. Pont. in tit. 2. de Constit. 5. Sect. 3.* Jus constituere generale, sed novum novo modo formaq; ex Papæ dispositione introductum. Quod constituent jus universale testantur decisum esse sæpius in Rota præclarissimi Rotæ Auditores. Nicolaus Milis in *Repert. V. Lex. Felin. in c. 2. de Rescript. & in c. Quod super his de fid. instrum. coll. 3. Concl. 2.* Franciscus Patavinus in *Prel. Extrav.* aliique apud Gomes.

6. Et evincunt rationes. 1. Quia ex persona Conditoris metienda est lex, an generalis sit, vel specialis. *c. fin. de Const. in 6.* Conditor vero harum regul-

larum est Pontifex, qui generalem habet jurisdictionem in toto Orbe: 2. Materia legis modificat legem & determinat limites illius, odiosa namque restringit, favorabilis ampliat legem. *Reg. Odiosa de Reg. in 6.* sed materia Regularum Cancellariae, ut sunt Beneficia, dispensationes, aliaeque gratiae Pontificiae est favorabilis; Ergo extenditur ad omnes toto Orbe Summo Pontifici subjectos. 3. Ab his Regulis excipiuntur Cardinales *Felinius*. Ergo ceteri omnes comprehenduntur, nam exclusio unius est inclusio alterius. *l. Cum Prator ff. de Judic.* adeoque constituunt jus universale.

7. Ideo S. Congregatio ejusmodi fecit Decretum anno 1607. *S. C. censuit, inharendo decreto alias facto sub die II. Jan. 1600. precipiendum Capitulo, & Canonicis Ecclesiae Pharen. ut in posterum omnino abstineant ab electione, nominatione seu presentatione ad Canonatus, & dignitates ejusdem Ecclesiae vacantes in mensibus reservatis S. D. N. obstantibus clarissime Regulis Cancellariae. Immo sic electos male & nulliter provisos declaravit. Insuper ut etiam abstineant ab electione, nominatione*

natione, seu praesentatione ad eosdem Canonitatus, & dignitates vacantes mensibus Ordinarii, si quod tamen deducere pro eorum praetensione quo ad vacantes in mensibus Ordinarii voluerint. deducant infra bimestre.

Monendum etiam per literas Archiepisc. Spalaten. Metropolitanum Ecclesiae Pharen. ne amplius in posterum audeat confirmare electiones Capituli & Canoniorum Pharen. de Canoniciatibus & dignitatibus Ecclesiae Pharen. neque in mensibus reservatis, neque Ordinarii. Imò Arguen. male se gessisse confirmando tales electiones. Octavius Card. Bandinus 16. Maj. 1607. Nicolius Can. l. 5. tit. 41. ex Lesina.

8. Quod vero hoc Jus sit novum, & non ejusdem modi ac formæ, qua Jus antiquum fuit institutum, patet ex eo quod careat perpetuitate & publicatione, quæ necessario requirit communis forma & modus juris generalis. *Arch. in c. Donatum l. 9. 7. & DD. communiter in l. Edicta C. de edendo. S. Thom. 1. 2. q. 90. a. 4.*

9. Perpetuitate carent hæ Regulæ, quia morte cujuslibet Papæ illas promulgantis

gantis extinguuntur, cum in Proœmio dicatur: *Suo tempore duraturis*: Ergo durant solum tempore vitæ, nec extenduntur ultra. *Simoneta de Reserv. q. 58.* quia voluntas expirat cum Conditor. *c. Si gratiose de Rescrip. in 6.* ideoque Sede vacante possunt Episcopi ex jure communi Beneficia vacantia conferre, nisi per Concordata Germaniæ, aliavè ratione affecta sint Pontifici, aut si Beneficia, quæ Sede vacante vacarunt nondum ab Ordinariis sint collata, & de novo sibi reservet. *Chokier. in Proœm. Wagenereck l. 3. t. 5. de Præb. & Reg. Cancell.*

10. Promulgatione etiam debita carent, quia nonnisi in Curia Romana promulgantur. Quæ autem generaliter obligant, jure antiquo generaliter quoque promulgari debent, ut omnibus innotescere possint, cum ignorantes non obligentur. *c. Cognoscentes. c. ut animarum de Constit.* Quinimo nec ulla est necessaria publicatio Regularum, ut effectum suum saltem aliquem sortiantur, nimirum effectum nullitatis actus in contrarium gesti, licet non quoad culpam & poenam. *Æneas de Falconibus Tract. de rei serv. p. 4. n. 21. & 22. Gometius in Proœm. Regul. q. 2. §. 4.* Pro ista cum Glossatore asserit ante publicationem Regularum
novum

novum Pontificem statim ac assumptus est Regulis virtutem suam tribuere, ita ut si vacaret Beneficium post Pontificis creationem & ante Regularum promulgationem, id non caderet sub expectativis Prædecessoris, quia hæ per Regulas Cancellariæ censerentur revocatæ, prout decisum fuisse suo tempore in Rota idem testatur. Cæterum ordinariè fieri solèt Regulæ Cancellariæ die immediate sequenti Assumptionem novi Pontificis. Atque ita hoc Jus Regularum secundum antiquum & communem modum non est institutum.

II. Cum ergo hæ Regulæ usu sic exigente soleant mutari, atque ita pro mutatione temporum fieri expediat. *c. Non debet de Consan. & affin. l. 16. Cum queritur ff. de Administ. & peric. Tuto. l. 27. in Caus. ff. de Procur.* Ne ob hanc mutabilitatem dubia & lites oriantur, petendæ sunt semper à Vice-Cancellario seu Regente Cancellariæ in Bulla sub plumbo, ut extra Curiam in judiciis fidem faciant. Debent vero esse à tergo signatæ & à duobus aliis Abbreviatoribus in ipsa Cancellaria auscultatæ, & Vice-Cancellarii seu Regentis manu subscriptæ. *Reg. 28. Cancellariæ* alias ex ordinatione
Papæ

Papæ non ligant, & sententia vigore earum lata esset nulla. *Alph. ad Reg. 20.*

12. Existimat tamen Chokiet in *Reg. 28. n. 18.* secutus Glossatorem non necessario observari extra curiam formam in illa Regula præscriptam in Regulis notis & ulitatis, quæ per libellos Regularum in Camera Apostolica Romæ impressos probari possunt. *Wagnereck in Reg. 8.* quia ejusmodi libelli imprimuntur quasi in præsentia Principis ibi præsentis, in qua non præsumitur aliquid fraudulenter actum. *Arg. l. Omnibus C. de Fest.* In Curia vero sufficit, quod dentur per Vice-Cancellarium, & semel in judicio productæ possunt pro quacunque causa repeti habita productionis semel factæ sufficiente fide.

13. Nec obstat supradictis 1. Quod dicantur Regulæ Cancellariæ, quasi sint locales, & Cancellariâ solum Romanâ circumscriptæ, quia sic appellantur, vel quod magna illarum pars concernat literarum expeditionem, quæ fit in Cancellaria, vel quod in ea publicentur, & registrentur, quod non impedit quo minus Regulæ sint generales. *l. 56. Insula ff. de acquir. rer. dom.* quemadmodum jus Prætorium dicebatur à Prætorio, in quo
jus

jus dicebatur, & tamen est jus univ-
ersale. l. 35. in honorariis ff. de act. & oblig.

14. Nec obstat 2. Quod sententia con-
tra Regulam Cancellariæ etiam allega-
tam, non tamen productam valeat. *Felin.*
in l. 1. de sentent. & re jud. Et ut actus con-
tra Regulam Cancellariæ irritetur neces-
saria sit Regulæ prohibentis impetratio,
allegatio, in actis productio & Registra-
tio. *Chokier in Reg. 26. n. 6.* Si autem le-
gem constituerent generalem, jam ipso
jure sententia contra illas lata esset nulla.
l. 32. Cum prolatus ff. de re jud. & c. Cum inter
de sent. & re judic. Nam respondetur, quod
nec sententia lata contra Extravagantes
est ipso jure nulla, & tamen formam ser-
vant juris generalis communem. *Felinus*
& *Canonistæ communiter in c. de sent. &*
re judic. & c. Pastorolis de fid. instrum. quia
cum Extravagantes extra Corpus juris
minus notæ sint, & multæ incertæ cir-
cumferantur, ne sententiarum valor
identidem esset incertus, merito senten-
tia contra Extravagantes lata non repu-
diatur tanquam nulla. Cum autem Re-
gulæ Cancellariæ quoque non ubique
æque notæ sint & mutari soleant, etiam
in his idem admittendum erit. Hæ ve-
ro Regulæ non comprehenduntur sub
gene-

generalibus derogationibus etiam motu proprio, & ex certa scientia factis, nisi fuerit de illis expressa mentio. *Reg. 71.*

C A P U T XII.

1 Regulæ, 2 Ordinationes, & 3 Constitutiones Cancellariæ Apostolicæ
SS. D. N. INNOCENTII Divina Providentia PP. XII.

Brevibus notis inspersa.

1. *Regulæ* dicuntur, quod respiciant substantiam agendorum.

2. *Ordinationes*, quod modum & ordinem agendorum.

3. *Constitutiones*, quod obligent sub culpa & pœna; Cum enim diversa sint nomina, diversæ quoque erunt significationes.

4. Antea dictus Antonius Pignatelli fuit Cardinalis & Atchi-Episcopus Neopolitanus.

Proœmium.

SANCTISSIMUS in Christo Pater, & D. N. D. INNOCENTIUS Divina Providentia Papa XII. suorum Prædecessorum vestigiis inhaerendo, normam, & ordinem rebus gerendis dare volens 1 in crastinum suæ 2 Assumptionis ad summi Apostolatus apicem, 3 videlicet, die tertia decima mensis Julii Anno ab Incarnatione Domini millesimo sexcentesimo nonagesimo primo
Refer-

Reservationes, Constitutiones, & Regulas infra-scriptas 4 fecit, quas etiam 5. ex tunc, 6 licet nondum publicatas, 7 Et suo tempore duraturas observari voluit, ac quas Nos Petrus S. Laurentii in Damaso Cardinalis Orthobonus S. R. E. Vice Cancellarius die vigesima prima ejusdem mensis in Cancellaria Apostolica publicari fecimus.

1. *In crastinum*, id est die sequenti, *Alphons.* in *proem.*

2. *Assumptionis*, id est, electionis, tunc enim statim administrat. DD. in c. *Licet de Elect.*

3. *Videlicet*, refertur ad *in crastinum*, quia electus est die 12. Julii, adeoque die decimotertio has Regulas edidit.

4. *Fecit*, quia licet plerasque Prædecessores quoque præscripserint, cum tamen expirent cum morte decedentium, de novo fieri ab electis censentur.

5. *Ex tunc*, id est statim à dicta die 13. Julii, qua factæ sunt.

6. *Licet nondum publicatas.* Hæc non reperiuntur in Regulis Innocentii VIII, & Pauli V. *Chokier*, hic ponuntur ad tollendam controversiam DD. an hæ Regulæ incipiant ligare à die electionis, an vero publicationis.

7. *Et suo tempore duraturas*, verbum *duraturas* non est in Regulis Innocentii VII, licet fuerit in Prædecessorum ejus *Chokier*. Cum vero *suo tempore* tantum duraturæ sint, morte Papæ exstinguuntur hæ Regulæ, ideoque tunc poterunt
Episcopi

Episcopi ad jus commune redeuntēs conferre Beneficia, usque dum novus Pontifex novas fecerit Regulas, nisi ea alia ratione v. g. per concordata Germaniæ affecta sint Papæ.

REGULA I.

I Reservationes generales, 2 & speciales.

3 In primis fecit easdem Reservationes, quæ in Constitutione sel. recor. Benedicti PP. XII. quæ incipit, Ad regimen, continentur, & illas innovavit, ac locum habere voluit, etiam si Officiales in eadem Constitutione expressi Apostolica Sedis Officiales ante obitum eorum esse deservint, quoad Beneficia, quæ tempore, quo Officiales erant, obtinebant. Declarans nihilominus Beneficia, quæ dictæ Sedis Officiales, qui ratione officiorum suorum hujusmodi ejusdem Sedis Notarii erant, etiam dimissis ipsis officiis, & quandocumque assecuti fuerint sub hujusmodi Reservationibus comprehendendi. Ac reservavit Beneficia, quæ per Constitutionem piæ mem. Joannis PP. XII. quæ incipit, Execrabilis, vacant, vel vacare contigerint. Quam Constitutionem, & Reservationem S. S. tam ad Beneficia obtenta, quam alia quæcumque, de quibus Ordinarii, & alii Collatares contra Concilii Tridentini decreta disposuerunt, & disponent in futurum extendit, & ampliavit,

& ea etiam Beneficia omnia dispositioni suæ reservavit, de quibus per dictos Ordinarios, aut alios Collatores contra eosdem Concilii decretorum formam dispositum fuerit. Decernens irritum, &c.

1. Reservatio est Beneficii alicujus Ecclesiastici vocaturi per habentem ad id potestatem ad se facta avocatio. *Simonet. de Reserv. q. 1.*

2. Est duplex. *generalis*, qua reservantur plura Beneficia ejusdem generis, *& specialis*, qua reservantur certa Beneficia ratione loci, Beneficii, vel personæ. *Azor. p. 2. l. 6. c. 36. q. 3.*

3. *In primis.* Hæc prima Regula aucta est per Sixtum V. quem deinde secuti sunt Successores in duobus. Primò, quod ultra Reservationes Benedicti XII. & Joannis XXII. Regula ampliata sit ibi: *Declarans nihilominus* &c. usque ad illa verba: *Ac servavit*, ad tollendum dubium, circa quod in utramque partem decisum fuerat diversis temporibus in Rota. *Garc. de Benef. 5. part. c. 1. n. 200.* Secundo quod adjecta sit appendix: *Quam Constitutionem* &c. ut præter dictas Reservationes, etiam hæc in appendice contenta induceretur ob non servatam Constitutionem Pii V. datam 16. Maji 1566, quæ conformis est Concilio Trid. *Sess. 24. c. 18. Chokier.*

REGULA II.

Reservatio Cathedralium Ecclesiarum & Monasteriorum, ac de tempore vacationis Episcopatum, vacaturorum Beneficiorum.

2. Item

Item reservavit 1 generaliter omnes Ecclesias Patriarchales, 2 Primatiles, Archi-Episcopales, Episcopales, nec non 3 omnia Monasteria Virorum, valorem annuū 4. ducentorum florenorum auri 5 communi aestimatione excedentia, nunc quomodocumque vacantia, & imposterum vacatura. 6. Et voluit, quod excessus huiusmodi in literis exprimat. 7. Ac etiam reservavit Dignitates, & Beneficia omnia ad Collationem, præsentationem, electionem, & quamcumque aliam dispositionem Patriarcharum, Primatum Archi-Episcoporum, & Episcoporum necnon Abbatum, ac aliorum quorumcumque Collatorum, & Collatricum secularium, & regularium quomodolibet (non tamen ad collationem cum alio, vel aliis, aut etiam ad alterius præsentationem, vel electionem pertinentia) quæ post illorum obitum, aut Ecclesiarum, seu Monasteriorum, vel aliarum dignitatum suarum dimissionem, seu amissionem, vel privationem seu translationem, vel alias quomodocumque vacaverint, 8. usque ad provisionem Successorum ad easdem Ecclesias, aut Monasteria, vel Dignitates Apostolica auctoritate faciendam, & adeptam ab eisdem Successoribus pacificam illorum possessionem quomodocumque vacaverint, & vacabunt in futurum. Decernens irritum, &c.

Prima pars Regulæ non habet locum in Germania & Gallia propter Concordata cum S. Sede inita, servatis

servatis tamen modificationibus in iis comprehens. Sed neque secunda pars Germanos ligare videtur, cum Collatores Beneficia ad se spectantia, quæ Sede vacante contigerit vacare, liberè conferant.

1. *Generaliter*, in Regula Innocentii VIII. est *specialiter*. Cum ergo nunc reservatio sit generalis, debet nunc in expeditione literarum expressa fieri mentio de ea juxta Reg. 56. infra ponendam.

2. *Prælatiales*, hæc vox non habetur in Regula Innocentii VIII, sed addita est à Successoribus majoris claritatis & dubii tollendi gratia.

3. *Omnia Monasteria Virorum*, puta solita commendari, & Conistorialia dicuntur.

4. *Ducentorum florenorum auri*, secundum taxam Cameræ Apostolicæ sunt 150. Ducati, seu 300. Daleri Imperiales, quia in Camera Apostolica computantur quatuor floreni auri pro tribus Ducatis.

5. *Communi æstimatione*. ideo tametsi Monasterium taxetur in Camera 200 Ducatis, communi vero æstimatione valeat solum centum, non censetur reservatum, nisi aliud obster. *arg. l. de pretiò ff. de public.*

6. *Et voluit, quod excessus bujusmodi in literis exprimat*. Reposita hæc sunt in locum clausulæ: *Quotiescunque illis uti voluerit*, quæ fuit in Regula Innocentii VIII, ut averteretur dubium, quod oriri poterat, an in Regula de valore comprehenderentur etiam Monasteria.

7. *Ac etiam reservavit* &c. usque ad finem, addita est hæc reservatio à Pio V. quam deinde

Successores ejus ad hæc usque tempora suis quoque Regulis inseruerunt.

8. *Usque ad provisionem* &c. hoc est quousque literæ confirmationis, institutionis, aut provisionis Apostolicæ sint expeditæ & præsentatæ Capitulo vel Conventui. *Gonzalez ad Reg. 8. Cane. glossa 51. n. 52.*

REGULA III.

Extensio reservationis Beneficiorum per affecutionem pacificam vacaturorum.

Item, si qui de Beneficiis Ecclesiasticis præsertim curam animarum habentibus, seu alias personalem Residentiam requirentibus, dum pro tempore vacant l. Apostolica auctoritate provisi, seu providendi, ante illorum affecutionem alia cum eisdem incompatibilia Beneficia Ecclesiastica per eos tunc obtenta in fraudem reservationis sue resignarent, seu dimitterent, voluit, decrevit, & declaravit, quod si imposteriorum quibusvis personis de aliquibus Beneficiis Ecclesiasticis, tunc vacantibus, seu vacaturis per Sanctitatem suam, aut ejus auctoritate provideri,
ipsos-

ipsosque providendos intra vacationis,
& provisionis, seu asssecutionis eorun-
dem Beneficiorum tempora, quacum-
que alia cum illis incompatibilia Bene-
ficia Ecclesiastica secularia, vel quo-
rumvis ordinum, ac etiam Hospita-
lium, Regularia per eos tunc obtenta
nulla speciali, & expressa de eisdem in
provisionibus predictis facta mentione,
simpliciter, vel causa permutationis, ac
alias quomodolibet, sive in Sanctitatis
sue, vel alterius Romani Pontificis pro
tempore existentis, aut Legatorum,
vel Nunciorum dictæ Sedis, sive Or-
dinariorum, vel aliorum Collatorum
quorumcumque manibus resignare, seu
dimittere, aut juribus sibi in illis, vel
ad illa competentibus cedere contige-
rit, omnes, & singula concessiones,
collationes, provisiones, & quævis alie
dispositiones de Beneficiis, seu juribus
sic resignandis, dimittendis, & ceden-
dis pro tempore faciendæ cum inde se-
quentis quibuscumque cassæ, & irritæ
nulliusque roboris, vel momenti exi-
stant, nec cuiquam suffragentur, sed

Beneficia, & jura, ut præfertur resignata, dimissa, & cessa ea ipso vacent, ac sub reservatione prædicta, quam Sanctitas sua, etiam quoad hoc extendit, & ampliavit, comprehensa censentur. Ita quod de illis per alium, quam per eandem Sanctitatem suam, vel pro tempore existentem Romanum Pontificem nullatenus disponi possit, in omnibus, & per omnia perinde, ac si per pacificam assecutionem Beneficiorum aliorum hujusmodi verè, ac realiter vacavissent. Ac ulterius voluit Beneficium, de quo resignans fuerit auctoritate Apostolica provisos, ac per cujus assecutionem Beneficia vacare debebant, ut prius vacare, perinde, ac si collatio favore resignantis facta non fuisset, salvis tamen quibuscumque juribus competentibus alteri parti, ad cujus favorem facta esset resignatio, etiam ex causa permutationis, summarie, simpliciter, & appellatione remota exercendis. Decernens irritum, &c. attentari.

1. *Apostolica auctoritate provisa.* Regula ergo intelligenda est de assécutione incompatibilis, quæ contingit auctoritate Apostolica, ut tunc non possit fieri resignatio primi coram Ordinario in fraudem reservationis, sed hoc simpliciter dimitti debet, & est reservatum. *Garz. p. 11. c. 5. n. 58.* Sed si secundi assécutio fiat auctoritate Ordinarii, secundum ordinem juris, ex verbis Regulæ videtur fieri posse pura resignatio primi coram eodem. *Rosa de execut. lit. l. 1. c. 5. n. 89.* quia hæc permittitur à Pio V. in Constit. *Quanta.* Et dispositio hujus Regulæ non est extendenda ad alium casum, cum sit odiosa. Nihilominus tamen contrarium expresse decisum habetur in Rota *per Rub. collectarum, & in dec. 241.* quæ fuit in *Regien. Presbyteratus 28. Maji 1657.* Apud Rosam l. c. n. 90.

REGULA IV.

Reservatio Dignitatum, nec non
suorum, & S. R. E. Cardinalium
familiarium, Beneficio-
rum.

Item reservavit generaliter dispositioni suæ omnes 1 Dignitates majores post Pontificales, in Cathedralibus etiam Metropolitanis, & 2 Patriarchalibus, nec non valorem 3 decem florenorum auri communi æstimatione excedentes 4 principales in Collegiatis Ecclesiis. Reservavit etiam 5 Prioratus, 6 Præposituras, Præposi-

tatus, ac alias Dignitates Conventuales, & 7 Præceptorias generales Ordinum quorumcumque (sed non militarium,) ac quæcumque Beneficia, quæ sui, 8 etiam dum Cardinalatus fungebatur honore existentes, ac S. R. E. viventium nunc, & qui erunt pro tempore Cardinalium familiares 10 continui commensales obtinent, & impofterum obtinebunt eorum familiaritate durante, ac in quibus, seu ad quæ jus eis competit, aut comperierit, etiamfi ab ipsa familiaritate per obitum Cardinalium eorundem, vel alias recesserint. 11 Declarans Dignitates, quæ in Cathedralibus etiam Metropolitânis post Pontificales non majores existunt, & quæ ex Apostolicæ Sedis Indulgentia, vel ordinaria auctoritate, aut consuetudine præscripta, vel alias quovis modo in quibuscunque Collegiatis Ecclesiis principalem præeminentiam habere noscuntur sub reservatione prædicta comprehendendi debere. Decernens irritum, &c.

1. *Dignitates majores.* Tales dicit esse Mandosius ad hanc Reg. q. 3. quæ sunt electivæ, habentque administrationem bonorum temporalium, & prærogativam in stallo Chori, & loco, ac voce Capitulari. Respicienda tamen est consuetudo, cui omnino hac in re standum est. *Glos. in c. Delibetione de Offic. Leg. in 6.*

An autem, si una tantum sit Dignitas post Pontificalem, aut una solum principalis in Collegiatis, ea etiam sic reservetur, contravertitur. Negat

gat Gonzalez *ad Reg. 8. Cardinalis Const. 30. n. 7. Geminianus Conf. 36. & Mandosius hic q. 5. quia Papa non præsumitur voluisse privare Collatores uno suo lumine, nec majoritas propriè est, ubi una tantum est Dignitas. Affirmat validè Simonetta de Reserv. Benef. q. 85. n. 5. & seqq.*

2. *Patriarchalibus.* Hæc dictio non fuit in Regula Innocentii VIII, addita vero est à Successoribus ad tollendum dubium, an major Dignitas post Patriarchalem per hanc Regulam reservetur.

3. *Decem florenorum auri,* qui constituunt secundum taxam Cameræ septem Ducatos, & paulo amplius.

4. *Principales in Collegiatis,* in quibus eliguntur Præpositi ex Canonicis Cathedralium Ecclesiarum, horum utique dignitates sunt reservatæ, sic decisum esse in Rota, ait Glossator.

5. *Prioratus,* nimirum Conventuales, ut patet ex subjecta clausula: *Ac alias dignitates conventuales.* Est enim Prioratus dignitas. *Abb. in c. Nisi essent de Presb. & in c. Cum terra de elect.*

6. *Præposituras* scilicet Regulares, subnectitur enim: *Ac alias dignitates conventuales;* Congregatio vero Religiosorum Conventus dicitur, secularium Capitulum. *Abb. in c. Nisi essent de Presb. & in c. cum terra de elect.* Si tamen Præposituræ perpetuæ sint. *Mandos q. 10. n. 8. & seq.* In hac ergo reservatione comprehenduntur Monasteria Fratrum, quæ non reguntur per Abbates, quæ enim per hos reguntur comprehenduntur in Regula 2.

7. *Præ-*

7. *Præceptorias*, nempe Religiosorum, quæ dantur in Titulum seu administrationem perpetuam; Nam militares, ut sunt Ordines S. Jacobi de Spata, de Alcantara, de Calatrava, S. Joannis Hierosolymitani, S. MARIE Teutonicorum, aliæque similes eorum, qui militant pro fide Catholica hic excipiuntur. *Paris. Cons. 36. l. 4. n. 14. & seqq.*

8. *Etiam dum Cardinalatus fungebatur bonæ existentes.* Hæc verba non habentur in Regulis Innocentii VIII; Postmodum vero apposita sunt ad tollendum dubium, an istorum etiam familiarium Beneficia hic reserventur, quia isti non sunt familiares Papæ, ut supponitur, nec amplius etiam Cardinalis, cum hic elevatus sit ad Papatum, & desierit esse Cardinalis; Sunt ergo horum Beneficia reservata, quia Beneficia semel affecta, manent semper affecta, prout declaravit Paulus V. *Const. ad Romani Pontificis.*

9. *Quæ sui*, Familiares Papæ sunt omnes Referendarii omnesque Officiales, qui panes habent ex Palatio Apostolico (nisi eos accipiant tanquam amici, aut consanguinei, vel ex eleemosyna aliave de causa non ut familiares) Protonotarii Subdiaconi, Auditores Rotæ, Acolyti, Scutiferi, Secretarii, Literarum Apostolicarum Scriptores, Cubicularii, Conclavistæ ex Const. Sixti V. ac milites S. Petri, & reliqui Officiales Rom. Pontifici deservientes. Non tamen Cardinales, quia licet hi vel maxime videantur esse familiares Papæ, id tamen in favorabilibus tantum est, non in odiosis; Neque etiam sunt continui Commensales Papæ, & licet essent, eos tamen non comprehendit Constitutio, nisi de eis expressa fiat mentio. *c. Ne aliqui de Privil. in 6,*

10. *Continui Commensales*: Non ergo reservantur Beneficia Curialium, qui habent certam portionem à Cardinali, ut solum comitatum honestent, nec ad alia servitia familiarium adhibentur. Manent vero continui Commensales, licet absentes sint in negotiis Dominorum suorum animo tamen redeundi. *c. fin. de verb. sign. in 6.* Imo tales habentur, licet in propria causa absint, suisque expensis vivant, dummodo non ultra quinquennium, quia eo casu præsumeretur animi mutatio. *Simonet. de Reserv. q. 35. n. 15.*

11. *Declarans dignitates &c.* Hæc Julius III, aliique ejus Successores addiderunt; Per quoniam appendicem reservantur dignitates etiam minores in Cathedralibus & Metropolitanis, si in Collegiatis Ecclesiis principalem habuerint præeminentiam, v. g. Præposituram. Verum hæc reservatio sublata est in Germania per Concordata.

REGULA V.

Reservatio Beneficiorum Collectorum, & Subcollectorum.

Item reservavit generaliter omnia, & singula Beneficia Ecclesiastica 1 quorumcumque Collectorum, 2 & unicum in quacumque Civitate, vel Diœcesi, qui suo tempore 3 Officia exercuerint, Subcollectorum fructuum, & 4 proventuum Camere Apostolicæ debitorum, illa videlicet Beneficia dumtaxat, quæ durante eorum Officio obtinebant & in quibus, seu ad quæ jus eis competebat. Decernens irritum, &c.

1. Quo-

1. *Quorumcumque Collectorum*, ideoque si sint plures Collectores, simul in una Diœcesi vel Civitate, eorum omnium Beneficia sunt reservata.

2. *Et unicorum*, copulativa *Et* non reperitur in Regula Innocentii VIII, hic vero apponitur ad declarandum *Unicorum*, referri ad r^o *Subcollectorum*, quorum unus tantum debet esse in qualibet civitate vel Diœcesi; Si tamen uno remoto succedat alter, utriusque Beneficia sunt reservata. *Glossator hic.*

3. *Officia exercuerint*, nisi impedimento aliquo detenti fuerint. *Gonzalez ad Reg. 8. glos. § 1. n. 71.*

4. *Proventuum Camera Apostolicæ debitorū.* Quid si imponatur Subsidium contra Turcas, an illius Collectorum & Subcollectorum Beneficia hic quoque reservantur? Negat Alphonsus Sotus hic in gloss. quia isti proventus non sunt debiti Camera Apostolicæ. Affirmat Mandosius q. 6. n. 3. quia Subsidium hoc imponitur super fructibus Beneficiorum, estque onus spectans ad Cameram Apostolicam.

5. *Durante eorum Officio.* Non itaque reservata sunt Beneficia, quæ defuncto Officio obtinuerunt.

REGULA VI.

Reservatio Beneficiorum Curialium, dum Curia transfertur.

Item reservavit omnia, & singula Beneficia

ficia Ecclesiastica quorumcumque 1 *Curialium*, quos dum 2 *Curia Romana de loco ad locum* 3 *transfertur*, cum sequendo decedere contigerit in quovis loco, quantumcumque etiam à dicta Curia remoto. *Decernens irritum, &c.*

1. *Curialium* Etiam Cardinalium, quia vocabulum *quorumcumque* est universale, ideoque & Cardinales comprehendit. *Glossator hic, Oldra. Conf. 211. n. 6.* Etiam Beneficia illa, quæ ante Cardinalatum adepti sunt hic reservantur, quia qualitas Beneficii cum persona mutatur. Comprehenduntur quoque sub hac Regula familiares Cardinalium, qui verè familiares, & in contubernio sunt Cardinalium, non qui officii & honoris tantum causa illos sequuntur. *Chokier hic*

2. *Curia.* Curiam alii dicunt esse, ubi Papa est, ut Glossator; Alii verius ubi sunt Cancellaria & Tribunalia Curie Romanæ. *Savenen. in Reg. de verisimili quæst.*

3. *Transfertur.* Curia dicitur transferri, cum Papa defertur cum Cancellaria & Tribunalibus. Hinc concludit Garzias *de Benef. p. 5. c. 5. §. 7.* reservata non fuisse per hanc Regulam Beneficia sequentium Clementem VIII. Ferrariam, & ultra duas diætas decedentium.

REGULA VII.

Reservatio Beneficiorum Cubiculariorum, & Cursorum.

Item reservavit generaliter idem D. N. PP. dispositioni suæ omnia Beneficia Cubiculariorum,
1 *etiam*

1 etiam honoris nuncupatorum, ac **2** Cursorum suorum, declarans in prædecessorum suorum Romanorum Pontificum Constitutionibus, & Regulis reservatoriis Beneficiorum Cubiculariorum, etiam Cubicularios honoris nuncupatos, etiam à die earum editionis, & publicationis intelligi, & comprehendendi, ac comprehensos fuisse, & esse. Irritumque, &c. attentari Decernens.

Hæc Regula extensior hic datur, quam fuerit Regula VI. Innocentii VIII.

1. Etiam honoris nuncupatorum. Horum Beneficia non comprehendendi sub hac Regula existimarunt ante hac complures, inter quos Chokier in Comment. Reg. VI. Innocentii; Sed contrarium declarat Pontifex in hac Regula, simulque Antecessores suos eosdem in Regulis & Constitutionibus comprehendisse.

2. Cursorum suorum. Papæ Cursores sunt propriè, qui Banchum habent in Urbe, suntque Clerici, & in habitu Clericali incedunt, atque de his loquitur Regula. *Mandos. hic quæst. 2. n. 5.* non de Apparitoribus, qui in Judiciis mandata Officialium exequuntur; Nec de Sollicitatoribus Literarum Apostolicarum, quos Jannizeros, aut Janixarios appellant.

REGULA VIII.

Reservatio Beneficiorum Ecclesiarum S. Joannis Lateranen. & S. Petri, ac Beatæ Mariæ Majoris de Urbe, & Beneficiorum titularum Cardinalium à Curia absentium.

Item reservavit dispositioni suæ generaliter quoscunque Canonicatus, & Præbendas, ac Dignitates, Personatus, & Officia in 2 S. Joan. Lateranensis, & Principis Apostolorum, ac Beatæ Mariæ Majoris de Urbe 3 Ecclesiis, nec non ad collationem, provisionem, & præsentationem, seu quamvis aliam dispositionem S. R. E. Cardinalium à Romana Curia 4 absentium ratione suorum Episcopatum Cardinalatus, ac ipsorum Cardinalium titularum, & Diaconiarum spectantia, quamdiu absentia hujusmodi duraverit, Canonicatus, & Præbendas, Dignitates, Personatus, Administrationes, & Officia, cæteraque Beneficia Ecclesiastica cum cura, & sine cura vacantia, ac in Ecclesiis Civitatibus, ac Diœcesibus dictorum Episcopatum consistantia, ac decrevit irritum &c.

i. Quæritur hic, cur Pontifex reservet sibi Beneficia trium illarum Ecclesiarum, cum Beneficia in Urbe existentia conferat Papa jure ordinario tanquam Episcopus Romanus. r. Si quis Episcopus

scopus quest. 16. c. Multum 3. quest. 6. Exceptis iis, quæ subsunt Titulis Cardinalium in Urbe præsentium. Gomes ad Reg. de trienn. q. 31. n. 17. Respondetur, quia dubitari potuit, an jus Collationis Beneficiorum in Ecclesiis illis vacantium non pertineat ad Archi-Presbyteros & Decanos earundem Ecclesiarum, qui sunt Cardinales.

2. *In S. Joan. Lateranensis.* In Innocentii Regula præponitur Basilica Principis Apostolorum; Sed cum Lateranensis Ecclesia supremum locum teneat super omnes Ecclesias Urbis & Orbis *Gregor. XI. Const. 1. Pius V. Const. 94. & Romanorum Pontificum sit Patriarchium. Sixti V. Const. 19.* atque etiam antiquissima sit ædificata à Constantino Imp. *Greg. XI. Const. 1.* jure hæc præponenda fuit.

3. *Ecclesie.* In Reg. Innocentii dicitur: *Basilica;* Ne vero ex eo quispiam deducat, Ecclesiam S. Petri nondum esse consecratam, cum Basilica propriè vocetur ante Consecrationem *Glos. notabilis in c. 1. de relig. dom.* ideo in præsentì Regula vocatur Ecclesia.

Sed cur Beneficia in Ecclesiis S. Pauli & S. Laurentii extra muros, quæ etiam censentur primaria, & quasi Cathedrales, non reservantur? Respondet Glossator, quia sunt Ecclesie Monachorum, & non secularium.

4. *Absentium à Romana Curia,* vel suis Titulis, vel Episcopatibus, nimirum Cardinalatibus annexis, ideo non comprehenduntur hac Regula Beneficia vacantia in aliis Dioccesibus, ubi per accidens Cardinales electi, vel constituti sunt Episcopi. *Chokier hic.*

REGULA IX.

Reservatio mensium Apostolicorum, & Alternativa pro Episcopis Residentibus.

Item cupiens SS. D. PP. 2 pauperibus Clericis, & aliis 3 benemeritis personis providere, omnia Beneficia Ecclesiastica cum cura, & sine cura, secularia, & quorumvis ordinum regularia qualitercumque qualificata, & ubicumque existentia in singulis Januarii, Februarii, Aprilis, Maji, Julii, Augusti, Octobris, & Novembris mensibus, usque ad suæ voluntatis beneplacitum extra Romanam Curiam alias, quam per resignationem quocumque modo vacatura, ad collationem, provisionem, præsentationem, electionem, & quamvis aliam dispositionem quorumcumque Collatorum, & Collatricum secularium & quorumvis Ordinum Regularium (non tamen S. R. E. Cardinalium, aut aliorum sub Concordatis inter Sedem Apostolicam, & quoscumque alios initis, & per eos, qui illa acceptare, & observare debuerant acceptatis, & observatis, quæ ledere non intendit, comprehensorum) quomodolibet pertinentia dispositioni suæ generaliter reservavit. Volens in supplicationibus, seu concessionibus gratiarum, quæ de dictis Beneficiis tunc vacanti-

bns,

bus, etiam *Mortu* proprio fient, de mense, in quo vacaverint 13 dispositivè 14 mentionem fieri; Alioquin gratias nullas esse. 15 Ac consuetudines, etiam immemorabiles optandi majores, pinguioribus Præbendas necnon privilegia, etiam in limine erectionis concessa, & indulta Apostolica circa ea, ac etiam disponendi de hujusmodi Beneficiis, aut quod illa sub hujusmodi reservationibus nunquam comprehendantur, etiam cum quibusvis derogatoriis derogatoriis, & fortioribus, efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus, & aliis Decretis, quorum tenores pro expressis haberi, & latissimè extendi voluit, quibusvis personis, & Collegiis, cujuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, & conditionis existentibus quomodolibet concessa adversus Reservationem hujusmodi minimè suffragari. Insuper Sanctitas sua ad gratificandum Patriarchis, Archi-Episcopis, & Episcopis intenta ipsis quamdiu apud Ecclesias, aut Dioceses suas 16 verè, & personaliter resederint duntaxat de omnibus, & quibuscumque Beneficiis Ecclesiasticis cum cura, & sine cura secularibus, & regularibus (ad liberam ipsorum duntaxat, non autem aliorum cum eis dispositionem, seu presentationem, vel electionem, nec etiam cum consilio, vel consensu seu interventu Capitulorum, vel aliorum, aut alias pertinentibus) quæ 17 in antea in mensibus

Febru.

Februarii, Aprilis, Junii, Augusti, Octobris, & Decembris extra Curiam ipsam vacare contigerit (dummodo alias dispositioni Apostolicæ 18 reservata, vel affecta non fuerint) liberè disponendi facultatem 19 tempore sui Pontificatus tantum duraturam concessit. Ac etiam voluit, ut si ipsi in collatione Beneficiorum in aliis sex mensibus, videlicet Januarii, Martii, Maji, Julii, Septembris, & Novembris vacaturorum (quæ etiam dispositioni suæ, ut præfertur, reservavit,) seu etiam aliorum, dispositioni suæ, & dictæ sedis alias quomodolibet reservatorum, vel affectorum se se intromiserint, aut quo minus provisiones, & gratiæ Sanctitatis suæ de illis debitum effectum consequantur, impedimentum quoquomodo præstiterint, usu, & Beneficio prædictæ facultatis, eo ipso privati existant, ac collationes, & aliæ dispositiones de Beneficiis illius prætextu deinceps faciendæ nullius sint roboris, vel momenti. Illi verò qui gratiam alternativæ prædictæ acceptare voluerint, acceptionem huiusmodi per 20 patentes literas manu propria subscriptas, suoque sigillo munitas, & 21 in sua quisque Civitate, vel Diœcesi datas declarare, & litteras ipsas huc ad Datarium Sanctitatis suæ transmittere teneantur, quibus ab eo receptis, & recognitis, 22 ac in libro ad id deputato registratis, tunc demum, & non antea nisi incipiant gratia supradicta, 23 Insu-

per declaravit, quod si idem Episcopus pluribus Ecclesiis quomodocunque unitis ex Apostolica concessione, & dispensatione quomodocunque præsit, teneatur hujusmodi alternativæ gratiam quatenus ea potiri velit, utriusque Ecclesiæ nomine explicitè acceptare, alias illi non suffragetur. Et post factam acceptationem, & admissionem in Dataria neutri parti liceat nisi concordâ consensu ab ea recedere. Declarans præterea exceptionem positam in Regula favore S. R. E. Cardinalium, & indultum conferendi Beneficia reservata concessum Cardinali Episcopo, non suffragari Capitulo ratione communionis, & confortii juxta declarationem fel. recor. Urbani PP. VIII. Prædecessoris sui editam die decima Septembris anno millesimo sexcentesimo vigesimo sexto, quam Sanctitas Sua in omnibus, & per omnia approbat. Decernens sic in præmissis omnibus quoscunque &c. judicari debere, ac irritum &c.

1. Pars prior hujus Regulæ, cujus auctor est Clemens VIII, non habet locum in Germania, cum per Concordata concedantur Ordinariis Collatoribus sex menses; Sed neque pars posterior, cum in mensibus non Papalibus collatio Canoniciatum Cathedralis Ecclesiæ vel ex consuetudine, vel ex privilegio vel alio titulo passim in Germania pertineat ad Capitula, non ad Episcopos, licet in Ecclesiis suis resideant.

2. *Pauperibus Clericis.* Hæc prima fuit causa impulsiva, cur Pontifices Beneficia illa reservarent, ut Clericis pauperibus providere possent, prout

prout consonum est juri communi. *c. Ecclesiasticis* 12. q. 2. *c. Secundum Apostolum de Præbendis.*

3. *Benemeritis.* Hæc fuit secunda causa, ut Benemeritis Beneficia conferri possint, quibus ea propriè debentur. *c. Grave* 29. *de Præb. & c. Ex parte de Constit.* *c. Nihil est.* *c. Causam quæ de Elect.*

4. *Beneficia,* non ergo Altaria, Oratoria & Capellanix sine auctoritate Superioris fundatæ per hanc Regulam reservantur. Nec Præbendæ temporales, ut sunt prædia quæ dantur tanquam Salaria Advocato, Procuratori, aliisque similibus Ministris. *Gonzalez in Glos. §. n. 25.* Nec manualia, & ad nutum amovibilia. *Gomes de expect. n. 94.* Nec Hospitalia *Mandos ad Reg. 1. Cane. q. 9. n. 2.* Nec Pensio reservata super Beneficio. *Gigas de Pens. q. 1. n. 5.* Nec Præstimoniam, quæ non dantur in Titulum perpetuum. Nec Beneficia de mensa, nimirum illa, quæ perpetuo incorporata sunt mensæ Episcopali, aut Capitulari, aut Abbatiali, cum ea nunquam vacent. *Glos. V. de mensa in Clem. 1. de Suppl. neg. Præl.* Nec commendæ, siue eæ temporales sint, siue ad vitam commendatarii. *Gomes in Reg. de Triennali q. 5.* Nec Coadjutoria, siue eæ simplices siue cum futura Successione. *Greg. Tholos. in inst. rei Benef. c. 11. n. 2.* Neque demum Officia Ecclesiastica, quæ in titulum non dantur, ut est Officium Custodis, Cantoris &c. *Mandos. ad Reg. 21. q. 7. & ad Reg. 32. q. 2.*

5. *Qualificata* exceptis iis, quæ sunt Jurispatronatus Laicalis vel mixti ex majori, vel æquali parte Laicorum, idque ex fundatione, constructione, dotatione vel donatione. *Mandos. ad Reg. I. Cancell. q. 8. n. 6. & seqq.* An autem Jus Patronatus Ecclesiasticum certis personis debitum, sub hac Regula comprehenditur? Negat Garcias *de Benef. p. 5. c. 1. §. 11. n. 562.* quo ad Hispanos duntaxat, seu Castellanos. Sed affirmativa sententia jam sæpius per Rotam recepta est. *Chokier hic Glos. 1.*

6. *Cum cura* Beneficia curata per hanc Regulam reservata conferri quoq; debent per concursum *Trid. Sess. 24. de Reform. c. 18. & Pius V. Const. In conferendis*, quamvis in multis casibus soleat ea conferre Pontifex sine concursu. *Gonzal. Glos. 6. n. 115. & seq.*

7. *Regularia.* Non tamen Prioratus Religionum S. Augustini & S. Dominici & similes, quia non sunt perpetui, nec Fratres Mendicantes habere possunt Beneficia Ecclesiastica. *Alphons. ad Reg. 8. Cancell.* An autem comprehendantur hac Regula Beneficia Regularia Ordinum militarium? Vide Gonzalez *in Glos. 8. n. 52. & seqq.*

8. *Qualitercunque qualificata*, ideoque etiam monacula. *Chokier hic Glos. 4.* Non comprehenduntur vero sub hac reservatione. Canonici Doctorales & Magistrales, qui conferendi sunt per concursum alicui Doctori vel Licentiatum Juris aut Theologiæ. *Gonz. Glos. 9. §. 2. n. 63.* Neque Beneficia Ecclesiæ non numeratæ. An autem Beneficia noviter erecta post Datam reservationis

tionis hic comprehenduntur, dubitatur, probabilius tamen *consistineri*, quia Regula est generalis & semper loquitur & reservat. *l. Arriani C. 3. Seret. Mandos. in Reg. 3. Cancel. n. 21.*

8. *Usque ad suæ voluntatis beneplacitum*, ideo morte Pontificis expirat reservatio; Secus si facta esset ad dispositionem Sedis Apostolicæ, quia hæc nunquam deficit. *c. Si gratiose §. de rescrip. in 6.*

10. *Præsentationem*. Ergo per hanc Regulam tollitur etiam Jus Patronatus ex fundatione, seu dotatione, nimirum Ecclesiasticum, non Laicum vel mixtum. *Crescent. decis. 3. de jure patron.* Id vero teste *Gracia de Benef. p. 5. c. 1. §. 11. n. 557.* non obtinet in Hispania, ubi Beneficia Juris Patronatus etiam Ecclesiasticis ad præsentationem Patronorum conferuntur in quocunque mense vacaverint; Quo titulo & jure, viderint Hispani.

11. *S. R. E. Cardinalium*, nempe Episcoporum in suis Dioccesibus Residentium, non Legatorum de latere in suis Legationibus & Provinciis, ubi collationem tantum extraordinariam habent. *Cresc. decis. 217. de præb.*

12. *Generaliter reservavit*. Hinc Indultum Regis Scotiæ ad conferendum Beneficia vacatura exceptis generaliter reservatis non extenditur ad Beneficia vacantia in mensibus Pontificiis, quia hæc per hanc Regulam generaliter reservata sunt. Beneficia vero, quorum collatores sunt Reges Galliarum & Hispaniarum alique nonnulli Principes ut tradit Bœt. *Epo de Reg. n. 14. & seqq.* non comprehenduntur sub hac Regula, cum eorum non

fiat expressa mentio, ut. *feri debet. c. fin. de offic. deleg. c. Ne reliqui de privil. in 5.*

13. *Dispositivè* ; Non sufficit ergo *res narratio* fiat dubitativè de mense per particulam *forſan*, vel etiam generaliter vacationem nimirum eſſe in menſibus reſervatis. *Garz. de Benef. p. 5. c. 1. n. 656.*

14. *Mentionem fieri* ; Non tenetur autem Proviſus à Papa de Beneficio vacante in mense Ordinarium mentionem facere in Supplicatione de mense. *Garc. de Benef. p. 5. c. 1. gloſ. 11. n. 657.*

15. *Ac conſuetudines etiam immemorabiles optandi majores*, quæ invaluerant in quibusdam Eccleſiis, ideo hæ, uti & indulta, & privilegia Apoſtolica optandi pinguiores præbendas, per hanc Regulam excluduntur ; Ita tamen, ut expirante Regula hac per obitum Papæ, talia privilegia & conſuetudines reviviſcant. *Simonet. de Reſerv. q. 58. n. 13. & 14.*

16. *Verè & perſonaliter*, ſic à tempore Sixti V. nam antea habebatur ſolummodo : *Quamdiu reſederint*, vel *perſonaliter reſederint* ; Ut ergo alternativa frui poſſit Episcopopus, requiritur nunc vera, perſonalis & actualis ejus reſidentia, nec ſufficit, ut ante, fictitia, quæ eſt cum Episcopopus juſta de cauſa abeſt, quia tum præſens eſſe cenſetur. *c. Ex parte. c. Ad audientiam de Cler. non reſid. c. Unico eod. in 6.*

17. *In antea*, id eſt, in futurum, in perpetuum, in poſterum. *c. Ego N. de jurejurando. c. Cum Clerici Placentani 19. de verb. ſign.*

18. *Re-*

18. *Reservata vel affecta.* Reservatio fit per verba expressa à Papa voce, vel in constitutione dicendo: *Reservamus*: Affectio fit per actum realem, ut cum Papa apponit manum super dispositione alicujus Beneficii, ex quo tacita oritur reservatio. *Simonet. de Reserv. Benef. q. 69.*

19. *Tempore sui Pontificatus tantum.* Hæc non habentur in Reg. Clem. VIII. & Pauli V. hic ponuntur, ut expresse significet Pontifex alternativam cum morte sua expirare.

20. *Patentes literas*; Sunt illæ, quæ non clauduntur sigillo, clausura, seu ligatura tali, ut sine læsione illius aperiri aut legi possint. *l. Hac consultiſſima C. de Testam.*

21. *In sua quisque Civitate vel Diœcesi datas*: Est contra jus commune, vi cujus Episcopus potest extra suam Diœcesim voluntariam jurisdictionem exercere & Beneficia conferre. *c. Post electionem de concess. præb. c. Qua fronte de appell.*

22. *Ac in libro ad id deputato registratis*, quæ non habentur in Reg. Clementis VIII, & Pauli V. hic autem inseruntur, ut sicuti cæteræ gratiarum demum in Cancellaria perfectæ dicuntur, cum registris inscriptæ sunt Supplicationes, ita & hac gratia nemo uti potest, priusquam literæ illæ patentes de acceptione alternativæ registratæ sint, adeoque particula *Tunc* denotat tempus, quo literæ illæ registris inscriptæ sunt, ut ex eo Episcopus acceptans incipiat uti alternativa.

23. *Insuper declaravit &c.* quæ sequuntur in hac Regula usque ad *Decernens sic* desunt in Reg. Clem. VIII. & Pauli V.

RE-

REGULA X.

De literis in forma rationi congruit expediendis.

1 Item voluit idem D. N. Papa, quod 2 concessa per fel. rec. Alexandrum Octavum Prædecessorem suum, & de ejus mandato expediantur in forma Rationi congruit &c. 3 sub die Coronationis suæ, ut moris est, & idem quoad concessa per piæ mem. Innocentium Undecimum etiam Prædecessorem suum ad sex menses duntaxat, ab ipso die Coronationis incipiendos observari voluit.

1. Item voluit. Regula hæc Innocentii XII, & quorundam ejus Prædecessorum latius patet, quam Innocentii VIII, per cujus Regulam conceditur tantum facultas expediendi gratias Pontificis immediatè defuncti, per hanc autem Innocentii XII. Pont. fit extensio ad unum alium Prædecessorem, nimirum Innocentium XI, ita tamen, ut hujus mediati Prædecessoris gratiæ expediri debeant intra sex menses à die Coronationis computandos, ut dicitur in Regula, ad quos non astringuntur gratiæ Prædecessoris immediati. *Mandos, ad hanc Reg. q 4.*

2. Concessa; Si vero literæ jam sint plumbatæ locum non habet hæc Regula, quia Bullæ non mittuntur

tuntur in Cancellaria ad plumbum, nisi sint plenè & totaliter expeditæ, in hujusmodi autem nullam habet partem Pontifex Successor. Regulariter vero locum habet hæc Regula, cum Supplicatio fuerit signata, quia gratiæ signatæ solum aptæ sunt, super quibus expendantur Bullæ; Contrarium tamen docet Mandosius q. 11. n. 2, & Corrad. in prax. disp. l. 2. c. 8. n. 14.

3. *Sub die Coronationis suæ*; Non ergo apponenda est Data in literis, sub qua gratia facta fuit.

REGULA XI.

Declaratio reservationis Ecclesiarum, & Beneficiorum per Prædecessores (reservatorum).

Item declaravit omnium, & singularum Ecclesiarum Cathedralium, & Monasteriorum provisiones, quas prædicti Prædecessores sui, ordinationi, & dispositioni eorum, necnon omnia, & singula Beneficia Ecclesiastica, quæ dicti Prædecessores etiam prædictæ dispositioni cum interpositione decreti reservaverant (quæ quidem Ecclesie, Monasteria, necnon sic reservata Beneficia tempore, obitus eorundem Prædecessor-

decessorum vacabant, aut Ecclesia ipsa, vel Monasteria hujusmodi, si commendata. vel eis Administratores deputati non fuissent, etiam tunc vacassent) remansisse, & remanere per hujusmodi reservationem, & Decretum affecta, nullumque de illis præter Romanum Pontificem ea vice se intromittere, vel disponere potuisse sive posse quoquo modo, Decernens irritum, & inane, si secus super illis attentatum forsitan erat tunc, vel in posterum contingeret attentari.

Hæc Regula conformis est Regulis Prædecessorum Pontificum, nisi quod Innocentius VIII. declaret Ecclesias & Beneficia reservata solum à Sixto, & non collata ante obitum ejus remanere affecta & reservata. Innocentius XII. vero, & reliqui ejus Antecessores declararunt Ecclesias & Beneficia ab omnibus Prædecessoribus reservata & affecta manere talia, & hanc dicit tritissimam Regulam in Rota Geminianus. *Cons. 93. n. 26.*

REGULA XII.

Revalidatio Literarum Prædecessoris Gratiae, & Justitiæ infra annum Concessarum.

Item prædictus D. N. omnes, & singulas

gulas ab Alexandro VIII. Romano Pontifice Prædecessore suo infra annum ante diem ejus obitus concessas Gratia vel Justitia literas 2 temporibus debitis earum executoribus, seu Judicibus non presentatas omnino revalidavit, & in statum pristinum, in quo videlicet antea fuerant, vel pro quibus erant obtenta, quoad hoc plenarie restituit, ac decrevit per executores, seu Judices prædictos, vel ab eis Subdelegandos ad expeditionem negotiorum in eis contentorum procedi posse, & debere juxta illarum formam.

1. Hæc Regula revalidatoria diversa est à Regula: *Rationi congruit*, quæ supponit solum supplicationem esse signatam non vero literas expeditas, hæc vero revalidatoria supponit Literas expeditas esse, & plumbaras, sed tempore Papæ defuncti, qui illas concesserat, nondum ab Executoribus exequi cœptas, ideoque Pontifex Successor revalidat jurisdictionem Executorum, quæ Sede vacante siluit. *Clem. Ne Romani de elect.* non vero novæ Literæ conceduntur.

2. *Temporibus debitis*: Tempus hoc unius est anni, infra quem Literæ præsentari debent Executoribus. *De Rosa de Exec. lit. p. 1. c. 4. n. 34.* Si autem iteretur negligentia tempore Papæ concedendis, revalidatoria difficiliter Orationibus indulgetur.

RE.

REGULA XIII.

Revocatio Unionum.

Item rationabilibus suadentibus causis ipse D. N. omnes uniones, annexiones, incorporationes, 1 suppressiones, extinctiones, applicationes, & dismembrationes, 2 etiam perpetuas, de quibusvis Cathedralibus, necnon aliis Ecclesiis, Monasteriis, Dignitatibus, Personatibus, Officiis, & Beneficiis Ecclesiasticis, 3 eorumvè domibus, prædiis, & locis per cessum, vel decessum, aut aliam quamvis dimissionem, vel amissionem, qualiacumque fuerint invicem, vel aliis Ecclesiis, Monasteriis, & Mensis etiam Capitularibus, Dignitatibus, Personatibus, Officiis Beneficiis, 4 ac Piiis, & aliis locis. 5 Universitatibus etiam studiorum generalium, & Collegiis, etiam in favorem S. R. E. Cardinalium, seu Ecclesiis, Monasteriis, & Beneficiis per eos obtentis quomodolibet Apostolica, vel alia quavis (6 non tamen Concilii Tridentini auctoritate, necnon pro fundatione, seu dotatione, augmento, vel conservatione Collegiorum, & aliorum Piorum, & Religiosorum locorum ad fidei Catholicæ defensionem, & propagationem, bonarumque artium cultum institutorum) factas, quæ suum non sunt sortitæ effectum: Ac quæcumque concessionem, & mandata super unionibus, annexionibus, incorporationibus, & aliis præmissis taliter

taliter faciendis, revocavit, cassavit, & irritavit, nulliusque decrevit existere firmitatis. Nec alicui quascumque clausulas, vel adjectiones, 7 aut decreta, quæ Sanctitas Sua pro expressis haberi voluit in quibusvis Apostolicis etiam quæ Motu proprio, aut ex certa scientia, 8 & consistorialiter processerunt, & emanarunt literis, 9 etiamsi in eis decretum esset illas ex tunc effectum sortitas esse, aut jus quæsitum fore quomodolibet contenta adversus revocationem, & irritationem hujusmodi voluit aliquatenus suffragari. Decernens irritum &c.

1. Suppressiones, extinctiones, applicationes & dismembrationes; Hæ particulæ non habentur in Reg. Innocentii VIII. Additæ sunt à Julio III. ad tollendas difficultates & dubia, an sub voce unionis, omnes unionis species comprehendantur.

2. Etiam perpetuas. Nec hoc habetur in Regula Innocentii VIII.

3. Eorumvè domibus, prædiis, & locis per cessum vel decessum, aut aliam quamvis dimissionem vel amissionem. Innocentius VIII. solum dicit: *Et locis Ecclesiasticis.*

4. Ac piis & aliis locis. In Regula ejusdem Innocentii est tantummodo: *Et aliis locis.*

4. universitatis etiam studiorum generalium in Collegiis, etiam in favorem S. R. E. Cardinalium seu Ecclesiis, Monasteriis, & Beneficiis per eos obtentis. Innocentius VII. hæc in robore suo

suo permanere voluit, ideoque non inseruit ista Regulae suae.

6. *Non tamen Concilii Tridentini &c.* Quae hic parenthesi includuntur defunt in Regula Innocentii VIII, habentur tamen in Regula Pauli V.

7. *Aut decreta, quae Sanctitas sua pro expressis haberi voluit.* Nec hoc habet Innocentius VIII.

8. *Et consistorialiter.* Neque istud est in Reg. Innocentii VIII.

9. *Etiamsi in eis decretum esset istas ex tunc effectum sortitas esse, aut jus quæsitum fore.* Deest quoque in Regula Innocentii VIII.

REGULA XIV.

Reservatio facultatum quibusvis concessarum.

Item revocavit quascumque facultates concessas quibusvis Patriarchis, Archi-Episcopis, Episcopis, & aliis Prælatiis, & Personis, necnon Apostolicæ Sedis Nunciis, ac fructuum, & proventuum Camera Apostolicæ debitorum Collectoribus, de dispensando cum quibusvis personis super Matrimonio contracto, vel contrahendo in gradu prohibito, ac natalium, & ætatis defectibus, & de incompatilibus Beneficiis Ecclesiasticis in simul retinendis, necnon de Notariis publicis creandis, & ac de disponendo quomodolibet de quibusvis Beneficiis Ecclesiasticis, &

cis, & aliàs à præmissis officia ipsorum Nunciorum, & Collectorum directè non concernentes, 2 etiamsi in literis desuper confectis sint clausulæ restitutoriæ, & derogatoriæ derogatoriæ, & aliæ efficaciores, 3 quas pro expressis haberi voluit quoad omnia, in quibus facultates ipsæ non sunt sortitæ effectum, etiamsi Nunciis eisdem, dictæ Sedis Legatis de Latere competens sit concessa potestas. Decernens irritum &c.

1. Ac de disponendo quomodolibet de quibusvis Beneficiis Ecclesiasticis. His ampliarunt Regulam Innocentii VIII. Julius III. Paulus IV. Gregorius XIII. cæterique ad hæc usque tempora Pontifices.

2. Etiamsi in literis desuper confectis sint clausulæ restitutoriæ, & derogatoriæ derogatoriæ, & aliæ efficaciores. His pariter ampliata est Regula Innocentii VIII. à Successoribus illius.

3. Quas pro expressis haberi voluit, quoad omnia. Hæc quoque non habentur in Reg. Innocentii VIII.

REGULA XV.

Revocatio facultatum conferendi Beneficia reservata.

Item revocavit quascumque facultates, & literas desuper confectas, per quas

quas quicumque sui Prædecessores Romani Pontifices quibusvis personis ordinariam collationem, seu aliam dispositionem Beneficiorum Ecclesiasticorum de jure, vel consuetudine habentibus, & quavis etiam Patriarchali, Archi-Episcopali, 2 Episcopali, vel alia dignitate, vel alio non tamen Cardinalatus honore fulgentibus quavis consideratione, vel intuitu etiam Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine 3 cum quibusvis clausulis etiam derogatarum derogatoriis, ac irritantibus, & aliis decretis, quorum tenores haberi voluit pro expressis concesserant, ut quamdiu viverent, vel suis Ecclesiis, seu Monasteriis præessent, aut ad aliud tempus de Beneficiis Ecclesiasticis generaliter reservatis, seu affectis ad eorum collationem, provisionem, præsentationem, electionem, & quamvis aliam dispositionem communiter, vel divisim spectantibus disponere liberè, & licitè valerent, aut etiam ad id per eosdem Prædecessores Vicarii perpetui, vel

vel ad tempus constituti forent ; Decernens irritum, & inane &c.

1. *Item revocavit.* Post Innocentium VIII. inducta est hæc Regula à Pontificibus.

2. *Episcopali,* non habetur in Regula Pauli V.

3. *Cum quibusvis clausulis etiam derogatoriarum derogatoriis, ac irritantibus, & aliis decretis, quorum tenores haberi voluit pro expressis.* Nec hæc habentur in Regula Pauli V.

REGULA XVI.

De dictionibus numerabilibus.

Item ut in Apostolicis literis committendi crimen falsi per amplius tollatur occasio voluit, & ordinavit, quod dictiones numerales, quæ in dictis literis ante Nonas, Idus, & Kalendas, immediatè poni consueverunt, per literas, & syllabas 1 extensè describantur & illæ ex prædictis literis, in quibus hujusmodi dictiones aliter scriptæ fuerint, ad Bullarium nullatenus mittantur.

1. *Extensè describantur,* non per notas numerorum sive zifras v. g. non scribitur VI. Calendas
D d lendar

lendas, sed sexto Calendas, idem est de Nonis & Idibus, ad evitandas fraudes & falsitatem. Literæ autem aliter scriptæ habentur subreptitiæ.

REGULA XVII.

De Concurrentibus in Data.

Item voluit quod de concurrentibus in data ejusdem diei, super vacantibus seu certo modo vacaturis Beneficiis, illi, quibus gratia, Motu proprio conceduntur, cæteris simili modo gratias non habentibus, aliàs 1 graduati non graduatis, aut inter graduatos 2 magis graduati, ac inter æqualiter graduatos prius graduati, necnon colorato titulo possessores, non possessoribus, ac inter personas aliàs in Curia præsentibus, absentibus ab ea, ac inter præsentibus non Beneficiatis Beneficiatis, & similiter inter absentes, cæteris paribus oriundus non oriundo, & 4 Diæcesanus non Diæcesano : In reliquis verò singuli, qui prius Apostolicas desuper literas eorum executoribus præsentaverint, aliis in ipsorum de quibus agi contigerit, Beneficiorum afsecutione præferantur.

1. *Graduati* quamcunque habeant scientiam, quia gaudent privilegiis Doctorum. *Mandos, ad Reg. 16. q. 13.*

2. *Magis graduati*; Quod sint 1. gradu superiore, sic Doctor Licentiatum præferendus. 2. *Existentes in eodem gradu præferantur graduati in majori*

majori & digniori scientia, ut Doctor in Theologia Canonistæ. 3. in utroque jure graduati præferantur illis, qui in uno tantum jure promoti sunt. 4. Promoti ab habente majorem potestatem veluti à Papa, Cæsare, præferuntur graduatis ab inferioribus. *Mandos. l. c. q. 15.*

3. *In Curia præsentés* actu, non qui per fictionem, ut illi qui causa Sedis Apostolicæ absunt Chokier hic lit. M. Præsentés autem in Curia judicat Mandosius tantum eos, qui vel Papæ vel Cardinalibus, vel aliis Prælati in ea obsequia præstant.

4. *Diæcesanus*, id est, qui sub Diœcesi seu territorio est, Episcopi, ibique domicilium habet; licet aliunde sit oriundus. *Franc. in c. statutum. n. 13. de Rescrip. in 6.*

REGULA XVIII.

De non tollendo Jus quæsitum.

Item, ne per varias, quæ pro commissionibus, 1 seu mandatis, & declarationibus habendis in causis plerumque sunt suggestiones, Justitia postponatur. Idem D. N. decrevit, & declaravit suæ intentionis fore, quod deinceps per quamcumque Signaturam seu concessionem, 2 aut gratiam, vel literas Apostolicas pro commissionibus,
D d 2 *sen*

seu mandatis, aut declarationibus hujusmodi, etiamsi Motu proprio, & ex certa scientia, ac etiam ante motam litem à Sanctitate sua emanaverint, vel de ejus mandato faciendas nullius sibi quæsitum quomodolibet tollatur.

1. *Seu mandatis & declarationibus.* Addit hæc Paulus III.

2. *Aut gratiam vel literas Apostolicas pro commissionibus seu mandatis, aut declarationibus hujusmodi; etiamsi motu proprio, & ex certa Scientia, ac etiam ante motam litem.* Sic ampliavit Regulam Paulus III, quem sequuntur ejus Successores, ne nimirum jus alteri quæsitum per quamcunque Papæ concessionem, & quodcunque illud sit jus non solum in re, sed etiam ad rem, tolleretur. Nontamen locum habet Regula ante registrationem supplicationis signatæ, quia ante eam impetrans non acquirit jus considerabile, cum possit non solum à Papa, sed etiam ejus Officialibus lacerari. *De Rosa de Execut. lit. l. 1. c. 1. v. 64.*

REGULA XIX.

Regula de Viginti.

Item voluit, quod si quis 1 in infirmitate constitutus resignaverit, 2 sive in Romana Curia. sive extra illam, aliquod Beneficium, sive simpliciter, sive

ex causa permutationis, 3 vel alias dimiserit, aut illius commendæ cesserit, seu ipsius Beneficii unionis dissolutioni consenserit etiam vigore supplicationis, dum esset sanus signatæ & postea infra viginti dies 4 à die per ipsum resignantem præstandi consensus computandos, de ipsa infirmitate decesserit, & ipsum Beneficium, 5 quavis auctoritate conferatur per resignationem sic factam, collatio hujusmodi sit nulla, ipsumque Beneficium nihilominus per obitum censeatur vacare.

In infirmitate constitutus, sive gravi, sive levi; Imo etiam si non sit infirmus, sed post consensum præstitum moriatur infra 20. dies, locus erit Regulæ propter annexam appendicem à Clemente VII, etiam vigore supplicationis, dum esset sanus, signatæ, quam etiam annectere suis Regulis consueverunt ad hæc usque tempora Pontifices.

2. *Sive in Romana Curia, sive extra illam.*
Desunt in Regula Innocentii VIII.

3. *Vel alias dimiserit, aut illius commendæ cesserit, seu ipsius Beneficii unionis dissolutioni consenserit, etiam vigore Supplicationis, dum esset sanus, signatæ.* His ampliorem fecerunt Regulam Innocentii VIII. Hadrianus VI. Clemens VII. Julius II. cæterique subinde Pontifices.

2. *A die per ipsum resignantem præstandi consensus computandos.* Addiderunt posteri Pontifices ad Regulam Innocentii VIII. Non sufficit vero consensus per Constitutionem Procuratoris, sed requiritur consensus præstitus, ubi fit resignatio, scilicet in Camera vel Cancellaria.

5. *Quavis auctoritate,* nec hoc est in Regula Innocentii VIII.

6. *Ex ipsa infirmitate decesserit.* Non ergo locum habet Regula in morte civili resignantis, si v. g. uxorem ducat vel professionem faciat. Neque etiam si accusatus resignet metu sententiæ privativæ. *Rebuff. in addit. ad hanc Reg.* Secus si renuncians moriatur in carceribus intra 20. dies,

REGULA XX.

De Idiomate.

Item voluit quod si contingat tam in Curia, quàm extrà, alicui personæ de Parochiali Ecclesia, 2 vel quovis alio Beneficio exercitium curæ animarum Parochiarum quomodolibet habente, provideri, nisi ipsa persona intelligat, & intelligibiliter loqui sciat idioma loci, ubi Ecclesia, vel Beneficium hujusmodi consistit, provisio, seu mandatum, & gratia desuper quoad Parochialem Ecclesiam, vel Beneficium hujusmodi 3 nullius sint roboris, vel momenti. Decernens irritum &c.

I. Tam

1. *Tam in Curia quam extra.* Addita à posterioribus Pontificibus.

2. *Vel quovis alio Beneficio exercitium curæ animarum Parochianorum quomodolibet habente.* Addita hæc sunt per Gregorium XIII, & Successores ejus ad hæc usque tempora, ut includantur Succursus, qñi non sunt curata Beneficia, sed simplicia. Rebuff. in addit. ad Reg. Cancell. 55.

3. *Nullius sint roboris vel momenti,* nisi Papa expressè dispenset. Rebuff. in addit. ad hanc Reg. vel ex certa scientia & motu proprio conferat Parochialem non intelligenti idioma. Alphons. his & Mandos. q. 5. & 6.

REGULA XXI.

De non impetrando Beneficium
pro obitum viventis.

Item si quis 1 supplicaverit sibi de Beneficio quocumque tamquam per obitum alicujus, licet tunc viventis, vacante provideri, & postea per obitum ejus vacet, provisio, 2 & quævis dispositio 3 etiam vigore alterius novæ supplicationis, vel gratiæ dicto supplicanti per obitum hujusmodi denuo faciendæ nullius sint roboris, vel momenti.

1. Sup.

1. *Supplicaverit.* Non ergo locum habet hæc Regula, si provisio facta sit *motu proprio de plenitudine potestatis*, quia ex hac clausula constat de intentione Papæ etiam cum alterius præjudicio, & per eam tolluntur ea, quæ sunt juris positivi. *Chokier hic.* Obtinet vero vigorem suum Regula, si collatio Beneficii viventis facta sit cum clausula solius motus proprii, quia hæc non tollit ambitionem, & votum captandæ mortis nec operatur in his, quæ sunt facti, & de quibus Princeps non est informatus. *Mandos. q. 2. n. 1.*

2. *Et quævis dispositio*, addidit hæc Julius III, & Successores ejus, quibus comprehenditur omnis modus ordinandi de Beneficiis. *c. Licet Ecclesiarum de Præb. in 6.*

3. *Etiam vigore alterius novæ supplicationis, vel gratiæ.* Hæc quoque adjecta sunt ab Innocentio XII, quibus inhabilitatur talis Supplicans ad tale Beneficium retinendum, & impetrandum, ne nimirum detur materia captandi mortem alterius *c. 1. & 2. de Conces. præb. & c. 2. & 4. in 6.* Nisi impetrans putasset ex justa & probabili causa vacasse Beneficium, eo casu licet collatio Beneficii viventis nulla sit, non tamen fit inhabilis ad illud impetrandum pro alia vice, cum verè vacaverit.

REGULA XXII.

De unionibus, & unionum confirmatione.

Item voluit quod petentes Beneficia Ecclesiastica aliis uniri teneantur i exprimere veram annuum m

annuum valorem secundum communem estimationem, tam Beneficii uniendi, quàm illius, cui uniri petitur, alioquin unio non valeat & semper in unionibus 2 commissio fiat ad partes, 3 vocatis quorum interest: Et idem voluit observari 4 in quibusvis suppressionibus perpetuis, concessionibus, dismembrationibus, & applicationibus, etiam de quibuscunque fructibus, & bonis Ecclesiasticis, ac etiam in confirmationibus unionum, singularumque dispositionum huiusmodi.

1. *Exprimere verum annum valorem secundum communem estimationem.* Particula annuū non reperitur in Regula Innocentii VIII. & Pauli V. hic additur, ut constet clarius de valore Beneficiorum; Valor vero exprimitur communi estimatione, si dicatur, quantum deductis oneribus tempore provisionis, & per quinque annos ante valuerit. *Gomes. ad Reg. de valore quæst. ult.*

2. *Commissio fiat ad partes*, hoc est in loco, in quo Beneficia quæ uniri petuntur, sita sunt, melius enim veritas habetur per vicinos, quam alios. *Rebuff. ad hanc Reg. gloss. 10.*

3 *Vocatis quorum interest*, illis nimirum, quibus competit jus conferendi, vel præsentandi Beneficia unienda. *Rebuff. hic gloss. II.* Non vero vocandus est possessor Beneficii illiusque consensus postulandus. *Card. Serap. decis. 1459. num.*

13. Clausula hæc: *Vocatis* non requiritur, si commissio fiat per Papam in forma gratiosa, quia sic derogatur huic Regulæ. *Rebuff. hic gloss. 10.*

4. In quibusvis Suppressionibus perpetuis, concessionibus, dismembrationibus, & applicationibus, etiam de quibuscunque fructibus & bonis Ecclesiasticis, ac etiam in Confirmationibus unionum, singulorumque dispositionum huiusmodi. His auctiorem fecit Regulam Clemens VIII, quem secuti sunt reliqui Pontifices, ut omnes unionis species sub hac Regula comprehenderent. Dismembrationes ad fructus referuntur, cum corpus Beneficii non dismembretur. *Mandos. ad Reg. de Revocat. unio q. 2. n. 6.*

REGULA XXIII.

De Mendicantibus transferendis.

Item de 1 Mendicantibus transferendis, qui ad alios Ordines transferint pro tempore, voluit 2 Constitutionem fel. record. Martini Papæ V. Prædecessoris sui desuper factam, & libro Cancellariæ Apostolicæ descriptam, quæ incipit Viam ambitiosæ cupiditatis &c. firmiter observari.

1. *Mendicantibus*, nimirum Religiosis professis.

2. *Constitutionem*, quæ habetur in Extrav. Comm. Tit. de Regular., & trans. ad relig.

REGULA XXIV.

De male promotis.

Item de Clericis extra tempora à jure statuta, sive ante etatem legitimam, aut absque Dimissoriis literis ad Sacros Ordines se promoveri facientibus pro tempore, etiam voluit 1 Constitutionem piæ mem. Pii Secundi similiter Prædecessoris sui desuper editam, & in d. Cancellariæ Apostolicæ libro descriptam, quæ incipit. Cum ex Sacrorum Ordinum &c. pari modo observari.

1. Hæc non est inter Regulas Innocentii VIII, observatur autem in Cancellaria à tempore Pii II.

2. *Constitutionem piæ mem. Pii II.* quæ suspenduntur Beneficiati seu Clerici taliter promoti, qui si in Ordinibus ministraverint, irregularitatem Papæ reservatam incurrunt, & Beneficiis Ecclesiasticis per sententiam Judicis privantur. Et quamvis Sixtus V. *Const. Sanctum & salutare* voluerit hanc privationis pœnam ipso jure incurri eam tamen Clemens VIII ad terminos Juris communis, Concilii Trid. ac dictæ Constitutionis Pii II. reduxit.

RE-

REGULA XXV.

De Moneta.

Item declaravit idem Dominus Noster, quod 1 libra Turonensium parvorum, & 2 florenus auri de Camera pro equali valore in concernentibus literas, & Cameram Apostolicam computari, & aestimari debeant.

1. *Libra Turonensium parvorum*, quis sit valor illius diximus supra cap. II. §. 5.

2. *Florenus auri de Camera*, & hujus valorem eodem cap. & §. expressimus.

REGULA XXVI.

De Beneficiis vacaturis per promotionem ad Ecclesias, & Monasteria.

Item prädictus D. N. Papa voluit, decrevit, & ordinavit, quod quaecunque concessiones, gratie, & mandata etiam 2 motu proprio, & cum derogatione hujus Constitutionis, quæ ab eo pro quibusvis personis emanaverint de provideudo eis de quibusvis Beneficiis vacaturis per promotionem quorumcunque, ad Ecclesiarum, & Monasteriorum regimina

gimina, si hujusmodi concessionibus, & mandata diem promotionis promovendorum ipsorum præcesserint, necnon quæcunque collationes, provisiones, & 3 dispositiones pro tempore faciende de præmissis, & quibusvis aliis Beneficiis Ecclesiasticis secularibus, & regularibus, quæ per promovendos, vel assumendos ad quas- cunque Prælaturas, inter illorum vacationis, & hujusmodi promotionis, vel assumptionis tempora simpliciter, vel ex causa permutatio- nis ubicumque resignari, vel alias dimitti con- tingerit cum inde sequutis pro tempore sint cassæ, & irritæ, nulliusque roboris, vel momenti.

1. Hæc Regula astringit etiam Germanos, con- tinetur enim re ipsa in *Extrav. Ad regimen*, prout inserta est *Concordatis*.

2. *Motu proprio, & cum derogatione hujus Constitutionis*. Est contra dispositionem juris communis, quia quomodocunque & per quæcun- que verba daret privilegia Papa, majorem tamen retineret potestatem penes se ad ea revocanda. *c. Dudum & c. Quamvis de præb. in 6.*

3. *Dispositiones*, non habetur in Regula Inno- centii VIII. & Pauli V.

REGULA XXVII.

De non judicando juxta formam supplicationum, sed literarum expeditarum.

Item cum ante confectionem literarum gra-
tia

tia Apostolica sit informis, voluit, statuit, & ordinavit idem Dominus Noster, quod Iudices in Romana Curia, 2 & extra eam pro tempore existentes, etiamsi sint S. R. E. Cardinales, causarum Palatii Apostolici Auditores, vel quicumque alii non juxta supplicationum signatarum super quibusvis impetrationibus (3 nisi in dicta Curia duntaxat sint commissiones justitiam concernentes per Placet, S. R. E. Vice-Cancellarium juxta facultatem super hoc sibi concessam signatæ) sed juxta literarum super ejusdem impetrationibus, & concessionibus confectarum tenores, & formas judicare debeant. Decernens irritum &c. Et si literæ ipsæ per præoccupationem, vel alias minus bene expeditæ reperiantur ad illorum quorum interest instantiam, ad Apostolicam Cancellariam remitti poterunt per ejus Officiales, quibus hujusmodi tenores, & formas restringere convenit, ad formas debitas reducendæ.

I. Item cum ante confectionem Literarum gratia Apostolica sit informis. Hæc addidit Adrianus VI, quem cæteri deinde Pontifices secuti sunt. Dicitur vero gratia informis sine literis, quia per literas formam accipit, & sine illis est quasi homo in utero matris conclusus, donec per expeditionem literarum in publicum edatur. Hæc tamen forma non est essentialis, sed solum probatoria. Paris. de resig. l. 8. q. 2. n. II. quia Executor non nisi Bullis expeditis gratiam exequi potest.
Cæte-

Cæterum de jure communi non requiritur ad effectum gratiæ Bullarum expeditio. *Mascard. de Probat. Concl. 846. n. 41.* Nam, ut inquit Baldus, *in lingua Principis stat gratia, in scriptura testimonium.*

2. *Et extra eam*, adjecit Julius III, & subsequentes Pontifices, cum ante dnbitatum fuerit ab aliquibus teste Alphonso hic, an Regula loqueretur solum de Judicibus in Curia Romana.

3. *Nisi in dicta Curia duntaxat sint commissiones*, addita per Julium III. Proprie Supplicatio continet meram gratiam, commissio justitiam. *Alphonsus.*

REGULA XXVIII.

De Regulis Cancellariæ producendis.

I Item attendens D. N. Papa quod super habendis de Cancellaria Apostolica Regulis, & Constitutionibus inhibi descriptis faciliter per eos qui in Romana Curia indiguerint, ad ipsam Cancellariam recursus dirigi potest, nec consultum foret quòd super earundem Regularum, Constitutionum (quæ juxtà varietatem concurrentium causarum, & negotiorum aliquoties im-

mit-

mutari convenit) probando tenore, vel effectu testium plerumque tenacem desuper memoriam non habentium depositionibus stari deberet, voluit, statuit, & ordinavit, quod deinceps quilibet ex Auditoribus causarum Palatii Apostolici, & aliis (etiam si S. R. E. sint Cardinales) in ipsa Curia pro tempore deputatis auctoritate Apostolica iudicibus, etiam in causis actu pendentibus super huiusmodi tenore, vel effectu probando duntaxat stet, fidemque adhibeat cedula, seu scriptura desuper à duobus Majoris Præsidentiae, quod danda sit à tergo signata & etiam à duobus aliis literarum Apostolicarum Abbreviatoribus in ipsa Cancellaria auscultatae, & Vice-Cancellarii, seu dictam Cancellariam Regentis manu subscriptae, ut moris est, quidquid autem secus fieri contigerit nullius sit roboris, vel momenti.

1. De origine & auctoritate harum Regularum actum est supra cap. II.

2. A duobus majoris Præsidentiae, qui Abbreviatores de Parco majori dicuntur, quemadmodum alii Abbreviatores de Parco minori, idque ut existimat Alphonsus, ἀπὸ τοῦ Parco, vel Parcum, quod est temperamentum, nimirum iudicii, ne excedant limites supplicationum, & Regularum.

REGULA XXIX.

De Subrogandis Collitigantibus.

Item D. N. cupiens litium succidere anfractus, & ne novi collitigantibus adversarii dentur, providere, voluit, statuit, & ordinavit, quod quoties deinceps aliquem super quovis Beneficio Ecclesiastico collitigantem in Jure, vel adjus, si quod forsan ejus adversario in dicto Beneficio competierit, subrogari contigerit (dummodo prædictus collitigans in dicto Beneficio intrusus non fuerit, nec super eo contra dictum adversarium postquam illud per triennium pacifice possederit lis tunc mota fuerit) aliorum quorumlibet de præmisso Jure, sive tunc vacet, vel cum vacaverit impetrationes, 2. vel concessionem etiam Motu proprio infra mensem ante concessionem hujusmodi facta nullius sint roboris, vel momenti. 3. Et nihilominus cupiens eorum fraudibus obviare, qui viventium Benefi-

Ee *nesi-*

nesicia illorum praesertim, quibus, aut propter senium, aut propter infirmitatem immineret vitae periculum impetrant, ut illis decedentibus tanquam Collitigantes in eorum Juribus facilius subrogentur; Voluit, ut deinceps nullus in Jure, vel ad Jus in Beneficio defuncti, quod illo vivente in casibus praemissis, vel similibus impetraverit aliquo modo subrogetur, ac subrogatio, vel gratia, Si neutri, Si nulli, seu Novae provisionis, aut Perinde valere, taliter impetranti nullatenus suffragetur, quod etiam strictissime observari mandavit in impetrationibus Beneficiorum per privationem, & amotionem ex quibusvis criminibus, & excessibus forsitan perpetratis, etiamsi, usque ad diffinitivam sententiam, qua tamen in rem non transiverit judicatam, processum foret.

I. Surrogatio est, qua quis vel quidpiam in locum alterius sufficitur. l. Proponebatur ff. de Judiciis ut cum Judex in locum alterius substituitur. Ideoque rescriptum Pontificium surrogationis est, quo Pontifex mandat aliquem in locum alterius de Beneficio litigantis substitui, vel ipse illum substituit, ut
idem

idem jus habeat, quod prior. *c. 1. Ut litc penden-
te in 6.* Hoc autem fit, cum vel unus ex litigan-
tibus vita decessit, vel matrimonium, aut statum
Religiosum init, vel ob trimen privatus est, aut
sponte cessit.

2. *Vel concessiones etiam motu proprio.*
Addidit Leo X. & sequentes Pontifices ad tollen-
dam difficultatem, quæ oriri poterat in his con-
cessionibus, & videbantur exclusæ à Regula pro-
pter vocabulum *impetrationes*.

3. *Et nihilominus cupiens, &c.* ad finem us-
que addidit Adrianus VI. & cæteri deinde Ponti-
fices, quo dolis & fraudibus magis obviarent.

REGULA XXX.

De verisimili notitia.

Item voluit, & ordinavit, quod omnes
gratiæ, quas de quibusvis Beneficiis Ecclesia-
sticis cum cura, vel sine cura secularibus, vel
regularibus I. per obitum quarumcunque perso-
narum vacantibus, in antea fecerit, nullius
roboris, vel momenti sint, nisi post obitum, &
ante Datam gratiarum hujusmodi tantum tem-
pus effluerit, quod interim vacationes ipse de
locis in quibus persone prædictæ decesserint,
ad notitiam ejusdem S. D. N. 2. verisimiliter
potuerint pervenisse.

I. Per obitum, qui probatur per testes, & ex
fide Parochi. *Ferin. dec. 496. n. 2. & 4. par. 2.*

in Novis. Extendenda vero non est Regula ad aliū, quam mortis casum. *Mandos. hic q. 7.*

2. *Verisimiliter*, quod summi potest pro credibili. *arg. l. 3. in 2. & 3. resp. ff. Si pars her. pat. & relinquatur arbitrio Auditorum, vel cujuscunque Judiciis judicantis. Alphons. & Mandos. hic quest. 4. n. 6.*

REGULA XXXI.

Non valeant Commissiones Causarum nisi Literis expeditis.

Item quod omnes, & singula Commissiones causarum, quas 1 in antea fieri contigerit, obtenta, vel concessionum duntaxat Apostolicarum, de Beneficiis Ecclesiasticis gratiarum, super quibus literæ Apostolicæ 2 confectæ non fuerint, ac processus desuper habendi nullius sint roboris, vel momenti.

1. *In antea*, id est, in posterum.

2. *Confectæ non fuerint.* Sed quid si confectæ fuerint literæ, sed non productæ? Negat Mandosus *hic quest. 8.* eo casu ob stare Regulam.

RE-

REGULA XXXII.

De impetrantibus Beneficia per
obitum familiarium Cardi-
naliū.

Item voluit, quod impetrans Beneficium
vacans 1 per obitum 2 familiaris alicujus Car-
dinalis, teneatur exprimere 4 nomen, & ti-
tulum ipsius Cardinalis, 5 si ille in Curia fue-
rit, ipsius ad id accedat assensus, alias desuper
grati a sit nulla, & idem servari voluit, 6 si
Cardinales quomodolibet ab ipsa Curia absentes,
& ubilibet etiam in locis infra duas Dietas vi-
cinis degentes, familiamque, & lares in eadem
Curia retinentes ab ipsa Curia recesserint ad
eandem illico reversuri, & infra decem, vel
ad summum quindecim dies verè, & persona-
liter reversi fuerint. Ita quod Cardinalibus
alias quàm, ut præfertur 7 ex quacunque cau-
sa quantumlibet necessario exprimenda absenti-
bus facultas præstandi consensum hujusmodi,
non competat, sed Beneficia hujusmodi ad libe-
ram Sanctitatis Suae, & Sedis Apostolicæ pro-
visionem, & dispositionem pertineant. De-
clarans Regulas, & Constitutiones suorum Præ-
decessorum, etiam à die earum editionis, &
publicationis super assensu hujusmodi præstando
sic intellectas, & intelligendas fuisse. Irri-
tum.

tumque &c. attentari decernens. Quodque si predicti familiares eorundem Cardinalium familiares esse desierint; seu ad aliorum Cardinalium familiaritatem similem transferint quoad Beneficia, quæ familiaritate priori durante obtinuerint, & in quibus, vel ad quæ priori ipsa familiaritate durante jus eis competierit, Cardinales quorum prius familiares fuerint suum habeant adhibere consensum. 8 Declarans præsentem Constitutionem locum non habere in illis Beneficiis, quæ familiares ipsi, tempore obitus eorum in dicta Curia, vel extra eam obtinerent aut antea obtinuissent, & ratione Officiorum per eos obtentorum dictæ dispositioni generaliter reservata, vel affecta fuisse apparent. Necnon illos quoad effectum dictæ Constitutionis familiares eorundem Cardinalium censeri, qui ipsorum Cardinalium familiares continui commensales ad minus per quatuor menses, computato etiam tempore ante promotionem ad Cardinalatum, fuisse probarentur. Decernens irritum &c.

1. Per obitum, non ergo locum habet Regula in alia vacatione, ut per resignationem, nisi resignans infra 20. dies moriatur. Mandos. hic q. 6. n. 2. & seqq. asslectionem incompatibilis, professionem Religiosam, matrimonium, quia mors civilis in hoc casu non equiparatur naturali. Rebuff. in Addit. ad hanc Reg.

2. Fa-

2. Familiaris. Familiares Cardinalium sunt.
 1. Qui continuum apud eos victum habent, & habitationem. 2. Qui obsonia etiam extra domum accipiunt, simulque in obsequiis sunt Cardinalium per quator continuos menses, ut infra declaratur; Nam si solum ex eleemosyna habeant victum, familiares non sunt.

3. Cardinalis. Ergo Regula non est intelligenda de familiaribus Papæ, qui ad eum ex serviitiis Cardinalium transierunt, quia persona Papæ loquentis intelligitur excepta. *c. pen. & c. Venientes de jurejur.* Neque de familiaribus Papæ transeuntibus ad familiaritatem Cardinalis, quia si & hos comprehendere voluisset Papa, expressisset. *arg. c. Ad audientiam de decim.* etiam si mortuus esset Papa quia Beneficia illorum sunt affecta Pontifici juxta Constitutionem Pauli V. & lumen majus obfuscatur minus.

4. Nomen, ad hoc nimirum ut sciât Pontifex, quis sit Cardinalis, adeoque si nesciam nomen proprium Cardinalis, sufficiet scribere mortuum esse familiarem v. g. Vice-Cancellarii Cardinalis S. Laurentii in Damaso. *Alphonsus hic.*

5. Si ille in Curia fuerit, refertur ad sequentia, ut tunc nimirum assensus illius accedat, qui debet esse expressus. *Paris. de resig. Benef. l. 8. q. 10.* & per scripturam probandus est, prout servatur in Cur. Rom. *Chokier hic,* non vero refertur ad priora, ideoque licet Cardinalis in Curia non fuerit, nomen tamen & Titulus illius exprimi debet in impetratione Beneficii. *Mandos. q. 21.*

6. Si Cardinales quomodolibet ab ipsa Curia absentes &c. usque *irritum.* Non habentur in Reg.

Reg. Innocentii VIII. & Pauli V. His vero postmodum à Pontificibus additis decernitur Consensum quoque requiri Cardinalium etiam absentium in locis vicinis infra duas dictas, si reversuri sint intra 10. aut 15. dies; Cæterorum vero aliter absentium consensum non requiri, atque hanc mentem Prædecessorum quoque & sensum Regularum ab iisdem editarum fuisse declaratur.

7. *Ex quacunque causa quantumlibet necessaria*, ut nimirum visitet Ecclesiam suam, aut absit tanquam Legatus, etiam cum licentia Papæ.

8. *Declarans præsentem* &c. usque ad finem; Neque ista reperiuntur in Reg. Innocentii VIII, & Pauli V, quibus declaratur primo sub hac Regula non comprehendi Beneficia reservata, vel affecta ratione officiorum; Deinde qui familiares Cardinalium censendi sint, quo ad effectum hujus Constitutionis.

REGULA XXXIII.

Super eadem familiaritate.

Item D. N. ad evitandas lites & contentiones, quæ præcedenti sua Constitutione exoriri possunt vestigiis Prædecessorum suorum inhaerendo. Voluit, statuit, & ordinavit, quod si Beneficia, quæ per obitum familiarium continuorum Commensalium eorundem Cardinalium, in futurum vacabunt, cessantibus Apostolicis reservationibus ad alterius Cardinalis collationem, vel aliam dispositionem pertinere deberent,

rent, in dicta præcedenti Constitutione non comprehendantur, quoad hoc, ut in provisionibus talium Beneficiorum super expeditione litterarum illius Cardinalis, cujus familiaris defunctus ille extitit, consensus requiri debeat. Sed Beneficia hujusmodi ad collationem, seu quamvis dispositionem Cardinalis Ordinarii Collatoris, ut præfertur liberè spectare censeantur. Et si apud Sedem Apostolicam Beneficia hujusmodi per obitum dictorum familiarium vacaverint; tunc in provisione talium Beneficiorum, super expeditione litterarum, illius Cardinalis exigatur consensus, si in Romana Curia præsens fuerit, ad quem eorundem Collatio, & dispositio, ut præfertur pertinere deberet. Ita ut Cardinalis Ordinarius Collator, in concursu cum Cardinali Patrono semper indultis concessis, & concedendis eisdem S. R. E. Cardinalibus. Decernens irritum &c.

Hæc tota Règula addita est per Julium III, & per eam limitatur præcedens in eo, quod si Collatio Beneficii familiaris Cardinalis spectet ad alium Cardinalem conferre hic libere possit Beneficium non requisito consensu Cardinalis in cujus servitio familiaris moritur, quia Cardinalis privilegiatus uti non debet privilegio adversus alium Cardinalem privilegiatum. *Rebuff. in addit. ad hanc Regul.*

REGULA XXXIV.

Signatura per Fiat præferatur alteri per concessum.

Item voluit idem D. N. quod concurrentibus 1 eadem die super quocunque Beneficio per Fiat, & Concessum, signaturis, ex eis per Fiat 2 etiam, ut petitur habens alteri per Concessum etiam Motu proprio habenti præferatur, 3 etiamsi in illa per Concessum prægnantiores, & quantumlibet privilegiatæ essent clausula.

1. Eadem die, si tamen habens per Concessum probaret prioritatem Signaturæ per horam præfertur *Alph. & Mandos hic q. 5. n. 3.*

2. Etiam ut petitur adjecit Julius III, & post vocabulum alteri addidit *per concessum etiam motu proprio habenti* præfertur. Solus Papa subscribit: *Fiat ut petitur*, alii præter papam potestatem ab eo habentes: *Concessum, ut petitur.*

3. Etiamsi in illa per Concessum prægnantiores, & quantumlibet privilegiatæ essent clausula. Hæc adjecit Gregorius XIII, quem sequentes Pontifices secuti sunt.

REGULA XXXV.

De Annali Possessore.

Item S. D. N. ut improbi lites exquirentium motus reprimantur, voluit, statuit, & ordinavit, quod quicumque 1 Beneficium Ecclesiasticum tunc per annum immediate præcedentem 2 pacificè possessum, & quod certo modo vacare 3 prætenditur, deinceps impetraverit nomen, 4 gradum & nobilitatem possessoris ejusdem, & quotannis ipse illud possederit, ac specificam, & determinatam, ex qua clarè poterit constare, quod nullum ipsi possessori in dicto Beneficio jus competat, causam in hujusmodi impetratione exprimere, & 5 infra sex menses ipsum possessorem ad iudicium evocari facere, causamque extunc desuper 6 infra annum 7 usque ad sententiam diffinitivam inclusive prosecui debeat, & teneatur. Alioquin impetratio prædicta, & quæcunque inde sequuta nullius existant firmitatis. Et idem impetrans de damnis, & interesse possessorem prædictum propterea contingentibus ei satisfacere, & si possessorem ipsum injustè, frivole, & indebitè molestare repertus extiterit, 8 quinquaginta florenos auri persolvere. Camere Apostolicæ sit adstrictus, nec alius quam præmissæ vacationis modus etiam per literas si neutri, aut subrogatio.

gationis, aut alias sibi quoad hoc, ut Beneficium huiusmodi ea vice consequi, aut obtinere valeat, quomodolibet suffragetur, illudque nullatenus in antea litigiosum propterea censeatur. 9. Quod etiam extendi voluit ad impetrantes Beneficia Ecclesiastica cujuscuque qualitatis per privationem, & amotionem, vel alias propter commissa excessus, & crimina vacantia, vel vacatura, & similiter ad impetrantes Beneficia tanquam vacantia per devolutionem.

1. Beneficium Ecclesiasticum. Hac appellatione veniunt quoque ad effectum hujus Regulæ Officia & Dignitates Ecclesiasticæ, quæ administrationem habent sine jurisdictione, ut Thesauraria *Glos. Clem. Auditor de Rescript. V. Beneficio. Rebuff. de pacif. posses. n. 71*. Etiam præsumptoria, si data sint in titulum perpetuum, Mandos. *hic q. 12. & Hospitalia. Idem q. 10. Et Vicariæ perpetuæ. Id. q. 13. Beneficia commendata. Gomes. q. 26. Beneficia Jurispatronatus. Mohedan decis. 5. de Jar. patr. Capellanix datæ in titulum. Gomes. q. 20. De pensionibus impositis super fructibus Beneficii per annum pacifice possessi asserit id quoque Gomesius q. 21. sed negat Mandosius q. 9. Impetratio Beneficii reservari nulla est tacita annali alterius detentione. Mand. q. 23. Beneficia vero Consistorialia hac Regula non comprehenduntur.*

2. Pacifice possessum, de qua nulla nec juris,
nec

nec facti judicialis vel extra judicialis facta est controversia. *Tusch. to. 6. Pract. Concl. num. 1.*

3. *Prætitur.* Reg. Innocentii VIII, & Pauli V. habet: *prætendit*, vel ut hic Alphonsus *prætendet*, quod cum etiam ad tempus futurum referri possit, clarius ponitur: *prætenditur*.

4. *Gradum & nobilitatem*; si id constet, si enim per famam haberetur non esse graduum, licet clandestinè promotus sit in Doctorem impetrans sine culpa erit, si id non expresserit. Hodie tamen non exprimitur gradus, nobilitas aut tempus in quacunque impetratione Beneficii, ideoque quo ad hoc derogatum est huic Regulæ.

5. *Infra sex menses* à tempore datæ impetrationis, & non à tempore expeditionis Bullarum. *Alph. hic Gomes. q. 67.*

6. *Infra annum* à tempore citationis executæ, *Chokier.*

7. *Usque ad sententiam diffinitivam*, quantum in ipso fuerit; si enim per eam non steterit, quo minus intra annum sententia pronunciata non fuerit, culpabilis non erit. *Ganzal. ad Reg. 8. gloss. 12.*

8. *Quinquaginta florenos auri persolvere.* Hanc pœnam in usu non esse tradit *Gomes. hic. q. 40.*

9. *Quod etiam &c.* usque ad finem inseruerunt Regulis suis Pontifices ex Constit. Julii III, ut majus fœnum injiciatur iis, qui ausu temerario & ambitiose satagunt Beneficia annalium possessionum impetrare.

RE-

REGULA XXXVI.

De Triennali.

Item statuit, & ordinavit idem D. N. quod 1 si quis quacunque Beneficia Ecclesiastica 2 qualiacunque sint 3 absque Simoniaco ingressu, ex quovis titulo Apostolica, vel Ordinaria collatione, aut electione, 4 electionis hujusmodi confirmatione, seu presentatione, & institutione illorum, ad quos Beneficiorum hujusmodi collatio, provisio, electio, & presentatio, seu quavis alia dispositio pertinet, 5 per triennium 6 pacifice 7 possederit, (dummodo in Beneficiis hujusmodi, si dispositioni Apostolica ex reservatione generali in corpore Juris clausa reservata fuerint, se non intruserit) super eisdem Beneficiis taliter possessis molestari nequeat, nec non impetrationes quaslibet de Beneficiis ipsis sic possessis factas, irritas, & inanes censi debere decrevit, antiquas lites super illis motas penitus extinguendo.

1. *Si quis*, nimirum habilis, cum enim jura loquuntur de personis, intelligunt habiles & idoneas.

1. *ut gradatim ff. de muner. & honor.*

2. *Qualiacunque* ideo & Officia Ecclesiastica. *Gomes. hic. q. 6.* & Hospitalia si dentur in titulum *Rebuff. in prax. tit. de devol. n. 72.* etiam Beneficia Jurispatronatus *Gomes. hic. q. 9.* & Commendæ *Mobedan. de caus. poss. & prop.* Non vero unita, si unio sit perpetua. *Gom. q. 8.* nam vacare non possunt, cum sint extincta; Nec incompatibilia, ideoque possessor duorum incompatibilium non defenditur per hanc Regulam, quia contra Concilii *Trid.* decreta non operatur hæc Regula. Nec manualia. *Mobedan decis. 169.* Nec demum impetrata ante tempus verisimilis notitiæ. *Chokier hic.*

3. *Absque Simoniaco Ingressu*, si nimirum in acquisitione Beneficii nec Simoniam realem, nec conventionalem commiserit, licet post ingressum & provisionem Beneficii aliquid dederit. Non peccat etiam contra hanc Regulam simoniacus ignorans, pro quo videlicet alii, ipso penitus inscio aliquid dederunt, ut conferretur illi Beneficium.

4. *Et electionis hujusmodi confirmatione*, quia sola electio non tribuit jus in re, sed ad rem tantum, nisi forte electio facta sit ab illis, qui habent simul potestatem confirmandi.

5. *Per triennium*, nempe continuum, nam præpositio *Per* denotat omnimodam continuationem.

1. *Urbana §. pernoctare ff. de verb. signifi.*

6. *Pacificè*, si nimirum lis nulla sit mota judicialis vel extrajudicialis *Glos. in Clem. 1. sequestr.*

quest. pos. & fruct. V. ante, ideoque si quis majorem partem fructuum non percipiat, licet in judicio nulla lis moveatur, non censetur possidere pacifice. *Alphonf. hic.*

7. *Possederit* Regula hæc defendit solum possessorem triennalem in possessorio, non in petitorio, sive quo ad titulum verum & proprietatem, & docet Felinus in c. *Sicut de sent. & re judicata*, & Gomesius q. II. Ordinarium posse triennalem possessorem amovere à possessione si possideat titulo malo & vitioso.

REGULA XXXVII.

De non appellando ante Sententiam diffinitivam.

Item idem D. N. ut finis litibus celerius imponatur, & litigantium parcatur sumptibus, & expensis, suorum Prædecessorum Constitutionibus, & statutis inharendo, statuit, & ordinavit, quod in causis pendentibus, & quas in posterum contigerit agitari nulli ante diffinitivam sententiam liceat appellare, nec appellatio, si fuerit emissæ, debeat amitti, nisi ab interlocutoria, quæ vim habeat diffinitiva, vel à gravamine minimè concernente negotium

gocium principale, quod non possit per appellationem à diffinitiva sententia reparari. Nullaque causa appellationum committantur, nisi in commissione exprimat, quod interlocutoria vim diffinitiva habeat, vel gravamen sit tale, quod in appellatione à diffinitiva non valeat reparari. Alioquin appellationes, & commissiones impostum, & quicquid inde secutum fuerit, nullius sint roboris, vel momenti, commissionibus appellationum jam Iudicibus presentatis, & exhibitis in suo robore permansuris, in quibus latis super eisdem sententiis, secundo, vel ulterius ab eis non liceat appellare. Appellantes verò & appellationes etiam ab interlocutoriis, & gravaminibus huiusmodi, suo, vel alterius nomine prosequentes, si succubuerint, ultra expensas, & damna, ad quæ reficienda de jure condemnatas compellitur, viginti florenorum auri pœna mulctetur.

I. In causis pendentibus, in Regulis Innocentii VIII. & Pauli V. additum fuit in Romana

Curia, ideoque putavit Glossator extra Curiam non habere locum regulam, sed ab aliis deinde Pontificibus hæc omissa sunt, ut secundum jus civile non recipiatur appellatio, nisi post sententiam diffinitivam, & interlocutoriam, quæ vii diffinitivæ habeat. Quod etiam disposuit Tridentinum Sess. 24. c. 20. & sequitur Camera Imperialis teste Gaillo. l. 1. Obs. 129.

REGULA XXXVIII.

Non stetur Commissioni post conclusionem.

Item statuit, & ordinavit, quod in Commissionibus de justitia, seu mandatis etiam Consistorialibus per eum, seu de ejus mandato, vel auctoritate in causis, in quibus conclusum existat, imposterum concedendis, etiamsi in eis de conclusione hujusmodi implicite, vel explicitè mentio facta fueris, nihil censeatur esse concessum, nisi per concessionem hujusmodi Commissionis, & eidem conclusioni, ac presenti regula, derogetur expressè.

1. *Eidem conclusioni, ac presenti regula additum est in hac Regula, ideoque huic quoque expressè derogari debet, ut commissiones contra conclusum valeant.*

RE-

REGULA XXXIX.

De litteris Religiosorum expediendis.

Item voluit, & ordinavit, quod si aliqui Religiosi petant aliquod Beneficium ad nutum amovibile cum clausula, quod exinde pro solo nutu Abbatis, vel Superioris amoveri non possint, litteræ quoad ipsam clausulam nullatenus expediantur, nisi idem D. N. ponat in Signatura, quod non possit amoveri, vel ad partem clausulam ipsam concedat.

REGULA XL.

De Clausula ponenda in litteris permutationis Beneficiorum.

Item si committatur alicui beneficii resignationis receptio ponatur clausula: Attente quoque provideas &c. Et si ex causa permutationis resignationes fiant, ponatur clausula, Quod neuter permutantium jus acquirat, nisi quilibet ipsorum jus habuerit in beneficio per ipsum resignato.

n. Duæ hic ponuntur clausulæ salutares. Prima est: Attente quoque provideas, quæ divinanda esset, nisi consulantur Abbreviatores: inquit Alphonsus, Et vero talis: Attente quoque pro-

videas, quod in renunciatione predicta vis, metus, ac aliqua Simoniacae pravitas non interveniat. Altera clausula est: Quod neuter permutantium.

REGULA XLI.

De supplendis defectibus.

Voluit, quod si petatur suppleri defectus in genere, nullatenus litterae desuper concedantur, nisi in petitione desuper i huiusmodi defectus exprimantur, vel per, Fiat, ut petitur, supplicatio signata fuerit.

I. Huiusmodi defectus, nimirum juris positivi, non naturalis, qualis est partis citatio, consensus, hos enim nunquam censetur tollere, etiam cum addit clausulam: Supplentes de plenitudine potestatis, omnes defectus, si qui intervenerint, Gomes ad Reg. de non iudicando quest. 16.

REGULA XLII.

De derogatione Juris patronatus.

Item voluit, quod super quovis Beneficio Ecclesiastico de Jure patronatus Laicorum non expediantur litterae, nisi ponatur expresse, quod tale

tale beneficium tanto tempore vacavit, quod ejus collatio ad Sedem Apostolicam legitimè est devoluta, 1. vel quia tempus Patronis laicis ad præsentandum à Jure præfixum lapsum existat, aut ad id Patronorum ipsorum accedat assensus. Et si per ipsum Jurispatronatus hujusmodi mentio, dispositivè, ac specificè, & determinatè, non autem conditionaliter fiat, si illud ad aliquem Regem, Ducem, Marchionem, vel alium Principem pertineat. Et si de hoc in litteris provisionis, vel mandato de providendo de dicto beneficio, similis mentio facta non fuerit, non censeatur quomolibet derogatum.

1. Vel quia tempus Patronis Laicis ad præsentandum à Jure præfixum lapsum existat. Addidit hæc verba Julius III., ut intelligatur devolvi jus ad Papam immediatè, non ad proximè Superiorem elapso tempore præsentationis laicis præfixo, quod est quatuor mensium à vacatione beneficii. c. Unico de Jurepat, in 6. Sex vero mensium; si Jus patronatus sit mixtum. Less. de Just. & Jur. l. 2. q. 34. n. 6.

2. Jurispatronatus hujusmodi mentio, dispositivè, ac specificè & determinatè, non autem conditionaliter fiat. Addita sunt à Clemente VIII ut magis servetur jus Patronatus Regum & Principum, quorum offensam imprimis cavere sole Ecclesia.

REGULA XLIII.

De Commendis.

Item voluit, quod nulli seculari de regulari,
 1 nec religioso de seculari beneficiis Commenda
 detur, nisi in Signatura 2 per Clausulam ad
 partem super petitione Commende hujusmodi,
 de Commenda ipsa mentio fiat.

1. Nec Religioso de seculari: S. Congregatio
 Concilii tamen declaravit ex necessitate ob penuriam
 Sacerdotum, & cum Papæ dispensatione & ad tem-
 pus, quoad scilicet Episcopus provideret de Cle-
 rico seculari, Regulares nonnunquam admitti
 ad Parochiales. *Garc. de benef. p. 7, c. 10, n.*
20. & seq.

2. Per clausulam ad partem. Non habeatur
 in Reg. Innocentii VIII. & Pauli V.

REGULA XLIV.

De Reformationibus.

Item voluit, statuit, & ordinavit, quod su-
 per quibuscunque 1 Reformationibus signatis
 super impetrationibus quorumcunque beneficio-
 rum vacantium, vel certo modo vacaturorum,
 in quibus petitur, quod litteræ super prima Da-
 ta expediri possint, si ex hujusmodi expeditio-
 ne sub tali Data, cuiquam videatur posse fieri
 præ-

præjudicium, litteræ hujusmodi sub ipsa prima Data nullatenus expediantur, nisi Reformationes hujusmodi per Fiat sub prima Data signatæ fuerint.

I. Reformationibus signatis. Per reformationes hic intelliguntur correctiones, quæ peruntur ab impetrantibus, quia errores in supplicatione signata aut Bulla irrepserunt impetranti præjudicantes. Hæ vero litteræ reformatæ secundum hanc regulam expediri non debent sub prima data, si ex tali data alteri præjudicium nascatur, nisi Pontifex in Signatura reformatæ addiderit verbum Fiat.

REGULA XLV.

**De consensu in Resignationibus,
& Pensionibus.**

Item voluit, & ordinavit, quod super resignatione 1 cujuscunque Beneficii Ecclesiastici, seu cessione Juris in eo, quam in manibus suis, vel in Cancellaria Apostolica fieri contigerit, Apostolicæ litteræ nullatenus expediantur, nisi Resignans, vel cedens, si præsens 2 in Romana Curia fuerit personaliter, alioquin per Procuratorem suum ad hoc ab eo specialiter constitutum, expeditioni hujusmodi 3 in eadem Cancellaria expressè consenserit, & 4 jura verit, ut moris est. 5 Et si ipsum resignantem, seu Cedentem pluries super uno, & eodem beneficio in favorem

vorem diversarum personarum successive consentire contigerit. Voluit Sanctitas Sua, quod primus consensus tenere debeat, & alii posteriores consensus ac litterae eorum prætexu etiam sub priori Data expeditæ pro tempore nullius sint roboris, vel momenti, nec litterae reservationis, vel assignationis etiam Motu proprio cu iusvis pensionis annuæ, super alicujus beneficii fructibus expediri possint, 6. nisi de consensu illius, pensionem persolvere tunc debbit.

1. Cujuscumque Beneficii, etiam dignitatis & personatus. Tusch. pract. Concl. to. 6. Concl. 99. Non tamen Episcopatus, quia in ea cessat ratio Regulæ, cum nulla fraus intercedere possit; Renunciationes enim Episcopatum fiunt in Consistorio. Paris. de resign. l. 8. q. 5. n. 649. & seqq.

2. In Romana Curia, hoc est intra muros civitatis, vel certè in Suburbiis, nam Curia hic intelligi non debet pro duabus dictis. arg. cap. præsentis § loca de præb. in 6.

3. In eadem Cancellaria vel Camera, quia secundum praxin & stylum Curiae Romanæ præstari solet consensus in Camera vel Cancellaria. Paris. de resign. l. 8. q. 8.

4. Jura verit ut moris est, nimirum non intervenisse fraudem, dolum, vim, metum aut Simoniam.

5. Et si ipsum &c. usque vel momenti, addiderunt Pontifices post Innocentium VIII. ad tollendam omnem ansam dubitandi de prælatione diversorum Resignatariorum; Præfertur vero primus,

mus, quia inconstantia, seu variatio in resignationibus suspecta est, aut indecens.

6. *Nisi de consensu illius*, qui solvere debet pensionem, fieri enim facile potest, ut qui pensionem desiderat, affirmet illum consensisse, qui non consensit. Sufficit vero præstare consensum per Procuratorem.

REGULA XLVI.

De ingressu Religionis.

Item non dentur litteræ super Beneficiis vacaturis 1 per ingressum Religionis, 2 nisi professio præcesserit datam desuper petitionis.

1. *Per ingressum Religionis* non inchoatum per Novitiatum, sed completum per professionem, & vota substantialia, quæ Religiosum constituunt.

2. *Nisi professio* vel emissio votorum substantialium *præcesserit*, id provide statutum, ne Novitius in Religione non perseverans, sustentatione, quam ex beneficio habebat, privetur.

REGULA XLVII.

Non valet impetratio facta per modum in Cancellaria exprimendum.

Item voluit, quod si petatur aliquod bene-

idem Iudex executionem faciat I per seipsum.

1. *Per seipsam*, quia videtur electa industria personæ, alias secundum jura Delegatus Principis supremi potest subdelegare. C. *Pastoralis de offic. deleg. l. fin. ff. de officio ejus, cui mand. est Jurisd. l. More majorum. ff. de Jurisd.*

REGULA XLIX.

De dispensationibus in gradibus Consanguinitatis.

Voluit, quod in litteris dispensationum super aliquo gradu Consanguinitatis, vel Affinitatis, I aut alias prohibita, ponatur clausula, Si mulier rapta non fuerit. I Et si scienter, ponatur 3 clausula addita in quaterno.

1. *Aut alias prohibita*, quod intelligitur de publicæ honestatis iustitiâ.

2. *Et si scienter*, hoc est juxta Rebuffum in addit. Quod si Raptor scienter contraxerit cum rapta, & petatur dispensatio à Papa, tunc apponenda est.

3. *Clausula addita in quaterno*, nimirum libro aliquo Cancellariæ, quæ est: *Quod tales separentur ad tempus, quousque ad arbitrium Commissarii*

Commissarii congruam egerint pœnitentiam: & postea dispensetur secum.

REGULA L.

Super defectu Natalium.

Voluit, quod in dispensationibus super defectu Natalium, quod possint succedere in bonis temporalibus ponatur clausula, Quod 1 non præjudicetur illis, ad quos successio bonorum ab intestato 2 pertinere debeat.

1. Non præjudicetur illis, non solum filiis, sed probabilius etiam propinquis, qui ab intestato succedere possunt.

2. Pertinere debeat. Addi nunc solet, ut refert Chokier n. 8. Hæc alia clausula: *Citra bona Emphiteutica & feudalìa Ecclesiastica, quæ reverti debent ad Ecclesias.*

REGULA LI.

Super Dispensationibus.

1 Item, quod perquamcumque Signaturam in quavis gratia, nullatenus dispensatio veniat, 2 nisi specialiter exprimatur, vel dicta gratia totaliter effe-

effectum hujusmodi dispensationis concernat, vel aliàs nihil conferat, aut 3 operetur.

1. Item sensus Regulæ est: Si Pontifex contulit gratiam v. gr. beneficium alicui, qui non habet v. gr. requisitam ætatem, & hic idipsum in supplicatione exposuit, Pontifex vero pergat nihilominus in dispensando, censetur dispensare super atate; si autem supplicans reticuerit hoc impedimentum non censetur per hanc Regulam dispensatum esse.

2. Nisi specialiter exprimatur, non habetur in Regula Innocentii VIII.

3. Operetur. In Regula Innocentii VIII. adduntur sequentia, quæ hic omiſſa sunt: *Et si super defectu ætatis sit dispensatio hujusmodi, de duobus duntaxat annis dari valeat, habita prius per testes idoneos, vel alias reformatione, quoad hoc de idoneitate persona cui dicta dispensatio concedetur.*

REGULA LI.

Nulli suffragetur dispensatio, nisi litteris confectis.

Item, cum Concessionibus super gratiis Dispensationum quarumcumque quibusvis per ipsum D. N. concessarum, vel concedendarum per Regulas Cancellariæ Apostolicæ sint provide limitate,

tatæ, licet aliquando in petitionibus super hujusmodi concessionibus oblati, multa sint petita, ne quis talium concessionum prætextu, id dispensative tenere, aut facere præsumat, ad quod concessionem hujusmodi se non extendant, voluit idem D. N. quod nulla talis dispensatio cuiquam i in iudicio, vel extra suffragetur, antequam super ea litteræ Apostolicæ sint confectæ.

1. In iudicio vel extra. Hæc addita sunt à Pio V. & Successoribus ejus ad tollendum dubium, an quis tutus sit in foro conscientie ex signatura sola dispensationis, & declaratur hic neque in iudicio, neque extra, id est in foro externo ejusmodi dispensationem suffragari.

REGULA LIII.

De clausulis ponendis in litteris Indulgentiarum.

Item voluit, quod in litteris indulgentiarum ponatur, quod si Ecclesie, vel Capellæ, aut alias aliqua Indulgentia i fuerit concessa, de qua inibi specialis mentio facta non sit, hujusmodi litteræ sint nullæ.

1. Fuerit concessa, In Reg Innocentii VIII. & Pauli V. habetur fuerit per ipsum concessa, adeoque si tunc alius Pontifex vel Episcopus juxta e, Cum ex eo de pœni. in remiss. dedisset indulgen-

gentias, quarū mention non esset facta in ultimis literis indulgentiarū nihilominus hæ validæ fuissent, nunc autem sunt nullæ, quia indefinite dicitur : *Alias fuerit concessa.*

REGULA LIV.

De Indulgentiis concessis ad
instar.

Item voluit idem D. N. quod litteræ super Indulgentiis non expediantur à ad Instar, nisi specificentur.

I. *Ad Instar* nimirum aliarum Indulgentiarum aliis Ecclesiis, locis, personis concessarum, super quibus non vult Pontifex expediri literas, nisi specificentur, tum ne nimium multiplicentur Indulgentiæ, tum ut præcaveantur fraudes, quæ facile in ejusmodi generalitate irrepunt.

REGULA LV.

De exprimendo valore Beneficiorum in impetrationibus.

Item voluit, quod in gratiis, quas quibusvis personis, de beneficiis vacantibus, seu certo modo vacaturis fieri contigerit, illorum, & aliorum quorumcumque beneficiorum, quæ dictæ personæ tunc obtinuerint, seu de quibus eis fuerit provisum, vel concessum, aut mandatum

datum provideri, 3 verus annuus valor 4 per Marchas argenti, aut Sterlingorum, vel libras Turonen. parvorum, seu florenos auri, aut ducatos, vel uncias auri, 5 seu aliam monetam secundum communem æstimationem 6 exprimitur, nisi personæ prædictæ beneficia, quæ tunc obtinuerint, aut in quibus, vel ad quæ jus eis competit, 7 juxta ipsarum oblationes, 8 aut alia dimittere teneantur, alioquin gratiæ prædictæ sint nullæ: 9 Et idem servetur in gratis, quas à Sanctitate Sua 10 Motu proprio emanare contigerit, quoad beneficia tamen, de quibus per Sanctitatem Suam pro tempore providetur seu provideri mandatur, aut alias disponitur, ac literis per quas pro tempore ad Ecclesiarum Patriarchialium, & Cathedralium, ac Monasteriorum regimina promotis conceditur, ut Monasteria, & alia beneficia Ecclesiastica secularia, & regularia per eos obtenta, & in quibus, & ad quæ jus eis competit, retinere possint.

1. Conditorum hujus Regulæ facit Gomeſius Urbanum IV. Alphonſus Urbanum VI.

2. Aliorum quorumcunque Beneficiorum, exceptis Beneficiis, quæ habentur in stipendium & non in titulum. Alphon. hic Tusculus præct. concl. to. 6. concl. 99. & pensionibus, si assignatæ non sint in titulum. Gonz. ad Reg. Cancell. glos. 5. §. 5. n. 15. & seqq.

3. Verus

3. *Verus annuus valor*, si itaque minor aut major expressus fuerit, gratia nulla est ex stylo Curie Rom. & exprimendus est distinctè unum non excedere 100, & aliud 24, non in confuso, v. gr. utrumque non excedere 124. *Garc. de Benef. p. 6. c. 2. n. 155.* Valor vero Beneficiorum obtentorum exprimendus est, ne uni per plura Beneficia plus attribuat, quam exigit illius indigentia, & capiat contra Canones plurimorum stipendia. Valor autem obtinendorum exprimitur, ne per valoris taciturnitatem Annatæ defraudentur, quæ ad subventionem Papæ & Cardinalium indigentiam introductæ sunt. *Gomes, ad banc Reg.* Canonatus tamen Germaniæ & Hispaniæ ex generali consuetudine & stylo Curie, atque etiam secundum Concordata Germaniæ rescribuntur omnes ad 24. Ducatos, ut nimirum vitentur Annatæ, ideoque ne gratia fiat nulla, addi solet in literarum expeditione. *Verus valor & vacationis modus &c. Habeantur pro expressis.*

4. *Per Marchas argenti &c.* quis sit valor monetarum, quæ hic dominantur diximus supra *Cap. 10. §. 5.*

5. *Seu aliam monetam* pro diversitate populorum, apud quos in usu est.

6. *Exprimatur.* Dupliciter exprimi potest valor, vel per ascensum v. gr. Reditus Beneficii ascendunt ad Ducatos centum, vel per non excessum, ut proventus non excedunt Ducatos viginti quatuor auri, & hoc posteriori modo fit hodie expressio valoris. *Lott. l. 9. q. 20. n. 86. & 87.* cum sit accuratior, nam primus modus non excludit maiorem quantitatem. Cum autem verus valor difficulter habeat certitudinem, ideo error bona fide commissus

missus non vitiabit gratiam. Covarr. l. 1, variar.
c. 20. n. 7.

7. *Juxta ipsarum obligationes*, hoc est, juxta petitionem partis impetrantis, quæ offert se in supplicatione per assentionem secundi Beneficii, dimittere illud, quod obtinebat.

8. *Aut alias*, nimirum si impetrans Beneficium curatum, habeat aliud curatum, non tenetur illius valoris facere mentionem in assentione secundi, cum primum vacet ipso jure.

9. *Et idem servetur in gratis*, quas à Sanctitate sua Motu proprio &c. usque ad finem, addita sunt à Pio IV. aliisque post eum Pontificibus.

10. *Motu proprio*, ideoque hæc regula etiam observanda est in gratis motu proprio concessis, quæ alia in Regula Innocentii VIII, excipiebantur, ac proinde à Pio IV. ac Successoribus ejus hæc verba expuncta sunt: *Nisi motu proprio gratiæ hujusmodi fiant.*

REGULA LVI.

De clausulis in Beneficiis vacantibus ponendis.

Voluit, & ordinavit, quod quando providet, seu mandat provideri alicui de Beneficio Ecclesiastico vacante, tunc dari potuerunt 1 clausula si petantur, etiamsi illud quovis modo &c.

seu

seu per Constitutionem Execrabilis vacet, & specialiter reservatum inter aliquos litigiosum sit, & ejus collatio devoluta fuerit, & si pro collitigante, vel subrogationem, aut 2 Si neutri, vel 3 si nulli &c. potente, si tunc lis specificè exprimatur, nec detur aliqua generalis reservatio dispositivè, nisi desuper in concessione specialis, & expressa, ac 4 pure, & non sub conditione mentio fiat, & tunc reliquæ reservationes ibi contenta veniant. Si vero tempore expeditionis inde literarum generalis reservatio hujusmodi probari non possit, aut 5 in Novis provisionibus, seu pro collitigantibus, Si neutri, vel si nulli &c. sit expressum, quod ab aliquibus asseritur illum, cujus beneficium conceditur, Collectorem, vel unicum Subcollectorem, Abbreviatorem, vel familiarem, Notarium, aut dicta Sedis Officialem fuisse, clausula ponatur etiamsi dictum beneficium ex eo quod talis Collector, vel unicus Subcollector, Abbreviator, vel familiaris, Notarius, aut dicta Sedis

Officialis fuit , dispositioni Apostolica generaliter reservatum existat , Dummodo non sit in eo alicui specialiter jus quæsitum. In reliquis verò nulla clausula detur , unde reservatio generalis elici possit , nisi desuper signatura 6 per duplex Fiat , signata sit , aut reservatio , vel alias specialiter habeatur.

1. *Clausule si petantur* , nimirum in supplicatione , in qua post petitionem gratiæ principalis supponi solet relicto aliquo spatio , petitio formæ , sub qua literæ expediendæ sunt , prout dictum est.

Cap. 9. de Dataria.

2. *Si neutri* , nimirum ex duobus litigantibus jus sit quæsitum.

3. *Si nulli* , hæc clausula ponitur , si ex tribus , vel pluribus litigantibus de eodem beneficio , & jus nullum habentibus , provideatur à Papa uni de tali Beneficio.

4. *Purè* , id est simpliciter , ut dicatur : Beneficiuni vacat per mortem talis , & non vacat , ut dicitur vel asseritur. *Arg. l. 1. §. si quis simpliciter ff. de verb. oblig. junct. Glos.*

5. *In novis Provisionibus.* Nova provisio est provisio Papæ ad alterius provisionis factæ ab alio confirmationem. Dicitur nova , quo ad Papam , qui eam de recenti confert , quamvis collatio , præsentatio , electio ab aliis jam ante facta fuisset , sed quia dubia fuit validitas prioris provisionis

visionis, petit impetrans novam provisionem à Papa. *Rebuff. in praxi tit. de nova provisione.*

6. *Per duplex Fiat*, per unum namque concedit Papa petitionem gratiæ principalis, & per alterum *Fiat* concedit clausulas, quæ in posteriori parte supplicationis ponuntur.

REGULA LVII.

De expressione qualitaturn Beneficiorum in impetrationibus.

Item voluit, quod super beneficiis Ecclesiasticis. I. de qualitatibus illorum videlicet, an Dignitates, Personatus, vel officia sint, eisque immineat cura animarum, & ad illa consueverint qui per electionem assumi, mentio fiat, alias gratiæ desuper factæ sint nullæ. Et si qualitates hujusmodi affirmativè, vel conditionaliter non exprimantur, negativa expressè desuper fiat in beneficiis, quæ tales qualitates, vel ex eis aliquas consueverint habere.

I. *De qualitatibus illorum.* Qualitates sunt exprimendæ, vel enim inductæ sunt à jure, & hæc si omittantur, vitiant gratiam. *Menoch. de arb. jud. l. 2. cent. 2. caso 201.* Vel sunt indu-

etæ ex stylo Curia, & hæ sunt exprimendæ, alioqui literæ vitiantur. *Menoch, l. c. casu 201. n. 27.* quia stylus Curia habetur pro lege.

REGULA LVIII.

De Beneficiis vacantibus per contractum Matrimonii.

Item si reservetur beneficium per contractum Matrimonii, 1 non dentur alii modi vacationum de futuro, nec censeatur beneficium reservatum specialiter, vel affectum, 2 nisi sequatur matrimonium, Sed in beneficiis per promotionem, 3 aut ingressam Religionis, vel assecutionem vacaturis, ponatur clausula etiam si non petatur, Cum beneficia hujusmodi præmisso, vel alias quovis modo, &c. præterquam per obitum obtinentis vacare contigerit, etiam si vacent. Decernens irritum &c.

1. Non dentur alii modi vacationum de futuro, ne nimirum Pontifex Clericum de Matrimonio cogitantem præcipitet in necessitatem, vel majorem det causam illud contrahendi: si videat, non solo Matrimonii titulo, sed aliis etiam modis se in periculo versari amittendi beneficium.

2. Nisi sequatur Matrimonium actu & re ipsa per verba de præsentem, & non solum per verba de futuro, sive sponsalia. *Sanehez, l. 7. de Matrim. Disp. 42. n. 1.*

3. Aut

3. *Aut ingressum Religionis.* Hæc non habentur in Reg. Innocentii VIII.

REGULA LIX.

De clausulis ponendis in litteris Religiosorum.

Item voluit, quod si petatur aliquem 1 in Religionem recipi, & sibi de quovis beneficio Ecclesiastico provideri per simplicem signaturam Fiat, Receptio hujusmodi duntaxat detur, adjecto, 2 si petens idoneus sit, aut aliud Canonicum non obsistat, & exprimatur si certus numerus Regularium sit ibidem, cui etiam non derogetur, nisi expresse concedatur, & si numerus iste non existat, ponatur, Dummodo receptionis locus hujusmodi nimium propterea non gravetur. 3 Possintque Executores provisionis hujusmodi, ad receptionem emissionis professionis, non expectato probationis anno, procedere.

1. *In Religionem* non mendicantem, nam ad Regulares mendicantes hæc Regula non spectat; hi namque incapaces sunt beneficiorum, ob renuntiationem omnis proprietatis.

2. *Si petens idoneus sit.* Licet hæc clausula semper subintelligatur. *c. Eunuchus dist. 55.* hic tamen exprimitur, ut examinetur admittendus à Prælato Monasterii, vel Canonico Ecclesiæ Cathedralis. *c. Statutum de rescrip. in 6.*

3. *Pof.*

3. *Possuntque Executores &c. usque ad finem.* His ampliata est Regula à Clemente VIII, & aliis postea Pontificibus. Quando ergo secularis petit ingredi Religionem volens sibi conferri aliquod beneficium Regulare, poterit per hanc Regulam admitti ad professionem ante annum Novitiatus et solum, quem alias exigit Concilium Tridentinum. *Sess. 25. c. 15.*

REGULA LX.

De translatione Religiosorum.

Item, si Regularis petat sibi de beneficio ab aliquo Monasterio, vel alio Regulari loco dependente, provideri, & appareat ex petitione hujusmodi, quod alterius Monasterii, vel loci Religiosus sit, licet ibi translatio non petatur, nihilominus illa veniat.

1. *Nihilominus illa veniat*, vult per hanc Regulam Pontifex, ut si Religiosus unius Monasterii petat Beneficium pertinens ad aliud Monasterium, vel locum Regularem ab eo dependentem, transferatur ad illud Monasterium vel locum et si translationem ipse non petierit, ad vitandas nimirum dissensiones, & incommoda, quæ oriri possent inter Religiosos diversorum Monasteriorum eorumque Superiores.

REGULA LXI.

De clausula, Si est ita.

Item, quod in litteris super beneficiis per
Con-

Constitutionem Execrabilis, vacantibus ponatur clausula, 1 Si est ita, similiter de quibuscumque narratis informationem facti requirentibus.

I. Si est ita. Licet hæc clausula semper subintelligatur. *Gloss. in c. II. de rescrip.* ponitur hic tamen expresse, tum ob simplices animos dubitantes. *c. I. de nova forma fidel. coll. x. & l. II. c. de jurisd. vid. toll.* Tum quia conditio, quæ inest, etiam de jure non facit contractum conditionalem, si non exprimatur. *l. Conditiones ff. de cond. & demonstr. Not. in c. Significasti de elect.*

REGULA LXII.

Petenti provideri de vacaturo, dentur litteræ de vacanti.

I Item petenti sibi provideri de Vacaturo, dentur litteræ de vacanti, prout expedierit impetranti.

I. Item petenti. Regula Innocentii VIII, paucis mutatis sic habet: Item petenti sibi provideri de vacaturo, dentur etiam de vacante, & è converso, prout expedierit impetranti. Sed re ipsa differre non videtur à præsentī Innocentii XII.; & sensus illius est, quem refert Glossator, ut Si quis impetret beneficium proximè vacaturum
per

per matrimonium beneficiati, nuptias v. gr. jam institutas ad certum tempus ponatur in literis: Providemus tibi de beneficio per talem modum vacaturo, vel jam vacante, si nimirum nuptie jam sint peracte.

REGULA LXIII.

Revocatio Decimarum, & aliarum impositionum.

Item revocavit quascunque Decimarum, necnon subsidiorum, vigesima, & aliorum onerum impositiones ex quavis causa emanatas (non tamen decimarum per sel. rec. Innocentium XI. Prædecessorem nostrum impostarum quarto Kal. Octobris Pontificatus ipsius anno septimo, & per eundem extensarum, seu inactarum ad aliud triennium per litteras in forma Brevis sub die vigesima quinta Novembris anno millesimo sexcentesimo octuagesimo octavo Pontificatus ipsius anno tertiodécimo, necnon aliarum Decimarum, subsidiorum, & onerum impositorum in subsidium expeditionis contra Turcas, & Orthodoxæ Fidei hostes) & quascunque facultates super Decimarum, vigesima, & onerum hujusmodi exactione, quibusvis fructuum & proventuum Camera Apostolicæ debitorum Collectoribus, & Apostolicæ Sedis Nunciis ab eisdem

eisdem Prædecessoribus concessas. Suspendit quoque, ad Suae Sanctitatis, & Sedis Apostolicæ beneplacitum quascumque plenarias Indulgentias ab eisdem prædecessoribus ex quavis causa etiam expeditionis hujusmodi si quæ per Nuncios, vel Quæstores deferebantur, non tamen ab eodem Innocentio Prædecessore per litteras in forma Brevis sub die tertia Decembris anno millesimo sexcentesimo octuagesimo quinto Pontificatus ipsius anno decimo concessas, nec non deputandi, & eligendi Confessores, quæ plenarie absolvant, & alia faciant ad eandem Indulgentiarum suspensarum effectum, reliquasque facultates, ipsas Indulgentias quomodolibet concernentes, præterquam quoad ea, in quibus Indulgentiæ, & facultates in aliqua sua parte sint sortitæ effectum. Ita ut illis, quæ implentes injuncta eis in litteris Indulgentiarum hujusmodi jam consequuti sunt facultatem eligendi Confessores, qui absolvant eos plenarie in mortis articulo: per hujusmodi suspensionem non præjudicetur, quin facultate ipsa uti possint in futurum: Decrevit quoque irritum, & inane quicquid facultatum revocatorum earundem prætextu, imposterum contigerit attentari.

1. Hæc in nonnullis diversa est à Regula Innocentii VIII, & reliquorum Pontificum, maxime quod non revocet Decimas impositas ab Innocentio

tio XI. in subsidium expeditionis contra Turcas;
& Orthodoxæ fidei hostes; Nec etiam suspendat
Indulgentias plenarias concessas ab eodem Inno-
tio XI per Literas in forma Brevis anno 1685.
13. Decembris.

REGULA LXIV.

Revocatio facultatum percipiendi pretium Officiorum:

*Item revocavit, cassavit, & annullavit, ac
irritas declaravit quascumque facultates perci-
piendi pretium Officiorum Romanæ Curie pro
tempore vacantium in toto, vel in parte, &
quasvis concessiones, & collationes, aliasque
dispositiones per felic. rec. Alexandrum VIII,
altiosque prædecessores de dictis Officiis etiam ex
die collationum, concessionum, & dispositio-
num earundem in antea vacaturis, in favorem
quarumcumque personarum, Ecclesiarum, Mona-
stiorum, piorum locorum, Collegiorum, seu
eorum Mensarum, etiam perpetuo, etiam in vim
contractus, & ex titulo oneroso, & sub qua-
vis alia verborum formâ, quam, & præmissio-
rum tenores pro expressis haberi voluit, conces-
sas, & factas, quoad Officia, quæ post obitum
dictorum Prædecessorum, vacarunt, & impo-
sterum quomodolibet vacabunt. Item revoca-
vit*

vit quoque, cassavit, & annullavit, ac irritas declaravit quascumque Infeudationes, Investituras, Gratias, Concessionones quoquomodo etiā in Embiteusim, ad tempus, seu in perpetuum, etiam Motu proprio, & de plenitudine potestatis, ac cum quibusvis derogatoriis derogatoriis (extra tamen Consistorium, & sine S. R. E. Cardinalium Consilio, & consensu) à die Constitutionis scilicet record. Pii Papæ V. Prædecessoris sui super prohibitione alienandi, & infeudandi civitates, & loca S. R. E. sub datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo sexagesimo sexto, Quarto Kalend. Aprilis, Pontificatus sui anno secundo, usque in præsentem diem, per quoscumque Romanos Pontifices suos Prædecessores, aut mandato, vel auctoritate eorum, quomodocumque, ac qualitercumque, & quovis colore factas, & concessas de civitatibus, Terris, Oppidis, Castris, Arcibus, & locis S. R. E. & Sanctæ Sedi Apostolicæ, & tam mediatè, quam immediatè subjectis, tunc videlicet de tempore dictarum infeudationum, investiturarum, gratiarum, & concessionum nondum devolutis, necnon quascumque prorogationes, & extensiones quarumcumque infeudationum, investiturarum, gratiarum, & concessionum de dictis Civitatibus, Terris, Oppidis, Castris, Arcibus, & locis,
tunc

tunc videlicet de tempore dictarum prorogationum, & extensionum nondum finitarum quibuscumque personis, cujuscumque gradus, status, & conditionis, & præminentie, etiam si Imperiali, Regali, Ducali, aut alia quavis præfulgeant Dignitate, etiam in vim contractus, & ex quocumque titulo etiam oneroso, & per quascumque tam sub plumbis quam in forma Brevis sub annulo Piscatoris, aut etiam alias quomodo-
 docunque, & qualitercunque expeditas litteras, ac sub quavis verborum forma, quam, & præmissorum omnium tenores, Sanctitas Sua pro expressis haberi voluit, latissime extendendas.

1. Adjunxit hanc Regulam Paulus V.

REGULA LXV.

Quod fructus in tertia parte
 augere possint vigore clau-
 sulæ.

Item, cum nonnulli in impetrationibus beneficiorum Ecclesiasticorum pro tempore vacantium, & certo modo vacaturorum, offerendo illorum fructus &c. certum per eos expressum annum valorem non excedere, nonnunquam obtineant à Sanctitate Sua, ut hujusmodi valorem

lorem annuum augere possint, ut verius possit in confectione litterarum, super hujusmodi impetrationibus summa, aut valor annuus exprimi, aliter desuper non specificato, ne de veritate hujusmodi concessionis imposteorum hesitari contingat, Declaravit pretertextu concessionis hujusmodi, valorem ipsum usque ad tertiam partem valoris expressi, & in prima, qua desuper fiet litterarum expeditione dumtaxat augeri posse, & eas quas litteris jam expeditis cum expressione valoris specificati, aut non integro augmento predicto, denuo desuper expediri contigerit litteras, cum aliquo augmento valoris hujusmodi, nullius esse roboris, vel momenti, etiamsi Motu proprio beneficiales gratia, & dispositiones quacumque, à Sanctitate Sua emanaverint.

i. Addita à Paulo V.

RE-

REGULA LXVI.

De inforDESCENTIBUS.

Item, ne personis, pro quibus littera Suae Sanctitatis emanabunt ob generalem absolutionem à censuris Ecclesiasticis, quibus ligati forent ad eorum effectum indifferenter concedi, & in litteris Apostolicis apponi solita, præstetur occasio censuras ipsas vilipendendi, & in inforDESCENDI in illis, statuit, & ordinavit hujusmodi absolutionem, & clausulam in litteris, quas in futurum cum illa concedi continget, non suffragari non parentibus rei judicata, Incendiariis, Violatoribus Ecclesiarum, falsificatoribus, & falsificari procurantibus litteras, & supplicationes Apostolicas, & illis utentibus, receptatoribus, & fautoribus eorum, ac res vetitas ad Infideles deferentibus, violatoribus Ecclesiastica libertatis, via facti ausu temerario Apostolicis mandatis non obtemperantibus,

&

& Nuncios, vel Exequutores Apostolica Sedis, & ejus Officialium, ejus commissa exequentes, impredientibus, qui propter præmissa, vel aliquod eorum excommunicati à jure, vel ab homine per quatuor menses scienter excommunicationis sententiam hujusmodi sustinuerint. Et generaliter quibuscumque aliis, qui censuris aliquibus etiam alias, quam ut præfertur, quomodolibet ligati in illis per annum continuum 3 inforduerint.

1. Est Pauli V.

2. Infordestendi, dum veluti pecora in stercore & fordibus scelerum suorum se volutant.

3. Inforduerint. In Paschate absolutus etiam ad reincidentiam & statim reincidisset, dici non potest infordestens. Congr. Conc. Perusina apud Nicolium de Reg. Cancel.

REGULA LXVII.

Officiales nihil exigant ultra debitum.

Item idem D. N. exactionibus, quas Sanctitas Sua non sine displicentia plerumque fieri intellexit per Officiales

Hb

Ro-

Romana Curia , qui constitutis sibi emolumentis pro exercitio Officiorum , quæ obtinent , non contenti , ultra à prosequentibus negotiorum quorundam expeditionem in eadem Curia exigere non verentur , obviare volens , districte precipiendo inhibuit omnibus , & singulis quævis officia in eadem Curia obtinentibus , ne de cetero quicquam pretextu Officiorum , quæ obtinent quovis colore etiam celerioris expeditionis , ultra emolumenta hujusmodi exigere , seu ad hunc effectum expeditionem eorum , quæ eis incumbunt , malitiose differre , sub Excommunicationis ; & præter illam suspensionis à perceptione emolumentorum hujusmodi pro prima ad semestre , & pro secunda ad annum , & pro tertia vicibus , quibus sic excederent , privationis Officiorum per eos obtentorum , in quibus sic excesserint pœnis. Ac voluit , quod S. R. E. Vicecancellarius , & Cameraarius , excedentes ipsos respectively , prout eis subsunt per subtractionem emolumentorum eorundem , ac alias , ut præ-

*præfertur cōpellant ab hujusmodi illi-
citis exactionibus abstinere, ac contra
eos per prædictas pœnas, & alias,
prout melius expedire viderint, pro-
cedant.*

REGULA LXVIII.

**Reservatio Beneficiorum vacan-
tium Sede Apostolica va-
cante.**

*Item Sanctissimus D. N. providè
considerans consuevisse quandoque Ro-
manos Pontifices Prædecessores suos be-
neficia, quæ vacante Sede Apostolica
vacare contigerant, dispositioni suæ
reservare, intendens de beneficiis hu-
jusmodi, tam Conclavistis, quam pau-
peribus Clericis, & aliis benemeritis
personis providere omnia, & singula
beneficia per Regulas Cancellariæ Apost.
aut quaslibet alias Apostolicas Constitu-
tiones temporales Romani Pontificis pro
tempore existentis dispositioni quomo-
dolibet, & ex quavis causa reservari*

Solita, quæ à die obitus fel. record. Alexandri VIII. Prædecessoris sui, usque ad diem duodecimam Julii currentis vacaverunt, & I de quibus per quoscumque Ordinarios Collatores, tunc dispositum non fuerat, sed minus valide dispositum fuerat, suæ provisioni, ac dispositioni reservavit. Decernens irritum &c.

I. De quibus per quoscumque Ordinarios Collatores, tunc dispositum non fuerat. Invigilandum ergo ordinariis Collatoribus ut Beneficia ad suam collationem jure communi spectantia, si vacent Sede vacante, mature conferant, priusquam electo novo Pontifice Regulæ Cancellariæ, & per eas reservatio Beneficiorum reviviscant.

REGULA LXIX.

Revocatio Indultorum Superviventia.

Item, quia ad importunam nonnullorum suggestionem quandoque contigit Prædecessores suos Romanos Pontifices pro tempore existentes, sub contractorum debitorum, vel diversis aliis prætextibus concessisse, & indulgisse beneficiatis, ut fructus suorum beneficiorum, aut partem eorum anticipatis solutionibus ad tempus elocare, vel
erga

erga Creditores, aut quascumque alias personas obligare, vel hypothecare, in solutum dare, aut alias quomodolibet de eis disponere liceret, ad tempus minime restrictum, ad vitam supplicantium cum gravi Successorum præjudicio, & Ecclesiarum ætérimento. Ideo indemnitati Ecclesiarum, & successorum beneficiis hujusmodi salubriter consulere volens, Revocavit, cassavit, & annullavit omnia, & singula indulta, & facultates in ea parte, qua nec dum vere, & realiter suum sortita sunt effectum, per quoscumque Romanos Pontifices Prædecessores suos hactenus ad favorem quarumcumque personarum concessas, quibus eis, vel eorum singulis ullo modo, & ex quavis causa, vel prætextu permittitur fructus certos, vel incertos, jura, obventiones; & emolumenta quæcumque quomodolibet beneficiorum per eos obtentorum anticipatis solutionibus, ultra unicum annum elocare, arrendare, ad firmam, vel responsionem concedere, vel eos ad favorem quarumcumque personarum quomodolibet obligare, vel hypothecare, in solutum dare, aut de eis quomodolibet, & ex quavis causa disponere pro tempore, ad vitam Beneficiatorum, & tempus quo beneficia hujusmodi obtinuerint minimè restricto, & coarctato illorum tenores &c. Decernens irritum &c.

RE-

REGULA LXX.

Quod Cardinales non comprehendantur sub Regulis faciendis.

Item, cum S. R. E. Cardinales S. D. N. assistant, ac propterea debeant specialibus prerogativis, & privilegiis gaudere, Idem D. N. statuit, ordinavit, decrevit, & declaravit, quod in quibuscumque Constitutionibus, & Regulis per Sanctitatem Suam edendis non comprehendantur, neque comprehensi censeantur ipsi Cardinales, nisi illæ eorumdem Cardinalium favorem concernant, vel constitutiones edenda de eorumdem Cardinalium, vel majoris partis eorum consilio editæ fuerint, & seu in eisdem Regulis, & Constitutionibus facta fuerit ipsorum Cardinalium expressa mentio.

I. Seu in iisdem Regulis & Constitutionibus facta fuerit ipsorum Cardinaliū expressa mentio, Non habentur in Regula Pauli V.

REGULA LXXI.

Quod Regulæ Cancellariæ non comprehendantur sub generalibus derogationibus.

Item

Item Sanctitas Sua statuit, & declaravit, quod præmissis, & quibusvis aliis Regulis Cancellariæ suo tempore edendis, ac publicandis, nunquam censeatur derogatum, in quibuscumque Constitutionibus, Litteris, Brevibus, Indultis, & aliis Ordinationibus Apostolicis, etiam Motu proprio, & ex certa scientia emanatis, per quæcumque verba, & Decreta derogatoria, irritantia universalialia, & amplissima, & clausulas quantumvis efficacissimas etiam derogatoriæ derogatorias, atque specialis, & individuae expressionis vim habentes, & habentia, nisi facta fuerit de illis expressa mentio, & non aliter, nec alio modo.

REGULA LXXII.

**De Potestate Reverendissimi Dñi.
Vice-Cancellarii, & Cancellariam Regentis.**

Primo, quod possit committere absolutionem illorum, qui ignoranter in supplicationibus, vel in litteris Apostolicis aliquid scriberent, corrigerent, vel delerent.

Idem, quod possit corrigere nomina, & cognomina personarum, non tamen eorum, quibus gratia, & concessionis sunt, ac Beneficiorum, dum tamen de corpore constet,

Item

Item, quod possit omnes causas Beneficiales, etiam non devolutas committere in Curia, cum potestate citandi ad partes.

Item quod processus Apostolica auctoritate decretos aggravare possit cum invocatione brachii secularis, & sententias executioni demandari facere contra intrusos, & intrudendos per litteras Apostolicas desuper conficiendas, & non alias.

Item, quod possit signare supplicationes manibus duorum Referendariorum signatas, de Beneficiis Ecclesiasticis Sæcularibus, & Regularibus dispositioni Apostol. generaliter non reservatis, quorum cujuslibet valor centum florenorum auri de Camera, vel totidem librarum Turonen. parvorum, seu totidem in alia moneta secundum communem æstimationem, valorem annuum non excedet.

Item, quod possit signare supplicationes etiam duorum Referendariorum manibus signatas de novis provisionibus, sineutri, & Subrogationibus pro collitigantibus, in quibus non detur clausula generalem reservationem importans.

Item, quod possit ad ordines suscipiendos arctatis prorogare terminos de dictis suscipiendis ordinibus, usque ad proxima tunc à jure statuta tempora, in quibus sic arctati successivè ad ipsos Ordines promoveantur.

Placet, Publicentur, & describantur A.

Lectæ, & publicatæ fuerunt suprascriptæ Regula, Ordinationes, & Constitutiones in Cancellaria Apostolica ab uno ex RR. PP. DD. Majoris Præsentia Abbreviatoribus Anno Incarnationis Dominicæ millesimo sexcentesimo nonagesimo primo die vero vigesimo primo mensis Julii Pontificatus prælibati Sanctissimi Domini Nostri INNOCENTII XII. Anno Primo.

Joseph Maria Minicotius
Procustos.

C A P U T XIII.

De Secretaria Apostolica.

1. *Gratia & Justitia conceditur etiam in Secretaria Apostolica.*
2. *Olim constituiebant Secretariam Secretarii qui expediebant literas nomine Pontificis.*
3. *Vel sub plumbo, vel sub annulo Piscatoris.*
4. *Innocentius VI. instituit Collegium Secretariorum.*
5. *Ex quo olim sumebantur Secretarii Legatorum & Nunciorum.*
6. *Emunt Secretarii Officia & percipiunt emolumenta ex Brevibus.*

7. *Ex*

7. Ex his unum eligit Papa, qui Brevia subscribit.
8. Præfectus Brevium est Cardinalis.
9. 10. & 11. Quæ expédiantur in forma Brevis.
12. Triplex est modus expediendi Brevia.
13. Primus Secretarius & Minister est Cardinalis Nepos; sed nunc Titulus est diminutus.
14. 15. 16. Ejus Officium.
15. Habitat in Palatio Apostolico, & fuit hactenus Legatus status Avenionensis & Comitatus Venaissini.
18. Habuitque ius in locis Vice-Legatum.
19. Nunc vero nihil ex iis Provinciis percipere potest.
20. Alia quoque Officia & pingues redditus illi assignabantur.
21. Nunc vero id prorsus prohibitum.
22. Post Cardin. Nepotem est Secretarius Status. Quæ ei committantur.
23. Qui plures habet Adjuutores. Eorum Officium.
24. Præcipuus inter eos est Secretarius Cifarum.
25. Est quoque Secretarius Brevium.
26. Ejus Officium.
27. Distinguenda sunt Brevia à monitoriis, & inhibitoriis.

28. *Est etiam Secretarius rerum Forensium.*

29. *Et Secretarius Memorialium.*

30. *Brevia referuntur in Registra.*

31. *Quæ sit taxa Brevium.*

I.

Quamvis pleraq; negotia, quæ Gratiæ
Justitiamque concernunt in Curia
Romana referuntur atque etiam expe-
diuntur in Signatura Gratiæ & Justitiæ,
Dataria, Cancellaria & Camera Apo-
stolica, frequentissimè tamen præser-
tim post tempora Innocentii VI. literæ
Apostolicæ de rebus tam Gratiæ quam
Justitiæ, & ex utrisque mixtis in Secre-
taria Apostolica conceduntur.

2. Constituebant ante Innocentium
VI. hanc Secretariam, ut refert Ve-
strius, certi quidam Secretarii, non
tamen in aliquod Collegium, ut postea
factum, colligati, quorum operâ ute-
batur Pontifex in rescribendis litteris de
rebus fidem & Rempublicam concernen-
tibus ad Reges, Principes, Civitates;
Cardinales, Episcopos, aliosque qui aut
Papam consulebant, aut Mandata ab
eodem accipiebant.

3. Hæ literæ duplici modo expedie-
bantur, uno sub plumbeis Apostolo-
rum

rum Petri & Pauli imaginibus, & Bullæ appellatæ sunt, altero sub annulo Piscatoris forma epistolari & breviori, ideoque Brevia dicta sunt, in cera, & quandoque etiam in plumbo, hac verò ætate ulius Brevium in plumbo omnino desuevit, & sub cera duntaxat extrahuntur.

4. Cum vero excrescentibus negotiis pauci, qui erant, Secretarii domestici omnibus expediendis non sufficerent, instituit idem Innocentius VI. Collegium junctis domesticis triginta duorum Secretariorum, eâ tamen lege, ut hic numerus ad vigesimum quartum successu temporis reduceretur, si contingeret aliquos domesticorum è vita vel officio decedere.

5. Ex hoc Collegio assumebantur olim Secretarii & Consiliarii Legatorum & Nunciorum Apostolicorum, qui etiâ frequenter pro meritis suis tanquam in negotiis publicis jam versati ad ipsum Nunciaturæ munus elevabantur. Verùm cum officia ista ob inopiam Ecclesiæ ex prima institutione Innocentii VI. venalia sint, accidit frequenter, ut ea obtinuerint non satis idonei, quibus majora illa munia committi tutò non possent,

sent, ideo prudenter Pontifices judicant, non expedire hujusmodi officia illis amplius deferre.

6. Comparantur vero singula horum Secretariorum officia novem millia Scutorum, & redditum annuum proferunt ad Scuta octingenta. Participant enim hi Secretarii ex emolumentis Brevium, quæ per eos expediuntur, & taxata per aliquem è numero eorum omnia solvuntur, exceptis Brevibus Indulgentiarum.

7. Unum ex 24. Secretariis eligit Pontifex magis idoneum qui veluti Prælatus domesticus & familiaris Papæ substitit in Palatio Apostolico. Hic Brevia taxata, quæ in hac Secretaria expediuntur, revisa prius & signata annulo Piscatoris à Præfecto Brevium, subscribit.

8. Est hic Præfectus Brevium Cardinalis aliquis, qui percipit in singulos menses centum Ducatos de Camera. Officium illius est, ut dixi, revidere & subsignare annulo Piscatoris Brevia, quæ taxata extraduntur.

9. Expediuntur vero per hanc Secretariam in forma Brevis placita super alienationibus bonorum Ecclesiæ infra summam

mam decem Ducatorum Camerae in redditibus ; Item dispensationes super ætate, interstitiis, defectu natalium promovendorum ad ordines , non autem ad dignitates , & beneficia , nam istæ dispensationes expediri solent per Cancellariam sub plumbo. Expediuntur hic quoque Indulgentiæ , & aliæ similes gratiæ.

10: Conceduntur quoque per hanc Secretariam in forma Brevis majores gratiæ & negotia graviora , ut sunt indulta , quæ dantur Regibus , Principibus, Cardinalibus , Legatis , & Nunciis Apostolicis ; Nec non dignitates, vel tituli sæculares Principum , Ducum, Marchionum & Comitum. Magistratus quoque & officia tam Ecclesiastica quam sæcularia, sive civilia illa sint, sive militaria. Præterea condonationes, dispensationes cæteræque gratiæ , quæ per Papam concessæ ex Regulis Cancellariæ vel ex stylo Curiae non exigunt literas sub plumbo in Cancellaria expediendas.

11. Nonnunquam etiam provisiones Cathedralium , & Metropolitanarum, Dignitatum & Beneficiorum , quæ cæteroquin non solent, nec debent conferri

ferri nisi per literas plumbatas in Cancellaria, fieri solent per litteras in forma Brevis sub annulo Piscatoris, sed ad effectum solum adipiscendi possessionem licet in Cancellaria Bullæ sub plumbo nondum expeditæ sint, quarum expeditio subinde certas ob causas differtur, ita tamen ut intra sex menses sub pœna annullativa gratiæ expediti debeant.

12. Cœterum brevium triplex esse solet expediendi modus: Primus est, si expediantur supplicatione interclusa, & tunc clausa semper sollicitatoribus conceduntur. Alter est, si supplicatio non inseratur, sed ea extensa Breve conceditur personæ alicui singulari, & tunc pariter clausum datur. Tertius est, si supplicatione non interclusa, sed extensa rescribatur ad omnes & singulas personas, vel si ad particularem personam certumque universitatis corpus, ad futuram tamen rei memoriam, vel quotiescunque rescribit Pontifex ad Hebræum aliquem vel Hebræorum universitatem, semper per breve apertum id fieri solet.

13. Præter supradictos 24. Secretarios, qui constituti sunt pro Bullis taxatis expediendis, supereminet omnes,
primus

ptimus non solum Secretarius, sed etiā Minister Papæ Cardinalis Superintendens Generalis antea dictus, qui Cardinalis Nepos appellari solet, cui titulus Secretarii, & Superintendentis Generalis status Ecclesiastici per Brevia Pontificia concedi ante hac solebat. Sed nunc recentissimè Anno 1692. 28. Junii Innocentius per Constitutionem moderatorem *Romanum* in consensu Cardinalium Officium & Titulum Superintendentis Generalis, atque etiam officia quædam suprema militaria cum omnibus juribus, prærogativis, stipendiis, salariis & emolumentis quibuscumque perpetuo suppressit & abolevit.

14. Munus illius jurisdictionale & publicum est, ac versatur principaliter circa regimen Domini seu Principatus temporalis status Ecclesiastici, ideoque literas, quæ nomine Pontificis dantur ad Principes, Nuntios, aliosque, & provisiones & patentes, quæ conceduntur Officialibus pro ejusdem Principatus temporalis regimine, & administratione subscribit.

15. Tractat quoque hic primus Minister Politica, ac quædam etiam Civilia cum Regibus & Principibus, eorumque
Vica-

Vicariis & Magistratibus, cum Apostolicæ Sedis Legatis & Nunciis aliisque Curiae Ministris; Et quandoque etiam, si ita visum fuerit Pontifici, cum Episcopis & Metropolitanis.

16. Hinc est, quod Oratores Principum, & Curiae Officiales ac Magistratus, cum ab audientia Pontificis veniunt, hunc primum in Curia Ministrum adeant, eique communicent, quæ in dicta audientia tractata sint. Atque etiam alii Officiales & personæ privatae, quæ fortè admitti ad alloquium Papæ non possunt, aut admissi petita nondum obtinuerunt, sua exponunt, & suppliciter commendant.

17. Moratur hic Cardinalis Nepos in Palatio Apostolico, & Pontifici in Negotiis quibusvis gravioribus assistit, ideoque via & accessu occultiore illum adire potest. Fuit hucusque Legatus Status Avenionensis, & Comitatus Vindascini seu Venaissini in Gallia, percepitque redditus & emolumenta ex iis; Legationem vero comisit alicui Prælato, qui Vice-Legatus dictus est à Pontifice constitutus.

18. Gaudebat hic Vice-Legatus omnibus Facultatibus & Juribus Legati, etiam in aliquorum beneficiorum reservato

rum collatione ; Nisi quod ab eo daretur appellatio & recursus ad ipsum Legatum, qui proinde causas appellationis vel per se ipsū, vel per Auditore suū, aliosve delegatos cognoscebat, & si quæ graviores essent committebat eas etiam in Rota decidendas ; Instituta est subinde Congregatio quorundam Prælatorum & Curialium, quæ Avenionensis dicitur, pro negotiis illius Principatūs melius pertractandis.

19. Sed hoc anno per citatam constitutionem prohibuit Innocentius XII, ne post hæc emolumenta, salaria aut donaria ex illis Provinciis, quæ ante hac per Cameram Apostolicam Vicario Generali in Spiritualibus & temporalibus, ac Legato de latere iis in locis assignabantur, Nepoti huic aliisque consanguineis vel affinibus Pontificum concedantur.

20. Committi quoque solebat Cardinali Nepoti regimen Principatūs Firmani, quem similiter administrabat per Prælatum aliquem, qui Gubernator dicitur, ita tamen ut appellari posset ab eo ad Legatum. Aliis præterea idem Nepos præficiebatur primariis Officiis pluribus vel paucioribus pro benevolentia Papæ, quorum largis redditibus & com-

modis ditabatur. Sed modernus Pontifex Innocentius XII, in citata *Constitutione Romanum* perpetuo valitura statuit ac decrevit, ne post hac à se vel Successoribus suis Romanis Pontificibus ad favorem Fratrum, Nepotum, aliorumque Consanguineorum, seu affinium, illorumve loco in familiam adlectorum, de bonis, pecuniis, locis montium, officiis venalibus, creditis, redditibus rebus & juribus quibuscunque ad *Cameram Apostolicam* quovis modo spectantibus, etiam ex emolumentis *Datariae, Cancellariae, Secretariae Brevium, spoliis Ecclesiasticorum, & quarumcunque Palatii Apostolici portionum seu distributionum* provenientes quocunque Titulo, colore aut prætectu, nisi ex *Legis justitiæ* aliquam exigant remunerationem, ullo modo disponatur. Quod si Nepotes illi & Consanguinei vel Affines inopia laboraverint, poterit Pontifex illorum paupertatem eo modo sublevare, quo pauperum extraneorum inopiæ subvenire fas est.

21. Hæc aliaque plura in cit. *Constitutione* pro moderamine servando in donationibus reddituum Ecclesiasticorum Consanguineis faciendis Optimus & ob

hoc solum æterna memoria dignissimus Pontifex pientissimè ordinavit, ut fieret forma gregis daretq; exemplum præsulibus & Ecclesiarum & Prælatiſ, quibus sacri Canones, ne bonis & redditibus Ecclesiæ Consanguineos suos locupletent, tam frequenter inculcant, ut hi quoque carnis sanguinisque laqueis expediti de bonis & rebus Ecclesiasticis juxta æquitatis & justitiæ leges disponant.

22. Post Cardinalem Nepotem præcipuus est in rebus politica, & ex parte etiam Civilia & Ecclesiastica concernentibus Secretarius status, cui graviora negotia cum Regibus & Principibus, cum Legatis, & Nuntiis Apostolicis & quandoque etiam cum Ordinariis locorum Gubernatoribus aliisque Officialibus & Magistratibus statûs Ecclesiastici communicato ut plurimum cum Cardinali Nepote consilio pertractanda committuntur, qui deinde oracula & mandata Pontificis iisdem seu verbis seu scriptis explicat.

23. Hic Secretarius plures Adjutores habet, & Ministros, qui literas & instructiones in rebus gravioribus vel ipsi componunt, quas deinde revidet Secretarius status vel à dictante excipiunt. Divisas inter se habent Provincias

cias & Nuntiaturas, pro quibus literas illas conficiunt. Vestiuntur violaceis, & habitant in Palatio Pontificis, à quo pro annuo salario percipiunt mille quingenta scuta, præter emolumenta, quæ ex Secretaria proveniunt.

24. Hos inter præcipuus est, qui Secretarius dicitur Cifrarum, hic literas cifris & notis occultioribus scriptas interpretatur, & componit.

25. Ex supradicto Collegio Secretariorum desumitur ut plurimum unus, qui Secretarius Brevium dicitur; Et si fortè nemo in Collegio esset, qui aut satis idoneus ad hoc videretur, aut sufficienter probaretur Pontifici, committitur quandoque hoc munus aut Cardinali alicui, aut Auditori Camerae, aut alteri cuidam Prælato, probatæ fidei, aut etiam, quamvis id rarius, primo Secretariæ Ministro in hoc Ministerio plurimum versato, atque hoc casu Brevia per hunc Substitutum conscripta subscribi solent per Decanum Collegii aliumvæ Turnarium, prout fert stylus eorum.

26. Officium Secretarii Brevium est expedire literas Apostolicas, quæ dantur in forma Brevis, in membrana

subtili & alba, caractere latino ac nitido scriptas & signatas annulo Piscatoris, qui vel ab ipso met Pontifice, vel ab ejusdem intimo probatæ fidei familiari magna cum diligentia asservatur.

27. Monendi hic sunt exteri in Curia Romana non versati, ne imponi sibi permittant, credantque damno suo Brevia esse Apostolica, quæ vel monitoria solum sunt Auditoris Camerae, vel inhibitoria Rotæ, aliorumque Tribunalium, vel processus fulminati, similesve expeditiones Judicum & Tribunalium. Dicuntur quidem Brevia quoque, etiam in ipsa curia literæ pœnitentiariæ, quæ in ipso Tribunali concedi solent ut plurimum pro foro interno, & quandoque etiam pro externo, verum hæc facile dignoscuntur ex diverso sigillo, diversaque forma scribendi.

28. Est deinde alius quidam Secretarius Brevium circa forensia contentiosa, cujus officium est expeditre Brevia, & literas pro commissionibus, vel delegationibus causarum appellationis, vel restitutionis in integrum, quæ in partibus diriguntur ad Episcopos viciniore, vel Judices Synodales, aliasve personas in Ecclesiastica dignitate constitutas. Hic
Secre-

Secretarius non moratur in Palatio ,
& officium illius est venale.

29. Demum habet Pontifex in Palatio suo Officalem, qui Secretarius memorialium vocatur , quia nimirum memorialia vel libelli supplices, qui Papæ porriguntur , per hunc statutis diebus & horis Papæ referuntur vel extensi vel in compendium contracti pro negotiorum qualitatibus atque in eorum libellorum dorso Pontificis responsa per eundem annotantur , ut secundum ea deinde Brevia & provisiones expediantur.

30. Cum vero in Secretaria majora & graviora negotia Pontificum expediantur , ipsaque Brevia ex alio dignosci non possint esse authentica, nisi ex subscriptione Secretarii & Sigillo Piscatoris ceræ rubræ , quæ facile diffingitur & avellitur, impresso ; ideo ut haberi semper possit certitudo de expeditione referri solent Brevia in registra , quæ magnâ curâ custodiuntur in Archivio Apostolico illis exceptis , quæ minoris sunt momenti, & plerumq; omnibus petentibus conceduntur ; Ut sunt, Brevia super dispensatione interstitionum pro suscipiendis sacris Ordinibus in tribus diebus festivis , aut super dispensatione ætatis

ætatis tredecim mensium ad suscipiendū Ordines sacros, concessione quarundam Indulgentiarum sub certa forma, puta pro Altari privilegiato in una die hebdomadæ, aut in Octava mortuorum, vel pro indulgentia plenaria in una tantum solemnitate cujusdam Ecclesiæ, aliisque similibus gratiis, quæ cuique petenti conceduntur, & in quibus non subest timor fraudis seu falsitatis. Post mortem ergo cujuslibet Pontificijs, deferuntur supradicta Registra omniaque quæ expedita sunt per Cardinalem Nepotem, cæterosque Secretarios tempore eorum administrationis ad Castellum S. Angeli.

31. Quod attinet ad taxas Brevium, sciendum indulgentias, aliaque spiritua-
lia gratis omnino concedi, adeo ut Secretaria suppeditet expensas membranorum & scriptorum, solum in casibus quibusdam extraordinariis dari solet modicum aliquid fortè in compensationem expensarum. Cætera vero Brevia suas habent determinatas taxas; Ex. gr. Pro dispensatione super interstitijs solvuntur quatuor ducati de Camera, pro aliis dispensationibus ordinariis solvuntur quinque; At vero in gravioribus nego-
tiis

illis taxa est varia pro varietate & gravitate negotiorum.

Vestrius l. 1. c. 7. Card. de Luca Relat. cur. Rom. c. 7. Lunador. Rel.

C A P U T XIV.

De Camera Apostolica.

§. I.

De Tribunali Camerae Apostolicæ.

1. *Antiquitus pontifex suppresso Officio Archidiaconorum, curam per se habebat ararii.*
2. *Sed postea eam commisit Cardinali Cameraario, & institutum est Tribunal Camerae.*
3. *Quæ referantur ad hoc Tribunal.*
4. *Qui Officiales ad illud spectent.*
5. *Quando congregentur.*
6. *Ordo sessionis & qui votum habeant.*
7. *Advocatus & Procurator partium exeunt e Tribunali, postquam Judices informarunt.*
8. & 9. *Quomodo suffragia ferantur.*
10. *Causæ distribuuntur inter Clericos, qui eas à se examinatas in Tribunali proponunt.*
11. *Ubi terminari debent.*
12. *Jurisdictio hujus Tribunalis restricta est.*
13. *Offi.*

13. *Officiales ejus præstant juramentum & sunt immunes.*

1.

Primis Ecclesiæ temporibus sub persecutionibus Tyrannorum commisit Pontifex utpote Divinis intentus curam & administrationem peculii, & thesauri Ecclesiæ Archidiaconis. Cessante deinde persecutione, cum ob insolentem arrogantiam supprimi debuerit officium hoc & dignitas Archidiaconi, suscepit ipsemet Pontifex curam cognoscendi & tractandi non solum causas publicas privatasque gratiam & justitiam concernentes partim in consistorio cum consilio Cardinalium, partim in Capella cum assistentia Capellanorum, sed etiam negotia quæ ad ærarium & fiscum spectabant in Camera sua domestica cum opera & adjutorio quorundem Prælatorum, qui propterea Cameræ Apostolicæ Clerici, quasi ad hanc Cameram electi, nuncupati sunt.

2. Verum cum successu temporis ingruvissent negotiis Pontifex ob multitudinem causarum consistorialium, aliarumque quas in Capella cognoscebat, vacare non posset iis, quæ ad Cameram & Fiscum pertinent, administratio-
nem

nem Camerae commisit alicui Cardinali, qui ob id Camerarius dictus est, eumque praefecit Clericis Camerae, ex quibus proinde aliisque nonnullis Camerarii Officialibus Tribunal hoc constitutum est: Cui hoc tempore rarius interesse solet Pontifex, nisi cum de gravioribus ærarii & annonæ rebus, vel de mala diplomatum expeditione tractatur.

3. Referuntur ad hoc Tribunal Camerae Apostolicæ in primis ea omnia, quæ ad regimen Politicum Urbis Romanæ omnium Ditionum in temporalibus Pontifici subiectarum spectant, ideoque in ea præficiuntur Magistratibus & Provinciis Præsides (exceptis S. Sedis Legatis) qui etiam iuramentum fidelitatis in manibus Camerarii deponunt. 2. Proventus & rationes universi ærarii Sedis Apostolicæ examinantur. 3. In ea celebrantur contractus cum Pontifice de rebus publicis ad ejus dispositionem spectantibus. 4. In ea quoque expediuntur Literæ beneficiales, si vel Oratores seu supplices hanc expeditionis viam sibi elegerint, vel ob materię qualitatem gratia per Cancellarium expediti non potuerit. 5. In ea utroque gladio delin-

delinquentes puniuntur, poenæque seu profanæ seu Ecclesiasticæ pro qualitate personarum & natura delicti statuuntur. 6. In hac audiuntur causæ & controversiæ de publicis functionibus & vetigalibus tam Ecclesiasticis ex universo orbe, quam temporalibus ex statu Pontificio delatæ. 7. Demum ad hoc Tribunal tanquam ad supremam & propriam ipsius Pontificis audientiam confugiunt per appellationem subditi omnes ex universo statu Ecclesiæ temporalis in partibus gravati. *Vestr. l. 2. c. 1.* Verum plurima ex his exequenda committuntur Auditori, Gubernatori Urbis & Thesaurario, qui singula sua habent Tribunalia, à quibus tamen ad hoc Tribunal Cameræ datur appellatio.

4. Cum ergo tam varia & disparata sint negotia, quæ spectant ad hoc Tribunal, diversi quoque Officiales illi intersunt, & occurrentes causas negotiaq; expediunt, ut sunt Cardinalis Camerarius, Gubernator Urbis Romanæ tanquam Vibe-Camerarius, Thesaurarius Generalis, Auditor Cameræ, Præses Cameræ, Advocatus Pauperum, Advocatus Fisci, Procurator Fisci in Civilibus, qui Commissarius Cameræ vocatur,

catur, & 12. Clerici Camerae, quorum unus est semper Praefectus annonae, unus Praefectus Grasciae, unus Praefectus carcerum, & unus Praefectus viarum, de quorum omnium officio & jurisdictione infra quaedam subjunguntur.

5. Congregatur hoc Tribunal in Palatio studii publici, quod Sapientiae dicitur, bis quavis septimana Feria secunda & quinta, iisdem nimirum diebus, quibus conveniunt Auditores Rotae, nisi quod in Mense Martio, si in Feriam sextam incidat Festum, Tribunal hoc Camerae habeatur Feria quarta, licet Rota habeatur Feria sexta. In Feriis quoque Aestivis cæterisque anni temporibus, si Consistorium celebretur, congregatur quoque eadem die, quaecunque illa sit Tribunal Camerae. In Vigilia etiam Ss. Apostolorum Petri & Pauli habetur Camera extraordinaria in Palatio Apostolico Vaticano vel Quirinali, ubicunque fuerit Pontifex, ut recipiantur tributa & census à Feudatariis Ecclesiae. In ultimo Camerae Conventu datur Officialibus ad eam spectantibus à Pontifice in Palatio Apostolico lautum prandium, & prima die Augusti aliud iisdem

iisdem instruitur à Cardinali Camera-
rio.

6. In ipso Tribunali sedent ad men-
sam circularem ex uno latere Cardin.
Camerarii duodecim Clerici Camerae,
ex altero reliqui supranominati Officia-
les, qui ad distinctionem Clericorum
vocantur Camerales; Soli Clerici vo-
tum ferunt decisivum, cæteri solum-
modo discurrunt, & si suffragium dare
velint, eorum omnium votum, pro u-
nico decisivo numeratur, supplendo ni-
mirum vices Camerarii, cujus nomine
interveniant.

7. Porro Advocatus & Procurator
partium postquam Judices informarunt,
exeunt è loco Tribunalis, Procurator
vero Fisci cum reliquis, quando vota fe-
runtur, cum facultate respondendi diffi-
cultatibus, quæ per Judices inter suffra-
gandum ingeruntur, remanet.

8. Suffragia vero Clerici Camerae in
singulis causis omnes ferunt, sed pecu-
liari & distincto à Regulis juris & alia-
rum electionum usitato modo, nam
primo major pars votorum non consti-
tuitur hic ab excessu supra medietatem,
sed major dicitur illa, quæ talis est com-
parativè ad alias partes; Sic si ex 12.
Clericis

Clericis duo abeant in unam sententiam tres in alteram, iterum tres in tertiam, demum quatuor in quartam, hæc ultima sententia prævalet, & conclusum facit. Deinde cum quivis Clericus suam habeat Provinciæ seu Præfidentiam, ut vocant, in qua partes gerit Judicis primæ instantiæ, à qua datur appellatio ad Cameram, si quærat an Præfidentis illius sententia confirmanda sit, vel rejicienda, ipsemet quoque non secus ac alii Clerici votum habet in propria causa decisivum.

9. Si paria sint suffragia Ponens, seu Commissarius causæ votum habet decisivum, non secus ac in aliis Congregationibus & Tribunalibus, quia hic censetur majorem magisque distinctam habere facti informationem.

10. Distributio causarum fit inter Clericos per Decanum, id est, Seniorem inter illos; Ponens, postquâ causam sibi commissam examinavit, declarat quando causam in Tribunali proponere intendat, subscribendo, Schedulâ quæ *Dignemini* appellatur, per quam Ponens monet Collegas quo die propositurus sit causam, ideoque dignentur audire Partes seu verbis seu scriptis informantés, quod
&

& Partibus indicatur. Informandi modus idem est, qui in Rota servatur.

11. Latâ in hoc Tribunali sententiâ, si res de natura sua sit appellabilis, & de jure communi tres, vel duas exigit conformes, committitur denuo à Decano alteri Clerico, ut causa in eodem isto Tribunali terminetur, cum ab eo non detur appellatio ad alium Judicem, nisi, cum visum fuerit Pontifici, ad Signaturam gratiæ, cui solum hoc Tribunal subest.

12. Jusdictio hujus Tribunalis restricta est ad certum genus causarum Fiscalium, in quibus nimirum Fiscus seu Ecclesiasticus seu temporalis jus aliquod immediatum vel mediatum habet. Olim tractabantur quoque in hoc Tribunali causæ communitatum, de quibus nunc cognoscunt Congregationes, Consultæ & boni Regiminis; Si tamen agatur de collectis & gabellis similibusque, ad quæ Fiscus jus suum habere dicitur,ingere se hodiedum solet.

13. Electi ad hoc Tribunal in locum decedentium, non alias servant solennitates, nisi quod præstent consuetum ex dispositione juris communis juramentum;

tum; Inter cæteras prærogativas, quibus non solum Clerici sed etiam cæteri Officiales Camerales gaudent, hæc est, singularis, quod exempti sint à Gabel-
lis, Dohanis aliisque publicis oneribus etiam postquam officium suum dimiserunt.

§. 2.

De Cardinali Camerario.

1. Olim Ecclesiæ bona administrabant Archidiaconi, postea Cardinales, qui Camerarii dicti.
2. Hi amplam habebant potestatem.
3. Quod fuerit eorum Officium.
4. Et jurisdictio.
5. Ob multitudinem negotiorum assumebant varios Officiales.
6. Quorum primarii postea constituti sunt à Pontifice, & potestas Camerarii restricta est.
7. Hoc tempore quam habeat Jurisdictionem.
8. Officium ejus non expirat cum morte Pontificis.
9. Sede Vacatura & vacante magna est auctoritas Camerarii.
10. Defuncto Pontifice administrationem habet Palatii Pontificii.

dinariis locorum & Metropolitanis, ad Curiam via appellationis devolvebantur, & de quibus utpote levioribus vel criminalibus Pontifex in Consistorio vel in Capella nil decernere volebat, ideoque hoc casu Camerarius quodammodo Vicarium Papæ referebat.

3. Potissimum vero Officium Camerarii erat ærario seu Fisco Romani Pontificis, & patrimonio Romanæ Ecclesiæ præesse. *Glof. V. expirare, & V. Camerarium in Clem. Ne Roman. de Elct.* Ideoque recipiebat, & custodiebat bona, quæ ad Camera Apostolicam pertinent. *et. ad audientiam de præscript.* & jurisdictionem in omnes debitores Camera Apostolicæ, omnesque causas cognoscebat summarie interesse Camera ejusdem concernentes. *urbanus V. Const. 1. Apost.*

4. Subjiciuntur ergo jurisdictioni Camerarii tam in Urbe, quam extra causæ circa datia Gabellas & Dohanas, eorumque Officiales. *Leo X. Const. 24. Licet.* Item omnes depositarii & Thesaurarii per statum Ecclesiasticum. *Ibid.* & tenentur omnes illi, & similes Officiales Urbis & Ditionis Ecclesiasticæ illi parere. *Paulus III. Const. 41. Roman.* Habet etiâ Camerarius facultatē revidendi computa etiâ solidata

Pius IV. Const. 25. Romanũ. ac inhibendi, & ad se vocandi sub censuris & pœnis sine alio Papæ Mandato causas ærarium Cameræ concernentes, nisi commissio subscripta sit manu Papæ cum derogatione hujus Constitutionis *Pius IV. Const. 35. Cum sicuti.* Avocare vero potest causas ab omnibus Tribunalibus & Judicibus, etiã Cardinalibus, & causas criminales comittit Judicibus ordinariis criminalibus. *Clem. VIII. Const. 65. In conferendis.* Habet quoque jus circa venditionem pignorum Heræorum, & eorum furta; Percipit emolumenta ex Collectoria Hispaniarum aliorumque locorum. *Ibid.* Non potest vero Camerarius ejusque Officialis concedere commissionem in forma: *Si in evidentem.* Super alienationem rerum Ecclesiæ, *Pius V. Const. 69.* Nec potest dare licentiam vendendi stabilia, creandi census, aut celebrandi nundinas. *Clemens VIII. Const. 65. In conferendis.*

5. Cum vero per seipsum omnibus illis negotiis vacare non posset, assumpsit Officiales aliquot, quorum opera uteretur, nimirum auditorem pro cognitione causarum appellationum, Gubernatorem Urbis, qui & Vice-Camerarius

dicebatur pro administratione rerum profanarum in urbe ejusque districtu, & Thesaurarium, cui cura ærarii, causæque Camerales minores, ad quas suffragium Clericorum non erat necessarium, committebatur, aliosque ministros & Officiales minores.

6. Verum ob eandem forte rationem, ob quam dignitas Archidiaconi suppressa fuit, paulatim quoque Camerarii auctoritas diminuta est, dum Pontifex prædictos Officiales, Auditorem, Gubernatorem, & Thesaurarium independentes à Camerario constituit, qui propria sua efformarunt Tribunalia, ita tamen ut quæ negotia majora in iis occurrant, ad Pontificem deferant. Hinc potestas & auctoritas Camerarii alligata solummodo mansit honorificæ illi Præfecturæ Cameræ Apostolicæ, dum administratio ipsa penes Thesaurarium sit & Collegium Clericorum. & usus nunc docet, & refert de Luca. *Rel. Rom. Cur. disc.* 11.

7. Manet tamen species aliqua auctoritatis, & jurisdictionis Camerarii, dum Tribunali Cameræ præsidet tanquam caput & Præfectus illius, dumque congregantur domi illius statis temporibus Clerici, ceterique Officiales Cameræ con-

sultaturi de rebus gravioribus & commune bonum concernentibus. Præfeturam quoque habet Gymnasii, quod à Sapiencia nomen habet. Ideoque si qui Doctores Canonum aut Juris ibidem promoveantur, nominat Prælatum aliquem, ut plurimum Auditorem Rotæ, qui actui præsideat.

8. Non expirat Officium Camerarii cum morte Pontificis, idque duplici ex causa, primo ne negligentur redditus temporales ad Romanam Sedem pertinentes, sine quibus Spiritualia diu esse non possunt. *c. Ex Officii de præscript. c. Cum secundo de præb.* Deinde propter sustentationem pauperum, ne interim fame pereant. *c. Pasce dist. 86.* Pertinet enim ad Cameram temporalia pauperibus erogare. *Glos in Clem. Ne Romani V. eo tamen.* Hinc S. Laurentius respondit Tyranno: *Thesauros, quos quaris, manus pauperum deportaverunt.* Ideoque incumbere potest Camerarius Sede vacante exactionibus pecuniarum, & provisioni rerum pro statu præsentis duntaxat *Pius IV. Const. 63. In elig.*

9. Sede vero vacante aut jamjam vacatura major dignoscitur potestas Cardinalis Camerarii, & antiquam præ se ferre

ferre videtur authoritatis præeminentiam; Quandoquidem ubi fama percrebuit de extremo Spiritu Pontificis, confert se ad morientis cubiculum, nec aditus denegari potest, ut certior fiat de vita seu morte illius pro juribus & commodis Camerae observandis, & si velit in ultimis consistente Papa, apponit ad ingressum Palatii Custodes armatos.

10. Defuncto enim Pontifice præsentē Camerario ejusque Tribunali lustratur cadaver; Quo factō Camerarius frangit annulum Piscatoris, prout dictum est. *cap. 2. §. 2.* atque administrationem suscipit Palatii Apostolici, quod etiam inhabitat, usque ad clausuram Conclavis, incolitque conclavia, in quibus Pontifex morari solet, & varia ejusdem Palatii Officia inter Camerae Clericos distribuit, ut unus curam habeat aulae Pontificiae, alter supellectilium, tertius cellae vinariae, quartus rem curet frumentariam aliique alia.

11. Camerarius quoque construi & adornari curat Conclave pro Electione novi Pontificis cujus materialia deinde electo Pontifice donare pro libitu potest cuicunque. Cudit quoque monetam cum suis insignibus, & incedit per urbem stipatus Helvetis Pontificii s

tificiis cum consuetis armis & vestibus, sed minori numero, quam cum Papam prosequuntur. Asservat etiam clavem unam Thesauri, qui in mole Hadriani, seu Castello S. Angeli asservatur, alteram habet Collegii Cardinalium Decanus. Ob hanc ergo jurisdictionis, facultatum & Privilegiorum amplitudinem, quæ Leo X. *Const.* 24. *Licet.* & Julius III. *Const.* 3. *Licet.* Confirmavit & auxit, præ cæteris Cardinalibus majorem habet dignitatem. Extra Cameram tamen, occupat locum, qui ei tanquam Cardinali competit nullo habito respectu ad Officium quod gerit. *Cassan. in Cat. glor. mundi. p. 4. consid. 14.*

12. Camerarius quotannis percipit ad 12. vel 14. millia Scutorum ex hoc suo Officio, quod multis millibus comparari solet. Sed quæritur an licitè & sine labe Simonix, cum Camerarius mixtam habeat jurisdictionem Ecclesiasticam & Spiritualem? Respondetur, in ejusmodi Officiis, quæ tamen potissimum profana sunt duo considerari possunt. Potestas seu jurisdictio Ecclesiastica, & emolumenta, seu fructus Officiorum; Si spectetur jurisdictio, ejusmodi Officia vendi non possunt sine Simonia, si vero spe-

ſpectentur emolumenta illorum, vendi ſine labe poſſunt, & venduntur à Pontificibus pro expungendis debitis Cameræ, aut ſubſidio contra Turcas, aliasvè in cauſas pias impendendo; Non ſecus ac calix conſecratus vendi ſine labe Simonix nequit, ſi ratio habeatur conſecrationis, eaque in contractum veniat, licitè tamen veditur, ſi materia ſolummodo ſpectetur. Cæterum alia Officia majora, quæ præcipua ex parte Eccleſiaſtica ſunt & Spiritualia, nomineque Papæ ut Papæ, ſeu etiam ut Epifcopi Urbis adminiſtrantur, ut ſunt munera Vice - Cancellarii, Pœnitentiarii, & Vicarii vendi ſine labe nequeunt, licet annexa habeant emolumenta magna, pinguesque redditus temporales, ideoque gratis omnino à Pontificibus conferuntur.

§. 3.

De Auditore Cameræ.

1. *Auditori Cameræ traditus eſt gladius ſpiritualis.*
2. *Eſt Iudex ordinarius Curix Romanæ.*
3. *Appellatio fit ad eum in cauſis Eccleſiaſticis ex toto orbe terrarum.*

4. Potestatem quosque habet criminalem, & eam exercet, non incurrit censuras.
5. Est Executor obligationum factarum juxta formam Camera.
6. Et literarum Apostolicarum in partibus.
7. & 8. In quibus causis se non ingerat Auditor.
9. Utitur opera Vicegerentium tam in Civilibus quam temporalibus.
10. Et decem Notariorum, quorum Officium venale est, & hi habent Substitutos suos & Amanuenses.
11. Plurimum his fuditur.
12. Monitoria extra Curiam dantur in pergameno.
13. Quæ simplicem solum continent citationem.
14. Locum tenentium salarium & labor.

I.

Summus Pontifex à Christo, cujus in terris est Vicarius duplicem accepit gladium Spiritualem & temporalem. Hunc Gubernatori Urbis exercendum tradidit, ut §. sequenti dicemus, istum Auditori causarum Camerae Apostolicæ vibrandum pro necessitate commisit; Hinc nominat eum Vestrius l. 2. c. 4. omnium censurarum alterum Vulcanum &

& Fulminatorem. Habet enim Auditor Cameræ amplissimam Jurisdictionem in omnes, ut possit contumaces per fulmina, hoc est, Censuras & Excommunicationem ad Officium compellere.

2. Est namque Judex ordinarius Curiae Romanæ omniumque in urbe commorantium, sive incolæ illi sint, sive exteri, ideoque cognoscit causas Mercatorum, Campsorum, & pensionum annuarum, etiam si solutio alibi facienda sit, Nobilium, Principum, Legatorum, Prælatorum, Episcoporum, & Cardinalium, eorumque, ac ipsiusmet Papæ familiarium & continuorum commensalium. *Pius IV. Const. 3. §. 7. & Paulus V. Const. 28. §. 9.* Ita ut ubicunque vult, spiret, inquit Vestrus. *l. c.*

3. Ad eum quoque tanquam Judicem ordinarium & competentem fit appellatio de omnibus, quæ occurrunt in statu Pontificio, atque etiam in toto orbe terrarum, si causæ spectent ad forum Ecclesiasticum. Cognoscit etiam tanquam ordinarius à Papa substitutus sine alio rescripto causas appellationum à sententiis Judicum Urbis (Vicario, Governatore, & Senatore, ac Judicibus Capitolii exceptis) & quorumcunque

que judicum extra Curiam latis. *Tau-
lus V. Const. cit. §. 10.* Procedit vero in om-
nibus, prout in beneficialibus, sum-
mariè, simpliciter, & de plano sine stre-
pitu & figura judicii. *Ibid. §. 11.*

4. Amplissimam quoque potestatem
habet criminaliter contra delinquentes
quoscunque, cujuscunque status, gra-
dus, ordinis, & conditionis fuerint,
procedendi, & tam pœnas pecuniarias
quam Ecclesiasticas infligendi. *Ib. §. 12.*
Ideoque habet ad nutum suum & man-
data Capitaneum seu Barisellum cum fa-
milia armata seu Apparitoribus paratum.
Si vero contra Episcopos vel alios his
superiores agat, non potest decernere
monitoria ad comparandum personali-
ter, nisi prævia commissione manu Pon-
tificis signata. *Ibid. §. 13.* Dum autem
criminalibus causis sese immiscet, non
incurrit irregularitatem aliamve censu-
ram Ecclesiasticam, aut infamiae notam
vel aliud aliquod impedimentum, dum-
modo sententiam sanguinis per se ipsum
non ferat, neque votum subscribat. *Ib.*
§. 4. Ideo animadversiones corporis re-
mittit tanquam Judex Ecclesiasticus ad
Gubernatorem Urbis, qui ut dicetur,
Executor

Executor est brachii sæcularis, & gladii Ecclesiæ temporalis.

5. Præterea est Executor obligationum secundum formulam Camerae Apostolicæ factarum, quales sunt, quibus tenentur debitores, cum Conventionales subeunt censuras, consentientes se pro observatione promissorum posse excommunicari. *Paulus V. Const. 28. Eximie. §. 6.* Præterquam si in causis illis obligationum lites alibi introductæ sint, aut agitentur inter cives Romanos juxta Bullam Pii IV. § 6. *Inter multiplices.*

6. Est etiam Executor literarum Apostolicarum, sententiarum lectarum in partibus cum censuris, & instrumentorum omnium seu illa sint seu non sint juramento firmata; Ac proinde dat Remissorias & Compulsorias, decernit monitoria ad partes, promulgat censuras, excommunicat & à divinis suspendit. *Pius IV. Const. 33. & Paulus V. l. c.* Sic autem excommunicati aut alias censurati non possunt ab aliis quam ab Auditore Camerae, aut ejus locum tenente, nisi in articulo mortis absolvi. *Paulus V. l. c. n. 21.* Plura privilegia & facultates Auditoris Camerae vide in Bulla citata Pauli V. *eximie.* Non tamen concedit mo-

monitoria generalia in forma *significavit* ;
 Nec impedit Episcopus in executione
 Concilii Trid. *Pius V. Const.* 113.

7. Hæc tamen tam ampla & generalis Auditoris jurisdictio in quibusdam casibus coarctata est, nimirum primo in causis Cameralibus utriusque fisci prima instantia facienda est apud Thesaurarium, vel Camerarium, secunda vero apud Camera, vel à sententiis Collectorum apud eosdem Thesaurarium, & Camerarium, & tertia deinde apud Camera. Secundò in causis spectantibus ad Camerae Subordinatos, ut sunt Præsides Annonæ, Grasciæ, Dohannarum, riparum, Viarum, & Zechæ.

8. Tertiò in causis, quæ habent Judices particulares privativè, ut sunt causæ trium Basilicarum Patriarchalium, aliorumque piorum locorum, quæ habent Protectores cum plena jurisditione, similiter illæ, de quibus Vicarius, Gubernator Urbis, aut Senator privativè cognoscit. Quarto in causis verè beneficialibus, matrimonialibus, & merè Spiritualibus ac Ecclesiasticis, puta in causis Fidei, Rituum Ecclesiasticorum, & Ecclesiastiæ immunitatis localis juxta præscriptum Constitutionis Gregorii

gorii XIV. Quinto demum juxta declarationem Innocentii X. in causis Regularium, quæ deferri debent vel ad Protectores, vel ad S. Congregationem Regularium.

9. Hanc tam amplam jurisdictionem exercet per Locum tenentes seu Vicegerentes, quos assumere potest per Bullam Pauli V. 28. *Eximia*, Civilem quidem per duos Prælatos, quorum alter privatis, alter publicis præest Judiciis; criminalem verò per tertium aliosque adjunctos Judices exequitur.

10. Sunt quoque in hoc Tribunali Auditoris decem Notarii Actuarii, & omni die occupatissimi. Horum Officium venale est, & emitur unumquodque quindecim, vel octodecim, aut etiam viginti millibus Scutorum juxta Officii proventus & æstimationem; Quilibet eorum duos habet substitutos, & octodecim vel viginti circiter Amanuenses, ut plurimum Notarios.

11. His Notariis, eorumque Substitutis plurimum habetur fidei; Auditor enim & ejus Locumtenentes plures eis tradunt chartas in albo à se subscriptas, quibus illi deinde inscribunt inhibitiones, monitoria vel mandata executiva,

ne cum res postulaverit necesse sit semper recurrere ad Judicem.

12. Cum inhibitiones & monitoria mittuntur extra statum Ecclesiasticum, expediuntur hæc in pergamento, quæ ignarum vulgus existimat sæpe esse Brevia Apostolica, à quo proinde Rabulæ de foro eam non raro emungunt pecuniæ summam, quæ solvi solet pro Brevis, cum tamen pro monitoriis non nisi sumptus unius Scuti faciendi sint.

13. Hæc vero Monitoria quæ dirigi solent ad Ordinarios, Legatos, Nuncios aliosve Prælatos nonnisi simplicem continent citationem, ideoque perperam existimant ii, qui ejusmodi Monitoria accipiunt, se per ea constitui Judices & Delegatos Apostolicos. Ideoque assumunt formalem causarum cognitionem etiam infligendo excommunicationem aliasque censuras, quæ omnia fiunt contra intentionem Tribunalis, unde Monitoria promanant.

14. Cum Auditor ejus Tribunalis sit Judex Ordinarius non expirat ejus jurisdictio Sede vacante, quemadmodum aliorum Tribunalium præsertim Rotæ, & Judicum commissariorum, atque etiam
Signa-

Signaturæ Justitiæ & Gratiæ jurisdictio quiescit. Emitur Officium Auditoris septuaginta mille Scutis, & quotannis profert redditum 12, circiter millium Scutorum; Vacat vero vel per mortem naturalem, vel per promotionem ad Cardinalatum ad quem proximū parat gradum hoc Officium. Habet quoque familiam armatam cum proprio suo Capitaneo seu Barifello.

15. Locumtenentes recipiunt per omnes Menses stipendium quinquaginta Scutorum ex Notariorum emolumentis, præter alia, quæ illis obveniunt extraordinariè. Labor eorum immensus est, semperque concatenatus etiam in Feriis, æstivis & Legalibus, solis exceptis Festis Deo Sanctisque dicatis. Quilibet quotidie ante & post meridiem in loco sibi destinato audit juxta ordinem distributum duorum Notariorum hujus Tribunalis causas, ita ut una quandoque die quinquaginta & ultra causæ discutiantur. Accepta hac informatione accedunt Locumtenentes ad audientiam citationum, ubi accedunt omnes Notarii Tribunalis cum contradictoriis Procuratorum partium magno cum strepitu; & in una audientia tre-

centæ aliquando citationes leguntur, quibus cum interloqui necesse sit, labor videtur Humanis viribus major.

§. 4.

De Gubernatore Urbis Romanæ.

1. Gubernatori commissus est gladius Ecclesiæ Temporalis.
2. Quo licet dignior sit gladius Spiritualis Auditoris.
3. Præcedit tamen Gubernator Camerarium, cæterosque Officiales.
4. Cognoscit causas civiles & criminales, sed istas cum limitatione.
5. Has vero, & causas publicæ quietis præcipuè.
6. & 7. Privilegia Gubernatoris.
8. In civilibus habet unum Locumtenentem.
9. Ubi & quando hic jus dicat.
10. Ad quem fiat appellatio à Locumtenente.
11. Locumtenentis emolumenta.
12. Duos habet Locumtenentes criminales cum Substitutis. ubi & quando habeatur Tribunal criminale, & qui intersint.
13. Modus in eo procedendi.

I. Guber.

1.

Gubernator Urbis Romanæ est secundus Camerae Apostolicæ Minister, cui commissus est gladius Ecclesiæ temporalis, estque in Camera Apostolica Vice-Camerarius, & Camerarii Locumtenens. *Leo X. Const. 8. Et si pro.* Adeoque Prælati eximiis talentis magnaque experientia præditi.

2. Quamvis vero dignior sit gladius Spiritualis datus Auditori, quo animadvertit in animas, quàm sit gladius Temporalis, quem stringit Gubernator tanquam Executor brachii temporalis in corpora, idque in Urbe duntaxat, & ad quadragesimum ab Urbe lapidem, non in omnes indiscriminatim personas, prout facit Auditor Camerae, qui ferit non tantum habitantes in Urbe & vicinia, sed in exteris etiam & longinquis regionibus existentes, adeoque Gubernator ratione Officii sui inferior sit Auditore:

3. Præcedit tamen illum, cæterosque in Camera Clericos, imò Prælatos & Curiae Officiales omnes post Cardinales, etiam Regum Principumque Oratores, ac Pontificis Nepotes, aliosque Magna-

tes, qui ad Solium Papale adstare solent in publicis ac solennibus functionibus, idque non ratione Officii proprii, sed tanquam Vice-Camerarius, cui Cameraarii jam pridem ex voluntate Pontificis vices suas subdelegarunt, adeò ut jure quasi præscripto hanc sibi delegationem, & dignitatem vendicare possit.

4. Ex Officio vero cognoscit Gubernator causas civiles & criminales. *Leo X. l. c.* Quoad Romanos autem, & incolas in civilibus Jurisdictio ejus limitata est in novo statuto *l. r. c. 41.* & quo ad causas Spirituales, & Ecclesiasticas Jurisdictio data est Vicario Papæ à Paulo III. *Const. 36. Licet.* Semel quot Mensibus visitare tenetur carceres, Pius IV. *Const. 58.*

5. Præcipuum ergo munus Gubernatoris ejusque Tribunalis versatur circa causas criminales, & delicta reorum castiganda. Cognoscit causas induciarum, quietis publicæ & ruptæ pacis. Audit querelas Vasallorum adversus Dominos suos, & causas salarum, & mercediorum intra fines territorii sui, nimirum quadagesimum ab Urbe lapidem, easque sine Tribunali, & Scriptura summarie, & manu regia decidit juxta Statuta Urbis, vel in eorum defectu, juxta juris com-

communis dispositionem , & Constitutionem Leonis X. *Et/si pro.* Estque in his omnibus inter ipsum & Senatorem Urbis locus præventionis, si vero concurrant, Senator præfertur. *vestrius l. 2. c. 5.* At si causæ ad ipsius Tribunal delatæ sint , nemo præter Pontificem poterit eas ad aliud avocare. *Leo X. l. c.*

6. Propter sententiam sanguinis ab eo latam non incurrit irregularitatem ; Potest aurem augete & minuere pœnas tam de jure, quã ex consuetudine infligendas; Potest etiam statutis derogare, & edicta publicare *Leo X. Ibid.* Afferenti se aliquid facere de mandato Papæ omnino credendum est Paulus V. *Const. 107.* Graviora namque negotia communicat cum Pontifice , ideoque singulis Septimanis die Mercurii & Sabbati præ cæteris Officialibus accessum habet ad Pontificem , præterquam quod eum accedere aut per literas de rebus occurrentibus informare possit, quoties negotia , aut necessitas postulaverit.

7. Cum per Urbem incedit, præcedunt aliquot bipenniferi bini & bini , qui milites sunt Itali, sed diverso habitu & armis instructi ab his , qui pro custodia Pontificis constituti sunt , aluntur verò ex Camera ad servitium illius 300.

Apparitores cum Capitaneo, qui per antonomasiam ad differentiam aliorum dicitur Barisellus Urbis Romanæ, & ex familiaribus esse solet Gubernatoris. *De Luca Rel. Cur. Rom. disc. 36. Lanador.*

8. Jam verò in causis Civilibus habet Gubernator unum duntaxat Locumtenentem, qui legum scientia, vitæ probitate & Romanæ Curiae experientia insignis, atque ex loco, qui ab Urbe distet quadraginta saltem milliaribus, oriundus sit *Paulus V. Const. 71. universi agri.*

9. Hic jus reddit in aula Palatii Gubernatoris sedens pro Tribunali circa horam vigesimam (id est secundam circiter post meridiem) diebus singulis exceptis festivis de præcepto aut consuetudine Almæ Urbis, nec non diebus Coronationis Pontificis viventis, ingressus Gubernatoris, Jovis, Lunæ & Martis immediatè ante diem, ipsoque die Cinerum, tota hebdomada majore, die commemorationis omnium fidelium Defunctorum & Vigiliæ Nativitatis Domini. *Paulus V. l. c.*

10. A sententiis definitivis Locumtenentis appellatur ad Papam & Sedem Apostolicam in causis appellabilibus. In causis

causis verò in quibus de Jure recursus datur, recurritur ad Gubernatorem, idque infra decem dies, qui causas hujusmodi per seipsum, vel alium ab eo deputandum expetit. *Paulus V. ibid.*

11. Locumtenenti solvuntur in principio cujusque Mensis à quolibet ex duobus. Notariis causarum Civilium hujus Curiae quinque Scuta auri in auro. Præterea percipit unum Julium pro singulis his expeditionibus: Pro quolibet mandato executivo non tamen in contumaciam, pro quolibet arresto in carceribus, mandato excarcerandi, significatione dotali, aut vigore termini, aut in vim litis pendentis, aut litis finitæ, aut stante deposito vel negatione, aut data cautione, de stando juri, & judicatum solvendo concessa. Pro qualibet etiam citatione, vel inhibitione vigore commissionis, aut extra Curiam decreta, dummodo in quolibet ipsorum casuum agatur de summa Scutorum auri septem, qui constituunt Julios septuaginta septē. *Paulus V. Consis 71. Universiagri.*

12. Præter Locumtenentem Civilem habet Gubernator duos criminales, & horum singuli suos Substitutos cum Notariis. Habetur Tribunal criminale in Palatio

Palatio Gubernatoris die Martis cujuslibet Septimanæ, cui interfunt dicti duo Locumtenentes, & illi substituti, qui egerunt in causis, quæ proponuntur; Advocatus Cameræ & Fisci, Procurator Fiscalis Generalis cum uno alterovè Substituto, Advocatus pauperum, & duo pauperum Procuratores.

13. In hoc Tribunali audiuntur Advocati & Procuratores defendentes reum, & accusantes, qui in Curia adhærentes Fisci seu instigatores vocantur. Pauperes suum habent Advocatum & Procuratorem, & si his addi cupiant alium causidicum, cui plus fident, permittitur. Discussa causa delinquentis, refert Locumtenens, qui Judicem tum agit, causa merita, tam pro, quam contra reum prolata, & exquirat suffragia Congregatorum; Quæ excipit notatque Gubernator, qui proprium proferre votum non solet, refertque ad Pontificem, ut ab eo recipiat oraculum, quod quandoque conforme est judicio Tribunalis, quandoq; difforme, dum pro ratione, & diversitate circumstantiarum vel minuitur pœna, vel augetur, vel etiam injungitur, ut res maturius discutiatur.

§. 5.

De Thesaurario Generali.

1. *Thesaurarius olim Custos erat æris Camerae, nunc custodit illud Camptor Depositarus.*
2. *Qui Thesaurarius secretus dicitur, hic verò Generalis, cum sit Judex cæterorum.*
3. *Etiam in causis criminalibus, & magnam illi concessit facultatem Pius IV.*
4. *Et Sixtus V.*
5. *Habet curam Congregationum Montium, Computorum & Baronum.*
6. *Habet etiam domi suæ Congregationem. Qui ad eam admittantur.*
7. *Et interest omnibus Conventibus, in quibus agitur de redditibus Camerae*
8. *Quem locum occupet inter cæteros Prælatos.*
9. *Officium ejus quando vacet, & quantietur, quantumque proferat.*

I.

Proximus post Camerarium in Camera, Apostolica ratione Officii est Thesaurarius seu Præfectus ærarii, cujus Officium quondam erat æs Camerae Apostolicæ recipere, custodire, & ubi opus

opus , erogare redditis rationibus Cameræ etiam cum juramento , eas veras esse. Pius IV. *Const* 87. §. 35. Nunc vero asservat pecunias Cameræ seu Fisci publicus quidam & probatus Camptor , qui Cameræ Depositarius nuncupatur , quas deinde ad Papæ ejusque Officialium dispositionē extradit , aut ad usus assignatos expendit.

2. Hic Thesaurarii secreti nomen sortitus est ad differentiam illius , de quo agimus , qui generalis appellatur , estque Judex & Superior aliorum omnium Thesaurariorum per Provincias , præsertim Marchiam , Æmiliam ; Umbriam & Patrimonium , & Director omnium Proventuum , & emolumentorum Pontificis , ac Cameræ illius , adeoque mixtam habet jurisdictionem Ecclesiasticam & secularem , cum Judex quoque sit appellationis Collectorum Apostolicorum.

3. Est præterea Thesaurarius Judex competens causarum Cancellariarum criminalium Status Ecclesiastici ; Et concessit illi Pius IV. *Const* , 83. *Superna* amplam facultatem locandi & vendendi Cancellarias criminales Status Ecclesiastici tam Originariis quam forensibus , atque etiam obligandi Cámeram pro vendi-

venditione harum Cancellariatum criminalium ; Si etiam lites aliquæ , aut dubia earum occasione fortè orirentur, potestatem eidem concessit illa decidendi de plano, summariè, omnique appellatione remota.

4. Cognoscit etiam causas concernentes spolia Sacerdotum Ecclesiasticorum, & Defunctorum, fructus male perceptos, ac illicitas negotiationes, idque Summariè & de plano. Similiter cognoscit de appellationibus à sententiis Nunciorum Sedis Apostolicæ Collectorum, & aliorum Officialium à se Deputatorum. Promulgat edicta & ordinationes, ac debitores Cameræ ad solvendum cogit ; Pro expeditione verò suarum literarum nil solvit. Habet demum facultatem loco sui constituendi, & revocandi Vice - Thesaurarium, aut Locumtenentem generalem, ac unum seu plures Auditores. *Sixtus V. Const. 100, In Conferendis.*

5. Commissa quoque est Thesaurario cura & protectio Montium, ideoque si ve agatur de novis erectionibus Montium Cameræ, Baronum, vel Communitatum, si ve de erectorum commercio, & translatione de persona in personam, id
omne

omne perficitur per Thesaurarium, qui res transactas literis confirmat patentibus, ideoque Caput & Judex est Congregationum Montium, Computorum & Baronum.

6. Præterea instituit domi suæ singulis Septimanis Congregationem, ad quam accedunt, ipso Præsidente, Advocatus & Commissarius Camerae cum Computista; ut vocant; Deinde Solicitator Camerae, Substitutus Commissarii, & quandoque ipsius Thesaurarii Auditor; In hac Congregatione tractantur ea, quæ quotidie occurrunt, estque præparatoria ad Generalem illam Congregationem, quæ Computorum dicitur.

7. Interest quoque Thesaurarius omnibus conventibus, in quibus de bonis, proventibus, & expensis Camerae Apostolicæ tractatur, ac revidet rationes Ministrorum & Officialium ad hanc Cameraam spectantium.

8. Locum vero obtinet in Camera, & actibus cameralibus immediate post Vice-Camerarium. In Capella etiam Pontificis, & quibuscunque sessionibus, processionibus, equitationibus, aliisque actibus tam publicis, quam privatis sequitur

quitur immediate Auditorem Camerae, ante omnes Episcopos, Primates & Patriarchas *Sixtus V. Const.* 100. Majorque illis duobus ostenditur honor à Cardinalibus & Oratoribus Principum, à quorum etiam *Corteggio*, ut vocant, incommoda valde obsequii servitute, quâ eos excipiunt deducuntque, sunt exempti, ut nonnisi Cardinali Nepoti hoc obsequium præstent.

9. Officium Thesaurarii vacat vel per mortem, vel per promotionem ad Cardinalatum, ad quem aditum præbet. Olim emebatur Scutis sexaginta millibus monetæ, nunc à tempore Alexandri VII. Scutis quinquaginta sex millibus auri stamparum, profert vero in proventibus annuis decem circiter vel duodecim millia Scutorum, præter pensionem annuam, quam accipit pro familia, ducentorum Scutorum, & victum quotidianum pro se, & octo familiaribus suis, ac duobus equis *Sixtus V. l. c.*

§. 6.

De Præfide Camerae.

1. *Præfidentis Officium.*
2. *Est Prælati & emit officium*

1. Præ.

PRæsicens Camerae Apostolicæ præest rationibus universi ærarii, easque recipit ab iis, qui proventus Camerae Apostolicæ in Urbe, & in Provinciis colligunt, & administrant; Assidet quoque in Tribunali Camerae, sed suffragium, uti nec cæteri Camerales non habet.

4. Censetur inter Prælatos, & vestitur habitu violaceo. Emit Officium suū trigiesies mille Scutis, percipitque pro fructu annuo ex centum Septem vel octo Scuta.

§ 7.

De Advocato Pauperum.

1. *Romæ instituta est pia Congregatio Curialium pro miserabilibus gratis juvandi, & alitur à Pontifice Advocatus pauperum.*
2. *Officium Advocati pauperum.*
3. *Interest Congregationibus criminalibus.*
4. *Officium est perpetuum, quæ emolumenta id proferat.*

1. Cum

CUm *fœneretur Domino, qui miseretur pauperis*, ut inquit Sapiens, Prov. 19. Non solum instituta est Romæ inter cætera quamplurima pietatis ac misericordiæ opera Congregatio pia Curialium diebus festis quibusdam haberi solita in Ecclesia S. Caroli ad Catenarias pro receptione supplicum libellorum personarum miserabilium, quæ gratuitum patrocinium implorant, sed etiam Pontifices constituunt, & ex ære publico alunt Advocatum Pauperum, qui eorum partes contra Advocatos Fiscales, & aliorum potentiorum invasiones tueatur & defendat, ne ex defectu mediorum egeni Advocatorum avaritiam explere non valentes, indefensi pereant.

2. Officium ergo hujus Advocati est gratis personis miserabilibus assistere, scripturas formare, & optimo quo potest modo earum causas defendere. Ideoque adesse semper debet tam publicis quam privatis carcerum visitationibus, & sollicitè curare, ne carcerati à Judicibus, Executoribus aut custodibus plus æquo graventur, eamque ob causam

sam accipiat quotidie à visitatore carceris in scriptis nomina eorum, qui in dies carcerantur. *Pius V. Const. 58. Paulus V. Const. 71.* Non potest hic Advocatus; causas divitum defendendas assumere pro precio, tum ne pauperum causas deserat, tum ne ansa illi detur turpe lucrum faciendi.

3. Interesse quoque potest omnibus Congregationibus criminalibus, quæ omni Septimana habentur in Tribunalibus Gubernatoris, Auditoris Camerae & Vicarii, atque etiam in Foro Capitolino, & in iis præcedit Advocatum Fisci.

4. Officium hujus Advocati est perpetuum, nec vacat nisi per mortem vel promotionem ad munera majora & incompatibilia. Habet pro annuo Salario mille circiter auri Scuta, præter alia emolumenta & immunitates à Gabellis & ejusmodi oneribus. Accedit Pontificem non solum cum cæteri Officiales ordinarie admittuntur, sed etiam quandocunque res postulaverit.

§. 8.

De Procuratore Pauperum.

1. *Procuratores pauperum sunt duo, alter à Papa, alter ab Archifraternitate charitatis constitutus.*
2. *Quod sit horum Procuratorum Officium.*
3. *Interfunt Congregationi Visitationis Carceratorum. Nil à carceratis accipere possunt.*

I.

PROCURATORES pauperum sunt duo, quorum alterum constituit Papa juxta morem magnorum Tribunalium tanquam Adjutorem Advocati pauperum in iis, quæ in Processibus ordinandis necessaria sunt. Alter constituitur ab Archifraternitate, quæ Charitatis dicitur, erecta in S. Hieronymi Ecclesia prope Palatium Farnesianum.

2. Illorum officium est causas pro defensione pauperum instruere, ideoque Procurator constitutus à Papa quotidie cum Substituto visitare debet carceres, & annotare nomina tam eorum, qui ad illos ducuntur, quam Judicum, quorum mandato incarcerantur; Annotare etiam causas detentionis, diem & horam, quâ in liberiori carcere ponuntur,

M m

tur,

tur, & quascunque res, quæ apud carceratos reperiuntur, omniaque ad Advocatum pauperum referre, quem semel in Hebdomada, & quoties ob incarceratos necesse fuerit, accedere tenetur.

3. Uterque etiam Procurator pauperum locum habet in Congregatione visitationis Carceratorum. Nihil vero omnino accipere possunt à pauperibus, nec etiam ab aliis carceratis, etiam si divites sint, sine speciali licentia Gubernatoris, aut saltem pauperum Advocati. *Pius IV. Const. 87. §. 19. Paulus V. Const. 71. §. 16.*

§. 9.

De Advvocato Fiscali.

1. *Fiscus & Camera in Curia distinguuntur.*
2. *In ea habetur duplex Fiscus favorabilis & onerosus.*
3. *Camera habetur pro Fisco favorabili.*
4. *Advocatus est simul Camerae & Fisci. Quamdiu duret ejus officium.*
5. *Quibus Congregationibus interfit.*
6. *Committitur ei etiam officium Procuratoris fidei.*

7. *Qua-*

7. *Qualia habeat emolumenta.*

I.

Quamvis Fiscus & Camera in jure & à Jurisperitis non distinguuntur, nihilque aliud sit Fiscus, quam ærarium vel Camera Principis prout complectitur, quidquid ad illius commodum, & rem pecuniariam spectat, in Curia tamen Romana ex Stylo & modo loquendi illius reputantur diversa.

2. Cum enim in ea duplex habeatur Fiscus, alter est favorabilis & privilegiatus continens ærarium Principis conflatum ex juribus regalibus, aliisque publicis emolumentis, non ex multa vel pœnis corrogatum; Alter odiosus versans tam circa personales delinquentium pœnas, quas urgent Fisci Officiales, quam circa æs, quod ex multa & publicatione bonorum ob perpetrata crimina, & contumaciam conflatur.

3. Cum ergo Camera, licet sit Fiscus in primo & favorabili sensu, distinguitur tamen à Fisco in secundo sensu accepto, inolevit consuetudo in Curia, ut Camera dicatur diversa à Fisco, diversisque nominibus appellentur utriusque Procuratores, nam ille, qui est Cameræ, dicitur Commissarius, ille

M m 2

vero

vero qui est Fisci, appellatur Procurator Fiscalis.

4. Advocatus autem cum utrique Procuratori in iis, quæ juris sunt, assistere & opem suam præstare debeat, dicitur Advocatus Camerae simul & Fisci. Advocatum Fisci primum ab Adriano Imp. institutum fuisse tradit Budæus in *Pandectas Tit. de Officio Quaestoris*. Munus ipsius olim annale erat. *l. Cum Advocato C. de Advocat. divers. jud.* Deinde Biennale *l. Sancimus 11. eod.* Nunc est perpetuum ad vitam, nisi promoveantur ad officia majora & incompatibilia.

5. Advocatus hic locum habet in Camera inter Camerales, & interest Congregationibus Computorum & Camerali, quæ pro juribus Camerae habentur coram Thesaurario. Præterea adest in Congregationibus Montium & Baronum, Immunitatis Ecclesiasticæ & Consistoriali; omnibusque aliis, in quibus agitur de criminalibus, & de rebus ad Fiscum, vel Camera Apostolicam quoquo modo pertinentibus; In iisque operam suam præstare debent gratis & absque ulla mercede; Potest tamen ab instigatoribus, propriam injuriam, vel inter-

interesse prosequentibus, si quid sponte dare voluerint, illud acceptare.

6. Plerumque etiam committitur huic Advocato munus Promotoris Fidei, hoc est Advocati Fiscalis, vel opponentis in causa beatificationis, vel cultus, aut Canonizationis servorum Dei; Ideoque interest quoque Congregationi Rituum, aliisque conventibus, in quibus de ejusmodi materia tractatur. Non admittitur tamen ad Tribunal Inquisitionis universalis, cum hoc proprium suum, & particularem habeat Fiscalem.

7. Emolumenta eadem habet hic Advocatus, quæ habet Advocatus pauperum, & quædam etiam majora, cum is scribere possit in causis criminalibus contra reos accepta mercede ab accusatoribus, vel instigatoribus, quod licet licitum sit, indecens tamen videtur, ideoque moderni ut plurimum ab hoc abstinere solent.

§. 10.

De Procuratore Fisci & ejus Substitutis.

1. *Officium Procuratoris Fisci.*

M m 3

2. E/B

2. Est in Curia magnæ auctoritatis.
3. Interest Procurator publicis Consistoriis.
4. Gratis introducere causas debet.
5. Habet septem Substitutos.
6. Non potest instituere examen, nisi præsentem iudice.

I.

PROCURATOR Fiscī fiscales causas in omnibus Romanæ Curiae Tribunalibus *ex facto* instituit ac defendit, ideoque officium illius consistit in agendo & procurando, dictusque olim nonnunquam fuit Curator Reip. *l. Curator C. de modo mulctarum.*

2. Nunc in Romana Curia non mediocris est auctoritas illius, cum dicatur Papæ familiaris, accipiatque portionem ex Palatio, & vestibus utatur violaceis. Assistit quoque Iudicibus in causis fiscalibus, suumque votum saltem consultivum confert; Citari enim, vocari, & audiri debet in omnibus causis criminalibus quorumcunque Iudicium & Tribunalium, exceptis causis Fori Capitolini, & iis pro quibus in Fisco intervenire solet Cameræ Commissarius. *Paulus V. Const. 71. Universi agri.*

3. Interesse

3. Interesse quoque solet publicis Confistoriis, & curare ut de rebus ibi publicè gestis per aliquem ex Protonotariis Apostolicis ad perpetuam rei memoriam publicum conficiatur documentum, cum intersit Reip. ejusmodi rerum conservare Testimonium. *Vestrius. l. 2. c. 9.* Nominatur ab ipso Papa, & in admissione ad Officium, quod manuale est, præstat in Camera juramentum fidelitatis. *paulus V. l. 6.*

4. In introducendis causis nihil omnino ab instigatoribus accipere potest pro Decreto vel Subscriptione cujuscunque Monitorii. In prosecutione verò causarum nonnisi moderatè pro labore ad commodum instigatorum subeundo admittere potest. Nihil verò à reis sub quovis prætextu.

5. Procurator septem habere debet Substitutos, quibus singulis Camera Scuta quinque menstrua persolvit, videlicet quatuor Substitutos pro Tribunali Gubernatoris, duos pro Tribunali Auditoris Camerae, & unum pro Tribunali Vicarii. Hi quoque Substituti pro inventariis, cassationibus processuum, citationibus, aut alio quocunque prætextu à reis nihil prorsus,

fus, nec esculentum aut poculentum accipere possunt sub poena infamiae, privationis officii, & inhabilitatis. *Paulus V. l. c.*

6. Reos nec ipse Procurator Fisci nec ejus Substituti interrogare, aut testes examinare possunt, nisi in praesentia Judicis; Neque dare possunt mandata voce vel in scriptis de capiendo quempiam, nisi in periculo fugae & Judicis absentia. Non tractet Procurator de compositione cum ipsis reis, sed expeditioni causarum incumbat; Si reus compositionem petat, fiat cum interventu Judicis. Neque etiam Procurator quavis ex causa quicquam à Substitutis suis recipiat, sed omnia emolumenta illis liberè & integrè relinquat. Si Substituti illi ad reformandos processus extra Urbem mittantur, ultra victus & equorū impensam debita quoque & taxata viatica nil recipere possunt. *Paulus V. l. c.*

§. II.

De Commissario Camerae Apostolicae.

1. *Qualis Commissarius esse debeat.*

2. *Quod*

2. Quod officium illius.
3. Habet curam Archi vii Camera.
4. Quo habitu utatur , & quem locum occupet in actibus publicis.
5. Nunc auctoritas cum functione diminuta est.

I.

Commissarius Camerae Apostolicae debet esse Clericus vitae & morum probitate praeditus , utriusque vel alterius Jurium Doctor, estque vere familiaris & commensalis Papae Sixtus V. *Const.*

14. *Ad excelsum.*

2. Tractat & exequitur ea Camerae negotia , quae ad judicia non pertinent ; Praest exactionibus publicis , vectigalibus annonae , cudendae pecuniae , aliisque negotiis Cameralibus. *Vestrius l. 2.*

c. 10.

3. Commissa quoque est illi administratio Archivii Camerae Apostolicae , & procedere potest contra detinentes , & non revelantes scripturas Camerae in toto Statu Ecclesiastico viae executivae & manu regiae. *Sixtus V. l. c.*

4. Gestat habitum in Camera , aliisque actibus Cameralibus & carcerum visitationibus à Clericis , Praesidente , & aliis Praelatis Cameralibus deferri solitum,

litum, & in Camerâ immediatè post ipsum Præsidentem, ac in carcerum visitationibus post Clericum carcerum Præsidem, in Capella autem Pontificiâ, & Consistoriis publicis, processionibus, equitationibus, aliisque actibus, tam publicis quàm privatis in loco Palatii Apostolici Auditoribus, ac dictæ Cameræ Clericis assignato immediatè post illos sedere & incedere concessit *Sixtus V. citatâ Const. 14.*

5. Verum hodie non intervenit visitationibus carcerum, & ut testatur *Vestrius l. c. c. 10.* omnia ferè quæ ad Officium Commissarii (quod nunc quoque conceditur ad nutum Pæpæ non ad vitam) pertinebant, Gubernator Urbis, Thesaurarius, Præsidentis Fiscique Procurator exercent, ut Commissarius solum adsit cum Thesaurario rationibus, quæ de proventibus & bonis Camera-libus dantur, easque revideat; Gaudet Privilegiis Clericorum Cameræ, & nihil solvit pro expeditione literarum sui Officii *Sixtus V. l. c.*

§. 12.

De Clericis Camerae Apostolicae.

1. Clerici Camerae sunt Consilarii Camerarii.
2. Quot sunt numero.
3. Sunt Commensales Papae, & interesse Tribunali debent.
4. Quae subjecta sunt jurisdictioni eorum.
5. Visitant loca Status Ecclesiastici.
6. Causas ad ipsos spectantes summarie cognoscunt.
7. Ex Clericorum collegio varii praefecti diversarum congregationum eliguntur.

I.

Praeter supra recensitos Officiales spectant praecipue ad Cameraam nonnulli, qui Clerici Camerae Apostolicae vocantur. Hi veluti Consilarii adjuncti sunt Camerario, qui ex horum sententia & decreto ut plurimum de jure ad judices rescribere solet.

2. Numerus illorum olim indeterminatus fuit, cum vero successu temporis adeo hic excrevisset, ut confusionem aliaque incommoda causarit, reduxit eum Eugenius IV. *Const.* 13. *Inter cetera.*

ad

ad numerum Septenarium, quem deinde Leo X. *Const. 24. Licet* confirmavit. Verum aucta negotiorum mole, augendus quoque fuit numerus horum Clericorum, ut duodecim deinde constituti sint *Rubr. in cit. Const. 24.*

3. Sunt vero omnes Comensales & Capellani Papæ, eorumque nomina describuntur in libris Cancellariæ, ut præferantur in gratiis *Sixtus IV. Const. 1. Dispositione.* Quandocunque habetur Tribunal, interesse tenentur hi Clerici, ita ut abesse nunquam possint sine licentia Camerarii vel Decani. *Pius IV. Const. 87. §. 14.* Si tamen agatur in eo de inmundis contractibus conductionum & locationum cum ipsorum Consanguineis intervenire ei prohibuit Paulus III. *Const. 18. Alias.*

4. Jurisdictioni illorum subjiciuntur tam in Urbe quam extra causæ circa datia, Gabellas, Dohanas & eorum officiales Dohanerios, & Appellatores. Item commissa est illis cura ripæ mercium, Grasciæ Salis & Aluminis, Zechæ, carcerum, stratarum tam Urbis, quam cæterorum locorum Status Ecclesiastici. Subsunt quoque jurisdictioni illorum omnes Depositarii & Thesaurarii

rarii in statu commorantes Leo X.
cit. Const. 24.

5. Tenentur etiam loca Status Ecclesiastici visitare, ut inquirent de ab-
usibus & criminibus *Julius II. Const.* 8. §. 2. &
tunc cogere possunt quoscunque ad ex-
hibenda documenta cujusvis generis.
Ibid. §. 33. Sic autem visitantibus Legati,
Gubernatores, Episcopi, Capitanei a-
liique vel ab ipsis deputati assistere; &
opem ferre tenentur. *Ibid.* Arbitrantur
quoque damna spoliatorum à Latroni-
bus inspectis circumstantiis, & recepto
juramento ab illis. *Leo X. Const.* 28. §. 3.

6. Jurisdictio autem illorum non ex-
tenditur ultra cognitionem causarum in-
teresse Cameræ concernentium *Pius IV.*
Const. 55. §. 3. Has ergo solum cogno-
scunt, idque summarie & sine Strep-
itu judicii inspectâ solâ facti veritate. *In-*
noc. VIII. Const. 4. §. 2. Omniaque lingua
latina proppnuntur. *Leo X. Const.* 24. §. 6.
Sententiæ vero latæ super causis spe-
ctantibus ad Fiscum ob omissionem so-
lennitatum non annullantur *Innoc. VIII.*
l. c. Causas appellationum à sententiis
definitivis intra 40. milliaria ab Vrbe in
rebus non excedentibus valorem 25.
Ducatorum committere possunt. *Pius*
IV. Const. 55. §. 4.

7. Ex

7. Ex hoc Clericorum Collegio unus semper est Præfectus annonæ unus Præfes Grasciæ, seu victualium pinguium, unus Præfectus carcerum, & unus Præfectus viarum. Singulorum officia exponemus, ubi de Congregationibus super his rebus infra agemus.

§. 13.

Praxis & Ordo, qui in negotiis proponendis & discutendis in Camera Apostolica servatur.

1. *Pridie judicii habendi vocantur per Cursos ad Cameram spectantes, qui altero die venire tenentur.*
2. *Comparent in habitu suo consueto, Missam audiunt, & versus Cameram singillatim eunt.*
3. *Ad locum propositionum cum pervenerunt, proponunt Advocati & Procuratores causas, quas Mensarius notat, & deinde Cameram ingrediuntur.*
4. *Ingressi Cameram præmissis precibus, eos qui proponere aliquid voluerint, audiunt.*

5. *Occlusa Camera inchoatur judicium, quod duabus minimum horis durat.*
6. *Mensarius causas notatas legit, quas Decanus distribuit inter Clericos.*
7. *Has illi in alia sequente Camera referunt, & Decanus vota singulorum acquirit, sitque decisio juxta majorem partem.*
8. *Vota foris nemini revelanda sunt.*
9. *Decisiones inscribuntur libro & expediuntur.*
10. *Notarii Procuratorum officium non subeant. Pauperum causæ gratis expediantur.*
11. *Rationes dantur in Camera Clericis ab Administratoribus.*
12. *Quæ examinantur, & si justæ sunt, approbantur & inscribuntur libris rationum.*

I.

PRidie illius diei quo Camera Apostolicæ Tribunal seu judicium habendum est, debent id Cursores sub poenâ amissionis salarii menstrui, jubente ipso Camerario seu Vice-Camerario intimare singulis tam Clericis, quam aliis ad Camera spectantibus. Altero deinde die omnes invitati summo mane horâ constitutâ in Palatio Apostolico, vel ubicunque Camera haberi consuevit; comparere debent, à quâ nemo abesse potest

test absque licentia Camerarii vel Decani, excepta publicæ utilitatis privæque necessitatis causâ, quam tamen absens per nuntium eidem Camerae significare impediti debent.

2. Comparent verò Clerici, in Rochetto & cappa qui eisdem utuntur, reliqui vero solitis vestibus rubeis & violaceis, nulla habitû Consistorii distinctione induti, ac pulsatâ cappanula ad Missam accedunt, quæ Decano & alio Clerico, vel absente Decano, duobus minimum Clericis assistentibus celebrari debet, eaque peracta præeuntibus duobus Cursoribus omnes Cameraam versus se conferunt, alius post alium servato ordine incedentes, quo quisque commodius ab agentibus & collitigantibus de rebus pertractandis valeat informari.

3. Postquam ventum est ad locum propositionum causarum imperato per Camerarium vel eo absente per Vice-Camerarium seu Decanum silentio, Advocati, Procuratores alique ad hoc constituti causas dilucidè, reverenter, & sine strepitu proponunt ut intelligi, & à Clerico Mensario notari possint. Notarii vero dictæ Camerae Procurato-

ris

ris causarum officium exercere non possunt sunt poena ducentorum Ducatorum. Causæ pauperum & miserabilium personarum ab Advocatis, & Procuratoribus Pauperum gratis tractandæ sunt. Scriptis omnibus per Clericum Mensarium propositionibus eo die occurrentibus Clerici cæterique Camerales Cameraam ingrediuntur.

4. Quibus ingressis flectunt omnes genua & recitat novissimus Clericorum tum præsentium altâ voce orationem B. Isidori Episcopi. *Adsumus Domine sancte Spiritus.* Hac finita si quis in plena Camera quippiam proponere cupiat, æquo animo, ac benè auditur.

5. His ita ritè peractis Camera clauditur, excubante præforibus Curfore; ne ulluseam sine licentiâ Vice-Camerarii vel Decani ingrediatur, nec ulli, nisi forte Procuratori Fisci, vel Commissario Camerae, seu Procuratori pauperum quicquam amplius proponere permittitur; Sed semotis omnibus Tribunal inchoatur, quod duabus omnino horis continuis minimùm, vel diutius, si res exigant, habetur, quo tempore nemini nisi à Papâ vel Cardinale curam negotiorum gerente avvocato, aut ur-

N n

gen-

genti aliquâ necessitate coacto egredi licet.

6. Ergo silentio à Camerario, seu eo absente à Vice-Camerario vel Decano omnibus imposito Mensarius propositiones à se notatas legit. Tum Decanus distribuit causas per Turnum incipiendo ab eo Clerico, quem Camerarius nominaverit, vel eo absente, quem forseducta tulerit, exceptis causis concernentibus officia vel Gubernia Clericorum, quæ Clericis relinquuntur.

7. In causis autem expediendis hæc ratio habetur, ut quæ judicialem indaginem requirunt, non decendantur ab ullo Clericorum, nisi citata prius ad informandum parte, & causæ in plena Camera propositæ fuerint. Causæ verò propositæ ordinatim discuti debent (prælati semper pauperû & viduarû negotiis) ita ut quilibet Clericus causam sibi commissam cum juribus & rationibus partium in alia Camera breviter referat, quo facto exquirat Decanus vota singulorum Cameralium primo, deinde Clericorum incipiendo ab ultimo, ita ut ipse Decanus ultimus sententiam dicat, & juxta majorem partem votorum fit decisio; Si vero ea æqualia sint, prævalet pars, cui Camerarius adhæserit, vel eo absente,

sente, major pars Cameralium habentium vota consultiva. Causas gratiam sapientes remittit Decanus ad Pontificem, ad Gubernatorem verò, Auditorem Camerae, & Thesaurarium ea quæ ad illorum jurisdictionem spectant.

8. Si quis vel proprium vel aliorum suffragium foris revelaverit, incurrit ipso facto excommunicationem soli Papæ reservatam, & primâ vice quingentorum, alterâ mille ducatorum, & tertiâ vice gravioribus pœnis punitur. In reliquis autem delinquentes in Camera à Decano coercentur multis, & Pontifici denuntiantur.

9. Proponentes causas in Camera, scripturas & acta secum habere debent, & decisiones deinde causarum in libro decisionum Cameralium, qui asservatur à Mensario, annotare. Quæ non nisi in Camera propositæ expediri nequeunt, ab omnibus Clericis tunc præsentibus subscribi solent, exceptis sententiis & mandatis ac expeditionibus concernentibus officia Clericorum.

10. Notarii dictæ Camerae Procuratoris causarum Officium exercere non possunt, sub pœna ducentorum Ducatorum. Causæ vero pauperum & mi-

serabilium personarum ab Advocatis & Procuratoribus pauperum gratis tractandæ sunt.

11. In Camera quoque recipiuntur & consolidantur à Clericis rationes omnium Thesaurariorum, Depositariorum, Commissariorum, aliorumque quorumcunque rerum & pecuniarum Camerae Administratorum & Exactorum; qui jurare debent per seiplos, si præsentem sint in Urbe, rationes & computa à se reddita vera esse; Si legitimo aliquo impedimento detenti sint, & in Urbe fuerint, præstant juramentum per Procuratorem, ac insuper mittitur ad eos Notarius Camerae, qui simile ab iisdem recipiat juramentum.

12. Rationes verò illas Notarius ad Calculatores deferret, hi ad Præsidentem & Thesaurarium easdem portant, ut celeriter discutiantur, quas deinde Clericus domi suæ præsentem Commissario solidat. Quo facto rationes describuntur ab eo, qui eas reddidit in libro rationum, & à computatore descriptæ conferuntur cum originali; Si concordent, testatur id manu sua utrobique his verbis in libro justificationum: *Concordat cum Originali.* A tergo verò
Origi-

ginalium scripturarum : *Cum Registro concordat* , Subscripto ejus nomine proprio. Libri hi rationum ad Archivium Camerae reponuntur Pius IV. *Const.* 87. *cum inter ceteras.*

§. 14.

De Expeditione Literarum
Beneficialium per Came-
ram.

1. Per Camerae etiam expediuntur *Litterae Beneficiales.*
2. Summatoris officium institutum & confirmatum.
3. Quod illud sit.
4. Habitat in Palatio Papae , & gaudet quibusdam privilegiis.
5. Habet in officio Adjutores & pro emolumento suo multa millia.
6. 7. & 8. Ordo expeditionis Literarum.
9. Concessionem per litteras Apostolicas impetratae intratres Menses in Camera praesentari debent , ut registrentur.
10. Praxis Registrationis.
11. Summator non astringitur in expeditione *Regulis Cancellariae.*

N n 3 1. Dictum

I.

Dictum est supra inter cætera expediri quoque in Camera Apostolica literas beneficiales; Cum enim Cancellaria, in qua regulariter ejusmodi literarum expeditiones fiunt, suas habeat regulas limitatas, quas non transgreditur, conveniens fuit, ut si Pontifex alicui vellet ampliotem præstare gratiam, aut si quæ expediri per Cancellariam non possent, alius pateret aditus ad gratiam illam obtinendam, qui est per Cameram.

2. Quare constitutus est in ea Præfectus aliquis, quem Summatorem seu Summistam nominarunt, ex eo quod literas summarie cognosceret & subscriberet; cujus officium deinde adinstar aliorum in Curia Romana officiorum, ut perpetuum esset ordinavit Alexander VI. *Const. 10. In eminenti.* & confirmavit Pius V, *Const. 105. Pontifice dignum.* Qui & statuit conferendum illud esse uni ex S. R. E. Cardinalibus, ac facultatem simul & jurisdictionem Summatoris in suos subditos defini-
vit.

3. Officium vero Summatoris est recipere, videre, summare & referre li-
teras

teras Apostolicas , quæ per Cameram Apostolicam expediuntur. *Alexand. VI. cit. Const. 10.* Concessa sunt illi omnia privilegia scriptorum literarum Apostolicarum ; Exercere potest officium suum per alios ; nec ullæ omnino literæ , quantumcunque secretæ , nisi prius à Summatore examinatæ , à Secretariis expediri debent , nec possunt ab iis aliisve domesticis literæ illæ plumbatæ registrari , nisi in hoc Officio sint expeditæ. Quotidie ad Summatorem venit Bullator qui acceptas ab eo literas bullare debet.

4. Habet Summator vel ejus Substitutus mansionem seu Cameram in Palatio Apostolico , & victum pro se & uno famulo , estque exemptus ab omni onere etiam decimarum Papalium , & à quacunque contributione.

5. Adjuncti sunt Summatori qui sublevent eum in Officio , unus Præsidens , qui vices ejus gerat , & quatuor Recognitores literarum. Ad hæc annexa sunt Officio Summatoris quædam Officia Cameræ valoris scutorum 70. millium quæ in emolumentum ejusdem cedunt *Pius 5. Const. 105. Pontifice dignum.*

6. Ca-

6. Cameralis vero expeditionis literarum ordo hic est: Delata ad hoc officium supplicatione, conficiuntur literæ, quæ ab uno recognitore, qui tum vicem obtinebit, præsentè Summatore, vel Præsidente, diligenter & accuratè examinantur; Summator deinde jubet illas à se subscriptas, de more expediri. *Pius. V. l. c.*

7. Postea Scriptores & Abbreviatores conficiunt ex iis Bullam, quam ab iisdem acceptam supplex, si Bullæ materia annatæ solutionem requirat, potest ipsemet deferre ad participantes, eorumque subscriptiones, soluta illis portione debitâ sollicitare; Si autem annata solvenda non sit, deferretur Bulla una cum supplicatione ad Summistam, vel ejus Vice-Gerentem, qui judicat, an concordet, & si opus sit, eandem corrigit. Tum ad Officium Plumbi transmittitur, & plumbata deferretur ab altero Plumbatorum ad pedes Pontificis, ejusque jussu expressum petit, quem Pontifex signo crucis manu formato concedere solet.

8. Quo impetrato Bulla à Plumbatore ad Summatorem refertur, qui receptæ Bullæ fidem manu sua facit, &
 si

si signata non sit à Jannizeris, eam mittit ab uno eorum subsignandam. Si materia partis consensum desideret, mittit Summator Bullam ad Notarium Cancellariæ vel Camerae, quem intelligit habere consensum, & receptam deinde Bullam cum consensu requisito à tergo, mittit ad Notarios Camerae, quorum unus juxta Turnum eam ad Registrum refert, manuque fidem registraturæ facit scribendo à Tergore : *Registrata in Camera Apostolica* subscripto nomine : *N. Notarius : Vestrius. l. i. c. 6.*

9. Ad hæc mandavit Pontifex Pius IV. *Const. Ingens humanis*, Ut omnes, qui impetrabunt Privilegia, indulta aut concessionem, per literas Apostolicas sub plumbo, ac in forma Brevis expeditas, quæ interesse Camerae Apostolicæ concernere censebuntur, debeant illa, intra tres menses à die illorum impetrationis in eadem Camera præsentare, & curare ut ibidem sub poenâ invalidationis eorundem registrentur.

10. Praxis

10. Praxis vero Registrationis hæc est: Ipsæ literæ præsentantur alicui ex novem Notariis ejusdem Camerae) Hi sunt diversi à Notariis Auditoris Camerae) qui eas ad Registrum refert, ac exinde transumptum in forma probandi conficit. Si verò casu aliquo literæ sic registratæ non fuerint, ne Orator effectu concessæ gratiæ frustretur, petit per libellum supplicem annexo illi Chirographo vulgari sermone conscripto, restitui adversus lapsum temporis, ut literæ registrari possint. *Corradus.*

11. Demum notandum est Summatorem in expeditione Literarum non astringi Regulis Cancellariæ, in eà namque non extraduntur Literæ, nisi registratæ & plumbatæ fuerint; At verò in Camera dantur subinde literæ non registratæ, & tunc Summator tradit plumbatas nondum registratas Expeditori, qui copiam collatam cum Auto-grapho refert primum ad Registrum, cum fuerit solutum pro plumbo. *Amyden.*
L. 1. c. 36. n. 21.

CAPUT XV.

De Rota Romana.

1. *Quid Rota.*
2. *unde sic appelletur.*
3. *Origo illius.*
4. *Quando & ubi habeatur Rota.*
5. *Qua solennitate operiatur.*
6. *Quod & quarum Nationum sint Auditores.*
7. *Quæ requirantur in iis qualitates.*
8. *Decanatus penes quam sit tempore vacationum.*
9. *Privilegia Auditorum.*
10. *Quomodo commissiones inter eos distribuantur, & causæ decidentur.*
11. *Nil ultra taxam accipere possunt. Quæ sit hæc taxa.*
12. *Advocati & Procuratores quales.*
13. *Quid iis in causis agendis observandum.*
14. *Quot & quales Notarii admittantur.*
15. *Quæ iis observanda.*
16. *Decisiones Rotæ non faciunt Jus universale.*
17. *Sed tantum inter partes litigantes.*
18. *Decisiones sunt accus extrajudiciales, ideoque mutari possunt.*

19. Et in secunda instantia mutatur Judex.

20. Non datur appellatio à Rota.

1.

Rota Romana est judicium Summi Pontificis, quod cognoscit causas utriusque fori, Ecclesiastici quidem per universum Orbem Catholicum tanquam Tribunal Vicarii Christi Generalis, & Episcopi Ecclesiæ universalis, Pius IV. Const. 44. In throno. Paulus V. Const. 70. universi. Fori vero temporalis & profani causas tantum civiles, non criminales, idque ut plurimum via appellationis ad se devolutas dijudicat tanquam Dicasterium Principis temporalis Urbis Romanæ, & illius Italiæ ditionis, quæ status Ecclesiasticus nominatur, nec non Civitatis Avenionensis, & Comitatus Venuxini in Gallia. Card. de Luca in Rel. Cur. Rom. disc. 32. n. 60.

2. Dicitur hoc Tribunal *Rota*, vel quod Judices seu Auditores dum conveniunt, circulari mensæ ad formam Rotæ assideant, vel quod causæ ordine per circulum ab illis referantur & examinentur; Vel ut putat Carolus de Fresne à *Rota Porphyreтика*, quæ olim

olim Camera erat Romæ, in qua jus dicebatur, sic appellata, quod pavementum ejus ex marmore Porphyretico Rotæ figuram efformaret, atque inde moderna Rota Romana, quæ Camera est Judicii S. Pontificis nomen sibi adscivit.

3. Origo illius est, quod cum Papa, ad quem ex toto Orbe Catholico causæ ac dubia, maximè in Spiritualibus explicanda & decidenda deferuntur, per se huic muneri solus non sufficeret, cepit in gravioribus negotiis, quæ Consistorialia non essent, Adjutores & Consiliarios juris utriusque peritos in Capella Palatii sui, ubi ejus causas audiebat expediebatque Pontifex, adhibere; Unde primitus Capellani Summi Pontificis dicti sunt, & Auditores S. Palatii, quod partium causas, earumque momenta, priusquam Papæ proponerentur, in Palatio Apostolico exciperent, ad quorum deinde relationem Pontifex judicabat. Postmodum Auditores Rotæ nuncupati sunt. *Gomes. ad Regim. Cancell. in præm. de Rotæ immut. de Luca l. c. n.*

3. & 4.

De Auditoribus Rotæ.

4. Priscis temporibus conveniebant Auditores tempore Hyberno in Palatio Vaticano, Æstivo vero in Cœnobio Canonorum Regularium Lateranensium, quod *Pacæ* dicitur. Nunc vero habetur Rota in Palatio Cardinalis Vice-Cancellarii tempore Antemeridiano bis in hebdomade Feria Secunda & Sexta, vel iis impeditis Feria quarta, & si hæc quoque impediretur die Sabbati, exceptis Feriis Natalitiis, & ultima hebdomade Antecinerarium, Feriis Paschalibus & Æstivis, quæ incipiunt prima vel secunda Septimana Julii, & terminantur ultima die Septembris. De Luca l. c. Post ultimam Rotam ex institutione Clementis VIII. qui & ipse ante Pontificatum Auditor fuit, excipiuntur à Papa Auditores prandio opiparè instructo, & sub eo singuli donantur centum, Decanus vero ducentis aureis de Camera. Lunad. l. c.

5. Calendis Octobris ad institutum redeunt & denuo aperitur Rota, ad quam solenniter cum comitatu in equis accedunt Auditores mulis insidentes eo
servato

servato ordine, ut primi Auditores incedant, Comitatus sequatur, idque propterea, ne cum Cardinalibus, qui postremo loco vehuntur, eundem statum habere videantur. Duo postremi Auditores, habita à juniore oratione, initium dant consiliis, primique causas in Rota ventilandas proponunt. *Lunad. in Rel. della Cort. Rom.*

6. Olim ad arbitrium Papæ plures erant, etiam triginta nonnunquam, in Rota Auditores usque ad tempora Sixti IV, qui numerum eorum ad duodenarium reduxit. *Const. 2. Romani pontificis.* Quorum unus est Nationis Germanicæ, quem Imperator proponit, alter Gallicæ ex nominatione Regis Christianissimi; Duo Hispani, ob Hispaniæ divisionem, quos nominat Rex Catholicus ex Regnis Castellæ & Legionis, atque alterius ex tribus Regnis Arragoniæ. Reliqui sunt Itali, inter quos unus de Dominio Veneto ad illius Reip. nominationem eligitur, & unum concessit Julius III. Civitati Bononiensi ad liberam Papæ Electionem, unum Pius IV. Civitati Mediolanensi, & Clemens VIII. unum Ferrariensi; Unus quoque ex observantia semper est Hetruscus; Reliqui
ties

tres remanent ad Papæ dispositionem, qui ut plurimum eliguntur ex civibus Romanis *De Luca. l. c. n. 16. & seq.*

7. Qui vero ad Rotam promoventur, debent esse Viri valde literati, & multa experientia præditi, Juris Doctores, qui ad minimum per triennium post Doctoratus gradum publicè Lèges vel Canones prælegerint, commendati de vita & morum honestate, habeantque minimum in bonis temporalibus Ducatos ducentos de Camera aîuè, de quibus Decanus Rotæ factâ inquisitione Vice-Cancellariû informare debet. Priusquâ etiam admittantur disputationem & examen coram Vice-Cancellario aut Locumtenente subire & juramentum præstare debent in manibus Vice-Cancellarii ex præscriptâ formâ à Joanne XXII. *Const. 14. Ratio juris. Martinus V. Const. 3. in Apostolica.*

8. Tempore vacationum Decanatus Rotæ cum omnimoda præcedentia spectat ad Auditorem in Curia præsentem, aut ex causa publica absentem. *Pius IV. Const. 61. Quamvis Corradus in prax. benef. l. 3. c. 8. n. 36. doceat, quod si quis ex hoc Auditorio creetur Episcopus, licet non nominetur amplius Rotæ Auditor, sed Locumtenens, neque Rotæ*

De-

Decanus esse possit, retineat tamen & exercere non desinat Officium Auditoris; Attamen Innocentius VIII. *Const.* 6. *Circumspecta* expresse declaravit & statuit per promotionem Auditoris ad Infulam officium ejus in Rota vacare.

9. Auditores Rotæ plurimis gaudent privilegiis; Utuntur Cappa & Rochetto, sine quibus in publico, ubi Curia residet, incedere non possunt. *Joannes XXII. Const.* 14. *Ratio Juris.* Fruuntur omnibus Privilegiis & gratiis Referendariorum. *Paulus III. Const.* 12. §. 3. In recitatione Horarum Canonicarum anticipare, vel postponere Horas liberè & licitè possunt *Clem. VII. Const.* 13. §. 7. Lucrantur indulgentias Stationum Urbis visitando propriam Capellam. *ibid.* §. 10. Et exempti sunt à Gabellis vini. *paulus III. Const.* 12. §. 3. Præcedunt in Capella Clericos & Magistrum S. Palatii post reformationem factam sub Alexandro VII. Admitti quoque possunt ad habitum Militiæ Christianæ. *urbanus VIII. Const.* 12.

10. Cæterum commissiones causarum, quæ ad Rotam deferuntur, distribuendæ sunt inter Auditores bona fide juxta ordinem Turni, quem turbare nemini licet. *Paulus V. Const.* 71. *Universi agri.* Cui commissio causæ prius præsentata fuit,

est Iudex , in dubio Auditor antiquior præcedit. *Martinus V. Const. 5. Romani.* Possunt vero Auditores vigore unius commissionis in qualibet instantia causas cognoscere & decidere , Terminum ad docendum de attentatis & nullitatibus sine nova commissione præfigere , remissorias decernere , dilationes concedere , & liquidationes fructuum in partibus delegare. *Pius IV. Const. 44. Paulus V. cit. Const. 71.* Non possunt tamen sententiam ferre vim definitivæ habentem sine votis Collegarum , nisi partes in actis consenserint ; Nec possunt remittere ad Cancellariam , nisi cum licentia Summi Pontificis , vel iustis ex causis deductis in Rota. *Pius IV. l. c. Causas vero in quibus cognoscunt adesse suspicionem criminis , ad Iudicem ordinarium remittere debent. Paulus V. Const. 71. §. 22.* Et causæ ipsorummet Auditorum , eorumque familiarium & consanguineorum ac affinium usque ad secundum gradum in Rota non tractantur. *Pius IV. & Paulus V. ll. cc.* Quæ vota & à quibus in Rota ferantur propalare non debent. *Joan. XXII. Const. 14. Ratio Juris.* Nec sua etiam cuiquam patefacere. *Urbanus VIII. Const. 169. Exponi.*

II. Jam vero Leo X. *Const. 3. §. 2. & Cle-*

Clemens VII. *Const.* 13. §. 14. indulget, ut nihil pro expeditione literarum Apostolicarum Auditoribus Rotæ Romanæ solvatur. Nec possunt, hi quovis modo aliquid sportularum nomine à partibus petere, sed neque à sponte offerentibus ultra taxam accipere. Taxa vero hæc est: In causis pecuniariis seu profanis, si æstimatio rei non excedat summam mille Ducatorum, accipere possunt aureos decem. A mille usque ad decem millia, viginti quinque. A decem millibus usque ad viginti millia, quinquaginta. Abinde supra usque ad quamcumque summam, centum. In beneficialibus, si redditus annuus non excedat summam centum Ducatorum, decem. A centum usque ad mille, vigintiquinque. A mille usque ad tria millia, quinquaginta. Abinde vero supra usque ad quamcumque summam centum aureos pro sportulis cujuscunque sententiæ diffinitivæ duntaxat accipere possunt. Ultra quam nec ipsi Auditores, nec eorum familiares vel consanguinei, aut alii quovis quæsito colore, quicquam exceptis esculentis & poculentis, quæ triduo consumi possint, ipsarum sententiarum intuitu acceptare possunt. *Paulus V. Const.* 71. *universi*, §. 26.

De Advocatis & Procuratoribus Rotæ Romanæ.

12. Sunt quoque in Rota Procuratores & Advocati, qui partium & causarum in Rota proponendarum patrocinium suscipiunt. Ad hanc Procuraturam non omnes passim admittuntur, sed ii solum, qui doctrinæ, usus & morum examen subierint, & per Rotæ Decanum, vel alium à Rota deputandum, adhibitis duobus vel tribus Procuratoribus ex ipsorum Collegio approbati fuerint; Pro hoc vero examine nil exigi vel solvi debet. *Paulus V. Const. 71. universi §. 18.* Porro Clerici majori dignitate præditi ad officium publici Procuratoris non assumantur; Ad hoc vero assumpti honestum habitum congruentem Clerico sæculari ferant; Tabernas non frequentent, & si Concubinas habeant, dimittant. *Martinus V. Const. 5. Romani.*

13. Priusquam vero causam assumant, diligenter prius examinent, an justa sibi vel injusta videatur, ita ut nullam injustam agendam vel defendendam scientes suscipiant, & de hoc jura-

juramentum præstent. *Martinus V. Const. 5. Romani.* Si autem causæ patrociniū suscepint, indefensas causas non dimittant, sed proviribus eas defendant, nisi excusationem legitimam habeant à Judice approbandam. *Paulus V. l. c.* Patrociniū vero in eadem causa unitantummodo parti præstent, & in rebus agendis modestiam servant, caveantque à tumultuosis clamoribus in Consistoriis & Audientiis. Liceat vero Procuratori causæ Advocato proponenti retro assistere, ut siquid forte ille omiserit, Procurator ad memoriam revocet. *Martinus V. cit. Const. 5.* Coram Auditoribus autem, quibus sanguine conjuncti sunt usque ad secundum gradum patrocinari non possunt Advocati & Procuratores. *Paulus V. Const. 7. §. 5. n. 16.* Et prosequentes appellationes à non definitiva vel gravamine reparabili, vel non lata sententia, ultra expensas & damna puniendi sunt. *Urbanus VIII. Const. 7. Reg. Canc. 37.* Qui spoliant vel percutiunt Advocatos & Procuratores Curiae Romanæ, vel talia delicta procurant, excommunicantur. *Urbanus VIII. Const. 62.* Stipendia ultra taxas non capiant, nec de quota litis paciscuntur

Advocati, *Paulus V. cit. Const. 71.* Pauperibus vero gratis patrocinentur. *Bened. XII. Const. 2.* Pridie ejus diei, quo Rota agitur, non liceat Advocatis & Procuratoribus Auditorum studia perturbare. *Paulus V. l. c. §. 18. n. 14.*

De Notariis Auditorum Rotæ Romanæ.

14. Quilibet Auditorum Rotæ quatuor, non plures Notarios intelligentes, fideles & honestos habere potest, qui per se, & non per alios in causis propositis scribant. Hi autem priusquam admittantur, examinandi sunt per Vice-Cancellarium vel alium, quem ipse substituerit, de literatura, ac Scriptura sufficienti, ac de vita & conversatione illorum informatione accepta, ac præstito ab iis juramento juxta formam à Ioanne XXII præscriptam approbandi. Sint modesti, & non habeant concubinas. Non sint Procuratores in Rota, nec scribant in causa partis adversæ. Munus suum fideliter & diligenter exerceant, & non sint plurium simul

Au.

Auditorum Notarii Joan. XXII. Const. 14.
Ratio juris. Martinus V. Constit. 5. Paulus V.
Const. 71.

15. Notarii Rotæ in confectione registorum rubricarum & copiarum remissoriis, compulsoriis, executorialibus, notis sententiarum diffinitivarum, testium examine & hujusmodi observare debent Constitutionem 71. Pauli V. aliasque Rotæ ordinationes, Literas remissoriales scribant in charta juxta veterem morem à Chartulario lineata. Dent petitas à partibus expeditiones. Conficiant inventarium actorum, instrumentorum & scripturarum, ita, ut nihil sit in chartulis, quod non sit in libris descriptum. Pro notis interlocutoriarum, & pro relationibus socio faciendis nihil accipiant. Pro reliquis vero scripturis vel actibus ultra Taxam Notariorum Rotæ præscriptam à Paulo V. *Const. 72. Cum. nos. §. 4.* nil acceptent.

De Rotæ Decisionibus.

16. Quæri solet, an Rotæ Decisiones Jus faciant universale? Licet sint, qui velint

Intillis legis dare auctoritatē universalis, ut refert Engel in *Proœm. de Jur. Canon. n. 17.* Hanc tamen neque ipsa Rota illis attribuit, utpote quæ sæpius contra eas sententias tulit, *Card. in c. 8. de fid. instrum. q. ult.* & fatentur insignes quidam Rotæ Auditores apud Fagnanum in *c. 12. de Judic. n. 31.* inter cæteros Præpositus in *c. 10. dist. 9.* ait: *Decisiones nostræ non sunt jura, & ideo possunt reprobari.* Et Curia licet magni æstimet Rotæ decisiones, auctoritatem tamen legis illis non adscribit. *De Luca l. c. n. 66.*

17. Faciunt ergo hæ Decisiones jus & auctoritatem solummodo inter easdem partes litigantes, & in eadem causa, in qua latæ sunt, quas reliqui Judices sequi non tenentur, si alia juris fundamenta pro sua sententia in promptu habent. Agnoscunt tamen gravissimi Auctores venerabilem illarum auctoritatem easque excipiunt tanquam Doctrinam magistralem plurium judiciorum in idem prævia causæ cognitione tendentium, ita ut prævaleant communi opinioni secundum Jmmolam in *c. 1. de Lit. Contest.* Et si in eadem causa plures factæ sint Rotæ Decisiones, eæque uniformes consuetudinem subinde, & stylum in

in Curia Romana pariunt. *l. cum de interp ff. de Leg.* nam ad Rotam spectat interpretari verba & mentem Papæ in rescriptis *Pavinas in præl. Extrav. Joannis XXII. Coll. 3. v. Decisiones Rotæ.*

18. Porro cum Decisiones illæ sint actus merè extrajudiciales, non sententiæ neque Decreta, sed motiva solum per quemlibet Auditorum de Dubiis propositis extensa, & ab uno Auditore, qui in causa Judex constitutus est, & *Ponens* dicitur, ex cæterorum sententiis collecta & efformata, ideoque nec in actis ponuntur, nec transeunt per manus Notarii Actuarii; Hinc si adversa pars, cui motiva illa ex benevolento officio ante sententiæ enuntiationem communicantur, argumenta relevancia adducat, aliterque Rotam informet, solet demandari aliis auditoribus Decisionum Revisio, & priusquam fiat earum revocatio, disquiri in particulari, an ab eis hic & nunc recedendum sit ob particulares qualitates, ac circumstantias occurrentes & allegatas; Atque si tum forte à facta Decisione resiliatur, non fit revocatio Sententiarum vel Decretorum, sed mutatio solum consilii orta ex diversis, quæ adducta sunt,

sunt, motivis, adeoque ob diversam facti qualitatem, diversa sæpe in eadem causa fertur sententia, quod cum vulgus malè concipiat, contrarietatem appellat. *De Luca in annot. S. Conc. Trid. Disc. I. n. II.*

19. Si itaque priores sententiæ in Rota latæ invalidentur per posteriores Decisiones Revocatorias, dici solum poterit Rota eo sensu retractare Decreta sua, quo unum Tribunal, ad quod appellatum fuerat, revocat sententiam alterius Tribunalis prioris instantiæ; Quia in Rota etiam in secunda instantia mutatur Judex & Corresponsales, hoc est, quatuor Auditores Rotæ, qui per Turnum constituti in causa à Ponente proposita, sententiam suam proferunt. *De Luca Relat. Disc. 32. n. 57.*

20. Appellari vero nequit ex Rota ad aliud Tribunal superius, sed causæ quæ in ea ventilantur ad exitum ibidem deduci debent, nisi in casu rarissimo, quo Papa pro suprema sua potestate causam à Rota revocaret, eamque particulari alicui Congregationi Cardinalium aut Prælatorum revidendam demandaret. *De Luca l. c. n. 58.* Ideoque si causa Beneficialis deducta est ad Rotam, hoc solum Tribu-

Tribunal conferre beneficium, & instituere provifum poteft, & nemo alius fine vitio attentatorum. *De Luca l. c. n. 99.* Repræfentat enim Rota Tribunal Pontificum, & ordinariam habet jurisdictionem, quæ habitualiter penes omnes Auditores exiftit, licet finguli folum fint Judices delegati, cum commiffiones caufarum inter illos per ordinem referendæ & explicandæ diftribuantur. *De Luca l. c. n. 5.*

C A P U T XVI.

De Congregatione Sancti Officii, feu Tribunali univerfalif inquisitionis,

§. I.

De Origine facrorum Inquifitorum.

1. *Epifcopis incumbit extirpare errores & hærefes.*
2. *Cum id à quibusdam negligereetur, inflituti funt inquifitores.*

3. Pri-

3. Primum inquisitorem fuisse B. Petrum de Castro novo putant nonnulli.
4. Sed verius primus hoc nomine appellatus fuit S. Dominicus.
5. Cujus Alumni per Italiam, Hispaniam & Sardiniam Inquisitores constituti sunt.
6. Inter primos fuit S. Petrus Veronensis.
7. In Italia munus Inquisitorum hoc tempore exercent PP. Dominicani, & Ordinis Sti. Francisci Minores. Conventuales.
8. In Hispania vero Clerici seculares.
9. Ubi etiam instituta est Congregatio sancti Officii.
10. In cæteris Provinciis Catholicis funguntur Officio Inquisitorum Episcopi.
11. Etiam ubi inquisitores sunt ex jurisdictione ordinaria.

I.

INter cætera Episcoporum munera illud præ cæteris proprium ac præcipuum est, ut populum sibi concreditum dogmata veræ fidei doceant, eumque à perversis impiorum hominum doctrinis, omni diligentia ac cura tueantur.

2. Verum ut refert Simancas *de Cathol. instit. tit. 25. n. 4.* cum ob varias Episcopalis officii curas, & negotia, quibus sæpe-

sæpenumero implicantur Episcopi , ut pares omnibus esse non possint, vel propter eorum absentiam , vel aliquorum etiam ignaviam , aut imperitiam , Officium hoc tanti momenti in quibusdam locis neglectum fuerit ; Ideo Romanus Pontifex Supremus universalis Ecclesiæ Pastor pro sollicitudine , quam habet, ne oves à Christo sibi commissæ hæreticæ lue inficiantur , demandavit munus inquirendi in pravam doctrinam , & animadvertendi in Hæreticos certis quibusdam Judicibus , qui ob id Sacri , & Apostolici Inquisitores appellantur.

3. Primum hæreticæ pravitatis Inquirentem ab Innocentio III. Pontifice constitutum fuisse B. Petrum de Castro Novo Monacho Ordinis Cisterciensis in Coenobio Fontis Frigidi in Francia refert Ludovicus Paranus l. 2. de origine inquisitionis c. 1. his verbis : *Sanctissima Inquisitionis Officium eo tempore sumpsit exordium , quo impiis erroribus & blasphemis execrabilibus Albigensum Comitatus Tolosanus infectus , & pene extinctus erat. Tunc enim gloriosus DEUS in Innocentio III. Summo Pontifice*

fice eam mentem iniecit, ut Petrum de Castro Novo Monachum virtutis, & sanctitatis gloria florentem crearet Legatum, & ad illam Provinciam ad Christum Salvatorem nostrum reducendam mitteret. Idem tradit Vincentius Belloyacensis in spec. Hist. l. 29. c. 93. aliique.

4. Quamvis vero B. Petrus de Castro Novo missus fuerit ab Innocentio tanquam Legatus, & Missionarius Apostolicus contra Albigensum errores, & perversa dogmata, titulum tamen Inquisitoris eidem attributum fuisse non reperiō; Sed hunc S. Dominico Ordinis Prædicatorum Fundatori primo delatum esse testantur Historiæ, circa annum millesimum ducentesium octavum, quando ex Hispania Episcopum suum comitatus contra Albigensum aliorumque errores fidem Christi in partibus Tholosanis magno zelo propugnavit.

5. Cumque eodem sæculo Hæretici, qui à nonnullis Cathari, Patareni, Vitæ-Credentes, ab aliis Albanenses, Comorezenſes, & Bagianenses, ab aliis aliter appellantur, iidemque esse videntur,

tur, qui in Provincia Tolosana, sed in plures Sectas divisi, ulterius virus suum in Italiam, Lombardiam maximè & Pedemontium, tempore Schismatis, quod contra Alexandrum III. Pontificem Fredericus Imp. fovit, ut est in vita S. Galadini Archi-Episcopi Mediolanensis, effunderent, opposuit se illis quoque annuente Summo Pontifice, istis in locis idem S. Dominicus, & exinde factum, ut alumni ejus, qui integritate vitæ, & literarum scientia florebant, Inquisitores hæreticæ pravitatis per Italiam, Hispaniam, Siciliam & Sardiniam à Sede Apostolica constituti sunt.

6. Inter primos Inquisitores in Italia post S. Dominicum fuit clarissimum illud fidei Catholicæ Lumen S. Petrus Veronensis, qui Anno 1232. Mediolani constitutus est Inquisitor à Gregorio IX. *Corius*, in quo officio confirmatus videtur ab illius Successore Innocentio IV. *Thom. de Lentino*, qui etiam eidem munus contulit pro ditione Cremonensi. *Oder. Raynaldus in Chronolog. ad Annum 1252.* Eodem Inquisitoris Officio functus est Sanctus Florentiæ. *Tægius.* & Comi. *Franc. Bellarinus*, totaque Lombardia *Seraph. Raggius*

gus, in qua etiam pro fide sanguinem suum Martyr gloriose profudit.

7. Hoc munus Sacrorum Inquisitorum contra Hæreticorum pestem exequuntur hodie dum PP. Dominicani per totam ferè Italiam excepta Tuscia, in quæ hæc Provincia Authoritate Pontificia Fratribus Ordinis Minorum Conventualium demandata est, ideoque in Congregatione S. Officii, unus ex hoc Ordine inter Consultores confidet, ut dicetur infra. In nonnullis etiam Civitatibus Sereniss. Domini Veneti & Patavii Inquisitores sunt Patres ejusdem Ordinis D. Francisci.

8. In tota vero Hispania Ferdinando V. Aragoniæ, & Castellæ Rege sic postulante abdicavit se Dominicanorum familia Inquisitorum officio circa Annum 1486, & Authoritate Pontificis commissum id est Clericis sæcularibus Canonum & Legum peritis.

9. Quare jussu Regis & ex permissione Pontificis instituit Cardinalis Mendozius officium S. Inquisitionis, eique adhibito Doctorum Virorum consilio leges & ordinem præscripsit in tota Hispania, & Regnis, Provinciis Insulisq; Regi Catholico subjectis observandum. *Axor t. I.*

l. 8. c. 18. Senatores hujus S. Congregationis offeruntur Regi approbandi, qui ab Inquisitore Generali electi fuerint; Hic vero ad nominationem Regis à Pontifice creatur. *Simanc. Cath. Inst. tit. 24. n. 6.*

10. In cæteris Regnis ac Provinciis Catholicis, ut Gallia, Germania, Polonia, aliisque in quibus non sunt constituti Inquisitores Apostolici, funguntur hoc munere Episcopi, quibus jure communi id competit, ut in omnes Hæreticos non exemptos tanquam Ordinarii Judices inquirent, in exemptos vero tanquam à Romana Sede delegati, & si in hoc suo munere negligentes fuerint, Episcopatu privantur. *Conc. Milevit. c. 25. Tolet. II. Can. 7. Lateranense. sub Innocentio III. c. 3.*

11. Hæc ordinaria Episcoporum jurisdictio non tollitur omnimodè iis in locis, in quibus Authoritate Pontificia Inquisitores constituuntur, sed utrique possunt seu simul, seu seorsim de Hæresi cognoscere. *Clem. 1. §. Propter quod de Hæres. Simanc. de Cathol. inst. tit. 34. n. 38.* Et si Episcopus seorsim cognoscat, debent acta judicii Inquisitoribus communicari, ac vice versa, ut per utrosque

simul sententia feratur, *Clem. 1. §. 1. de Heret. c. ut commissi §. privandi de Heret. in 6.* In Hispania si non conveniunt Episcopi & Inquisitores, deferitur causa ad Senatum Inquisitionis, si nec Senatores conveniant, devolvitur tota causa ad Romanum Pontificem. *Simanc. l. 6. tit. 25. num. 4.*

§. 2.

De Qualitatibus Inquisitorum.

1. Prima est ætas quadraginta annorum.
2. Nisi deputentur à Papa, vel sint pro Hispania vel Lusitania, tunc enim 30. anni sufficiunt.
3. Secundo requiritur, ut Inquisitor sit Theologus, vel Canonista. Sed uter aptior?
4. Tertia qualitas est prudentiæ
5. Quarta morum & vitæ honestas.
6. Quinta legitima potestas & jurisdictio.
7. Quam olim habebant à Generalibus & Provincialibus Ordinum.
8. Nunc à Pontifice, vel Congregatione sancti Officii.

1. Jura

Jura & Constitutiones Pontificum diversas in Inquisitore requirunt qualitates. Prima est ; Ut attigerit annum quadragesimum. *Clem. Volentes de Heret.* Si ab alio, quam à Papa immediate deputetur, *Glos. ibid. V. Committi.* Adeoque major in eo requiritur ætas, quam in Episcopo, in quo annus solum trigessimus requiritur. *c. Cum in cunctis §. 1. de Elect.* Licet sit jure communi Inquisitor Ordinarius. Sed cur ita? Glossa ibidem *V. Quadragesimum* respondet hoc esse de arbitrariis, de quibus non cogimur reddere rationem. *l. Non omnium ff. de leg.* Sed aptius fortè Abbas in *c. Cum in cunctis §. 1. de Elect.* Quod officium Inquisitoris non committatur cum tanta indagatione, cum quanta eliguntur Episcopi, qui habentur ex omni parte idonei.

2. In eo vero qui deputatur immediate à Papa, hæc ætas non requiritur, sed valet constitutio, etiamsi Papa ignoret ætatem. *Farin. tract. de heret. q. 186. n. 41.* In Hispania quoque ex concessione Pontificis eligi possunt Inquisitores, si trigessimus solum ætatis annum attigerint. *Siman, l. 6. tit. 34. n. 12.* Quod ex specia-

li pariter indulto S. Pontificis observari quoque in Regno Lusitaniæ tradit Souza. in *Aphorif.* l. 2. c. 1. n. 8.

3. Secundo requiritur, ut Inquisitor sit Theologiæ, vel Juris Canonici peritus. *Const. urbani IV. & Clem. IV. Præ cunctis.* Quæri hic solet à nonnullis, aptiorne sit ad hoc munus Theologus, vel Canonista? Canus l. 8. c. 7. de *Loc. Theol.* & quidam alii stant pro Theologis, quia Theologorum est Fidei dogmata perspecta habere, eaque propugnare, & Hæreses discernere ac confutare. Simancas de *Cath. instit.* tit. 41 n. 3. alique præferendos censent Canonistas, ob causas, lites, & controversias juxta leges, Canones & jura dirimendas. In Italia ut plurimum Theologi constituuntur; In Hispania vero cæterisque illis subjectis Provinciis, ac in Insula Melitensi Juris Pontificii periti. Certè mutuâ utrique indigent opera; Theologi Jurisconsultorum adminiculo ob lites, & Juris-Consulti Theologorum consilio ad internoscendas hæreses. Azorio, quamvis alioqui Theologo, uti de seipso loquitur. p. 1. l. 8. c. 18. præponderare videtur Juris intelligentia tanquam magis necessaria,

saria, dummodo Theologorum quoque consilium adhibeatur.

4. Tertio requiritur Prudentia *cit. Const. Præ cunctis Urbani IV. & Clementis IV.* Quæ uti in omni Magistratu necessaria est. ita vel maximè in Officio Inquisitoris exercendo. *Carena de Offic. inquisit. p. tit. 5. part. 3.*

5. Quarto requiritur morum honestas, & vita religiosè instituta *cit. Const. Præ cunctis Urbani IV. & Clem. IV.* Quia ut ait Philo in lib. de Legatione ad Cajum: *Solet DEUS bonis viris bona consilia, & Reipublica commoda suggerere.* Integritas autem vitæ morumque honestas consistit in sobrietate, modestia, patientia, mansuetudine, diligentia, clementia; & acerrimo Justitiæ cultu. *Carena l. c. §. 4. part. 4.*

6. Quinto requiritur legitima potestas & jurisdictio, quam accipit Inquisitor à Pontifice vel immediatè per litteras Apostolicas, aut vivæ vocis oraculo, vel mediatè à Cardinali aut Legato aliquo Apostolico, cui commissum fuit, ut Inquisitores constituat.

7. Olim instituebant eos Generales & Provinciales Ordinum Prædicatorum per Bullam Innocentii IV. *Odore suavi &*

Alexandri IV. *Olim presentiens*, ac Franciscanorum per Bullam Clementis IV. *Licet ex omnibus* & Alexandri IV. cuius initium quoque est: *Licet ex omnibus*.

8. Hoc tempore tamen Inquisitores eliguntur à Pontifice, vel per Breve, ut Mediolani & Genuæ fieri solet, vel, ut ordinariè, per literas patentes à Sac. Congregatione Cardinalium supremorum Inquisitorum emanatas. *Carena l. c. §. 3.* In Hispania solum, ut supra diximus, nominat Rex Inquisitorem Generalem, qui à Pontifice confirmatur. Hic deinde eligit reliquos Inquisitores, Visitatores & Ministros. *Azor. l. c.*

§. 3.

De Officio Inquisitorum.

I.

Officio Inquisitorum hæreticæ pravitatis est; Procedere contra Saracenos, qui ad Christi fidem conversi ad Saracenorum sectam redierunt. *Greg. XI. Const. 2. Admodum.*

2. Contra Christianos ad Judæorum ritus transeuntes, & Judæos conversos

ad eodẽm redeuntẽs, *Nicolaus IV. Const. 1. Turbato.*

3. Contra Hæreticos judicialiter confessos, & obstinatos etiam illorum Dicesanıs irrequisitis. *Alexander IV. Const. 9. Ad capiendum.*

4. Contra Hæreticos, eorumque fautores, & negotio inquisitionis se opposcentes. *Innoc. IV. Const. 16. Quia.*

5. Et contra quoscunque etiam exemptos in causis Fidei *Alexander IV. Const. 22. Ne commissæ. Pius IV. Const. 51. Pastoris. Paulus V. Const. 26. Romanus.*

6. Etiam contra quoscunque Regulares in causa Hæresis. *Clemens VII. Const. 27. Cum sicut.* Dummodo eorum Superiores non prævenerint. *Pius IV. cit. Const. 51. Pastoris.* Sed Paulus V. l. c. censuit absolute Inquisitores tantum contra eos procedere debere.

7. Contra Prædicatores proponentes scandalosas propositiones, vel à fide discrepantes. *Paulus III. Const. 30. In Apostolicis.*

8. Contra maleficos. *Innocent. VIII. Const. 1. Summis.* Et sortilegos cum diablo pactum facientes, ac à fide apostotando alios lædentes. *Greg. XV. Const. 46. Omnipotens Dei.*

9. Con-

9. Contra Astrologos judicarios *Sixtus V. Constit. 17. Cæli & terræ Creator. Et contra eosdem, qui de Statu Reip. Christianæ, vel Sedis Apostolicæ, seu vita Rom. Pontif. aut ejus Consanguineorum judicia facere, nec non eos, qui illos desuper consulere præsumpserint. Urbanus VIII. Const. Inscrutabilis.*

10. Contra eos, qui ad Presbyteratus Ordinem non promoti Missas celebrant, vel Sacramenta Ecclesiastica ministrant. *Greg. VIII. Const. 21. Officii. Clem. VIII. Const. 81. Et si alias. Urbanus. VIII. Const. 79. Apostolatus.*

11. Contra Sacerdotes, qui mulieres pœnitentes in actu Confessionis ad actus inhonestos sollicitant. *Pius IV. Const. 31. Cum sicut. Greg. XV. Universi.*

12. Contra omnes etiam Regulares audentes in publicis concionibus, lectionibus, conclusionibus, & aliis quibuscunque actibus publicis asserere, quod Beatissima Virgo fuerit concepta cum peccato originali. S. Congreg. universalis Inquisitionis habita in Palatio Apostol. coram Paulo V. 31. August 1617, quod contra asserentes idem in Sermionibus, scriptis privatis extendit eadem S. Congregatio coram Greg. XV. 24.

Maji

Maji 1622. Barbosa, in Collectar. Bullarum V. Inquisitores.

13. Porro Inquisitoris officium non expirat morte Papæ aut delegantis. c. Ne aliqui 10. de Hæret. in 6. Sive deputati sint immediatè à Papa, sive ab aliis illo inferioribus. Azor. l. c. cap. 18.

§. 4.

De Privilegiis Inquisitorum.

I.

PRivilegia Inquisitorum sunt. 1. Quod non possint excommunicari à Delegatis Sedis Apostolicæ absque speciali ejusdem Sedis licentia faciente mentionem hujusce Privilegii. Urbanus IV. Const. VI. Inquisitoris.

2. Possunt Inquisitores, eorumque Socii se invicem ab excommunicatione absolvere in casibus, in quibus absolvi possunt ab eorum Superioribus, & in iisdem casibus dispensare secum in irregularitate. Urbanus IV. Constit. ut negotium fidei.

3. Possunt

3. Possunt indulgentias 20, vel etiam 40 dierum concedere omnibus audientibus eorum concionem occasione Apostolicæ inquisitionis, ex indulto plurimum Pontificum. *Eymericus in Directorio* 3. p. quest. 127.

4. Possunt interpretari statuta tam Ecclesiastica, quam secularia contra hæreticos edita. *Innocentius IV. Const. 15. Cum negotium fidei.*

5. Possunt Hæreticos ad Ecclesias confugientes capere, nec in hoc sub quovis prætextu ab Episcopis possunt impediri. *Joan. XXI. Constit. 1. Ex parte nostra.*

6. Ipsi & res eorum sunt immunes ab omnibus oneribus, datis, guidagiis, portibus, aliisque quibuscunque gravaminibus. *Royas de hæret. p. 2. n. 421.*

7. Pensiones reservatæ Authoritate Apost. S. Officio sunt immunes à solutione quinquennii. *Carena de Offic. Inquis. p. 1, tr. 5. §. 13.*

8. Beneficia eorum sunt immunia à solutione decimarum *Carena l. c.* Atque aliis fruuntur Inquisitores privilegiis & prærogativis, quas *Royas de Hæret. part. 2. in Rubr. de Privil. Inquisitorum* enumerat omnino 145.

Inquisi-

Inquisitores tamen & eorum Ministri percipere non possunt in absentia distributiones quotidianas Canonatum, Dignitatum aut aliorum beneficiorum, nisi speciali privilegio aut indulto Apostol, id illis fuerit concessum ; Sic Sacra Congregatio Concilii & Congreg. S. Officii teste Garcia *de benef. p. 3. c. 2. n. 256.* & Carena *l. c.*

Nec excusat Inquisitoris Officium Episcopum & Parochum à Residentia S. Congreg. Conc. apud Gonzalez. *in Reg. 8. Canc. glos. 43. n. 164.* & Garc. *de benef. p. 3. c. 2. n. 42.*

9. Inquisitores Ordinis Fratrum Prædicatorum & Minorum non tenentur obedire Prælati suorum Ordinum in concernentibus Officium S. Inquisitionis. *Alexander IV. Const. 23. Catholica.*

10. Debetur Inquisitoribus Titulus *Reverendissimi* : tum quia delegati sunt à Summo Pontifice in causis fidei, quo ad jurisdictionem ad præcipuam partem muneris Episcopalis, tum quia hic Titulus tribuitur Vicariis Episcoporum, qui longè inferiores sunt Inquisitoribus in causis ad S. hoc Tribunal spectantibus. Nec obstat quod Congregatio S. Officii tribuat illis tantummodo Titulum,

Reve-

Reverendi vel *multum Reverendi*, nam hæc est Superior Inquisitorum, hinc tamen non deducitur nec à Subditis, vel aliis quibus Inquisitores non subjacent, hunc titulum illis deferendum non esse. *Carena l. c. §. 6.*

§. 5.

De reliquis Ministris Sancti Officii.

De Vicario Generali S. Officii.

I.

Possunt Inquisitores plenariè committere vices suas Vicario Generali habenti eandem cum ipsis facultatem, excepta potestate delegandi. *Pius II. Const. Cum dudum, & Clemens VII. Const. Cum sicut. Carena de offic. inquis. part. 1. tit. 7. §. 1.*

2. De Vicarii Inquisitoris seu Commissarii ætate fuit inter auctores controversia, sed diremit eam Clemens VII. per Rescriptum: *Cum sicut*, in quo statuitur sufficere, si trigessimum ætatis annum attigerit.

3. Regulariter concedi solet Vicariis Generalibus facultas sumendi informationes.

tiones, citandi, monendi, præcipienti, excommunicandi, carcerandi, definiendi, terminandi & exequendi, omniaque alia faciendi, quæ potest ipsemet Inquisitor facere, exceptâ sententia relapforum, & impœnitentium, quam solent sibi reservare Inquisitores. *Eymericus 3. p. v. 37. & 40. ibique Pegn. comment. 10.*

4. Vicarii hi electi ab Inquisitoribus confirmari debent ab Eminentissima Congregatione, prout decrevit eadem S. Congregatio Inquisitorum Generalium, adeoque cum Vicarii jurisdictionem suam habeant à dicta S. Congregatione, non expirat Jurisdictio eorum per mortem aut remotionem Inquisitorum. *Carena l. c. §. 5.*

De Consultoribus.

5. Quamvis de Jure possint Inquisitores eligere sibi Consultores seu Assessores in negotiis ad S. Officium spectantibus, atque etiam possint eos ad id cogere. *c. ut commissi §. Advocandi quoque de de bareb. in 6.* ut fit Papiæ aliisque multis Civitatibus, Cremonæ, tamen Mediolani aliisque in locis eligi solent à S. Con-

S. Congregatione Inquisitionis generalis, à qua dependent, nec nisi ab ea removeri possunt. *Carena de Offic. Inquis. p. 1. tit. 9. §. 1.*

6. Eligendi vero sunt in Consultores Viri prudentes, probi, periti honesti & providi, licet Laici sint & uxorati, ex quibus aliqui sint Theologi, aliqui Canonistæ, aliqui Jurisconsulti. *Carenal. c. §. 2.*

De Qualificatoribus Propositionum.

7. Qualificatores sunt, qui sententiam suam dicunt de qualitate propositionis ab aliquo prolatae, an nimirum hæretica sit, an sapiat hæresin, an sit scandalosa, temeraria &c. Ideoque ad qualificandam eo modo propositionem assumuntur Theologi, qui qualificatores appellantur. *Royas de Hæret. 1. p. num. 384. & 204.*

De Advocato Fiscali.

8. Cum inquisitores habeant Fiscum seu ærarium, in quo bona Hæreticorum ex pœna confiscationis imposita asserventur, eligere sibi possunt, prout passim in Inquisitionibus fieri solet, Advocatum

vocatum Fiscalem, *Simancha de Cathol. instit. § 3. de Promot. Fiscali.*

9. Debet is esse vir probus, industrius, diligens, fidei zelator & Juris-peritus. *Simanch. l. c.* præcipuè vero versatus esse debet in delictorum ad S. Officium spectantium, & eorum pœnis, ac Bullarum Apostolicarum in materiis hujus Tribunalis editarum cognitione, *Tapia in Jure regn. Neapol. l. 2. de Offic. Advocat. num. 13.*

10. Officium Advocati Fiscalis est 1. porrigere accusationes contra Hæreticos post assumptas in Summario Judicio contra eos informationes. 2. Tueri debet pro viribus jurisdictionem S. Officii. 3. Dicta testium exquirere, libros denuntiationum revolvere, processus contra reos scrutari ac instare, ut iidem carceribus mancipentur, pœnisque debitis mulctentur. 4. Instare coram Inquisitoribus, ut edicta fidei promulgentur sæpius. *Carena de Offic. Inquisit. p. 1. tit. 9. §. 4.*

*De Advocato, & Procuratore Reorum
in sancto Officio.*

11. Solet in Tribunalibus S. Officii
constitui

constitui unus Advocatus, & unus Procurator Reorum. Hi debent esse viri de Hæresi non suspecti, fidei zelatores, probi, in utroque Jure bene versati.

12. Uterque debet I. juramentum præstare de secreto observando, & de Reo bene ac fideliter defendendo. II. Debet Advocatus omni conatu contendere, ut reum ad veritatem fatendam inducat, & si cognoscat causam rei esse injustam, eam omnino deferere. III. Tueri debet reum legitimis tantummodo modis. IV. Brevis esse debet in allegationibus Juris. V. Post munus suum expletum debet Processum sibi ab Inquisitore consignatum S. Officio re-consignare.

13. Advocati compelli possunt ab Inquisitoribus ad patrocinandum, & si rei pauperes sint, tenentur gratis patrocinari, si vero sint opulenti, ex bonis illorum salaria illis præstari debent. *Carena de offic. Inquis. p. I. tit. 10.*

Hæc quæ de Advocato dicta sunt, intelligenda quoque sunt de Procuratore.

De Vicariis Foraneis S. Officii.

14. Solent Inquisitores eligere in Diœcesi sibi delegata aliquos Ecclesiarum Rectores doctos & pios, eosque Vicarios suos foraneos, ad differentiam Vicarii Generalis constituere.

15. Hi fidei debent esse zelatores, viri probi, & in materia S. Officii versati. Nullam vero habent dignitatis præminentiam.

16. Facultas eorum dependet ab Inquisitore, regulariter concedi illis solummodo solet instructio offensivi processus, ita tamen ut in eo instruendo sapius de his, quæ peraguntur moneant Inquisitorem, ideoque neminem carceribus mancipare possunt, nisi præmonito Inquisitore, vel summa adesset necessitas
Carena de Offic. Inquis. p. 1. tit. 11.

De Notariis S. Officii.

17. Ex constitutione Pii IV. *Pastoralis Officii cura* & Julii III. possunt Inquisitores unum vel plures Notarios sæculares, vel Ecclesiasticos, etiam Regulares sibi in Notarios eligere, nimirum tradito illis calamo, & atramento, addito solenni

ni juramento & verbis consuetis :
Esto Notarius, & fidelis.

18. Munus Notarii S. Officii est diligenter & fideliter scribere acta S. Officii, recipere denuntiationes coram Inquisitore, vel ejus Vicario, instrumenta ad hoc Tribunal spectantia recipere, & alia peragere, quæ Notarii in similibus Tribunalibus facere consueverunt; In primis vero servare debet secretum, quod promittere debet, sub pœna perjurii, & excommunicationis latæ sententiæ *Carena de Offic. inquis. p. 1. tit. 12.*

De Thesaurario sancti Officii.

19. Congregatio S. Officii specialiter decrevit, fructus, redditus, & proventus uniuscujusque Inquisitionis nō Inquisitoribus, sed Thesaurario S. Officii consignandos ab eoque asservandos esse.

20. Eligi vero debet in Thesaurarium vir probus & locuples, quique sciat rationes conficere & referre, ac, si ita visum fuerit Inquisitori, fide jubeat de residuis persolvendis.

21. Sæpius in anno arbitrio Inquisitoris rationes reddere debet coram eodē,

ut

ut Congregatio S. Officii informari possit de Statu Inquisitionis. *Carena l. c. tit. 13.*

De familiaribus armatis S. Officii.

22. Habere possunt Inquisitores familiam armatam, ut passim docent Canonistæ in *Clem. 2. de Hæret. §. fin.* in eam adlegendi sunt fideles, ac devoti, & laudabilis conversationis & vitæ. *Joan. XXII. Const. Exigit Ordinis vestri Religio.* In regnis Hispaniæ ex decreto supremi Senatus debent esse uxorati. Non debent esse alienigenæ, nisi magna subesset causa; *Pegna comm. 105.*

23. Familiares illi armati non debent abuti armis, sed tantum in eum finem, ob quem illis concessa sunt, nimirum ad capiendos Hæreticos, & ad personam Inquisitoris, & suam defendendam. Tenentur vi juramenti, quod præstant coram Inquisitoribus, denunciare Hæreticos, & de hæresi suspectos, & si id facere negligant, fautores dicuntur Hæreticorum, & ut tales possunt puniri, *Carena de Offic. Inquisit. p. 1. tit. 14.*

De Custode Carcerum S. Officii.

24. Ad hoc munus eligi debet ab Inquisitoribus vir probus, & diligens, quia improbi custodiri magis debent, quam alios custodire. *Simancha de Cathol. instit. tit. 41. n. 6.*

25. Juramentum præstare debet I. In custodia Immutatorum & aliorum pro hæresi omnem se diligentiam, quam poterit, adhibiturum. II. Ne quis in secreto incarcerato loquatur. II. Nullam se facturum fraudem in his, quæ Incarcerato mittuntur.

26. Habet præterea hoc Tribunal Nuncios suos & cursores, quibus à S. Congregatione universalis inquisitionis stipendia constituta sunt.

§. 6.

De Tribunali Universalis
Inquisitionis.

I.

CUm sub initium sæculi decimi quinti Lutherana hæresis totam ferè Germaniam infecisset, & aliquas etiam
Italiæ

Italiæ partes afflasset, ne virus hoc longius serperet, sed eo jam infecti opportunis remediis curarentur, erexit Paulus Pontifex hujus nominis III. Anno 1542. *Const.* 34. quæ incipit: *Licet ab Initio* Congregationem sancti Officii, seu Tribunal universalis inquisitionis; Quam deinde Congregationem nonnulli in Sede Apostolica illius Successores approbarunt, pluribusque privilegiis, & facultatibus auxerunt Pius IV. *Const.* 79. Cum nos. Pius V. *Const.* 21. Sanctissimus & *Const.* 22. Inter. & *Const.* Cum felicis. Sixtus V. *Const.* 74. Omnes.

2. In hac Congregatione seu Tribunali discutiuntur omnes causæ & materiæ hæreticam pravitatem, schismata, Apostasiam à fide, magiam, sortilegia, divinationes, Sacramentorum abusus concernentes, adeoque cognitionem habet supremam de Religione, non ut novos fidei articulos conficiat, sed ut quæ contra fidem commissa sunt, judicet, puniatque Paulus III. *Const.* 34. *Licet*, & Sixtus V. *Const.* 74. *Immensa*.

3. Præterea cognitionem habet omnium penitus causarum, cujuscunque generis illæ sint, Officialium & Ministrorum S. Officii, necnon administrantium bo-

na & jura, quæ ad hoc Tribunal pertinent, ac cumulativam habet jurisdictionem cum Magistro S. Palatii, & Congregatione Judicis librorum.

4. Ad hoc quoque Tribunal spectat dispensare cum Hæreticis post magnam pertinaciam pœnitentibus in carcere perpetuo. Illud quoque, & non Inquisitores tollere potest infamiam ob hæresin, contractam. *Carena de Officio Inquisit. p. 1. tit. 2.*

5. Solet etiam recurri ad hoc Tribunal, cum in Sententiis ferendis discordant Inquisitores ab Episcopis, ut praxis docet, causas quoque appellationum ad S. Sedem in dictis materiis plenissimè idem Tribunal cognoscit. *Paulus III. Const. 34. Licet §. 8. & 9.*

6. Hanc Congregationem constituunt imprimis Cardinales à Pontifice eo numero, quo ipsi visum fuerit, delecti, omnes literis, experientia, & fidei zelo conspicui. Deinde quamplurimi Prælati, alique Theologi diversorum Ordinum, atque etiam quandoque nonnulli Clerici sæculares Canonum, & S. Theologiæ periti, qui omnes dicuntur Consultores S. Officii. Quos inter locum quoque habet Magister Generalis Ordinis Prædicatorum, & Magister S. Palatii

Palatii, atque unus ex ordine **Minorum Conventualium**.

7. Sunt præterea in hac Congregatione alii **Officiales Ordinarii**, qui juris-
dictionem exercent, **Processus** formant,
reosque examinant. Horum unus Ju-
dicis Ordinarii partes gerit, & **Com-
missarius S. Officii** dicitur, estque ali-
quis ex **Sacra D. Dominici familia** è **Pro-
vincia Lombardiæ**, ideo fortè, quod in
ea primum ob exortas hæreses **Inquisi-
torum Officium** isti **Ordini**, ut supra
dictum, commissum fuerit. Hic **Consi-
liarium** habet, qui **Assessor** appellatur,
est **Prælatus**, vel aliquis è domesticis
Papæ, quos vocant *Cameriere di honore*.
Vel etiam **Clericus sæcularis Canonum**
peritus. Præter hos pertinent ad **Cong-
regationem** hanc **Officiales** quidam in-
feriores & **Ministri**, ut **Fiscalis**, **Nota-
rius** & alii.

8. **Commissarius**, **Assessor**, **Fiscalis**,
Notarius, cæterique inferiores **Ministri**
continuo morantur in **Palatio**, quod **S.
Officii** dicitur, prope **Basilicam S. Petri**
in **Vaticano**, estq; locus, in quo hoc **Tri-
bunal** habetur, ideoque **carcerem** ha-
bet, in quo **Rei læsæ Majestatis Divi-
næ** detinentur. **Exstruxit** hoc **Palatium**
Pius

Pius V. ad hunc usum amplum & magnificum cum hac inscriptione :

Pius V. Pontifex Maximus Congregationis S. Inquisitionis domum hanc, quo hæretica pravitatis Sectatores cautius coercerentur, à fundamentis in augmentum Catholica Religionis erexit. Anno M. D. LXIX.

9. Supremi Inquisitores jurisdictionem habent supra omnes Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos & Inquisitores & quascunque alias personas licet præeminentes. *Pegna in 3. p. Directorii Comment. 11.*

10. Facultatem habent ex concessione Pii IV. *Const. 82.* Cum intra tenendi & legendi libros hæreticos, aut alios prohibitos, & concedendi aliis licentiam, ut eos habere & legere possint. Quam tamen facultatem, quoad opera Caroli Molinæi Hæretici limitavit & abstulit Clemens VIII. *in Const. 84. Apostolici.*

11. Possunt quoque iidem Cardinales seu Congregatio committere cuicunque Catholico Antistiti degradationem Clericorum assistentibus duobus Abbatibus, aut aliis personis in dignitate

tate Ecclesiastica constitutis. Deputare quoque possunt Inquisitores ubivis locorum cum simili aut limitata facultate substituendi & subdelegandi. *Paulus III. Const. 34. Licet.*

12. Quod vero major pars Cardinalium istius S. Congregationis decernit, intelligitur à S. Congregatione, & omnibus decilum esse, prout statuit Pius IV. *Const. 79. Cum nos per nostrum*, & validum esse censendum decrevit Pius V. *Const. 23. Cum felicitis recordationis.* Quod etiam major pars istorum Cardinalium præsentium statuit, vel duo, aliis absentibus à Congregatione, perinde est, ac si omnes, & singuli intervenissent.

13. Cæterum ut negotia tanti momenti ad hoc Tribunal universalis, inquisitionis spectantia, eâ, qua decet, maturitate coram ipso Pontifice, apud quem singulis Septimanis Congregatio convenit, discutiantur, ac decidantur, duæ præmittuntur Congregationes præparatoriæ, adeoque ter in Septimana hæc Congregatio celebratur.

14. Prima die Lunæ in Palatio S. Officii in Conclavi Commissarii Generalis, cui soli intersunt Consultores, in quo leguntur processus, & literæ Episcopo-

scoporum , ac localium Inquisitorum , aliaque examinantur , quæ Assessor relaturus est in secunda Congregatione.

15. Hæc secunda habetur die Mercurii ante Meridiem , nisi ob festa incidentia dies & hora mutetur, in Cœnobio PP. Dominicanorum supra Mineram , in qua conveniunt Cardinales ad hanc Congregationem spectantes. His ergo congregatis accedit solus Assessor , & stando negotia occurrentia refert , ac processus , missasque literas , seu relationes prælegit, quibus auditis & à Cardinalibus ponderatis admittuntur Consultores , qui interim in aula exteriori præstolabantur, eorumque sententia expetitur , & determinantur ea , quæ Pontifici in tertia Congregatione sunt proponenda.

16. Hæc ergo tertia celebratur die Jovis proximè subsequente ante meridiem nisi impedimentum obstat , coram Pontifice ; In principio hujus conventus ad sunt præter S. Pontificem soli Cardinales cum Assessore , ac summatim referuntur ea , quæ in pridiana Congregatione Cardinalitia discussa fuerant , suamque quisque Purpuratorum inchoando à juniore edicit sententiam , ut ea , quæ videbitur , oraculo Pontificio firmetur.

metur. Tum admittuntur Consultores, eorumque consilio audito statuuntur ea, quæ agenda sunt, & decernuntur commissiones circa illa, de quibus missæ erant relationes, eæque deinde destinantur ad Episcopos, & Inquisitores locales Sigillo Congregationis, quod asservat unus è Cardinalibus subsignatæ. *De Luca Rel. Rom. Cur. disc. 15. Lunadoro in sua Relatione.*

C A P U T XVII.

Praxis Inquisitorum Sancti
Officii.

§. I.

Præliminaria de obligatione
& modis denunciandi
Hæreticos.

1. *Hæresis crimen est publicum, ideoque denunciandum.*
2. *Contra Hæreticos proceditur tribus modis.*
3. *Quomodo per accusationem.*
4. *Quomodo per denuntiationem,*

4. *Quia*

5. *Quid sit denunciatio.*
6. *Quomodo per inquisitionem.*
7. *Inquisitio alia est Generalis, & fit tribus casibus. Quis primus.*
8. *Quis sit secundus casus.*
9. *Quis tertius.*
10. *Alia est specialis Inquisitio, quæ illa?*

I.

HÆRESIS crimen merito inter delicta publica retulerunt Catholici Imperatores, cum in omnium feratur injuriam, & universum Reipubl. Statum offendat. *l. Manichæos num. 2. C. de hæret.* Ideoque tenentur omnes crimen hoc publicum tendens ad corruptionem multitudinis propalare, vel testificando vel denunciando. *S. Thom. 2. 2. quest. 70. a. 1.* Quam obligationem in Christi fidelibus plurimi sanctorum Patrum confirmant apud *Suar. de fide disp. 20. mor. sect. 4. n. 7. & seq.* & constituunt sub pœna excommunicationis Summi Pontifices *Greg. IX. Const. Excommunicamus §. Item si quis. aliique.* Quinimo obligatio hæc non solum est quoad Hæreticos, sed etiam quoad suspectos de hæresi. *Carena de offic. inquis. p. 2. tit. 9. §. 1. n. 2.* Denunciandi vero sunt non quibuslibet Judicibus, sed Episcopis,

pis, qui jure Divino acceperunt judiciariam & ordinariam potestatem procedendi contra Hæreticos. *c. Per hoc de Hæret. in 6.* & Inquisitoribus Apostolicis, qui à Rom. Pontificè constituti hanc curam susceperunt.

2. Proceeditur vero contra Hæreticos tribus modis, per accusationem, denunciationem & inquisitionem. *Conc. Later. sub Innocent. III. c. 8.* & refertur *c. Qualiter & quando il secondo de accus. & c. Licet Heli de Simonia.*

3. Per accusationem proceeditur, cum quis accusat alium coram Episcopo, vel Inquisitore de crimine hæresis, offerendo se legitimè probaturum delicta, de quibus reum accusavit. *Gundisalvus tract. de hæret. q. 10. n. 1.* Sed hic modus est valde periculosus accusatori & litigiosus, ideoque in hoc foro non facile admitendus, ut monuit Eymericus in *Direct. inquis. p. 3. n. 6.* & ab Italiæ Inquisitionibus recessit hic procedendi modus. *Farin. q. 185. n. 40.*

4. Alter modus procedendi in hoc foro communis & usitatus est per denunciationem, ut cum quilibet Catholicus vigore obligationis, qua tenetur, coram Episcopo, vel Inquisitore Hæreticos, vel de hæresi suspectos denunciât, ut corrigantur.

rigantur, & pœnis legitimis puniantur.
Direct. inquis. p. 3. n. 68.

5. Est autem denunciatio criminis aliqujus apud Judicem, sine inscriptione legitimè facta, delatio ad pœnitentiam peragendam, vel aliam pœnam legitimam imponendam, vel etiam ad utrumque *Hostien. in sum. tit. de denunt. §. 1.*

6. Tertius modus procedendi in hoc Tribunali est per Inquisitionem, ad quam procedere possunt Episcopi, vel Inquisitores in suis Diœcesibus ad clamorofam intimationem prævenientem. *Concil. Later. sub Innocentio III. c. 8. refertur in cap. Qualiter, & quando de accus.* Locus ergo est huic procedendi modo, si accusatore, vel denunciatore deficiente fama defert, & clamor insinuat in aliquo loco, aliquem vel aliquos fecisse, vel dixisse aliqua contra fidem: Unde moti Episcopi vel Inquisitores diligenter in eam rem inquire debent. *Direct. inquis. p. 3. n. 69. tit. de tert. modo proced.*

7. Inquisitio verò alia est generalis, & hæc fit in causis fidei tribus potissimum casibus. Primus est, quando rumor & fama est, quod in aliqua Civitate vel Oppido habitent Hæretici, tunc Episcopi vel Inquisitores per constitutos cura-

curabunt generaliter inquirere, utrum fama hæc vera sit. *Conc. Later. sub Innoc. III. c. 3. refertur in c. Excommunicamus §. adjicimus de hæret.*

8. Secundus casus est, quando Episcopi visitant suas Dioeceses, tunc enim in genere de Hæreticis, & hæresibus aliisque delictis ad suum forum pertinentibus, visitando inquirere tenentur. Interrogationes huic rei servientes proponit Burchardus *l. 1. decret. cap. 94.*

9. Tertius casus, quando Inquisitores incipiunt in Dioecesibus sibi decretis exercere officium Inquisitionis, tunc enim edictis publicatis sub poena excommunicationis præcipere solent, ut quicumque sciat esse Hæreticos, aut de hæresi suspectos, vel tenentes libros hæreticos, aut prohibitos, vel dæmones invocantes, aut Ecclesiæ Sacramentis abutentes, aut Ritus Hebræorum vel Turcarum observantes, eos teneantur Inquisitoribus denunciare. *Direct. inquis. p. 3. n. 52. & 53. tit. de forma admon.*

10. Alia est specialis inquisitio, quæ est jus quoddam per Officium procedendi ad condemnationem, & punitiōem contra aliquos nominatim inquisitos, de certis delictis infamatos. *Angel. tract.*

eract. de malef. Debet ergo regulariter præcedere infamia, quæ vicem accusatoris obtinet. DD. in c. *Qualiter & quando il secondo de accus.* In quibusdam tamen casibus, quorum unus est in hoc foro crimen hæresis, propter criminis gravitatem potest & debet procedi, etiam si non præcedat diffamatio, cum sufficient ad inquirendum legitima argumenta & præsumptiones. *Pegna prax. Inquis. l. 1. de inquis. spec.* Solent enim Hæretici in locis, præsertim ubi contra eos exercetur inquisitio, occultare se, & elanculum hæreses suas sub specie Religionis diffundere. *Direct. inquis. p. 3. n. 69. comm. 16.*

§. 2.

De Methodo Juridica conficiendi Processus in Tribunali S. Officii.

ARTICULUS I.

De recipiendis denuntiationibus.

1. *Processus à denuntiationibus inchoandus.*
2. *Non est admittenda quæcunque denuntiatio.*
3. *De-*

3. *Denunciatio debet esse jurata.*

4. *Cui Denunciator subscribere debet, & de illa fidem facere Notarius.*

I.

PROCESSUS regulariter à denuntiationibus inchoari solent, qui est communis, & usitatus modus procedendi in hoc foro. Denuntiationes hic intelliguntur speciales, vi quarum Episcopus vel Inquisitor ad specialem inquisitionem descendere possit.

2. Non vero cujuslibet denunciatio indistincte & præcipitanter admittenda est, cum contingere possit, ut Idiotæ, & qui scrupulis aguntur ea deterant, quorum cognitio ad inquisitores non spectat, quare interrogandus est denuntiant, priusquam denuntiationem in forma juridica Notarius accipiat, quid proponere velit.

3. Porro denunciatio debet esse jurata, quia in hoc foro denunciator est loco testis, & testis dictum, ut afficiat reum debet esse juramento vallatum. *Caren. de offic. inquisit. 3. p. tit. 7 §. 1.* Hoc juramentum esse præstitum attestari debet Notarius S. Officii scribendo talem denunciantem tactis Sacro sanctis

R r

Scri.

Scripturis iuramentum præstitisse. *Pegna prax. inquis. l. 2. c. 1.*

4. Deinde Denuntiatori præligi debet Denunciatio sicut scripta est, cui Denunciator etiam subscribere se debet, & præcipitur ei servare secretum illius, quod denunciavit. Demum fidem facere debet Notarius de lectura Denunciationis Denuntiatori facta, de ejusdem Subscriptione, de Additione, Detractione, seu Mutatione, si quæ facta fuerit. *Pegna l. c.*

ARTICULUS II.

Forma recipiendi Denunciationem.

1. *Formula Denunciationis.*
2. *De quibus Denunciator interrogatur.*

I.

Formula Denunciationis in foro præfenti hæc communiter recepta est:
*Die --- Mensis --- Anni --- compa-
 ruit sponte personaliter in tali Inquisi-
 tione coram R. P. Fr. N. Ordinis Præ-
 dicatorum sacre Theologie Lectore vel
 Magi-*

Magistro, in mei q. Notarii presentia N. Filius N. de tali loco, etatis sue Anno circiter --- talis, & talis conditionis, qui medio ejus juramento tactis Sacrosanctis Scripturis prestitito exposuit, ut infra. Vid. &c. Et scribatur ejus Denuntiatio, seu Testificatio.

2. Deinde Inquisitor vel ejus Vicarius in Auditorio Notario omnia excipiente Denunciatores interrogabit de his :

Si non sit notus, de nomine, cognomine, patria, exercitio & ubi habitet.

A quanto tempore cognoverit, quod denunciavit.

Quæ fuerit causa cognitionis. De hac diligenter inquirendum, inde enim pendet pondus testimonii.

An aliquando ex verbis, vel factis observaverit denunciatum esse suspectum in his, quæ ad fidem pertinent.

Quoties viderit N. fecisse, vel dixisse illa, propter quæ vilus sibi fuit Hæreticus, vel de hæresi suspectus.

Quo tempore, & quibus præsentibus prædictus N. fecerit, vel dixerit illa, de quibus fuit denunciatus.

An sciat N. in prædictis delictis habuisse

buisse complices , vel scripturas pertinentes ad delicta denunciata.

Ad quem finem & effectum prædicta fuerint facta vel dicta à prædicto N. & an serio , aut joco N. talia dixerit.

Si denuncians distulerit longo tempore accedere ad S. Officium , quærendum est , cur non ante denunciavit , præsertim si sciverit ex omissione incurrere in poenam excommunicationis.

An sciat aliquid aliud de N. vel de alia persona , quod concernat sanctum Officium.

An aliquando habuerit causam odii vel inimicitiae cum prædicto N. & unde processerit.

Quo zelo , & qua intentione ad sanctum Officium & ad denunciandum accesserit.

An aliqua animi passione , mala voluntate , vel alio , vel subordinatione inductus denunciaverit , & monebitur , ut dicat ingenuè veritatem.

Poterunt quoque fieri aliæ prudentes interrogationes , ut veritas clarius elucescat.

Quicquid autem ad singulas interrogationes denunciator responderit , Notarius fideliter describet per extensum ,

&

& omnibus tandem peractis concludetur sic:

Quibus habitis fuit dimissus, & jussus in virtute prestiti juramenti servare silentium, & injunctum, ut se subscribat.

ARTICULUS III.

An per literas fieri possit Denunciatio.

1. *Per scripturam ordinariè non deponunt testes, nisi in quibusdam casibus.*
2. *Quis primus sit casus.*
3. *Quis secundus.*
4. *Quis tertius.*
5. & 6. *Quid Inquisitoribus observandum, si absentes denuncient.*
7. *Quomodo Monialis, vel Puella Nobilis denuntiet.*
8. *Formula accipiendi Denunciationem Monialis.*

I.

Licet testes non possint ordinarie deponere per scripturam, sed ore proprio testificare teneantur. c. *Testes* 3. q. 9. in quibusdam tamen casibus potest ab-

ſens per literas ſuam denunciationem transmittere.

2. Primus eſt , quando Denunciator eſt fide dignus, ſi habitet in locis remotis, & juramentum præſtiterit apud Inquiſitorum Commiſſarios, *Simanc. de Cathol. Inſtit. tit. 44. de Ord. procedendi n. 10.*

3. Secundus eſt, ſi talis infirmitate, aut carcere impeditus ad Inquiſitorem venire non poſſit , licet non exiſtat in locis valde remotis.

4. Tertius eſt ſi ratione alicujus qualitatis venire ad Inquiſitorem nequeat ; Tales ſunt Moniales, aliæque honeſtiores ſæminæ, quæ non facile ad judicium trahendæ, ſed ipſæ adeundæ, vel alii ad eas mittendi ſunt. *Simanc. l. c. tit. 64. de teſt. num. 13.*

5. Quando vero Denunciatoreſ hujusmodi abſentes per literas admittuntur, ut tutius procedant Inquiſitores, unum ex infraſcriptis obſervent , ut ſi commodè fieri poſſit, & gravitas rei poſtulet, vel ipſe ſe cum Notario ad Denunciantem conferat, vel mittat ad eum cum prædictis litteris Socium vel Vicarium ſuum, ut cognoscat an literæ ſint illius, quo conſilio aut cauſâ ſcriptæ, examine-
turque modo ſupra tradito.

6. Vel ſi in illis partibus jam habet Inquiſitor

quisitor Vicarium , vel Commissarium ad illum scribat , & secretas illas literas denunciatorias transmittat , ut denunciantem præmisso juramento de more examinet. *Pegna. prax. Inquis. l. 2. c. 3.*

7. Notandum circa denunciationem faciendam à Moniali , vel puella Nobili, secundum plurimos Auctores citatos à *Carena de offic. Inquis. p. 2 tit. 9. §. 7. n. 34. & in annot. ad prax. Pegn. l. 2. c. 3.* Teneri illas denunciare coram suo Confessario, qui petit ab Inquisitore licentiam recipiendi dictam denunciationem , quam deinde ut deputatus recipiet prævio juramento , subscriptione , & indictione Secreti. Debet vero Confessarius in hoc casu accipere à Moniali mandatum denunciandi Inquisitori extra Confessionem. Quem modum denunciandi coram Confessario approbasse Urbanum VIII. nomine S. Congregationis tradit Rodericus Acugn , & Bariola in *floribus Directorii.*

8. Formulam accipiendi hanc denunciationem refert Lupus in *comm. ad Edictum S. Officii p. 1. l. 4. dist. 4. art. 2. diff. 1. & 2.* Scia dimissa à Confessario , qui noluit eam absolvere , nisi S. Officio denuntiaret , coram me N. specialiter à Reverendissimo Patre Inquisitore deputa-

5. *Quid sit denuntiatio.*
6. *Quomodo per inquisitionem.*
7. *Inquisitio alia est Generalis, & fit tribus casibus. Quis primus.*
8. *Quis sit secundus casus.*
9. *Quis tertius.*
10. *Alia est specialis Inquisitio, quæ illa?*

I.

HÆresis crimen merito inter delicta publica retulerunt Catholici Imperatores, cum in omnium feratur injuriam, & universum Reipubl. Statum offendat. *l. Manicheos num. 2. C. de hæret.* Ideoque tenentur omnes crimen hoc publicum tendens ad corruptionem multitudinis propalare, vel testificando vel denuntiando. *S. Thom. 2. 2. quest. 70. a. 1.* Quam obligationem in Christi fidelibus plurimi sanctorum Patrum confirmant apud *Suar. de fide disp. 20. mor. sect. 4. n. 7. & seq.* & constituunt sub pœna excommunicationis Summi Pontifices *Greg. IX. Const. Excommunicamus §. Item si quis. aliique.* Quinimo obligatio hæc non solum est quoad Hæreticos, sed etiam quoad suspectos de hæresi. *Carena de offic. inquis. p. 2. tit. 9. §. 1. n. 2.* Denunciandi vero sunt non quibuslibet Judicibus, sed Episcopis,

pis, qui jure Divino acceperunt judicariam & ordinariam potestatem procedendi contra Hæreticos. *c. Per hoc de Hæret. in 6.* & Inquisitoribus Apostolicis, qui à Rom. Pontificè constituti hanc curam susceperunt.

2. Proceditur vero contra Hæreticos tribus modis, per accusationem, denunciationem & inquisitionem. *Conc. Later. sub Innocent. III. c. 8.* & refertur *c. Qualiter & quando il secondo de accus. & c. Licet Heli de Simonia.*

3. Per accusationem proceditur, cum quis accusat alium coram Episcopo, vel Inquisitore de crimine hæresis, offerendo se legitimè probaturum delicta, de quibus reum accusavit. *Gundisalvus tract. de hæret. q. 10. n. 1.* Sed hic modus est valde periculosus accusatori & litigiosus, ideoque in hoc foro non facile admitendus, ut monuit Eymericus *in Direct. inquis. p. 3. n. 6.* & ab Italiae Inquisitionibus recessit hic procedendi modus. *Farin. q. 185. n. 40.*

4. Alter modus procedendi in hoc foro communis & usitatus est per denunciationem, ut cum quilibet Catholicus vigore obligationis, qua tenetur, coram Episcopo, vel Inquisitore Hæreticos, vel de hæresi suspectos denunciât, ut corrigantur.

rigantur, & poënis legitimis puniantur.
Direct. inquis. p. 3. n. 68.

5. Est autem denunciatio criminis alicujus apud Judicem, sine inscriptione legitimè facta, delatio ad poenitentiam peragendam, vel aliam poenam legitimam imponendam, vel etiam ad utrumque *Hostien. in sum. tit. de denunt. §. i.*

6. Tertius modus procedendi in hoc Tribunali est per Inquisitionem, ad quam procedere possunt Episcopi, vel Inquisitores in suis Dioccesibus ad clamorosa intimationem prævenientem. *Concil. Later. sub Innocentio III. c. 8. refertur in cap. Qualiter, & quando de accus.* Locus ergo est huic procedendi modo, si accusatore, vel denunciatore deficiente fama defert, & clamor insinuat in aliquo loco, aliquem vel aliquos fecisse, vel dixisse aliqua contra fidem: Unde moti Episcopi vel Inquisitores diligenter in eam rem inquirere debent. *Direct. inquis. p. 3. n. 69. tit. de tert. modo proced.*

7. Inquisitio verò alia est generalis, & hæc fit in causis fidei tribus potissimum casibus. Primus est, quando rumor & fama est, quod in aliqua Civitate vel Oppido habitent Hæretici, tunc Episcopi vel Inquisitores per constitutos cura-

curabunt generaliter inquirere, utrum fama hæc vera sit. *Conc. Later. sub Innoc. III. c. 3. refertur in c. Excommunicamus §. adjicimus de hæret.*

8. Secundus casus est, quando Episcopi visitant suas Diöceses, tunc enim in genere de Hæreticis, & hæresibus aliisque delictis ad suum forum pertinentibus, visitando inquirere tenentur. Interrogationes huic rei servientes proponit Burchardus *l. 1. decret. cap. 94.*

9. Tertius casus, quando Inquisitores incipiunt in Diöcesibus sibi decretis exercere officium Inquisitionis, tunc enim edictis publicatis sub poena excommunicationis præcipere solent, ut quicumque sciat esse Hæreticos, aut de hæresi suspectos, vel tenentes libros hæreticos, aut prohibitos, vel dæmones invocantes, aut Ecclesiæ Sacramentis abutentes, aut Ritus Hebræorum vel Turcarum observantes, eos teneantur Inquisitoribus denunciare. *Direct. inquis. p. 3. n. 52. & 53. tit. de forma admon.*

10. Alia est specialis inquisitio, quæ est jus quoddam per Officium procedendi ad condemnationem, & punitiōnem contra aliquos nominatim inquisitos, de certis delictis infamatos. *Angel.*

tract.

tract. de malef. Debet ergo regulariter præcedere infamia, quæ vicem accusatoris obtinet. *DD. in c. Qualiter & quando il secondo de accus.* In quibusdam tamen casibus, quorum unus est in hoc foro crimen hæresis, propter criminis gravitatem potest & debet procedi, etiam si non præcedat diffamatio, cum sufficient ad inquirendum legitima argumenta & præsumptiones. *Pegna prax. Inquis. l. 1. de inquis. spec.* Solent enim Hæretici in locis, præsertim ubi contra eos exercetur inquisitio, occultare se, & elanculum hæreses suas sub specie Religionis diffundere. *Direct. inquis. p. 3. n. 69. comm. 16.*

§. 2.

De Methodo Juridica conficiendi Processus in Tribunali S. Officii.

ARTICULUS I.

De recipiendis denuntiationibus.

1. *Processus à denuntiationibus inchoandus.*
2. *Non est admittenda quæcunque denuntiatio.*
3. *De-*

3. *Denunciatio debet esse jurata.*

4. *Cui Denunciator subscribere debet, & de illa fidem facere Notarius.*

I.

PROCESSUS regulariter à denuntiatio-
nibus inchoari solent, qui est com-
munis, & usitatus modus procedendi
in hoc foro. Denuntiationes hic intelli-
guntur speciales, vi quarum Episcopus
vel Inquisitor ad specialem inquisitionem
descendere possit.

2. Non vero cujuslibet denunciatio
indistincte & præcipitanter admittenda
est, cum contingere possit, ut Idiotæ,
& qui scrupulis aguntur ea deferant,
quorum cognitio ad inquisitores non
spectat, quare interrogandus est de-
nuntiant, priusquam denuntiationem
in forma juridica Notarius accipiat, quid
proponere velit.

3. Porro denunciatio debet esse ju-
rata, quia in hoc foro denunciator est
loco testis, & testis dictum, ut afficiat
reum debet esse juramento vallatum.
Caren. de offic. inquisit. 3. p. tit. 7 §. 1. Hoc
juramentum esse præstitum attestari
debet Notarius S. Officii scribendo ta-
lem denunciantem tactis Sacro sanctis

R r

Scri.

Scripturis iuramentum præstitisse. *Pegna prax. inquis. l. 2. c. 1.*

4. Deinde Denuntiatori præligi debet Denunciatio sicut scripta est, cui Denunciator etiam subscribere se debet, & præcipitur ei servare secretum illius, quod denunciavit. Demum fidem facere debet Notarius de lectura Denunciationis Denuntiatori facta, de ejusdem Subscriptione, de Additione, Detractione, seu Mutatione, si quæ facta fuerit. *Pegna l. c.*

ARTICULUS II.

Forma recipiendi Denunciationem.

1. *Formula Denunciationis.*
2. *De quibus Denunciator interrogatur.*

I.

Formula Denunciationis in foro præfenti hæc communiter recepta est:
Die --- Mensis --- Anni --- comparuit sponte personaliter in tali Inquisitione coram R. P. Fr. N. Ordinis Prædicatorum sacra Theologiae Lectore vel Magi-

Magistro, in meiq, Notarii presentia N. Filius N. de tali loco, etatis sue Anno circiter --- talis, & talis conditionis, qui medio ejus juramento tactis Sacrosanctis Scripturis prestito exposuit, ut infra. Vid. &c. Et scribatur ejus Denunciatio, seu Testificatio.

2. Deinde Inquisitor vel ejus Vicarius in Auditorio Notario omnia excipiente Denunciatores interrogabit de his :

Si non sit notus, de nomine, cognomine, patria, exercitio & ubi habiter.

A quanto tempore cognoverit, quod denunciavit.

Quæ fuerit causa cognitionis. De hac diligenter inquirendum, inde enim pendet pondus testimonii.

An aliquando ex verbis, vel factis observaverit denunciatum esse suspectum in his, quæ ad fidem pertinent.

Quoties viderit N. fecisse, vel dixisse illa, propter quæ vilus sibi fuit Hæreticus, vel de hæresi suspectus.

Quo tempore, & quibus præsentibus prædictus N. fecerit, vel dixerit illa, de quibus fuit denunciatus.

An sciat N. in prædictis delictis ha-

buisse complices , vel scripturas pertinentes ad delicta denunciata.

Ad quem finem & effectum prædicta fuerint facta vel dicta à prædicto N. & an serio , aut joco N. talia dixerit.

Si denunciatus distulerit longo tempore accedere ad S. Officium , quærendum est , cur non ante denunciavit , præsertim si sciverit ex omissione incurrere in poenam excommunicationis.

An sciat aliquid aliud de N. vel de alia persona , quod concernat sanctum Officium.

An aliquando habuerit causam odii vel inimicitiae cum prædicto N. & unde processerit.

Quo zelo , & qua intentione ad sanctum Officium & ad denunciandum accesserit.

An aliqua animi passione , mala voluntate , vel alio ; vel subordinatione inductus denunciaverit , & monebitur , ut dicat ingenuè veritatem.

Poterunt quoque fieri aliæ prudentes interrogationes , ut veritas clarius elucescat.

Quicquid autem ad singulas interrogationes denunciator responderit , Notarius fideliter describet per extensum ,

&

& omnibus tandem peractis concludetur sic :

Quibus habitis fuit dimissus, & jussus in virtute prestiti juramenti servare silentium, & injunctum, ut se subscribat.

ARTICULUS III.

An per literas fieri possit Denunciatio.

1. *Per scripturam ordinariè non deponunt testes, nisi in quibusdam casibus.*
2. *Quis primus sit casus.*
3. *Quis secundus.*
4. *Quis tertius.*
5. & 6. *Quid Inquisitoribus observandum, si absentes denuncient.*
7. *Quomodo Monialis, vel Puella Nobilis denuntiet.*
8. *Formula accipiendi Denunciationem Monialis.*

I.

Licet testes non possint ordinarie deponere per scripturam, sed ore proprio testificare teneantur. c. *Testes* 3. q. 9. in quibusdam tamen casibus potest ab-

ſens per literas ſuam denunciationem transmittere.

2. Primus eſt , quando Denunciator eſt fide dignus, ſi habitet in locis remotis, & juramentum præſtiterit apud Inquiſitorum Commiſſarios. *Simanc. de Cathol. Inſtit. tit. 44. de Ord. procedendi n. 10.*

3. Secundus eſt, ſi talis infirmitate, aut carcere impeditus ad Inquiſitorem venire non poſſit, licet non exiſtat in locis valde remotis.

4. Tertius eſt ſi ratione alicujus qualitaris venire ad Inquiſitorem nequeat; Tales ſunt Moniales, aliæque honeſtiores ſæminæ, quæ non facile ad judicium trahendæ, ſed ipſæ adeundæ, vel alii ad eas mittendi ſunt. *Simanc. l. 1. tit. 64. de teſt. num. 13.*

5. Quando vero Denunciatoreſ hujusmodi abſentes per literas admittuntur, ut tutius procedant Inquiſitores, unum ex infraſcriptis obſervent, ut ſi commodè fieri poſſit, & gravitas rei poſtulet, vel ipſe ſe cum Notario ad Denunciantem conferat, vel mittat ad eum cum prædictis litteris Socium vel Vicarium ſuum, ut cognoscat an literæ ſint illius, quo conſilio aut cauſâ ſcriptæ, examine-
turque modo ſupra tradito.

6. Vel ſi in illis partibus jam habet Inquiſitor

quisitor Vicarium , vel Commissarium ad illum scribat , & secretas illas literas denunciatorias transmittat , ut denunciantem præmisso juramento de more examinet. *Pegna. prax. Inquis. l. 2. c. 3.*

7. Notandum circa denunciationem faciendam à Moniali , vel puella Nobili, secundum plurimos Auctores citatos à Carena *de offic. Inquis. p. 2 tit. 9. §. 7. n. 34. & in annot. ad prax. Pegn. l. 2. c. 3.* Teneri illas denunciare coram suo Confessario, qui petit ab Inquisitore licentiam recipiendi dictam denunciationem , quam deinde ut deputatus recipiet prævio juramento , subscriptione , & indictione Secreti. Debet vero Confessarius in hoc casu accipere à Moniali mandatum denunciandi Inquisitori extra Confessionem. Quem modum denunciandi coram Confessario approbasse Urbanum VIII. nomine S. Congregationis tradit Rodericus Acugn , & Bariola *in floribus Directorii.*

8. Formulam accipiendi hanc denunciationem refert Lupus *in comm. ad Edictum S. Officii p. 1. l. 4. dist. 4. art. 2. diff. 6. & 2. Scia dimissa à Confessario , qui noluit eam absolvere , nisi S. Officio denuntiaret , coram me N. specialiter à Reverendissimo Patre Inquisitore deputa-*

to comparuit sponte Die --- Mense ---
 Anno --- & ei delator per me juramen-
 to, quod Sacro-sanctis Evangeliiis præ-
 stitit, pro exoneratione conscientie
 sue, ut dixit, denunciavit in modum
 sequentem, videlicet. Ponatur.

ARTICULUS IV.

Formula recipiendi Confessionem
 sponte comparentis de se ipso
 testificantis.

1. Qui sponte venire dicantur.
2. Sponte comparens, & ignorans se præventum
 gaudet privilegio comparentis sponte.
3. Hæreticus sponte comparens mittissimè tra-
 ctandus.
4. Quæ praxis cum eo servetur.
5. Confessio illius excipienda à Notario.
6. De quibus interrogandus sit.

I.

SPonte venire dicuntur, qui volun-
 tatiè ad S. Officium accedentes suos
 confitentur errores, & eorum veniam
 petunt, antequam ab aliquo præventi
 denunciarentur; Colligitur ex l. sponte ff.
 de muner. & bonor.

2. Si quis iudiciis præventus in S. Of-
 ficio comparet non citatus, si ignoret
 sese præventum, gaudet Privilegio
 sponte

sponte comparentium, si vero id sciverit, vel suspicatus fuerit, non gaudet dicto privilegio, quia ex metu probationum comparet; Mitius tamen cum ipso agendum erit. *Carena de Offic. Inquis.* l. 1. tit. 18.

3. Ideo Hæreticus sponte comparens mitissimè est tractandus, poena aliqua salutari. vel etiam aliquando pecuniaria plectendus. *Pegna p. 3. comm. 12. sub lit. G.* Cogendus tamen est ad abjurandum formaliter hæreses, licet abjuratio in hoc casu debeat esse non publica, sed Secreta, *Simanch. de Cathol. Instit.* l. num. 24.

4. Cum hoc ergo hæc praxis servanda est. *Die --- Mense --- Anno --- comparuit sponte personaliter in S. Officio talis Civitatis, vel loci coram R. P. Fr. N. Ordinis Prædicatorum, Sacro-sanctæ Theologiæ Magistro, vel Lectore in meique Notarii præsentia N. Filius N. de tali Civitate, vel Oppido, degens sub Parochia N. ætatis sue Anno circiter --- qui medio suo juramento, quod tactis scripturis præstitit, dixit, deposuit, & confessus est, ut infra, videlicet &c.*

5. Hic

5. Hic inferitur confessio illius, quæ coram Judice facta simpliciter, & fideliter excipienda est à Notario, prout à sponte comparente verbo profertur. Quod si eam scripto exhibeat, servantur ea, quæ supra dicta sunt de denunciante in scripto. *Pegn. prax. Inq. l. 2, c. 4.*

6. Deinde interrogandus de sequentibus :

An erroribus suis adhæserit, vel de illis dubitaverit.

Quanto tempore in illis erroribus permanserit.

A quibus eos didicerit, & quomodo.

An libros prohibitos legerit, & quos & à quibus habuerit.

Super complicibus, & an alios cognoscat hæreticos, vel de hæresi suspectos.

An in aliquo Tribunali sit de prædictis erroribus præventus vel indiciatus,

An ipsum pœniteat in hujusmodi errores incidisse, & an eos, & omnes alias hæreses abjurare sit paratus, de cætero Catholicè vivere, & pœnitentiam sibi injungendam adimplere.

Monendus etiam est ad dicendam integram veritatem, *Carena de Offic. Inquis. p. 2, tit. 18, §. 2.*

ARTI-

ARTICULUS V.

De Examinatione Testium.

1. *Facta denuntiatione examinantur Testes.*
2. & 3. *Quomodo examen instituitur.*
4. *Completo examine concludit Notarius.*
5. *In Inquisitione Romana iterato Testes examinantur.*
6. *Si timeatur Testem revelaturum causam, quid faciendum.*

I.

DEnuntiatione peracta Inquisitor vocare facit per Nuncium suum Spiritualem Testes à denuntiatione non innatos, qui ubi venerint, legitimè de more examinantur.

2. Hæc actio juxta stylum S. Inquisitionis sic peragitur: *In Officio S. Inquisitionis N. coram R. P. F. N. Ordinis Præd. Sac. Theol. Lect. vel Magistr. in meique Notarii præsentia comparuit N. ex Offic. pro informatione S. Officii assumptus, & vocatus, qui medio sui juramenti, quod tactis sacris Scripturis præstitit. Vel sic: Comparuit personaliter*

sonaliter vocatus in S. Officio N. coram N. qui, delato juramento de veritate dicenda, & per eum tactis Scripturis suscepto, fuit per D. Inquisitorem interrogatus, an sciat vel præsumat causam suæ vocationis, & præsentis examinis, respondit &c.

3, Si respondit affirmativè, rursus interrogetur, quomodo id sciverit.

Si respondit negative, interrogetur, an cognoverit, seu cognoscat de præsentij aliquem, seu aliquos Hæreticos, vel de hæresi suspectos, aut saltem nominare intellexerit.

Interrogatus an cognoverit, & de præsentij cognoscat N. ex qua causa, & à quanto tempore citra, & an cum eo solitus sit, vel fuerit conversari.

An aliquando aliquid audierit à prædicto N. quod concernat Religionem Catholicam.

An aliquando fuerit in tali loco cum prædicto N. & ibidem dictus N. dixerit vel fecerit talia & talia hæreticalia, vel hæresin sapientia.

In quorum præsentia N. supradicta dixerit vel fecerit.

Quoties supradicta audiivit dici, vel vidit

vidit fieri, & qua occasione, & quomodo.

An prædictus N. supradicta dixerit jocosè, seu animo indeliberato, aut per lubricum linguæ, aut alicujus, vel aliquorum hæreses referendo.

Admoneatur ad veritatem simpliciter dicendam, qui si de falso fuerit supra his deprehensus ultra perjurii, etiam fautoriæ pœnas subibit.

An odio vel amore ductus aliquid dixerit, quod non erat dicendum, vel tacerit, quod erat explicandum.

4. Completo examine Notarius concludat sic: *Quibus habitis Dominus dimisit examen, & ipsum Testem licentiavit, injuncto ei virtute præstiti juramenti servare secretum, & quod se subscriberet.* Vel sic: *Quibus habitis fuit dimissus, injuncto sibi silentio cum juramento, & quod se subscribat.*

5. In supremo S. Romanæ Inquisitionis Tribunali quantoque antequam reus comprehendatur, testis iterato post biduum vel triduum vocatur, ut firmitus testimonium habeatur, quo casu Notarius sic scribit: *Comparuit iterum personaliter*

Ordine pronunciant Auditores stantes.

3. Oratio hæc desumpta est ex vetusto tractatu de ordine celebrandi Concilium relata in 1. tom. Conciliorum, & est talis: *Adsumus Domine sancte Spiritus; Adsumus peccati quidem immanitate detenti, sed in nomine tuo specialiter congregati. Veni ad nos; Adesto nobis, dignare illabi cordibus nostris, doce nos quid agamus, quò gradiamur, & ostende quid efficere debeamus, ut te auxiliante tibi in omnibus placere valeamus; Esto salus, & Suggestor, & effector judiciorum nostrorum, qui solus cum DEO Patre, & ejus Filio nomen possides gloriosum, non nos patiaris perturbatores esse justitiae, qui summam diligis aequitatem, ut in sinistrum nos ignorantia non trahat, non favor inflectat, non affectio muneris, vel personae corrumpat, sed junge nos tibi efficaciter solius tuae gratiae dono, ut simus in te unum, & in nullo deviemus à vero, quatenus in nomine tuo collecti, sic in cunctis teneamus*

neamus cum moderamine pietatis justitiam , ut hic à te in nullo dissentiat sententia nostra , & in futuro probe gestis consequamur premia sempiterna. Et respondetur ab omnibus : Amen. Non subjungitur Pater noster , nec Benedictio.

4. Facta oratione inquiritur , an delicta , & probationes , sive indicia in judicio Summario recepta sint talia , quæ merito inducant ad procedendum ad ulteriora , videlicet ad citationem realem , sive ad capturam contra denunciatum. Sufficientia autem , sive idonea crimina judicabuntur , cum eorum cognitio ad S. Officium pertinuerit.

5. Si dubium sit , an delicta aut propositiones delatæ spectent ad Tribunal S. Officii , committuntur peritis Consultoribus præsertim Theologis examinandæ , quibus conceditur tempus ad deliberandum , & studendum , qui deinde suffragium suum scriptum , & propria manu subscriptum dabunt , & processui inseretur , ut constet Inquisitorem cum cautela processisse. *Pegn. prax. Inquis. l. 2. c. 7*

to comparuit sponte Die --- Mense ---
 Anno --- & ei delato per me juramen-
 to, quod Sacro-sanctis Evangeliiis præ-
 stitit, pro exoneratione conscientie
 sue, ut dixit, denunciavit in modum
 sequentem, videlicet. Ponatur.

ARTICULUS IV.

Formula recipiendi Confessionem
 sponte comparentis de se ipso
 testificantis.

1. Qui sponte venire dicantur.
2. Sponte comparens, & ignorans se præventum
 gaudet privilegio comparentis sponte.
3. Hæreticus sponte comparens mittissimè tra-
 ctandus.
4. Quæ praxis cum eo servetur.
5. Confessio illius excipienda à Notario.
6. De quibus interrogandus sit.

I.

SPonte venire dicuntur, qui volun-
 tatiè ad S. Officium accedentes suos
 confitentur errores, & eorum veniam
 petunt, antequam ab aliquo præventi
 denunciarentur; Colligitur ex l. sponte ff.
 de muner. & bonor.

2. Si quis indiciis præventus in S. Of-
 ficio comparet non citatus, si ignoret
 sese præventum, gaudet Privilegio
 sponte

sponte comparentium, si vero id sciverit, vel suspicatus fuerit, non gaudet dicto privilegio, quia ex metu probationum comparet; Mitius tamen cum ipso agendum erit. *Carena de Offic. Inquis. l. 1. tit. 18.*

3. Ideo Hæreticus sponte comparens mitissimè est tractandus, pœna aliqua salutari. vel etiam aliquando pecuniaria plectendus. *Pegna p. 3. comm. 12. sub lit. G.* Cogendus tamen est ad abjurandum formaliter hæreses, licet abjuratio in hoc casu debeat esse non publica, sed Secreta, *Simanch. de Cathol. Instit. l. num. 24.*

4. Cum hoc ergo hæc praxis servanda est. *Die --- Mense --- Anno --- comparuit sponte personaliter in S. Officio talis Civitatis, vel loci coram R. P. Fr. N. Ordinis Prædicatorum, Sacro-sanctæ Theologiæ Magistro, vel Lectore in meique Notarii præsentia N. Filius N. de tali Civitate, vel Oppido, degens sub Parochia N. ætatis suæ Anno circiter --- qui medio suo juramento, quod tactis scripturis præstitit, dixit, deposuit, & confessus est, ut infra, videlicet &c.*

5. Hic

5. Hic inferitur confessio illius, quæ coram Judice facta simpliciter, & fideliter excipienda est à Notario, prout à sponte comparente verbo profertur. Quod si eam scripto exhibeat, servantur ea, quæ supra dicta sunt de denunciante in scripto. *Pegn. prax. Inq. l. 2, c. 4.*

6. Deinde interrogandus de sequentibus :

An erroribus suis adhæserit, vel de illis dubitaverit.

Quanto tempore in illis erroribus permanserit.

A quibus eos didicerit, & quomodo.

An libros prohibitos legerit, & quos & à quibus habuerit.

Super complicibus, & an alios cognoscat hæreticos, vel de hæresi suspectos.

An in aliquo Tribunali sit de prædictis erroribus præventus vel indiciatus,

An ipsum pœniteat in hujusmodi errores incidisse, & an eos, & omnes alias hæreses abjurare sit paratus, de cætero Catholicè vivere, & pœnitentiam sibi injungendam adimplere.

Monendus etiam est ad dicendam integram veritatem, *Carena de Offic. Inquis. p. 2, tit. 18, §. 2.*

ARTI-

ARTICULUS V.

De Examinatione Testium.

1. *Facta denuntiatione examinantur Testes.*
2. & 3. *Quomodo examen instituitur.*
4. *Completo examine concludit Notarius.*
5. *In Inquisitione Romana iterato Testes examinantur.*
6. *Si timeatur Testem revelaturum causam, quid faciendum.*

I.

DEnuntiatione peracta Inquisitor vocare facit per Nuncium suum Spiritualem Testes à denuntiatione nominatos, qui ubi venerint, legitimè de more examinantur.

2. Hæc actio juxta stylum S. Inquisitionis sic peragitur: *In Officio S. Inquisitionis N. coram R. P. F. N. Ordinis Præd. Sac. Theol. Lect. vel Magistr. in meique Notarii præsentia comparuit N. ex Offic. pro informatione S. Officii assumptus, & vocatus, qui medio sui juramenti, quod tactis sacris Scripturis præstitis. Vel sic: Comparuit personaliter*

sonaliter vocatus in S. Officio N. coram N. qui, delato juramento de veritate dicenda, & per eum tactis Scripturis suscepto, fuit per D. Inquisitorem interrogatus, an sciat vel præsumat causam suæ vocationis, & præsentis examinis, respondit &c.

3, Si respondit affirmativè, rursus interrogetur, quomodo id sciverit.

Si respondit negative, interrogetur, an cognoverit, seu cognoscat de præsentî aliquem, seu aliquos Hæreticos, vel de hæresi suspectos, aut saltem nominare intellexerit.

Interrogatus an cognoverit, & de præsentî cognoscat N. ex qua causa, & à quanto tempore citra, & an cum eo solitus sit, vel fuerit conversari.

An aliquando aliquid audierit à prædicto N. quod concernat Religionem Catholicam.

An aliquando fuerit in tali loco cum prædicto N. & ibidem dictus N. dixerit vel fecerit talia & talia hæreticalia, vel hæresin sapientia.

In quorum præsentia N. supradicta dixerit vel fecerit.

Quoties supradicta audivit dici, vel vidit

vidit fieri, & qua occasione, & quomodo.

An prædictus N. supradicta dixerit jocosè, seu animo indeliberato, aut per lubricum linguæ, aut alicujus, vel aliorum hæreses referendo.

Admoneatur ad veritatem simpliciter dicendam, qui si de falso fuerit supra his deprehensus ultra perjurii, etiam fautoriaæ poenas subibit.

An odio vel amore ductus aliquid dixerit, quod non erat dicendum, vel tacerit, quod erat explicandum.

4. Completo examine Notarius concludat sic: *Quibus habitis Dominus dimisit examen, & ipsum Testem licentiavit, injuncto ei virtute præstiti juramenti servare secretum, & quod se subscriberet.* Vel sic: *Quibus habitis fuit dimissus, injuncto sibi silentio cum juramento, & quod se subscribat.*

5. In supremo S. Romanæ Inquisitionis Tribunali quantoque antequam reus comprehendatur, testis iterato post biduum vel triduum vocatur, ut firmiter testimonium habeatur, quo casu Notarius sic scribit: *Comparuit iterum personaliter*

sonaliter vocatus N. qui medio juramento tactis sacris Scripturis præstito, interrogatus an sibi occurrat aliquid dicendum pro ulteriori veritate, ultra ea, quæ deposuit in alio suo examine respondit &c.

6. Si timeatur testem revelaturum causam sic concludi solet: *Quibus habitis fuit dimissum examen acceptatis &c. animo &c. injuncto sibi silentio sub pœna excommunicationis latæ sententiæ una pro trina monitione præmissa, & sub aliis pœnis arbitrariis S. Officii.* Solet quandoque etiam mandari testi, ne de Palatio, seu domo Inquisitoris recedat sine expressa licentia Dni. Inquisitoris, etiam in scriptis habenda.

ARTICULUS VI.

Post receptam Denunciationem,
& Testes examinatos instituitur Consultatio.

1. Inquisitor convocat Consultores.
2. Ante Consultationem imploratur Divinum auxilium.

3. Per

3. *Per orationem vetustam.*
4. *Quâ finita instituitur Consultatio.*
5. *In dubio an delicta pertineant ad S. Officium, quid fiat.*

I.

PRæmissis modo supra dicto diligentius pro informatione capienda de persona & delicto denunciato convocat Consultores Inquisitor ad expediendas delictorum, vel propositionum qualitates, vel explorandas probationes, & indicia, vel alios actus judiciales peragendos.

2. Inprimis ergo in consultatione illa & Congregatione S. Officii imploratur Divinum auxilium per orationem, quam Inquisitores cum Consultoribus genuflexi dicunt. Hæc recitari etiam solet à S. Pontifice in celebratione Concilii Generalis Episcopis, cæterisque Prælatiis genuflexis, & Romæ in Signatura gratiæ à Referendario, qui primo loco causas relaturus est genuflexo cum cæteris Prælatiis, Summo vero Pontifice, & Cardinalibus aperto capite stantibus. In Signatura Justitiæ à Præfecto istius Signaturæ. Et in Rota, in qua eam suo
Ordin-

Ordine pronunciant Auditores stantes.

3. Oratio hæc desumpta est ex vetusto tractatu de ordine celebrandi Concilium relata in 1. tom. Conciliorum, & est talis: *Adsumus Domine sancte Spiritus; Adsumus peccati quidem immanitate detenti, sed in nomine tuo specialiter congregati. Veni ad nos; Adesto nobis, dignare illabi cordibus nostris, doce nos quid agamus, quò gradiamur, & ostende quid efficere debeamus, ut te auxiliante tibi in omnibus placere valeamus; Esto salus, & Suggestor, & effector judiciorum nostrorum, qui solus cum DEO Patre, & ejus Filio nomen possides gloriosum, non nos patiaris perturbatores esse justitie, qui summam diligis equitatem, ut in sinistrum nos ignorantia non trahat, non favor inflectat, non affectio muneris, vel persone corrumpat, sed junge nos tibi efficaciter solius tue gratie dono, ut simus in te unum, & in nullo deviemus à vero, quatenus in nomine tuo collecti, sic in cunctis teneamus*

neamus cum moderamine pietatis justitiam , ut hic à te in nullo dissentiat sententia nostra , & in futuro probe gestis consequamur pramia sempiterna. Et respondetur ab omnibus : Amen. Non subjungitur Pater noster , nec Benedictio.

4. Facta oratione inquiritur , an delicta , & probationes , sive indicia in judicio Summario recepta sint talia , quæ merito inducant ad procedendum ad ulteriora , videlicet ad citationem realem , sive ad capturam contra denunciatum. Sufficientia autem , sive idonea crimina judicabuntur , cum eorum cognitio ad S. Officium pertinuerit.

5. Si dubium sit , an delicta aut propositiones delatæ spectent ad Tribunal S. Officii , committuntur peritis Consultoribus præsertim Theologis examinandæ , quibus conceditur tempus ad deliberandum , & studendum , qui deinde suffragium suum scriptum , & propria manu subscriptum dabunt , & processui inferetur , ut constet Inquisitorem cum cautela processisse. *Pegn. prax. Inquis. l. 2. c. 7*

ARTICULUS VII.

De Deliberatione super citatione reali & captura.

1. *Sine probatione nemo carcerari potest.*
2. *Quid ad eam requiratur.*
3. *Aliqui putant unum testem sufficere ad capturam.*
4. *Contra aliquas personas non sufficit.*
5. *Capere Inquisitor potest sine Episcopo, & è contra, non tamen incarcerare.*
6. *Quomodo formetur decretum de captura.*

I.

OB crimen hæresis nemo capi & carcerari potest, nisi præcedente sufficienti probatione arbitrio Judicis à jure tamen regulato. *Simancas de Cathol. Instit. tit. 16. n. 1. & 2.*

2. Ad hoc autem requiri putat Eymericus in Directorio Inquisitorum plenam probationem, vel maxima indicia, & suspensiones vehementes. *Simancas in Enchirid. Judicum viol. Relig. tit. 25. num. 2.* Requirit plusquam semiplenam probationem.

3. Non-

3. Nonnulli DD. censent apud P^{er}gnam in *prax. Inquis. l. 2. c. 8.* testem unum de crimine hæresis deponentem sufficere ad capturam, dummodo sit omnixceptione major deponatque de visu, vel proprio auditu, maxime si concurrat dictum denunciatoris, quia in crimine hæresis denunciator in numero testium computari solet, quia ad deferendum nullo privato commodo move-
tur sed zelo sancto Religionis Catholi-
cæ tuendæ. *c. in omni negotio de testib.*

4. Non tamen sufficit unus Testis ad capturam in crimine hæresis contra personam Nobilem bonæ famæ, Sacerdotes, Religiosos, Doctores & Rectores Civitatum, nam Presbyteri comprehendendi non sunt, nisi adversus eos duo, vel tres dixerint testimonium. *Sixtus Papa in c. Accusation. 2. q. 7.* Nec supradicti capi, & carcerari debent nisi consulto supremæ S. Rom Inquisitionis Senatu. *Pegna l. c.*

5. Licet vero Inquisitor sine Episcopo, & Episcopus sine Inquisitore possint capere, & arrestare injectis etiam compedibus & manicis ferreis, alter tamen sine altero ad perpetuum seu temporalem carcerem damnare non potest.

ss 2.

Clem.

Clem. §. Propter quod 1. de haret. Et si fiat, tutius est id facere cum consilio Consultorum Inquisitionis.

6. Porro decretum, quod super captura facienda formatur sub Die, Mense & Anno, quod factum fuerit, notandum erit in processu illius, de cujus causa agitur sub hac ferè formula; *Die --- Mense --- Anno In Congregatione habita in Palatio S. Inquisitionis N. coram R. P. D. haretica pravitatis Inquisitore, in qua interfuerunt N, & N. Consultores ejusdem Inquisitionis; Proposita causa N. in hoc S. Officio denunciati, nec non lectis, & visis indiciis, & probationibus contra ipsum resultantibus, decretum fuit, quod dictus N. capiatur, & in carcerem S. Officii mittatur. Pegn. l. c.*

ARTICULUS VIII.

Capturâ decretâ datur mandatum de capiendo.

1. Sine mandato Inquisitoris capi non potest
gens,

2. Formula

2. *Formula mandati.*
3. *In capiendo reo adhiberi potest familia armata.*
4. *Quomodo Nobiles, DD. Religiosi deducantur ad carcerem.*
5. *Captus bene custodiendus.*
6. *Adducendus ex locis remotioribus non pernoctet in publicis hospitibus.*

I.

DEcreto facto reum esse capiendum, & in carcerem mittendum, datur mandatum de capiendo ab Inquirentore subscriptum executori, qui reum capturus est, sine eo namque posset se criminosus defendere. *c. Cum in jure. ibi Glof. V. Super mandato de offic. deleg.*

2. Hujus autem mandati hæc est vulgaris formula: *De mandato Admodum Reverendi Patris N. Inquisitoris hæretica pravitatis, capiatur N. & captus ad carceres S. Officii ducatur, non relaxandus sine expressa licentia ejusdem Domini Inquisitoris.* Mandatum hoc totidem verbis inferet Notarius in processu ejusdem Rei.

3. Executor adhibere potest in capiendo reo, si sit necesse, familiam armatam,

tam, quam de jure habere possunt Inquisitores. *Clem. Nolentes §. fin.* Ubi vero hoc privilegium non est usu receptum debent Judices sæculares in capiendis reis requisiti ab inquisitore brachium seculare impertiri.

4. Si Nobiles, Doctores, Religiosi alii, ve similes incarcerandi sint, deducit eos curru Commissarius, vel alius Minister S. Inquisitionis ad carcerem, aut si absit timor de fugâ per specialem Nuntium advocantur.

5. Captum bene custoditum, & si opus fuerit catenis constrictum Executor custodi carceris consignabit, qui circa eum leges sibi præscriptas observabit.

6. Si ex remotioribus locis adducendus sit reus, non pernoctent in publicis hospitibus, ne captus fugâ dilabatur, sed divertant vel ad Episcopos, si adsint, vel ad Judices seculares, qui proinde per Inquisitorem per literas requirendi sunt, ut auxilium suum, & favorem præbeant, *Bonifacius VIII. in cap. ut Inquisitionis §. 1. de hæret.*

ARTI-

ARTICULUS IX.

De Ordine in custodiendis Carceratis observando.

1. Pro diversitate delicti, & conditionis diversi sunt sunt carceres.
2. Plures in eodem conclavi non includantur.
3. Fæminis honestæ sociæ adjungantur. Et si incluse sint Monasteriis, nemo ad alloquium earum admittatur.
4. Pro Custodia carceratorum quæ adhibenda.
5. Cibi pro reis præperandi sunt in domo Inquisitionis, & quo pretio.

I.

Non omnibus reis pares sunt carceres consignandi, nam qui levius deliquerunt, mitius tractari debent; Et aliter juvenes, quam senes, plebei, quam Nobiles custodiendi sunt. *l. prima ff. de custodia reorum, l. Divus ff. de Officio Præsidis.*

2. In eodem conclavi mares, & fœminæ occludendi nō sunt, nisi forte maritus & uxor ejusdem delicti rei. Nec duo
vel

vel plures ejusdem Sexus in eodem conclavi asserventur, nisi Inquisitoribus aliter visum fuerit. *Direct. Inquis. p. 3. comment. 108. super quæst. 59.*

3. Fœminis singulis adjungitur velut sociâ honesta fœmina matura, pia & fidelis ad mali suspiciōem præcavendam. *Aut ben. Hodie novo jure. C. de custodia reorum.* Cum, ut sæpè fit, fœminæ ad Monasteria Sanctimonialium custodiendæ deducuntur, Abbatissæ vel Priorissæ curare debent, ut nemo ad alloquium illarum sine facultate Inquisitoris admittatur.

4. Custodes carcerum perquirere & visitare debent carceres, ne parietes perforantur, & carcerati aufugiant; Et si Inquisitori videbitur, possunt hi etiam detineri præsertim noctis tempore in compedibus & manicis ferreis. *Clem. 1. §. Propter quod, de hæret.* Atque si necessitas postulet invocare possunt Inquisitores brachium seculare pro custodia carceratorum, cum Magistratus secularis operam suam in hoc fideliter præstare teneatur. *Alexander IV. Const. Ad extirpanda.*

5. Alimenta reis præbenda regulariter præparanda sunt in domo inquisitionis,

nis, non in domibus eorum, vel aliunde afferenda, ad præcavendas fraudes. Taxanda vero sunt juxta caritatem vel abundantiam rerum comestibilium. Si quis lautius haberi velit præter morem, indulgeri hoc ipsi potest, & concedi, quicquid eidem & famulis, si quos in carcere habuerit, conveniens judicabitur. Verum nec Custos carceris, nec alius Minister quicquam ex reliquiis, si quæ superfuerint, percipiet, sed eæ inter pauperes distribuentur.

ARTICULUS X.

De prima audientia, ad quam incarcerati vocantur.

1. *Coram Inquisitore, & Notario sisti debet reus.*
2. 3. 4. &c. *Quomodo & de quibus interrogetur.*

I.

INquisitores sisti coram se & Notario seu Secretario S. Congregationis jubebunt incarceratos, quando voluerint, eosque præstito juramento de veritate dicenda interrogabunt juxta ordinem infra-

transcriptum Directorii inquisitionis. p. 3.
tit. de modo interrog. n. 74.

2. Die N. Mensis N. Anni N. constitutus in
tali civitate, & tali inquisitione coram R. P. D.
Fratre N. Ordinis Prædicatorum S. Theologie
Magistro in meique Notarii præsentia N. Filius
N. de tali loco ætatis suo Annorum N. in circa,
cui delato juramento de veritate dicenda, quod
præstitit tactis sacro-sanctis Scripturis fuit per
Dominum N. interrogatus.

3. An sciat causam suæ capturæ, vel
ab aliquo, aut aliquibus intellexerit.
Respondit &c. Interrogatus ubi, quan-
do & quomodo fuit captus;

Si responderit nescire. Interrogatus,
an saltem causam possit cogitare, & di-
cat an sciat, in quibus carceribus sit de-
tentus, qua de causâ homines in illis
detineantur.

Si dixerit quod non, sed esse in car-
ceribus S. Officii, ubi detinentur Hære-
tici, & suspecti de hæresi.

Dicatur illi, quod cum sciat, quod
detineantur capti ex causâ violatæ Reli-
gionis, debet etiam cogitare, quod &
ipse detineatur propter causas violatam
Religionem concernentes, & ideo di-
cat, ob quam causam credat se fuisse ca-
ptum, & in carceribus S. Officii deti-
neri.

Si

Si negativè responderit. Tutum est semper oretenus declarare benignitatem S. Officii erga non coactè confitentes, & rigorem contra renitentes.

4. Mox in scriptis moneatur, quod Ministri S. Officii neminem comprehendant sine justa causa, quamobrem ab eo obnoxè petitur, eique præcipitur, & mandatur, ut diligenter perpendat actiones suas, suamque conscientiam examinet, & expurget à delictis, & erroribus, quibus forte tenetur, & de quibus est denunciatus.

5. Interrogatus unde Originem trahat, & qui sint ejus parentes; Et si sint plebei, qui alii progenitores.

6. Ubi fuerit nutritus, & in quibus locis habitavit, & si mutaverit locum, sive patriam, quare id fecerit.

Cum quibus in prædictis locis fuerit conversatus, & quorum usus sit amicitia.

An cum his aliquando de rebus Religionis sermonem habuerit, vel illos de Religione loqui audiverit, & in quo loco, & quando & quoties & de quibus rebus, seu de qua materia loquerentur.

7. Interrogatus cujus professionis sit seu quod exercitium habeat.

An sit dives, vel pauper, quantum habeat in redditibus, & cujus expensis vivat. Reddat rationem vitæ suæ, & quid à pueritia & citra fecerit.

Interrogatus in quibus locis & studiis literarum operam dedit.

Quos Præceptores habuerit, & explicet nomina illorum.

Quas artes didicerit.

Quos libros legerit, & habuerit, & an de præsentī habeat libros de Religione tractantes, & quos.

8. An aliquando in aliquo Tribunali fuerit examinatus, vocatus, vel in aliquo judicio constitutus uti processatus, & ex quibus causis, & an secuta fuerit absolutio, vel condemnatio, & per quem Judicem, & quo anno.

An unquam fuerit excommunicatus, & ob quam causam, & an postea fuerit absolutus, vel condemnatus, & ex qua causa.

An singulis annis sit solitus Sacramentaliter confiteri peccata sua, & quoties, & dicat, in qua Ecclesia, & exprimat nomina tam Confessorum, quam illorum, è quorum manibus Eucharistiam sum;

sumpserit , & maximè à decem annis, & citra.

Quas orationes , sive sacras preces recitet.

An habeat aliquos inimicos , & exprimat nomina ipsorum , & dicat causas inimicitiarum.

9. Si reus confessus fuerit veritatem peracta erit ejus causa. Quod si adhuc dicat se nescire , cur vocatus , aut in carcerem missus sit ; Inquisitor explicet, quod appareat ex dictis ejus , nolle eum patefacere veritatem , nec constet esse, qui ex odio eum falso denunciarint , major oritur suspicio vera esse , quæ contra ipsum denunciata sunt , & propterea monitus iterum ad veritatem ingenuè confitendam.

Omnia interrogatoria , & responsa à Notario fideliter , & per extensum scribenda sunt. Finito hoc examine dicitur sic :

Quibus habitis Dominus acceptatis &c. Dimittit examen animo &c. Injuncto quod se subscribat &c. Mandavit reduci ad locum suum. Si Reus scit scribere se subscribat , si minus apponit signum crucis.

ARTI-

Clem. §. Propter quod 1. de heret. Et si fiat, tutius est id facere cum consilio Consultorum Inquisitionis.

6. Porro decretum, quod super captura facienda formatur sub Die, Mense & Anno, quod factum fuerit, notandum erit in processu illius, de cujus causa agitur sub hac ferè formula; *Die --- Mense --- Anno In Congregatione habita in Palatio S. Inquisitionis N. coram R. P. D. heretica pravitatis Inquisitore, in qua interfuerunt N, & N. Consultores ejusdem Inquisitionis; Proposita causa N. in hoc S. Officio denunciati, nec non lectis, & visis indiciis, & probationibus contra ipsum resultantibus, decretum fuit, quod dictus N. capiatur, & in carcerem S. Officii mittatur. Pagn.l.c.*

ARTICULUS VIII.

Capturâ decretâ datur mandatum de capiendo.

1. Sine mandato Inquisitoris capi non potest reus.

2. Formula

2. *Formula mandati.*
3. *In capiendo reo adhiberi potest familia armata.*
4. *Quomodo Nobiles, DD. Religiosi deducantur ad carcerem.*
5. *Captus bene custodiendus.*
6. *Adducendus ex locis remotioribus non pernoctet in publicis hospitibus.*

I.

DEcreto facto reum esse capiendum, & in carcerem mittendum, datur mandatum de capiendo ab Inquisitore subscriptum executori, qui reum capturus est, sine eo namque posset se criminofus defendere. *c. Cum in jure. ibi Glos. V. Super mandato de offic. deleg.*

2. Hujus autem mandati hæc est vulgaris formula: *De mandato Admodum Reverendi Patris N. Inquisitoris heretica pravitatis, capiatur N. & captus ad carceres S. Officii ducatur, non relaxandus sine expressa licentia ejusdem Domini Inquisitoris.* Mandatum hoc totidem verbis inferet Notarius in processu ejusdem Rei.

3. Executor adhibere potest in capiendo reo, si sit necesse, familiam armatam,

ARTICULUS IX.

De Ordine in custodiendis Carceratis observando.

1. Pro diversitate delicti, & conditionis diversi sunt sunt carceres.
2. Plures in eodem conclavi non includantur.
3. Fœminis honestæ sociæ adjungantur. Et si incluse sint Monasteriis, nemo ad alloquium earum admittatur.
4. Pro Custodia carceratorum quæ adhibenda.
5. Cibi pro reis præparandi sunt in domo Inquisitionis, & quo pretio.

I.

Non omnibus reis pares sunt carceres consignandi, nam qui levius deliquerunt, mitius tractari debent; Et aliter juvenes, quam senes, plebei, quam Nobiles custodiendi sunt. *l. prima ff. de custodia reorum, l. Divus ff. de Officio Præsidis.*

2. In eodem conclavi mares, & fœminæ occludendi nō sunt, nisi forte maritus & uxor ejusdem delicti rei. Nec duo vel

vel plures ejusdem Sexus in eodem conclavi asserventur, nisi Inquisitoribus aliter visum fuerit. *Direct. Inquis. p. 3. comment. 108. super quæst. 59.*

3. Foeminis singulis adjungitur velut sociâ honesta foemina matura, pia & fidelis ad mali suspicionem præcavendam. *Aut ben. Hodie novo jure. C. de custodia reorum.* Cum, ut sæpè fit, foeminæ ad Monasteria Sanctimonialium custodiendæ deducuntur, Abbatissæ vel Priorissæ curare debent, ut nemo ad alloquium illarum sine facultate Inquisitoris admittatur.

4. Custodes carcerum perquirere & visitare debent carceres, ne parietes perforantur, & carcerati aufugiant; Et si Inquisitori videbitur, possunt hi etiam detineri præsertim noctis tempore in compedibus & manicis ferreis. *Clem. 1. §. Propter quod, de heret.* Atque si necessitas postulet invocare possunt Inquisitores brachium seculare pro custodia carceratorum, cum Magistratus secularis operam suam in hoc fideliter præstare teneatur. *Alexander IV. Const. Ad extirpanda.*

5. Alimenta reis præbenda regulariter præparanda sunt in domo inquisitionis,

nis, non in domibus reorum, vel aliunde afferenda, ad præcavendas fraudes. Taxanda vero sunt juxta caritatem vel abundantiam rerum comestibilium. Si quis lautius haberi velit præter morem, indulgeri hoc ipsi potest, & concedi, quicquid eidem & famulis, si quos in carcere habuerit, conveniens judicabitur. Verum nec Custos carceris, nec alius Minister quicquam ex reliquiis, si quæ superfuerint, percipiet, sed ex inter pauperes distribuentur.

ARTICULUS X.

De prima audientia, ad quam incarcerati vocantur.

1. *Coram Inquisitore, & Notario sisti debet reus.*
2. 3. 4. &c. *Quomodo & de quibus interrogetur.*

I.

INquisitores sisti coram se & Notario seu Secretario S. Congregationis jubebunt incarceratos, quando voluerint, eosque præstito juramento de veritate dicenda interrogabunt juxta ordinem infra-

transcriptum Directorii inquisitionis. p. 3.
tit. de modo interrog. n. 74.

2. Die N. Mensis N. Anni N. constitutus in tali civitate, & tali inquisitione coram R. P. D. Fratre N. Ordinis Predicatorum S. Theologiae Magistro in meique Notarii praesentia N. Filius N. de tali loco aetatis suo annorum N. in circa, cui delato juramento de veritate dicenda, quod praestitit tactis sacro-sanctis Scripturis fuit per Dominum N. interrogatus.

3. An sciat causam suae capturae, vel ab aliquo, aut aliquibus intellexerit. Respondit &c. Interrogatus ubi, quando & quomodo fuit captus;

Si responderit nescire. Interrogatus, an saltem causam possit cogitare, & dicat an sciat, in quibus carceribus sit detentus, qua de causa homines in illis detineantur.

Si dixerit quod non, sed esse in carceribus S. Officii, ubi detinentur Hæretici, & suspecti de hæresi.

Dicatur illi, quod cum sciat, quod detineantur capti ex causa violatae Religionis, debet etiam cogitare, quod & ipse detineatur propter causas violatam Religionem concernentes, & ideo dicat, ob quam causam credat se fuisse captum, & in carceribus S. Officii detineri.

Si

Si negativè responderit. Tutum est semper oretenus declarare benignitatem S. Officii erga non coactè confitentes, & rigorem contra renitentes.

4. Mox in scriptis moneatur, quod Ministri S. Officii neminem comprehendant sine justa causa, quamobrem ab eo obnoxè petitur, eique præcipitur, & mandatur, ut diligenter perpendat actiones suas, suamque conscientiam examinet, & expurget à delictis, & erroribus, quibus forte tenetur, & de quibus est denunciatus.

5. Interrogatus unde Originem trahat, & qui sint ejus parentes; Et si sint plebei, qui alii progenitores.

6. Ubi fuerit nutritus, & in quibus locis habitavit, & si mutaverit locum, sive patriam, quare id fecerit.

Cum quibus in prædictis locis fuerit conversatus, & quorum usus sit amicitia.

An cum his aliquando de rebus Religionis sermonem habuerit, vel illos de Religione loqui audiverit, & in quo loco, & quando & quoties & de quibus rebus, seu de qua materia loquerentur.

7. Interrogatus cujus professionis sit seu quod exercitium habeat.

An sit dives, vel pauper, quantum habeat in redditibus, & cujus expensis vivat. Reddat rationem vitæ suæ, & quid à pueritia & citra fecerit.

Interrogatus in quibus locis & studiis literarum operam dedit.

Quos Præceptores habuerit, & explicet nomina illorum.

Quas artes didicerit.

Quos libros legerit, & habuerit, & an de præsentī habeat libros de Religione tractantes, & quos.

8. An aliquando in aliquo Tribunali fuerit examinatus, vocatus, vel in aliquo judicio constitutus uti processatus, & ex quibus causis, & an secuta fuerit absolutio, vel condemnatio, & per quem Judicem, & quo anno.

An unquam fuerit excommunicatus, & ob quam causam, & an postea fuerit absolutus, vel condemnatus, & ex qua causa.

An singulis annis sit solitus Sacramentaliter confiteri peccata sua, & quoties, & dicat, in qua Ecclesia, & exprimat nomina tam Confessorum, quam illorum, è quorum manibus Eucharistiam sum;

sumpserit , & maximè à decem annis,
& citra.

Quas orationes , sive sacras preces
recitet.

An habeat aliquos inimicos , & ex-
primat nomina ipsorum , & dicat cau-
sas inimicitiarum.

9. Si reus confessus fuerit veritatem
peracta erit ejus causa. Quod si adhuc
dicat se nescire , cur vocatus , aut in
carcerem missus sit; Inquisitor explicet,
quod appareat ex dictis ejus, nolle eum
patefacere veritatem , nec constet esse,
qui ex odio eum falso denunciarint, ma-
jor oritur suspicio vera esse , quæ con-
tra ipsum denunciata sunt , & propterea
monitus iterum ad veritatem ingenuè
confitendam.

Omnia interrogatoria , & responsa à
Notario fideliter , & per extensum scri-
benda sunt. Finito hoc examine dice-
tur sic :

*Quibus habitis Dominus accepta-
tis &c. Dimittit examen animo &c.
Injuncto quod se subscribat &c. Man-
davit reduci ad locum suum.* Si Reus
scit scribere se subscribat , si minus ap-
ponit signum crucis.

ARTI-

ARTICULUS XI.

De secunda reorum Audientia.

1. Si veritas haberi non possit ex questionibus Generalibus, descendendum ad particularia.
2. De quibus, & quomodo interrogentur rei in secundo examine.

I.

SI à reo veritas nequeat haberi ex interrogatis generalibus, debet Inquisitor descendere ad particularia, de quibus denunciatus fuit, videlicet si accusatus fuerit, quod negaverit Purgatorium, uno, duobus vel tribus diebus post primum examen fient interrogationes, juxta infra scriptam formulam:

2. *Die N. Mense N. Anno. N. constitutus ubi, & quibus supra in mei g. Notarii presentia N. de quo supra, cui delato juramento de veritate dicenda, quod tactis Scripturis prestitit, fuit per Dominum.*

Interrogatus, An ultra ea, quæ ipse constitutus dixit in alio suo examine occurrant sibi aliquid dicenda, & quæ.

An

An melius cogitaverit , & recordari potuerit causam suæ carcerationis , & examinis, prout alias fuit interrogatus, & an saltem habeat aliquam suspicionem à quo deferri potuerit apud S. Officium, & super quibus rebus.

An unquam audiverit loqui de Paradiso, Purgatorio & inferno.

Quid audiverit loqui de præfata materia.

Qui sint illi , à quibus audivit de præfata materia tractari, vel disputari.

Quid ipse reus super hoc aliquando sit locutus.

Quid ipse tenuerit , & crediderit , & de præfenti teneat , & credat de Purgatorio.

Si negat se male de eo sensisse , sed credidisse id quod tenet , & docet S. Mater Ecclesia.

Dicat, quid de eo teneat & credat S. Mater Ecclesia Romana.

Accepta ejus responsione moneatur , ut caveat à mendacio, quod contrarium contra ipsum depositum habeatur, videlicet , quod loquendo de Purgatorio dixerit talia , & talia , ponendo verba præcisè , quæ deposuerunt Denunciator, & testes.

In

In fine examinis dicatur sicut suprâe
Quibus habitis &c.

ARTICULUS XII.

Forma inrerrogandi Reos, quan-
do in primo & secundo examine
recusant, dicere verita-
tem.

1. Forma interrogandi in tertio examine.

2. Quæ in eo querantur.

I.

Die N. Mense N. Anno N. constitu-
tus personaliter, ubi & coram qui-
bus supra, in meique Notarii præsen-
tia N. de quo supra, qui delato jura-
mento de veritate dicenda, quod tactis
sacro-sanctis Scripturis prestitit, fuit
per Dominum.

2. Interrogatus, an melius cogitave-
rit de dicenda veritate, prout se cogi-
taturum, & facturum promisit in alio
examine.

Vel: An ultra dicta in aliis examini-
bus sibi occurrant aliqua alia pro veri-
tate dicenda, & quæ,

Re-

Respondit &c.

Quid ipse particulariter sentiat , & credat de Purgatorio.

A quo , vel à quibus hoc sibi fuerit persuasum.

Præcipiatur , ut explicet in particulari.

Interrogatus , qua occasione incidit in errorem.

Quanto tempore in eo permanserit,
An eum errorem ipse alios docuerit.

An habeat alios errores.

Moneatur de dicenda veritate , haberi testimonia , quod de aliis quoque rebus ad fidem Catholicam pertinentibus malè locutus fuerit.

Nil vero dicatur , nisi quod in denunciatione & depositionibus testium continetur , non enim mentiri licet ad eruendam veritatem.

Quibus habitis Dominus dimisit examen , animo &c. injuncto , quod se subscribat , & mandavit reduci ad locum suum &c.

ARTICULUS XIII.

Formula interrogandi Testes examinatos ad effectum declarandi eorum dubias depositiones.

1. In dubio sæpe Denunciator & Testes iterum revocantur ad examen.
2. Quomodo tunc interrogatio instituitur.

I

FRequenter post receptam denunciationem, depositiones testium & examen accusati oriuntur varietates & dubitationes, ut necesse sit iterum vocare ad examen Denunciatorem & Testes, ut magis specificè quædam intelligantur; ista vero sic peraguntur in praxi.

2. Die N. Mense N. Anno N. comparuit iterum vocatus, ubi, & coram quo, ut supra N. de quo supra, cui delato juramento de veritate dicenda, quod tactis sacro-sanctis Scripturis præstitit, fuit per Dominum.

In-

Interrogatus, an sibi occurrat aliquid dicendum, præter ea quæ dixit, in alio suo examine de prædicto N.

Cum dixerit, quod dictus N. tali die dixerit in præsentia sua talia, dicat singillatim, & in individuo, quæ dixit tali die, & in quo loco, & quibus præsentibus.

An ea, quæ dixit circa Paradisum, & Purgatorium retulerit per jocum.

An ea, quæ prædictus N. dixit, retulerit non ex propria sententia, sed recitando, seu referendo aliorum errores, & advertat bene, & recordetur, quomodo prædictus N. locutus fuerit.

An inter N. & eos, qui audiverunt fuerit vel aliqua rixa, seu odium, vel inimicitia, aut inimicitiae causa.

Quibus habitis dimissus fuit injuncto silentio, & quod se subscribat.

ARTICULUS XIV.

Ante causæ expeditionem quid faciendum Inquisitori.

1. & 2. Quando reus torqueri possit.

3. Inquisitores undecunque veritatem perquirere debent.

It 2

4. Reus

4. Reus interrogandus est, an velit testes habere pro rite examinatis.
5. Quomodo id fiat.
6. Si velit testes repeti, fit decretum.
7. Si deliberare velit, quid faciendum.
8. & 9. Si remittat se ad Juris dispositionem; Vel ad arbitrium Inquisitoris, quid faciendum.
10. Si habeat testes pro rite examinatis, fit decretum.

I.

SI Reus interrogatus vel omnino nihil, vel obscure & dubie respondet, v. gr. nescio, non recordor, oblitus sum, torqueri potest. *Bald. in l. accusationem n. 12. C. de his qui accus. non possunt.* Etiam si respondere nolit non solum super facto principali, sed etiam super circumstantiis substantialibus. *Pegna prax. Inquisit. l. 2. c. 21.*

2. Torqueri etiam potest Reus interrogatus à Judice, an hoc vel illud commiserit, respondet se non esse culpabilem; Aut non respondet ad propositum, fingitque se dementem. *Pegna. l. c.*

3. Ut vero Inquisitores incorruptius, & sincerius iudicium ferant, undecunque

que veritatem perquirere debent, non tantum è testibus in denunciatione nominatis, sed aliis etiam vel aliunde ex libris, epistolis & scripturis eorum, qui sunt de hæresi inquisiti, si fieri potest, inquirendum est. *Pegn. l. c. cap. 23.*

4. Cum etiam testes examinati in iudicio summario regulariter non probent, nisi fuerint examinati in iudicio plenario, parte citata, & cum eis interrogatoriis, prout DD. communiter supponunt. *Farin. de testib. q. 72. n. 87. & seq.* Ideo Inquisitor interrogare solet reum, an velit habere testes contra se examinatos pro ritè & rectè examinatis; quod dupliciter fieri solet, vel in præsentia sui Procuratoris, aut Advocati, vel in eorum absentia. Si fiat in præsentia eorum, sic peragitur:

5. Die N. Mense N. Anno N. educтус è carceribus, & constitutus coram supradicto R. P. D. N. Inquisitore, & præsentem N. Procuratore vel Advocato, in meique Notarii præsentia, N. de quo supra dictum sibi fuit per eundem D. Inquisitorem, an velit habere testes in ejus causa contra ipsum examinatos pro

rite & recte examinatis & repetitis, seu potius velit eos repeti, & de novo examinari. Quibus per ipsum N. auditis. Respondit &c.

Et exinde remissus fuit ad locum suum.

Cum hæc interrogatio fit absente Procuratore vel Advocato, tunc omittuntur illa verba: *Et presente N. Procuratore vel Advocato.*

6. Si respondeat, se velle, quod testes repetantur, quia velit eos arguere de falso, tunc fiet decretum tale.

Die N. Mense N. Anno N. intellecta responsione N. R. P. D. decrevit, ut testes in ejus causa recepti cum suis interrogatoriis repeterentur; & ideo in continenti, mandavit sibi dari copiam articulorum à Procuratore Fiscali ordinatorum ad effectum formandi interrogatoria.

7. Si respondeat se velle deliberare, & consulere suum Procuratorem vel Advocatum, decernendum quoque est, ut detur illi copia articulorum à Procuratore Fiscali formatorum ad effectum melius deliberandi.

8. Si

8. Si remittat se ad juris dispositionem, tunc vult testes repeti, quia de jure testes recepti in judicio summario regulariter non probant. *Bart. in l. Maritus n. 3. & in l. fin. n. 8. ff. de question.* Et hoc probat Rota. *Pegna l. c. cap. 24.*

9. Si remittat se ad arbitrium Inquisitoris, hoc acceptare non debet Inquisitor, ne objiciatur illi, quod abstulerit Reo legitimam defensionem; Quod si importune ad hoc urgeretur, prudenter agat Inquisitor, ne tale quid sibi merito objiciatur.

10. Si demum respondeat, se velle habere testes pro ritè & rectè examinatis, & legitime repetitis, hoc casu fiet decretum tale.

Die N. Mense N. Anno N. educus è carceribus, & constitutus coram supradicto R. P. D. Inquis. N. & presente N. Procurat. in meique Notarii presentia N. de quo supra, & dicto sibi per eundem R. P. D. Inquisitorem an velit habere testes in ejus causa contra ipsum examinatos pro ritè, & rectè examinatis, & legitime repetitis, seu potius velit eos repeti, & de novo exami-

nari habitoque colloquio cum suo Procuratore, respondit, se velle habere dictos testes pro legitime reperitis, salvis tamen exceptionibus contra personas, & eorum dicta in defensionibus deducendis.

Hoc casu repetitio testium non est necessaria juxta veriore opinionem, de qua DD. l. fin. C. de testibus. & sequitur supremum Tribunal Romanæ Inquisitionis, nec contrarium observatur, nisi in causa hæretici negativi, in hac enim testes debent repeti, etiam si Reus habuerit eos pro reperitis. *Carena de offic. Inquis. p. 3. tit. 7 §. 5.*

ARTICULUS XV.

Articulorum contra Reum productio.

1. *Procurator Fiscalis præsentat libellum accusatorium vel articulos.*
2. *Qui formandi sunt per verba affirmativa.*
3. *Reus quoque dat sua interrogatoria.*
4. *Qualia ea esse debeant.*
5. *Secundum ea examinantur testes.*

6. Si testes varii sint, & contrarii incarcerari possunt.

7. Standum est primæ depositioni, nisi secunda facta sit in tortura.

I.

Postquam Inquisitor recepit informationem contra Reum Procurator Fiscalis in quibusdam Inquisitionibus præsentat in iudicio præsentem Reo libellum accusatorium continentem capita delictorum, de quibus Reus fuit delatus. In supremo foro Romanæ Inquisitionis dat Procurator Fiscalis positiones, & articulos, eadem delicta continentes.

2. Hi vero articuli non debent esse impertinentes, nec formandi per verba negativa, sed affirmativa; Neque sub disjunctione nisi agatur de facto alieno, in quo ignorantia est probabilis. Debent in iis repeti testium depositiones, & inquisiti confessiones. *Pegna l. 2. c. 30.*

3. Postquam Procurator Fiscalis produxit contra Reum articulos, Reus quoque dat sua interrogatoria *c. Præsentium §. testes etiam, de test. in 6. ibi Glos. V. interrogatoria.*

4. Hæc vero interrogatoria formanda sunt

sunt à Procuratore Rei secundum ea, quæ continentur in articulis, & secundum circumstantias causæ, & personarum qualitatem. Captiosa & impertinentia interrogatoria Judices rescire possunt; Nec admittenda captiosa ad intricandum testem, & occultandam veritatem. Ad quæ interrogatoria formanda datur Reo terminus competens. *Pegnal c. cap. 32.*

5. Secundum ista interrogatoria examinari debent testes à Judice, non à Notariis, & potest supplere Judex ex officio in eo, ubi pars deficit in dandis interrogatoriis. Si fortè testis depositio varia sit, admittitur ista potius quæ facta super interrogatoriis, quam quæ super articulis. *Rota apud Venalium decis. 421. l. 1.*

6. Si vero testes repetitione (quæ in Romano S. Inquisitionis Tribunali facienda est coram Commissario Generali, Assessore & Tabellione extra urbem, & in Provinciis in præsentia duarum personarum religiosarum ad hoc, ut planius veritas, aut mendacium ex eorum constantia aut inconstantia exploretur. *Pegnal l. c. c. 36.*) varii sint, contrariè seu vacillantes incarcerari possunt imò

imò & torqueri si contrarietas fit in substantialibus. *Bossius de tort. testium, num. 29. & 30.*

7. Et standum est primæ depositioni potius, quam secundæ; nisi secunda emanarit in tortura, tunc enim secunda potius attendenda est. Quemadmodum etiam in crimine hæresis favore fidei posteriori dicto statuitur. *Glos. in c. Accusatus V. postmodum de hæret. in 6.* Si tamen notetur zelo fidei, non ex levitate aut odio dictum correctum, & mutatum esse *Alexand. IV. in cit. c. Accusatus.*

ARTICULUS XVI.

De Publicatione Processûs.

1. *Processus copia danda est reo, & sub qua forma.*
2. *Copia quoque depositionum per extensum danda est Reo.*
3. *Articuli, quos contra exhibet Reus, clarè & distincte concipi debent.*

I.

Postquam Procurator Fiscalis suas fecit probationes, & testes fuerunt repetiti,

petiti, fit publicatio processus, cujus & indiciorum copia danda est Reo, ut defendere se possit, sub hac forma:

Die N. Mensis N. Anni N. consignata fuit copia processus; Et indiciorum tot foliorum (exprimatur numerus foliorum) N. in carceribus S. Officii detento per me Notarium N. coram R. P. D. Inquisitore, cum prafixione termini dierum N. ad faciendas suas defensiones.

Die N. Mensis N. Anni N. tradita fuit copia processus N. in Officio S. Inquisitionis detenti Magnifico Domino N. ejus Procuratori.

2. Danda vero est copia depositionum Reo per extensum, distinctè, & separatim, non summarie, & in confuso. In ea tamen Testium nomina & cognomina non sunt edenda, neque circumstantiæ ex quibus Reus in testium cognitionem devenire possit. Pius IV. Const. Cum sicut. Direct. Inquis. p. 3. tit. de defens. reorum n. 117.

3. Similiter articuli, quos producit & exhibet Reus, clarè & distinctè concipi debent ab Advocato seu Procurato-

re

re illius, non autem multa confuse inculcando, idque fieri potest vulgari idiomate, prout observatur in Tribunali Romanæ Inquisitionis; Ideo hic ordo tuto servari potest, ut primo producantur articuli super negando facto, secundo super exceptionibus contra testes, tertio super bona vita & moribus reorum. *Pegna. l. 2. c. 49.*

ARTICULUS XVII.

De Sententiæ Pronunciatione.

1. *Proponitur Consultoribus petitio Rei pro expeditione sua, & Procurator dat informationes.*
2. *Qui votum habeant pro sententia ferenda.*
3. *Quo ordine vota dentur.*
4. *Quæ annotat Notarius.*
5. *Tum citatur Reus ad audiendam sententiam.*
6. *Quomodo fiat citatio.*
7. *Demum sententia fertur ab Inquisitore.*

I.

PRIUSquam sententia proferatur Inquisitor communicat processum cum Consultoribus hoc modo: Inquisitor
Con-

Consultores advocat, quibus praesentibus proponitur petitio rei carcerati instantis pro sua expeditione, qua audita, ordinatur, ut Procurator det informationes suas Inquisitoribus, & Consultoribus, quod in Processu sic notari solet:

Die N. Mensis N. Anni N. in Congregatione habita coram Domino Inquisitore. In causa N. audito ejus Procuratore petente suum principalem expediri: Vel lecto ejus memoriali (dicatur prout contigerit) fuit ordinatum, quod detur summarium processus Consultoribus, & eiisdem Procurator det informationes.

2. Ad hunc actum pro sententia ferenda extra Urbem, una cum Inquisitore Episcopus, & ejus Vicarius, & Sede Episcopali vacante Delegatus à Capitulo intervenire debet, alias judicium latum nullum est & irritum.

3. In ferendis suffragiis servetur ordo, qui in qualibet Inquisitione in usu est. In plerisque ferre primum solent Consultores, deinde Vicarius Episcopi, aut ejus Delegatus, demum Inquisitores. Procurator Fiscalis jure suffragium ferre

non

non debet, cum sustineat vicem partis, & accusatoris.

4. Notarius diligenter notare debet singulorum suffragia sive scripto, sive prolata. Si alicubi inter Inquisitorem & Consultores & maxime inter istum & Ordinarium discordia oriretur, consulendus est supremus Senatus S. Romanæ, & Generalis Inquisitionis. *Pegna Prax. Inquis. l. 2. c. 59.*

5. Post lata suffragia Reus citatur ad audiendam sententiam, ut enim hæc valeat, præcedere debet partis instantia, Judicis decretum pro citatione facienda, & citatio personalis ad audiendam sententiam. *Repertor. Inquis. V. Citatio §. Nota quod citatio.*

6. Citatio vero fieri potest vel per Nuncium, vel per Notarium seu Tabelionem instante Procuratore Fiscali jussu Inquisitoris. Hic actus sic expeditur:

2. *Die N. Mense N. Anno N. Dominus Inquisitor N. Mandavit citari personaliter N. Reum carceratum in S. Officio pro die N. ut compareat coram ipso ad audiendam sententiam.*

Formula

Formula Citationis ad Sententiam.

Citetur N. ex adverso principalis ad videndum concludi, & pronunciari, & audiendam sententiam definitivam pro die N. coram Inquisitore instante D. N. Procuratore Fiscali S. Officii, & in calce ejusdem cedula citationis Cursor, sive Notarius, qui fecit citationem manu sua testificabitur se citasse, sic facit personaliter die N. Anno N. Mense N. & simul apponet nomen suum.

In fine ejusdem cedulae Notarius facit fidem de reproductione, sic :

Die N. Mensis N. Anni N. Dominus N. Procurator Fiscalis reproduxit.

7. Relatione per Notarium sive Nuncium de prædicta citatione personaliter factâ adveniente die in citatione expresso, producet Reus in Auditorio, & Inquisitor pro Tribunali sedendo more solito suam sententiam pronuntiabit, quam inde more solito publicabit, cum ad ejus executionem deveniendum fuerit, & si publicè abjuraturus sit Reus, publicè sententia publicabitur hoc modo :

Die

De S. Congr. interpr. Conc. Trid. 679

Die N. Mensis N. Anni N. fuit publicata sententia coram populo in Ecclesia N. & dictus N. publicè abjuravit, prout schedula sua abjurationis.

CAPUT XVIII.

De Sacra Congregatione Cardinalium sancti Concilii Tridentini Interpretum.

§. I.

Institutio & Facultas hujus Congregationis.

1. Pius IV. prohibuit edere commentaria ad Decreta Concilii Tridentini.
2. Idem instituit Congregationem 8. Cardinalium pro executione Decretorum.
3. Huic concessit Pius V. ut posset decidere casus claros circa intelligentiam Concilii.
4. Sixtus V. concessit etiam facultatem dubia interpretandi circa reformationem morum.
5. Eamque habet privativè.

u u

6. Inter-

6. Interpretatur decreta non solum in abstracto sed etiam in concreto.
7. 8. & 9. Sixtus V. dedit illi varias facultates, etiam scribendi nomine Pontificis.
10. Constat Congregatio ex Cardinalibus, & Secretario. Quando & ubi habeatur.

I.

Confirmata Tridentino Synodo per Constitutionem Pii IV. *Benedictus DEUS*, prohibuit idem Pontifex Anno 1563. 7. Calend. Febr. ne ad Decreta Concilii edantur commentaria, prout olim fecerat ad Codicem Justinianus l. 1. C. de veter. jur. Enucl. §. Nostram autem consummationem.

2. Subinde instituit idem Pius IV. Congregationem octo S. R. E. Cardinalium, qui dicto Concilio interfuerant, ejusque sensum probè noverant, ut decreta Synodi per Officiales servanda curarent, & si quod dubium, aut difficultas aliqua in executione occurreret, ad Pontificem referrent. Const. *Alias nos* edita 1564. 4. Non. Aug.

3. Cum vero Successu temporis hæc Congregatio sæpe in rebus non dubiis ad Concilii tamen intelligentiam pertinentibus

tibus responsa dedisset, & dubitatum esset, an ad hoc facultatem haberet ob prohibitionem à Pio IV, factam, indul- sit primum Pius V, ut posset decidere casus, quos claros putaret, dubiis ad se remissis; Ac non multo post facultatem eidem concessit decidendi causas & contro- versias interpretationem Concilii concernentes, prout annotavit in libro Congregationis Cardinalis Carassa apud Fagnanum *in c. Quoniam de Constit.*

4. Demum Sixtus V. in Bulla: *Im- mensa aeterni DEI* Anno 1587. H. Calend. Febr. impertitur facultatem eidem Con- cilio Cardinalium, consulto tamen Pon- tifice, interpretandi dubia & difficulta- tes occurrentes in his, quæ de morum reformatione, disciplinâ, & Ecclesia- sticis judiciis, aliisque similibus statuta sunt, reservatâ sibi & Successoribus suis interpretatione decretorum, quæ fidei dogmata concernunt.

5. Hanc interpretandi facultatem ha- bet privativè, cum nulla alia Congre- gatio se illi immisceat; At facultas exe- cutionis, vel observantiæ est cumulati- va cum aliis, puta cum Congregatione super negotiis Episcoporum & Regula- rium.

6. Interpretatur verò non tantum in abstracto decreta, & mentem Sacrae Synodi, sed etiam in concreto decidit casus particulares remittendo ad Iudices Ordinarios ea, quæ in facto consistunt.

7. Attribuit deinde Sixtus V. *cit. Const.* 78. *Immensa*. huic Congregationi alias facultates, nimirum Synodos Provinciales & Diocesanas in usum inducendi, ut hæ singulis, istæ tertio quovis anno celebrentur; Decreta Provincialium recognoscendi; Patriarcharum, Primate, Archi-Episcoporum & Episcoporum, qui limina Apostolorum visitant, postulata audiendi, & quæ ipsa Congregatio per se potest, expediendi, relatis ad Pontificem rebus gravioribus, ab iisque exposcendi statum Ecclesiarum, Cleri & populi illis subiecti, & discedentibus dandi ex formula præscripta. literas testantes obitam per eos visitationem liminum Apostolorum.

8. Concessit quoque idem Pontifex Congregationi huic auctoritatem non solum in Urbe & statu Ecclesiastico, sed etiam in universo Christiano Orbe ordinandi ea, quæ pertinent ad divinum cultum propagandum, & more Christiani

ni populi componendos. *Sixtus citata
Const. 74.*

9. Demum post has aliasque facultates eidem Congregationi à Sixto V. qui eam in stabilem & ampliorem formam instituit, dedit illi Gregorius XIV. per literas in forma Brevis auctoritatem nomine Pontificis scribendi. *Eagnanus loc. cit.*

10. Constat hæc Congregatio ex meritis Cardinalibus præter unum Prælatum, qui Secretarii Officio fungitur. Ex his Cardinalibus unus est Præfectus, qui cum Secretario subscribit literas & Decreta, ipsiusque Congregationis curam habet & directionem. Habetur hæc Congregatio vel singulis Septimanis, vel bis in Mense, prout negotia postulant die Sabbati, olim domi Cardinalis Senioris, nunc in Palatio Apostolico, & quandoque etiam coram ipso Pontifice.

§. 2.

An Declarationes hujus Concilii habeant vim legis universalis.

684. De S. Congr. interpretum

1. & 2. An declarationes hujus Congregationis obtineant vim legis controversitur.
3. Plurimæ declarationes sunt apocryphæ & rejectæ ad indicem librorum prohibitorum, ideo declarationes nit probant, nisi authentica producantur.
4. Si authenticae sint, vim obtinent legis universalis.
5. Quia sunt auctoritate Pontificis.
6. Qui facit eas suas.
7. Responsa Pontificum etiam in casu speciali faciunt jus universale.
8. Declarationes factæ ex consultatione Papæ faciunt jus universale.
9. Declarationes illæ sunt Apostolicæ & Papales.
10. Ideo mutari non possunt.
11. Et eas non observantes puniuntur.
12. Declarationes precipiunt idem, quod lex declarata.
13. Habent vim declarativam antiqui juris.
14. Lex nova publicari debet, non legis declaratio.
15. Expressio loci & temporis requiritur in nova editione, non promulgatione legis.
16. Aliquæ declarationes videntur sibi contrariæ & non sunt.
17. Jurisdictio aliorum Judicum restricta est, non S. Congregationis.

1. Utrum

I.

Utrum declarationes S. Congregationis Cardinalium Concilii Tridentini interpretum obtineant vigorem legis controvertitur à nonnullis maxime Theologis asserentibus, etsi hæc magnum habeant pondus authoritatis, earumque inprimis ratio habenda sit in dubiis & causis decidendis, esse nihilominus tantum doctrinales, nec standum illis necessario tanquam legi universaliter obliganti. Ita *Thom. Sanchez de matr. tom. 3. l. 8. disp. 2. n. 10.* Petrus de Ledesma in *sum. tom. 1. de Sac. Pæn. c. 13. diff. 7.* Alphons de Vega in *sum. to. 1. c. 62. casu 40.* Villalobos aliique nonnulli.

2. Alii contra DD. passim asserunt & tuentur declarationes Sacræ hujus Congregationis non esse solum doctrinales, sed decisivas vim legis habentes. Ita Nicolaus Garzias de *benef. tom. 2. in præfat.* Emanuel Rodriguez de *regul. tom. 1. q. 11. art. 1. & 2.* Ludovicus Miran. in *Manaal. Pralat. to. 2. quest. 26. art. 11.* Jo. de Sales, de *legibus. tr. 14. q. 97. disp. 21. sect. 12.* Prosper Fagnanus in *c. Quoniam de Const. Card. de Luca. Barbosa Jur. Eccles. l. 1. c. 4. num. 8.* Ubi auctores pro hac senten-

tentia facientes plenissima manu adducit.

3. Prænotandum hic declarationes, si-
ve impressæ sint, siue manuscriptæ, quæ
passim circumferuntur, quæmplurimas
esse apocryphas & falsas; Ideoque S.
Congregatio die 27. April. 1621 de man-
dato Gregorii XV. decrevit hujusmo-
di declarationes: indici librorum pro-
hibitorum esse adjiciendas. Ac subin-
de eadem hæc Congregatio jussu Urba-
ni VIII. Anno 1631 præcepit hujusmodi
declarationibus tam impressis & impri-
mendis, quam manuscriptis nullam fi-
dem esse in Judicio, vel extra illud à
quoquam adhibendam, sed tantum illis
quæ in authentica forma, solito sigillo
& subscriptione Eminentissimi Cardina-
lis Præfecti & Secretarii ejusdem Con-
gregationis munitæ fuerint, uti testatur
Antonius Diana *Resol. mor. p. 5. tract. 2. res.
sol. 96.* His præmissis.

4. Dicendum omnino judico Declara-
tiones istas à Cardinale Præfecto & Se-
cretario subscriptas, ac consueto sigillo
obsignatas, si producantur, vim legis
obtinere universalis, & in utroque foro
obligare.

5. Probatum primò: Declarationes
illæ

illæ fiunt & eduntur auctoritate Pontificis. Ergo ut lex universalis omnes obligant. Antecedens patet 1. quia auctoritas declarandi Decreta Concilii Tridentini reservata fuit Sedi Apostolicæ per Pium IV. cit. *Const. Benedictus*, quam deinde Sixtus V. *Const. Immensa* impertitus est huic Congregationi; At vero cum Pontifex facultatem aliquam, maximè Sedi reservatam, tribuit alteri eam non habenti, tunc auctoritas illa intelligitur esse Apostolica. c. *Cum aliquibus de rescript. in 6. c. Si cum, & c. Hi qui de prob. in 6.*

6. Patet secundo idem antecedens: Quemadmodum Justinianus Imp. olim postquam prohibuisset *l. 1. C. de vet. jur. Enucl. §. Nostram autem*, ne ad suum Codicem ederentur commentaria, dando deinde Prudentibus interpretandarum legum auctoritatem *l. c. §. His itaque* declarat eorum studia ex principalibus constitutionibus profecta esse, & utinquit §. *Sed neque Tanquam à nostro divino ore profusa*, subjungens rationem: *Quia merito omnia nostra facimus, quibus auctoritatem impertimur.* Pari ratione Sixtus V. concedendo

Con-

Congregationi illi facultatem interpretandi Decreta Concilii, quam Pius IV. Sedi Apostolicæ reservarat, declarat interpretationes & declarationes hujus Congregationis suas esse effectas, prout loquitur Bonifacius VIII. de provisione facta à Legato autoritate ipsi à Sede concessa. *c. Si Apostolica de rescript. in 6.* Atque eam ob causam Congregatio hæc multoties inscribitur: *Tridentini Concilii Sanctissimi Domini nostri auctoritate, seu Apostolica Autoritate interpret.*

7. Consequentia constat ex iis, quæ dicta sunt capite 19. Introductionis ad Jus Canonicum, ubi probavi Rescripta Pontificis, & responsa eorum Auctoritate & nomine data etiam ad certas solum personas, & in casu speciali jus facere commune & universale. Quod confirmatur ex eo, quod auctoritas interpretandi dubia in rebus fidei, quam sibi Pontifex reservat, sit Apostolica, & faciat jus quo ad omnes. *c. 2. de juram. salum. c. Sunt quidam 25. q. 2.* Ergo & auctoritas interpretandi dubia, quæ spectant ad morum reformationem, & Ecclesiastica Judicia, erit Apostolica constituens

stituens jus universale. *Arg. 6. Majores de Bapt.* Uniformis enim debet esse cujuslibet auctoritatis intellectus, ut inquit *Glossa V. Tota auctoritas.*

8. Probatur 2. Conclusio: Declarationes, quæ fiunt ex consultatione Pontificis tantum acquirunt roboris firmitatem, ut jus constituent quo ad omnes *c. Ex multa de voto.* Cum enim magistraliter solum interpretantur DD. Canones aut leges, non est necesse, ut consultant prius Principem. *l. unica C. de profec. qui in Urb. Constant. lib. 12.* Sed Declarationes illæ fiunt ex consultatione Pontificis, cum enim Sixtus V. facultatem dedit Congregationi Concilium interpretandi adjecit hanc clausulam: *Nobis tamen Consultis:* Imo sæpissime habentur hæ Congregationes in præsentia Papæ, & quotiescunque dubia nondum decisa resolvuntur, hæc ad illum per Cardinalem Præfectum, vel Secretarium Congregationis referuntur, prout Fagnanus diu se observasse testatur.

9. Probatur 3. Gregorius XIV. dedit, ut dictum est, Sacræ Congregationi auctoritatem scribendi nomine Papæ; Ego Rescripta ejus censenda sunt Papalia & Apostolica, *c. Cum aliquibus de*

de Rescript. in 6. & c. Hi qui, de præb. in 6.
 Et confirmat praxis, nam teste Garzia
de Benef. r. 1. in præf. hæc S. Congregatio
 sic rescripsit cuidā Abbatissæ Messanenſi:
Eadem ratio habenda est in his, qua
scribuntur à Cardinalibus S. Congrega-
tionis Conc. Trid. nomine ipsius Congre-
gationis, ac si à Papa scripta essent.
 Jam verò Rescripta Papalia jus consti-
 tuere universale ostendimus cap. 19. In-
 troductionis ad Jus Canonicum. Ergo
 & hæc Declarationes seu Rescripta S. Con-
 gregationis vim juris & legis habebunt
 universalis.

10. Hinc à nullo mutari vel corrigi
 possunt hujusmodi Declarationes; Nec
 à Sententia lata à S. illa Congregatione
 appellari potest, sicuti non potest à sen-
 tentia Senatorum. *c. Ecclesia 16. q. 1. l. 1.*
ff. à quibus appell. non licet. Ergo tanquam
 sententia declaratoria obligat omnes,
 non secus ac ipsa Constitutio. *c. fin. de*
Constit.

11. Atque hanc ob causam solet Con-
 gregatio non solum præcipere, ut De-
 clarationes observentur, sed etiam in
 contumaces pœnis & censuris Ecclesia-
 sticis animadvertere. Expédiuntur etiam
 pro

pro observatione illarum Declarationum à Secretario Brevium literarum Apostolicarum, & ab Auditore Camerae Monitoria, quae sine cunctatione Rota, Episcopi & Sedis Apostolicae Nuncii, quin & S. R. E. Cardinales, & de latere Legati suscipiunt & exequuntur. Constituunt ergo Declarationes istae Jus universale quo ad omnes, licet factae sint solum ad instantiam solius, seu in casu particulari, ideoque non solum doctrinales, sed etiam definitivae sunt non secus ac si ab ipso Pontifice editae fuissent.

12. Objicitur primò: Declarationes nihil praecipere aut prohibere, adeoque non obligare. R. Praecipere aut prohibere illas idem quod Lex & Decreta, quorum sunt Declarationes; Qualitates enim legis declaratae insunt declarationi. *l. nihil ff. de Conju. cum emanc. liber. & Auth. de fil. ante dotat. Instrum. natis ad fin.*

13. Objicitur secundò: Obligationem non oriri ex eo, quod ita Congregatio declaravit, sed quod Concilium sic disposuerit, proindeque Declarationes non habere vim juris. Resp. Licet Declarationes non habeant vim novi juris, habent tamen vim declarativam antiqui juris, ut sic & non aliter intelligendum sit, atque ita alligari amplius non poterit

terit ignorantia , quæ subinde excusat
Navar. Conc. 7. de Regul. Sicuti potuisset
ante Declarationem.

14. Objicitur Tertiò, Declarationes
illas non publicari , adeoque nec ligare.
Auth. ut factæ novæ const. nam leges insti-
tuuntur cum promulgantur , firmantur,
cum moribus utentium approbantur.
e. In istis §. Leges dist. 4. Idque etiam ob-
servari in Constitutionibus Apostolicis.
e. 1. v. Solemniter editi de Postul. Præl. Resp.
Quamvis solennitas publicationis requi-
ratur , cum novæ leges eduntur , prout
etiam observat S. Congregatio in De-
cretis quæ fecit per modum novæ legis,
ut patet in Decretis de Apostatis & eje-
ctis , de rebus Regularium non alienan-
dis aliisque , non tamen requiritur pu-
blicatio in Legis Declaratione , uti com-
muniter Canonistæ in præm. *Clement.* Nam
Legis Declaratio non inducit novum
jus. *Card. in Clem. S. Romanus de Præb.* Sed
manifestat , quod in lege latebat , insunt
enim Declarationes ipsiis Legibus *l. 40.*
ff. de jur. Fisci. adeoque qui declarat , quasi
ex spicis excutit grana , & frangit nu-
cem , ut nucleum ostendat.

15. Objicitur quartò : Declarationibus
S. Congregationis regulariter non appo-
ni

ni tempus, nec locum, adeoque validas esse non posse; Invalidæ enim sunt Constitutiones Papales non continentes tempus & locum. *Proæm. Clem. V. Dat. Resp.* Expressio temporis & loci requiritur quidem in novæ Legis editione, non autem in Legis editæ declaratione; Hæc enim retrahitur ad tempus conditæ Legis, cui inest, & ab illius promulgatione vim habet obligandi. *l. Assè toto, ff. de Hered. instit.*

16. Objicitur quintò: Quamplurimas Declarationes esse sibi contrarias, adeoque vim obligandi non habere. *l. ubi repugnantia ff. de R. J. Resp.* Multæ declarationes videntur sibi contrariæ, quæ tamen revera ob circumstantias mutatas tales non sunt. Si tamen re ipsa contrariæ sibi sint, posteriores derogant prioribus, *c. 1. de Const. in 6.* Cæterum ut dictum est supra *num. 3.* complures sunt Declarationes apocryphæ, ideoque nulli fides adhibenda, nisi quæ in authentica forma producitur.

17. Objicitur sextò: Decisiones Judicum, qui omnem habent auctoritatem à Principe *l. Et quia ff. de jurisd. omn. Jud.* non habere vim legis generalis, sed inducere solum parendi necessitatem in par-

particulari causa in qua emanant. *l. Non possunt ff. de leg.* Ergo idem quoque dicendum erit de Declarationibus S. Congregationis. Resp. Negando paritatem, nam jurisdictio aliorum Judicum restricta est ad certas personas, & determinatos limites territorii. *l. fin. ff. de jurisd. omn. jud.* At vero cum S. Congregationis Auctoritas extendat se generaliter ad omnia Decreta Concilii declaranda pro toto Orbe Christiano, Declarationes ejus omnes ligant, non secus ac ipsæ leges, quas declarant, licet editæ sint in casu speciali, nec aliter quam responsum Pontificis datum in particulari casu facit commune. *c. Ex multa de Vet.*

C A P U T XIX.

De Congregatione super Negotiis Episcoporum & Regularium.

1. Congregationis hujus instituto.
2. Negotia hic expediuntur forma extra judiciali.
3. Duo negotiorum genera hic tractantur.

4. In

4. *In primo, quis stylus servetur.*
5. 6. & 7. *Quomodo contra Episcopos procedatur.*
8. & 9. *In causis contra Regulares quomodo procedatur.*
10. *Congregatio est occupatissima, & omnia gratis expedire solet.*
11. *ubi & quando habeatur Congregatio.*
12. *Litteræ & Decreta hujus Congregationis subscribuntur à Præfecto & Secretario.*

I.

Sixtus V. *Constit.* 74. instituit duas Congregationes, unam super negotiis Episcoporum, alteram super negotiis Regularium, quas deinde conjunxit, ita ut utraque unam eandemque constituat; quæ ex 24. Cardinalibus & uno Prælato, qui Secretarii munus gerit, constituitur. Antiquior inter illos Cardinales Præses est, seu Præfectus.

2. In hac Congregatione res formalem exigentes processum tractari non solent, sed quæ in formâ summarîâ & extrajudiciali expediuntur. *Sixtus V. cit. Constit. Card. de Luca disc. 1. num. 45. de Regularibus,* Ideoque controversiæ terminantur hic more Principum absque strepitu & for-

prius bene ponderatam breviter ac dilucidè in Congregatione proponit , ut quod æquitati ac Justitiæ consonum est, statui possit. Contra hunc à neutra parte excipi potest , licet sit Ecclesiæ , de cujus causa agitur, Præsul, Commendatarius, aut Protector, prudentius tamen tunc abstinet.

5. In causis Episcopos concernentibus hic procedendi modus observatur. Cum Congregationis hujus institutum sit juxta mentem Institutoris, ut summarie negotia pertractentur , recipiuntur in formâ extrajudiciariâ subditorum recursus, eorumque querelæ audiuntur, quas in libello supplici proponunt adversus gravamina Ordinariorum , aliorumque Prælatorum ac Vicariorum aut Officialium. Lecto in Congregatione libello , mittitur epistola familiaris subscripta à Præfecto & Secretario nomine Congregationis ad Episcopum vel alium Superiorem cum copiâ porrecti à gravatis libeli , ut de contentis in eo sacram Congregationem informet. Accepta informatione , si ea non discrepet in facto ab iis, quæ narrarunt gravati, proponitur negotium in Congregatione , eoque discusso fertur sententia, pro cu-

Jus executione dantur pariter literæ familiares ad Episcopum vel Superiorem directæ ; Quandoque etiam, si causa sic postulet, committitur executio Metropolitano seu viciniori, aliive Prælato in forma extrajudiciali facienda, Vel datur etiam aliquando decretum in formâ authenticâ manu Præfecti & Secretarii subscriptum, sigilloque munitum, ut Partes adeant Judices ordinarios præobservantia & judiciali executione sententiæ, eumque in finem expediuntur monitoria ab Auditore Cameræ, & quandoque etiam per Secretarium Brevis litteræ Apostolicæ confirmatoriæ in Formâ Brevis sub Annulo Piscatoris.

6. Quod si ille, à quo informatio petitur, eam dare negligat, aut prætendatur non satis sinceram datam esse, injungi solet alicui Episcopo viciniori, vel Metropolitano aliive Prælato iis in partibus esistenti, ut informationem capiat, eamque ad S. Congregationem referat. Nonnunquam subordinantur etiam Prælati aut Religiosi aliive Probati viri, qui informationes dent Secretas.

7. Quod

7. Quod si vero de criminibus Episcoporum ac Superiorum agatur, re collata cum Pontifice committitur juxta præscriptum Concilii Tridentini, & Apostolicarum Constitutionum alicui Prælato formalis processus informatorius, vel jungitur Auditori Camerae, ut Commissarium constituat prout res postulaverit, & Pontifici vel Congregationi placuerit. Et si Episcopus vel Superior reus deprehendatur, tunc vel suspenditur ejus Jurisdictio, ac deputatur Vicarius Apostolicus, vel ad curiam evocatur, & pro delicti qualitate vel includitur carceri in aliquo monasterio, vel committitur Auditori Camerae, ut servatis servandis eum puniat etiam privando Episcopatu, aut transferendo eum ad Ecclesiam inferiorem, aut alia ratione in eum animadvertendo.

8. In causis Regulares concernentibus, si una pars reluctetur, non immiscet se Congregatio, sed eas ad ordinarios eorum Judices remittit. Quod si Regulares subditi prætendant gravamen sibi illatum à Superiore Generali, seu à M. Magistro, vel à Definitorio, ut non sit Superior, ad quem provocari possit, hoc casu datur aditus ad hanc Congregationem

nem, vel etiam ad Cardinalem Protectorem in Religionibus talem habentibus. *De Luca disc. 23. n. 4. de Regul.* vel demum ad ipsum Pontificem, qui tunc pro controversia illa decernenda deputare solet Congregationem aliquam particularem. *Fagn. in c. de Priore à num. 15. de appell.*

9. Cæterum Congregatio hæc cognoscit causas Regularium non solum publicas, quæ oriuntur ex Regimine Religionis universali, vel inter unam Religionem & alteram, sed etiam privatas inter ipsos Religiosos ortas de electione, officiis &c. Idque ut dictum, summarie & de plano sine formali processu & Notariis, quandoquidem Secretarius vel Cardinalis Ponens recipit informationes, & asservat Scripturas ac documenta. Quemadmodum vero in priori genere causarum scribitur Episcopo pro informatione, eique mittitur copia libelli à læso porrecti; Ita in negotiis Regularium petitur informatio à Procuratore Generali, qui in Curia moratur, vel etiam ab ipso Generali, omnisque adhibetur diligentia, ne veritas celetur.

10. Congregatio hæc omnium est occupatissima, cum in ea pertractentur, quæ ad bonum regimen Religionum, & Regularium spectant. agatque etiam de iis negotiis, quæ aliis Congregationibus, exceptâ Concilii, communia sunt, contineatque regimen quoddam universale & politicum utriusque Cleri Sæcularis & Regularis. Omnia vero negotia quamvis gravissima gratis, etiam pro Scripturâ expediuntur, adeoque partes nullo gravantur sumptu, nisi per exiguo, quo compensantur labores personales, ac industriæ corresponsalium, qui negotia curant. Nonnunquam etiam, si causarum qualitas id exigat, honorarium datur Advocatis, & Procuratoribus, & expensæ factæ in informationibus capiendis, refunduntur. *De Luca Rel. Rom. Cur. disc. 16.*

11. Habetur hæc Congregatio in Palatio Apostolico singulis diebus Veneris, exceptâ Feriâ sextâ Septimanæ Sanctæ, quando anticipatur in Feriam quintam; & tempore vacationum Æstivarum Generalium, quo rarius Deputati congregantur, nisi negotiorum multitudo & qualitas aliud exigat,

12. Literæ & Decreta hujus Congregationis, quæ magna diligentia asservantur in Archivio Apostolico, scribuntur & subscribuntur à Secretario, ac manu Sigilloque Cardinalis Præfecti roborantur, sine quibus inscriptionibus & Sigillo expeditiones authenticæ non habentur, ideoque extra Curiam nil deferendum est attestationibus resolutionum, seu declarationum hac duplici subscriptione & Sigillo carentium. In Curia vero, cum facile veritas ex Registris, quæ in Archivio Apostolico asservantur, haberi possit, istæ solennitates subscriptionis non requiruntur. *De Luca disc. 16. Rel. Rom. Cur. n. 2.*

C A P U T XX.

De S. Congregatione Jurisdictionis, & Immunitatis Ecclesiasticæ.

1. *Cur & à quo instituta sit.*
2. *Quod sit munus hujus Congregationis.*
3. *Qui constituent hanc Congregationem.*
4. *Ubi & quando habeatur.*

5. *Quo*

5. Quo stylo procedatur in ea.

6. Cognoscit causas privative.

I.

CUM frequenter in diversis casibus exceptis delinquentes non gaudeant immunitate Ecclesiasticâ, si perpetrato delicto ad eam tanquam Asylum confugiant, atque etiam ob diversitatem & commixtionem actionum, factique mutatam qualitatem, ac diversas singulorum casuum circumstantias, dubia sæpe numero, de quibus non facile certum ferri potest judicium, gravissimæ cum sæcularibus controversiæ ortæ sint, & hodie dum oriantur, instituta est hæc Congregatio ab Urbano VIII. incertum an vivæ vocis oraculo, an per literas in formam Brevis, an per Decretum Consistoriale; an demum per Constitutionem aliquam, quæ in Bullario non comprehendatur.

2. Munus ergo hujus Congregationis proprium ac præcipuum est, protegere ac defendere jurisdictionem, & Immunitatem Ecclesiasticam tam personalem, quam localem & realem, ne hæc violetur, aut illa usurpetur à Magistratibus

bus vel Comunitatibus sæcularibus, neve à Gabellarum aliorumque onerum localium exactoribus gravetur. In his verò Juribus & Immunitatibus tuendis, ut refert Cardinalis de Luca *disc. 17. Relat. Rom. Cur. & disc. 3. num. 1. Miscell. Eccles.* Peccatum est sæpius in modo ex indiscreto & aspero zelo quorundam Officialium, & eorum, qui sub principium huic Congregationi præfuerunt. Ideoque putat in citato *disc. 3. melius*, & cum majori Immunitatis conservatione ac emolumento res eò pertinentes sine strepitu per S. Congregationem Episcoporum, & Regularium negotiis præpositam tractatas esse.

3. Constituunt hanc Congregationem Cardinales & Prælati plerumque ex Rotæ & Camera auditoribus eò numero, qui determinatus fuerit à Pontifice; Quatuor tamen ex iis videntur stabiles, nimirum Secretarius, qui ut plurimum est Referendarius aliquis utriusque signaturæ, unus ex Auditoribus Rotæ, unus ex Clericis Camera & Advocatus Fisci. Horum Prælatorum præcipuum est officium instruere ac referre summam causas, prout faciunt in Curia qui Ponentes dicuntur, cum negotiorum

ac

ac Processuum acta, quæ ad hanc Congregationem spectant, magnis sæpe voluminibus ab ordinariis aliisque per Orbem dispersis Judicibus transmitti soleant.

4. Congregatio ista bis in Mense Feria tertia celebratur in Palatio Pontificio, nisi aliud negotia requirant. Præsides illi Cardinalis aliquis, qui Præfectus Congregationis dicitur, & Sigillum aservat, percipitque quotannis ex Camerâ Apostolica mille Scuta. *Lunadoro.*

5. Cæterum omnia, ut in aliis Congregationibus, gratis hic expediuntur. Proceditur quoque in formâ extrajudiciali sine processibus; Sed scribuntur Epistolæ familiares ad Ordinarios, vel Nuntios Apostolicos, aliosve Prælatos Ecclesiasticos, quos negotium concernit pro informatione controversiæ capiendâ, & executione Decretorum ac resolutionum suarum faciendâ.

6. Cognoscit vero Congregatio hæc de causis Jurisdictionis, & Immunitatis Ecclesiasticæ privativè, Ideoque per ejus Decreta à Summis Pontificibus comprobata, inhibicum est Metropolitanis ac Nuntiis, aliisque Judicibus appellationis, vel recursuum ab Ordinariis locorum

corum, ne inhibitiones concedant, vel impedimenta præstent. *DeLuca Relat. Rom. Disc. 17.*

CAPUT XXI.

De Congregatione Rituum.

1. *A quo erecta; Est duplex.*
2. *Ordinaria & Extraordinaria. Ad primam qui veniant.*
3. 4. & 5. *Quid in illa tractetur.*
6. *Quæ contentiosa ad illam referantur.*
7. *Quomodo res in ea tractentur.*
8. *Ad extraordinariam qui veniant.*
9. *Quomodo res in ea tractentur.*
10. *Quæ præmittantur Canonizationi.*
11. *Decisiones hujus Congregationis nil probant nisi in authentica forma exhibeantur.*

I.

Congregatio pro Sacris Ritibus, & Cæremoniis, cæterisque rebus ad Divinum cultum pertinentibus erecta fuit à Sixto V. *Constit. 74.* quæ incipit: *Immensa*, videtur esse duplex, ut colligitur ex diversis membris, seu Prælati, qui

qui eas constituunt, alii enim hanc, alii illam ingrediuntur, licet Cardinales non mutantur, sed iidem utrique intersint.

2. Una eaque ordinaria erecta est pro decidendis controversiis & ritibus, cæremoniis, præcedentiis aliisque præeminentiis; Altera extraordinaria pro Canonizatione Sanctorum, & Beatificatione Servorum DEI. Ad primam Congregationem accedunt Cardinales tot, quot Pontifex constituerit, & plures Prælati, quorum unus Secretarii munus obire solet; Nonnulli etiam Religiosi Theologiæ Professores, inter quos præcipui sunt: Magister S. Palatii, & Sacrista Papæ, hic ex Ordine Eremitarum S. Augustini, ille ex familia S. Dominici; Demum unus aut plures Magistri Cæremoniarum Potificis.

3. In hac Congregatione duo negotiorum genera pertractantur, alterum est contentiosum inter partes litigantes, alterum pacificum; Ad hoc spectant ea, quæ sacros Ritus & Divinum cultum concernunt; Nimirum approbatio officiorum, concessio facultatum, Officia seu Missas sub ritu simplici, semidupli-

ci,

ci, vel duplici, aut etiam cum Octava celebrandi.

4. Nova tamen Officia de Sanctis Patronis nonnisi consulto Pontifice concedere potest. Sixtus V. *Const.* 47. *Immensa*. Nec passim concedere consuevit in Officiis ab eo approbandis Antiphonas, Versiculos, Responsoria, Hymnos aliaque similia præter Lectiones secundi Nocturni. *Eadem hæc Congregatio in Segubien. sub Offic. Fructi 27. Julii 1609. apud Barbo- sam in Collect. Bullar. V. Congreg.* Neque approbat Litanias, præter Ordinarias impressas in Breviario, & eas quæ Lauretanæ dicuntur. *Eadem Congregatio in Alexandrina 15. Mart. 1608. dubio 16. apud Barb. l. c.*

5. Declarat præterea dubia cæremonialia v.g. Quibus diebus celebrari possint Missæ votivæ; Concedit etiam licentiam assumendi Sanctum aliquem in Patronum. Ordinât de jure celebrandi Officium Defunctorum in die depositionis, erigendi novas Congregationes & Confraternitates &c. Emendat prout opus fuerit, libros de sacris Ritibus, & cæremoniis, in primis Pontificale, Rituale, Cæremoniale.

6. Ad alterum genus contentiosum referuntur quæstiones de præcedentiis, & præeminentis Clericorum Sæcularium & Regularium in supplicationibus, aliisque functionibus publicis. Item quæ oriuntur ob præeminentias inter utriusque Cleri diversa Capitula, vel Monasteria; Aut inter ejusdem Capituli dignitates vel Canonicos præsertim in Cathedrali vel Metropolitana. Pertinent huc etiam controversiæ super præeinentiis inter Ecclesiasticos & Sæculares, atque inter ipsosmet Sæculares, quibus nimirum ritibus Reges & Principes eorumque Oratores, aliæque Personæ magnæ Nobilitatis ad Urbem Curiamque Romanam venientes excipiendi sint; Quæ constituere & ordinare hæc Congregatio debet. *Sixtus V. l. c.*

7. Procceditur vero in hac, ut & in aliis Congregationibus forma extrajudiciali præviis extrajudicialibus informationibus ab Ordinario loci, vel à Superiori Regulari pro qualitate causæ acceptis *Sixtus V. l. c.* Omniaque fiunt, & conceduntur gratis. Si quæ controversiæ spectantes ad Ritus & Cæremonias ad Rotam referantur, solet hæc de iis sententiam hujus Congregationis audire.

S. Cong.

S. Cong. Rit. in Calagurit. 5. Julii 1653. apud Barbof. in Collect. Bulla V. Rota.

8. Ad alteram Congregationem extraordinariam spectant iidem Cardinales & Secretarius, qui ad priorem, sed non iidem Prælati, Officiales & Theologi, cum alii pro hac Congregatione constituentur. Est etiam in ea Promotor fidei, qui ex consuetudine idem esse solet, qui Advocatus Fisci. Accedunt quoque ad hanc tres antiquiores Rotæ Auditores, veluti Canonum periti, qui munus gerunt Assessorum; Et unus ex Protonotariis participantibus, tanquam Promotor causæ; Siquidem jam à primis Ecclesiæ initiis sub Clemente I. Protonotarii constituti erant, qui acta Martyrū in hunc finem conquirebant, scribebantque. Demum adhibentur alii quoque Theologi, qui Consultores vel Qualificatores dicuntur, ut res tanti momenti, summa, qua fieri potest consilii maturitate examinentur & pertractentur; Eumque in finem adhibentur peritissimi quique in omni facultate Doctores, etiam Medici, & Philosophi, qui judicent, an operationes, quæ miraculis adscribuntur, verè sint supernaturales.

9. Inqui.

9. Inquiruntur ergo & examinantur omnia etiam minima accuratissimè, datis auctoritate Apostolicâ ad diversa loca literis pro informatione capienda, & formanda Inquisitione, quas tamen non concedit Congregatio, nisi expeditis prius, & ad se directis literis Apostolicis in forma Brevis. *Congreg. hæc in Valentin seu Dertussen. Fir. Paschalis Raylon. 9. Maji 1609. apud Barbof. l. c.* Discussis deinde diligenter, & mature probationibus de Beatificatione aut Canonizatione cujusdam in pluribus Congregationibus, defertur negotium ad Congregationem magis solennem, quæ habetur coram Pontifice; Hic audito Congregationis voto, decernit Beatificationem, permittitque functiones, quæ ad cultum famuli Dei spectant.

10. Ad Canonizationem vero & adscriptionem Catalogo Sanctorum, utpote quæ obligat ad fidem, plura præmittuntur. Postquam enim de ea actum, & examen institutum fuit in magna illa & solenni Congregatione coram Pontifice, denuo subjicitur examini in pleno Consistorio secreto, quo facto habetur Consistorium magnum, & solenne publicumque, cui intersunt omnes Archi-Episcopi, & Episcopi in
Y y Curia

Curia præsentes, qui omnes more Conciliorum suffragium suum ferunt, & Canonizatio decernitur.

II. Cæterum ex speciali jussu Urbani VIII. mandavit ac præcepit hæc S. Congregatio Anno 1632. 11. Aug. Declarationes, Decreta seu Decisiones sub nomine Congregationis, vel impressas vel imprimendas, vel etiam manuscriptas nullius roboris esse, nec fidem illis in judicio vel extra illud adhibendam, nisi in authenticâ formâ, solito Sigillo, & subscriptione Eminentissimi Cardinalis Præfecti & Secretarii ejusdem Congregationis munita fuerint. *Barb. in Coll. Bull. V. Congregatio.*

CAPUT XXII.

De Congregatione pro Indice Librorum prohibitorum.

1. *Occasio institutionis hujus Congregationis.*
2. *A quo & quem in finem erecta sit.*
3. & 4. *Quæ facultas illi concessa.*
5. *Qui libri prohibeantur.*

6. *Qui*

6. *Qui spectent ad hanc Congregationem, & quod eorum Officium.*
7. *Inter Consultores primarius est Magister S. Palatii.*
8. *Ejus Officium. Revidet libros, & dat licentiam imprimendi.*
9. *Atque etiam evulgandi libros.*
10. *Habet facultatem revidendi libros, qui in urbe venduntur; Dandi etiam potestatem legendi libros prohibitos.*
11. *Est Concionator Familiæ Pontificiæ.*
12. *Quando habeatur Congregatio. Omnia gratis & summarie expediuntur.*

I.

CUM superiore sæculo Lutherus, alijque Hæresiarchæ magno numero, quâ verbis, quâ scriptis virus suum longè lateque diffunderent, inter alia remedia, quibus Summi Ecclesiæ Pastores & Romani Pontifices animarum hanc pestilentiam dispulerunt, fuit institutio Congregationis S. Officii, & inquisitionis, de qua actum est supra cap. 16. & hujus pro Indicè librorum prohibitorum, quarum opera, cura & vigilantia perversæ noxiæque doctrinæ & sententiæ eliminarentur.

2. Erexit ergo Sixtus V. *Constit.* 74. *Immensa* hanc, de qua hic agimus, Congregationem eum præcipue in finem, ne libri hæresis veneno infecti, aut doctrinâ noxia aspersi imprimantur, & vulgentur.

3. Ideo facultatem illi tribuit librorum ejusmodi Catalogos, & Indices recognoscendi, certorum auctorum libros prohibitos, aut quovis modo in prioribus Indicibus suspensos examinandi, & si judicium suum de illis ad Pontificem retulerint, ejusdem auctoritate rejiciendi, hominum vero injuria & dolo depravatos emendandi, eosque libros, qui paucis erroribus rejectis alioquin utiles studiosis esse possent, expurgandi, indicesque expurgatorios conficiendi, & novos libros sanæ doctrinæ approbandi, & ut imprimantur, potestatem & modum concedendi. *Sixtus V. in cit. Const.* 74.

4. Decidere etiâ potest dubia super Indice librorum prohibitorum à Pio IV. confirmato, & à Sixto V. primum, deinde Clemente VIII. aucto, qui habetur in fine Concilii Tridentini. *Clemens VIII. Const.* 36. *Sacrofanctum.*

5. Extendit se vero prohibitio illa non tantum ad libros Orthodoxæ Fidei contrarios, ejusque dogmata oppugnantes, ut perperam quidam existimarunt, sed etiam ad eos, qui mores corrumpunt, pietatem evellunt, & Ecclesiasticam potestatem, libertatemque oppugnant,

6. Congregatio hæc constituitur ex tot Cardinalibus, quot voluerit Pontifex, quorum unus Præses est Congregationis, cum Secretario, qui esse solet Religiosus Ordinis Prædicatorum, & duodecim Consultoribus, qui eliguntur ut plurimum è Religiosis diversorum Ordinum Romæ præsentibus Theologiæ & omnis liberalis doctrinæ bene peritis. Horum Officium est, revidere & examinare libros suspectos, qui inter eos à Secretatio distribuuntur, ut deinde judicium suum de iis in plena Congregatione referant.

7. Inter hos Consultores primarius est stabilis Magister S. Palatii, cui antiquitus demandata erat cura libros noxios configendi. Est hic Magister S. Palatii Religiosus Ordinis S. Dominici Ss. Theologiæ Magister, & residet in Palatio Pontificio, censeturque inter aulicos Papæ familiares, & ut verisimile est,

assumptus olim , antequam erigeretur sub Paulo III. Congregatio S. Officii , ut in rebus ad fidem pertinentibus tanquam Consultor Papam informaret , quemadmodum nunc faciunt Theologi , quorum operam ad hoc nonnulli Episcopi , Archi-Episcopi , atque etiam Cardinales adhibere solent.

8. Hoc tempore munus illius est revidere libros in Urbe ejusque districtu imprimendos , cum in eo nulli imprimi possint sine facultate Cardinalis Vicarii , seu ejus Vicesgerentis , quæ non conceditur , nisi sub conditione , ut revisi prius approbentur ab hoc Magistro S. Palatii. Revisio vero fit vel ab ipso met Magistro , vel ejus Socio , quem habet quasi Vicarium & Adjutorem ex eadem S. Domini Familia Ss. Theologiæ Professore , vel si libri sint alterius facultatis , quam Theologiæ , ab alio aliquo in illis scientiis exulto , ad cujus deinde relationem ipse Magister sub nomine suo , vel Socii licentiam imprimendi impertitur.

9. Præter hanc vero licentiam requiritur & alia , ut postquam impressi sunt libri , evulgari possint , & cum hanc impetrat Typographus , offert Magistro S. Palatii tria exemplaria libri impressi ,
unum

unum pro ipsomet Magistro , alterum pro ejusdem Socio , & tertium pro D. Vicesgerente.

10. Præterea post institutas Congregationes S. Officii , & hanc , de qua agimus , Indicis librorum prohibitorum , potestatem adhuc retinet revidendi , si velit , libros , qui in Urbe ejusque districtu venduntur , & concedendi Viris probatis & doctis in finem bonum , nimirum pro fidei , vel Sedis Apostolicæ , aut Ecclesiasticæ potestatis servitio & defensione facultatem legendi libros prohibitos , exceptis Caroli Molinæi , Nicolai Macchiavelli operibus , ac libris de Astrologia Judiciaria tractantibus , quorum Concessio S. Pontifici reservatur.

11. Demum Magister S. Palatii stabilis est Concionator Palatii , seu Familiæ Pontificis in Adventu & Quadragesima , quando Conciones haberi solent.

12. Diem statutam , qua convenire soleat , non habet hæc Congregatio , sed convocatur sæpius aut rarius pro negotiorum exigentia , ut plurimum semel de mense. Omnia gratis in ea peraguntur , severissimè prohibetur , ne Consultores Revisoresque quicquam , etiam
sub

sub prætextu magni laboris aut expensarum , quæ faciendæ fortè essent pro revisione , mercedis loco acceptent. Res vero tractantur in ea summarie sine forma judiciali , prout de aliis quibusdam Congregationibus dictum est. *De Luca dist. 19. Rel. Cur. Rom.*

CAPUT XXIII.

De S. Congregatione Examinis Episcoporum.

1. *Gregorius XIV præscripsit formam promovendæ Praefules ad Ecclesias.*
2. *Clemens VIII. examinari eos voluit in Congregatione à se instituta.*
3. *Qui interfint Congregationi , & ex quibus facultatibus examinent.*
4. *Tres vel quatuor in una Congregatione examinantur.*
5. *Quomodo examen instituitur.*
6. *Peracto examine disquiritur an examinatus admittendus , vel rejiciendus sit.*
7. *Qui sint liberi ab hoc examine.*

1. Grego.

1.

Gregorius XIV. edidit Anno 1591. Constitutionem, quæ incipit: *Onus Apostolica*, quæ præscripsit formam promovendi ac præficiendi Præsules Ecclesiis Cathedralibus ac Metropolitanis ex mente Concilii Tridentini, cui ipse ante assentionem Purpuræ interfuit veluti Episcopus Cremonensis Nicolaus Sfondratus dictus.

2. Hujus Pontificis vestigiis insistens Successor ejus immediatus Clemens VIII. examen Promovendorum in Italia ad Episcopatus publicum & solenne institui voluit coram se & quibusdam Cardinalibus, ex quibus peculiarem hunc in finem Congregationem erexit.

3. Constat hæc Congregatio ex octo decemve aut tot Cardinalibus, quot voluerit Pontifex, nonnullis Prælatiis & Religiosis diversorum Ordinum Theologiæ & Canonum peritis; Ex his aliqui sunt stabiles & fixi, veluti Rotæ Decanus, Vicesgerens, & Magister S. Palatii; Reliqui assumuntur ad libitum Papæ, qui promovendum examinant ex ea facultate, in qua quisque versatus est, videlicet ex Canonibus & Decretis, ex
Theo-

Theologia Scholastica & Morali, quamvis ut plurimum examen hoc ad pauculas quasdam quæstiones easque non valde difficiles ex Theologia Morali hoc tempore restringi soleat.

4. Examinari non solent in una Congregatione plures promovendi quam quatuor, nec pauciores quam tres, proindeque si tres minimum non sint, qui examini se sistant, Congregatio convocari non solet, nisi aliud Pontifici videatur, quod examinandus tantæ sit profapiæ & dignitatis, ut non congruat eum cum aliis in examine concurrere.

5. Cum Pontifex & constituti Cardinales cæterique Examinatores congregati sunt in Palatio Pontificio, introducit ad locum consuetum Examinis per Vicesgerentem examinandus, ubi coram Pontifice cæterisque Congregatis, promovendus genibus flexis super pulvinari examen subit. Et quamvis omnes potestatem habeant examinandi, non solent tamen plures quam tres, duo nimirum ex inferiori ordine Examinatorum, & unus Cardinalis, quem Pontifex determinaverit, quæstiones proponere.

Peracto

6. Peracto examine exquirat Pontifex vota singulorum, an examinatus rejici vel approbari mereatur; Si plurimum calculo approbetur, inscribitur nomen ejus à Secretario Congregationis libro, qui ab eodem asservatur. Si vero examinatus, repulsam patiat, quod subinde, rarius tamen accidit nonnullis, etiam perquam peritis & idoneis, sed Majestate confusus territis & turbatis, admittitur ad novum aliquod examen privatum coram quibusdam Cardinalibus, vel uno etiam, prout Pontifex ordinavit, instituendum.

7. Cardinales pro Episcopatu nominati non subjiciuntur huic examini; Neque Episcopi semel examinati, qui ad alium Episcopatum transferuntur, ad novum examen revocantur, secus vero, si antea examen non subiverint. Aliquando etiam Papa Prælatos ad Ecclesias promovendos, quorum doctrina, virtus, experientia nota est, utpote qui in Legationibus vel in Judiciis Curiae aliisque gravioribus negotiis exercitati fuerunt, sine examine ex Congregatione dimittit; Quæ gratia etiam Personis valde illustribus pro Ecclesiis nominatis

natis fieri solet- *De Luca Rel. Rom. Cur. disc. 21.*

CAPUT XXIV.

De S. Congregatione Fabricæ, ejusque Tribunali.

1. Julius II. concessit gratias iis, qui conferunt ad structuram templi S. Petri, & constituit Commissarios, qui eleemosynas colligerent.
2. Quorum facultates auxit Leo X.
3. Clemens VII. eas temperavit & instituit Collegium 60. virorum pro curanda fabrica.
4. Cui amplas concessit facultates & privilegia.
5. Judicis causarum Fabricæ ampla facultas.
6. Ab eo appellatio solum datur ad Collegium.
7. Aliæ facultates Judicis & Collegii.
8. Præsidens Collegii est Archi-Presbyter sancti Petri.
8. Præter ordinarios Officiales instituit Clemens VIII. Congregationem Cardinalium; ideo due sunt Congregationes Fabricæ major & minor.
10. & 11. Quod sit Officium congregationis.
12. In utraque Congregatione tractantur contentiosa, & æconomica,

13. &

13. & 14. *Contentiosa quo ordine tractentur.*
15. *Congregatio non attendit præceptum Testatoris.*

I

UT Principis Apostolorum Basilica Vaticana in Urbe , quæ ob vetustatem reparatione indigebat, restauraretur, & in ampliorem augustioremque formam dilateretur , concessit Julius II. *Const. 24. Liqueat.* iis qui pro Basilicæ hujus Structura eleemosynas aut operam offerrent , de thesauro Ecclesiæ facultates, gratias, donaque spiritualia. Eum in finem constituit Commissarios diversis in locis , qui piorum eleemosynas, & oblationes colligerent ; Nimirum Hieronymum Torniellum Ordinis Minorum citra Montes in viginti quinque Provinciis, cui demortuo postmodum subrogatus est Franciscus Zano , quo pariter vita functo post alios quosdam minori cum potestate delectos Timotheum Lucensem, & Alphonsum Matritensem ejusdem Ordinis successisse tradit Wadingus *tom. 8. Annal.*

2. Horum Commissariorum , qui Vicarii titulum gerebant , facultates ampliavit

pliavit deinde Leo X, ut exequi quæque possent pia & incerta legata, seu dispositiones fidelium, & ex iis partem ad inchoatam à Julio Basilicam promovendam applicare. *l. 3. Diplomat. Leonis & l. 1. & 2. Diplom. Secretorum Sadoleti apud Pallav. l. 1. Hist. c. 3.*

3. Verum Clemens VII, temperando concessas à Prædecessoribus suis Vicariis illis seu Commissariis facultates, instituit Collegium 60. Virorum Curialium ex quacunque Natione, qui ejusdem Fabricæ curam & administrationem habeant; quibus plurimas dedit facultates & Privilegia. *Const. 3. Admonet.*

4. Nam in primis hoc Collegium, omnesque in eo personas eximit ab omni jurisdictione & potestate cujuscunque sit dignitatis & Officii, sibi que soli subjicit. Deinde facultatem eidem concedit deputandi Judicem, & cognitionem causarum interesse hujus Fabricæ concernentium; Asservandi omnes eleemosynas, oblationes & donationes operi illius Fabricæ impendendas; Cum debitoribus Fabricæ transigendi, Collectoresque ad exigenda legata deputandi, & pecunias inde collectas in Fabricam exponendi.

5. Porro

5. Porro prædicti Judicis causarum Fabricæ facultas erat amplissima cum consilio peritorum causas quascunque huc pertinentes cognoscendi, ac debitores cujuscunque essent Dignitatis, gradus vel Conditionis præsentis in curia manu regia absque tela judiciaria, etiam singulis diebus, & tempore quarumcumque Feriarum, non tamen ad DEI honorem indictarum, etiam absente Pontifice & Sede vacante citandi & judicandi; Nec non contra Capitula, Collegia, Communitates & Universitates detinentes personas, res & bona ad dictam Fabricam spectantia, si ea non restituerint, per censuras & pœnas Ecclesiasticas, ac alia opportuna juris remedia procedendi.

6. A sententia dicti Judicis ad ipsum solummodo Collegium dabatur appellatio, & ut statuit Pius V. unica tantum. Mandata vero illius à quocumque executioni danda erant, & nullatenus impediri debebant, sicuti nec impediendæ erant nec occultandæ dispositiones in favorem Ecclesiæ factæ.

7. Ad hæc duæ sententiæ conformes constituunt rem judicatam pro hac Fabrica, ut statuit Pius V. *Const.* 95. qui etiam

etiam *Const.* 98. facultatem concessit revidendi, ac rescindendi quascunque bonorum Ecclesiasticorum alienationes malefactas, & aliquam ex iis partem fructuum Fabricæ applicandi, cum ampla facultate hujusmodi causas cognoscendi, ac etiam desuper transigendi vel componendi. Et *Const.* 97. dat facultatem exequendi omnia legata pia infra triennium non impleta, & ut Fabricæ applicentur pœnæ pecuniariæ, in quibus condemnantur, qui alienarunt bona Ecclesiæ absque solennitatibus; Item fructus ex bonis alienatis ab occupatoribus male percepti.

8. Præsidens & Moderátor hujus Collegii constitutus est à Sixto V. Cardinalis Archi-Presbyter S. Petri, cui idem Pontifex concessit potestatem reformandi Officiales & Ministros, ac etiam cognoscendi causas, Judicemque deputandi. *Const.* 102. *Sixti V.*

9. Demum præter Ordinarios Officiales, qui partim Prælati, partim rogati esse solent, ut sunt: Judex Ordinarius, Oeconomus generalis, Secretarius Congregationis, & Advocatus, instituit Clemens VIII. Congregationem Cardinalium tot, quot Pontifici videbun-

tur,

tur, quibus adjunxit quosdam Prælatos, nimirum Auditorem Camerae, Thesaurarium Generalem, unum Auditorem Rotæ, & unum Clericum Camerae, aliosque Prælatos aliquot pro arbitrio Papæ. Hinc duo hoc tempore dicuntur esse in Curia Congregationes Fabricæ, una major & Cardinalitia cum modo dictis Prælatis, & huic Congregationis Generalis nomen attribuitur, & pro negotiorum exigentia, non statuto & certo die convenire solet; Altera est minor & particularis constituta ex supradictis Officialibus, cujus caput esse solet Cardinalis antiquior Congregationis majoris, & frequentius haberi solet.

10. Exercet vero Congregatio hæc munus suum circa plurima; Primò exequitur dispositiones, quæ ad pias causas sunt factæ, ut suum sortiantur effectum applicando nonnullos fructus Fabricæ, quod opus loco aliorum operum, vel suffragiorum, quæ fieri debebant, potestate Apostolica succedit.

11. Secundo: Ut exigit sibi que applicet dispositiones ad incerta pia opera factas; Item legata pro certo quodam opere individuo, pro quo bona relicta non sufficiant, facta. Tertio: Si Eccle-

fiæ, loca aut personæ, quarum favore dispositio facta est, ex instituto incapaces sint illorum Legatorum, puta si Capucini sint, aut Minores Observantes, aut Profecti Societatis JESU eorumvè domus, tunc Fabrica dispositionem sibi applicat.

12. In utraque ergo Congregatione de duobus negotiorum generibus agitur, de contentiosis & œconomicis; Contentiosa habentur cum Defunctorum Hæredibus aliisque ad quos pertinet, circa dispositionum piarum executionem; Et cum Legatariis, qui incapaces censentur Legatorum aut hæreditatum. Œconomica versantur circa directionem Fabricæ, circa salaria & rationes Ministrorum & operariorum, atque etiam circa debita expungenda.

13. Primum genus contentiosum hoc stylo & ordine in Urbe ejusque districtu tractatur: Causæ in prima instantia cognoscuntur in forma judiciaria more aliis judiciis consueto, per supradictum Judicem, & si forte is suspectus esset, deputatur aliquis ex Prælati hujus Congregationis à Cardinali antiquiori; Idem etiam servatur in prima & ulteriori instantia, si causæ sint appellabiles; Si vero
appel-

appellationem non admittant, sed sint de jure executivæ, ventilantur coram Cardinali antiquiori, & si partes non acquiescant decisis in Congregatione particulari, deferuntur causæ ad Congregationem Cardinalitiam seu Generalem *De Luca Disc. 20. Rel. Rom. Cur.*

14. Nonnunquam etiam, si causæ sint graviores, committuntur illæ Rotæ Auditori, qui est de Congregatione, & quandoque alteri Auditori ejusdem Rotæ, per plures etiam instantias, & tunc, cum more causarum Rotalium disputentur, dicuntur quo ad modum causæ Rotalis.

15. Atque ita procedit hæc Congregatio Fabricæ, non attendendo præceptum Testatoris, ne Fabrica se dispositioni suæ immisceat. Licet enim Rota ante hac deciderit, ejusmodi præceptum validum esse, & operativum, contrarium tamen determinavit hæc ipsa Congregatio, cujus Decretum Pontifex oraculo suo comprobavit. Contentiosa vero potissimum aguntur in hac Congregatione inter partes, quorum interest, & rarò habentur cum sola Fabrica, ob facultates & privilegia, quibus gaudet ad instar Fisci, *De Luca l. c.*

CAPUT XXV.

De Congregatione super Statu Regularium.

1. *Innocentius X. hanc erexit, & quem in finem.*
2. & 3. *Quas ei facultates concesserit.*
4. *Potestatem habet decidendi res controversas de plano.*
5. *Et promovendi executionem Decretorum Clementis VIII. super Reformatione Regularium.*
6. *Qui interfint huic Congregationi.*

I.

CUM in parvis plerumque cætibus Regularium, ut usus docebat, dissolutior esset disciplina Religiosa, idque non tantum in privatorum, sed etiam universi etiam ordinis redundaret perniciē, instituit Innocentius X. Congregationē quorundam Cardinalium, & Romanæ Curiae Prælatorum super Statu Regularium, quæ intenderet præcipuè, ne ex multiplicatione parvorum Conventuum & Collegiorum collaberetur disciplina Regularis.

2. Hinc facultatem illi tribuit intra
fines

fines Italiæ & Insularum adjacentium designandi pro Novitiis & Professis Conventus, Monasteria, Collegia & Domos quorumcunque Monachorum ac Regularium Virorum cujusvis Ordinis, easque mutandi, transferendi, suspendendi & supprimendi, prout utilitas & necessitas postulaverit, dandi etiam licentias Superioribus Regularibus recipiendi Novitios ad habitum & Professionem, præfigendi numerum religiosorum, eumque pro modo reddituum augendi & minuendi.

3. Ad hæc exequendi in primis constitutionem ejusdem Innocentii X. *Instaurande*, & Decretum illius: ut in parvis editum die 10. Februarii 1654. quibus exstinguebantur omnia Monasteria, Conventus & Domus, in quibus sex minimum Religiosi honestè & decorè sustentari non possent, subjiciendo Ordinariorum jurisdictioni illos Conventus, Monasteria vel Domus, in quibus duodecim saltem Religiosi juxta Constitutionem Urbani VIII. non alerentur.

4. Et cum variæ exinde orientur difficultates, dum communitates, vel locorum Domini, qui vel ipsi vel eorum majores pro Conventuum aut Domo-

rum Regularium fundatione bona elargiti fuerunt, contenderent ea cessante fine fundationis ad se redire, habuit quoque potestatem hæc Congregatio, ejusmodi lites & controversias more aliarum Congregationum summarie decidendi.

5. Demum auctoritatem habet Congregatio promovendi executionem Decretorum Clementis VIII. super Reformatione Regularium, potissimum vero, quæ pertinent ad institutionem, & educationem Novitiorum.

6. Interfunt vero huic Congregationi tot Cardinales & Prælati, quod placuerit Summo Pontifici cum uno Secretario, qui mandata conscribit, ac Decreta, & acta in libros refert. Confirmavit hanc Congregationem Anno 1668. Clemens IX, Constitutione: *Injuncti*, eamque aliquot membris auctiorem fecit.

CABUT

CAPUT XXVI.

De Congregatione de Propaganda Fide Catholica.

1. *Gregorius XV. erexit hanc Congregationem.*
2. *Qui illi intersint.*
3. *Quod sit Officiam Congregationis.*
4. *Habet annuos suos proventus.*
5. *Quando & ubi habeatur Congregatio.*
6. & 7. *Qui in Palatio & Collegio de propaganda Fide alantur.*
8. *Habet Congregatio pecularem Typographiam.*

I.

Quemadmodum semper Pontifices & Curia Romana summo studio contenderunt per Episcopos, Vicarios Apostolicos, Inquisitores & Missionarios Fidem Catholicam in iis Orbis partibus, in quibus jam promulgata fuit, illibatam conservare, & in aliis etiam Regionibus, in quibus hæc hodieum exulat, apud Ethnicos, Infideles, Schismaticos & Hæreticos propagare, ideo Gregorius XV. sicuti priori sæculo erecta fuit Congrega-

gregatio pro exortæ Fidei conservatio-
ne, de qua egimus *Capite 16*. Ita hoc
sæculo Anno 1622, instituit per Consti-
tutionem suam 26. *Inscrutabili* Congre-
gationem de Fide Catholica per totum
Orbem propaganda.

2. Interfunt huic Congregationi ali-
quot Cardinales, unus Protonotarius
Apostolicus, Secretarius Status, Judex,
qui esse solet Referendarius utriusque si-
gnaturæ Assessor S. Officii & Prælati
aliquis qui Secretarius est Congregatio-
nis, cum nonnullis Religiosis.

3. Officium hujus Congregationis est
investigare in vias & modos, quibus
vera Fides Catholica in omnibus mun-
di partibus propagari & conservari pos-
sit, eaque omnia quæ ad hunc finem
conducere possint, curare, & si quæ res
controversæ inter Missionarios occur-
rant, eas relatis ad S. Pontificem rebus
gravioribus, summariè & de plano de-
cidere & expedire; Ideoque amplam &
liberam habet facultatem disponendi de
Missionibus omnibus ad prædicandum
Evangelium institutis, Missionarios diri-
gendi, & per Regiones distribuendi, Mi-
nistros illis necessarios constituendi, &
deponendi. *Greg. XV. Const. 26. Inscrutabili.*

4. Ne

4. Ne vero res tanti momenti defectu mediorum tardaretur, sed potius majore cum fructu & celeritate promoveri posset, assignavit Pontifex Gregorius XV. l. c. ex Camera Apostolica in hunc finem annuos eosque liberales proventus, indulgitque *Constit. Cum inter*, ut literæ omnes, instrumenta, Chirographa & qualescunque Scripturæ hanc Congregationem ejusque redditus concernentes gratis omnino & absque ulla mercede expedirentur.

5. Voluit præterea idem Gregorius XV, ut Congregatio illa haberetur quolibet Mense semel coram Pontifice, & bis saltem in Curia antiquioris Cardinalis eorum, qui ad hanc Congregationem spectant; nunc vero ea haberi solet in Palatio Collegii de propaganda fide, in quo Secretarius cum aliis inferioribus Ministris & Officialibus stabilem & fixam obtinet habitationem.

6. Extructum hoc Palatium est tempore Urbani VIII. amplissimum à Congregatione ad radices montis Pincii in campo Ss. Trinitatis de monte, in quo erectum est Collegium ad instar Collegiorum, quæ pro Germanis, Græcis & Anglis aliisque Nationibus hæretica lab-

be

vel Schismate infectis fundavit Gregorius XIII, quod pariter Collegium de propaganda fide appellatur, in quo adolescentes conversi, seu oriundi ex Regionibus ad Fidem Orthodoxam reductis, in bonis literis ac moribus, linguis etiam sacris & orientalibus instituuntur, ut deinde in patria, vel alibi, ubi Congregatio judicaverit, tanquam idonei operarii & Missionarii Fidem Catholicam conservare ac propagare possint.

7. Recipiuntur quoque in hoc Palatio Missionarii, qui ex Provinciis suis veniunt Romam, ut S. Pontificem ipsamque Congregationem de statu Missionis informant, & opportuna media fidem propagandi Suggestant. Præterea admittuntur ad illud conversi, qui pietatis causa ad limina Apostolorum accedunt; Eodem demum divertunt Sacerdotes, & Episcopi pauperes, quibus, quæ ad sustentationem necessaria sunt, largè supeditantur.

8. Habet quoque Congregatio eodem in loco peculiarem Typographiam pro imprimendis Missalibus, Breviariis, aliisque ad fidei Catholicæ doctrinam spectantibus libris, in linguis etiam peregrinis & Orientalibus, qui deinde per
 eas

earum Regiones disperguntur, in quibus
usui esse possint. *Const. Greg. XV. De Luca
Rel. Rom. Cur. Disc. 23. Lunad.*

C A P U T XXVII.

De Congregatione Indulgentiarum & sacris Reliquiis præposita.

1. *Erexit hanc Clemens X. eique facultates concessit.*
2. *Potest abusus corrigere &c.*

I. .

EREXIT Clemens IX. Anno 1669. edita Constitutione 36. In ipsis Congregationem Cardinalium quorundam ac Prælatorum aliorumque virorum Religione, pietate, doctrina & rerum usu eximiè præditorum, quæ sacri Indulgentiarum thesauri curæ, & dispensationi, sacrarumque reliquiarum recognitioni, disquisitioni, ac rectæ dispositioni peculiariter incumberet, cum facultate omnem difficultatem, ac dubia circa Sanctorum reliquias, aut Indulgentias emer-

emergentia, quæ ad Fidei dogma non pertineant (Romano Pontifice tamen circa graviora, difficilioraque Consul- to) expediendi.

2. Si vero abusus aliqui circa Indulgentias aut Reliquias irrepperint, illos, iudicii formâ plane postposita, corri- gendi, & emendandi; caulas vero ju- diciallem formam requirentes ad pro- prios Iudices remittendi: Falsas, Apo- cryphas, indiscretasq; Indulgentias typis imprimi vetandi, impressas recogno- scendi, & examinandi, ac ubi Romano Pontifici retulerit, illius auctoritate reji- ciendi; Reliquias de novo inventas re- cognoscendi & examinandi; ac in con- cedendis Indulgentiis, Sanctorumque reliquiis donandis moderationem adhi- beri, omniaque, piè, sanctè, & incor- rupte fieri curandi potestatem ab eodem Pontifice accepit.

CAPUT XXVIII.

De Congregatione Visitatio- nis Apostolicæ.

1. Clemens VIII. indixit *visitationem Ecclesiarum per, & in Urbe instituendam.*

2. *Item*

2. Idem fecit Urbanus VIII. & demandavit Visitationem nonnullis Episcopis cum quibusdam facultatibus.
3. Constituit Secretarium Visitationis & facultates concessit.
4. Sicque ab Urbano VIII. instituta est hæc Congregatio; Qui eam ingrediantur.
5. Hanc Congregationem restauravit Alexander VII.
6. Cui diversas dedit facultates, ejusque Secretarium, & Actuarium constituit.
7. Deputavit quoque Judicem & Fiscalem.
8. Statuta hujus Congregationis non faciunt legem universalem, possunt tamen esse Regula reliquis Episcopis.

I.

CUm juxta Canones ac præcipuè præscriptum Concilii Tridentini Episcopi teneantur quotannis vel ipsimet, si commode possint, vel per Vicarios suos aliosve idoneos Viros visitare Dioceses sibi commissas, indixit Clemens VIII. tanquã Urbis Romanæ ejusque districtus particularis Episcopus Anno 1592. per Constitutionem 8. Speculatores Visitationem omnium Ecclesiarum, Monasteriorum, & locorum piorum almæ Urbis per

per se instituendam, delectis ad hoc opus adjutoribus nonnullis S.R.E. Cardinalibus & Episcopis.

2. Subinde Urbanus VIII. insistens Clementis aliorumque Prædecessorum suorum vestigiis *Constit. 15. Militantem* similem indixit Anno 1624. Visitationem, nec non orationem quadraginta horarum cum Indulgentiarum elargitione pro fructuosa dictæ Visitationis directione. Demandavit etiam, *Constit. Cupientes* Archi-Episcopo Theatino & nonnullis Episcopis, ut visitent nomine Pontificis in Parochialibus Ecclesiis infirmos existentes, eisq; eleemosynā elargiendi, & dedit *Const. Quoniam* iisdem Visitatoribus facultatem cognoscendi causas quascunque etiam criminales absque irregularitatis incurso, atque etiam *Const. Officii nostri* concessit indultum exercendi ubique Pontificalia, aliasque per constitutionem. *Cum in pastoralis* complures facultates.

3. Deputavit etiam idem Pontifex *Const. Rerum* Secretarium hujus Visitationis, cum facultate exercendi omnia, quæ ad hoc munus quomodolibet spectare possunt, mandavitque Ordinationibus seu Decretis dicti Secretarii manu & Sigillo

gillo munitis fidem omnino dari tam in judicio, quam extra ; Præterea *Const. Ut in prosequendo facultatem concedit* Visitatoribus advocandi ad se quascunque causas occasione hujus Visitationis in aliis Tribunalibus & coram aliis Judicibus antea cæptas, vel instructas, ac in statu, in quo tunc reperientur.

4. Sicque ab Urbano VIII. Congregatio hæc Visitationis Apostolicæ instituta est, pro qua præter Prælatos certus quoque numerus Cardinalium delectus fuit, teste De Luca *Relat. Rom. Cur. disc.* 24. Fixum in ea Congregatione locum habent Vicarius, ejusque Vicesgerens, qui ordinarius est Judex & Executor Decretorum Congregationis, proceditque forma extrajudiciali & summaria, ac omnia gratis efficit. Quandoque etiam committitur Vicesgerenti, ut in forma judiciaria, auditis partibus, procedat.

5. Congregationem illam postea Anno 1656. restauravit Alexander VII, & pro habenda in Palatio Apostolico constituit nonnullos Cardinales & Prælatos aliosque, qui Ecclesias & pia loca in Urbe ac districtu Romano visitent, ut defectus, negligentia & abusus in iis
cor-

corrigan- tur, eaque promoveantur, quæ ad decorem Ecclesiarum, ad observantiam Officii Divini, ad adimplendam obligationem dicendi Missas, ad disciplinam regularem observandam, ad administrationem bonorum & reddituum Ecclesiarum, piorumque locorum, ad reformandos mores, aliaque similia conducere & spectare videbuntur.

6. Eumque in finem diversas concessit eodem Anno facultates Cardinalibus Visitatoribus *Const. 15. Cum in pastorali & nominavit Secretarium S. Visitationis per Breve: Rerum, & Cancellarium, seu Actuarium causarum per Constitutionem: De singulari.* Deinde potestatem dedit Cardinalibus Visitatoribus exercendi Pontificalia. *Const. Officii, vocandi causas occasione Visitationis pendentes. Const. ut in proseguendo, immiscendi se in criminalibus Const. Quoniam.*

7. Demum deputavit Judicem S. Visitationis. *Const. ut ea & Commissarium seu Fiscalem. Const. De tua, ac concessit, Const. Alias facultatem Congregationi, & Judici S. Visitationis standi simplici indicationi Scripturarum &c. & Judici procedendi absque voto Congregationis*

tionis usque ad Sententiam &c. exclusivè.

8. Per hanc Congregationem visitat Papa, non ut Papa est, & Pastor universalis Ecclesiæ, sed ut Episcopus est particularis Urbis & Diocesis Romanæ, proindeque quæ in ea Visitatione statuuntur, & ordinantur, non conficiunt legem generalem pro universo Orbe. Possunt hæc tamen, & debent norma esse, & regula reliquis Episcopis, & Ordinariis, juxta quam in Visitationibus Decreta sua, & ordinationes forment. *Card. de Luca disc. 61. n. 9. de Regul.*

CAPUT XXIX.

De Congregatione pro Ere-
ctione Ecclesiarum, & Pro-
visionibus Consistoria-
libus.

1. *In quem finem instituta sit hac Congregatio.*
2. *Quod sit munus illius.*

1.

INstituit Sixtus V. *Const. 74. immensa.*
Congregationem Cardinalium pro ere-
ctione

A a a

744 *De Con. pro Erect. Eccl. & Pr. Conf.*
tione Ecclesiarum, in qua quæ ad erigendas novas Ecclesias spectant, examinentur, & provideatur iisdem de Episcopis & Pastoribus idoneis & fructuosis operariis.

2. Munus ergo illorum Cardinalium est inprimis cognoscere de legitimis causis novarum Ecclesiarum quarumcunque, ac de earundem dote, Capitulo, Clero, Populo aliisque quæ ad ejusmodi erectiones ex præscripto Concilii Tridentini necessaria erunt. Deinde examinare omnes difficultates circa hæc incidentes, & controversias, quæ cum aliis jam erectis Ecclesiis oriuntur; Item examinare & discutere uniones Ecclesiarum & Monasteriorum, dismembrationes, cessiones, permutationes, translationes, pensionum assignationes super earum redditibus, Monasteriorum pluralitatem, dignitatum incompatibilitatem, præsentationes, & nominationes, electionum sive postulationum confirmationes, seu admissiones; Suffraganeorum Coadjutorumque deputationes, cum futura Successione, sive absque eadem Successione, ac demum ætatem & qualitatem promovendorum; Quæ omnia discussa & examinata referre deinde

inde debent ad Pontificem, ut pro illius arbitrio in Consistorio Secreto juxta formam consuetam proponantur.

CAPUT XXX.

De Congregatione pro Consultationibus negotiorum Status Ecclesiastici, quæ Consulta dicitur.

1. *Instituta à Sixto V. aliam nunc formam habet.*
2. *Qui constituent hanc Congregationem.*
3. *Quod sit Officium Prælatorum, & Præfecti.*
4. *Ubi & quando babeatur Congregatio.*
5. *Quod sit officium hujus Congregationis.*
6. *Potest pœnas injungere & mitigare.*
7. *Est Tribunal seculare.*
8. *Ad quæ loca extendat se facultas hujus Congregationis.*
9. *Omnia gratis expediuntur.*

I.

INter cæteras Congregationes, quas instituit Sixtus V, in Constitutione sua

74. *Immensa*, erexit & hanc ibidem in ordine decimam & ultimam pro consultationibus negotiorum Status Ecclesiastici; Sed aliam hoc tempore formam habet, quam quæ in dicta constitutione describitur.

2. Nunc enim constituta est ex magno Cardinalium numero, ut, si quidam forte impediuntur, alii sat multi interesse Congregationi possint; Ex Secretario, qui Prælatus esse solet magna prudentia, plurimoque usu atque exercitatione præditus; Ex Advocato Fisci & Procuratore Generali in criminalibus, qui Fiscalis Urbis per antonomasiam dicitur. Demum ex aliis quamplurimis Prælati jam longa experientia & in publicis muneribus exercitis, qui omnes una cum Cardinalibus votum habent decisivum.

3. Horum Prælatorum officium est acta, quæ à Gubernatoribus & locorum Præsilibus proluxa valde ad Congregationem ut plurimum mittuntur, relegere, ex iisque in cœtu contenta referre; Ut vero dispertitum sit onus & officium, cuique sua attributa est Provincia, quæ vulgo dicitur *Ponentia*, cujus causas & negotia examinanda suscipit. Præfectus
Con-

Congregationis est Cardinalis Superintendens Generalis, qui literas & mandata subscribit, quæ dantur Gubernatoribus, Præsidibus, aliisque Officialibus.

4. Habetur hæc Congregatio in Palatio Apostolico bis singulis Septimanis diebus Martis & Veneris ante meridiem, neque eam ulla Festi celebritas aliusve casus aut tempus impedit excepto die ultimo Antecineralium & Veneris Sancto, seu Passionis Domini. Hinc cum nec tempore Sedis vacantis intermittatur Congregatio, soli Prælati cæterique supranominati Officiales, dum Cardinales inclusi sunt Conclavi, conveniunt, & negotia expediunt, graviora tamen per Secretarium ad tres Cardinales, qui capita Ordinum dicuntur, vicesque totius Collegii explent, deferre solent.

5. Præcipuum hujus Congregationis Officium est consultationes, dubia & querelas, etiam subditorum adversus Gubernatores & Præsides, eorumque Locumtenentes, Notarios & alios Officiales super causis civilibus, criminalibus, ac mixtis ad forum sæculare spectantes audire, easque inter se conferre, & quod æquum fuerit de majoris partis sententia expedire, & executioni
ni

ni tradi curare. Ideoque facultas illi concessa est omnia negotia causasque cujuscunque generis illæ sint, etiam coram Magistratibus & Ministris in Statu Ecclesiastico introductas & pendentes, ab eisdem, ubi ratio postulaverit, advocandi, aliisque Judicibus committendi.

6. Potest hæc Congregatio injungere multas bonorumque proscriptiones, & corporis, etiam capitis ultimi supplicii pœnas (consulto tamen Pontifice) moderari, & in alias commutare, atque etiam carceratos de loco in locum transferre, aliaque pro justitiæ conservatione ordinare *Sixtus V. l. c.*

7. Dicitur Tribunal hoc merè sæculare, licet id constituent personæ Ecclesiasticæ, quia negotia solum tractat sæcularia, & vices gerit Pontificis tanquam Principis sæcularis; ideoque si negotia occurrant, quæ ex una parte concernant Clericos & Personas Ecclesiasticas, adeoque causa remittenda esset ad forum dignius Ecclesiasticum, dat Pontifex potestatem committendi totius causæ cognitionem Gubernatori.

8. Extendit se facultas hujus Congregationis ad universum Statum Ecclesiasticum immediatum, etiam Civitatem Bene-

Beneventanam ; Excepta Urbe Romana, in cujus causis se non ingerit, cum suum habeat Gubernatorem, qui negotia, quæ in eâ occurrunt, confert cum Pontifice. Neque immiscet se in negotiis illarum Provinciarum & Civitatum, quæ Cardinales habent Legatos, ut sunt : Avenionensis, Bononiensis, Ferrariensis, Urbinatensis & Æmilia, seu Romandiola.

9. Omnia omnino gratis in hac Congregatione tractantur & expediuntur, & licet Prælati qui in hoc Tribunali operam suam impendunt, magnis laboribus & studiis negotia huc spectantia peragant, nullum tamen stipendium, aut emolumentum etiam quod muneris loco solummodo offerretur, admittunt.

De Luca Rel. Rom. Cur. disc. 25.

CAPUT XXXI.

De Congregatione super bono Regimine Communitatum Status Ecclesiastici.

1. *Clemens VIII. instituit hanc Congregationem pro Regimine Oeconomico communitatum.*
2. *Qui constituent hanc Congregationem.*
3. *Quod sit munus illius.*
4. *Magistratus non potest gravare Communitatem sine licentia Congregationis.*
5. *Jurisdictio concessa Congregationi à Clemente VIII.*
6. *Ampliata est per Paulum V.*
8. *Tribunal hoc est mixtum. Constituti sunt Agentes communitatum.*
9. *Quibus negotiis se non immisceat hæc Congregatio.*

I.

Quemadmodum Sixtus V. erexit Congregationem Consultæ de qua capite præcedente actum est, pro Regimine Civili politico, ita Clemens VIII. instituit *Const. 10. Pro commissa, & seq. deput.* Cum per constitutionem hanc Congregationem pro regimine Oeconomico Communitatum, quæ alterius dici potest filia & administra, cum ex ea quasi prognata sit & expedienda suscipiat, quæ prima ob multitudinem negotiorum in regimine politico occurrentia dimisit.

2. Constituitur hæc ex quibusdam Cardinalibus, Secretario, qui præcipuè curam Communitatum suscipit, & quamplurimis utriusque Signaturæ Prælati, qui causas & negotia Communitatum inter se distributa in Congregatione proponunt. Et cum Paulus V. *Constit.* 38. *Cupientes* potestatem lecerit Cardinalibus hujus Congregationis Prælatos aliquos & personas jurisprudentiâ præditas à Pontifice approbandas, in eorum Consultores adhibendi, tales nonnunquam etiam ad Congregationem assumuntur. Præsidens illius pariter est Cardinalis Superintendens Generalis, qui subscribit literas & Decreta, quæ ex hac congregatione emanant.

3. Munus vero præcipuum hujus Congregationis est cognoscere singulorum Communitatum Statum, eisque præscribere modum & formam Oeconomicæ administrationis, ut publica onera congruè supportare possint, ne fiant sumptus inutiles neque supprimantur aut ultra modum graventur subditi, aliique inferioris Ordinis homines à potentioribus.

4. Qua-

4. Quare prohibitum est Magistratibus, ne Gabellas collectas aut contributiones sine scitu & licentia hujus Congregationis indicant, neque sine facultate ejusdem bona stabilia vel æquipollentia alienent, census imponant, æs alienum contrahant, aliosque contractus in perpetuum ac notabile communitatis præjudicium ineant.

5. Hunc in finem concessa est à Clemente VIII. *cit. Const. 10.* Congregationi potestas & jurisdictio privativè quoad omnes & quoscunque alios Judices ordinarios, vel delegatos cognoscendi causas appellationum & gravaminum debitorum Communitatum, exemptionumque validitatis; Defalcationum & remissionum &c. idque summarie, & sine strepitu, & figura Judicii, & prout justum ei videbitur, mandata quæcunque necessaria, & opportuna decernendi, relaxandi, & omni appellatione posthabita exequendi, cogendi que Consanguineos debitorum ad redimenda eorum bona.

6. Quam jurisdictionem ampliavit, & declaravit Paulus V. *Const. 38. Cupientes*, ita ut facultatem acceperit Congregatio omnes & quascunque causas tam
civiles

civiles, quam criminales & mixtas ad Communitates & Universitates quascunque Status Ecclesiastici, Sedi Apostolicæ mediatè vel immediatè subiectas tam activè quam passivè pertinentes, per se, vel ab eis subdelegandos audiendi, discutiendi, examinandi & terminandi, omniaque executioni demandandi.

7. Potestatem quoque habet causas quascunque reassumendi & avocandi; Judicibus quibuscunque aliisque sub censuris & pœnis inhibendi, & quoscunque citandi, cæteraque necessaria & opportuna ordinandi & exequendi, ita ut occasione causarum criminalium, censuram Ecclesiasticam, aut irregularitatis notam, dummodo sententias sanguinis per se ipsos non ferant, minimè incurrant. *Paulus V. Const. 38.*

8. Hinc Tribunal hoc mixtum est ex Ecclesiastica & sæculari potestate; Et quæ in eo à majori parte conclusa fuerint plenam obtinent firmitatem. Ne autem Communitatum negotia remoram patiantur, aut plane negligantur, constituti sunt quidam Agentes Communitatum, qui distributas inter se habent Provincias, ut quisque sciat, quæ causæ

causæ ipsi incumbant, & Communitates norint, apud quem querelas & gravamina sua deponere possint, eorumque expeditionem sollicitare.

9. Non immiscet se vero hæc Congregatio negotiis Communitatum Urbis Romanæ, quæ tractantur in Camera Populi Romani, cui præsunt Conservatores; Neque causis Civitatum vel Provinciarum, quæ per Cardinales Legatos administrantur, prout dictum est capite præcedente de Congregatione Consultæ. *De Luca Rel. Rom. Cur. disc. 26.*

CAPUT XXXII.

De Congregatione pro Status Ecclesiastici Gravaminibus sublevandis.

1. *Quod sit Officium hujus Congregationis.*
2. *Qui eam ingrediantur; ubi & quando habeatur.*

I.

NE populus sanctæ Sedi subiectus nimium exactionum oneribus gravetur, instituit Sixtus V. *Const. 74. Immen-*
sa

ſa Congregationem Cardinalium , quæ gravamina quæcunque vectigalium , tributorum cujuscunque generis illa ſint , eorumque exigendi rationes , Quæſtorum injurias , Commiſſariorum extorſiones judicii formâ planè poſtpoſitâ manu regiâ audiat & cognoſcat , & ſi poſſit , controverſias componat , quod ſi res tranſigi nequiverit , eam ad Pontificem deferat , ut is quod æquum fuerit , ejusdē Congregationis conſilio definiat ; Cauſæ verò in quibus judicialis ordo requiritur , propriis judicibus de jure decidendæ relinquantur. *Sixtus V. l. c.*

2. Conſtituitur hæc Congregatio ex quatuor vel ſex Cardinalibus , ſex vel octo Prælatiſ , & uno Secretario ; Præſes ſeu caput illius eſt Cardinalis Nepoſ , qui omnes literas & ordinationes , quæ ab hac Congregatione dantur , ſubſcribit. Prælati & Secretarius veſtiuntur violaceo , & titulum habent familiarium & continuorum comenſalium Summi Pontificis. Prælati præter panem & vinum , quòd accipiunt ex Palatio , habent quotannis mille Scuta , & Secretarius duo millia. *Lunadoro.* Habetur hæc Congregatio die Sabbati in Palatio apud Cardinalem Nepotem,

CAPUT XXXIII.

De Congregatione Cardinalium pro Universitate Studii Romani.

1. *A quibus Pontificibus institutæ sint Romæ diversæ facultates scientiarum.*
2. *Sixtus V. præfecit Universitati congregationem, quod sit ejus officium.*
3. *Curam habet aliquorum Alumnorum in Urbe & nonnullarum Universitatum.*
4. *Antiquata hac Congregatione curam Studii publici nunc habet Camerarius.*

I.

INstituit jam olim Romæ studium juris Canonici & Civilis Innocentius IV, ut habetur in *cap. 2. de Privilegiis in 6.* Lectoresque linguæ Hebraicæ, Arabicæ & Chaldaicæ Clemens V, ut est in *Clem. 1. de Magist.* atque etiam Generale studium cum Privilegiis pro Doctoribus & Scholaribus Bonifacius VIII. *Const. 9. In summe Anno 1303.* cujus studii Regimen & facultas creandi Doctores Juris Canonici & civilis concessa est deinde Collegio Advoca-

Advocatorum Consistorialium per Constitutionem 62. *Sixti V. Sacri.* & promovendi ad gradus Philosophiæ & Medicinæ Collegio Medicorum Physicorum Urbis ex Constitutione 20. Julii III. *Meritis.* Lectionem vero Theologiæ generaliter haberi decrevit Concilium Trident. *Sess. 5. c. 1.* & novissimè addidit Cathedram Rhetoricæ cum annuæ provisionis assignatione, nec non Privilegiorum & indultorum, quibus alii Cathedratici dicti Gymnasii gaudent communicatione. Urbanus VIII. in *Const. 83. Militantis.*

2. Ut ergo Romanum hoc Gymnasium, & Universitatem ornaret magis & amplificaret, ejusque rationibus quam optime consuleret Sixtus V. instituit Congregationem quinque Cardinalium, quam dicto Gymnasio & Universitati, illiusque reformationi præfecit; Ideoque facultatem illi concessit, ut, cum opus fuerit præclaros Theologiæ Magistros, Juris Consultos egregios, & liberalium artium Professores eximios undecunque ad juventutem erudiendam evocet, eisque pro meritorum ratione, re tamen cum Pontifice collatâ stipendium constituat.

3. Curam etiam habere debet Alumnorum

minorum, qui in Collegio Græcorum, Maronitarum, & Neophytorum in sacra Theologia, artibusque liberalibus Hebraicè, Græcè, Arabicè, & Chaldaicè instituuntur, ut ad ea studia ardentiore animo complectenda excitentur. Cum Sedes Apostolica in tutelam & clientelam receperit Universitates Parisiensem, Oxoniensem, Bononiensem, & Salamantinam, imponitur quoque huic Congregationi, ut earundem Universitatum atque ad eas pertinentium negotiorum apud Sanctam Sedem curam gerat, illarumque necessitates Pontifici exponat, ut auxilium iis afferre possit, easque per literas interdum visitare tenetur *Sixtus V. l. c.*

4. Verum hæc Congregatio teste Cardinale de Luca *Rel. Rom. Cur. disc. 27.* antiquata modo, nec amplius est in usu, sed Præfecturam Gymnasii seu Studii publici in Urbe habet Camerarius sub cura & administratione Collegii Consistorialium, qui facultatem habent conferendi in utroque Jure lauream Doctoratus, Præsidente nomine Camerarii Prælato aliquo, qui ab eodè constituitur, & ut plurimum esse solet Auditor Rotæ.

CAPUT

CAPUT XXXIV.

De Congregatione pro Ubertate Annonæ Status Ecclesiastici.

1. *Quem in finem Sixtus V. hanc Congregationem erexerit.*
2. *Assignavit pro Annona comparanda 2000000. Scutorum.*
3. *Qui spectent ad hanc Congregationem. Depositaris sine mandato Præfecti exponere nil potest.*
4. *Nunc tota ferè Annonæ cura relinquitur Præfecto, qui eligitur à Pontifice.*
5. *Officium illius & facultas.*
6. *Prohibitio non asportandi Annonam quos non comprehendat.*
7. *Quos adjutores & ministros habeat Præfectus.*

I.

ERexit Sixtus V. *Constit. 74.* Immensa Congregationem Cardinalium, quæ curet non solum in Urbe, sed in universo etiam Statu Ecclesiastico temporali copiam frumenti aliarumque frugum

B b b

ad

ad vitam sustentandam necessariarum; studeat quoque, si necesse sit, ut advehatur & comportetur, undecunque licuerit Annonam, ideoque præcipiat locis & personis quibuscunque quavis etiam Ecclesiastica atque Cardinalatus dignitate fulgentibus, ut ea omnia, quæ ad abundantiam parandam atque conservandam erunt opportuna, evehi è terris suis, & subministrari permittant; Eumque in finem Commissarios diversis in locis habeat, & contra impediētes advectionem Annonæ, vel negligentes procedat.

2. Pro Ubertate vero Annonæ perpetuo comparanda assignavit idem Sixtus V. *Const.* 78. *Abundantes* ducenta millia Scutorum, & pecuniæ illius curam commisit huic Congregationi, ne in alium usum convertatur, sed integra pro hoc fine conservetur; quod si in caritate Annonæ aliquid ex hac decesserit, illius redintegrandæ rationem & diligentiam adhibeat.

3. Præter cæteros Officiales spectant ad hanc Congregationem Thesaurarius Generalis Cameræ Apostolicæ, Clericus Annonæ Præfectus, & Commissarius Generalis. Apud Depositarium pecuniarum
Cameræ

Camera Apostolicæ collocata est quoque prædicta summa ducentorum milium Scutorum: Sed hic erogare & expendere non potest hanc pecuniam nisi ex voluntate hujus Congregationis, & mandato Præfecti Annonæ pro more expedito.

Si vero consultum videatur summam illam in ærarium Apostolicum Castri S. Angeli referri & asservari, atque inde, quoties occasio postulaverit, liberè depromi, & extrahi, id relinquitur arbitrio hujus Congregationis. Datorum vero & acceptorum rationes & computa in Camera Apostolica singulis trimestribus, in ipsa vero Cardinalium Congregatione singulis annis reddi debent. *Sixtus V. Const. 78. Abundantes.*

4. Verum hoc tempore Congregatio vix aliquid circa Annonam, nisi cum hæc notabiliter ingravescit, ordinare solet, sed tota ferè cura relinquitur Annonæ Præfecto. Eligitur is à Pontifice ex Clericis Camera Apostolicæ, eique datur jurisdictio per totum Statum Ecclesiasticum in Italia Pontifici subiectum, seu, ut vocant, Patrimonium S. Petri.

5. Officium illius est curare ac dirigere omnia, quæ ad Annonam & rei fru-

mentariæ negotium quomodolibet pertinent ; Ideo amplissimam accepit facultatem frumenta & legumina undique advehendi , eaque iusto pretio emendi. *Gregor. XIII. Const. 35. Inter cetera*, atque etiam cogendi quoscunque cujuscunque Ordinis , & dignitatis ad indicandum eorum frumenta , & legumina, prohibendi ne illa asportentur de loco ad locum sine ejus licentia , fraudesque in iis committentes coercendi.

6. Prohibitio vero quæ fit ab eo , ne Annona asportetur , non comprehendit extrahentes quantitatem necessariam ad sustentationem suam & suarum familiarum unius anni , seu usque ad novam messem ; Nec pauperes , qui spicas in agro colligunt pro victu unius diei ; Nec Religiosos mendicantes pro elemosyna ad communem victum Conventuum suorum ; Nec Rusticos & Operarios , qui mercedem diurnam alias consequi non possunt ; Nec portantes pullos , ova , fructus , & similia ad mercatum , ut ex pretio panem , farinam & similia pro se & familia conficiant. *Greg. XV. Const. 30. §. 3.* Cæteris autem concessæ facultates extrahendi
Anno-

Annonam & Grasciam sunt revocatæ & annullatæ *Urbanus VIII. Constit. 30. Superi.*

7. In hoc Officio decem habet Ministros, qui illi sunt adjumento, & à servitio, nimirum: Commissarium Generalem, Commissarium Substitutum, Computatorem, Custodem frumentorum, Custodem clavium pro granariis, aliumque tertium Custodem, duos qui præsunt Mensoribus, Exactorem unum, & unum, qui colligit schedulas, in quibus annotata est ad portam Annona in Urbem invec̃ta. Habet præterea in diversis locis Commissarios pro comparandis frumentis aliisque negotiis expediendis. Proprium quoque habet Tribunal cum Notario, & Apparitoribus, eorumque Capitaneo, & in causis Annonam concernentibus Judex est Ordinarius. *Greg. XIII. l. c. Lunadoro.*

CAPUT XXXV.

De Congregatione pro Ubertate Grasciæ Urbis.

1. *Instituit hanc, Congregationem Paulus V.*

Bbb 2

2. Qui

2. *Qui illi intersint.*
3. *Deliberatur in ea, quomodo ars agricultura promoveri possit.*
4. *Congregatio hæc quando babeatur. Nunc non nisi tempore Annonæ caritatis.*
5. *Officium Præsidis Grasciæ, ejusque jurisdictionis.*
6. *Cum Annonæ est caritas, statuit quid faciendum.*

I.

PRÆTER Congregationem institutam à Sixto V. pro ubertate Annonæ, erexit Paulus V. *Const.* 70. *Pastoralis* aliam ex Prælatiis & viris egregiis ad Ubertatē Annonæ & Grasciæ in Sedis Apostolicæ temporali ditione, & in Urbe potissimum curandam.

2. Intersunt quoque huic Congregationi Thesaurarius Generalis, Annonæ Præfectus, Præses Grasciæ, Commissarius Generalis Cameræ Apostolicæ, & unus aliquis è Familiaribus Pontificis ab eodem deputandus.

3. In qua quoque Congregatione deliberandum constituit Paulus V. ibidem, qua ratione res Agriculturæ in agro Romano locisque finitimis conservari & promo-

promoveri possit , ideoque elargitur Pontifex in dicta Constitutione artem Agriculturæ exercentibus privilegia, & ante concessa confirmat, ac Ordinationes pro feliciore ejusdem artis propagatione præscribit.

4. Congregatio hæc quinto decimo quoque die cogenda est, cui supranominati interesse debent, & quod ab eis seu majori parte matura consultatione præhabita fuit conclusum, referendum est ad Pontificem, ut is quid pro publica utilitate statuendum sit, providere possit. *Paulus V. cit. Const. 70.* Verum hoc tempore rarissime & vix, nisi cum ingravescit Annona, Congregatio hæc haberi solet, totaque cura & directio committitur Præfecto seu Præsidi.

5. Eligitur hic sorte à Clericis Cameræ. Officium ipsius est, ut, sicuti Præfectus Annonæ rem frumentariam providet, ita ut cætera victualia, qualia sunt tam cicures, quadrupedes, volucres, pisces, fructus & olera, omniaque, quæ ad humanum victum pertinent, curentur, ipsi incumbit. Ideo illustrat singulis Septimanis, cum mercatus habetur, forum Boarium, olitorium, piscarium, aliaque loca ubi carnes & victualia

Etualia venduntur. Jurisdictionem habet in Laniones, Macellarios, piscium venalities, Saffamentarios, aliosque victualium Mercatores.

6. Si pro diversitate temporum diversum quoque pretium carniū aliorumque victualium constituendum sit, atque etiam sub Annonæ caritatem faciendæ sint provisiones, accedit Camerarium, apud quem instituta consultatione statuitur quid fieri debeat. *De Luca Rel. Rom. Cur. disc. 11.*

CAPUT XXXVI.

De Congregatione pro Viis, Pontibus, & Aquis curandis.

1. *Cur. hæc Congregatio instituta sit à Sixto V.*
2. & 3. *Facultates & Officium illius.*
4. *Controversie ubi & quomodo decidentur.*
5. *Præfectus quis sit, & ubi habeatur Congregatio.*
6. *Aliam Congregationem instituit Paulus V.*
7. *Qui isti intersint, & Secretarii Officium.*
8. *Quando habeatur Congregatio, & à quo mandata illius expediantur.*

1. Sixtus

1.

Sixtus V. plurimum conferre putavit ad aeris salubritatem, civium incolarumque utilitatem, & ad Peregrinorum, iterque agentium commoditatem, Viarum, Pontium & Aquarum curationem; Ideo instituit Congregationem sex Cardinalium, quæ solertem hujus rei curam haberet. *Const. 74. Immensa.*

2. Quare facultatem eidem concessit non tantum in Urbe, sed etiam in universa Ecclesiastica ditione temporali, vias curandi, aperiendi, muniendi, dirigendi, factasque tuendi, coarctatas dilatandi, veteres jam occupatas iterum in publicum usum vendicandi & redigendi.

3. Pontes item tuendi, & ubi opus est novos exsttuendi, veteresque ruinosos instaurandi, & jam collapsos reficiendi. Aquarum præterea curam gerendi, illasque ad publicum usum commoditatemque distribuendi, deductiones, substructiones, aquæductus, receptaculaque earundem facta recta conservandi, omneque impedimentum tollendi. *Sixtus V. cit, Const. 74.*

4. Si

4. Si vero difficultas aliqua, aut causa contra quoscunque etiam immunes atque exemptos exorta fuerit, eas omnes summarie, sola facti veritate inspecta, re tamen prius ad Papam delata, definiendi potestatem idem Pontifex fecit. *cit. Const. 74.* Quod si forenses controversiæ inter privatos super prædictis oriantur, eæ coram Iudiciis & in Tribunalibus ordinariis tractentur.

5. Præfectus hujus Congregationis est Cardinalis Camerarius, & habetur in Palatio Apostolico quandocunque necessitas exigit, dies nulla est determinata.

6. Aliam quoque Congregationem erexit Paulus V. *Const. 75. In Sede* super aquæ Paulæ, & illius Aquæductus cura & administratione. Cum enim aquam illam per aquæductum è Territoriis Brachiani, Vicarelli, Bassani & Trivini in Janiculum & Vaticanum derivari curasset, ut tantum opus summo labore, & largo sumptu absolutum conservaretur, commisit illius curam huic Congregationi.

7. Interesse huic Congregationi voluit Thesaurarium Generalem, Archi-Hospitalis S. Spiritus in Saria Præceptorem,

rem, Camerae Commissarium, unum ex Clericis Camerae à Pontifice deputandum, & duos cives Romanos cum Secretario, cui Castella & Receptacula, illorumque claves custodiendi, & ne à quoquam plus aquae latiore fistula sumatur, quam concessum fuerit, animadvertendi cura & onus incumbit.

8. Semel singulis Mensibus, & quoties opus fuerit Deputati congregabuntur, & literae Patentes ac Mandata sub Thesaurarii Sigillo, & nomine expediuntur *Paulus V. sit. Const. 75.*

C A P U T X X X V I I .

De Congregatione pro Typographia Vaticana.

1. *Ad quid instituta haec Congregatio.*
2. *Uti poterit & debet adjumento Doctissimorum ex omni Natione.*
3. *Curabit ut libri sacri correctè imprimantur, sed Congregatio haec esse desit.*

I.

Postquam Sixtus V. erexisset in Urbe Typographiam Vaticanam, instituit quoque

quoque *Const. 74. Immenſa* Congregationem Cardinalium, quæ pro rei & negotii gravitate eidem præſſet imponendo illi, ut Sacra Biblia Latinæ vulgatæ, Græcæ & Hebraicæ editionis, decretales Epistolæ, Concilia generalia, Sanctorum præcipuorum Ecclesiæ Doctorum opera, cæteros denique libros, quibus Fidei Catholicæ doctrina Traditionesque Ecclesiasticæ continentur & explicantur, quam emendatissimè secundum vetusta manuscripta & correctissimos codices, quorum copia asservatur in Bibliotheca Vaticana, curet imprimendos.

2. Ad hoc uti poterit adjumento, studio atque opera doctissimorum hominum ex omnibus Christiani Orbis nationibus & linguarum peritorum, qui libros imprimendos accurate diligenterque conferant & recognoscant. Si quæ vero graviores dubitationes, & difficultates in veterum Codicum auctoritate, librorum correctione & emendatione inciderint, rebus prius in Congregatione examinatis ad ipsam Pontificem referat, qui pro speciali privilegio sibi concesso, id quod Orthodoxæ Veritati maxime consonum erit, decernet.

3. Ad-

3. Admonebit etiam hæc Congregatio Typographos & librorum correctioni Præfectos in omnibus Christiani Orbis Regnis & Provinciis, ut in hujusmodi librorum editione ad Vaticanæ impressionis præscriptum, ac normam omnino se conforment. *Sixtus V. cit. Const. 79.* Hanc vero Typographiam deinde Paulus V. Camerali Typographiæ univit, & Cameralis nuncupatur, atque ita Congregatio hæc sublata videtur.

CAPUT XXXVIII.

De Congregatione super Re Monetaria.

1. *Qui pertineant ad hanc Congregationem.*
2. *Quid in ea tractetur.*
3. *Tensores Monetæ, eamque adulterantes quomodo puniendi.*

1.

AD hanc Congregationem pertinent quatuor Cardinales, & quidam ex Camera Prælati, quorum caput unus est ex dictis Purpuratis, in cujus ædibus, cum necesse est, conveniunt.

2. Tra-

2. Tractatur in hac Congregatione de cudenda Moneta, de valore peregrinæ pecuniæ in statu Ecclesiastico, de obviandis fraudibus, & iustitia in lubricis pecuniæ commerciis tuenda.

3. Sancivit vero Pius V. *Const. III. Cum nil magis*, ut Tonsores Monetæ tam aureæ, quam argenteæ ultimo supplicio plectantur; Quod etiam approbavit Urbanus VIII. *Const. 75. In superna*, & Monetam adulterantibus, faventibus, seu instrumenta adulterationis retinentibus scienter pœnas imposuit per decennium.

CAPUT XXIX.

De Congregatione super Negotiis Baronum Status Ecclesiastici, & Montium.

1. *Occasio institutæ Congregationis Baronum.*
2. *Mandata contra Barones exequitur.*
3. *Inter emptores bonorum Baronum admittitur etiam Camera Apostolica.*
4. *Nullæ investituræ aut contractus tueri possunt Barones.*

5. *Qui*

5. *Qui spectent ad hanc Congregationem.*
6. *Qua forma negotia in ea tractentur.*
7. *Ubi & quando haberi soleat Congregatio.*
8. *Congregatio Montium licet sit diversa, eadem tamen habetur cum priori.*
9. *Quid in ea agatur, & quis ejus Rector.*
10. *Thesaurarius controversias decidit ordinarias, graviores confert cum Congregatione.*

I.

CUM in Statu Ecclesiastico temporali nonnulli Barones contracto variis de causis ære alieno, illud non dissolverent, nec annuas fructuum præstationes debitas maximo Creditorum incommodo persolverent, ipsique Creditores eam ob causam variis litibus implicarentur, ideo instituit Clemens VIII. *Constit. 41. Justitiæ* Congregationem pro satisfactione creditorum cujuscunque Baronis in Statu Ecclesiastico.

2. Hæc ergo Congregatio exhibitis à Creditoribus mandatis executivis per Judices relaxatis contra Barones ea exequi facit, absque alia citatione super quibuscunque eorum bonis & castris nomine Cameræ Apostolicæ ad commodum Creditorum, ita ut statim cesset
Baronum

Baronum jurisdictio & ejus exercitium; Deinde elapso Mense bona eorum sub hastanda proponere, & absque expensis plus offerenti delibrare, & pretium inde reductum Creditoribus consignare potest ac debet.

3. Inter emptores autem, seu oblatores admittitur quoque Camera Apostolica, seu ejus Commissarius; Si vero intra quindecim dies nullus Oblator se offerat, Camera Apostolicæ bona adjudicentur pro pretio æstimando, & ex eo Creditoribus satisfiat.

4. Atque hæc ita fieri debent nullis obstantibus antiquis investituris, concessionibus, fidei commissis, donationibus vel contractibus etiam ex causa dotium &c. Si quid de pretio solutis debitis supererit, si bona vendita nulli fuerint fideicommissis, & vinculo obnoxia, id ipsis Baronibus seu Debitoribus consignetur. Si vero oneribus illis obnoxia fuerint, in aliorum bonorum stabiliū, quæ eidem fideicommissis & vinculo subjaceant, emptionem impendi debet. *Clem. VIII. l. c.*

5. Spectant ad hanc Congregationem Thesaurarius, qui istius Præfectus, aliquot Clerici Camerae, Advocatus Fiscī,
Com-

Commissarius Camerae , & Auditor Thesaurarii , an hic votum habeat decisivum , an consultivum tantum , dubitatur ; habere vero nunc decisivum , praxis hodierna docet.

6. Quamvis vero hæc Congregatio , more aliarum Cardinalitiarum more Principis potius , quam Judicis procedat Summarie & simpliciter , speciem tamen præferre videtur Tribunalis contentiosi , & judicialis , cum proprium habeat Notarium , & in forma judicaria causas disputet , & ferat sententias.

7. Haberi Congregatio hæc solet in ædibus Thesaurarii pro libitu ipsius , & exigentia negotiorum , cum dies certa , & determinata non sit , frequentius tamen die Martis haberi solet.

8. Est & alia Congregatio Montium dicta , quæ licet diversa sit à priori , cum diverso instituta sit tempore , diversaque in ea tractentur negotia , utraque tamen pro unica vulgo haberi videtur , quia ex eisdem personis constituta est , eodemque die & loco habetur , atque similis materię negotia in utraque tractantur.

9. In hac Congregatione agitur de reductione , natura & privilegiis , de libertate , & commercio Montium. Il-

lius Rector est Thesaurarius, sine cujus licentia in judiciali, vel conventionali commercio, ac distractione, vel translatione de persona ad personam nil fieri potest.

10. Idcirco si quæ cotroversiæ circa illa oriantur, eæ in forma judiciali per ipsum Thesaurarium, vel ejus Auditorem examinantur & deciduntur. In gravioribus tamen, & casibus valde dubiis, exquirere solet Thesaurarius sententiam Congregationis, in qua proinde cum Advocatis & Procuratoribus quæstiones disputantur in forma contentiosi Tribunalis.

CAPUT XL.

De Congregatione Visitationis Carceratorum.

1. *Finis hujus Congregationis.*
2. *Qui constituent Congregationem.*
3. *Habentur Visitationes Generales.*
4. *Et ordinariæ.*
5. *Quomodo Visitationes instituantur.*
6. *Sumptus Carceratorum à quibus præstandi.*
7. *Custodibus carcerum quid agendum.*
8. *Quid hi accipere possint à carceratis.*
9. *Tres*

Visitationis Carceratorum. 777

9. Tres fuere carceres Romæ, nunc duo conjuncti sunt.
10. Visitationi carceris Capitolii qui intersint.
11. Qui carcerari non debeant.

I.

CUm nolint Summi Pontifices ex misericordia, qua tanguntur erga miseros, ut missi ob inopiam in carcere desolati Romæ pereant, erecta est Congregatio, quæ provideat necessitatibus pauperum captivorum, & qua ratione, nisi ob enormia delicta detineantur, cito liberari possint.

2. Hanc Congregationem constituunt Gubernator Urbis, Auditor Cameræ, Præses carcerum, qui ex Clericis Cameræ eligitur sorte, Advocatus Fisci, & Procurator Generalis Fiscalis; Duo ex Locumtenentibus criminalibus Gubernatoris, Locumtenens criminalis Auditoris Cameræ, Advocatus pauperum, & duo Procuratores pauperum, unus à Papa, alter à Congregatione charitatis deputatus; Visitator carcerum secretorum, Commissarius remigum, Locumtenens criminalis Vicarii, ac duo Prælati, qui sunt Præfecti duarum Congregationum Charitatis, & Pietatis carceratorum.

3. Ab his instituuntur Visitationes carcerum vel Generales , vel ordinariæ. Generales duæ habentur die aliqua non impedita proximior solennitati Paschæ & Natalis Domini , & dicuntur Gratiolæ , in quibus multi egeni propter delicta leviora , quæ per vincula expiarunt , in carcere detenti gratia libertatis donantur.

4. Ordinariæ Visitationes fiunt aliæ singulis septimanis , aliæ semel in Mense ; Hæ instituuntur , cum carcerati ob causas graviores , & adhuc in secreta custodia detenti visitantur , illæ habentur omni hebdomade die Jovis ante prandium , vel si tum fuerit impedimentum , post meridiem , quibus inspiciuntur carcerati propter debita , aut res criminales quidem , sed non adeo graves , & detinentur publicè cum aliis , *alla larga* , ut vulgò dicitur , pro eorum expeditione.

5. Porro die , quo instituitur Visitatio , sedent Visitatores in publico quodam loco carceris , & audiunt singulos reos ordine suo vocatos. Percepta delicti qualitate tum a reo , tum a Judice causæ , qui seriem facti pro Officio suo referre solet , decernunt pro natura delicti , qualitate rei , statu causæ , & tem-
Cre-

pore incarcerationis, vel libertatem, vel celeriore expeditionem, vel si omnino pœna sit infligenda, mitigationem; Creditoribus etiam pro debitorum facultate consulitur; Hinc invigilant, & interesse solent ejusmodi visitationibus illi, ad quorum instantiam rei detinentur. *Paulus V. Const. 71. Universi §. 23.*

6. Si quis injuste quempiam detineri curasset, carceris & capturæ sumptus præstare debet. *Paulus III. Const. 44. §. 2.* Pauperum carceratorum debitis solvendis impenduntur eleemosynæ, quæ per Urbem quærantur. *Pius V. Const. 100.* Et si qui carcerati non sint descripti in libris Custodum, ad nullas victus & carceris expensas tenentur. *Paulus V. l. c.*

7. Custodes enim carcerum omnes, quos in carceres recipiunt, describere debent in libro carceratorum addendo de cujus mandato, ad cujus instantiam, & ex qua causâ, an ex suspitione fugæ capti sint. Nec quicquam vestimentorum carceratis auferre, vel sibi retinere possunt sub pœna privationis officii, & aliis arbitrio Visitatorum. Bonâ, vel pecunias, quæ penes ipsos reperiuntur facto inventario in eorundem carceratorum, & duorum testium præsentia,

conservare, & extradere ad mandatum Judicis debent. Tempore Visitationis tenentur Visitatoribus carceratos præsentare cum expressione temporis, ac Judicis illorum, & executioni mandare, quidquid fuerit communi Visitatorum voto conclusum. Infirmos ad valetudinarium, & detentos in superioribus, & in mediis quolibet die ad audiendam missam deducere debent.

8. Nihil verò pro Camera, pro alimentis ultra quinque dies, pro transportatione carceratorum, aut pro extraxione compedum ultra taxam accipere possunt; Nimirum Custos Turris Nonæ pro quolibet Clerico carcerato ultra Carlenos veteres sex, pro Laico ultra tres, Custos Turris de Sabellis ultra duos Carlenos tam pro Clerico, quam pro Laico, etiam pro liberatione non exigant. *Paulus III. Const. 44. Ad onus.* Nec possunt permittere in publicis mulierum carceribus, ut ad earum ferreos cancellos, seu fenestras aliquis carceratus accedat. Detentis in Secretis carceribus prohibere, vel impedire nequeunt, quo minus alimenta aliunde deferantur, facta tamen diligenti inquisitione, ne quid aliud

aliud in ferculis transmittatur, *Paulus V. Const. 71. §. 23.*

9. Fuerunt olim carceres in Urbe præcipui tres Curia Sabellorum, Turris Nonæ, & Capitolii. Carcetis Curia Sabellorum curam & inspectionem habet Marechallus Urbis, qui est caput Illustrissimæ Familia Principum de Sabellis, cui hæc dignitas hæreditario jure annexa est; Nunc vero hi duo carceres Sabellorum & Turris Nonæ conjuncti sunt in amplissimo ædificio extructo jussu Innocentii X. in via Julia.

10. In Visitatione Carceris Capitolii constituunt unam classem plures ex Officialibus supra nominatis *num. 2.* qui sedent ex uno latere, nimirum Præses carcerum; Duo Prælati Charitatis & Pietatis; Advocatus pauperum; Advocatus Fisci; Procurator Fiscalis Generalis; Et duo Procuratores pauperum. Ex altero latere confident constituentes forum Capitolinum, seu representantes Populum Romanum, videlicet: Senator Urbis; Tres Conservatores; Duo Collaterales; Judex criminalis; Procurator Fiscalis Capitolii, & Commissarii carcerum & remigum, quibus

quibus omnibus præsidet Gubernator Urbis tanquam Vice-Camerarius.

II. Cæterum carcerari nemo potest sine indicijis. *Paulus III. Constit. 44. Ad onus.* Neque in Urbe pro debito, quod septem aureos non excedat, nisi habeat annexam causam criminalem. *Pius V. Constit. 10.* At qui Sortilegiis pactum fecerit cum Diabolo, & à fide apostata-verit, aut animalibus, frugibus, aut fructibus damnum dederit, carcere perpetuo clauditur, si vero mors hominis secuta sit, traditur iudicio sæculari. *Gregorius XV. Const. 46.* Carcerati infra triduum examinandi sunt, & deinde vel dimittendi, vel ponendi ad largam. *Paulus III. l. c.*

CAPUT XLI.

De Congregatione super Confinibus Status Eccle- siastici.

1. Alienatio bonorum prohibita à diversis Pontificibus.

2. In-

2. *Instituta hac super re Congregatio, qui eam constituent.*
3. *Quam habeat facultatem.*

I.

Sixtus V. prohibuit in Constitutione sua 3. *Sollicitudo*. alienari bona in externos & Castra, aliaque bona jurisdictionalia tam in externos, quam in subditos absque Sedis Apostolicæ licentia; quam prohibitionem innovarunt deinde Clemens VIII. in *Const.* 78. *Romanum* & Paulus V. in *Const.* 108. *Pastorale*. & Urbanus VIII. easdem confirmavit, declaravit & ampliavit, in *Constitut.* 65. *Decens*. Cum vero multæ alienationes contra prædictas Constitutiones factæ fuissent, præfixit Papa Urbanus ex sua benignitate per *Const.* 72. *Sedes*. terminum ad eas revocandum absque pœnarum incursum inflictione.

2. Verum cum & hoc parum profuisset, erexit & instituit idem Pontifex Congregationem super Confinibus Status Sedi Apostolicæ mediatè & immediatè subjecti. *Const.* 73. *Debitum*. quam unus è Cardinalibus qui Præfectus est, Thesaurarius Generalis, Advocatus & Com-

Commissarius Camerae cum quibusdam Prælatiſ tanquam Conſultoribus Congregationis hujus conſtituit.

2. Huic ergo Congregationi plena & abſoluta data eſt poteſtas omnes hujusmodi alienationes, aliasque diſpoſitiones contra formam dictarum conſtitutionum factas cognoscendi, ac prout viſum fuerit, annullandi, moderandi, revocandi, confirmandi, aut de novo concedendi, & dubitationes quascunque declarandi, & decidendi, nec non lites & controverſias quascunque inter quoscunque audiendi, cognoscendi, & quo ad Crimiſ nales, dummodo ſententiam ſanguinis per ſe ipſos non ferant, abſque alicujus irregularitatis incurſu definiendi, & decidendi, & confines quoscunque Status hujusmodi inviſendi, perturbantes quacunque ratione terminos criminaliter, eorum arbitrio omni appellatione remotâ, puniendi, idque ſummariè ac manu regiâ, ſola inſpecta facti veritate, omniaque agendi, quæ ſuper Confinibus & alienationibus ipſe Pontifex facere poſſet pro Status Eccleſiaſtici conſervatione etiam privativè ad Congregationes, Tribunalia, perſonas, & Iudices alios *urb. VIII. cit. Conſt. 73.*

CAPUT

CAPUT XLII.

De Foro Capitolino, seu Judicio Senatoris, & Conservatorum Urbis.

1. *Foro Capitolino præest Senator Urbis, & sub se habet tres Senatores Collaterales.*
2. *Senatoris habitus, locus in Capella, & reditus.*
3. *Opificia & artes suas quoque habent judicia, in quibus Judices sunt Consules eorum.*
4. *Conservatores Urbis eliguntur tres.*
5. *Eorum officium.*
6. *Prior Capiti regionum eligitur à Papa, ejus vestitus & locus in Capella Pontificis.*
7. *Paucae cognoscuntur causæ in hoc judicio civiles*
8. *Et criminales. Cur hoc?*

I.

PRÆTER Congregationes & Tribunalia hætenus enumerata est Romæ Forum Capitolinus; cujus duæ sunt partes; Unì incumbit civilis civitatis ejusque ærarii administratio; Altera administrat Justitiam, & cognoscit causas tam civiles, quam criminales Populi Rom. & Incolarum Urbis. Huic Foro præficit Pontifex per Breve Prætorem, qui usitato
no.

nomine *Senator* dicitur. Hic residet in Capitolio & habet sub se tres alios Senatores inferiores, quorum duo in causis civilibus sententiam ferunt, & unus dicitur *Primus*, alter *Secundus Collateralis*. Tercius causas criminales cognoscit. Quod si quis ab horum Judicum sententia velit provocare, constitutus est in Capitolio peculiaris *Judex Appellationis*, qui si conformem ferat sententiam Superiori, non datur ad ullum alium appellatio.

2. Senator in actibus publicis compareret semper vestitus habitu Senatorio serico & auro intertexto vulgo *Brocato* ad terram usque defluente cum manicis longis more antiquorum Romanorum. Locum quoq; habet in Capella Pontificis infra Legatum Imperatoris; Quamvis ab aliquo tempore, ut refert Lunadoro, in ea non compareat ob loci competentiam cum Ablegatis Regiis. Nunquam ad hoc Officium Romanus assumitur à Pontifice, sed semper extraneus, & ut plurimum Jurium Doctor. Habet pro reditu annuo duo millia Scutorum. Quotidie adit Pontificem ejusque Nepotes in vestitu nigro Senatorio, & rationem reddit sui Tribunalis.

3. Sunt præterea in Capitolio singularia quæ-

quædã Subſellia, in quibus opificia & artes ut ſunt Mercatorum, Merciariorum, Aromatariorum, Pannariorum aliorumque plurimorum Artificum, quorum in penſili tabula ſunt deſcripta nomina ſub porticu, ex his ſingulæ tribus ſuum ſibi eligunt Conſulem; Quæ velut tribunicia immunitas cum iuriſdictione & indul-tis civibus conceſſa eſt & confirmata per diverſos Pontifices Martinũ V, Paulum III, Julium III, Pium IV, Gregorium XIII, *Conſt. Almam urbem* alioſque; Sunt vero Conſules Iudices competentes in cauſis ad artem cujuſque tribus ſpectantibus. *Martin. V. Conſt. 6. Sixtus V. Conſt. 14.* Quod ſi homotechni Sociique tribus ſuæ Conſules gravari ſentiant, rem deferunt ad Conſervatores Urbis; Ad quos etiam provocare poſſunt Artifices à ſententiis ſuorum Conſulum.

4. Sunt hi *Conſervatores Urbis* tres numero, qui omni trimeſtri novi eliguntur à populo ex nobilitate Romana coram Pontifice, ejusque Cardinalibus Nepotibus & Card. Camerario. Electi altero ſubinde die conſuetum præſtant Pontifici Iuramentum, & primo Menſe datur ipsis poſſeſſio in Capitolio à Senatore. In hujus Capitolii Palatio
unus

unus eorum semper residere tenetur, nimirum Primus primo Mense, Secundus secundo, Tertius tertio, *Pius IV. Const. 58. Cum ab ipso §. 26.*

5. Officium illorum & jurisdictio est curare ut custodiantur antiquitates Romanæ, observentur leges & statuta, coerceantur & puniantur Pistores, Lanniones, Salsamentarii, Olitores aliique victualia vendentes, si excedant in precio, aut justo pondere & mensura non utantur, ut Urbs omnibus ad victum necessariis abundet. Hæc ut majori fide exequantur, nulla acceptare possunt munera, nec esculenta quidem & poculenta *Pius IV. l. c.* Sunt etiam Judices Ordinarii omnium appellationum à Consulibus artium & agriculturæ; Curam habent mutorum, & aquæductuum; deputant Officiales & Ministros per loca ad populum Romanum spectantia. Habent procurationem Cameræ Populi Romani; Notarium & Fiscum, atque multos etiam Apparitores cum Capiteo.

6. Præter tres Urbis Conservatores est etiam *Prior Capitem Regionum*. Sunt Capita Regionum quatuordecim pro numero Regionum, in quas Urbs distincta

ſtincta eſt. Cum hæc capita, accepta poſſeſſione per Senatorem, eligebant in Sacriſtia Templi Ara-Cœli dicti, è numero ſuo Priorem; Nunc vero nominat eum Pontifex, ut aſſiſtat Conſervatoriꝝ in Adminiſtratione juſtitia, cæterisque actibus publicis. Omnes hi quatuor veſtiuntur habitu Senatorio antiquo, & locum habent in Capella ſupra Camerarios Secretos, ſedentque in gradibus Throni Pontificii. Singuli quoque habent quatuor pediſſequos ex ærario publico veſtitos Holoſerico rubro auro variegato.

7. Quamvis vero Judicium hoc Capitolinum ſit proprium magisque competens Civium & Incolarum Urbis, paucæ tamen eæque leviores cauſæ Plebis ad hoc Tribunal pertrahuntur, tum quia cauſæ plerumque concernunt etiam Clericos aliasve perſonas privilegiatas, ob multitudinem earum in Urbe, quæ trahi non poſſunt ad Tribunal purè ſæculare, tum quia Partes adeunt Tribunal Auditoris Camera, quod pleraſque cauſas civiles in prima iſtantiâ decedit.

De Luca Rel. Rom. Cur. diſc. 37.

8. In criminalibus quoque etiamſi hoc Tribunal tam in Urbe, quam in diſtri-

ctu

Etuejus, non secus ac in civilibus cumulativâ habeat Jurisdictionem etiâ in prima instantia cum Judicibus ordinariis, ut præventio inter illos locum habeat, ideoque propriam alat familiam armatam cum Barisello, propriumque habeat, ut diximus Cap. 40. carcerem, nihilominus paucæ admodum causæ in hoc Tribunali cognoscuntur, tum ob frequentiam in Urbe eorum, qui ab eo exempti sunt, tum quod Gubernator plerumque vel ob majorem vigilantiam illius Tribunalis, majoremque copiam ac peritiam Judicum & Notariorum, vel ob ampliorem familiam armatam, numerumque exploratorum, quos adhibet, prævenire soleat. Atque hæc pro notitia præcipuarum Congregationum, & Tribunalium hoc tempore in Urbe vigentium dicta sint satis.

Ad DEI Deiparæque Virginis
Gloriam & Honorem.

INDEX

❧(○)❧

I N D E X

RERUM ET VERBORUM MEMORABILIMUM.

A.

Abbreviatores

Cancellariæ Romanæ, & eorum Privilegia.	p. 343
Abbreviatorum Majoris Præfidentię munus.	p. 343.
& 344. 361.	
Eorum habitus.	345
Officium illorum emitur.	345
Abbreviatoris minoris Præfidentię Officium.	

Absolutio.

Absolutionis forma à Voto Religionis.	223
Absolutionis & Dispensationis forma super homicidio voluntario & occulto pro Regularibus.	287
Absolventis à Censuris rehabilitantis & dispensantis formula ad Beneficia obtinenda.	284
Absolutus à reservato jubetur parere Ordinario.	
Absolvendus Clerici percussor.	266. 271. 272

Accessus.

Schedula Accessus qualis & quanta?	106
In postscrutinio quomodo fiat.	116

Administratio

In curia Romana fit nomine Electi & Cardinalium, donec Electus consensum dederit	123
Administratores cameræ rationes dent clericis.	570

Assessor

S. Officii.	534
-------------	-----

Ddd

Ad-

I N D E X.

Advocati

Consistoriales sunt.	12
Quod eorum Officium.	150
Perorant in Consistoriis publicis	ibid.
Fiscalis est simul cameræ & Fiscī.	554
Advocati Fiscalis Officium & qualitates.	613
Quamdū duret illius Officium.	ibid.
Quibus Congregationibus interfit.	ibid.
Committitur illi etiam munus Procuratoris	
Fidei.	555
Emolumenta illius.	ibid.
Advocati Foranei S. Officii qualitates.	615
Potestas.	ibid.
Eliguntur ab Inquisitoribus.	ibid.
Advocatus Pauperum institutus à Papa	545
Officium illius.	ibid.
Interest Congregationibus criminalibus.	550
Quæ habeat emolumenta.	ibid.
Advocati Rotæ. Eorum Officium.	586
Quid iis notandum in causis.	ibid.
Advocatus & Procurator Reorum in S. Officio.	613
Illius munus.	614
Tenetur reis pauperibus grātis patrocinari.	614

Ærarium.

Ærarii curam olim Pontifex habebat suppresso	
Officio Archidiaconi.	511

Affinitas.

Ex Affinitate proveniens impedimentum	234
In Affinitate dispensantis & legitimantis prolem	
formula.	239
Super impedimento Affinitatis forma dispensationis	235. & seqq.
Affinitatis impedimentum occultum tollit jus petendi debitum, & tolli potest ab Ordinariis.	255
Alternativa Episcoporum residentium cum Pontifice.	405

A gens

I N D E X.

Agens

Agentes communitatum. 713

Alumni.

In Palatio & Collegio de propaganda fide. 736

Annatæ.

Introductæ sunt ad subveniendum Papæ & Cardinalium indigentia. 471

Annulus.

Piscatoris frangitur mortuo Pontifice 772

Cardinalitius & jura pro eodem solvenda. 141

Annus.

Ex stylo Cancellariæ Romanæ incipit à vigesima quinta Martii. 361

Ante scrutinium.

Illius actus. 103

Quomodo ante scrutinii schedulæ scribantur. 108

Quomodo complicantur & obsignentur. 110

Apocrifarii sunt Nuntii Apostolici. 14

Appellatio.

Non datur à sententia Cardinalium. 42

Non datur à Rota. 592

Regula de non appellando ante sententiam definitivam. 454

Appellatio non recipitur nisi post sententiam definitivam & interlocutoriam. 456

Archi-Diaconus

Quando cœperit? & quod ejus Officium? 12

Officium illius quare suppressum s20. vide Cardinalis.

Archi-Episcopi.

Eliguntur in Consistoriis secretis 144

Audientia.

Publicam quando det Pontifex. 160

D d d 2

Au-

I N D E X.

Auditor

Camera est Judex ordinarius curiæ Romanæ.	529
Ad Auditorem camerae fit Appellatio ex toto Orbe.	529
Huic traditus est gladius spiritualis.	528, 531
Habet etiam potestatem criminalem.	530
Non incurrit irregularitatem exercens potestatem criminalem.	530
Est Executor Obligationum factarum à camera & Literarum Apostolicarum in partibus	531
In quas causas se non ingerat,	532
Utitur operâ Vicegerentium tam in civilibus, quàm in criminalibus.	533
Auditoris camerae Officium non expirat sede vacante.	534
Officium emitur, qui fructus illius annui?	535
Habet etiam Notarios, quibus plurimum fidentur.	533
Auditores contradictarum V. contrad.	
Auditorium contradictarum.	372
Auditores Rotæ.	579. & seq.
Eorum qualitates & Officium.	582
Quot sint, & quarum Nationum?	581
Eorum privilegia.	583
In Rotæ Auditorio quomodo commissiones distribuuntur & causæ decidentur?	583. & seq.
Auditor unus Rotæ est de Congregatione Fabricæ.	729

B.

Bajocchus quid?	367
Basilica Vaticana V. Vaticana.	
Beatificationem Servorum Dei decernit Pontifex.	711

Benedictio.

Pontifex electus benedicit populo.	115
Bene-	

I N D E X.

Beneficium.

Beneficiorum incapaces sunt Regulares mendicantes.	477
Sæcularis ingressurus Religionē & petens sibi conferri Beneficium regulare, an admitti possit ad Professionem?	478
Supplicans pro Beneficio per obitum viventis inhabilitatur ad illud.	430
Qualitates Beneficiorum exprimendæ sunt in literis.	475. 476
Beneficiorum valor exprimendus in impetrationibus.	469. 471
Error bonâ fide commissus in valore Beneficiorum indicandi non vitiat gratiam.	471
Praxis obtinendi Beneficium in Dataria.	322
Beneficii impetratio per modum in Cancellaria exprimendum, si non fiat mentio Vacacionis, non valet.	463
Beneficialium literarum expeditio per cameram.	571
In Beneficio acquisito non suppletur in genere defectus, nisi per literas signatas per <i>fiat ut petitur.</i>	358
Beneficii Parochialis collatio non intelligenti idioma est invalida.	429
Beneficia impetrantes per obitum familiarium Cardinalium.	443
Beneficiorum uniones quomodo petendæ?	431
Beneficium resignatum, si resignans moritur intra 20. dies, reservatur Pontifici.	427
In Beneficiorum permutatione quæ clausula ponenda.	457
Beneficia vacantia per promotionem ad Ecclesias & Monasteria.	435
Beneficia vacantia per contractum Matrimonii.	476

I N D E X.

Beneficium vacare per obitum quomodo probetur.	442
Beneficiorum fructus malè percepti.	285
Beneficiorum fructus invalidè elocantur elocatis solutionibus.	49
Beneficiorum fructus in tertia parte augere possunt vigore clausulæ.	485
Nomine Beneficii reservati Papæ quid veniat.	409
Beneficia qualificata reservantur.	410
Beneficia cum cura extra Germaniam reservantur Papæ.	410
Beneficia regularia quæ reserventur.	410
Beneficia regularia à Prædecessoribus reservata & affecta manent talia.	416
Beneficia collecta & subcollecta sunt reservata.	399
Beneficiorum reservatio vid. Reservatio.	
Pro Beneficiis Galliæ sufficit sola Signatura.	228
Beneficium pacificè possessum quid sit.	48
Bibliothecarius Papæ.	49
Birretum Cardinalium novorum. vid. Cardinalis.	

Brevia

Quænam in formâ Brevis à Secretario Papæ expediantur.	500
Brevia sub cerâ tantum extraduntur.	498
Triplex modus expediendi Brevia.	501
Brevia referuntur in Registra & quare.	509
Taxa Brevium.	510
Distinguuntur à monitoriis & inhibitoriis.	508
Unus ex 24. Secretariis ea subscribit.	499
Præfectus Brevium est Cardinalis.	499
Breviaturarum communium in literis S. Penitentiariæ explicatio.	194

Bulla

Quid sit ?	498
	Bulle

I N D E X.

Bullæ in quibus numerales dictiones non sunt extensè scriptæ habentur nullæ.	423
Bullæ executionis.	395
Bullæ in formâ dignum.	365
Bullæ sub formâ gratiosâ quomodo expedi- antur.	365
Bullæ taxantur.	361
In Bullas plumbatas non habet partem Pon- tifex Successor.	415

C.

Calculatorum Officium in Camera.	570
----------------------------------	-----

Camera.

Camera habetur pro Fisco favorabili.	553
Camere Apostolicæ jurisdictio est restricta.	518
Camere Apost. Tribunal. & qui Officiales ad hoc spectent.	511. 514
Ante Camere Judicium dicitur Oratio S. Isidori	
Quando congregetur hoc Tribunal.	515
In negotiis proponendis quis ordo & praxis servetur.	565
Et locus & tempus.	ibid. & 564
Ordo Sessionis in Camera, & qui in eâ vo- tum habeant.	516
Quomodo suffragia ferantur.	516
Distributio causarum in camera fit per De- canum.	517
Causæ ad Camera spectantes in Tribunali camere terminari debent.	518
Camere Tribunal subest soli Signaturæ gratiæ.	518
Camera facit expeditiones ordinarias literarum Beneficialium.	572. 574
Per cameram quoque expediuntur literæ Be- neficiales.	571. 572

In

I N D E X.

In camerâ præsentandæ sunt concessiones intra tres Menses.	578
In camera quomodo fiat decisio juxta majora.	568

Camerae Officiales

Administratores cameræ, vid. Administratores.	
Officiales cameræ præstant juramentum & sunt immunes.	518
Camerae Præsidens.	548
Camerae calculatores.	570
Camerae locum tenentes illorum redditus & negotia.	535
Camerae Notarii novem diversi sunt à Notariis Auditoriæ cameræ.	576
Notarius cameræ rationes Administratorum defert ad Calculatores.	570
Capella Sixti IV.	84
Canonicatus Germaniæ & Hispaniæ rescribuntur ad 24. Ducatos.	471

Camerarius.

Camerarius S. Collegii est unus è Cardinalibus, ejus Officium.	46
Camerarius Papæ unde dictus.	520
Amplam habebat potestatem, ejus Officium & jurisdictio.	521
Ob multitudinem negotiorum varios assumebat Officiales.	523
Potestas ejus restricta est, & qualem nunc habeat jurisdictionem.	523
Habet curam ærarii.	511
Officium ejus non vacat sede Vacaturâ aut vacante morte Pontificis.	72
Ejus autoritas & jurisdictio.	524. & 525
Pridie judicii habendi citat spectantes ad Cameram.	565

DE-

I N D E X.

Defuncto Pontifice Administrationem habet	
Palatii Pontificii.	525
Curat structuram conclavis.	77
Habet curam universitatis studii Romani.	756
Officium ejus emitur, & quæritur an licitè?	526
Per Camerarios Papæ mittitur electis Cârdi-	
nalibus absentibus Birretum.	138

Campfor.

Æs cameræ custodit Campfor.	544
Depostarius custodit æs, Cameræ.	544
Ejus Officium.	ibid.

Cancellaria.

Cancellaria Apostolica unde dicta.	329
Magnus est in ea numerus Officialium.	341
Cancellariæ Regentis Officium.	341. & 342
Cancellariæ cubicularii.	347
Officiales nil ultra taxas accipere vel exigere	
audent.	347
Regulæ Cancellariæ. Earum auctor.	377
Cur dicantur Regulæ hæ Cancellariæ, Ordi-	
nationes, constitutiones.	384. 386
Quotuplices sint Regulæ Cancellariæ.	378
Regulæ Cancellariæ non comprehenduntur	
sub Generalibus Derogationibus.	492
An Regulæ Cancellariæ jus faciant univer-	
sale.	378. 379
Forma & modus expediendi literas in Can-	
cellaria.	355
Cancellaria facit Ordinationes ordinarias, ex-	
traordinarias literarum Beneficialium.	572
Contra Regulas Cancellariæ an valeat sen-	
tentia?	385

Cancellarius.

Cancellarius unde sic dicatur.	329
Jllius	

I N D E X,

Ilius Officium est antiquissimum.	332
Qui olim obierint Officium Cancellariū.	338
Officium translatum est ad Cardinales.	335
Officium Cancellarii non vacat morte Pontificis.	72
Canonlcatu8.	471

Canonizatio.

Canonizationi Sanctorum præmittitur Consistorium publicum.	158. 159
Eam decernit Pontifex.	711. 712.
Pro Canonizatione habetur Consistorium magnum & solemne	711. 712
Distinctio inter Capitulum & Conventum.	397

Capitolium.

Forus Capitolinus.	785
Ejus Præses est Senator, habet tres collaterales, habitus illius, locus in Capella, & redditus.	786

Carcer.

Carcerari sine probatione delicti nemo potest.	648
Carceres diversos habet S. Officium.	653
Carceratorum sumptus à quibus præstandi.	779
Carceres olim Romæ fuerunt tres, nunc duo.	781
Qui Carcerari propter delicta non debeant.	787

Cardinalis.

Cardinalium creatio.	135. & 136
Cardinales creantur à summo Pontifice ex omni natione.	9
Creati præsentés statim accipiunt Birretum.	136
Galerum rubrum à quo, & cur accipiant.	30
Promotis absentibus mittuntur literæ de promotione factâ cum birreto.	137. 138
Absentes inter annū accedere debent ad urbē.	138

Ab-

INDEX.

Absentes promoti quomodo deducantur ad Papam.	139
Introducuntur per Cardinalem Nepotem.	ibid.
Cardinalibus novis clauditur os.	139
Et aperitur.	140
Eorum promotio excludit sponſiones.	9
Cardinalium Collegium vid. Collegium.	
Cardinalium dignitas crevit sub Constantino M.	7
Dignitas eorum hodierna.	36
Æquiparantur Regibus.	37
Cardinalatum non admittebant primò Episcopi consecrati, postea ambiebant.	8
Cardinalis Nepos primus Minister, nunc dignitas ejus diminuta.	502
Officium illius.	ibid.
Cardinalium honorum tituli varii.	39
An Cardinales sint familiares Papæ.	393
Cardinales Palatini sunt.	4
Cardinalium Ecclesiæ quales.	25
Tituli sumpti ab Ecclesiis.	
Cardinalis peregrè veniens excipitur solemniquitatione.	152
Cardinalium familiares vid. familiares.	
Cardinalium habitus.	138. 31. vid. habitus.
Eorum annulus vid. annulus.	
Cardinalium institutio.	5
Instituti jure divino.	6
Acceptant Episcopatus in commendam.	8
Qui olim constituti.	6
Eorum Juramentum vid. Juramentum.	
Jurisdictio vid. jurisdictio.	
Qui typum eorum gesserint.	5
Cardinales absentes Papa mortuo monendi non vocandi sunt.	73
Per dies decem expectandi.	74
Inclusi conclavi manent soli.	86
Car-	

I N D E X.

Cardinalis Nomen à quo inventum.	4
Unde dictus.	2
Olim dicti primarii in Clero.	3
Nomen à loco ad Personas derivatum.	3
Ad Episcopatus promoti retinebant primò so- lùm nomen, postea etiam titulum Cardi- nalatùs.	8
Ubi primùm dicti Episcopi, Presbyteri, Diaconi.	8
Cardinales primæ, secundæ, tertiæ regionis di- cti à Regionibus quibus præerant.	19
Cardinales infirmarii vid. infirmarii.	
Quis Ordo inter Cardinales.	20
Cardinales in tres ordines distinguuntur.	16
Cardinales Diaconi quinam.	18
Eorum numerus.	20
Habent omnes prærogativas Cardinales.	20
Cardinalis non Diaconus caret suffragio, per- mittitur tamen à Pontificibus, ut in electione Papæ suffragium ferat.	16
Cardinalium Episcoporum numerus & tituli.	23
Cardinales Episcopi olim tantùm consecrabant Papam, nunc etiam eligunt.	17
Cardinalium privilegia.	40. & seq.
A Cardinalium Sententia non appellatur.	42
Cardinali assenti aliquid actum coram Papa credendum.	43
Etiam assenti se Legatum esse.	43
Assistunt Pontifici.	37
Cardinales in Schismate possunt convocare Concilium.	37
Non tenentur regulis Cancellariæ.	41
Nec Sententiis in constitutione generali latis.	42
Cardinales eligunt Pontificem.	37
Eos in personâ offendens excommunicatus est.	41
Judicantur à solo Papa.	38

I N D E X.

Lites inter Cardinales decidit Pontifex.	43
Liberati sunt potestate patriâ.	42
Liberi sunt à decimis & fruuntur Privilegiis Episcoporum.	43
Liberant à supplicio reos sibi obvios.	41
Cardinalium qualitates	10. 11. 12
Ex eorum numero saltem 4. sint insignes in sacra Theologia Magistri.	12
Cardinalium Redditus vid. Redditus.	
Cardinales an teneantur ad Residentiam.	43
Cardinalis reus à quot condemnari debeat.	41
Cardinalatus vacabat ad consecutionem Episcopatus.	8

Castitas.

Voti castitatis commutatio	225. vid. Votum.
Voto castitatis commutato tenetur contra-	
hens, mortuâ consorte.	227
Pro castitatis voto dispensationem petentis Epistola.	189
Causæ ad cameram spectantes vid. camera.	
Ceremoniarum Magistri officium in ante scrutinio.	103

Clausula.

De clausulis in Beneficiis vacantibus ponendis Regula.	472
De clausula, si est ita.	478. & 479

Clerici.

Clerici cameræ Apostolicæ. Eorum numerus, jurisdictio & habitus.	561. 562. 563. 564
Clerici spectantes ad cameram quando possint abesse à judicio.	566
Eorum habitus.	ibid.

cle.

I N D E X.

Clerici Menſarii Officium.	ſ66. ſ68
Clericus Nationalis ex quibus eligatur.	408
Ejus Officium, habitus, emolumenta	49
Clerici malè promoti ſuſpenduntur , & ſunt irregulares.	433

Clericida.

Quomodo examinandus & monendus.	270. 272
Quomodo abſolvendus.	272
Reſarcire debet damnum parti læſæ.	270
Formula literarum quâ datur facultas Confeſſariis abſolvendi occultum Clericidam.	268
Formula literarum pro Clericida.	259
Cum clauſulis.	261. 262
Clericidæ hæredes ad quid teneantur.	267. 268
Clerici Percuſſor quomodo abſolvendus.	271. 272. 266
Coadjutoria conferuntur in Conſiſtorio ſecreto.	147
Coadjutorum deputationes.	744
Cognitores Pontificii quales.	ſ2
Collatores conferre debent Beneficium ante Electionem Pontificis.	490
Collectores plumbi.	466
Collegium ſacrum conſtat ex Cardinalibus.	40ſ
Defuncto Pontifice conſtituit præcipuos Officiales.	73
De commendis Ordinationes.	460
Commensales continui Papæ.	399
Commentaria in Tridentinum edere prohibuit Pius IV.	679

Commiſſarius

Camere qualis eſſe debeat , illius Officium, cura, locus in publicis actibus & habitus.	ſſ9
Ejuſdem authoritas.	ſ60
Commiſſarius S. Officii eſt ex familia S. Domini.	621
Commiſſioni ſtandum poſt concluſionem.	4ſ6
	An

I N D E X.

An Commissiones causarum lictis non productis valeant.	441
Componendarum præfectus & ejus Officium.	321
Compromissum purum.	98
Mixtum.	100
In forma concessum impedito Pontifice committitur alteri subscriptio.	328
Concilium qui convocent in schismate.	43
Concionatores subjacent S. Inquisitioni, si proponant scandalosas propositiones vid. Inquisitio.	
Conclave.	
Conclave pro eligendo summo Pontifice.	75, 77.
Conclavis inventor.	76
Conclave curat extrui Camerarius.	77, 525
Cellæ ejus quantæ & quales.	77
Per sortem distribuuntur.	77
In Conclave quo ordine Cardinales ingrediuntur.	84
Conclavis excubitores, custodes, & clausura.	79
Conclavis Gubernator vid. Gubernator.	
Conclavis Mareschallus.	77
Conclave aperitur Cardinalibus, qui novi adveniunt in Urbem Electione integrâ.	87
Conclave clam ingredientium pœnæ.	87
Inclusi Conclavi manent soli.	81
Conclavistæ quales, à quibus, & quando eligantur.	82
Literarum Conditionis fructuum malè perceptorum ob non recitationem horarum formula.	245
Concursus coram Vicario Papæ.	165
Literarum Condonationis fructuum malè perceptorum post absolutionem à Censuris & peccatis formula.	287

Confessor

Confessarii Officium in pœnitentiaria.	188
a pru-	

I N D E X.

A prudentia Confessarii pendet pœnitentia.	206
Confessario absolventi aut dispensanti quid observandum.	209
Confessor fidem faciat de absolutione à reservatis.	262
Confirmatio Pontifici non est necessaria.	223

Congregatio

Congregatio Baronum & montium quomodo procedat, ubi & quando habeatur. Est duplex; quid in utrâque tractetur.	775
Thesaurarius est rector hujus congregationis.	776

Congregatio Consistorialis:

Congregatio consistorialis quomodo differat à Consistorio.	148
--	-----

Congregatio Consultæ.

Ejus origo.	745
Membra & Officium.	746. & 747
Locus & tempus.	747
Jurisdictio.	748
Cur dicatur tribunal sæculare.	748
Omnia gratis expedit.	749

Congregatio pro erectione Ecclesiarum.

Quem in finem instituta.	743
Illius munus.	744
In ea præsentantur dignitates, confirmantur postulationes & electiones, deputantur Suffraganei & Coadjutores.	744

Congregatio super confinibus statûs Ecclesiastici,

Illius auctor, potestas,	783. & 784
Con-	

I N D E X.

Congregatio pro Statûs Ecclesiastici gravaminibus.

Congregatio pro statûs Ecclesiastici gravamini- bus sublevandis.	754
Membra illius.	755
Horum habitus, vid. habitus.	

Congregatio super bono regimine Statûs Ecclesiastici.

Ejus auctor.	750
Membra, Officium & jurisdictio.	751. 752
Est Tribunal mixtum.	753
Quibus negotiis se non immisceat.	754
Congregatio Examinis Episcoporum.	718. 719
Illius auctor & membra.	719
Ex quibus facultatibus examinet.	719
Qui examinent.	ibid.
Quo loco fiat examen.	720
Qui sint liberi ab hoc examine.	721

Congregatio super negotiis Episco- rum & Regularium.

Ejus institutio.	695
Quâ formâ tractentur negotia.	696
Est occupatissima, ubi & quando habeatur.	701
Quomodo procedat contra regulares.	699
Quomodo procedat contra Episcopos, 697. & seq.	
Literæ & decreta hujus Congregationis sub- scribuntur à præfecto & Secretario.	702

Congregatio pro Indice librorum prohibitorum.

Institutionis occasio.	713
Illius auctor & potestas.	714
qui libri prohibeantur.	715

Ecc

Qui

I N D E X.

Qui ad eam spectent.	713
Consultores & eorum Officium.	715
Omnia faciunt gratis.	713

Congregatio Interpretum Concilii Tridentini.

Potestatem habet interpretandi privativè, ex- quendi verò cumulativè.	681
Potest scribere nomine Pontificis	682
Constat ex Cardinalibus & Secretario. Quan- do & ubi habeatur & ejusdem privilegia.	682 & 633.
Declarationes hujus Concilii.	689
Sunt Apostolicæ, nec mutari possunt.	689. & 690
An sibi sint contrariæ.	693
An Apocryphæ.	680
Nil probant nisi authenticè producantur.	686
Congregatio hæc interpretatur decreta Concilii tam in abstracto quàm in concreto.	682
Pro executione decretorum Concilii Triden- tini constituti sunt octo Cardinales.	680

Congregatio Jurisdictionis & immu- nitatis Ecclesiasticæ

Cur & à quo instituta.	703
Ejus munus.	ibid.
Membra.	704
Quo stylo procedatur in ea.	705
Quando & ubi habeatur.	ibid.
Cognoscit causas privativè.	700

Congregatio S. Officii

Origo illius & quid in ea tractetur.	619
Committit potest degradationem Clerici.	623
Qua cautela includat viros & fæminas,	653. 654
De mandato illius capiendi reos.	651. 652

I N D E X.

De citatione Rei ad audiendam sententiam.	677.778
Consultores sancti Officii & eorum qualitates.	612
A quo eligantur.	611
Quinam tales dicantur.	620
In hac Congregatione major pars Cardinalium decidit.	623
Custos carceris sancti Officii.	618
Inquisitores sancti Officii, vid. Inquisitor.	

Congregatio Rituum.

A quo erecta.	706
Est duplex.	ibid.
Illius membra & quid tractent.	707
Quomodo procedatur in ordinaria Congre- tione.	709
Quæ contentiosa tractentur.	ibid.
Qui veniant ad extraordinariam.	710
Examinat pro beatificatione & canonizatione.	711
Mittit literas Apostolicas pro capienda in- formatione.	ibid.
Officia approbat.	707
Dat facultatem sub diverso ritu celebrandi, Officia.	ibid.
Non concedit nova nisi consulto Papâ.	708
Decreta illius quam vim habeant.	712
Congregationis visitationis Apostolicæ	739.740
Illius Cancellarius quando coeperit.	741
Judex est vices gerens.	741
Illiusque potestas.	742
Secretarius illius.	740
Nominatur per Breve.	742
Manu & Sigillo suo fidem facit in & extra Ju- dicium.	741
Membra illius reliqua, Officium.	741
Statuta Congregationis non faciunt legem universalem.	742

I N D E X.

Congregatio visitationis Carceratorum.

Illius finis & membra.	777
Instituit visitationes generales & ordinarias.	778
Visitationi qui inter sint.	777
Custodes carcerum. Quid agant & quâ cautelâ.	779. 780
Quid accipere possint ab incarceratis.	780
Congregatio pro universitate studii Romani.	756. 757
Illius Officium.	ibid.
Conservatores Urbis tres.	787
Eorum Officium.	788
Consistorium Cardinalium quid sit.	127

Consistorium publicum.

Quomodo differat à secreto.	127
In hoc Legati Regum præstant obedientiam.	157
Cur habeatur.	152. 153

Consistorium Secretum

Quomodo differat à publico.	127
Quando habeatur.	130
Quid tractet.	131
Confert Coadjutorias, solvit Matrimonium spirituale inter Præsulem & Ecclesiam.	147
Facit erectiones, divisiones & uniones Ecclesiarum.	148
Sub initium Consistorii non fit oratio.	132
Quinam intrent Consistorium secretum.	149
Ipsa die Consistorii Sacerdotes celebrant, reliqui communicant.	132
Serovenientes quomodo accedant ad locum suum.	135
Ritus Consistoriales in promotione Cardinalis.	
Consistorium semipublicum.	159
con-	

I N D E X.

Consules tribuum & eorum potestas.	787
Consultores sacræ Pœnitentiariæ vid. Pœnitentia.	
Contradictarum Auditor.	374
Ejus habitus.	375
Contradictarum Auditorium.	372
Est publicum.	ibid.
Quæ Literæ & expeditiones concedantur in Auditorio Contradictarum.	373
Quæ audiantur in Tribunali Contradictarum.	372
Processus per Audientiam Contradictarum.	372
Contradictarum Corrector in Cancellaria.	347. 357
Ejus Officium & habitus.	ibid.
In Tribunali Contradictarum Lectores.	375
Ejusdem Procuratores.	376
Contradictarum Corrector in Pœnitentia vid. Pœnitentia.	
Contradictor citari solet ad audiendam causam.	307
Inter Conventum & Capitulum distinctio.	397
Coronatio Pontificis.	126
Cubicularii Cancellariæ vid. Cancellaria.	
Cubiculariorum Depositarius.	347
Cubicularii Papæ honoris nuncupati.	402
Curia Papæ.	401
Quando dicatur transferri.	ibid.
Cursor Camerâ inchoatâ custodit fores clausas.	567
Cursores indicunt Consistoria secreta.	132
Cursores S. Officii.	619
Cursores Carceris S. Officii vid. Congregatio S. Officii.	
Custos Rotarum ad Conclave.	83
Custos Turris nonæ & Turris de Sabellis.	780

D.

In Data concurrentibus quinam præferantur. 424

Dataria

Quid sit.	E c e 3	315
-----------	---------	-----

I N D E X.

Huic præfſe ſolebat Prælatuſ, nunc Cardi- nalis.	ibid.
Praxis obtinendi Beneficia in Dataria.	322. & ſeq.
In Dataria quæ Pontifex concedit contra juſ cummune, cenſetur in iis diſpenſare.	318

Datarius.

Datarii Etymologia.	317
Datarii & Pro-Datarii diſtinctio.	315
Datarius habet ſub ſe Sub-Datarium & Officia- lem per obitum.	315
Datarius eſt membrum Signaturæ gratiæ.	
Datarii Officium eſt amovibile & exſpirat mor- te Pontificis.	318
Datarii Officium in Pœnitentiaria vid. Pœnitent.	
Datarius Pœnitentiariæ vid. Pœnitentiaria.	

Decanus

Decanus Cardinalium quiſ?	45
Præcedit cæteros & clavem habet Theſauri Pontificii.	46
Ejuſ Officium tempore electionis Pontificiæ.	102
In Camera diſtribuit cauſas inter Clericos.	568
Decanus Rotæ examinat admittendos ad Rotam Advocatoſ & Procuratoſ.	586
Eſt Examinator in Congregatione Epiſcopo- rum.	219
Decanatuſ Rotæ penes quem ſit tempore Va- cationum.	583
A decimis Liberi ſunt Cardinales.	43
Revocatio Decimarum & aliarum impoſitio- num.	480. 483
Deciſiones Rotæ mutari poſſunt.	591
In Deciſionibus Rotæ in ſecunda inſtantia mutatur Jdex.	592
	de-

I N D E X.

Decisiones Rotæ non faciunt jus universale.	591. & seq.
Declaratio Papæ facit jus universale.	689
Declaratio Legis quam vim habeat, & an egeat publicatione.	691. 692
De defectibus supplendis Regula.	458
Degradatio Clerici committi potest à S. Pœnitentiaria.	623
Delegatus Pontificis an possit subdelegare.	405
Delictum occultum in Pœnitentiaria quid sit.	203
Denunciatio hæretici.	628
Debet esse jurata.	631
Formula accipiendi denunciationem Monialis.	637
Processus incloandus à denunciatione.	630
Formula recipiendi denunciationem.	632. & seq.
An fieri possit per Literas. vid. Inquisitio.	635
Depositarium Cameræ vid. Campfor.	
Depositarium Cubiculariorum.	347

Diaconi & Diaconia.

Diaconi.	14. 19
Septem in primitiva Ecclesia habebant curam Eleemosynarum & reddituum.	18.
Quando cœperint habere titulum Presbyterialium.	28
Diaconia quot sint.	24
Diaconia Cardinalium quales.	27
Non appellabantur tituli.	22
Diaconia una supernumeraria.	28
Diaconia quando habere cœperint Presbyteri.	28

Dignitas

Dignitates Principales in Collegiatis.	397
In Collegiatis an sint reservatæ.	399
Dignitatum incompatibilitas.	744
Dignitates majores quæ sint.	395
	digni-

I N D E X.

Dignitates præsentantur in Congregat. pro ere- ctione Ecclesiæ.	744
Dignitatum Cathedralium provisiones per Li- teras Secretariæ.	501

Dispensatio

Causæ Dispensationi obtinendæ congruentes.	230
Dispensationes hujusmodi ubi suffragantur.	230
Dispensationes super ætate promovendorum ad Ordines expediuntur in Secretariâ Aposto- licâ, ad dignitates verò & Beneficia in Can- cellariâ sub plumbo.	500
De Dispensationibus in gradibus Consanguini- tatis.	465
Dispensatio super impedimento occulto affinita- tis ex Copula illicita ad contrahendum.	234
Pœnitentiaria Dispensat super impedimentis occultis Matrimonii.	230. 231
Item in aliis, sed tantùm occultis dispensat S. Pœnitentiaria, idque per Confessarios aut Ordinarios.	238
Dispensationis Literæ pro primo & secundo gra- du super impedimento occulto ex Copulâ il- licitâ ad contrahendum, quomodo disse- rant.	253. & seq.
Dispensationis ejusmodi Formula.	234
Quæ Clausulæ in ea notandæ.	236. 237. 238
Qualis post absolutionem de contrahendo danda sit forma Dispensationis.	238
Formula Literarum S. Pœnitentiariæ Dispen- sationis super impedimento primi gradus ex Copula illicita proveniente ad remanen- dum.	239. 240. 241
Quæ Clausulæ in ea notandæ.	242. 243

Qum-

I N D E X.

Qualis forma Dispensationis danda post Confessionem Sacramentalem.	243
Quid agendum Conjugibus si uterque sciverit de impedimento.	244
Quid agendum si alteruter sciverit & quæ Clausula in Dispensatione addatur.	233
Dispensationis formula pro Consanguineis & Affinibus, qui ignorantes Gradum præmissis publicationibus contaxerunt Matrimonium prohibitum.	249
Quid notandum Confessariis, Parochis & locorum Ordinariis, si post contractum Matrimonium impedimentum occultum refertur.	231
Quid in priori casu faciendum.	251
Quâ formâ post datam Absolutionem Confessarius Dispensare debeat.	251. 252
Formula pro eo qui Consanguineam Uxoris si- ve in primo, si-ve in secundo Gradu cognovit.	255
Dispensatio Affinitatis supervenientis Matrimo- nio.	256
Forma Dispensationis danda post Absolutionem.	257
Quæ in Clausulis observanda.	ibid.
Dispensationis formula de Contracto impedimento reticito in Dataria.	247
Formula Dispensationis faciendæ post datam Absolutionem.	ibid.
Formula Absolutionis pro iis, qui impetratâ Dispensatione super impedimento publico, occultum reticuerunt.	244. & seq.
Dispensationes super interstitiis & defectu natalium promovendorum ad Ordines aut dignitates & Beneficia.	500
Dispen-	

I N D E X.

Dispensationes super irregularitate ex homicidio reservantur S. Pœnitentiariæ.	273
Formula ejusmodi Dispensationis.	ibid.
Quæ Clausulæ advertendæ.	275. 276. 277
Forma Absolutionis & Dispensationis in hoc casu.	ibid.
Dispensatio Homicidarum Religionem ingredi volentium.	288. & seq.
Ejus Formula.	ibid.
Quæ præmittenda Absolutioni, & quæ notan- da in hoc casu. vid. Homicida.	ibid.
Dispensatio super irregularitate ex defectu occul- to natalium.	270.
Clausulæ advertendæ à Confessario.	ibid.
Forma Dispensationis.	ibid.
Item super defectu Natalium.	466
Per Dispensationem proles legitimatur.	249
Dispensatio quando valeat.	466. 467. & seq.
S. Dominicus fuit primus Inquisitor. vid. Inquisitor.	
PP. Dominicani exercent munus Inquisito- rum in Italia.	598
Ducatorum de Camerâ, Florentini, Hungarici, & sine addito, valor.	368
Duellum reservatur S. Pœnitentiariæ. vid. Pœ- nitentiaria.	

E.

Ecclesia.

Ecclesiæ Beneficia reservata & affecta.	4. 6
Ecclesia visibilis semper habuit Caput visibile.	62
Ecclesiæ Cardinalium. vid. Cardinal.	145
Ecclesia confertur in Consistorio secundo.	146
Pro Ecclesia proponit aliquando personam Pontifex.	146
	Ec-

I N D E X.

Ecclesiarum Uniones, Dismembrationes, Cef- siones, Permutationes & Translationes in qua Congregatione fiant.	744
Ecclesiarum Violatoribus non prodest Genera- lis absolutio à Censuris.	486

Electio

Electuri Cardinales Pontificem, jurant.	85
Electio Pontificis fieri debet in Conclavi clauso & fit à solis Cardinalibus.	88
Ab Electione Pontificis extra Clausuram exi- stentes excluduntur.	89
Electio Pontificis ad quos pertineat Cardinali- bus defunctis.	89
Electio Pontificis per Compromissum purum.	98
Electionis Pontificiæ modi Varii usurpati à tem- poribus S. Petri usq; huc. 62. 63. 65. 66. 67. 68. 69	
Electionis modernæ stylus.	101
Electio Pontificis per scrutinium.	101. & seq.
Ab Electo Pontifice petitur Consensus.	123
Electio Pontificis annuntiatur populo.	125
Electionis Pontificiæ jura, consuetudines, praxin, & cætera usitata vide à folio 61. usque ad folium 126.	
Electiones ubi confirmantur.	744
Electio sola tribuit tantum jus ad rem.	453
Eleemosinarii Papæ & Pœnitentarii S. Petri la- vant Cadaver defuncti Pontificis.	72

Episcopus

Episcopi habentes administrationem quomodo creentur.	145
Episcopi eliguntur in Consistoriis secretis.	144
Episcoporum Examen vid. Congregatio. Exam. Episcop.	

Epi-

I N D E X.

Episcopis incumbit extirpare Errores & Hæreses.	194
Episcopus novus quomodo vestiatur.	146
Cardinalis Ostiensis prærogativa & Officium.	24
Episcopi in partibus solo nutu promoventur.	145
Episcopus ut fruatur Alternativa debet residere.	413

Examen

Reorum in S. Officii. vid. Inquisitio.	
Denunciatoris & testium.	664. 665
Examen Episcoporum. vid. Congreg. Exam. Episcop.	

Excommunicatio

Excommunicati sunt Contrahentes in impedimento primi Gradûs.	242
Ab Excommunicatione ab manuum injectionem qui absolvant.	59
Excommunicati sunt impediens Literas Pœnitentiariæ.	177
Excommunicatio mittentium & recipientium Nuncios aut literas intra Conclave.	87
Excommunicatur ipso facto offendens Cardinalem in Persona.	4

Exequiæ

Pontificis ubi, & quot diebus celebrentur.	79. & 80
Exequiarum tempore exponitur Cadaver.	79
Exequiæ quibus sumptibus fieri possint.	80
Exequiarum 9. die habetur Panegiricus defuncti Pontificis.	82
Quæ Exequiarum tempore à Cardinalibus constituantur, ordinentur.	à pag. 79. ad 82

F.

Fabricæ Congregatio vid. Congregatio.	
---------------------------------------	--

Falsificatores

Litterarum Apostolicarum.	486
Fal-	

I N D E X.

Falsificantium Literas Apostolicas fautores. 486

Familiares

- Cardinalium quinam sint. 444. 445
 Cardinalium quomodo resignare possint Beneficium alteri Familiari. ibid.
 Familiares Papæ quæ Beneficia impetrare possint. 445
 Familiares Papæ quinam dicantur. 398
 Familiares Armati S. Officii. 617
 Florenus. 370. & 371. & seq.
 Eorum valor pro diversitate Regionum
 Fœmina in Papam nec electa est, nec eligi potest. 93
 Fornicatio facta ab habente Votum Castitatis. 290
 Forus a Capitolinus, vid. Capitolium.

G.

- Galliæ Beneficia vid. Beneficia.
 Graduati præferuntur in Data non Graduatis. 425
 Gratia Apostolica sine Literis est informis. 436

Gubernator

- Gubernator Conclavis statuitur à Cardinalibus. 73
 Gubernatores nominantur in Consistoriis secretis & eorum jurisdictio. 143
 Gubernatoribus committitur Legatio per Breve. 144
 Gubernator Urbis præcedit omnes Cameræ Officiales etiam Oratores Principum. 537. 538
 Gubernatori Urbis commissus Gladius temporalis & est Vice-Camerarius. 537
 Gubernatoris Urbis Officium. 538.
 Privilegia. 538. 539
 In Civilibus habet unum locumtenentem. 540
 In Criminalibus duos. 541
 Gubernatoris Judicium Criminale ubi & à quibus habeatur. 542

H.

I N D E X.

H.

Habitus

Cardinalium annulus. vid. Annulus. Qui utan-	
tur Bireto, qui non.	31
Cardinalium olim communis Presbyteris.	30
Habitu duplicis coloris utuntur Cardinales.	32
Ex qua materia.	ibid.
Quem habitum gestent Cardinales ex Ordi-	
nibus Religiosis promoti.	31
Quem gestent promoti ex Societate JESU.	31
Sub quibus Pontificibus coeperit Habitus à cœ-	
teris Presbyteris distinctus.	30. 31
Cardinalium in Ecclesia sua celebrantiũ color.	31
Habitus Cardinalium procedentium ad locum	
Consistorii publici.	133
Habitus eorum in Consistorio.	133
Cardinales non lugent in vestibus nigris.	33
Cardinales noviter electi quo colore vestium	
utantur.	31
Habitus novi Cardinalis cui imponendus est	
pileus.	152
Cardinales utentes togâ violaceâ, utuntur	
quoque pileo violaceo.	32
Cardinales quando utantur colore tantũ	
violaceo.	33. & 34
Quando rubeo.	34
Quando carcant subtana.	33
Habitus Cardinalium in Signatura Gratix, in	
Consistoriis, & actibus privatis.	299
Habitus Cammiffarii Cameræ.	559
Habitus Præsidis Cameræ.	548
Hibitus Auditoris Contradictarum vid. Contradict.	
Habitus Correctoris Contradictarum vid.	ibid.
Habitus Episcopi novi vid. Episcopus,	

Habi-

I N D E X.

Habitus Legatorum à Latere extra Italiam.	34
In deducendo Legato Cardinali, vel recenter creato quo colore utantur. Quis Ornatus Mulorum.	35. 31
Habitus Neo-Electi Pontificis.	124. & seq
Habitus Pontificis dum vadit ad Consistorium.	133
Ejusdem Habitus in Consistorio primo secreto. ib.	
Habitus Pontificis quando vadit ad Consisto- rium publicum.	153
Cujus coloris sit pileus Pontificis.	33
Pontificis equitantis vestes.	35
Habitus Prælatorum votantium.	300. 399
Habitus eorum qui sunt de Congregatione pro statûs Ecclesiastici gravaminibus suble- vandis.	755
Hæredes Homicidæ pœnitentis ad quid obli- gentur.	276
Habitus Protonotarium vid. Protonotarius.	
Habitus Auditorum Rotæ.	583

Hæresis & Hæreticus.

Hæretici accusatio.	627
Hæresis est crimen publicum ideo denuncian- dum.	626
Hæretici Denunciatio.	628
Modus Denunciandi Hæreticos.	625
Denunciatio debet esse jurata. 631. Episcopis incumbit Hæreses & Errores extirpare.	594
Quæ probatio Hæresis requiratur ad Captu- ram.	648. 649
Hæretici ad Ecclesiam confugientes an capi pos- sint ab Inquisitoribus.	608
Sine Inquisitoris mandato an capi possit Hæreticus.	651
Hæretici Inquisitio vid. Inquisitio.	

Hære-

I N D E X.

Hæreticus sponte camparens quomodo tractandus.	639
Praxis illo casu servanda.	ibid.
Examen talis Hæretici.	640
Hæretici Nobiles, DD. Religiosi quomodo Carcerandi, Custodiendi.	652
Quid cavendum si à Locis remotis adductus Hæreticus.	ibid.
Quomodo cum fæminis agendum.	654
Pro diversitate delicti sunt Carceres pro Hæreticis.	655
Hæreticus Carceratus in primo Examine de quibus interrogetur & quomodo.	656. 657. & seq.
Quomodo in secundo Examinandus.	660. & seq.
Forma interrogandi Reos in tertio Examine.	662
In dubio quid Agendum.	664
Quomodo tunc instituenda interrogatio.	ibid.
An & quando torqueri possit.	665
Hæreticus Reus Captivus si se remittat ad Juris Dispositionem vel Arbitrium Inquisitoris, quid faciendum.	668
Si ita, quid fiat postea.	ibid. & seq.
De productione sententiæ contra reum Hæreticum, & annexis vid. Sub titulo, Praxis Inquisit. S. Officii à p. 673. usque 679. in Indice sub Tit. Inquisitio.	
An cum Hæreticis pœnitentibus dispensare possit Inquisitio Generalis.	610
Hæreticorum Libri prohibiti.	622

Homicida, Homicidium.

Homicidii Reo Religionem petenti, an danda sit Absolutio.	290
Formula pro eo, qui Homicidio Commisso Religionem ingredi desiderat.	283

Quæ

I N D E X.

Quid Notandum ante executionem Absolutionis.	ibid.
Quâ Cæremoniâ fiat executio Absolutionis hujusmodi.	ibid.
Formula Literarum, quæ à S. Pœnitentiaria expediuntur pro eo, qui publicè manus violentas iniecit in Clericos.	259
Quæ Clausulæ in ea observandæ.	261
Si Percussor satisfacere non possit, quid agendum.	ibid.
Forma fidei dandæ de Absolutione.	262
Quas pœnas incurrant Clerici & Presbyterici.	262. 264
Ad quid obligentur Presbyterici.	263
Forma Absolutionis à Clericidio.	266
Quæ Clausulæ in ea observandæ.	267
Cæteras formulas Absolutionum pro Clericidis vid. à 267. ad 272. vid. Dispensatio.	

I.

Incarceratorum Examen, Tortura. Vide sub Tit. Hæresis & Hæreticus, & Inquisitio S. Officii.	
In incendiariis non prodest Absolutio à Censuris.	436
Indulgentiæ in Secretaria Apostolica expediuntur gratis.	500
In Literis Indulgentiarum quæ Clausulæ ponantur.	463
De Indulgentiis concessis ad instar.	469
Indulgentia an valeat, de qua in Literis non est specialis mentio.	ibid.
Indulta conceduntur in Camera Apostolica.	500
Infirmarii Cardinales quomodo eligantur.	108
Eorum Officium.	112. 117

I N D E X.

Inquisitor, Inquisitio.

Sacræ generalis Inquisitionis Præpositus.	49
Inquisitorum Origo.	595
Debetur illis Titulus Reverendissimi.	ibid.
Eorum Officium.	604
Non expirat morte Pontificis, vel delegantis.	507
Officium illorum in Italia qui exercent.	598
Qui extra Italiâ & Hispaniam.	599
Inquisitionis generalis membra.	620
Et Ministri.	610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618
Quis fuerit primus Inquisitor.	596
A quo instituantur Inquisitores.	603. 504
Inquisitionis judicio obnoxii sunt Saraceni redeuntes ad Sectam, Christiani transeuntes ad Judaismum, Malefici, sortilegi, Sacramenta indignè administrantes, Asserentes in sermonibus aut scriptis privatis B. Virginem esse conceptam in peccato Originali, Prædicatores, si proponant scandalosas propositiones, vel à fide aberrantes.	604. 605
Inquisitores capere possunt Hæreticum ad Ecclesias confugientem.	608
Inquisitio dispensare potest, cum Hæreticis poenitentibus.	620
Inquisitores ubi sunt, non possunt de Hæresi cognoscere Episcopi.	599
Inquisitorum potestas & jurisdictio quam nunc accipiunt à Pontifice vel Congregatione S. Officii.	604
Inquisitorum Privilegia.	607
Delegare possunt vices suas Vicario generali.	610
Inquisitores quos libros Hæreticos legere possint.	622
Inquisitorum qualitates 600. Inquisitor sit 40. annorum. 601. Quando non. vid.	ibid.
Inquisitor sit Theologus vel Canonista.	602
Uter	

INDEX.

Uter eorum melior.	ibid.
De cæteris qualitatibus Inquisitoris, prudentia, morum honestate, & in quo hæc consistat, Legitima potestas & jurisdictio, unde hæc accipiat.	603
Modus in eo procedendi vid. Hæresis & totum Tit. de Congreg. S. Officii in specie.	
Inquisitio quotuplex.	628. 630
Preliminaria de Obligatione & modis denunciandi Hæreticos.	
Processus unde inchoandi.	631
Qualis debeat esse denunciatio.	631
Formula denunciationis.	632
De quibus denunciator interrogandus.	633. 634
An per Literas fieri possit denunciatio, & in quibus casibus, quid in absentibus Denunciationibus Inquisitoribus observandum.	636
Quomodo Moniales vel Puellæ Nobiles denuncient.	637
Formula denunciationis Monialium.	637. 638
Formula recipiendi Confessionem sponte comparentis de se ipso testificantis.	638
Ignorans se iudiciis præventum comparens non citatus gaudet Privilegiis sponte comparentium.	ibid.
Hæreticus sponte comparens quomodo tractandus ad quid obligetur, & de quibus interrogandus.	639. 640
Denunciatione peractâ examinandi Testes, quomodo Examen Testium instituat & perficiatur, quid agendum si dubitetur de silentio examinati.	641. & seq.
His præmissis quid ultra agendum.	645
Quâ Cæremoniâ præmittatur Oratio confucta.	ibid. & seq.

I N D E X.

- Quid post orationem observetur. ibid.
 Si sit dubium, an ad S. Officii Tribunal spectet accusatio, quid servetur. 647
 Inquisitio sine probatione delicti carcerare neminem potest. 648
 Quid & quot testes, & an contra omnes idem requiratur. ibid.
 An Episcopus sine Inquisitoris & hic sine illius consensu carcerare, arrestare injectis compedibus, & damnare ad carcerem temporalem possit. 649
 Forma Decreti super captura facienda. 650
 An sine mandato Inquisitionis reus capi possit, Formula talis mandati quomodo & à quibus perficiatur, in Nobilibus, DD. Religiosis, aliunde adducendis. 651. 652
 Quomodo capti cujusvis conditionis custodiendi, & quid circa illorum custodiam, sive victum servandum sit. 653. & seq.
 In prima Audientia de quibus Reus interrogetur. 655. & seq.
 In secunda Audientia de quibus & quomodo interrogetur. 660. & seq.
 Forma in tertio Examine Reum negantem interrogandi. 662. & 663
 Denunciatoris & Testium iteratum Examen & Interrogationes pro declarandis dubiis de positionibus. 666 & seq.
 Inquisitores an & quando pro perquirenda veritate Reum torquere possint. 666
 Quomodo interrogandus Reus? an testes pro examinatis haberi velit & quid in casu negativo & affirmativo fiat & quomodo. 667. & seq.
 A quo præsentetur Libellus accusatorius sive articuli quomodo formandi, quales opponi
à Reo

I N D E X.

à Reo interrogationes contra testes possint, & quid agendum, si post Examen testes varii sint	671
Peraçto processu danda Reo ejusdem Copia, quomodo & sub quâ formâ, quid tenendum in articulis à Reo contra oppositis.	673. & seq.
Ante pronunciationem sententiæ quid fiat, qui pro ferenda sententia & quo ordine votum habeant, quomodo citetur ad audiendam sententiam quæ ab Inquisitore fertur.	657. & seq.
Super Irregularitate non dispensat S. Pœniten- tiaria nisi in casibus occultis	773. vid. Dispen- satio.
Inforlescere quid sit,	487
De Inforlescentibus Regula.	482
Inforlescentibus an prosit absolutio generalis à Censuris.	486
Judex Visitationis Apostolicæ, vid. Visitatio.	
Julii vel Pauli quid?	367
Juramentum præcipuorum S. Collegii excipit Decanus.	85
Juramentum novi Cardinalis super quibus fiat. De Juramento Denunciantium vid. Tit. praxis Inquis. General. S. Officii.	
Jurisdictionem Episcopalem habent Cardinales in Ecclesiis suis titularibus,	40
Eam exercent etiam ante captam possessionē.	42
Eam etiam habent Cardinales & Archi-Pres- byteri Ecclesiarum Patriarchalium.	41

L.

Legati.

Legati de Latere, & Legati Urbium nominantur in Consistorio.	31
Legati & Nuncii cur mittantur.	151
Fff 3	quæ

I N D E X.

Quæ inter Legatos differentia.	ibid.
Qualem pro sua diversitate habeant potestatem.	51. 52
Legati generatim habentes ordinariam Jurisdictionem spirituales quotuplices sint.	53
Legati de Latere cur ita dicantur, & ad quos, & cur mittantur.	53
Legati Missi, qui olim, quæ inter illos & alios differentia.	55
In quo differentia consistat.	56
Legati nati quare ita dicantur.	53. 54
In quibus locis sint Legati nati.	ibid.
Libra Auri quid sit & valeat pro diversitate Regionum.	
Libri prohibiti vid. Congregat. Libror. prohibitor.	
Literæ Pœnitentiariæ vid. Pœnitentiaria.	

M.

Magistri Cæremoniarum

Est annulus Piscatoris aureus confrictus mortuo Papâ.	72
Magistri Cæremoniarum Officium in Conclavi ante Electionem novi Pontificis à 79. ad 110.	
Eorû Officium post Electionem novi Papæ.	124. 125
Magistri plumbi.	346
Magistri S. Palatii Officium.	715. & seq.
Est Concionator Familiæ Pontificiæ, interest Congregationi Examinis Episcoporum.	719

Matrimonium

Contrahens emissio voto Religionis peccat graviter.	215
Contracti consensus in impedimento primi gradûs quomodo revocandus.	242
Matrimoniale consensus revalidandi tres modi.	233
	cx-

I N D E X.

cætera de hac materia vide in Indice sub
Titul. Dispensatio.

De Mendicantibus transferendis.	432
Ministri S. Officii.	610
C. Molinæi libri prohibiti.	622
Monetarum valor in Curia Romana.	367
Monasteria Consistorialia quare sic dicantur	131
Monasteria Consistorialia conferuntur in Con- sistorio secreto.	147
Monasteriorum pluralitas.	744
Monialis Denunciationem accipiendi formula.	637
Moniales Inquisitæ quomodo custodiendæ.	654
vid. Inquisitio.	
Monitoria & inhibitoria distinguenda à Brevi- bus.	508
Monitoria extra Curiam dantur in pergamento.	534

N.

Natalium defectus Dispensatio vid. Dispensatio.
Nomen sibi imponit Pontifex Neo-Electus vid.
•Pontifex.

Notarius.

Notarii ab ortu Ecclesiæ fuerunt.	349
Notarii Cameræ vid. Camera.	
Notarii Cameræ Officium Procuratoris causa- rum exercere non possunt.	569
Notarii Auditoris Cameræ.	533
Notarii S. Officii.	615
Fidem debet facere Denunciationi.	631
Eorum Officium.	616
Tenentur ad secretum.	616
Notare debent singulorum suffragia.	617
Notarii Rotæ quot, & quales.	588
Quid iis notandum.	589
De verosimili notitia Regula.	441

Nun-

I N D E X.

Nuncii

- Apostolici non sunt Legati Papæ, 144. vid.
Legatus.
Nuncii S. Officii, 618

O,

- Obedientia quando & qualis præstetur Pontifici
electo. 124. 125

Officiales

- Camæræ Apostolicæ nil audent exigere ultra
debitum. 487
Pœnæ transgressoribus constitutæ. 486
Officiales Camæræ, vid. Camera.
Officiales Cancellariæ vid. Cancellaria.
Officiales de Missis. 321
Officialis per obitum eligitur à Datario. 319
Est substitutus Datarii. 319
Officialis parvæ Datæ, 320
Ejus Officium, ibid.

S. Officium.

- Notarii S. Officii vid. Notarius.
Ministri. 610
Officialium habitatio. 621
Habet diversos Carceres. 693

Officium Divinum.

- Officia, Missas diverso ritu celebrandi facultatem dat Congregatio Rituum. 707
Officia nova non concedit Congregatio Rituum nisi consulto Pontifice. 708
Officiorum pretiū percipiendi facultas revocata. 484
Os quomodo Cardinalibus novis claudatur & aperiatur vid. Cardinalis.

P.

I N D E X.

P.

Papa vid. Pontifex.	
Patentes Literæ quæ sinæ	413
Juris Patronatus derogatio.	458
Cur S. Paulus ad dextram S. Petri pingatur.	364
Pileus ruber competit solis Cardinalibus.	
Pileus Cardinalium quomodo distinguatur à Pontificio.	31
Plumbo qui primi signârint Literas Apostolicas.	363

Pœnitentia

Qualis sit injungenda absoluto à voto simplici Religionis.	217
Pœnitentia Ceticidæ, 263, vid. Homicida.	
Presbytericidæ.	ibid.
Pœnitentiaria pro reservatis Pontifici.	209

Pœnitentiaria.

Potestatem ligandi & solvendi S. Petro & Successoribus dedit Christus.	170
Modus adeundi Pœnitentiariam.	185
Modus scribendi ad Pœnitentiariam.	186. 187 188. 189. 190.
Modus legendi Literas S. Pœnitentiariæ.	190
Explicatio Breviaturarum communium in Literis S. Pœnitentiariæ apponi solitarum.	194. 195. 196. 197. 198
Modus intelligendi Literas S. Pœnitentiariæ & earum Clausulas.	198. 199
Quæ præmittenda à Confessario executioni Literarum S. Pœnitentiariæ.	203. usq; ad 209
Literæ S. Pœnitentiariæ quadruplicem materiam concernunt.	209
De formulis Votorum.	ibid.
Modus exequendi Literas dilationis voti Religionis.	210
	For-

I N D E X.

Formula dilationis simplicis voti Religionis.	212
Clausulæ quæ in illa advertendæ.	214. 215
De transgressione voti Religionis.	ibid.
Formula transgressionis voti simplicis Religionis.	216
Clausulæ in ea advertendæ.	217
De Commutatione voti Religionis.	220
Formula Commutationis voti simplicis Religionis.	221
Clausulæ in ea advertendæ à 222. ad 224.	
De transgressione voti Castitatis, formula à	
S. Pœnitentiariæ pro eodem.	218. 219. 220
De voti Castitatis Commutatione, ejusdem	
Formula.	225. 226
Clausulæ talis Formulæ.	226. 227
De Commutatione voti simplicis Castitatis & Religionis.	228
Forma Commutationis.	ibid. & seq.
De Dispensationibus Matrimonialibus natalium vid. Dispensatio.	
De Absolutionibus à Clericidio vid. Homicida.	
De Commutatione votorum peregrinationis, ejus Formula.	229
S. Pœnitentiariæ inscriptio Literarum diversarum ad diversas.	199
Ad simplices Confessarios:	192
Literæ ad Episcopos.	191
Literæ gratis expediendæ.	181
S. Pœnitentiariæ Literas quis aperire possit.	200
S. Pœnitentiariæ Literas interpretans ad quid obligetur.	189. 199

Officiales S. Pœnitentiariæ

Præsentantur Pontifici à pœnitentiario majore.	180
Quales debeant esse Officiales.	181

Gra-

INDEX.

Gratis omnia expedire ; nec quidquam admit- tere tenentur.	ibid.
Tenentur Sigillo Confessionis & peculiari Juramento.	ibid.
Juramenti formâ.	ibid.
Pœnitentiariorum Regens qualis , quod ejus Officium.	ibid.
Datarius à quo instituatur, ejus Officium.	ibid.
Corrector qualis, ejus Officium.	ibid.
Pœnitentiarîi Majoris Consultores quales esse debeant.	183
Sigillator, ejus Officium.	184
Procuratores S. Pœnitentiariæ qualés sint; à qui- bus eligantur, eorum Officium.	184. 185

Pœnitentiarius major.

Est Cardinalis.	49 & 172
Caput est omnium Pœnitentiariorum.	172
Dignitas ejus, virtus, & scientia.	172
Jurisdictio quando cœperit.	172
Quando restricta.	173
Per seipsum exercere debet Officium.	173
Est membrum Signaturæ gratiæ.	298
Reditus illius.	179
Quando, & quomodo audiat pœnitentes.	175
Quando celebret solenniter coram Pontifice.	176
In rebus gravioribus mittit pœnitentes ad pœ- nitentiarîos minores.	176
Quadruplices concedit gratias.	176
Officium illius non vacat morte Pontificis.	72
Pœnitentiarîi jurisdictio quoad forum conscien- tiæ, manet sede vacante.	178
Literarum illius auctoritas.	179

Pœ-

I N D E X.

Pœnitentiarîi minores

- Quot & quales aluntur à Summo Pontifice. 174
 A quo Constituantur, ad quid obligentur
 singulis diebus. ibid.
 Ubi absolvant. 174. & seq.

Prælatus ponens.

- Prælatus ponens in Signatura justitiæ & quod
 quod ejus Officium. 306

Pontifex]

- Simoniacè electus expelli potest. 37
 An jus eligendi Pontificem habuerint Impe-
 ratores. 66
 Electio Pontificis varia. 63. & 64
 Quando Cardinales soli Pontificem cœperint
 eligere. 68
 Pontifex non necessariò eligitur ex Cardinalibus. 69
 Electio Pontificis quot suffragia requirat. 68
 Quæ detur exceptio contra Electum. 69
 Pontifice mortuo quæ Officia vacant 72
 Defuncti Cadaver exponitur in Templo
 S. Petri. 73
 Pontifice defuncto quomodo incedant Cardinales. 73
 Pontifice per Concilium generale deposito ad
 quos pertineat electio. 90
 Pontificatûs quales sint capaces. 92
 Electus Pontifex imponit sibi nomen. 124
 Electio Pontificis vid. Electio.
 Pontificis Coronatio. 126
 Solus subscribit *fiat ut petitur*. 440
 Pontificum responsa etiam in casu speciali faciunt
 jus universale. 688. 994
 Pontifex quando det audientiam vid. audientia.

I N D E X.

Pontifex Bendicit. populo vid. Benedictio.	
Pontificis Coronatio vid. Coronatio.	
Pontificis Exequiæ vid. Exequiæ.	
Pontificis familiares vid. familiares.	
Pontificis habitus & vestes vid. habitus.	124
Pontifici novo præstatur obedientia vid. obedi- entia.	
Pontifici reservata vid. reservata.	

Possessor.

Annalis possessor.	449
Triennalis.	452
pœnæ ambientium Beneficia annalium pos- sessorum.	451
Possessor triennalis malo titulo amoveri potest.	454

Postscrutinium.

Illius sunt actus tres, si secuta fuit electio.	115, 117
Si non sit secuta electio, sunt actus septem.	115
Postulationum confirmatio.	744

Præceptoræ

Quæ per Papam sunt reservatæ.	398
-------------------------------	-----

Præfectus.

Brevium præfectus est Cardinalis, illius Sa- larium & munus.	459
Præfectus & Secretarius Congregationis super negotiis Episcoporum.	702

Præsentatio.

Tempore elapso jus ad Papam.	459
Præses fori Capitolini, illius habitus.	786

Præsidens.

Camere præsidens, & ejus Officium.	548
Præ-	

I N D E X.

Præfident Literarum Beneficialium vices gerit
Summatoris. 573

Præful vid. Episcopus.

Præbytericideæ & mutilantes præbyteros puniuntur à jure. 264

Publicam agere debent poenitentiam. 264

Et cum eo onere absolvendi sunt. 270

Præbyteri quando cœperint habere Diaconiam. 28

Est dignitas. 397

Reservatur. 346

Privilegia Cardinalium vid. Cardinales.

Prior Capitum Regionum eligitur à Papa, illius habitus & locus in Capella. 790

In illius Tribunali paucæ cognoscuntur causæ criminum. 788, 789

Processus

Contra Hæreticos à Denunciatoribus est inchoandus. 630

Processus Copia danda Reo. 673. & 674

Procurator.

Procuratores contradictarum. 447

Eorum sunt 14. 376

Procuratores Auditorii Contradictarum vid.

Contradict.

Procuratoris Fisci Officium & auctoritas. 556

Substituti. 557

Interest publicis Consistoriis. 557

Gratis introducere debet causas. 557

Non potest instituere examen nisi præsentem Judicem. 558

Procurator Fiscalis S. Officio præsentat libellum accusatorium vel articulos. 571

P. pauperum sunt duo, illorum Officium. 551

Lo-

I N D E X.

Locum habent in Congregatione visitationis	
Carceratorum.	552
Nil possunt accipere à Carceratis.	ibid.
Procuratores pœnitentiariæ vid pœnit.	
Procuratorum in pœnitentiaria Officium.	
Procuratorum Rotæ Officium.	586
Prodatarius	
Est unus ex Cardinalibus, & ejus Officium.	316
Distinguitur à Datario.	315
Protonotarius.	
Protonotarii quinam dicantur.	349
Protonotarii participantes sunt duodecim, eorum privilegia & habitus.	349 & 346
Protonotarii non participantes.	350
Eorum privilegia.	351. & seq.
Provisio.	
Provisio nova quid.	474
Publicus.	
Publicum delictum in pœnitentiaria.	203
Q.	
Qualificatores propositionum quales sint.	612
Quatrini.	367
R.	
Raptor separari debet ad tempus à rapta, ut valeat dispensatio.	465
Redditus Cardinalium ex Camera Apostolica.	42
Referendarii in Signatura gratiæ proponunt causas.	300
Quot sint Justitiæ & gratiæ.	310
Eorum qualitates & privilegia.	311
	De

I N D E X.

De Reformationibus ordinationes.	460
Regentis Cancellariæ munus circa Bullas	363
vid. Cancell.	
Regentis pœnitentiariæ Officium.	182
Quomodo subscribat supplicationibus.	ibid.
Registratores 20 in Dataria.	322
Eorum Officium.	ibid.
Ante Registrationem gratiæ papales non sunt perfectæ.	413
Registrari debent intra tres menses.	575
Registrationis praxis.	576

Regulæ.

Regulæ Cancellariæ vid. Cancellaria.	
Regulis Cancellariæ non tenentur Cardinales.	41
De Regulis Cancellariæ producendis.	437

Regulares.

Mendicantes incapaces sunt Beneficiorum.	477
Quando admitti possint ad parochias.	460
Regularum causæ ad quod Tribunal Romæ deferantur.	533

Rehabilitatio.

Rehabilitationis ad Beneficia obtinenda formula.	283
Rehabilitatio ad Beneficia obtinenda.	284

Religio.

Causæ commutandi votum Religionis.	220. 221
Religionis votum simplex commutari potest.	218
In quæ opera.	222
Contrahens cum voto simplici Religionis supervivens compati tenetur voto.	218
De Religionis ingressu ordinationes.	463
Religionem ingredientis Beneficia quomodo vacant.	363

Re-

INDEX.

Religiosus.

Pro Religioso censuris innodato formula literarum in utroque foro valentium.	291
Religiosis in utroque foro gratia non conceditur nisi supplicante superiore.	243
In Religiosum exequitur Superior gratiam S. poenitentiarum.	294
De literis Religiosorum Beneficia petentium expediendis.	457
De clausulis ponendis in literis Religiosorum.	477
Religiosus petens Beneficium alterius Monasterii ad illud transferendus est.	478

Renunciatio.

Renunciationes Episcopatum.	462
-----------------------------	-----

Reservatio Beneficior. vid. benef.

Reservationes generales & speciales.	388. 389
Cui reservetur vacans vel vacaturus Episcopatus.	390
Reservatio Cathedralium Ecclesiarum & Monasteriorum.	390
Reservationis Beneficiorum extensio.	392
Reservatio Beneficiorum curialium.	400
Beneficiorum cubiculariorum & cursorum.	401
Ecclesie S. Joannis Lateranensis, S. Petri, Mariæ Majoris.	403
Reservantur tituli, Cardinalium absentium Beneficia.	403
Reservatio mensium Apostolicorum.	405
Hæc non concernit Germaniam.	408
Quare reservet Papa Beneficia.	408. 409
Beneficia Scotiæ, Hispaniæ, Galliæ an reserventur.	411
Reservationes Beneficiorum morte Pontificis expirant.	411. 412

I N D E X.

Reservatio facultatum concessarum.	410
Per reservatum Beneficium quid intelligatur.	450
Reservati Beneficii impetratio nulla est tacita annali possessione.	450

Reservatio Dignitatum.

Reservatio Beneficiorum vacantium, Sede va- cante.	489
Pro Reservatis quæ pœnitentia imponenda.	109
Residentia Cardinalium.	43
De Resignationum consensu ordinatio.	461
Resignantis Consensus.	462
Resignatio in manibus Papæ vel Cancellæ- riæ.	461, 462
Resignatio in favorem primi valida est.	462
Resignantis Juramentum.	462
Revalidatio Literarum prædecessoris infra annum concessarum.	416
Revisores duo sunt in Dataria.	320
Revisoris Dispensationum matrimonialium Of- ficium.	321

Revocatio

Unionum.	418
Revocatio facultatum conferendi Beneficia re- servata.	410
Reus vid. Inquisitio S. Officii.	
Rituum Congregatio vid. Congregatio.	

Rocchettum

Est insigne Episcopatus.	146
--------------------------	-----

Rota Romana

Quid sit.	179
Unde sic appelletur.	ibid.
Ejus origo.	172
Rota Auditores vid. Auditores.	44

INDEX X.

Auditores Rotæ nil ultra taxam accipiunt.	584
A Rotæ non datur appellatio vid. appellatio.	
Rotæ Decanus vid. Decanus.	
Rotæ decisiones vid. decisiones.	

S.

Sacristæ Officium tempore electionis.	102
---------------------------------------	-----

Scriptores.

Scriptores Archivii.	347
Scriptorum Apostolorum Collegium.	346
Scriptorum minoris gratiæ officium & numerus.	346

Scrutinium & Scrutatores.

Illius auctor.	101
Scrutiniij Scheda qualis & quanta.	104
Exemplar Schedulæ.	105
Ad Scrutinium requisita.	101
Scrutatorum extractio quomodo fiat.	108
Eorum Officium.	120
Scrutinium continet tria, ante scrutinium, Scrutinium, & post Scrutinium.	103
Scrutiniij actus octo.	111
Delatio Schedulæ, præstatio juramenti, positio Schedulæ in Calicem.	111
Schedularum mixtio.	113
Numeratio.	114
Scrutiniij publicatio.	114
Schedularum in filum insertio.	115
Schedularum depositio seorsum.	115
Schedulæ accessus & Scrutiniij exemplum.	119
Quomodo Schedulæ Scrutiniij comburantur.	121
Scutiferi Cancellariæ.	347
Scutum antiquum & novum.	371
Scutum auri.	368

I N D E X.

Secretaria.

De Secretaria Apostolica.	495 & 510
In ea gratia & Justitia conceditur.	497
Olim eam constituebant Secretarii expedientes literas nomine Pontificis.	497

Secretarius

S. Collegii Clericus Italus, ejus habitus, Officium, redditus.	47. 48
S. Collegii Clericus Nationalis, ejus habitus, Officium, redditus.	ibid.
Collegii Secretariorum Papæ quis auctor.	498
Secretarius Brevium quis, ejus Officium.	499. 507
Secretarii Papæ emunt Officia & percipiunt emolumenta ex Brevibus.	498
Secretarius Cifrarum.	507
Secretarii rerum forensium Officium.	508
Secretarii S. Inquisitionis Officium.	655
Secretarii memorialium Officium.	509
Secretarius statûs, ejus Officium & adjutores.	506
Secretarius visitationis Apostolicæ vid. Congreg. visitationis.	

Sedes vacans.

Sede vacante regunt Cardinales.	370
Et admittunt Legatos Principum.	805
Sigillatores Pœnitentiariæ vid. pœnitent.	
Sigilla franguntur mortuo Pontifice.	72
Signator Cardinalis.	304

Signatura gratiæ

Quando & ubi habeatur, quis auctor, præses, membra.	198
Officiales Signaturæ gratiæ.	198
In Signatura gratiæ quis habitus Pontificis, qui Assessores.	199
Signaturæ causas decernit Pontifex.	300
Quæ commissiones proponantur in Signatura gratiæ.	301.

Re-

I N D E X.

Rejeſta in Signatura juſtitiz non proponuntur in Signatura gratiz.	301
Signaturz gratiz poſt Pontificẽ præſt Cardinal.	302
Signatura juſtitiz. quz ad hanc referantur.	
Quis illius præſectus.	303
Quando & ubi habeatur.	304
Quz membra, quis ordo Seſſionis.	304
In Signatura Juſtitiz Prælatorum vota ſunt arctativa.	305
Quomodo cauſz hic proponantur.	306
Præſectus quis.	303
Ejus Officium & Salarium.	307
Quomodo decidať.	ibid.
Quinam ſubſint Signaturz Juſtitiz.	309
In prima Signatura ſcribit Pontifex <i>ſiat ut pe-</i> <i>titur</i> , in ſecunda <i>Fiat</i> !	327
Prior impetrans in Signatura præfertur po- ſteriori.	448
Signatura per ſiat præferenda eſt alteri per Con- ceſſum.	ibid.

Simonia.

Pro Simoniaco Sacerdoťe occulto literz abſo- lutionis Diſpenſationis & rehabilitationis.	280
In Simonia occulta Diſpenſantis & abſolven- tis formula.	282
Circa Simoniæ occultæ abſolutionẽ examinanda	282
Solidus.	368
Sollicitatorum Præſectus.	346
Sterlingorum libra in Scotia & Anglia.	369

Sub-Datarius

Subeſť Datario.	318
Ejus Officium.	319
Suffragiorum numeratio vid. Scrutinium.	
Suffraganeorum deputatio.	744

Sum.

I N D E X.

Summatoris Camere vel Summistæ	
Habitatio, Officium, Privilegia.	§72. §73
Supplicationes cur Pontifex subsignet nomine proprio, literas nomine assumpto.	326
Surrogatio quid sit.	440
De surrogandis colligantibus Regula.	439
Surrogationis rescriptum.	440

T.

Taxa Cancellariæ videtur constituta Avinione	348
--	-----

Testamentum.

In Testamentis Cardinales non servant solemnia.	42
---	----

Testes

In denunciatione Hæreticorū examinantur.	641. 644
Si testes sint varii & contrarii incarcerari possunt.	672
Testium primæ depositioni standum.	673
Thesaurarius Camere quis.	523
Ejus Dignitas.	§46. 776
Habet Domi suæ Congregationem.	§46
Officium quanti ematur, quantum proferat, quando vacet.	§44, §45, §46
Officium ejus olim.	§43
Privilegia.	§47
Thesaurarius quotuplex.	§44
Thesaurarius S. Officii vid. Congreg. Officii.	

Tituli.

Titulorum Cardinalium numerus crevit.	23
Presbyterorum tituli quot sint.	24, & 25
Titulus presbyterialis supernumerarius unus.	27
Tituli sæculares Dominorum sub forma Brevis conceduntur in Secretaria Apostolica.	§00
Tonsuram Vicesgerens Papæ absque dimissorialibus conferre nequit.	166
Tor	

I N D E X.

Tortura Carceratorum à S. Officio. 666

Tribunal

Camerae vid. Camera.

Tribunal universalis Inquisitionis quare institutum & quid examinet. 618. & seq.

V.

Vaticana.

Vaticana Basilica quando restaurari coeperit. 723

Valor Beneficiorum vid. Beneficia.

Vestis & Vestitus vid. Habitus.

Vestitus Pontificalis. 124

Vicarius Papæ. 49

Officiū ejus antiquum, Tribunal habet propriū. 161

Vicarii Officium ab Episcopis ad Cardinales translatum. 162

Ejus dignitas & jurisdictio. 162. & 163

A Jurisdictione ipsius exempti non sunt Cardinales. 164

Quas causas cognoscat. 165

Confert Beneficia. ibid.

Committuntur illi omnia Pontificalia. 165

Sine dimissorialibus non potest dare primam Tonsuram. 166

Tribunal ipsius quos habeat Officiales. 167

Quando & quo ordine habeatur. 167. & 168

Vicarius Generalis S. Officii, ejus ætas, à quo confirmetur, ejus potestas. 610. 611

Vice-Camerarius vid. Gubernator. 537

Vice-Cancellarius

S. Collegii ex quibus eligatur. 49

Cur Cardinales dicantur Vice-Cancellarii 338

Vice-

I N D E X.

Vice-Cancellarii Papæ Officium.	146. 339. 588
Ejus Titulus.	340
Potestas ejus.	495

Vicegerens.

Vicegerentis Officium.	166. 719. 741
------------------------	---------------

Visitatio Apostolica.

Ejus institutores, facultates, Officiales, potestas vid. Congregatio Visit. Apost. à 739. ad 743	
Visitatores Apostolici Cardinales possunt exercere Pontificalia.	742
Uncia auri in Camera.	371
An omnes Unionis species sub voce Unionis comprehendantur.	419

Universitas

Pro Universitate studii Romani Congregatio Cardinalium.	756
Universitatis Studii Romani curam habet Camerarius.	758

Votum

Vota Cameralium nemini revelanda.	569
Voti Castitatis commutatio.	225. & 227. & 228
Voti Castitatis dispensatio.	189
Commutatio voti simplicis Castitatis & Religionis simul.	228
Voti peregrinationum commutatio.	228
Vota peregrinationis Pontifici reservata sunt tria	229
A voto simplici Religionis absolutio.	214. 215
Absolutus à voto simplici Religionis tenetur Voto cessante causa.	214
Voti Religionis dilatio	211. 212
Voti simplicis Religionis dilatio.	214
Cum voto Religionis contrahens Matrimonium peccat.	215
Voti Religionis transgressio.	215. 216

MENDA

Pag.	lin.	
17	1	Atque in
65	17	Electo in ejus
81	6	pontificæ
82	2	Cmentarius
83	4	concerrentes
96	1	56
101	11	ægroris
102	17	Basiliensis
130	11	Divisiones
129	1	128
138	13	Animum
139	7	Tontorem
143	16	Hospicium
164	13	ficus
185	3	supplicatines
205	9	Sacramennali
219	17	valeaa
253	1	præcedente
257	18	etim
267	17	contntus
267	1	nandum
272	19	literæa
275	4	hæredibus
281	26	suffragentibus
282	15	Absolutione
289	17	talem
290	ult	œnitentia
301	24	rejeætæ
311	22	Lacticijncis
314		296
318	19	eligandis
323	9	calceo
330	7	titulas
334	3	seriniarii
334	24	Amydonius

EMENDA.

	lege.
Atque est in	
Electo in ejus	
pontificæ	
Cæmentarius	
concernentes	
96	
ægrotis	
Basileensis	
Divisiones	
129	
Annum	
Tonforem	
Hospitium	
ficus.	
supplicationes	
Sacramentali	
valeas	
præcente adulterio	
etiam	
contentus	
nondum	
literæ à	
hæredibus	
suffragantibus	
Absolutionem	
tamen	
Pœnitentia	
rejeætæ	
Lacticiiniis	
314	
elligendis	
calce	
titulos	
scriniarii	
Amydjneus	

MEN-

MENDA

EMENDA.

Pag.	lin.		lege.
389	7	vocaturi	vacaturi
395	2	auctoritate	auctoritate
417	pen	orationibus	oratoribus
417	pen	concedendis	concedentis
418	10	invicem	invicem
420	7	noluit	voluit
428	21	Parochiarum	Parochianorum
442	3	fummi	fumi
453	7	cummendæ	commendæ
457	15	resignationis	resignationis
459	pen	sole	folet
462	.	452	462
463	.	453	463
467	9	atate	ætate
477	16	executores	executores
491	ult.	tenores	tenore
502	1	ptimus	primus
510	11	Pontificiis	Pontificis
519	.	516	519
520	1	quast.	quæst.
520	14	translatum	translatam
577	8	quod	quot
599	26	hæred.	hæret.
611	22	de de	de
642	1	praxit	praxis
643	24	quantoque	quandoque
660	ult.	aliquid	aliqua
676	15	eiisdem	eisdem
680	7	Tridentino	Tridentina
682	1	in in abstracto	in abstracto
682	ult.	more	mores
689	7	tantum	tantam
689	pen	Ego	ergo
694	21	instituto	institutor
697	24	libeli	libelli

MEN.

MENDA

Pa.	lin.	
703	17	in formam
707	20	Potificis
719	15	pecularem
722	19	8
727	20	factæ
730	14	universi etiam ordin.
731	26	orientur
733	12	pecularem
736	25	pecularem
749	2	causis
776	6	controverſiæ
781	1	cauceratorum

EMENDA.

lege.

in forma
Pontificis
peculiarem
9
factæ
universi ordinis
orirentur
peculiarem
peculiarem
causas
controverſiæ
carceratorum.

Cætera benevolus Lector facile corrigeſt.

ANT L 316. 853

16.

